Stro presenti Libro, ac adiuncto alio
Libello, dicenda sunt Missa Lectem
pro viro Defuncto

fr Stephano

Anno Dñi 1723 die 9 Julij percepi Librum
Cantatorem Andreas Brigkevicz

PABULUM SPIRITUALE OVIUM CHRISTIANARUM

SEU

SERMONES ASCETICI

Monentes, & docentes hominem Christianum parare se ad bonam & felicem mortem.

Quibus

Adjuncti sunt Sermones Panegyrici super quædam Festa B. V. MARIÆ, ac Sanctorum, & Sanctarum Specialiorum Patronorum vel maxime Agonizantium hominum.

Hósque

Sequitur brevis Discursus cum infirmis pro consolatione, confortatione, ac ad patientiam ultimosque Agones eorundem dispositione, compositi, ac in lucem dati.

Per

R. P. STEPHANUM ZAGRABIENSEM
Concionatorem Capucinum.

PARS TERTIA

IN TRES PARTICULAS DIVISA.

SUPERIORUM PERMISSU.

ZAGRABIÆ, Typis Joannis Bartholomæi Pallas, Anno 1723.

353259 353259

HRANA DUHOUNA

OVCHICZ KERSCHANZKEH

Aliti

RAZGOVORI DUHOUNI

Opominaiùchi, y vuchecsi Cloveka Kerschenoga pripravitisze k- dobre, y szrechne szmerti.

Koiem

Pridàni ieszu Razgovori od hvale, y chazti zverhu nekoieh Szvetkov B.D. MARIE Szvetczev, y Szveticz oszebuinesseh Patronussev naimre umiraiùcheh lyùdih.

Ove pak

Nadozpeva kratek Razgovor z- Betesniki, za razveszelyenie, obiachenie, y na terpliunozt, kakti y na zadnie umrelo pripraulyenie nyhovo, zkomponuvani, y na szvetlo dani.

Po

P. STEFANU ZAGREBCZU.

Prodekatoru Capuczinu.

17. IV. 1995 N486

TRETIA ZTRAN.

NA TRI ZTRANKE RAZDELYENA.

Z- DOPUSCENIEM GORNJEH.

ILLUSTRISSIMO

DOMINO DOMINO

COMITI

EMERICO

AB

ERDÖDI,

De Monyorokörek, Montis Claudii, & Comitatus Varasdinensis perpetuo Comiti, Sac. Cæs. Regiæque Majestatis Colonello, Præsidiorum Koztanicza, & Jeszenovecz, Confiniorúmque annexorum Supremo Commendanti, nec non Præsidii Lettovanich Regni Croatiæ Vice-Capitaneo.

DOMINO DOMINO PATRONO GRATIOSISSIMO.

ILLUSTRISSIME DOMINE DOMINE

COMES,

PATRONE GRATIOSISSIME.

PAtieris *Illuſtriſsime Domine Domine Comes, hoſce præſentes exiguos* ASCETICOS SERMONES monentes, ac docentes hominem Chriſtianum parare ſe ad bonam & felicem mortem, *à me honoribus* Tuis *adſcribi, & conſecrari: Cauſam ſi fors quæſieris à me, cur rectè* Tibi? *eam ex arena ſuggerit magnus ille Mediolani Præſul.* Exempla facilius ſuadent quam verba. in 1. Corin. c. 14. *Metuebam ego, ne verba imbelliori animata ſpiritu, ſolidioriſque rationum nervo deſtituta, frigido*

gido legentium excepta corde languida nimis forent ad ultimos agones, instruentis dispositio, sicque à suo fine per longum aberrarent, ut hunc certius assequerentur, ac hominibus *quibus* statutum est semel mori. *Heb. c. 9. morerentur beate, & ex hac lachrymarum valle ad culmina cœlestis Sionis eveherentur pleni dierum;* Te *magne Regni nostri pietatis Athlas in auxilium mihi liceat invocare, ut ubi verbis meis indurata Pharaonum corda sunt impervia, patienti exemplo* Tuæ *vivæ virtutis fracta, propensius in vita exequantur officia Christiana, & vocante ad domum æternitatis Domino* moriantur more justorum. Num 23.

Et hæc causa est Illustrissime D. D. Comes (nec apochrypha) cur hunc librum velim esse Tuum *imò magis* Tuum *quam meum, dum id suppleas exemplo, quo deficiunt verba, &* Tuâ vitâ. *Spiraculum vitæ tribuas, ubi* ad voces *homo simulachrum DEI surdus velut* cadaver putridum. Isa. 14. *peccati sordibus contabescit.*

Intuebitur pius Lector in fronte Faciculi hujus Pabuli spiritualis insidere Emericum *& indignabitur tam humili in loco tantum insidere Nomen, quod super Cedros Libani mereretur extolli.*

Intuebitur imquam Emericum *& agnoſcet* Eum *in hoc Pabuli Faciſculo eſſe animam, in foliis fructum, in verbis facta, in ſermonibus vitam, in doctrina exemplum, & cum hæc ſtudioſius quædam portenta in heroe Chriſtiano vitiis innutriti ſæculi mirabitur, agnoſcet etiam multos quibus inſolitæ hujus pietatis* Erdediana *radius illabitur ad meliorem è criminoſo ſæculo radice frugem :* Nam dum de aliena vita lux laudis emicat, alios ad exercenda bona opera illuſtrat. S. Greg. l. 22. mor. c. 5.

Et quis dubitat hâc luce illuſtrata corda faſtidii languere affectu, ut veſtigiis inſiſtat, quæ magnitudo ad ſequellam expreſsit: Nam exempla tanto digniora ſunt imitatione, quanto excellentiora pietate S. Aug. lib. de Civit. Dei c. 23.

Erit, erit potentiſsimum ad imitationem exemplum ſingularis in DEum latriæ cultus, & ardens Religionis noſtræ zelus, quo ſtatutis horis in ſpiritu, & veritate *Joan. 4. Supremum Numen adoras, & nulla pietatem* Tuam *effugiente die pluribus incruentis Miſſæ ſacrificiis aut auditor ades (ut Oratorioli noſtri teſtantur penetralia, in quibus* clauſo oſtio oras Patrem tuum. Matth. 6.) *aut miniſter exiſtis in*

utró-

utróque Angelorum æmulus; utque Te *ipſum hoc in ſacrificio, in gratum immolares ſacrificium, illud Mag. Gregorii dictum.* Gratum DEO ſacrificium eſt afflictio contra peccatum. hom. 10. ſup. Evang. *totam* Tuam *mentem occupaſſe, quis non agnoſcat? ex hoc enim didiciſti frequenti ex homologeſi maculas teneræ conſcientiæ fragilitate naturæ contractas expiare.*

Quos non amoris ignes addat ignibus igneus Emerici *noſtri Marianus amor in magnam Matrem, &* Matrem pulchræ dilectionis? *Eccli. 24. Cujus ex præcordiis perſæpe in hanc glorioſiſſimam univerſi* IMPERATRICEM *illa Claravalenſis Præſulis quotidiana prorumpunt ſuſpiria.* O pia, ô magna, ô multum amabilis MARIA! hæc peccatorum ſcala, hæc mea maxima fiducia eſt, hæc tota ratio ſpei meæ. In deprec. ad B. V. *Hyperduliæ obſervantiam in hanc* Angelorum Dominam. *Sabbatina, & in pervigiliis hujus* Miſerorum Solatii *nulla privilegii gratiâ diſpenſanda, teſtantur jejunia, edoctus ab Affricano ſapientiæ oraculo* Jejunium eſt res ſancta, opus cœleſte, janua regni. *Serm. 23. ad frat. in Eremo.*

Cum porro cœlites & domeſtici: DEI *ſint illi*

Alvi

Alvei per quos ex immenſo Divinitatis oceano gratiarum in nos derivantur flumina, & invocati manum ſuam auxiliatricem protendunt, dum adverſa impetunt, virésque ſuas fortiores exercent, dum mentem extremæ luctæ circumvolant anguſtiæ, atque indevotus fit Domino tanquam capiti (*teſte Bloſio*) qui membris ejus ingratus extiterit. *Ser. 33. per arduum dictu eſt quantum* Tua *ſtudia eo conferas ut hos* Tibi *reddas, ſervésque propitios, ac vinculo inſolubili miros* Tuæ *devotionis ſenſus* in membra *ceu* in Caput *conjungas.*

Teſtatur id Orbis Thaumaturgus & Magnus Indiarum Apoſtolus, *cui ut redderes univerſa Zagrabienſium Corda tributaria devotionis mancipia, & ſeſe dicarent in* Xaveriani *amoris victimas, totámque Urbem formares* Xaverianam *in Eccleſia RR. PP. Societatis JESU ſumptus erogante dexterâ, neſciente ſiniſtrâ Novenalem devotionem, ut pro perpetuo piorum affectuum ſubſiſteret nutrimento, ſuſcitaſti.*

Teſtatur idipſum Alma Deiparæ Mater morientium & aſylum, & patrona S. ANNA & Koſtanicenſis, & Biſtricenſis, cui Tua *munificentiâ in uno locorum*

corum Domus, in altero Thronus, volo dicere in uno Ecclesia, in altero Ara surrexit, & ut tantæ Filiæ Genitrix *etiam sua agnosceretur majestate, regiàmque MESSIÆ Aviam, uti Sacrarium, ita & regia ornaret suppellex tres de argento lampades numquam defecturas lumine in anathema devotissimæ* Tuæ *in eam propensionis appendisti.*

Et quantum Tuâ *pietate assurgis ad alta, tantum* Tuâ *misericordiâ* Te *demittis ad ima, & de cœlis descendis ad inferos, vidénsque mentis oculo illas ad Beatam patriam destinatas animas ob quasdam secum allatas maculas inter piaculares cruciari flammas, ausim dicere quod compassionis vehementiâ* Factum sit cor Tuum sicut cæra liquescens Ps. 21. *Ut igitur suspirantibus inpœnis detentis spiritibus manibus levamen adferas, præter quotidiana Dominica quæ per Ministros Ecclesiæ curas tractare Mysteria; etiam per plura, perpetua revolutione duratura per diversa Regni nostri Cœnobia, me sat bene conscio, distribuisti, instituisti, fundasti: adeò quod, ne minus quam par sit misellis ad expiandas per ignem maculas opem impendere arbitreris, æraria exhaurire videris.*

Et uti pauperibus inter mortuos, ita pauperibus

)( )(

vi

vivis, & quam maxime nobis Capucinis effusâ plane misericordiâ subvenis, nec exspectas suspiria, preces non exigis, rhetoricam non exposcis, supplices non requiris; verum unica nostra paupertas propter Christum, Tua *commovet viscera, scrutaris enim in personis amictum, in officinis victum, in cœnobiis defectum, & omnibus in omnibus subveniendo misericorditer media subministras.* Tu *enim* Vir ille es *qui occasioni â* Te *quæsitæ, & non inventæ dedignaris, dum sic currenti beneficentiæ* Tuæ *fluvio cataractæ objiciuntur violentæ. Nec miror* Te *tanto charitatis fervore ardere, cujus calore egenos foves, scis enim cum morte prælantis animæ undique insurgentia pericula, charitatis armis superare, alte inclamante Bethleemitico orbis oraculo.* Non memini me legisse mala morte defunctum, qui libenter opera charitatis exhibuit. Epist. ad Nepot.

Et hæc pro instituto nostro (mensurabitur enim ex umbra corpus) dicta sufficiant, unde ne fusiori stylo modestiam Tuam *irritare accuser, non eloquar copiosa alia quæ in* Te *& DEUS, & natura contulêre charismata. Non adduco hic in scenam heroina gesta* Tua *tum in Italia, tum in Hungaria contra inimicos Majestatis* Cæsareæ Regiæque *Augustissimæ patrata, ob quæ*

Te

Te Majestas Augustissima Colonellatûs condecoravit officio: Nec Excellentia Banalis *in dubium vertit sua* Tibi *Banalia concredere confinia, Præsidiorúmque Kostanicæ, & Jeszenovecz Comendæ Magnifico præficere Diplomate, Lettovanicensi quóque cohonorare Vice-Capitaneatu. Prætereo humili cum silentio Gloriosissimos Antenatos* Tuos, *è quibus tot Margaritas, quot sanguinis guttas:* Tuæ *hausêre venæ. Maneat denique intacta Nobilissimæ Prosapiæ* Tuæ *Nobilitas augustior, de qua* Tuus *gloriatur animus, mihi solum liceat sátque sit cum Ovidio concludere.*

Non census Nobilem, nec clarum Nomen Avorum
Sed Probitas Magnum ingenuúmque facit.

Tibi *ergo Illm. DD. Comes, quâ Magno pietatis Athlanti duplici titulo Nobili, virtutis namque & sanguinis, pietatis ac prosapiæ, isti sint consecrati Sermones, monita, doctrinámque quorum, tanto cum zelo, nec minori proximorum exemplo usque modo conabaris sequi in terris; ut assequaris & præmia æterna in Cœlis, cordicitùs animitúsque precor* Dabam Zagrabiæ 20. Aprilis, 1723.

Illustrissimæ Dominationis Tuæ

Humillimus Servus & Capellanus

Fr. Stephanus Zagrabiensis
Concion. Capucinus.

APPROBATIONES.

EX Commissione Reverend. P. Joanns Antonii à Florentia Ord. Fratrum Minorum Capucinor. Generalis: nec non ex Mandato A. R. P. Christophori Græcensis ejusdem instituti Provincialis, revidi accurate Tertiam Partem Pabuli Spiritualis Ovium Christianarum, seu Sermones Ascéticos monentes ac docentes Hominem Christianum methodum parandi se ad bonam mortem: cum quibusdam Sermonibus Panegyricis, ac in fine brevi modulo solandi ac in patientia roborandi infirmos: ab A. V. P. Stephano Zagrabiensi Conc. Provinciæ nostræ Styriæ, idiomate Croatico compositos, quos, cum nihil fidei aut bonis moribus adversari, verum Christiano populo sese ad bonam mortem præparare cupienti, apprime utiles, doctrinales, ac necessarios repererim, dignos proin censeo, ut Typis commissi in publicam lucem prodeant.

Dabam Varasdini, 12. *Aprilis*, 1721.

Fr. Lucas Zagrabiensis Guardianus,
Definitor & Custos Capucinus.

SIcut Apostolus Paulus ad Rom. c. 10. v. 15. Dixit speciosos esse pedes Evangelizantium bona; Ita etiam merito speciosæ dicendæ sunt manus eorumdem, qui Verbum DEI bene scribendo Apostolice evangelizant. Ego igitur infrascriptus de Mandato A. R. P. Christophori Græcensis Ord. nostri Ministri Provincialis, potestate ad id sibi concessa à Reverendissimo P. Joanne à Florentia Ministro Generali, diligenter revidi attenteque perlegi Tertiæ Partis Pabuli Spiritualis Sermones Ascéticos monentes ac docentes Hominem mortalem normam parandi se ad beatam mortem, cum quibusdam Sermonibus Panegyricis, per R. P. Stephanum Zagrabiensem Provinciæ Styriæ Concionatorem, Croatico idiomate collectos, in quibus cum nil repererim, quod bonis moribus, minus fidei Catholicæ contrariaretur, sed potius Ovibus Christianis, ad ultimum finem piè tendentibus valde utiles invenerim, ut typis exponantur voto meo suffragor.

Dabam Varasdini, *die* 15. *Aprilis*, 1721.

Fr. Vitus Vinicensis Vicarius
& Concion. Ord. Capuc.

Nos Frater Joannes Antonius à Florentia Ordinis Fratrum Minorum Capucinorum Minister Generalis L. I.

CUm Tertiam Partem Pabuli Spiritualis Ovium Christianarum à R. P. Stephano Zagrabiensi Ordinis nostri Provinciæ Styriæ Prædicatore Croatico Idiomate compositam de Commissione nostra duo Ordinis Theologi recognoverint, atque in lucem ædi posse probaverint, facultatem concedimus, ut servatis servandis typis mandari possit, si & iis, quibus competit, ita videbitur. In quorum has manu nostra subscriptas, & Sigillo officii nostri munitas dedimus ex Conventu nostro Immaculatæ Conceptionis de Urbe die 10. Maij Anno 1721.

Frater Joannes Antonius Minister Generalis qui supra.

CENSURA.

PArtem Tertiam Pabuli Spiritualis Ovium Ghristianarum, seu Sermones Ascéticos monentes ac docentes Hominem mortalem modum parandi se ad bonam, & felicem mortem; cum adjunctis Sermonibus Panegyricis Beatissimæ Virginis, ac quorundam aliorum SS. Patronorum in quocumque periculo mortis, à R. P. Stephano Zagrabiensi Ordin. S. Francisci Capucinorum Concionatore compositos, ex mandato Reverendissimi Domini Nicolai Gotthal, Vicarii in Spiritualibus Generalis, Excellentissimi Illustrissimi ac Reverendissimi Domini Domi Comitis EMERICI ESTERHAZY Episcopi Zagrabiensis, Sac. Cæs. Regiæque Majest. actualis Intimi Consiliarii, perlegi, ac inspexi, nec in iisdem quidquam reperi, quod esset contra Catholicam fidem, ac bonos mores, verum qui legerit, agnoscet esse valde utiles ac proficuos animarum saluti, quare censeo, ac judico dignos fore ut publico per Prœlum exponantur usui.

Dabam Zagrabiæ, die 4. Martij, 1722.

Matthias Musanich, Archidiaconus Chasmensis, Canonicus Zagrabiensis.

PArtem Tertiam Pabuli Spiritualis Ovium Christianarum, seu Sermones Asceticos monentes ac docentes Hominem mortalem parandi se ad bonam mortem; Cum adjunctis Sermonibus Panegyricis B. V. MARIÆ, ac quorumdam specialiorum SS. Patronorum in quovis genere mortis periclitantium, a R. P. Stephano Zagrabiensi Ordin. S. Francisci Seraphici Capucinorum Provinciæ Styriæ Concionatore emerito, omnes notanter legi, in quibus nihil Orthodoxæ fidei, vel probis moribus contrarium reperi, sed veluti luce publicâ dignos, ne intra privatos parietes sine fructu animarum delitescant, authoritate Superiorum mihi attributa imprimendos censui.

Zagrabiæ Kalendis Januarij, 1722.

Sigismundus L. B. de Sinersperg, Præpos. Inful. S. Sapientiæ de Titel, Prothonot. Apostol. Canon. Zagrabiensis, Archidiac. Varasdinens. ac Sacr. Rituum Magister.

FACULTAS ORDINARII.

Erga præmissas duas Censuras Pars Tertia Pabuli Spiritualis à R. P. Stephano Zagrabiensi Ordin. S. Francisci Capucinorum Concionatore composita, libere imprimatur.

Datum Zagrabiæ, die 4. *Martij*, 1722.

Nicolaus Gottal, Reverendissimi & Excellentissimi Domini Episcopi Zagrabien. Vicarius.

REGISTER
RAZGOVOROV DUHOUNEH
PERVE ZTRANKE.

RAZGOVOR PERVI

Sitek Chlovechanzki, kak chalaren jè, y neztalen.

Vita Humana, quam caduca sit, & vana. *Fol.* 1.

RAZGOVOR DRUGI.

Dan, y Vura ſzmerti ieſzu nam otaina; dabi uſzaka duſſa ſzmert chakala priprauna.

Dies, Horáque mortis sunt nobis ignota; ut quævis anima mortem expectaret parata. *fol.* 13.

RAZGOVOR TRETI.

Lùdozt y noria ie velika zkerbetiſze za telouno zdravie, y ſiulyenie, bolye neg za duſsno zvelichenie.

Dementia est magna solicitos esse pro corporali sanitate, magis quam pro animæ salute. *fol.* 25.

RAZGOVOR CHETERTI.

Od uſzeh za koiaſze oude zkerbimo; znami na drugi ſzvet zvun dobreh dèl, nikai neodnaſſamo.

De omnibus pro quibus hic laboramus, nobiscum ad alium mundum præter bona opera nihil portamus. *fol.* 37.

RAZGOVOR PETI.

Kaiſze komu vidi vu ſitku ſzladko y povolyno; Na ſzmertimuſze obracha na ſuhko, y odurno.

Quod cui videtur in vita dulce, & jucundum; In morte ei convertitur in amarum, & absurdum. *fol.* 50.

RAZGOVOR SEZTI.

Ako Pravichni, y Szveti lyudi z- derhtaniem, y ztrahom umiraiu; Kakſze Gresniki umreti nadeiaiu?

Si Justi, & Sancti Viri cum tremore & timore moriuntur; quomodo Peccatores se morituros arbitrantur? *fol.* 62.

RAZGOVOR SZEDMI.

Chim vech gdo oude terpì, y podnaſſa; Tem na veſzeleſſu, y ſzrechneſſu ſzmert naiſze ſzlobodno zanaſſa.

Quo plus quis hic patitur, & ſuffert; Eo lætiorem, & feliciorem mortem ſecurè ſperare poteſt. *fol.* 72.

RAZGOVOR OSZMI.

Pokora-koiaſze na konczu Sitka chinì; Nigdar, ali malò kadaſze prava y Bogu draga vuchinì.

Pœnitentia ſera; raro, aut nunquam vera. *fol.* 89.

RAZGOVOR DEVETI.

Zakorenieneh gresnikov, kakov ſitek, takova y ſzmert.

Conſuetudinariorum, qualis vita, mors eſt ita. *fol.* 102.

RAZGOVOR DESZETI.

Sitek oude nas podusati, ne na naſſe, neg na ſzame Boſie ztòi oblazti.

Vitam hic noſtram prolongare, non in noſtra, ſed in ſola DEI ſtat poteſtate. *fol.* 116.

RAZGOVOR JEDENAIZTI.

Koi Selì ſzrechno iz ovoga ſzveta preminùti; pred ſzmertium potrebnomuie lyuczkò povernùti.

Qui cupit feliciter ex hoc mundo migrare; ante mortem neceſſe eſt ei aliena Reſtituere. *fol.* 129.

RAZGOVOR DVANAIZTI.

Teſtamentum tvoy kada chinil, y blago razluchaval budes; pazi da vernoga Executora maiti mogel budes.

Teſtamentum condendo, & bona diſtribuendo; Executorem elige fidelem in exequendo. *fol.* 44.

RAZGOVOR TRINAIZTI.

Iz blaga pravichno zadoblyenoga Teſtamenti vuchinieni, G. Bogu ieſzu dragi, y prietni.

Ex bonis juſtè acquiſitis, Legata pia facta; Domino DEO ſunt grata, & accepta. *fol.* 158.

RAZ-

RAZGOVOR CHETIRINAIZTI.
Izpunienie Teſtamentuma, bolyeie, y haznoviteie pred ſzmertium, neg po ſzmerti vuchiniti.
Executionem Teſtamenti, melius, utiliusque eſt ante mortem, quam poſt mortem facere. *fol.* 173.
RAZGOVOR PETNAIZTI.
Kai haſzne Chloveku pobosne chiniti Teſtamente; ako pervojuſze ſzvoie chizto neſzpovè grehe?
Quid prodeſt homini pia condere legata; ſi prius cuncta ſua ritè non confitetur peccata? *fol.* 188.
RAZGOVOR SEZTINAIZTI.
Na ſzmerti haſznoviteſzu Szuze, ali ſzame one, koieſze od umiraiuchega za grehe ſzvoie tocse.
In morte profitua ſunt lachryma, ſed ſolæ illæ, quæ à moribundo pro peccatis funduntur. *fol.* 203.
RAZGOVOR SZEDEMNAIZTI.
Kak haſznovito, y potrebno ie uſzakomu umiraiuchemu Kerscheniku Preſzveto Poputno Pricheschanie.
Quam utile, ac neceſſarium ſit cuilibet moribundo Chriſtiano Sacroſanctum Viaticum. *fol.* 217.
RAZGOVOR OSZEMNAIZTI.
Kulike jakozti, y pomochi ie Sz. Krizma, illi zadnie pomazanie Sz. Olyem na ſzmertne poztelye uſzem Betesnem y umiraiuchem Kerschenikom.
Quantæ efficaciæ ſit Extrema Sacra Unctio cuique fideli in extremo vitæ ſuæ tempore. *fol.* 228.

RAZGOVOR DEVETNAIZTI

OD MUKE CHRISTUSSEVE

ZA VELIKI PETEK
Kak uſzaki Boſi Kerschenik vu ſzvoiem betegu, ter naimre- ſzmertnom razmislyavaiuch britku muku, y ſzmert Chriſtuſſevu, ſnyumſze more iachiti, y batriveti vu dobrovolyne terplyunozti naſzleduiuch Odkupitela ſzvoiega.

)()()(

DE

DE PASSIONE CHRISTI DOMINI.

PRO DIE VENERIS SANCTO

Qualiter quilibet Christianus in Infirmitate sua, præsertim mortali, considerando amaram passionem & mortem Christi, ipsâ potest fortificari, & consolari, in voluntaria patientia imitando Redemptorem suum.

RAZGOVOR DVADESZETI MERTVECHKI NAD BOGABOIECHEM MERTVECZEM

Szmert Pravichneh, nemoreſze ſzmertium ozavati; Negoſze mora ſzrechen Szeny y pokoy imenuvati.

Mors Juſtorum, nec poteſt, mors nominari; ſed quidam felix ſomnus, & quies debet apellari,

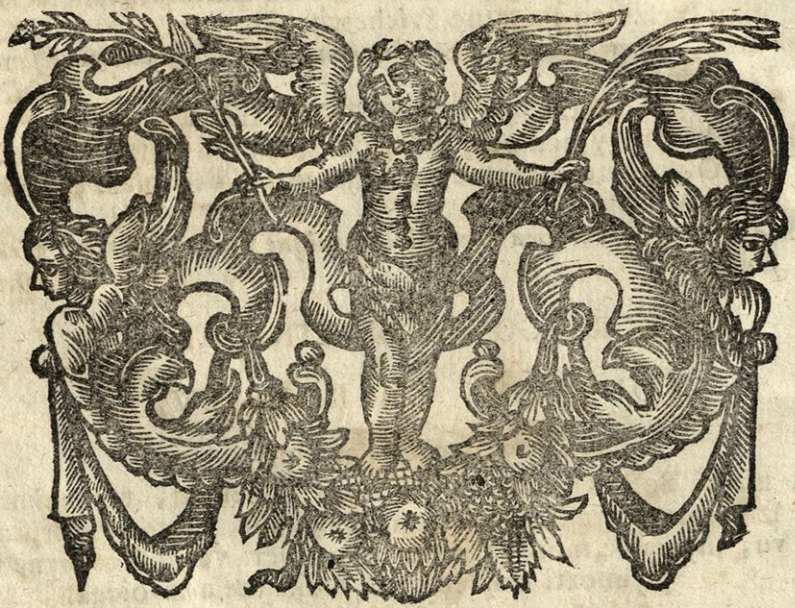

PREDGOVOR
K. POBOSNOMU CSTAUCZU.

GDo kai obecha, y parole nedersì, za kakovogaſze od lyudi dersì, moy dobri Cstavacz preſtimai ti. Morebitiſze niſzi pozabilkod niſzem ni jà, iz vuchinienoga vu Predgovoru Perve moie Knige obechania moiega; Aliſze bolye ſzpominam iz obechania Bogu moiemu vuchinienoga pred trideſzet y petemi letmi, obderſavati naimre Regulu y Sitek moiega Sz. Serafinzkoga Otcza Ferencza: Regula pak y Sitek niegov drugo nì, nego *Sanctum Domini Noſtri JESU Chriſti Evangelium obſervare.* Sz. Evangelium obderſavati, naſzleduiuch Sz. Apoſtole oſzebuinem nachinom vu nazveschaniu Rechi Boſie, y nyu nazveschaiuch gresnikom pùt vu Nebo kazati; Ar ako on, koi blisniemu ſzvoiemu pomocsi more, y nepomore, on takai pomocsi y pomiluvania vu ſzvoieh potrebochah ni ureden. Zakaizato za Kriucza velikoga zpoznavalbiſze, dabi dusnozti moie zadozta nevuchinil: Dusnozt pako moia ie. *Non ſibi ſoli vivere, ſed & aliis profieere.* Ne ſzamomu ſiveti, nego y drugem pohaſzneti, ar premudri Tertulianus govori. *Quid tam malignum, quam nolle prodeſſe, cum poſſis. Lib. 1. contr. Marcio.* Kaije hudobneſſega, nego nehteti pomocſi, kadaſze more. Premislyavaiuch ia dobro one rechi koieie iz iedne obſzedene perſone Otecz uſzeh laſih, duh pekleni na zapoved iednoga Bogaboiechega Redounika valuvati moral, buduch izpitavan, ako vech duſs vu nebo, ali pak vu pekel ide? odgovorilie ovak. *Scio quòd non ſit dies, in quo animæ cœlum non ingrediantur; Non eſt hora, quâ purgatorium non intrarent; & non eſt temporis momentum quò infelices animæ adinſtar nivis & grandinis ad infernum non præcipitarent.* Znai daga ni dneva, vu koiem duſse nebi vu nebo isle; Ni vure, vu koie vu purgatorium nebi dohagiale; y niga vu uremenu hipa, vu koiem nebi na ſzpodobu ſznega, y tuche neſzrechne duſse prepadale vu muke peklenzke, y ztanovito akoſze pravo razmiſzli, kakſze na ſzvetu ſive, derſatiſze lahko more za iztinzko peklenoga duha valuvanie. Za vuchiniti adda moie duſnozti zadozti, terſzilſzemſze polek moguchnozti, ne ſzamo iz Prodikalnicze predlanyzku korizmu Zagrebechko lyucztvo opominati z-rechmi Sz. Mattheia Evangeliſte *Eſtote parati &c.* Budete priprauni &c. daſze naimre uſzaki dan, vuru, y hip mora uſzaki chlovek pripraven k-ſzmerti derſati,

ſati, koi ſeleie na ſzudu Boſiem, vu davaniu rachunov od ſitka ſzvoga, pravichen obztàti; polek koiega opominania donaſalſzem napervo uſza ona, koiaſzu Boſiemu Kerscheniku k ſztechnomu premineniu iz ovoga ſzveta potrebna. Koia takai tebe ò pobosni Cstavacz pouffalſzemſze pred ochi poztaviti, iemlyuchi, navuk od mudroga Seneke akoprem krive vere Chloveka, ovak govorecsega. *Hoc nempè ab homine exigitur, ut proſit hominibus, ſi fieri poteſt multis, ſin minus, paucis; Nam cumſe utilem aliis efficit, commune agit negotium. lib. de orat.* Ovoſze naimre od Chloveka potrebuie, dabi haſznel lyudem, ako more biti unogem, ako ne, tak konche mallem; Ar kadaſze haſznovitoga drugem pokase, obchinzki opraulya poſzel: Nerodiſze Chlovek ſzebe ſzamomu (hotelie recſi Seneka) nego za obchinzku haſzen, y zato natura koiamuie dàla bitie, potrebuie od niega, za plàchu, y dùg, pomagati unogem, y ako nemore unogem, konchema mallem. Odkud z- pomochium Duha Sz. zkerbelſzemſze Mattere uſzeh ztvarih Nature zahvalnoga izkazati, y z- ovùm Tretium Kniſiczum moium Hrane Duhoune punùm mallem Horvatczkoga, Szlovenzkoga, y Dalmatinzkoga naroda lyudem na pomoch doyti, y nyh z-Razgovori moiemi podvuchiti. Vu Perve ztranke vuchechi kakſze uſzaki mora k-ſztrechne ſzmerti pripraviti. Vu Druge ztranke, kak mora B. D. MARIU. y nekoie oſzebuineſſe Szvetcze y Szveticze Boſie za Patronuſſeſzi zebrati y nye chaztiti (buduch prez toga od unogeh za ovakove Razgovore oprosen) y vu uſzakoi pogibeli ſzmertne nyh napomocs zazavati. Tretiu pako ztranku uſzakoiachkemi lepemi Peldami y Hiſtoriami ieſzem napunil po naputcheniu Sz. Gregura Pape. *Sunt etenim nonnulli quos ad amorem Patriæ cœleſtis plus exempla, quam prædicamenta ſuccendunt. Lib. 1. Dial. in præm.* Ar ieſzu unogi, koieh na zalyublyenie vu Domovinu Nebezku bolye pelde, neg Razgovori podſiſu; z- koiemi peldami ò moy pobosni Cstavacz y tebe ſzamoga, y blisniega tvoga budes znal y mogel razveſzeliti, obatriveti, y vu podnaſſaniu betegov telouneh obiachiti. K- uſzem pako ovem trem ztrankam pridanaie iedna zoſzeb malyahna Kniſicza, vu koieſze zadersava Zadnia volya umiraiuchega Chloveka; Ztrèlna zdihavania, y Preporuchenie Duſſe pred, y po premineniu iz ovoga ſzveta. Ova adda uſza moy pobosni Cstavacz uzemi za dobro, y z- dobrotum tvoium izprichavaiuch fallinge y pera, y razuma moiega zame Boga moli, da tebe y na dalye z-Hranum Duhounum pomagati budem mogel, kod ſeleiem, y kànim.

RAZ-

RAZGOVOR-PERVI

Sitek Chlovechanſzki, kak chalaren ie, y neſztalen

Eſtote parati, quia qua neſcitis hora Filius Hominis venturus eſt. Matth. c. 24.

Budete priprauni, ar, koiu neznate vuru Szin Chlovecſi doide.

TUſni Chlovek, y nevolyni! ter gdoſzi, ykaiſzi ti negda bil? kaiſzi vezda? y kai denesz ali zutra budes? bilſzi nikai, vezdaſzi pak malo vech neg nikai, ar liſztor iedna ſzenzca, na prah pako y pepel povernutiſze moras, kot Sz. Mati Czirkua z-denesnium Ceremonium tebe opomina, poſzipaulyaiuchite z-pepelom y govorechiti ove rechi *Memento homo quia pulvis es, & in pulverem reverteris.* Szpomeniſze Chlovek daſzi prah, y na prah povernutiſze moras, koiem nachinom ona drugo nekàni tebe obznaniti, nego daſzi ti iedno zerczalo poruſſenia, y neztalnozti, kai ako gdo pravo razmiſzli, drugo vuſzebe nenahagia, nego daie ieden gibuchi grob, iedna ſivucha ſzmert, iedna ſzencza letucha: Naiti hoche da dike, chaſzti, bogacztva y naſzladnoſzti, od vſzakoga vetra hitreie preletavaiu, y vendarga ni koibiſze nato zmiſzlil, ar

za ova zemelyſzka takſze lyudi zkerbè, kako dabijh naveke morali ovde vſivati, y nigdar umreti: Szamoga iednoga vutom ſzpametnoga Kralya Davida nahagiam, koteri marlivo razmislyaiuch chalarnozt Szveta ovoga, duſſu ſzvoiu ovemi lepemi rechmi ie nagovarial, *Anima mea! memorare quæ mea ſubſtantia.* Duſſa moia! ſzpomeniſze kakovie moi Jmètek, kako dabi hotel recſi, ako neſches ò David! da ona zlata Koruna koia tebe vezda glavu kincſi, deneſz, ali zutra na ſzerczu tebe nebude ſmechala, y nie muchila? *Memorare.* Szpomeniſze, da tvoia bogacztva pochetek imaiu od praha, y konecz nyhov bude pepel. *Memorare.* Szpomeniſze, da tvoi telovni ſitek ie vech lyuczki, nego tvoi, ar akolimu Zrak zkrati oduhu? Nebeſza ſzvetloſzt? Voda mucharnozt, Ogeny toplotu, y Zemlya hrànu? tebe ò David od Kralyevzke chaſzti vu koieſze dichis, od bogacztvih z-koiemi ladas, od ſzrèch vu koich plavas, od lepote Berſabeine z-koiumſze naſzladuies, drugo neoſztane nego prah y pepel. *Memorare.* Szpomeniſze ò David! da uſza ova nebudu mogla zapachiti dabiſze ti vkup ſnymi na prah y pepel nepreobernul. *Memorare*, Szpomeniſze da tvoi telovni ſitek ni drugo neg iedna skura y ſzmerdlyva temnicza iz koie ti moras uſzigdar zdihavati proti domovine Nebeſzke. *Memorare*, Szpomeniſze, da ov ſzvet ni drugo neg iedno pogibelno morie po koiemſze ti vu Barke tela tvoiega vozis nigdar ſziguren na krai blaſene vekovechnoſzti doiti, vſzigdar vu pogibeli na dno peklenſzkeh muk utonuti. *Ah! memorare* adda *memorare quæ mea ſubſtantia?* Szpomeniſze kai imas? kaiſzi? y nakaitie doiti? Rauno tak duſenbi uſzaki Boſi Kerſchenik ſzam ſzobum rachune chiniti, kotieie David z-Duſſum ſzvoium chinil, buduchi uſzi do iednoga nikai menie neg David ſzmerti podloſni, ar veli David nadalye, *Quiseſt homo, qui vivet, & non videbit mortem?* Kterie on Chlovek, koi ſive, y ſzmerti nebude videl? y zato kaiti polek Boſanſzkoga Decretuma bude uſaki

Pſal. 88. ℣. 48.

Pſal. 88 ℣. 49.

Chlo-

Chlovek moral ienkrat umreti. *Statutum eſt omnibus hominibus ſemel mori.* Odkud ov iſzti Szin Boſi koi ſelì dabi uſzi lyudi vu Nebo dosli opomina naſz uſzeh po Sz. Mattheiu Euang. govorecſi: *Eſtote parati quia neſcitis, quâ horâ Filius hominis venturus eſt.* Budete priprauni, ar neznate koiu vuru Szin Chlovecſi doide, polek koieh rechi kanimſze y ia uſze ovo Sz. Korizmeno ureme derſati, vuchech y napervo donaſſaiuch ona koiaſzu naipotrebneſſa uſzakomu zmegi vaſz NN. k-Duſſnomu zvelicheniu, kotero od dobre ſzmerti viſzi, ſzmert pako od ſitka, ar kak gdo ſive, tak vumira, kak goder pak Szin Chlovecſi, toieto Szudecz Nebeſzki koga na ſzmerti naide, takoga y ſzudi: koigod adda ſeleie dobro ſiveti, ſzrechno umretì, y vekoma zvelichen biti? naiſze ovu Sz Korizmu nezkrati k-moiem prodekam hoditi, megy temtoga vezda pochiniam od chalarnoſzti y neztalnoſzti ſitka chlovechanſzkoga. *Hebr. 9. v. 27.*

Gdoie adda, y kaije Chlovek? *Quid eſt homo?* Diaki odgovariaiu obchinzkem nachinom. *Homo nomen ſumit ab Humo.* da chlovek ime ſzvoie iemlye od zemlyè, odkud lehkoie zpoznati y razumeti kaije chlovek, kai ako ravno lehkoie razumeti, unoge vendar mudre glave unogemi nachini chloveka izpiſſuiu, ar ako ia opitam mudroga Seneku *Quid eſt homo?* Kaije Chlovek? chuiem dami odgovaria. *Homo eſt imbecillimum corpus.* Chlovek ie iedno naiſzlabeſſe telo. Ako ia opitam mudroga Plauta. *Quid eſt homo?* Kaije chlovek? on mene odgovaria, *Homo eſt umbræ ſomnium.* Chlovek ie ſzenchina ſzenia. Ako ia opitam mudroga Solona *Quid eſt homo?* Kaije chlovek? Chuiem dami odgovaria *Homo eſt mancipium mortis.* Chlovek ie ſzuſeny ſzmerti: ali oſztavemo naztran mudre ovoga ſzveta lyudi, ter hodmo kzdenczu uſzeh mudroſzti Bogu Sztvoritelu Chlovechanſzkomu, y hochemo naiti vu knigah Sz. Isaiaſſa Proroka, kakie negda zapovedal Isaiaſſu krichati *Clama ne ceſſes.* Krichi nepreſztanczè, ov pak neznaiuchi kaibi krichati moral, opitalie G. Boga, *Domine quid clamabo?* Goſzpone kai bu-

Seneca. *Plautus.* *Solon.* *Iſaiæ c. 58. v. 1.*

dem krichal? natomuie rekel Goſzpodin Bog, *Clama, omnis caro fœnum, & omnis gloria eius, tanquam flos agri.* Uſzako meſzo (toieto uſzaki chlovek) ie ſzeno, y uſza dika niegova, ie kak roſicza polyzka, po koieh recheh razumetiſze mora da uſzako chlovechanſzko telo doklam ſive, y od ſzmerti ni podkoſſeno ſive na ovom ſzvetu na ſzpodobu zelene trave vu iednom ternaczu megy uſzakoiachkem czvetiem raztuche; y nut kadaſze one travicze vu iuternieh roſzah naibolye megy onem czvetiem naſzladuiu, doide cheſz nye koſzecz, koi nye podkoſzi, y nye do drugoga vechera vu ſtagely ali ſtallu zaneſze na hranu neme ſivine: ſzpodobnem nachinom barache ſzmert z- lyudmi kot koſzecz z-travami, negledaiuch naimre, koiaie vexa, ali menſa, mlaiſſa ali ſztareſſa, mehkeſſa ali terdeſſa, nego vſze zploh koſzi polek zapovedi goſzpodara ſzvoga, tak ni ſzmert negleda na ſztare nit na mlade, na uboge nit bogate, na goſzpodu nit na kmete, nego uſze iednako koſzi, y umaria, ter vu ſtallu groba na hranu neme ſivine odurneh chervov, sàb, y kuſcherov hita: koſzecz z-travum zkupa podkoſzuie y czvetie; ſzmert koſzech lyudi, ſnymi koſzi dike, chaſzti, bogacztva, y naſzladnoſzti &c. *Et omnis gloria eius, tanquam flos agri.* Zverhu koieh Sz. Isaiaſſa rechi govori Sz. Auguſtin *Totus ſplendor generis humani honores, poteſtates, divitiæ deliciæ, pulchritudines, tumores, flos fœni ſunt.* Uſza ſzvetloſzt naroda chlovechanſkoga, dike, chaſzti, bogacztva, naſzladnoſzti, lepote oholie, czvetie ſzena ieſzu.

S. Auguſ. in 6. 58. Iſa.

Dabiſze ſzam ieden chlovek na ſzvetu naſſel, koibi ſzi uſza ova imel, toieto, koibi imel ſzrebra y zlata vech neg Temiſtokles; vech dradoga kamenia y pravoga giungya negie imela Kralycza Kleopatra; vech peneſz neg Creſſus; vech kincſev neg Midus; vech Kralyeztvih neg Alexander; vexu mudrozt neg Salamon, vexu iakozt neg Samſon, nailepſe uſzega ſzveta ſenzke perſone za Senne; potlam pak doiduchi oni betegi, za betegi ſzmert ſzvoium koſzum, z- koiumbi ona travu y czvetie podkoſzila, kaibi iz zeuſzega toga

nevo-

nevolini chlovek ſzobum odneſzel? na kaibi doſſel? na ono nakai trava z- czvetiem podkoſſena, y od ſivine poiedena: Ah nevolyni adda chlovek! kak kratke ieſzu naſzladnoſzti tvoie, za koieſze ti tuliko trudis, y ſzkerbis, à za vekovechno veſzelye niti ne miſzlis, povechmi iednomalo ako znas, aliſze zmiſzliti mores, kotera ſztvar ie na ſzvetu ſzlabeſſa y kerhkeſſa od tela tvoiega? neſtimã dabimi to znal povedati, nitimi nikai negovori od kerhkoche ſztekla, ar ſzteklo ako rauno naitenſe, akoſze vu rukah neponaſſa, nichimſze netiche, nego zmirom na iednom meſztu ſztoi. naveke terpeti more; à telo pak chlovechanſzko, ako rauno znichimſze netiche, vendar uſzaki den pogiblye; takie kerhko y ſzlabo, da iedna kaplicza chemera, iedna ſzapa kùſnoga beteſnika, iedna iglicza, ieden globuſſecz ieſzu moguchna zkonchati, y na nikai ſzpraviti.

Iztinaie daſze naidu nekoij, koiemſze vidi unogo uremena ſiveti do 70, 80, 90, ali 100. leth, ali kadati na zkradniu vuru doidu, oh! onda, onda hote zpoznati kak malo uremena ieſzu ſiveli, y ovoga ſzveta vuſivali, *Modicum hoc longum nobis videtur.* govori Sz. Auguſtin, *quoniam adhuc agitur, ſed cum finitum fuerit, tunc ſentiemus quam modicum fuerit.* Malo ovo (toieto ureme) dugonamſze vidi, kaiti joſche terpì, ali kadaſze dokoncha, onda chutili budemo kakie malo bilo. Oh Boſe! dabi koiemu zmegy vaſz NN. vezda po Angelu od G. Boga obznanieno bilo, da do meſzecz dan mora umreti, a nebi pak znal kak, kade, nit koi den meſzecza, kai ov takov nebi pochel, akobi ſzpameten bil? kakſze on nebi k- dobre ſzmerti pripraulyal? ſzpovedaiuch, za grehe ſaluiuch, pokoru chinech, almuſtva delech, kulike ſzuze nebi tochil? odkud neka mudra glava ie rekla.

S. Auguſt. tract. 100. in ioan. ſub finem.

Fleres ſi ſcires, unum tua tempora menſem,
Rides cum non ſit forſitan una dies.

Plakalbiſze chlovek dabi znal da do meſzecza dan mora vumreti, ſzmeieſze pak, nebuduch morebiti ni ieden do ſzmerti den: Nai adda uſzaki dobro zna ono kaiSz. Am-

S. Ambros. bros govori da naimre *Vitæ principium, mortis exordium eſt.* Toieto, da berſeli chlovekſze rodi, y ſiveti pochinia, on iſzti hip pochina y umirati; To nam y poganin Seneka po-

Seneca. tverguie govorech *Quotidie morimur, quotidie enim demittitur aliqua pars vitæ, & tunc quoq; cum creſcimus, vita noſtra decreſcit, & hunc quem agimus diem cum morte dividimus* Uſzaki den umiramo, ar uſzaki den zkratchuieſze ſitek nas, y onda kada raſztemo, ſitek nas odraztuie, y on den vu koiem ſivemo, ſzmertium razdelyuiemo. Ovoie dobro premislya-

S. Bernard. val Sz. Bernard kadaie krichal *Dum recordor quod ſim cinis, & quam cito venit finis, ſine fine pertimeſco, & ut cinis refrigeſco.* Kad razmislyam daſzem pepel, y kak berzo konecz doide, od ſztraha veſz trepechem, y kod pepel merzel poſztaiem, Oh! teska y ſuhka ali ſzrechna miſzel ſzmertna, arie ona naihaſznoviteſſe urachtvo ſzuproti uſzakomu grehu, ako veru-

S. Baſilius. iemo Sz Baſiliuſſu koi veli *Jugis hæc cogitatio propriæ ac vilis naturæ ſalutare quoddam remedium eſt adverſus quodcumq; peccatum.* Kai z-lepemi peldami poſzvedochiti morem.

Szpomenka vekovechnoga ie uredno ono pripetchenie Sz Ferencza Borgiaſſa, koi buduchi pod Caroluſſem V. ovoga Imena Kralyem Spanſzkem, po ſzmerti Kralicze Izabelle zmegy uſzega ſzveta Sèn ono vreme nailepſe, buduch poſzlan od Kra..ya vu Granatu z-mertvem telom Kralicze Izabelle prelepe dabie onde zakopal, kade hotechie vu grob poſztaviti, vuchinilie pervo odpreti oloveni leſz vu koteromie leſalo, y zagledalie on negda prelepi obraz tak merzek, ſztraſſen y oduren, tulik ſzmrad y voinbu iz ſzebe davaiuchi, da niti niemu niti nikomu ni bilo moguche odurnoſzti one, y ſzmrada podnaſſati nego zatiſznienem noſzom, y zakritemi ochima ieſzu od niega beſali oni koijſzuſze negda za ſzrechne derſali daſzu mogli nye lepotu videti: Zatem Borgias pochelie ſzam ſzobum premislyavati kaije chlovek, y nakaimuie doiti? kaimu pomaſe lepota, dika, chaſzti, bogacztva, y naſzladnoſzti? da po ſzmerti telo mora nato doiti, y morebitj duſſa vu pekel na veke,

pojti

pojti, ova miſzel natulikoie genula ſzereze Borgiaſſevo daci zapuſztil y oduril uſze chalarnozti ovoga ſzveta, terſzeie podal vu Sz. Red Tovaruſtva JESUſſevoga, kade velikem Szveczem ie poſztal, kot to uſzaki dobro zna.

Nitije menſega ſzpomenka uredno ono pripechenie z- Florentinſzkoga Herczega Szinom, koteri po ſzmerti Otcza ſzvoiega Herczega. nekuliko uremena perulye negie pokopano bilo telo niegovo zagledauſi da iur obraſz niegov iedna ſztrasna kraſztava ſaba ie grizla, y pouſzem telu odurni chervi ieſzu vervelj, preſztraſſilſzeie, y kakti nemoguchi veruvati dabi telo ono niegovoga Otcza bilo, ali buduch vu tom ſztanovit vuchinien, pochelie ſzam ſzobum miſzliti y govoriti, Olà, takli ſzvet placha? ovoliſzu oni priateli koie mi proximo pri ſztolu tulikemi zebranemi ieſztvinami? na poſztelyah z- tulikemi naſzladnoſztmi telovnemi? koie mi pokrivamo tak czifraſztemi opravami? Ah! razumneie bude da mi nye vezda trapimo z- poſztmi, y pokorum, da zaradi nyh polek tela y duſſaſze nepogubi: Onu noch zapuſztilie Herczeſiu y uſze kaije imel, ter mucheh odpravilſzeie vu Rim na ſzpodobu iednoga Peregrina, kadeie poſſel iednoga Vuglara ſzluſit, kadeie dugo uremena oſtru pokoru delaiuch Sz. ſivel, po ſzmerti pak niegove po uſzem Rimu zvoni ſzami odſzebe ieſzu zvonili, hotechi G. Bog tem na chinom obznaniti ſzvetoſzt ſzluge ſzvoiega, y rauno ono vreme naidoſſeſze Dvorianiki y ſzoldati niegovi vu Rimu iſchuch po ſzvetu Herczega ſzvoga, y koga ſivoga nemogoſſe naiti, naidoſſe mertvoga, y z- velikem veſzelyem odneſzoſſega domov.

Kaiſze vezda vam iz toga vidi N.N.? koij ako rauno uſzaki dan vidite iznaſſati po vuliczah one mertveze, koijſzu lepi, mladi, y bogati bili kotzte y vi, tervam nedoide na pamet, da y vam bude nato doiti? terſze nikai neboite one ſzmerti, koiavaſz z- koſzum ſzvoium chaka, za podkoſziti vaſz kadſze naimenie nadeiali budete, kotie podkoſzila vu turobnozti Homeruſſa, vu veſzelyu Sofokla, vu

Tan-

tanczaniu Aurelianuſſa, vu gledaniu iedne Comedie Taleta, vu naruchaiu ſzvoieh nechiſzteh hotnicz Corneliuſſa Galla, y Tituſſa Czeſzara. Nemiſzlite da Fabius Senator piuchi mleko, vu niemie popil ieden làſz, zkoiemgaie ſzmert zadergnula. Da Anakreon iedùchi ſzladko grozdiche, z iednem zernom od nemile ſzmerti ie bil zadaulyen. Vidite, chuiete, y znâte kak ov zdrav y friſeg od puske, on od ſzablye, tréti od trezka, cheterti od gutte vudreni, ali vu koiu vodu opaduchi, kadſzuſze naimenie nadeiali, od nemile ſzmerti neſzrechno zkonchani ieſzu bili: Znate velim vſza ova, ali nemiſzlite da kaiſzeie drugem pripetilo, vam pripetitiſze more, y toie zrok, daſze tak zlo ſive, zkerbechiſze uſzaki vech za telo neg za duſſu; vech za blago, neg za Nebo; ſzluſechi bolye Telu, Szvetu, y Uragu, neg G. Bogu.

Ah pravo adda pravo govori Sz. Iſaias. *Omnis caro fœnũ & omnis gloria ejus tanquam flos agri*, pravoſze, velim ia priſzpodablya ſzenu ſitek y telo chlovechanzko; Dike pako niegove roſiczam polyſzkem, zmegy koieh unoge iedvaiſze pochinaiu odpirati, y czveſzti, daie koſzecz podkoſzi. Takoveſzu Roſicze bile, one koruniene Papinſzke y Czſarſzke glave, koie iedvaiſzu pochele vu oveh chaſzteh czveſzti, daſzu taki od nemile ſzmerti podkoſzene bile, ar Bonifacius IV. ovoga imena Papa, ſzvoie Papinſzke chaſzti ni vuſival nego ſzamo 15. dan, Urbanus VII. ſzamo 12. dan. Leo XI. ſzamo 3. dni. Zmegy Czeſzarov pako Vitelius VIII. ſzamo 8. meſzècz. Emilianus IV. 2. meſzecza. Florianus, y Filip Czeſzari uſzaki ſzama dva dni Czeſzarſzke chaſzti, bogacztva, y naſzladnoſztih ieſzu uſivali, ar kadaſzuſze naimenie nadeiali, od nemile ſzmerti podkoſzeni y vu ſtagely ſzmerdlivoga groba hitcheni ieſzu bili na hranu beſtiam uſzakoiachkem odurnem. Odkud poſtuvani Hugo Cardinal lepo govori. *Nihil adeò valet ad reprimenda carnis deſideria, quam cogitare qualis ipſa futura eſt mortua.* Nikai tak nehaſzne za ztegnuti telouna poſelenia, kuliko premislyavanie kakovo bude telo po ſzmerti; kakovo pak bude poſzmerti telo chlo-

Hugo Cardi.

ve-

vechanzko, gdo god ſeleie znati? nai ide za Sz. Otczem Auguſtinuſſem k- grobu prezmoſnoga Czeſzara imenom Czeſzar Auguſtuſſa, koiega Sz. Otcza y Navuchitela Czirkuenoga ieſzu ove rechi koieſze ſtù vu ſitku niegovom. *Duſus ſum cum cæteris ad videndum cadaver Cæſaris in ſepulchro.* Pelyanſzem bil na vigienie truplaCzeſzarovoga vu grobu.y poveda kaije videl, govorecs. videlſzem vu onom grobu ſztrahotu veliku y odurnozt, telo naimre Czeſzarovo malo pervo zakopano, da ie iur ne ſzamo premenieno vu farbe, nego y vu ſzpodobe, ar terbuh niegov poruſſen, od chervov izieden, vu koiem verveliſzu kakti vu iedne odurne ſzmerdeche mlake uſzakoiachki vexi y menſi, debſi y tenſi odurni chervi, Videlſzem da na ove negda zlatumKorunum koruniene glave na meſzto zlate korune ſzedelaie ſztraſna kraſztava ſaba koia onu glubaniu ie oglabala, iz ochijh pako dve kache ieſzu van izgledale. Ova videcſi Auguſtinus pogledalie na Mater ſzvoiu onde ſnym buduchu y na oſztalu Companiu, chalarnozt ovoga ſzveta, vu onom Czeſzarovom ſzmerdlyvom y odurnom truplu, premislyavaiuch, ovakie pochel govoriti. *Ubinã eſt Cæſaris corpus præclarũ?* Kamoie doslo, y nakaije doſzpelloCzeſzarovo telo? koie pred nekulikem malem uremenom ie tak odicheno bilo. *Ubi magnitudo divitiarum? ubi apparatus deliciarum? ubi multitudo dominorum?* Kadeſzu ona prevelika bogacztva, kade uſzakoiachke naſzladnoſzti, kade tulika unoſina goſzpodè dvorianzke, koijſzuti po dnevu y po nochi naſzlusbu dvorili? *Ubi Thronus aureus? Ubi caterva principum, Ubi acies militiæ?* Kadeie Tronus zlati, vu koiemſzi zapovedal, kade trupe herczegov koijſzute zprevagiali, kade ſeregi ſzoldatov, koiſzute ſtraſili, y chuvali? *Te verebantur homines, te timebant Principes, te colebant Urbes, te timebant omnes.* Kamoie doſzpela ò Czeſzar tulika zmoſnozt tvoia? Tebeſzeie ſztraſſilo lyucztvo, pred tobumſzuſze uleczali Herczegi, tebeſzuſze klaniali Varaſſi, tebeſzuſze uſzi boiali, kakſzuſze adda uſza ova tak na hitrom dokonchala? ò Czeſzar Auguſtus ka-

deszeti? Na ovo Augustina Sz. govorenie, y pitanie, odgovorilamuie Matti niegova Sz. Monika ovak. *Fili omnia pariter defecerunt, quando defcedit spiritus ejus, & reliquerunt eum captivum in sepulchro trium brachiorum, plenum fœtore, & putredine.* Szinko moi uszega toga ie neszto, kadie neszto duha niegovoga, y oszta vissega szusnia vu grobu treh laketh, punoga szmrada y voinybè.

Vezda pak nai dopuscheno bude mene N. N. napervo donesszti iednu szamu sztran naiplemenitessu mertvoga tela chlovechanszkoga, y nutvamiu (*Oude uzemi mertvechku glavu ruke*) Ovo kai stimate N.N. chiabi mogla y morala biti ova glava? ie morebiti Czeszara Augustussa koiuie Sz. Augustin videl? ali pak Czesaricze Isabelle? koiuie Sz. Ferenz Borgias tak o durnu zagledal; je morebiti onoga zgora szpomenienoga Herczega Florentinszkoga, ali pak Szina niegovoga? Ie koiega Kralya, ali Pape? koiega Biskupa ali Cardinala? koiega Goszpodina, ali kmeta? koiega bogatcza, ali petlyara? koiega mudroga diaka, ali szerchenoga szoldata? ie koie szvetczkè ali redovnè, muskè ali senszke persone? ieli koiega mladencza, ali koie divoichicze? niga na szvetu koibiiu poznati y povedati mogel, chiaie; Govoremo adda snyum, morebitisze kai vech od nye nauchite, neg od mene: Dai adda prodekui ti na meszto mene gdoszi, kaiszi, y odkudszi? Chuiem ia, y poszluhnete vi N. N. pochetek prodeke mertvoga prodekatora ouoga. *Quid nobis profuit superbia, aut divitiarum iactantia, quid contulit nobis? transierunt omnia tanquam umbra, sic & nos vix nati, continuo desijmus esse.* Kainamie pomogla gizdozt, ali bogacztva obiliè kainamie pohasznelo? preslaszu usza kakti tenia, tak y mi iedvaiszmosze rodili, danaszie taki neszteiati pochelo, nit goszpocztvo nit bogacztvo, nit lepota, nit mladozt, nit mudrozt, ali iakozt, niszu nasz mogla od szmerti oszloboditi y nasz neszteusi, znami ukup uszegaie neszteslo, komaiszmosze pocheli zeleniti na polyu szveta chalarnoga da taki od szmertne koszè z- czvetiem ukup chasztih, y naszladnoztih

Sapien. c. 5. v. 8. 9. & 13.

nasseh

naſſeh podkoſzeni ieſzmo bili. *Vide ergo quid eris, qui mundi gaudia quæris; in modica foſſa, iacebunt tua caro ſanguis, & oſſa; neq; ulla ſorte, poteris liberari à morte.* Poglei ò uſzaki ſivuchi chlovek name, koiſze za veſzelya y naſzladnoſzti ovoga ſzveta zkerbìs, nakai tebe takai deneſz alj zutra bude doiti; vu iedne vuſzke ali ſzmerdlyve iame budu leſale tvoie meſzo, keru, y koſzti, niti znikakuemi miti budes mogel tebe od ſzmerti oſzloboditi. *Ab attende ergo ad me, & intellige, & conſidera me, hoc quod tu es, ego fui, & quod ego ſum modo, tu eris poſtea; hodie mihi, cras tibi.* Ah poglei name, y premiſzli mene to kaiſzi ti vezda, iaſzem bila negda, a kaiſzem ia vezda ti budes do maloga uremena, ar deneſz mene, zutra tebe: To uſze veruiemo y za iſztinu derſimo, nego polek uſzega toga ioſche ſelimo nekai vech znati od tebe ò mertvi prodekator, gdeſzu naimre one tvoie cherne kod ſuſek ochi? gde ona rumena kod razvita roſicza, licza? gde one karmaſinſzke farbe vuſztnicze? Ah! ſzegnileſzu, y od chervov poiedene: kadeie on tvoi bèli kod mleko urat? gde oni tvoij rugani y zlate farbe laſzi? ah! od molov, ſab, y kuſcherov na niſtar ieſzu ſzpraulyeni, togaliſze adda y mi nadeiati moramo? takoie y ni drugach, ar

Serius, aut citius, metam properamus ad unam;
Nam mors non ſervat legem, tollit cum paupere Regem.

Kesnje, ali berſe, k- czilyu ſetuiemo uſzi iednomu; ar ſzmert nedersì regule, grabech z- petlyarom y kralya: Nu adda chuieteli N. N. y razmeteli kakvam ov mertvi, prodekator prez iezika prodekuie? kak vaſz prez ochijh gleda? Ah moi dobri goſzt! kakſzi ti mene vezda zlehkotil, y z- tvoiemi akoprem tuſnemi, y ſaloſztnemi glaſzmì uno o bolye ſzercza oveh koij tebe gledaiu ranil y preſztraſſil, neg dabijm ia den y noch prodekuval od ſztaliſſa tvoiega, na koiega y nam uſzem bude morat doiti, à neznamo kak, kada, y kade?

Menebiſze adda priſztoialo tebe kai za zahvalnoſzt prikazati, ali nimas rùk za prièti; hotelbitiſze zahvalnoga

izkazati, ali nimas vuh za poſzluhnuti; hotelbitiſze konche niſzko pokloniti, ali nimas ochijh za videti; pokehdob adda datiſze ia nikak nemorem, niti neznam zahvalnoga izkazati, puſztimiſze konche dobro razgledati, daſze od tebe nigdar nezpozabim, oh! kakſzimi merzeg: Buduch ochem moiem tak merzeg, noſzu budes morebiti povolyneſſi? oh! kakmi ſzmerdis: Buduch ochem y noſzu tak ſzuprotiven, vuſztam morebiti moiem budes vugodneſſi? dopuſztimiſze adda chedno kuſnuti, ohime! kakſzimi oduren y ſzuprotiven. Kaiſzmo adda chinechi ò N. N. pokehdob da natura naſſa nikakvem nachinom k-ovomu goſztu y prodekatoru mertvomu nemoreſze pridruſiti, morebiti daſze vutom kakova zkrovnoſzt zaderſava? y ie ſztalis duſſicze niegove.

Povechnam adda ò dobri goſzt kade y vukakvom ſztaliſſu ie tvoia mila Duſſicza? ali koi nima iezika, ni vuzt, govoriti nemore, y koi ni mogel povedatiſze gdoie? unogo menie zna y more povedati za duſſu, gdeie? Velim adda ia ovak, akoli duſſicza tvoia ie vu Nebu? oh! iaſze tebe ponizno klaniam, kod Sz. Reliquie, y blaſene duſſicze tvoie preporucham, da za uſzeh naſz nai G. Boga moli. Akolije vu Purgatoriumu? ah! uſzi mi molemo G. Boga za nyu, y reczemo poboſno Pokoi vekovechni dai nye G. Boſe. Akolije pak vu peklu? ah ni uredno nit doſztoino dabi tulikai ti oude megy nami, ter naimre vu ovom Sz. meſztu prebivala, odhagiai adda y ti za duſſum na veke vu muke peklenzke. Amen.

RAZ-

RAZGOVOR DRUGI

Den, y Vura ſzmerti ieſzu nam otaina, zato, dabi uſzaka duſſa ſzmert dochakala priprauna.

Eſtote parati, quia quâ neſcitis hora Filius Hominis venturus eſt. Matth. c. 24.

Budete priprauni, ar, koiu neznate vuru Szin Chloveczi doide.

SZtrahotaie chuti ono kai Xifilinus piſſe od nemiloſzerdnozti Domiczianuſſa Czeſzara, kakie naimre on baratal z-Rimſzkimi Senatori, kotereie pozval bil na goschenie ieden vecher, y oni pokorni na Czeſzarſzku zapoved doiduchi vu Czeſzarov dvor, biliſzu taki zapelyani vu iednu Palachu, uſzu z-chernem ſaloztnem ſzuknom pokrivenu, na ſzredi koie Palache bilie ieden veliki ſztol pripraulyen y okolu nyega tuliko ſztolczeu kuliko Senatorov, za uſzakem pako ſztolczem bilie ieden prazen leſz, na koieh leſzeh bilaſzu zapiſzana imena oneh Senatorov, y polek uſzakoga leſza ie gorel ieden lampas: Na ove ſztolcze moraiuchi oni Senatori ſzeſzti, y na leſzeh videchi imena ſzvoia zapiſzana, uſzaki more lehko ſzuditi kakſzuſzi pri ſzerczu chutili: Ali ove ſaloſztne komedie oude ni bil konecz, ar za uſzem tem dosloie tuliko deczè vu ovu palachu, kulikoie Senatorov onde za ſztolom bilo, koia decza bila-

ſzu uſza golla ali z-chernum farbum pocherniena daijh ni bilo mochi poznati, ieſzuli harapi, ali pak skrapczi peklenſzki, koi potlambi ieden mertvechki tanecz dokonchali bili, uſzaki od nyh priſztupilie k-Senatoru ſzvoiemu, ova komedia tusna bilaie uſza na tihom vnchiniena, tak da nigdor ni vuſzt odperl, odlog ſzamoga Domicziana Czeſzara; koi fallinge, y pregreske oneh Senatorov ie napervo donaſſal, kai oni Senatori chuiuch vu kulikom ſztrahu ieſzu bili? lehkoie premiſzliti, ako prem za onda onde nikai zloga nijmſze pripetilo, arſzu bili domov razpuſcheni, koij doiduchi domov, kai ſtimate N. N. kaiſzu chinili? ieſzu morebiti naieli hegeduſſe? vuchinili goſchenia? ne, negoſzuſze pocheli kai berse to berse k-ſzmerti pripraulya ti, ſzvoia dugovania na red poſztaulyati, Teſtamente delati, od rodbine y priatelov proschenie iemati, chakaiuchi uſzaku vuru y hip ſzmertnu poſtu, znaiuch dobro da ona ſaloſztna vecheria drugo nezlamenuie, nego ſzmert ſzigurnu, ali kakovu ſzmert, y kada doiduchu? toga niſzu oni znali, zakai zato uſzakijuie pripraven uſzaki hip chakal. Szpodobnoga nekai zeuſzemi nami pripechaſze N. N. ar ne ſzamo chuiemo povedati od nagleh ſzmertih, kak naimre ov, ali ona na naglom ie umerl; Nego mi to y z-naſſemi ochima vidimo kak ſzkoro, uſzaki dan vezda iz ovè, vezda iz onè hiſe mertvecze vu grob prenaſſaiu, koi mertveczi naſz vuchè, y ſzigurne chinè, da y naſz rauno onak noſzili budu, danam naimre bude morati ienkrat umreti, ali kak, kade, y kada? toga zeuſzema neznamo; zakai zato opominanaſz Zvelichitel duſſicz naſſeh pri Sz. Mattheiu. *Eſtote parati quia neſcitis, quâ horâ Filius hominis venturus eſt.* Budete priprauni ar neznate, koiu vuru Szin Chlovecſi doide, y malo niſe govori *Vigilate quia neſcitis diem neq; horam.* Zkoznuite, ar neznate dneva ni vure. Kak adda, y zakai den y vura ſzmerti nam ieſzu otaina? pokazati hochu.

Matth. 24.

v. 25.

Unogi Sz. Navuchiteli izpitavaiuſze megy ſzobum, zakai G. Bog, koteroga volya ie dabiſze uſzi lyudi zvelichili,

y k- niemu vu Nebo dosli, zakaje nym tak szkrounu, y otainu zkradniu, illi szmertnu vuru, vuchinil; *Estote parati, quia nescitis diem neq; horam*, Budete priprauni, ar neznate dneva, niti vure. Jenkrat buduchi Apostoli iako selni znati ureme zadniega obchinzkoga szuda, y opitasse Mestra szvoga Nebeszkoga kada bude on szùd, *Quando hæc erunt, & quod signum adventûs tui?* Kada ova budu, y kakovo zlamenie prihoda tvoiega? koiem Kristus ie odgovoril ovak, *De die autem illa nemo scit, neq; Angeli in Cœlo, neq; Filius, nisi Pater.* Od dneva pak onoga nigdor nezna, niti Angeli vu Nebu, niti Szin, nego Ottecz, kako dabijm hotel recsi, O Apostoli vucheniki moij dragi! prevech velika ie preuzetnoszt vassa, da vi hochete znati, y mene uffatesze izpitavati ono kai szam moy nebezki Ottecz zna, à nigdor drugi, ar on toga nepuszti znati niti Angelom szvoiem pache niti Szinu. Kade Sz. Ottecz Auguszstin premislyavaiuch one rechi. *Neq; Filius*, niti Szin, toieto da niti Szin nezna za on szudni den kada bude, veli adda Sz. Ottecz zverhu toga ovak, *Neq; Filius ut revellet*, Niti Szin nezna vuto ime dabi drugem povedal. Znalie dobro Szin Bosi za dan y vuru onoga szuda, ali ne vuto ime dabi on szvoiem Apostolom, unogo menie komu drugomu ochituval. O Szin visniega Boga! ter nili tvoy Prorok Isaias pred tobum govoril, ali pache ti szam pri niem, y po niem, *Ego Dominus Deus tuus docens te utilia.* Jaszem G. Bog tvoi, vuchicsi tebe haszno vita, akoli adda ti usza haszno vita vuchis? zakai nasz nenauchis ono kaibi nà naipotrebnesse, y naihaszno vitesse bilo k- dussnomu zvelichenìu? toieto zakai nam neobznanis ureme koncza sitka nassega, dabisze mi mogli k- szmerti pripraviti, za szrechno preminuti.

Matth. c. 25 ỳ. 13.

Marci c. 13.

Isaiæ c. 48. ỳ. 17.

Oudesze Sz. Ambros naproti posztaulya, y ovak szuproti govori. *Scire non proderat, proderat ignorare.* Znati ni haszneloie neznati. O Sz. Ambros! kakto ti razmes da nam nehaszne znati za onu vuru y dan, à haszne pak neznati; pervo neg nam Sz. Ambros odgovori, hochemo

S. Ambr. l. 5. ad gratiã c. 8.

mi

mi iedno malo premiſzliti lyucztvo koteroie na ſzvetu ſivelo ò uremenu Sz. Patriarke Noie, koiemu lyucztvu pravichni Noie obznanilie bil od ſztrani Boſie da bude do 120, leth ſivelo, vu koiem uremenu akoſze nepobolſa; da bude z obchinſzkem potopom kaſtigano, y zkonchano: kaije ztem opravil Noie? nikai: zachelie Noie napraulyati veliku Arku, iliti Ladiu, koiuie napraulyal 20. 30. 40, 50. 60. y vech leth, y lyucztvo ieſze liſztor oſzmehavalo iz niega, prez uſzakoga pobolsania, preiduchi 99. leth, y lyucztvo uſzaki den ie povexavalo grehe, y gorie ſivelo, pocheloſzeie Nebo oblachiti, oblaki ukup ſzpraulyati, y desgy iz ſzebe zlevati, 1. 2. 3. 4. 5. 6. dan, aliſzeie lyucztuvo y oude oſzmehavalo govorecſi daie vechkrat tak dugo deſgilo, terie vendar potlam lepo ureme bilo: terpelie desgy 20. y 30. dan, vode ieſzu raſzle, uſzaſzu plavala, y vendar lyucztvo greſno, tverdourato ie obſztàlo, doklam god ie y poginulo, ar *Venit diluvium, & perdidit omnes.* veli Sz. piſzmo, Doſſelie potop, y pogubilie uſzeh. Vigyte N. N. kaije haſznelo y pomagalo znati dan y vuru ſzmerti daie ono lyucztvo ztem okorneie obſztàlo, chimie ſzigurneie bilo poginuti, Oh! pravoie adda Sz. Ambros rekel, *Scire non proderat, proderat ignorare.* Znati ni haſznelo, haſzneloie neznati, odkud pravoie Sz. Gregur rekel. *Mater negligentia, ſolet eſſe ſecuritas.* Mati nemarnozti, biva ſzegurnozt, y toie on iſzti zrok zbok, koiega hotelie G. Bog vuru y hyp ſzmerti naſſe nam otainu vuchiniti, dabi naimre naſz znanie takovo y ſzigurnozt vu ſzlusbe Boſie leneh y nemarneh nevuchinilo, kotſzeie pripetilo z lyucztvom zgora imenuvanem, y dabi mi neodulachili od dneva do dneva pobolſanie ſitka naſſega. *Scire non proderat, proderat ignorare.* Znati ni haſznelo, haſzneloie neznati

Luca 6, 17. ℣. 27.

S. Gregorius. paſtor. l. 6. epiſt. 22. ad Gregoiam.

Nili iſztina, da uſzaki dobri Szoldat, nadeiaiuchiſze za ſztanovito Nepriatela, ali neznaiuch kada doiti takov mora, dan y noch viroztuie, y pripravenga chaka za pobitiſze ſnym. Nili iſztina, da uſzaki verni ſzluga nadeiaiuchi-

ſze

ſze Goſzpona ſzvoiega domov, zkoznuie marlivo, uſza vu ſznage derſech y na redu chaka z-veſzelyem prihod Goſzponov. Nili iſztina, da uſzaki dobri paſztir pazi na ovcze ſzvoie, znaiuch dabi moral vuk nad nye doiti, ali nezna kada, kud, y odkud. Zaraditoga Sz. Ivan Chriſoſtomus lepo knaſſemu navuku govori, *Si tanta de irrationabili pecude cura, quales eſſe decet de rationabili anima ſolicitudinem gerentes?* Akoie tulika na nemo ſivinche ſzkerb, kulikoſze doſztoie za razumnu duſſu imeti? daltije ò moy chlovek! G. Bog iednu plemenitu Ouchiczu pod oblaſzt, z- preſz. Kervium Szinka ſzvoga odkuplyenu, zaufaliuie tebe daiu ti paſzes, y chuvas od peklenzkeh vukov, koij po dnevu y po nochi okolu obtechu, zkerbechiſze nyu tebe zgrabiti, y vu pekel odneſzti, dabi adda tem bolye nad nyum zkoznuval uſzigdar, zatoti ni hotel obznaniti vure niti hipa prihoda nyenoga nepriatela. Tebeie G. Bog vuchinil iednoga Szoldata na polyu ſzveta ovoga, ar *Militia eſt vita hominis.* veli Sz: Job voiſzkaie ſitek chlovechanzki, y zato tebeie providel z- oruſiem, kakti z- Mechem Sz. Vere, z- Piſtolami Uffania, Schitom lyubavi, ali vuru y hipa zadniega harcza tebe ni hotel obznaniti, y to zato, dabi naimre ti uſzigdar pripraveh chakal nepriatela tvoiega, y ſnymſze ſzrechno harczuval, y niega predobjuſi Korunu Dike nebeſzke zaſzluſil, ar *Mater negligentiæ ſolet eſſe ſecuritas.* Matti nemarnoſzti biva ſzigurnoſzt. kainam lepo potverguie Sz. Ambros ovemi rechmi *Ideò finem cuiusq; qui per mortem obvenit, ſilentio texit, ne occaſione iſtius ſcientiæ inflati pro maiori parte temporis ſeſe negligentes habeant:* Zatoie konecz uſzakoga koi ſzmertium doſzpeva z-muchaniem pokril, dabi z- prilikum ovoga ovakvoga znania lyudi leni y nemarni nebili, nego pache uſzigdar priprauni on konecz chakali.

Iob. c. 7. v. 1.

S. Ioannes Chriſoſt. or. 4. contra Arianes

Oudemiſze prikladno vidi napervo doneſzti on odgovor, kogaie negda ieden priproſzti Mùs, iednomu mudromu Filoſofuſſu dâl, koi Mùs vu zimſzkom uremenu popraulyaiuch ſzvoy plug, y bránu, Filoſofus mimo niega idu-

chi, y videchiga marlivo vertetiſze akol pluga, zachudilſzeie, y Mùsu pochel govoriti; zakai ò priproſzti chlovek konche vezda po zime nepochivas, koiſze czelo leto oriuch, y kopaiuch trudis: Nato odgovorilie Mùs, Filoſofu, tiſzi velik norcz, akoſze prem za ſzpametnoga ſtimas, à iabi pak ioſche vexi norcz bil, dabi ia vezda manguval, y onda kadabi ureme na polye poyti, ſztopraubiſzi za plug zkerbel. Rauno tak velim y ia uſzem onem, koij doklam ureme imaiu, nemaraiuſze pripraviti k- dobre ſzmerti, nego kada bude iz ovoga ſzveta preminuti, ondaſze ſztoprau pochiniaiu pripraulyati uſzi ti takovi ieſzu vech neg norczi. *Tempus mortis* (veli Bellovacenſis) *Voluit Deus incertum eſſe, ut omnis hora ſuſpecta haberetur.* Ureme ſzmerti hotelie G. Bog otaino vuchiniti, dabi uſzaka vura dvoina bila.

Bellova in ſpecil. mor- p. 1. l. 4, diſtim. 4,

Adam nas pervi Otecz prekerſiuſi Boſiu zapoved y tako uſzeh naſz odvetek ſzvoi, ſzine ſzmerti ne ſzamo teloune uremenitne,, nègo y duſſeune vekovechne ie vuchinil, ali miloſzerdnozt Boſia. *Eduxit illum â delicto ſuo.* veli Szveto Piſzmo, kadeie potrebno dobro upamet uzeti da Sz. Piſzmo veli *â delicto ſuo*, â neveli, *â delictis ſuis.* toicto od greha, à ne od grehov ſzvoieh, zverhu cheſza govore Sz. Otczi daie naimre Adam ſzamo ienkrat zagreſſil, y ov ſzvoi ieden iedini greh 100. leth ie plakal, kakouie pak tomu zrok, daie Adam ov ſzam ieden ſzvoi greh tak dugo plakal, y drugoga niednoga ni vuchinil? Oude nai govori gdo kai hoche iaſze liztor ſzamoga Sz. piſzma derſim, da naimre berſelie Adam zagreſſil, G. Bog ie taki cheſz niega ovo proklecztvo dàl, y kaſtigu povedal, *In ſudore vultus tui veſceris pane tuo, donec revertaris in terram, de qua ſumptus es*, vu potu obraza tvoiega hranilſze budes z- kruhom tvoiem, doklamſze god povernes vu Zemlyu, iz koieſzi vuchinien, Oh Boſe! kada bude to? ko leto, meſzecz, tieden, ali den ti vuchinis konecz trudom y potom niegovem? da on znaiuch to tem veſzeleie bude delal, trudilſze, y potil, *donec revertatur in terram.* doklamſze vu zemlyu poverne, ali kada bude ſzvoi pochetek y konecz imela ona rech, *Done?*. Doklam? Oude

Sapien c. 10

Gene. c. 3. ℣. 19.

Oude vezda poſzluhnemo Sz. Ruperta Opata ovak govoreeſega, *Non dixit usq; ad tot annos, vel ad tot dies, quibus peractis reverteris in terram, sicq; mortis horam abſcondit ab Adam.* Ni rekel do tuliko leth, ali do tuliko dan, z-koiemi preminuchemi povernefze, vu Zemlyu, tak ſzmertnu vuru zkriva od Adama. Oh ſzrechna otainozt! ſzmertnoga uremena naſſega, koiu ſzrechu Sz. Theodoretus ovak tolnachi, *Ideò amplius Adam non peccavit, ſed fideliter laboravit, & in pœnitentia perſeveravit, poſt divinam ſententiam per ſingulos dies mortem expectabat.* Zato Adam vech ni zagreſſil, negoie verno delal, y vu pokoreie ſzvoie obſztal, po Boſanſzke Sentenczie uſzaki den ſzmertiſzeie nadeial, kem nachinom hotelnamie David na znanie dati, dabi naimre y mi priprauni chakali konecz ſitka naſſega pokoru chinech, y grehaſze chuvaiuch. *s: Theodo: q. 38. in Gen.*

Negdasnie ſztareh uremen poganinzko lyucztvo imeloie za navadu vu ſzvoieh hiſah y komorah uſzigdar na ſtolu derſati iednu mertvechku glavu, z-ovem podpiſzkom *Cogitanti vileſcunt omnia.* Premislyavaiuchemu odurnaſzu uſza: koia navada oh abi Bog dal! dabiſze y ſzada megy Kerſcheniki obderſavala, ar ako oni poganini koij ſzvoiu ſzrechu y zvelichenie poſztaulyaliſzu liſztor vu chaſzti, bogacztva, y naſzladnoſzti ovoga ſzveta, à za blaſenu vekovechnoſzt, niti kaſtigu vekovechnu niſzu niti miſzlili; za pravoga y ſivoga Boga koi zna y more dobre daruvati, y greſne kaſtigati nikai niſzu znali, hoteliſzu pouſzem tom imeti uſzigdar pred ochima ſzvoiemi ſzmertnu glavu, za ſzpomenutiſze, nakai bude y nym doiti, koteri ſzpomenek nyhova chutenia ie na vuzde zderſaval, daſze vu naſzladnoſzti prekoredne y nedoſztoine razumnoga chloveka niſzu puſchali, y podavali. Rauno tak y ia morem recſi *Cogitanti mortem incertam vileſcunt omnia* koigod dobro premiſzli damuie ienkrat umreti, à nezna kada, kak, nit kade, ova miſzel budemu ſzluſila za ſaku vuzdu, koia nebude puſchala nature ſzvoie na zlo nagniene, chuteniam y poſeleniam po volye hoditi, budega chinila oduriavati uſza ona koiabi niemu mogla kakov

neſzrechnu ſzmert zaudati. Zatoie adda G. Bog hotel ureme ſzmerti nam otaino vuchiniti, dabi nam za iednu iaku vuzdu ova otainoſzt ſzluſila, koiabi naſz od greha dalko chinila ſztati, y vu dobrotah ſiveti kaiti pak na iezerà nahagiaſze na ſzetu lyùdi koij od poganinov gorie ſivu, da pache gorie y od iſzteh beſtijh kalyaiuchiſze vu oneh uſzakoiachkeh nechiſztochah, nemiſzlech daijm bude ienkrat, y to morebiti onda kadaſze naimenie nadeiali budu, iz ovoga ſzveta preminuti, ter pred pravichnoga Szudcza poiti, za datimu tenek rachun od uſzeh misleny, chineny, y govoreny ſzvoieh.

Da to bolye zpoznamo, potrudemoſze vu knige Sz. Jonaſſa Proroka; kade vu 3. dèlu hochemo naiti, kakie Sz. Jonas Prorok od G. Boga bil poſzlan k-lyucztvu Ninivitanſzkomu za obznanitimu Boſiu ſzerditoſzt, z-koiumie nakanil ono gresno lyucztvo zkonchati; doiduchi Jonas vu Ninive veliki Varas, y po niem obtechuch na veſz glaſz ie krichal, *Adhuc 40 dies ſunt, & Ninive ſubvertetur.* Poſzluſſai ò gresno Ninivitanſzko lyucztvo kaiti odſztrani ſzerditoga Boga nazvescham, da naimre on nemoguchi vech podnaſſati ſztraſneh grehov tvoieh, dokonialteie kaſtigati, y iz licza zemlyè zkonchati, y to do 40. dan, vu koieh dneveh akoſze nepobolſas, y za grehe doſztoine pokore nevuchinis: Kaiſzeie nad ovem kratkem Jonaſſevem prodechtvom pripetilo? Odgovaria Sz. Tridenzko Szpraviſche, *Plenam terroribus pœnitentiam egerunt.* punu ſztrahòt pokoru ieſzu delali, ar pocheliſzu uſzi ſzlachiti iz ſzebe onu goſzpoczku opravu, ter vu oſtre ſaklye oblachitiſze, z-pepelom glave poſzipavati, *Subito lachrymis perfuſi clamaverunt ad dominum,* Taki uſzi ſzuzami poleiani krichaliſzu k-G. Bogu, Oude potreba da premiſzlimo onu rech *Subito,* Taki, zakaiſzu Ninivitanczi tak naglili pokoru delati? imeliſzu 40. dan uremena do zkonchania, do kaſtige, y tako bi mogli recſi ſzami ſzobum, vu 40. dneveh moreſze doſzta zla, y dobra vuchiniti, doſztaie uremena za goschenie,

Iona c. 3.

Concil. Trident. Seſſ. 24 c. 4.

naſz-

y naſzladnoſzti, doſzta za veſzelya, ali, doſzta tulikai y za pokoru, za placs, za ſaloſzt, doſzta za utafit ſzerditoſzt Boſiu, *Cor contritũ & humiliatũ DEUS non deſpiciet.* Szercze zkruſſeno y ponizno G. Bog neodverſe, to pak vuchiniti doſztabi bil on zadni 40, den, y tako vu uſzeh drugeh 39. dneveh bi bili mogli dobre volye bitti, y niſzu bili, nego, *ſubito ſubito plenam terroribus pœnitentiam egerunt.* Taki punu ſztrahòt pokoru ieſzu delali za grehe ſzvoie; Ali dabi oni odulachili bili pokoru, kotſzem rekel, vi ò N.N. kaibi nato rekli? kaibi od onoga lyucztva miſzlili? ia nedvoim dabi uſzaki ſzpamètni miſzlil, y rekel, daie ono lyucztvo prez razuma y pameti, milosche y pomiluvania Boſiega zeuſzema nevredno. Takli adda ſzudite vi ono gresno lyucztvo Ninivitanzko? polehko iednomalo.

Znanoie da ono lyucztvo Ninivitanzko ſztanovit terminus toieto 40. dan ie imelo za pokoru, koiu ako vu oveh dneveh nevuchinì? zkonchano bude; povechtemi vezda, kada bude konecz ſitka vaſſega? odgovoritemi; *De die illa & hora nemo ſcit.* Od dneva onoga y vure nigdor nezna, y pravo velite, akolije pak to prava iſztina, kai, y kakſze bude moglo od vaſz recſi? koij neznate dneva, vure, nit hipa ſzmerti y zkonchania vaſſega, kotſzu Ninivitanczi znali, ter vendar oni na pervi glaſz Jonaſſev pocheliſzu eskerenczè prez ſtentania, unogo menie chakania na zadni 40 dan oſtru pokoru dellati, à vam 40. leth krichè Prodekatori, nazveſchaiuch vam vas pogibelni ſztalis vu koiem ſivete, Szerditoſzt Boſiu koiavamſze z- vekovechnem zkonchaniem grozì, Sztrahotu ſzuda Boſiega na koiegavamie poiti. Ter vendar na uſza ova gluhi, ne drugach, nego kako dabjvam od G. Boga po Angelu obznanieno bilo da umreti nigdar neſchete, ali pak na zkradnie vure vam bude tuliko uremena dopuſcheno daſze budete mogli doſztoino zkruſſiti za grehe, y iz nyh chiſzto ſzpovedati, y tako izraven vu Nebo poiti, kaiſze adda od vaſz recsi bude moglo? ako vi one Ninivitancze derſite za nore, y nezpa-

metne koijſzu zadobè pokoru delali; Ja oude nikai negovorim zuerhu toga, arſzem ochitto govoril da uſzaki ſzuditi ſzam ſzebe more, ako ni vech neg prez pameti y razuma odulachech pobolsanie y pokoru na zadniu vuru, à neznaiuch pak kada doiti mora.

Ja nedvoim dabi uſzakoga zmegy vaſz NN. ſztrah preuzel dabi zachul daie Turchin ſzvoium voiſzkum iur neſzamo na Czeſzarſzku zemlyu neg y vu Petriniu doſſel, à dabi pak doznali daie iur y vu Turovom polyu, kaibi vi Zagrebczi miſzlili? kakſze nebi nekoij na bèſanie, a nekoij na boy pripraulyali? ſzudete to ſzami. Dabi doſſel glaſz daie kuga ne ſzamo vu Oſzeku, nego iur y vu Varasdinu, gdoie on koi nebi od ſzmerti miſzlil, y nyeſze boial? Jeli tomu tak? Oh! kaibi ia oude moral recſi, velim nakratkom z-Sz. Tomaſem Angelſzkem, *Sciunt homines quod morientur, ſed quia procul à ſe mortem conſtituunt nihil timent*, Znaiu lyudi y veruiu da umreti moraiu, ali kaiti ſzmert od ſzebe dalku ſtimaiu, zatoſze ſzmerti nikai neboiè, kaitiſze ſzmerti neboiè, zatoſze k-nye nepripraulyaiu, nego uſzaki den vu vexeh greheh kalyaiu prez uſzakoga pobolſania y pokore. Zakaizato Gloſa ovak govori, *Ultimam horam ſemper ignorare voluit Deus, ut ſemper ſit ſuſpecta, & ut ad eam ſemper præparemur.* Zadniu vuru uſzigdarnamie otainu hotel imeti G. Bog dabiſze uſzigdar ſzumnili na nyu, y k- nye pripraulyali: Daie pak G. Bog onu zkradniu vuru y hip nam otainu vuchinil, nai toga nigdor neveruie, dabi on potom nam kakovo zlo ſelel, aliſze nad naſſem zkvarieniem on naſzladuval, *Quoniam Deus mortem non fecit, Nec lætatur in perditione vivorum*, veli Duh Sz. po mudrom Salamonu. Da pache G. Bog z- ovum otainoſztium dneva y vure ſzmertne ſzvoiu dobrotu y miloſzerdnoſzt ie pokazal proti chloveku, kai ako mene nebi hotel gdo veruvati, nai veruie Sz. Auguſtinu, *Magna miſericordia eſt in hoc, quod diem vitæ tibi incertum fecit, ut neſcias.* Veliko miloſzerdie Boſie ie vu tom, da den ſitka tvoiega tebeie neſziguren vu-

S. Thomas Aquin.

Gloſa

Sapientiæ c. 1. v. 13.

S. Auguſt.

chi-

chinil, toieto da neznas kada umreti moras, y nadalye ov Sz. Ottecz pridaie ove rechi, *Si ſtatuiſſet diem hominibus, faceret abundare peccata.* Dabi bil obznanil G. Bog zadni ſzmertni den lyudem, onbi povexal bil grehe, arbi lyudi uſzaki den vu vexeh greheh ſiveli, za Sz. Szpoved niti pokoru nebi ni miſzlili, y tak vech zla, neg dobra chinech vexe kaſtige vu peklu biſzi zaſzluſili, adda moraſze za iſztinu recſi da *Magna miſericordia DEi eſt, quod diem vitæ incertum fecit.* Velika miloſzerdnoſzt Boſia ie daie den ſzmerti otaien vuchinil.

Dokancham Sz. Piſzmom govorienie moie, kade ſtem vu 6. dèlu knig Joſue, kakie naimre G. Bog zapovedal bil Joſue Generalu podſzeſzti gresni Varas Jeriko, pod koiega, doiduchi Joſue ſzvoiemi Seregi preſztraſſiloſzeie lyucztvo, ali kaiti y oude hotelie G. Bog miloſzerdnoſzt ſzvoiu izkazati, zapovedalie da do ſzedmoga dneva, nikak voga zla varaſſu niti varaſczem nechinì, nego da uſzaki dan nekoij ſeregi obhagiaiu varas pred Arkum od Popov noſsenũ, merebiti daſze lyucztvo preſztràſſi y poboliſa; iztinaie, preſztraſſiloſzeie bilo na pochetku ono lyucztvo, ali videchi da pervi, 2. 3. 4. 5. y. 6. dan uſze iednako ſzoldati kakti na proceſſie obhagiaiu varas, pocheliſzuſze iz Joſue Generala oſzmehavati, y oſpotavati, kadabiſze bili morali nà boy pripraulyati, ali ſzedmi dan ieijm preſzel ſzmeh ar zapovedauſi Joſue Popom da imaiu vu trumbete puhati, lyucztvo po uſzem taboru na veſz glaſz krichati, od koie velike halabuke zidiſzuſze varaski poruſſili, y ſzoldatom vu varas put odperli. *Igitur omni populo vociferante, & clangentibus tubis, poſtquam in aures multitudinis vox, ſonitus q; increpuit, muri illico corruerunt.* y tako veſz varas poroblyen, uſze lyucztvo y ſivina potuchena ie oſztala, y tako Kraly y lyucztvo varaſſa Jeriko ſzvoiu neſzrechu ſzamem ſzebe pripiſzati moraiu. N. N. Szpodobnem nachinom more, y mora uſzaki ſzebe pripiſzati akoga ſzmert nepripraunoga naide, y zadavi, ter naimre vu onom be- Joſue c. 6. ℣ 20.

tegu

tegu, vo koiem ne 7. dan, nego 10. 20. y 30. dan lesì, kadabiſze mogel lehko k-ſzmerti pripraviti, y pripraven vu miloſche Boſie iz ovoga ſzveta preminuti, ter ako nevuchinì, gdoie zrok? kakſze bude gdo izprichati znal y mogel na ſzudu Boſiem, ako nepripraven na niega doide? Zakizato opomina uſzakoga Sz. Auguſtin, *Illam horam fratres modo timete, ut non tunc timeatis, illam nunc præcavete, ut tunc ſecuri eſſe poſſitis.* One vure Bratia vezdaſze boyte, daſze onda nebudete boiali, vezdaſze k-nye pripravete, da onda ſzigurni budete mogli biti. *Eſtote ergo parati,* Budete priprauni, ar *Qualis mors? talis ſors.* Kakva ſzmert, takva ſzreha. Amen:

S. Auguſt. l. de Vanitate ſæculi Tom. 2.

RAZ-

RAZGOVOR TRETI

Kulika ſzlepota ie imati vexu zkerb za Telo, neg za Duſſu.

Eſtote parati, quia quâ neſcitis hora Filius Hominis venturus eſt. Matth. c. 24.

Budete priprauni, ar, koiu neznate vuru Szin Chlovecſi doide.

ZA iedno veliko y oſzebuino chudo ieſzam derſal lùdozt, y nezpametnozt negdaſneh ſztareh uremèn lyùdi, kada od nyh ſtem hiſtorie kakſzuſze negda zalyublyavali vu nèmu ſivinu, y kaikakva druga dugovania; Kakti Czeſzar Kaligula natulikoie lyubil iednoga ſzvoga Konia, dagaie ſzvoium Czeſzarzkum Korunum korunil, y ſzobum pri ſztolu chinil ieſzti, koi potlambi uczerknul bil, chinilgaie zvelikum pompum zakopati, kako dabimu Szin bil; Nekai ſzpodobnoga ſtem od Kralya Alexandra, daie y on ſzvoiega Buczefaluſſa natuliko lyubil, dagaie vu zeleni Barſun oblachil, y ſzladkem grozdiehem hranil, y iz one poſzude iz koie Kraly ie ſzam pil, y iel, Buczefaluſſa tulikai ie chinil piti, y ieſzti. Nitije menſega chuda uredno ono kaiſze od Trogloditov ſte, daſzuſze oni natuliko zalyubili vu chemerne kache, daſzuie zverhu ſzrebra y zlata preſtimavali. Od Rimlyanov pak piſſe Sz. Auguſtin piſſuchi od Rimſzkoga Capitoliuma, daſzu naimre imeli Kamenite kipe

za Boge, vu koie natulikoſzu zalyublyeni bili, daſzu k- nyhove chaſzti po nochi duplere ſgali, dabi vu tmicze nebili, kako dabi ochi imeli y videti mogli; Ieſzu pred nyh po dnevu poſztaulyali zerczala dabiſze vu nye ugledavali, ieſzuie ſzopunom prali, laſzijm rugali, czifraſztoie opraulyali, ne drugach, nego kako dabi ſivi bili: ter nili ova nyhova ſzleparia ſzmeha y chuda uredna bila? Ali ako ia vezdasniega uremena kerſchenikv premiſzlim, kak ſivù, unogo vexu ſzleparіu vu nyh zpoznavã, pokehdob daie vidim tulikoſze dẽ y noch zkerbeti za ſzvoie nevolyno telo, ko danaſz ali zutra hrana chervov odurneh bude moralo poſztati, na prah y pepel, pache y na nikai doiti, ny emu tuliko ugaiaiuch, nye czifraiuch y proxech, à za duſſu pak koiaie vekovechna nikaiſze nezkerbech, y toie zrok kaiti nemiſzle daijmie ienkrat na ſzmertnu vuru doiti, iz ovoga ſzveta preminuti, y na oſter Szud Boſi poiti, onde od Szudcza Nebeſzkoga polek zaſzluſenia vekovechnu Sentencziu ali Blaſenztva, ali proklecztva prieti, ova velim zpozablyvozt, ie zrok daſze tak zlo ſive, kako dabiſze moralo vekoma oude ſiveti, ovoie zrok daſze nigdor ſzmerti nebòi, y kaitiſzeie nigdor nebòi, zatoſze y k- nye nigdor nepripraulya polek onoga Chriſtuſſevoga navuka. *Eſtote parati, quia quâ neſcitis horâ filius hominis venturus eſt.* y pri Sz. Lukacſu, *Eſtote parati. quia quâ horâ non putatis Filius hominis veniet.* Budete priprauni, ar koiu vuru neznate, nit neveruiete, Szin chlovecsi doiti hoche. Kakſze adda ſztraſno ukaniuiu oni koiſze za telo ſzvoie tuliko ſzkerbè, daſze iz duſſe zeuſzema zpozabe, nechakaiuch pripraunі uſzigdar one zadnie vure polek navuka Chriſtuſſevoga, pokazati hochu.

Matth. c. 24 V. 44. Luca c. 12 V. 40.

Ako hochemo zpoznati lùdozt unogeh ſzadaſniega uremena Kerſchenikov, ali da bolye recſem uſzaki ſzvoiu; potrebaie naipervo uſzakomu dobro znati kaije Duſſa? za koiuſze nigdor nemara niti neſzkerbì; y kaie Telo? za koieſze uſzaki tuliko ſzkerbì;, potì, y trudi; Unogiſzu mudri Filoſofuſſi unoga govorili od Duſſe, kaibi naimre ona y kako-

vabi

vabi mogla biti, y iz chesza vuchiniena? ali nigdar megy szobū nisusze mogli szlositi, ar neki ovak, neki onak ieszuiu izpiszavali, y usziszu bedaszto od nye govorili falèchi, unogo od prave isztine, kot oni koij niszu siveli vu prave Sz. Katolichanzke vere, zato y ia nyhova izpiszavania na sztran osztaulyam, ter Szvetczev Bosieh navukov derzatisze hochu, y naipervo Sz. Bernarda koi velì ovak. *Anima DEi imagine insignita, decorata similitudine, desponsata fide, dotata spiritu, redempta sanguine, reputata cum Angelis, capax Beatitudinis, hæres Bonitatis æternæ.* Dussa z-kipom Bosiem znamenuvna, okinchena szpodobum, z-verum zaruchena, duhom nadelyena, kervium odkuplyena, iednaka stjmana z- Angelmi, odvetnicza Dike nebeszke y Dobrote vekovechne. *S. Bernard. de inter. hominec. 68.*

Za Sz. Bernardom napervo dohagia Sz. Bernardinus Senensis koi od urednoszti, lepote y presztimania Dusse vu miloschе Bosie ovak govori, *Si formarentur empyrei Cœli tot, quot aquarum guttæ, quot grana arenæ maris, omnis pulchritudo eorum simul sumpta non posset æquari pulchritudini unius Animæ.* Dabisze tuliko Nebesz sztvorilo kulikoie na szvetu kaplicz vodè, y kuliko peszka morszkoga, uszа lepota uszeh oveh nebesz szkupa poszstaulyena priszpodobitisze nebi mogla lepote iedne Dusse, Oh! kulika adda to mora lepota biti? zakaizato govori vucheni Isidorus Pelusiota k- uszakomu sivuchemu chloveku, *O homo quid miraris siderum altitudinem, profunditatem maris quid contemplaris? Animæ tuæ abyssum intra & mirare si potes?* O chlovek! kai razgledas Nebeszku viszinu, glubinu moria kai razmislyas? Dusse tvoiè glubinu ulezi, ter nye viszinu razgledai, y glubìnu razmislyai ako znas, y mores? *S. Bernardinus Senens. ser. 31. de dign. anima a. 1. c. 7.* *S. Isidor. Pelusiota.*

Za Sz. Bernardinom puschaisze chuti z- onum szvoium Sentenczium od koiè vech nieden Szvetecz Bosi nemore recsi, Sz. naimre Otecz Augustin, govorecsi z- uszakum kerschenum Dussum, *Si cœlum contemplor? altior es, si solem, lunam & stellas? pulchrior es, solo Creatore tuo inferior es.* *S. Aug. de Spir. & anim. c. 18.*

Akoli ia razmislyavam vifzinu nebezku? tifzi unogo vifſeſſa, ò Duſſa! ako premislyavam lepotu, y ſzvetloſzt ſzuncza meſzecza, y zvezd? tifzi prez kraia y koncza lepſa, vexaſzi iednum rechium, y lepsa, preſtimaneſſa y plemeniteſſa od uſzeh ſztvoreny Boſieh, od ſzamoga G. Boga Sztvoritela tvoiega ieſzi menſa *ſolo Creatore tuo inferior es.* Razmes vezda ò kerſcheni chlovek kai vu tebe imas? kai tebe ſivoga chinì? uſzega adda velichanztva tvoiega, uſze lepote, uſze plemenſchine, uſze iakoſzti, naipervi zrok y pochetek pod Bogom ſztvoritelom ie duſſa tvoia, odkud Sz. Tomas de Villa Nova uſzaku kerſchenu duſſu opomina ovak, *O Anima! ſi videres te ipſam, ò ſi tuam agnoſceres excellentiam & pulchritudinem? non ita te deijceres ad amorem vilium terrenorum.* Oh duſſa! dabi ti ſzama ſzebe videla, kakſzi lepa y plemenita, kakſzi Bogu draga y prietna, oh! nebiſze nebi nigdar ti zalyublyavala vu chalarnoſzti ſzueta ovoga.

S. Thomas de V. N. Dō ry. Pent.

Duſſa adda naſſa, buduchi da na kip y ſzpodobu Boſanzku ie ztvoriena, ni chudo nikakvo, akoie lepa, ſzvetla, y plemenita, G. Bogu draga y prietna: nego toie chuda uredno, daiu lyudi nikai neſtimaiu; nitiſze za nyu maràiu, unogo menie zkerbè, dabiu z-kakovem grehom neublatili, neranìli, y peklene vuze uragu za kakov mal dobichek neprodali, oh! toie velìkoga chuda y kervaveh ſzùz uredno, da unogi y neizbroieni kerſcheniki akoprem znaiu da imaiu iednu ſzamu duſſu tak lepu, tak plemenitu; Znaiu da akoiu ienkrat pogubè, y vu pekel poslyu, daiu vech digdar nazad nedobè; Znaiu daiu z-kakovemgod naimenſem grehom ſzmertnè mogu pogubiti, terſze vendar neſonaiu z-naivexemi grehi nyu uragu prodavati, y pod oblaſztium niegovum do zkradnie vure ſitka ſzvoiega ſiveti; Gdomi bude ſzmel recſi da nebi bil *Crimen læſæ Maieſtatis.* dabi gdo kip. y ſzpodobu Poglaunika ſzvoga na ſpot y ſzramotu z-gnoiem, ali blatom poſzmradil? nebili bil kaſtige ureden on koibi ovakov kip Herczega ſzvoga na

ſzred

ſzred piacza z-globuſſi iz puske preſztrelyal? nebili bil neſzamo kaſtige, nego y ſzmerti ureden uſzaki on, koibi ſzvoiega Poglaunika kip y ſzpodobu ſzebe za oſzbuinu miloſchu prikazan od ſzamoga Poglaunika, pred uſzem lyucztvom z-noſcm ali mechem zprebol, y na falacze zrezal? Znam dami uſzaki pametni hoche tu iſztinu potverditi adda (govori zverhu toga Sz. Ambros) nebili bli *Crimen læſæ Maieſtatis Divinæ*, y ieden *Sacrilegium*. dabi gdo tak z-kipom Boſiem, y ſzpodobum baratal? ov pako kip y ſzpodoba Boſia ie Duſſa chlovechanzka; kakove adda kaſtige ie ureden on chlovek koi z-Duſſum ſzvoium tak zlo barache? *Quo ſupplicio dignus eſt?* pita Sz. Ambros *Qui Cæleſtis Imperatoris effigie deletâ mali dæmonis imaginem aſſumit.* Kakove kaſtige ni ureden uſzaki on, koi kip kralya Nebeſzkoga vu ſzebe zatira, y na niſtar zpraulya, ter ſzpodobu uraſiu naſze iemlye. *S. Ambroſ*

Dabi pak Chriſtus ſzada pochel pitati, *Cuius eſt imago hæc?* chie kip ovo? takbi naſſel pri oneh zkupczeh kip Plutona Malika, pri oneh lakomczeh y pianczeh naſſelbi kip Boga Bacchuſſa. pri oneh ſzerditczeh Boga Marſa, pri oneh nechiſzteh lotriſſeh Boſiczu Venus, y tako pri drugeh oſztaleh; pravo adda pravo rekelie negda premùdri Tertulianus, *Homo omnium flagitiorum author, non tantum opus Dei, verum etiam Imago DEi eſt, & tamen corpore & ſpiritu à ſuo descivit inſtitutore.* Toieto hoche recſi, kai za ieden ſpot y ſzramota ie, da poklambi G. Bog bil chloveka ſztvoril kralya y poglaunika uſzeh ſztvari, ſztvorilgaie na pravi kip y ſzpodobu ſzvoiu, ter vendar neſzrechni y neſzpametni chlovek zpozablyuieſze, iz tulike miloſche Boſie, zpozablyuie iz chaſzti ſzvoie, zpozablyuie iz lepote, plemenschine, y zahvalnoſzti ſzvoiè: Zapuſcha lepotu, y ſzpodobu Boſanzku, ter uragu ſzluſech ſzpodobu niegovu naſze iemlye, *Mali dæmonis imaginem aſſumit.* Koiu ſzadaſniega uremena veliku ſzlepotu y neſzrechu greſneh kerscheneh lyùdi premislyavaiuch Sz. Tomas de Villa *Tertulia*

nova vesz szuzami poleian ovak krichi, *Oh! si sanandis animæ passionibus eam adhiberemus curam? quam in curandis corporum ægritudinibus adhibemus.* Oh ! dabi szadasnie ureme imeli tuliku zkerb urachiti betesne na szmert dusse nasse, kulikosze za zdrauie telouno zkerbimo: dabisze tuliko zkerbeli za zadoblyenie milosche Bosie, y dike nebeszke, kulikosze neszrechni y neszpametni lyudi zkerbè za chalarnozti himbene szveta ovoga, y to ne szamo doklamszu friski y zdravi, nego pache y na szmertne poszteIye.

Akoli N. N. hochete bolye razumeti, y zpoznati neszrechu y neszpametnoszt vassu ? potreba da vi razmiszlite usza leta sitka vassega, vu oveh letah usze meszecze, vu meszeczeh usze tiedne, vu tiedneh usze dneve, vu dneveh usze vure, kakszteie potrossili sivuch? komuszte bolye y verneie szlusili? ieli G. Bogu Sztvoritelu vassemu, ali pak peklenomu duhu vasseh dussicz nepriatelu naivexemu? Jeszteliszе bolye za Nebo, ali za pekel zkerbeli? Zakaiszteszе vech trudili? ieli za blago zemelyszko, ali vekovechne kincse Nebeszke? za kai, ali nakai ieszte vèch trossili? za zdrauie telounò, ali pak za zvèlichenie dusseuno? miszlete kuliko hochete, morete, y znate; y naiti hochete da usze za nevolyno telo, à za dussu malo kai, ali nikai, y ono lebudi kak ieszte vuchinili.

Stem pri Sz. Lukachu vu 10. dèlu da Christus doiduchi vu Bethaniu, posselie na kvarter k-Marte, y Magdalene, dvem szeszztram, zmegy koieh sztaressa szeszztra Marta zprevodiusi Christussa vu komoru, takije zaszukala rukave, ter pochela oferkavatisze frisko okol kuhine vecheriu za Cristussa pripraulyaiuch, Magdalena pak polosilaszeie polek Christusseveh nòg, kai videchi Marta da Magdalena brunda manguiuch, à onasze szama tuliko trudi, teskoieszeie to videlo, zato pochelaszeie Christussu na nyu tusiti, *Domine non est tibi curæ, quod soror mea reliquit me solam ministrare?* Goszpone ni tebe zkerb, da szeszztra moia puszti mene szamu tebe dvoriti? dobra Marta stimalaie

Luca c. 10.

da

da z-ovem prituſeniem dobi od Chriſtuſſa taki polaſchiczu, y hvalu, aliſzeie ukanila, arie dobila ieden dober obriſzach za hvalu y plachu ſzvoie zkerbi y trudov, kakovoga ieſzu uredni dobiti od Szpovednikov kakti Chriſtuſſeveh nameſztnikov uſzi oni, koij zaradi kuhania, terſtva, y drugeh domacheh poſzlov zamugiuiu ne ſzamo vu delaunikSz.Prodeku,nego y po Szvetkeh Sz.Meſſe kaije ſzmertni greh: Vezda poſzluhnemo Chriſtuſſev odgovor, *Marta, Marta ſolicita es, & turbaris erga plurima, porrò unum eſt neceſſarium.* Marta Marta zkerbliunaſzi za unoga, ali iedno ſzamo ie potrebno; Ja znam moia Marta (hotelie Chriſtus recſi) da ti imas dobro nakanenie mene dobro goſztiti, ali neſtimai daſzem ia takov lakomecz, y poſerùh, kotſzu ovoga ſzveta lyudi. dabi hotel moy terbuh napuniti z-preſtimanemi ieſztvinami, negoſzem ia kontent z-mertuchlivoſztium, ar *Natura paucis contenta*, iedna ali dve ieſztvinicze bi doſzta bile za uſzeh naſz. *Porrò unum eſt neceſſarium.* Jednoie ſzamo potrebno, Oh moia Marta! tiſze prevech ſzkerbis, prez haſzne y potreboche, iedno drugo dugovanie potrebnoie za koiebiſze ti zverhu uſzega drugoga morala zkerbeti, kaibi pak to takovoga moralo biti? Odgovaria Sz. Auguſtin, *Negotium videlicet & cura ſalutis animæ.* Zkerb naimre za duſſno zvelichenie, ar duhouna telounem, Nebeſzka zemelſzkem moraiuſze prepoſztaviti. *Quærite primum regnum Dei*, govori Chriſtus. Jschete naipervo Kralyeztvo Nebeſzko, *& cætera omnia adijcientur vobis* y druga uſza vam budu pridana. Oh! Boſe moy! dabi ſzamo deſzeti dèl tuliko zkerbeliſze lyudi za duſſu, kulikoſze za ſzvoie ſzmerdlivo telo ſzkerbè, Oh! kulikobi Szveczev y Szveticz na ſzvetu bilo. *Matth. c. 6*

Poite po hiſah oneh Meſterſzkeh lyùdi, pogleite, y opitaiteijh kai chine? delaiuli ono vu ime Boſie, ali pak za peneze? delaiuli za Czirkvu, ali pak za hiſe? za Olrare ali za poſztelye? Poite vu Staczune, opitaie one Kramare, gdo? y zakoga hodi knym kai kupuvat? y hotevam povedati

dati da uſzi ſzamo za tèlo, à za duſſu nigdar nigdor nikai. Uſzi uſzi obderſavaiu bolye navuk iednoga poganina De-
Demoſtenes mosteneſſa ovak vuchechega, *O Cives, cives! quærenda pecunia primum eſt, virtus poſt numes.* O Purgari purgari! izkatije potreba pervo peneze, potlam dobrotu. Ov prokleti Navuk velim daſze vezdaſnie ureme iezero krat bolye obderſava od uſzeh, neg zgora rechèni navuk Chriſtuſſev *Quærite primum Regnum DEi.* Ischete naipervo Kralyeztvo Nebeſzko.

Eccle c. 6. ſ. 7. Duh Sz. po mudrom Syraku vu 6. dèlu govori *Omnis labor hominis in ore eius.* Veſz poſzel chlovechanſzkì vu vuſztah niegoveh, Sidouzko pak piſzmo veli *propter os eius* zaradi vuſzt niegoveh. Kaldaiſzko pak piſzmo veli *Omnis labor hominis propter eſcã oris eius:* Veſz poſzel chlovechi zarad hrane vuſzt niegoveh, y pravo, ar opitaite iednoga teſaka, koi tesko czel dan dela, ali kai ſmehko noſzi, zakai to chini? on odgovori *propter os.* zarad vuſzt, opitaite onoga meſterſzkoga chloveka, koi neſzamo veſz tieden, nego po nedelyah, takai y po velikeh ſzvetkeh proti zapovedi Boſie trudiſze y potì, zakai to chinì? odgovaria *Propter os.* zaradi vuſzt, Opitaie onoga Terſcza, koi tulike y takove duge, oſtre, y pogibelne po vode y zemlye pùte chinì, prekerſuiuch poſzte, zamugiuiuch Sz. Meſſe, zakai to chinì? *Propter os.* zaradi vuſzt, za gerlo, za terbuhnatuliko da za gerlo y terbuh duſſaſze prodaie, y nebo; Blagoſze prepoſztaulya G. Bogu, kaije proti uſzake chlovechanſzkepameti y razumu, dapache y proti iſzte nature, daſze naimre chlovek bolye zkerbì za zlo, neg za dobro, bolye za skodlyvo neg za haſznovito, y ovu iſztinu iſzti poganin Ariſtoteles ie zpoznal govorecſi. *Natura de nobiliori ſemper eſt magis ſolicita,* Natura za bolſe y plemeniteſſe uſzigdarſze bolye zkerbì, to pak uſzaki dan zpoznavamo, ar, da uſzaka matti bolyeſze zkerbì za zdravie iednoga ſzvoiega pravoga deteta. neg za naidragſe ſivinche, to natura ſzobum donaſſa, akoprem vechkart pri unogeh drugachſze pripecha, proti nature, da

Ariſto zi Phyſic.

nai-

naimre vech lyube neſzamo telo ſzvoie, y ſivinu, neg duſſu ſzvoiu, zkerbechiſze den y noch za telo y ſivinu à nigdar za Duſſu: dabi ia koiega naibedaſzteſſega muſaka opitàl, zakai on bolye lyubi skude y zlate dukate, neg kvatrine? ia znam dabimi on taki odgovoril kakti naimudreſſi Filoſofus, akoprē nezna niti A.B.C. *Quia natura nobiliori rei ſemper eſt intēta.* ar natura plemeniteſſe ſztvari uſzigdarie bolye nagniega.

Znanoie y prevech, de berſeliſze telo zbeteſa, takiſze zezavaiu Doctori napomoch, izizkavaiuſze uſzakoiachka urachtva, chineſze ſztroski, zoblyuſze ſuhke pilule piùſze ſzmerdlyvi muslèki odurnch mediczin, zakai to? ah za ozdraveti telo, do kuliko uremena? do 5. 6. 10. 20. leth, doberie to terminus, akopremſze malo kada z-iſztinum ſzlaſe, ali ia hochu poſztaviti vexi terminus akoprem prez haſzne y iſztine; dabi naimre telo z-tulikum zkerbium y ſztroskom ozdraulyeno bilo, y do 100. leth ſiveti moralo, potlam pak? eh! ni drugach mora umreti; kai potlam iz niega? ſzmrad vonyba, gnoy, Oh! toie vech neg prava iſztina: adda za ieden takov ſzmrad do uremena zaderſati vu ſitku, tulikoſze zkerbì? à duſſa, koia lesì vu gnoiu ſzmerdlyvom ſzmertnoga greha, raniena od uraga peklenoga, tuliko y tuliko tiednou, meſzècz, y leth, ah! gdeie koga zgledati koibi za nye ozdraulyenie y uſſno vekovechno ſiulyenie, kakovu ſuhku pilulu poſerl, ali kai blaga ſzvoiega potroſſil? Telo, akoie zdravo; zkulikemi preſtimanemi ieſztvinami neproxiſze, z-kakovemi opravami neczifraſze? à Duſſa uſza raztergana, od glada y ſeie miloſche Boſie pogiblye, ter gdeie gdo, koibiu okrepil? oh uſzaki! uſzakiſze vech y bolye za nevolyno telo zkerbì, neg za milu dufficzu ſzvoiu, kai Sz. Bernard premislyaiuch, uſzakoga takovoga neſzpametnoga Kerſchenika ovak kàra, *Cur ò miſer carnem tuam pretioſis rebus impinguas & adornas, quam poſt paucos dies vermes devoraturi ſunt in ſepulchro: & animam negligis, quæ creata eſt ut in æternum regnet cum Angelis.* Zakai ò Neſzrechniak telo tvoie z-tak *S. Bernard. ſer 14.*

preſtimanemi ieztvinami proxis, y opravami kinchis, koie ches nekuliko dan chervi budu vu grobu ieli, à za duſſu nemaras, koiaie ztvoriena, dabi naveke vu Nebu kralyuvala, na koie rechi Sz, Bernarda zbudilſzeie bil nekoi poglavit chlovek, y nye razmislyaiuch upamet ie uzel, da naimre onak ſivuchi, kotie on ſivel neideſze vu Nebo, zakaizato ioſche pred ſzmertium ono kaije na ſzerczu imel, vuchinilſzije y na kamenu od groba ſzvoiega zrezati, za vekovechni ſzpomenek drugem tulikai lyudem.

Quid mihi divitiæ, quid alta palatia proſunt.
Cum mihi ſufficiat, quod parvo marmore claudor.
Et lacerant vermes, laniant mihi denig; corpus.

Kai mene haſzneiu bogaeztva, y viſzoke palache, buduchimi doſzta, daſze z-malem mramorom pokrivam. y cherviſze vu grobu z- telom moiem goſztè, ali ſzadaſnie ureme gdeſze koi takov ſzpameten chlovek chuie, ali vidi?

Dabi gdo zmegy vaſz N. N. videl iednoga chloveka, koibi blato vu iedne skatulicze chuval, à zlato pak bi puſchal vu blath leſati: dabi vi videli koga ſzvoiu opravu chuvati daſze nebi razderla; telo pak y koſu nebi ſzparal dreti y na ſalate cheſzati, kaibi vi ſtimali y derſali od toga takovoga? nebili rekli daie ovo ieden norcz prez pameti? bi ſztanovito y pravo. Vezda pak ia velim z- Sz. Bernardom òvak, da naimre Kerſcheniki ſzadaſniega uremena ieſzu rauno takovi prez pameti norczi, ar kaiſze drugo po blatu more razumeti, neg naſſe gnylo telo? koie oni tak marlivo chuvaiu, hranech prekoredno, czifrainch gizdavo, y vu uſzem po volye hodech: Duſſu pak koiaie od zlata, ſzrebra, y dragoga kamenia ſzvetleſſa y preſtimaneſſa, puſchaiu vu blatu oneh odurneh grehov leſati. *Omnes enim divitiæ, & omnis mundi gloria, minus eſt quam anima.* veli Sz. Bernard, toieto da uſzi kincſi ovoga ſzveta, menie ieſzu od duſſe, à od tela pak govori. *Noſtra caro autem non eſt aliud quam lutum.* Naſſe pak telo ni drugo neg blato, polek oneh Sz. piſzma rechi, *Formavit igitur Deus hominem de limo*

S. Bernar. c. 3. Meditatio

terræ.

terra. Vuchinilie G. Bog chloveka iz zemlyè: zakaizato zverhu uſzega toga izpitava Sz. Bernard uſzakoga chloveka *Quare ergo animam tuam vilipendis, & ei carnem præponis?* Zakai adda duſſu tvoiu zaniſtar derſis, y nye telo prepoſztaulyas? buduch ona vekvechna prez kraia y koncza plemeniteſſa, preſtimaneſſa y lepſa od tela tvoiega. *Idem ibidem*

Sz. Kraly David izizkava, y izpitava, kakovbi zrok tomu mogel, y moral biti, da lyudi na tuliko preſtimavaiu tela ſzvoia, à duſſe pako tak namalo dersè? zpozablyeni iz Boga, y dike Nebeſzke, za ſzama zemelyſzka tulikoſze zkerbè? y uſzemu tomu drugoga ni mogel znaiti, niti znal dati zroka, nego ov, *Non eſt reſpectus morti eorum.* Nemiſzle na ſzmert, daijmie naimre ienkrat umreti polek onoga Boſanzkoga Decretuma *Statutum eſt omnibus hominibus ſemel mori.* Dokonianoie uſzem lyudem ienkrat umreti, y kaiti nato nemiſzle, toie zrok daſze ſzmerti neboiè, y kaitiſze neboiè, zatoſze nepripraulyaiu k-nye polek Chriſtuſſevoga navuka. *Eſtote parati, quia quâ horâ non putatis filius hominis veniet.* Budete priprauni, ar koiu vuru neſtimate Szin chlovecſi doide. Sz. Jerolim one zgora rechène Davidove rechi *Non eſt reſpectus morti eorum*, ovak razlaſe *Non cogitant de morte ſua*, Nemiſzle od ſzmerti ſzvoie, akoprem veli Sz. Bernard *Nihil mortalibus vel morte certius, vel horâ mortis incertius.* Nikai ni lyudem ſzigurneſſega od ſzmerti, nikai od ſzmertne vure otaineſſega. Ter vendar ſiveſze na ſzvetu tak lùdo y neſzpametno od ſzadaſnie a uremena Kerſchenikov, kako dabi nigdar nemorali umreti, y po ſzmerti na ſzud Boſi nepoyti, zkerbechiſze uſzi vech y bolye za blago, koieBog zna komu budu morali oſztaviti, za telo, koteroſze bude moralo na prah y pepel povernuti, à za nevolynu duſſu koiaie vekovechna nigdor nemiſzli kam po ſzmerti poyde. vu blaſenu, ali prokletu vekovechnoſzt? k-Bogu, ali k-uragu? oh! ter morèliſze vexa noria naiti? poſzluſſaite vi ſzpametni y Bogaboiechi Kerſcheniki, akoſzte koij oude, kak vu imenu oneh neſzpametneh *Psal. 75.* *S. Bernar. in epiſt. 105.*

S. Ioannes in Moralib. Sz. Ivan Chriſoſtomus govori, *Pro corpore valde ſoliciti ſumus, utad tempus illi bene ſit ; Anima verò cum quotidie vulneretur, nec parva pro ea nos cura ſolicitat.* Za telo iakoſze ſzkerbimo, dabimu do uremena dobro bilo; Duſſa pako akopremſze uſzaki dan rani, z- onemi uſzakoiachkemi grehi, nikakve naimenſe zkerbi na nyu nimamo. Oh! Kerſ. Chl. zakai ti tvoiu milu iedinu dufficzu tak na malo preſtimavas? pita tebe Sz. Peter Chriſologus. *Cur ò homo tibi tam vilis es? qui Deo Creatori tuo es tam pretioſus.* koi Sztvoritelu ieſzi tuliko preſtiman? koiteie hotel naſzvoi kip, y ſzpodobu ſztuoriti. gdo god adda ſelì ſzvoie duſſe dobro, y ſitek vekovechni? nai uzeme navuk od Sz. Ambroſa. *Vivens ſemper morere, ut moriens ſemper vivas.* Sivuch uſzigdar umirai, da umiraiuch uſzigdar ſives, y po ſzmerti vek vekoma ſivel budes Amen.

S. Petr. Chry ſerm. 148.

S. Ambr. l. 1. de fide Reſurre

RAZGOVOR CHETERTI

Od uſzeh za koiaſze chlovek na ovom ſzvetu truòdi, zvun dobreh dèl, na drugi ſzvet ſzobum nikai neodnaſſa

Eſtote parati, quia quâ neſcitis hora Filius Hominis venturus eſt. Matth. c. 24.

Budete priprauni, ar, koiu neznate vuru Szin Chlovecſi doide.

ON mudri, y hvale ureden opomenek y navuk od Sz. Jerolima iednomu ſzvoiemu na poſztelye leſechemu priatelu dàn, k-pochetku vezdaſnyega govorienia moiega bude kruto prikladen, y ie ovakov, *Amice ſicut nec noſtrum fuerat naſci, ita nec noſtra poteſtatis eſt mori; alioquin ſi in poteſtate noſtra conſiſteret? eſſet in poteſtate noſtra non mori.* Priatel, kakti na naſz neſztòi roditiſze, tak niti na naſz neſztòi umreti; ar dabi to na naſz ſztàlo? takbi tulikai ſztàlo neumreti; kako dabimu hotel recſi, niti ſiveti, niti umreti ſztòi na naſſe oblaſzti, nego kada G. Bog ſzmert po naſz poslye, ondaie prez uſzakoga izprichania, prosnie, ali appellaczie poiti iz ovoga Szveta na ſzùd Boſi, ar veli Sz. Antonin *Mors nec morulam facit alicui propter ſuas divitias, honores aut ſapientiam.* Szmert niednoga naimenſzega hipa neprikaſuie, zaradi bogacztva, chaſzti, ali mudroſzti nego uſze zploh ſztare y mlade, uboge y bogate, bedazte y mudre, Goſzpodu y kmete, grabi ràſa, y umaria.

S. Anton. 3. 4. tit. 14. c. 8. §. 5.

ria. Nainam to poſzvedochi on prezmoſni, y premudri Kraly Salamon, koi z- vexum mudroſztium od G. Boga ie bil nadelyen, neg nieden pred nym, y za nym ſivucſi chlovek, z- bogacztvi pako bilie vexemi napunien neg uſzi ſzvoiega uremena Kralyi, pouſzem tom oſztavilie on vu ſzvoieh knigah zapiſzano, da kadaſzeie ureme y vura ſzmerti ſzuoie pribliſavala, zeuſzum ſzvoium mudroſztium niſzeie mogel obraniti, niti naimenſi hip odulechi zato veli *Non eſt in hominis poteſtate prohibere ſpiritum, nec habet poteſtatem in die mortis.* Ni vu chlovecſe oblaſzti zapachiti duhu niti ima oblaſzt vu dnevu ſzmerti, koie rechi Sz. Jerolim ovak tolnachi, *Non eſt in poteſtate noſtra anima noſtra ne auferatur â nobis, & egredientem ſpiritum ad imperium Domini, prohibere.* Ni vu oblaſzti naſſe Duſſa naſſa dabi od naſz neuzeta bila, y na zapoved Boſiu dabi van neizesla, zapachiti nemoremo. Mores adda ò chlovek zapirati vuſzta tvoia kulikoti drago, zapachiti vendar ti nebudes mogel duſſe tvoie od tebe oditi, y na ſzùd Boſi poiti, ar veli na dalye Sz. Jerolim *Indutias accipere poſſumus, dare autem non poſſumus.* moremo prieti odvlechènie ſzmerti, ali zapachiti nemoremo dabinaſz ſzmert neumorila. Rauno to razmislaiuchi na ſzvoie ſzmertne poſztelye Filip III. ovoga imena Kraly Spanſzki, veſz ſaloſzten y turoben milo ie zdihaval, koie zdihavanie chuiuch y videchi Dvorianiki okolu poſztelye ſztoiechi, naivexi y naiſzpametneſſi zmegy nyh ie rekel, Ima ſztanovito Kraly nas velik zrok zdihavati, pokeh dob da zeuſzemi ſzvoiemi kincſi y bogacztvi nemoreſze ſzmerti oſzloboditi, nego chaſzt Kralyeuſzku zeuſzemi bogacztvi mora oude oſztaviti, niti ſzobum kai naimenſega odneſze pred Szudcza Nebeſzkoga, y Jai niemu, ako kai pervo dobra ni vuchinil, nato govorienie preleiauſi ſzuze Kralya cheſz mal chaſz Duſſu ie zpuztil. Daſze kai ſzpodobnoga y vam N.N. deneſz ali zutra na vaſſe zkradnie vure nepripetì, y daſze onda nebudete ſaluvali, nego veſzelili? vezda doklamſzte zdravi. *Eſtote parati,*

Eccle. c. 8. v. 8.

S. Hieron.

S. Hieron.

Egeſipus

uſzaki

uſzaki den, vuru, y hip pripraulyaiteſze k-ſzmerti dobro chinech, ar kai pred ſzobum poslyète, to tamo naidete, ſzobum pak nikai neponeſzete, tesko adda vă, ako z-golemi y praznemi rukami pred Szudcza Nebeſzkoga doidete, kot to obilneie pokazati hochù.

Znanoie uſzakomu neipriproſzteſſemu kruto dobro, da kadà ſzuncze Nebeſzko pochne vu zoriu trake ſzvoie ſzvetloſzti van izpuschati, ono, z-onum ſzvoium ſzvetloſztium raſzvechuie y razveſzelyuie ne ſzamo uſzakogaſivchega chloveka, nego pache y vſzè ſztvari, ali kak dugo ovo veſzelye, terpì? doklam ſzunchena ſzvetloſzt, toieto doklam god ono preſzvetlo ſarko ſzuncze ni pokriveno kakovem chernem oblakom, ali pak tmiczami nochnemi, koij oblaki, y tmicze ſzunchenu ſzvetlolzt pokrivaiu, y lepote niegove mentuvaiu. Dopuſztetemi N. N. da ia rauno tak rechem od lyùdi ſzveta ovoga, ter naimre greſneh, daſze naimre ſzveti ov vu bogacztvu, ſzrebru, zlatu, y dragem kameniu, on vu one viſzoke chaſzti, ali gluboke mudroſzti, ali kak dugo terpì? poſzluhnemo Sz. Kralya Davida on nam poveda. govorech. *Vidi impium ſuperexaltatum, & tranſivi, & ecce non erat.* Videlſzem greſnika izviſſenoga, preſſelſzem mimo, y nut niga vech bilo. Iedvaiſzeie pokazal koi nevolyni chlovek iziduchi iztmicze nochnè onoga ſziromaſtva y peklyarie na kakovu viſzoku chaſzt poviſſen, vu koie pochelie taki trake ſzvetloſzti vu ſzrebru y zlatu kazati, koieie on morebiti vech krivem neg pravem nachinom zadobil, pochelſzeie vu onom bogacztvu izgizdavati, vu one chaſzti, druge za niſtar derſati, y preganiati; Ali kak dugo to terpì? *Tranſivi, & ecce uon erat* preſſelſzem mimo, y nut niga vech bilo, kamie adda doſzpel? ſzvetloſzt niegova ie pokrivena z-oblakom y temnoſztium ſzmertnum, ſzmertgaie velim mentuvàla chaſzti, lepote, y ſzvetloſzti, mentuvalagaie uſzega bogacztva, veſzelyà, y naſzladnoſzti, tergaie gologa hitila vu grob, a duſſu z-praznemi rukami poſzlala pred Szudcza Nebeſzkoga. ar veli Sz. *Pſal. 36. v. 35*

Am-

S. Ambro. Tom. 42. f. 50.

Ambros. *Nihil gloriæ, nihil honoris, nihil divitiarum, nihil pecuniarum ſecum auferet quis. ſed nudus exibit* Nikai dike, nikai chaſzti, nikai bogacztva, nikai penèz nigdor ſzobum neponeſze, nego gol poide van, kakie goder chlovek gol doſſel na ov ſzvet, tak gol iz niega poide polek ſzvedochanztva Sz. Joba. *Nudus egreſſus ſum de utero matris meæ, & nudus revertar unde exivi.* Gol ieſzem izeſſel iz vutrobe matere moiè, y golſze hochu povernuti tam, toieto vu grob kakti vu vutrobu matere cherne zemlyè.

Iobi 1. ℣ 21

Nebude vech onda videti, niti poznati lepote oprave ali obraza vu koiegaſzuſze uſzi ugledali, nebude vech zgledati bogatcza, nit chaſztnika, komuſzuſze uſzi klaniali do cherne zemlyè, ar uſzaki y uſzaka, uſza budu primorani oude oſztaviti; velim uſza, toieto lepotu dike, chaſzti, y bogacztva; Uſza, ſzrebro, zlato, y drago kamenie, uſza Jmania, uſze peneze, uſzu opravu; iednum rechium uſze kaigoderie lepoga y dragoga na ovom ſzvetu imel, uſza uſza oſztaviti komuli kali bude moral, ter gol vu zemlyu poiti: Ali kak tak za nevolyno telo, koie buduchi prez duſſe na ſzpodobu iedne merczine, ni uredno dabiſze kai dobroga y ſznaſnoga ſnym zakopalo. Kod navadu imaiu po unogeh Nemskeh, y Latinſzkeh Varaſſeh mertvecze uboge, y bogate vu ſzameh rubachah zakapati, nie liſztor z- iednem chernem platnom pokrivaiuch do glave, koia ſzama odkrita ſztòi, doklamſze truplo vu leſz poſztavi, zapre, y zakopa: Koia navada dabiſze y vu Horvatczke zemlye obderſauala, unogo ſzpametneie biſze chinilo, ter naimre dabiſze ona oprava ubogem razprikazala za duſſu preminuchega, ali konche prodala, ter na Sz. Maſſe dala, Oh! kuliko ſzpametneie, Duſſiczam haſznoviteie unogo, yG. Bogu povolyneie biſze chinilo. Nego ono, ono mene plaſſi da unogeh y pre unogeh Duſſe hote pred licze Boſie gole doiti, toieto prez dobreh dèl, y naimov, kadeie neſzamo ſzram, nego unogo bolye y ſztrah takov hoche obſztreti, da nebudu znale kam gledatì, kai odgovoriti, ali kakſze izprichati.

Hod-

Hodmo vu hiſu y k- poſztelye iednoga takovoga bogatoga chaſztnika, koiemu buduchi od Doctorov napovedana ſzmert, daie naimre iz one poſztelye ni mochi vuiti, koie ſaloſztne glaſzi on razumeuſi, pochne naipervo miſzliti na ono ſzvoie blago, koiega iur dobro zna da ſzobum nikai nemore odneſzti, negoie mora oude oſztaviti, zato pochne taki miſzliti, komubi kai oſztaviti moral, y dozvauſi nekoie za piſzat Teſtamentum, koiemie pochel dictuvati ovak; Jmania moia uſza oſztaulyam moiemu Szinu, kakti Odvetniku obchinſzkomu uſzeh Imany, *Item* moie Kchere oſztaulyam tuliko N. penèſz z- ovem, y onem ſmukom. Moiu Senu oſztaulyam za Goſzpu y Goſzpodariczu zverhu uſzeh Imany daijh ona ukup z, Szinom moiem vuſiva doklam vu Udovichkom ſztaliſſu ſivela bude: koiega ako premeni? tak nye zapiſzek nai Szin da, y ioſche k-niemu tuliko iezer penez. Ovomu priatelu za lyubav koiuie proti mene noſzil y za vekovechni ſzpomenek oſztaulyam ovu y onu ſzreberninu. Moiem vernem ſzlugam oſztaulyam opravu moiu, uſzakomu tuliko y tuliko penèſz.

Dobro zapámetete N.N. kai, y kak oſztaulya? uſzaie razluchil, y kaikomu oſztavil, oſztavilie Imania, ſzrebro, zlato, ſmuk, y opravu, a kai zaſze oſztaulya? zaſze nit nemiſzli; kai ſzobum poneſze? koi uſza ova tuliko leth ie tak tesko ſzpraulyal, poſzluſſaite y drugoch Sz. Kralya Davida koivam nato ovak odgovaria. *Quoniam cum interierit, non ſumet omnia, nec deſcendet cum eo gloria eius*, Kada koi takov bogati chaſztnik umre, *non ſumet ſecum omnia* neuzeme, niti neodneſze uſza ſzobum, koie rechi *Non ſumet ſecum omnia* razmislyavaiuch Sz. Baſilius ovak zverhu nyh govori, *Non ſumet omnia ergo ſaltem aliquid.* ako neuzeme uſza, adda konche nekai, kaije pak on *Aliquid*? Nekai? *Quid ſit illud aliquid*? rechiſzu Sz. Otcza, *dicam*, povem, *Aliquid ſumet, id eſt veſtem, aut induſium ſumet, quæ pudenda teget, idq; fiet, ſi ſervis placuerit? abundè illi erit, ſi tam paruum terræ ſortiatur ut corpus eius ſepeliatur.* Nekai uzeme, toie-

Pſal. 48. v. 18.

S. Baſili.

to halyu, ali liſztor rubachu uzeme z-koiumſze telo pokrie, y to bude, ako Szlugam niegovem drago y z- volyum bude, koiemie on ſzvoiu opravu oſztauil; Zadoſztamu bude ako tuliko zemlyè dobi, daſze vu nye telo niegovo zakopa, Oh! neſzrecha prevelika bogatczev ſzveta ovoga, koij tuliko lethſzpraulyaiu z- tulikum zkerbium kincse, y Imania, koia pak z-tulikum ſaloſztium drugem oſztaulyaiu, a ſzobum nikai neodnaſſaiu, nego kakovu czundravu rubachu, ali raztergánu halyu, biſzage pak velike, y czele tovore grehov, koij nym vekoma ſmechali budu na duſſe; ar Naimov pred ſzobum nikai nepoſſilyaiu, dobrch dèl ſzobum nikai neodnaſſaiu, buduch da uſze rodbine, y priatelom oſztaulyaiu, à za duſſu kruto malo kai, ali nakai,

Naiſzi uſzi ti takovi peldu uzemu iz onoga Evangeliumſzkoga Bogatuſſa koiſzeie tak lepo, y czifraſzto o-
Luca c. 16. praulyal, *Induebatur byſſo & purpura.* vu Barſun y kamuku uſzaki den pak ieſze goſzpoczki goſztil, *Epulabatur quotidie ſplendide.* Veli Sz. Lukach, kaije ſzobum na drugi ſzvet odneſzel? drugo nikai neg ſzame grehe, y zato izto rauno *mortuus eſt dives, & ſepultus eſt in inferno.* Umerlie Bogatecz, y pokopanie vu peklu. Kotero neſzrechno pripechenie razmiſlyaiuch Sz. Otecz Auguſtin, uſzakomu ſivu-
S. Auguſt. chemu chloveku ovak govori, *Conſideraſti bene mortuum, qui audiviſti vivum tam potentem?* Jeſzili dobro premiſzlil mertvoga onoga, kogaſzi chul biti vu ſitku tak zmoſnoga? *Sed cogita morientem quid hic habuit, attende quid ſecum abſtulit.* Ali dobro premiſzli umiraiuchega kaije oude imel, pazi kaije ſzobum odneſzel? On doklamie ſivel od uſzeh ie bil lyublyen, dvorien, y ſzluſen, goſztechiſze uſzaki den y veſzelechi, gizdavo opraulyaiuch, uſzega doſzta imaiuch y vu uſzem poſeleniam ſzvoiem ugaiaiuch. *Conſideraſti vivum?* ieſziliga ò Kerſ. Duſſa razmiſzlila ſivoga? kakie on ſzrechno ſivel, *Nunc cogita mortuum.* Od vezda premislyai mertvoga, kai naimre on od uſzega ſzvoga bagacztva na drugi ſzvet ie odneſzel? kaimu pomaſe blago? kai

ima

imania, kai czifraſzta oprava, kai goſchenia, kai naſzladnoſzti teloune, kai priateli y priatelicze nechiſzte? Ah uſza, uſza ova moralie oſztaviti oude, ter gollo telo cherne zemlye, a duſſu peklenem uragom na veke zruchiti, ar *Mortuus eſt Dives, & ſepultus eſt in inferno.* Umerlie Bogatecz, y zakopanie vu peklu, kade *Potentes potenter tormenta patientur.* Zmoſni velike, y ſztraſne muke terpè, veli Sz. piſzmo Pravicza Boſanſzka cheſz onoga bogatcza kadagaie oſzugiavala na muke, y uragom zruchala ovu ſentencziu cheſz nyega y cheſz uſze nyemu ſzpodobne gresnike daie, *Quantum glorificavit ſe, & in delicijs fuit; tantum date illi tormentum, & luctum.* Kulikoſzeie dichil, y naſzladuval, tulikumu daite muku y ſaloſzt, *Ergo nihil ſecum portavit*, krichi nadalye Sz. Otecz Auguſtin, Adda nikai ſzobum ni odneſzel, koije oude tulika bogatcztva imel.

Sapien. c. 6. V. 7.

Apocal. c. 18. V. 7.

Kaiſzeie pak pripetilo? Ov neſzrechniak zepert y zakopan vu one peklenzke iame podignuſſi ſzvoie ochi gore, zagledalie vu naruchaiu Abrahama ſziromaha ubogcza Lazara, *Vidit Abraham, & Lazarum in ſinu eius*, zakaizato kervave ſzuze tochech zverhu vekovechne neſzreche ſzvoie proſzilie Otcza Abrahama, dabimuſze ſzmiluval z-iednum ſzamum kapliczum vode, *Pater Abraham! mitte Lazarum ut intingat extremum digiti ſui in aquam ut refrigeret linguam meam.* Oh Otecz Abraham! posli posli Lazara da omochi perſzt ſzvoi vu vodu, ter da iz niega koiu tu kapliczu vode zpuſzti na iezik moi, y niegami ſnyum razhladi. Koiega neſzrechniaka izpitava Sz. Auguſtin od ſztrani Boſie ovak *Quid vis ut faciam tibi? Elemoſynas non feciſti, intercedant pro te pauperes, & quidquid poſtulaveris, dabo.* Kai hoches ò neſzrechnyak da ia tebe vuchinim? Ti Almuſtva nigdar niſzi daval, naiſze zate mole ſziromahi, y kai god potebuval budes, tebe dam: kako dabimu hotel recſi, kaiſzi ti dobra nazemlye vuchinil? almuſtva nikakvoga nenahagiam koiebi ti napervo pred tobum bil poſzlal: Naj pokaſe koi petlyar liſztor kakovu god czundravu haliczu, ali koiu czan-

Luca 16.

S. Auguſt.

driczu z- koiumbiga ti bil odel : Nai pokaſe koi nouchecz, ali kruha falachecz zkoiembiga ti bil okrepil, y kaigod ti od mene budes proſzil y potrebuval, hochuti ia dati, naiſze liſztor koi petlyar mene zate moli komuſzi ti gda kai dobra vuchinil, *Intercedant pro te pauperes.* aliga ni zgledat kaibi liſztor iednoga, zakai ne? Zato kaiti. *Qui micas negavit Lazaro nil præmiſit.* On koi ni hotel droptinicze kruha Lazaru podeliti, nikai ni napervo poſzlal, y kaiti nikakvoga dobroga della pred ſzobum ni poſzlal, z- koiembiſzi miloſchu zaſzluſil? zato nitiu nidar bude mogel imeti.

Ovak pravo pripechaſze zeuſzemi onemi, koijſze den y noch zkerbè, trude, y potè, ſzpraulyaiuch ona bogacztva, neſſonaiuchiſze Boſie zapovedi prekerſavati, nemaraiuchiſze za poboſnozt, pregainaiuch ſzirote, y nameſzto almuſtva nym ſzilum blago nyhovo grabech, koie budu primorani deneſz ali zutra ſzvoium vekovechnum skodum drugem oſztaviti. *Alienis relinquent divitias ſuas.* Drugem tugiem y ſztranſzkem, koijſzę z- onem blagom ne ſzamo nebudu iz Duſſicz nyhoveh ſzpominali, nego pache budu Goſzpodina Boga bantuvali, y tako neſzrechni Bogatczi goli, y prazni poidu iz ovoga ſzveta, kam? vu pekel. *Et in puncto ad inferna deſcendent.* Izraven vu pekel poidu.

Iob c. 21. ¶ 13

Piſſe Svetonius od Domiczianuſſa Czeſzara, daie on bil kruto pohlepen na peneze, y za blagom, pocheuſi ſzvoiemi Provinczami y Orſzagi ladati, poſztavilie za Officziale takove lyudi, koieie znal naiſzkupeſſe, y za blagom naihlepneſſe biti, koij vu malom uremenu vuchinìliſzu ne ſzamoga Czeſzara bogatoga, nego y ſzameh ſzebe; doiduchi nazad vu Rim ovi novi bogatczi, koieh videchi Czeſzar lepo y czifraſzto opraulyene, a pervo buduchi raztergani petlyari, pochelie ie Czeſzar tak preſſati, y natezati, daieie vexe petlyare vuchinil negſzu pervo bili. Rauno tak velim ia od unogeh vezdaſnega uremena bogatczev, koijſzu ne ſzamo na ov ſzvet dosli golli, nego y od ſziro-

Svetonius

maskeh roditelov rogieni prez uſzakoga imetka po ſzvetu posli koieie G. Bog zebral y poſztavil za ſzvoie Saffare, y Preffectuſſe, daiuchi nym pod oblazt Imania y bogacztva, da oni ſnymi dobro goſzpodare, ſzpametno y prav chno, akoli pak Kraly Nebeſzki bude videl da oni z-onem blagom liſztor ſzvoie skrinie pune, z-dohotki onch imany uſzaki danſze goſztè, czifraſzto opraulyaiu, lotruiu, y druge grehe chinè, nyemu pak, niti malyahnem niegovem nikai nedadu, toieto ubogem nikakvoga almuſtva nedele? Oh! on toga nebude dugo podnaſſal, nego poslye one betege koijh budu na oneh poſztelyah preſſali, poslye ſzmert, koia nyh uſzega mentuie, tak da oſztanu ſziromaskeſſi, y neſzrechneſſi negſzu nigdar pervo bili, ar chlovek ono ſzamo na drugi ſzvet ſzobum odneſze, kai oude ſivuchi dobra vuchinì.

Povernemoſze znovich vu Sz. piſzmo za zpoznati bolye noriu y ſzleparіu uſzeh oneh, koij doklamſzu ſivi y zdravi, nemaraiuſze dobro ſiveti, y dobro ſivuch naime, y Korune vu Dike Nebeſzke zadobivatiſzi, zalyublyeni vu ſzvoia tela, nemarni y zpozablyvi iz ſzvoieh mileh duſſicz, zkerbechiſze vech za dike, chaſzti, bogacztva, y naſzladnoſzti, neg za duſſno zvelichenie, y hochemo naiti vu knigah Poroda kai ti takovi govore, *Faciamus nobis Civitatem, & Turrim, cuius culmen pertingat ad Cœlum.* Vuchinemoſzi Varas, y Turen, koiega verhunecz do Neba doſzeſe O priproſchine! ter kaije to za iedno govorienie? gdeie razum y pamet govoriti ono, od cheſza nebi uredno ni miſzliti, zidati naimre ieden varas, y kaije ioſche vech, zidati turen tia do Neba viſzok, gdeſzu tomu ſztroski? y dabi rauno k-tomu ſztroski bili, kada bude to gotovo? gdo bude vuſival oneh vaſſeh trudov? vi ne, ar tak dugo vi, nit vaſſa decza ſivela nebudu, pache nit vaſſe deczè, decza, nakai adda tuliko dello? zakai tuliki ztroſki? poſzluſſaite N. N. zrok nyhov koga oni tomu daiu, zakai naimre oni to miſzle chiniti, y ie ov *Celebremus nomen noſtrum antequam* *Gene. c. 11. v. 4.* *Ibidem.*

dividamur. Obſzluſavaimo Ime naſſe pervo negſze razluchimo, negſze z- Duſſum od tela razdelimo, zverhu koie teh takoveh velike Norie, y ſzleparie chudiſze Sz Ivan Chriſoſtomus, y k- Cziliu govorienia moiega ovak govori, *Sunt multi etiam hodie qui illos immitantur, & talibus operibus celebrari volunt.* Nahagyaſze y den deneſni teh takoveh neſzpametneh lyùdi, koij zvelikemi ſztroski y trudi, zigiu velike hiſe y grade da pache y z- velikum pogibelium duſſicz ſzvoich, y deczè ſzvoiè, ar vechkrat na takova zidania peneze, ſitek, vino, y meſzo troſsè, zkoiembi morali one uboge krepiti, velim vech unogi peneze po uſurah, y kriveh nachineh ſzpraulyaiu, ſzirote, y podloſnikè derùch, koie na takovo zidanie troſsè, koteroga zidania oni, nit decza pache nit Rod nyhovu nebude vuſival, à duſſe pak budu morale muke vekovechne terpeti zbok krivo ſzpraulyenoga blaga y na zidine potroſſenoga.

S. Ioannes Chryſ.

Drugiſze nahagyaiu, koij ſzvoie glave pune z- miſzlami neizbroienemi za povexanye ſzvoiega imena, ſztroske chinè nezgovorne za one prazne Titululſe, za one velikoga glaſza, ali male pache chaſzti, ſzamo dabiſzi mogli ſzpomenek na ovom ſzvetu po ſzmerti oſztaviti. Za duſſe pak ſzvoie malo miſzle, menieſze pak zkerbè, kakbijm mogli Tronus y Korune vu dike Nebeſzke zadobiti, kaibiſze moglo z- malemi ſztroski vuchiniti. Dabi ovi takovi opitani bili, zakai tuliki ſztroski, y zkèrbi? prez uſzake dvoinoſzti bi y oni odgovorili, kot y pervi, *Celebremus nomen noſtrum antequam dividamur.* To mi uſze chinimo, za nas, y oztanka naſſega vekovechni ſzpomenek.

Ali povechtemi iednomalo ò nori y neſzpametni lyudi! kaivam bude haſznelo, y pomagalo po vaſſe ſzmerti glaſzovito Ime, y ſzpomenek, ako vaſſe duſſe budu vu peklu gorele? za koieſze vi vezda menie marate neg za nikai drugo, ar uprav vam David Sz. odperto govori, *Alienis relinquent divitias ſuas.* Sztranzkem oſztave bogacztva ſzvoia, ali zakai neveli David. *Relinquent Filijs?* oſztave ſzinom,

Pſalmo 48.

de-

decze? ne, veli *alienis* ſztranzkem, pokehdob daſze oni za ſzvoiu deczu zkerbè à ne za druge. Nato nam lepo Sz. Auguſtin odgovaria ovak. *Si quis ſibi non prodeſt? alienus eſt.* Ako gdo ſzebe nehaſzne? ſztranzki ie, ar kai haſzne iednomu chloveku daſze den y noch trudi vu zadoblyeniu onoga blaga, koiega niti on ovde ſzam vuſiva, nitiga ſzobum na drugi ſzvet odnaſſa. *Quid igitur Chriſto? quid animæ tuæ?* pita Sz. Auguſtin Kaiſzi adda Chriſtuſſu? kai duſſe tvoie ſzpravil, y pripravil? Imas znati da uſza ona, koia ti decze, rodbine, ali priatelom oſztavis, tamo na drugom ſzvetu pred tobum nenaides. *Quid dediſti animæ tuæ?* kaiſzi dal duſſe tvoie? za zadoblyenie dike Nebeſzke, koiu ti tuliko leth z- tobum ponaſſas, y koiaie tebe pomogla ono blago ſzpraviti; Ar ako Sena poſzmerti ſzvoiega Muſa ima poloviczu vſzega blaga, koteroie muſu pripomogla ſzpraviti addabiſze tak y duſſe tvoie doſztoialo. *Quid dediſti Chriſto?* Kaiſzi dal Chriſtuſſu vu ſzrambu? doklam ti pred niega kakti pravichnoga Szudcza doides, koiemu, ako ti niſzi nikai napervo poſzlal? kak, y nakaiſze uffas doiti pred niega? kakſze uffas y nadeies biti priet, vigien, y ſzugien od niega? Oh neſzrechni chlovek! oh neſzpametni greſnik! kakſze ludo ukàniuies, kadaſze iz Boga, y duſſe tvoie zpozablyuies.

Ako ià uſze te takove neſzpametne kerſchenike iednè Szpanczem priſzpodobim? unogo nefalim, ar kakgoder Szpanczi, nikai nedelayuch, nikai nimaiu, za nikaiſze zkerbech, nikai nedobivaiu; koiemſze vechkrat ſzenia, da imaiu unoſinu blaga, ſzrebra, y zlata, daſzu velika Goſzpoda, ali kadaſze prebude? z- praznemi rukamiſze nahagiaiu; Rauno tak od unogeh kerſchenikov moguſze one Sz. Kralya Davida rechi, recſi. *Dormierunt ſomnum ſuum, & nihil invenerunt omnes viri divitiarum, in manibus ſuis.* Szpaliſzu ſzeny ſzvoy, y nikai niſzu nasli uſzi bogatczi vu rukah ſzvoieh, tomu pak zrok daie ov, Szveti Otecz Auguſtin *Quia nihil poſuerunt in manibus Chriſti, id autem ponitur in* *Pſalm. 75. ℣. 6.* *St Auguſt.*

in manibus Christi, quod datur pauperi. hoche recsi, da oni zaszpanczi leni y nemàrni gresniki za dussnò zvelichenie szvoie, na nyhove zkradnie vure hotesze prebuditi iz onoga glubokoga szna Letargussa, onda hote szvoie zaszpane ochi odpreti, y hotesze naiti z-praznemi rukami, zakai? zato, kaiti od uszega onoga blaga koieszu z-tulikum zkerbium szpraulyali, z-tulikem sztrahom chuvali, tak ludo na lebudkai trossili, a vu ruke Christusseve nikai niszu posztavili; Onosze pak posztaulya vu ruke Christusseve kaisze vu ime Christussevo ubogem razdelyuie. Ako adda N. N. selite na zkradnie vure vasse szrechno y veszelo iz ovoga szveta preminuti, y Szudcza Nebeszkoga milosztiunoga naiti? ah vezda poslyete pred vami, niti neprepusztete dneva, dabi kuliko tuliko od imetka vassega (ako neg droptiniczu kruha, ali kapliczu vode) vu ruke Ckristusseve neposztavili, ar veli David *Beatus qui intelligit super egenum & pauperem in die mala liberabit eum Dominus.* Blaseni koi nadelyuie uboge doklamie siv, ar toga takovoga G. Bog vu zlom dnevu, toieto na szudu szvoiem oszloboditi hoche od proklecztva vekovechnoga, kodie oszlobodil unoge, y neizbroiene dusse, od koiehszu knige pune historijh, od koieh mene doszta budi napervo donesztì Sz. Laussa Kralya Franczuzkoga, od koiega ia stem pri Discipulussu,

Psalm. 40. ℣. 2.

In Promp. Discip. lit. E Exemp. 7.

Da naimre on Sz. y Bogaboiechi kraly zbetesaussisze na szmert, vuchinilie zezvati predsze uszu vexu goszpodu, usze mudresse Doctore, Redounike, y vuchene Theologusse, chinechi snymi tolnach, akobi moguche bilo z-kincsi y bogatcztvi kralyeuztva szvoiega szmertisze oszloboditi, y zdrauie zadobiti? y odgovoriusimu uszi, da neszamo niegovi, nego pache y uszega szveta kincsi toga nemogu vuchiniti, buduch beteg takov, komusze naturalszkem nachinom od chloveka pomochi nemore: Nato odgovorilie Sz. Kraly, Oh! hvala budi G. Bogu, dasze na moia ia niszem nigdar zanassal bogacztva, niti nyh zpraulyal, buduch nemoguchna telu pomochi, uffamsze adda vu moiega do-

broga

broga G. Boga, da moie dusse pomagala budu, arszemie do szada zkoro uszа ubogem ràzdelil vu ime moiega Boga, zato rad hochu szada umreti, y poiti vusivat sitka vekovechnoga, kogaie obechal ov razpeti JESUS onem uszem, koijsze milosztiuni y dareslivi na ovom szvetu izkasuiu proti ubogem niegovem, ova zrekuchi Sz. y dareslyvi Kraly pred uszemi onde szrechno dussu szvoiu, vu naruchai Sztvoritela szvoga ie zpusztil, z- onemi rechmi na vuszteh *In manus tuas Domine commendo spiritum meum.* Vu Ruke tvoie Goszpone preporucham Duh moi.

Kulika adda szlepota ie onehKerschenikov koijsze tuliko zkerbè, trude, y potè za blago y bogacztvo ovoga szveta, y nye tak marlivo chuvaiu, kako dabi vekoma morali na ovom szvetu siveti, nemiszlech nitisze szpominaiuch iz dussicz szvoieh, dabi za nyh kai napervo pred szmertium poszlali, od onoga blaga koiega szobum nebudu noszili, Oh! dabi unogi uzeliszi za peldu ne szamo malo pervo rechenoga Kralya Franczuszkoga Lausza; Nego y iednoga drugoga Kralya imenom Saladinussa, koi vu Varassu Damasku zbetesaussisze na szmert leta 1190. dozvalie predsze naipervoga Zaszttaunika szvoga koi uszigdar po voiszkah pervi pred Seregmi niegovemi Zaztavu ie noszil, zapovedausimu da uzeme ieden sztari czundravi Vilahen, y niega poztavi na iedno kopiè, ter po varassu Damasku noszi, krichechi po vuliczah, y piaczu: Nut ovo kai zmosni Kraly Izhoda Saladinus od uszeh szvoieh kinchev, y Bogacztvih szobum na drugi szvet ponesze, kodszeie y pripetilo, ar ches malo uremena preminuchi iz ovoga szveta Kraly, telo niegovo vu on vilahen zavito, dussa pak vu plamench peklenszkeh ieszu zakopani bili.

Spec. Excpl. Dist. 4. Exemp. 59.

Kai daszе y koiemu zmegy vasz N.N. nepripeti, potrebaszeie adda bolye za dussu neg za telo zkerbeti, y z- onem blagom G. Boga szebe na szmerti, y poszmerti milosztiunoga vuchiniti, possiliaiuch napervo pred szobum; szpominaiuchisze dobro da chlovek szobum nikai ne odneize od

uſzega blaga ſzvoga vu grob nego koi raztergani vilahen, y rubachu; Na drugi pako ſzvet zeuſzema nikai, nego uſza ovde oſztaviti bude moral, y komuli kali; Nego ako gdo kai pred ſzobum poslye, kodie Kraly Laus poſzlal y drugi neizbroieni, Oh blago niemu! ar tamo iur gotovo pred ſzobum naide, y veſzel bude chakal prihod Szina Chlovechega kadagoder doide. *Eſtote ergo parati.* Sztoite adda priprauni, ako ſelite vekoma biti blaſeni. Amen.

RAZGOVOR PETI.

Uſze telovne ſzladkoche, y naſzladnozti, hoteſze umirai uchemu preobernuti na ſuhkoche y odurnozti.

Eſtote parati, quia quâ neſcitis hora Filius Hominis venturus eſt. Matth. c. 24.

Budete priprauni, ar, koiu neznate vuru Szin Chlovecſi doide.

MOre ov neſzrechni ukanieslyvi ſzvet ſzvoie dike y chaſzti, blago y bogacztva, lepote y naſzladnoſzti ſzvoiem naſzlednikom velike, y hvale uredne chiniti kuliko zna y hoche, nym nyhove ochi zaſzleplyavati kulikomu drago; biloie vendar y oſztane uſzigdar iſztinzko Serafinſzkoga navuchitela Sz. Bonaventure govorienie. *Mundus cum ſuis vanus eſt, quia non præbet falcimentum in-*

S. Bonaventura.

innitenti. Szvet zeuſzem ſzvoiem kai ima ie chalaren, ar nedaie podpornie naſzlonaiuchemu. Chalaren velim y ukanieslvu ie ov ſzvet, ar unogo obecha, à nikai nedaie, unogo kaſe y napervo poſztaulya, à nikomu zverſſenoga veſzelya nemore dati, buduch da on liſztor farba ſzvoie naſzladnoſzti daſzu lepe, à vu ſzebe ieſzu merſzke y odurne, kaseie k. ko dabi prave y ſztalne bile, vabech ſnymi zaſzobum nore, y prez pameti lyudi. *Vanus eſt mundus, quia non prahet plenitudinem contenti*, uſzeie chalarnoſzt czigania, y las kaigo der kaſe y obecha. Ukaniuie on naſzlednike ſzvoie, kotie negda ukanil Parthuſius Malar, iednoga oſzebuinoga malara Zeuxeſſa, ar ova dva glaſzovita malara, pocheuſiſze ſzpominati, gdobi koga ukaniti mogel vu kunſtu malania, potlambiſze vadlyala, poſztaviſſeſze na malanie, Zevxes namalalie ieden Terſz, y na terſzu grozdie, viſzeche tak naturalzki, daſzu pticze na ono grozdie doletavale, y nye kliuvale, ſtimaiuchi da ie pravo naturalſzko grozdie, uſzakie ſtimal daie Zeuxes vadlyu dobil, pache y on ſzam ie to veruval; zato priſztupilie Zeuxes k. Parthuſiuſſu malaru, damu pak on ſzvoi kunſt pokaſe, koi megytemtoga namalalie bil na deſchene table k. zidu naſzloniene iednu Kortinu, y rekelie k. Zeuxeſſu, ako hoches moi kunſt videti, pod onum kortinum niega naides; Zeuxes ſtimaiuch daie ono prava iz platna kortina, y pod ninm daie koi armar, priſztùpi y pretegne ruku za odmeknuti kortinu, y videti malanie Partuſievo, moralie zpoznati daie ona kortina zmalana na deſzke, a ne prava iz platna, videchiſze, ukanienoga, moralaie valuvati daie obladan od Parthuſiuſſa, y zato rekelmuie: *Ego aves, tu hominem decepiſti.* Jaſzem pticze, à ti chloveka ukanil. Ravno tak N. N. ov ſzvet barache znami, kaſuchinam unoga dugovania kako dabi prava y iztinzka bila à vendar ſzama vuſzebe niſzu drugo, nelàſſ y ukanieslivoſzt. Zakaizato opominanaſz Sz. Gregur Papa govorecſi. *Vita noſtra eſt quædam viſio phantaſtica, quæ hoc oſtendit in imagine quod non habet in veritate.* Kako dabi

S. Gregorius Papa.

hotel recsi Sz. Otecz, Sitek nas ie iedno vigienie noro, koie nam kase vu kipu ono, kai szamo vuszebe ni, ar kase ov szvet, iednomu kip szrebra, zlata y dragoga kamenia; kase drugomu kip dike y chaszti; tretiemu lepote y naszladnoszti, dabi tem nachinom on mogel ukaniti y zapelyati, kotsze y puschaiu unogi ukaniuvati, techuch usze naglaucze za chalarnosztmi szveta ovoga, veruiuch uszemu onomu kai, y kak on nym kase, posztaulyaiuchisze vu ochiveszte pogibeli sitka, y postenya, budi ure ono szlobodno ali ne, zausze to malosze maraiu? szamo dasze more vusivati ono kaisze selì, zakaizato Sz. Otecz Augustin krichì na ov ukanieslyvi szvet ovak *O munde proditor! cuncta bona promittis, sed cuncta mala profers.* O Szvet neverni! usza dobra obechas, à usza zla daies. N. N. koiszte szpametni nepuszteteszе od ovoga chalàrnoga szveta zapelyati, znaiuch y veruiuch, da nikai sztalnoga nit iztinzkoga ni na niem, kai ztoprav na zkradnie vure vasse zpoznati budete primorani, ar veli Tertulianus *Tunc primo apparet veritas, & rerum agnoscitur falsitas.* Onda onda budu vam usza odurna suhka, y szuprotiuna, koiavamsze szad vide lepa, szladka, y povolyna, kot rauno to pokazati hochu, dasze tem bolye znali kak, y mogli budete k-szmerti pripraviti, polek onoga Christussevoga navuka *Estoie parati &c.* Budete priprauni &c. kai pervo nego vam pokasem, pripravete szercza vassa na poszluh.

S. Augstin. serm. 3. ad Aret.

Tertul. de carn. resurrect. c. 12.

K-ovomu od cheszaszem ia nakanil govoriti, nimi pròbaczijh potrebno, za szvedoke mogumi bit oni koij betesne y umiraiuche pohagi iiu, y snymi barachu; hochu vendar napervo doneszti one szkupe y za blagom pohlepene Szudcze Egiptonszke; kakti tulikai oszlobogenie, y izpelyanie iz vuze Egiptonszke Szinov Izraelszkeh: Opitame gdo, kakszu oni izpelyani bili? koiemu ia odgovariam da kruto szrechno y bogato, ar uszaki od nyh doneszelie szobum szrebra, zlata, dragoga giungia, y kamenia kulikoie hotel y mogel. *Profecti sunt filij Israel in manu*

Numero c. 33. ℣ 3.

ex-

excelſa, videntibus cunctis Ægyptijs. Kaiſzu pak nato Egipronczi govorili? kakſzuſze zponeſzli? buduchi oni zeuſzema lakomi na blago y pohlepni na kincſe, ieſzu morebiti za nymi krichali, ali tekli za otetijm kincse? Ne, nikai takvoga; chudo ſztanovito veliko, arbi to bili mogli lehko vuchiniti, dabi hoteli bili, kakov adda zrok tomu, da oni toga niſzu vuchinili? tonam ſzvedochi ovo iſzto Sz. piſzma meſzto z- ovemi rechmi, *Videntibus cunctis, & ſepelientibus primogenitos, quos percuſſerat Dominus.* Videliſzu uſzi, y zakapaiuch pervorogiene Szine, koieie vudril G. Bog, uſziſzu velim videli, ali puni ſztraha ieſzu bili, uſziſzuſze plakali, y ſalofztili zakapaiuch pervorogienu deczu ſzvoiu, koiuie nym G. Bog pomoril. Ov ſztrah adda ie nyh zderſal da oni, onoga blaga niſzu oteli, pocheuſi krichati megy ſzobum. *Quid nobis cum iſtis vanitatibus.* kai nam z- ovemi chialarnoztmi, govori Abluenſis, uſzemnamie umreti, nakainamie adda zlato ali ſzrebro? nakai dragi giungy y kamenie? nakai bogata oprava, pokeh dob da umreti moramo: Oh! kak pravo adda veli Doctor Angelſzki Sz. Thomas *In morte vanitatis arguitur omne quod eſt in mundo.* Na ſzmertne poſztelye, uſzeſze chalarno zpoznava kaigoderie na ſzvetu, kai nemogu uſzi naimudreſſi Prodekatori, y uſzi naiſzpametneſſi Szpovedniki zeuſzemi ſzvoiemi navuki, proſniami, y groſniami opraviti pri greſniku chloveku, to opravi ſzmert.

Ø. 4.

Abluens.

S. Thomas Aqu. lib. de erudi. princ

Ar kteribi nigdar naimudreſſi y naivucheneſſi zmegy teh takoveh bil mogel kai opraviti pri Antiokuſſu Kralyu zeuſzema na zlato polepnem, y niega pregovoriti, da ſzrebro y zlato, blago y bogacztvo ie iedna chalarnoſzt ovoga ſzveta? Ggobiga bil mogel uputiti da uſze chaſzti y dike ieſzu hipnè y preiduche? Gdobi bil mogel ovoga Antiokuſſa koije lyucztvo Boſie tak bil obterſil, Jeruſalemzku Czirkvu tak oplenil, y iz nye uſze zlate y ſzreberne poſzude odneſzel, y drugeh iezero pſzin vuchinil, gdobiga velim bil mogel pregovoriti, da on tem nachinom G. Boga

ſztraſno bantuie? ſztanovito nigdor: Gdobi velim ioſche ienkrat bil mogel onoga prokletoga Antiokuſſa koi iz gizdoſzti y oholie ie hotel na meſzto Boga molyen biti, nato napelyati? dabiſze on ponizil bil, y zpoznal daie chlovek gresni, nevolyni, y nichemurni? Neveruiem dabiſze gdo ſivuch i takov bil naiti mogel.

Ter vendar vendar chutigaie bilo zdihavati na veſz glaſz y krichati *Reminiſcor malorum quæ feci in Jeruſalem*, Szpominamſze iz velikeh zèl, koiaſzem pochinil vu Jernſalemu, odkudſzem uſze ſzreberne poſzude pobral, ter dozvauſi k-ſzebe iednoga ſzvoiega naibolſega priatela Filipa imenom, komuie zruchil ſzvoiu Kralyeuſzku korunu, y perſzten. Vezda pitam ia ovde, gdoie ovoga zgrablyvoga Vuka na tak tihoga Jancza obernul? gdoie ovoga gizdavoga zkupoga, y na blago pohlepnoga lakomoga greſnika nato napelyal, daie on ſzam k-ſzebe doſſel, y ſzvoi neſzrechni ſztalis zpoznal? Ah! nigdor zaiſzto drugi, ako ne ieden iedini ſztrah ſzmertni, ar veli Sz. piſzmo *Arbitratus eſt ſe mori*. Nadeialſzeie umreti, zverhu koieh rechi Lyranus ovak govori, *Deſperans ſe de infirmitate ſanari, ubi agnovit omnia vana*. Zdvoiuſſi iz ovoga betega ozdraveti, kadeie zpoznal da uſze kaije na ovom ſzvetu ie chalarno, y himbeno. Oh ſzmert, ſzmert! velim ia ie on naibolſi Prodekator koia naibolye zna y more gresniku ſzlepe ochi odpreti.

1 Machab. c. 6. ℣. 6. Lyran.

Naideſze koi chlovek malo bolſi, ako ne more biti od Antiokuſſa gorſi nagien, na blago, ſzkupoſzt, lakomoſzt podverſen gizdoſzti; podàn nechſztoche, y oſztalem grehom; krichè proti takovem grehom na Prodekalniczah Prodekatori karaiuga vu Szpovedalniczah Szpovedniki, zapovedaiu da poverne lyuczko, daſze pomerì z-bliſniem, daſze oſztavi onoga zloga paidaſtva, y onoga nechiſztoga barata, daſze teda negda ienkrat zpozna, za grehe pokoru da chinì, ſitek ſzvoi greſni poboſſa, da Duhouna na vech preſtimava, neg uremenitnè chalarnoſzti: kai pri nyem oprave? malo ali nikai, uſzigdar oſztaie tverdokorni Antiokus.

Naimu

Naimu pak poslye G. Bog ieden teſek beteg, Oh! onda onda pochne zdihavati, k-Boguſze obrachati, za pomoch proſziti, ki zrok tomu? ie morebiti ona ſztraſna bòl, zima ali uruchina koiu terpi? Nè; Nego kai? *Arbitratur ſe mori*, Nadeieſze ſzmerti. Ah! adda on *mori*, *mori*. hochu recſi on ſzmertni ſztrah giblye niegovo ſzercze na pobolſanie, odpira niegove ochi na zpoznanie greſnoga ſitka ſzvoga, on ſztrah ie iakſi, y moguchneſſi od uſzeh Prodekatorov naimudreſſeh, y Szpovednikov naivucheneſſeh, *In morte agnoſcitur, & arguitur vanitatis omne quod eſt in mundo*, Onda onda na one zkradnie vure zpoznavaſze daie uſze noria, ſzleparia y chalarnoſzt, kaigoderie na ovom ſzvetu.

To nam potvergiuie ſzam Duh Sz. po mudrom Syraku *Eccli. c. 41* *O mors! bonum eſt iudicium tuum.* O ſzmert! kakie dober tvoi Szud, ova rech *Judicium*, Szud, meneſze chudna vidi, povechtemi proſzim vaſz N. N. akoſzte vi nigdar pri koiem umiraiuchem chloveku nazochi bili? vuchem nikai nedvoim povechtemi adda pravo, kaiſzù oni umiraiuchi na nyhove poſztelye ſzmertne ſaluvali? zakaiſzuſze naibolye plakali, y zdihavali? kaiſzu oni za dobro, à kaì za zlo derſali? kaiſzu hvalili, kaiſzu kudili? akoliſzte dobro na nyh pazili, y nyh verno poſzluſſali, mogliſzte upamet uzeti ſzude nyhove, daſzu naimre oni zpoznali, y ſzudili od oveh poſzvetneh hipneh chaſztih, bogacztvih, y telouneh naſzladnoſztih, daſzu uſza velika ſzleparia, y noria; Niſzuliſze drugach puſchali chuti govoriti na nyhove ſzmertne poſztelye, neg doklamſzu zdravi y friski bili? Oni koijſzu zdravi na malo derſali Redounike, betesni ſeleie uſzeudily priſzebe imeti. Oni, koij zdravi malo kadaſzu miſzlili na Sz. Sacramente, beteſnem ieſzu dragi, ſeleie, y potrebuiuie; Oni koij zdravi niſzuſze unogo marali za Boga, menie za Szvetcze niegove, vezda Boga napomoch zazavaiu, y Szvetczem Boſiem zagovore chinè; Oni, koij za duhoune Navuke zdravi niſzu hoteli ni chuti, beteſni ſele ſnymi b triveni y razveſzelyeni biti, ſeleiuchi dabi oni do onda z-Sz. Pus.

cheniki

cheniki pokoru delali bili, kadaſzuſze vu chalarnoſztiah ovoga neſzrechnoga ſzveta naſzladuvali, y vu oſtroche ſitka Sz. Pokorum za grehe ſzvoie G. Bogu zadovolyno vuchinili. Oduriavaiu pak y prokliniaiu ſzvoi neſzrechni y neſzpametni gresni ſitak paidaſtva, y prilike vu koiehſzu oni tulikokrat tak ſztraſno Boga ſzvoiega zbantuvali, y pekelszi zadobili. *O mors! bonum eſt iudicium tuum.* O Szmert! ò ſzmert! kakie dober y haſznovit Szud tvoi, komu liſztor ni prekeſzen.

Proſzilie negda David od G. Boga zapoved proti onem koijbi preſztali dobro ſiveti, *Conſtitue Domine legislatorem ſuper eos.* Je morebiti David od G. Boga proſzil dabijm poſzlal Moyſeſſa, ali koiega drugoga Proroka, ali Patriarku? Ne, toga on ni nit ſelel, nit hotel Moyſeſſa imeti, ar Sz. Jerolim ſte one Davidove rechi ovak *Pone Domine terrorem eis*, poſztavijm Goſzpone ſztrah, kaibi pakto moralo za ieden ſztrah biti? oh! nieden ſztanovito drugi, kak iedna ſzmert, y nato pridaie taki David k-onem ſzvoiem rechem ioſche ove tri *Quoniã homines ſunt*, toieto daſze uſzi ſzpomenu daſzu lyudi umertelni, odkud Sz. Bernard ovak lepo govori, *Morientium vacatio, tua ſit emendatio.* Umiraiucheh zvanie, tvoie nai bude pobolſaine, po chem hoche unogo razumeti ov Sz. Chlovek, toieto daſze ioſche unogi nahagiaiu naibolſe dobè lyudi friski, mladi, zdravi, koi govore megy ſzobum, *Fruamur bonis quæ ſunt.* eh doklam moremo, y ureme imamo, vuſivaimo dobreh dankov, ſivemo polek poſeleny naſſeh, ioſchenaſz y nebude. Doidu pak na naglom ti takovi k-koiemu umiraiuchemu, vide kakmu ide, vu kakovom ſztaliſſuſze nahagia? kai chinì, kai govori? oh! onda onda oni ſzami vuſze doidu, pochinaiuch miſzlit da nym nato bude doiti, zakaizato, *Vitam ſuam emendant, pravos mores ſuos reformant.* piſſe Manſius Sitek ſzvoi pobolſavaiu nut kai chinì ſzpomenek ſzmertni?

Rauno to hotelnamie y Sz. Job obznaniti vu 3. dèlu Knig ſzvoieh, *Ibi impij ceſſaverunt â tumultu, & ibi quieverunt*

Pſal. 9. ℣. 21

S. Bernar. ſer. de bene moriendi.

Manſius in Bibli. de morte fol. 335.

Iob. c. 3.

runt fessi robore: Ondeszu gresniki presztali gresiiti, y onde ieszu pochivali tru ini prez uszake iakoszti. Ondeszu nazivali oni zkupczi, lotrissi y usuralsi, oni gizdauczi y pianczi, koij vu tulikeh pompah ieszu siveli, vu tulikeh greheh ieszusze naszlu uvali, daie usze snymi germelo, *Ibi, ibi,* Ah! na one, one zkradnie szvoie vure, *Cessaverūt â tumultu.* Presztaliszu od halabuke, koie rechi Hugo Cardin. ovak razlase, *Tumultum vitiorum abiecerunt, id est detestati sunt vitia sua.* Zpoznaiuch sztoprau onda na zkradnie vure szvoie, kakszu oni noro y neszpametno siveli, daszu szvetu, y chalarnosztiam niegovem tuliko uremena tak verno szlusili, y po volye hodili, daie usze snymi germelo: vu szlusbe Bosie pako tak leni nemarni y zaszpani bili, y za Blasenu vekovechnoszt tak malosze zkerbeli. Den y noch za zadoblyenie blaga y bogacztvih, za zadoblyenie milosche Poglaunika, koie male chaszti, ali y kulike kratke naszladnoszti ieszusze zkerbeli y trudili; à za zadoblyenie milosche Bosie, y Dike Nebeszke, naszladnosztih vekovechneh, niszu iednoga korachaia vuchinili; hitri na usze zlo, leni na uszako dobro, y na zkradnie vure buduse usza ova zemelyszka morala osztaviti, Ah! *Ibi, ibi,* onde onde na one poszlelye leszech budu zdihavali milo, y suhko plakali, koijszu po volye szvoiega tela, szveta, y uraga siveli, oh! kuliko nebudu zdihavali, kadaim szmert ochi razuma odpre, y krichali z-Sz. Augustinom *Aurum si haberem quid habeo? Deum si haberem? quam magnum bonum haberem? haberem enim bonum, quod excludit omne malum.* Dabi ia vezda uszega szveta zlato imel, kaibi imel? kaibimi haszlnelo? nikai sztanovito; à dabi pak G. Boga imel? oh kulikobi dobro imel, imelbi tuliko y takovo dobro, vu koiem nikakvoga zla nebi bilo. *Hugo Card.* *S. Augnst.*

Norszkie baratal Esau daie szvoiu Pervorogienozt za nistar dersal, y Brattu szvomu Jakopu prodal, *Parvipendens quod primogenituram vendidisset.* O Esau! kai chinis ti? da tak za malo, tak veliko du ovanie prodaies? premiszli dobro kai chinis? *Esau parvipendens quod primogenituram Vendi-* *Gen 1. 25. v. 33.*

dijſſet. Esau nikai nemara zato daie pervorogienoſzt prodal, kaiſzeie pak pripetilo? chesz mal chas uzelie Jakop Esavu y blagoſzlou Otcninszki, koi drugach pervorogienoga Szina doſztoialſzeie: oh! oudeſzuſze ſztoprau Esavu ochi odperle, y ſzuze tochiti pochelie, zpoznavaiuch fallingu ſzvoiu
Ibic. 27. ℣. 34. y norzko terſtvo, zakaizato, veli Sz. piſzmo, *Irriguit clamore magno, & conſternatus eſt.* Pochelie ruchati na veſz glaſz, y veſz zmutchen pochelie krichati k-Otczu ſzvoiemu, Otecz moy, blagoſzlovi y mene; ò moj Esau ztoprau vezda zpoznavas ti kaiſzi pogubil, kakſzi norſzki baratal, y kakſzi neſzpametno terſil prodavaiuch pervorogienoſzt tvoiu? keſz-noie keſzno vezda saluvatiſze tebe moi Szinko, beſſeti pervo pamet imeti, blagoſzlouie preſſeſztni (govori Otecz)
Eccl. 8. 8. ℣. 6. ovogatie tvoi Brat Jakop uzel, tvoia kriunia, zahman zdihavas, y plaches, vechti pomochi nemorem. *Omni negotio tempus eſt & oportunitas* govori Salamon, uſzako terſtvo ima ſzvoie ureme, y priliku, koie ureme, y prilika kadaſze zamudi? potlamie zahman izkatiu.

Hanibal Herczeg y General Voiszkè, podſzedſzi on ſzvoiemi Seregi Rimzki Varas, y imaiuchi lepu priliku dobitiga pod oblaſzt, niſze maral za onu priliku, y ureme prilichno, ſtimaiuchi damu nigdar nesche zmankati, zato vu goscheniu, y pianchuvaniu, igrah y noriah ono prilichno ureme ie potroſſil, aligaie niegovo uffanie ukanilo, ar kadagaie hotel uzeti, vech ni mogel, nego veſz tusen, y ſalozten moralie z-dugem noſzom, y velikem spotom nazad oditi: Rauno tak unogem y unogem Kerschenikom pripechaſze na nyhove ſzmertne posztelye, y na zkradnye vure nyhove; koij z-Esavom neſzpametnem, ludo y noro prodavaiu pervorogienoszt ſzvoiu, koiu vu Nebu imaiu pri Otczu Bogu Uſzamoguchenom, y z-pervorogienoztium pogublyaiu, blagoſzlov Otcza ſzvoga Nebeſzkoga, y z-blagoszlovom miloschu, z-miloschum Diku Nebeszku, ali komu, ter zakuliko prodavaiu? kak to, y z-kem to terse? Terse z-peklenem duhom prodavaiuch niemu pervorogienu diku

szvoiu

ſzvoiu za kuliko? *Ah obſtupeſcite Cœli, & auribus percipe terra!* Zachudetèſze Nebeſza, y ti Zemlya poſzluſſai, vi pako na zemlye ſivuchi Kerschcniki preſztraſſeteſze, nad ovem kaivam povem, y ie to, dasze naimre ſzada nahagiaiu unogi y preunogi tak neszpametni Esavi da za iednu kratku miszel, za ieden hipni pogled, ali doteknienie doszta budi recſi, za iednu hipnu naſzladnozt, za lebudkakou dobichek prodavaiu mile Dufficze ſzvoie Vragu peklenomu, one velim mile Dufficze, koie tak drago ſztoiè Chriſtuſſa razpetoga, daiele on ſzvoium Preſzvetum Kervium zpod oblaszti y ſzusanztva uraſiega odkupil. *O quanta iniquitas! & quam lugenda perverſitas*, krichì Sz. Auguſtin, *ut animam quam Chriſtus ſuo ſanguine redemit, homo Chriſtianus, pro unius momenti delectatione diabolo vendat. Vere nimium plangenda, & miſeranda conditio! ubi cito præterit quod delectat, & manet ſine fine quod cruciat.* Oh neszrechni, y kervavemi ſzuzami ureden, ſzplakã biti uſzeh oneh neszpametneh gresnikou ſztàlis koij za hipnè naszlandoszti prodavaiu mile dufficze ſzvoie na muke peklenzke, koie prez kraia y koncza terpè, buduch one vekovechne: Oh neſzrechni, ſzlepi, y neszpametni Esavi! doide ureme davamſze vaſſe ſzlepe ochi odprù, ali kai da keszno budete zpoznavali, kakſzte norzki ſiveli, daszte za one hipnè nechiſzte odurne naszladnoſzti, lepotu y veſzelye vekovechno pogubili; budete zpoznavali, kakſzte ludo y neſzpametno blagoſzlov Otcza vaſſega Nebeszkoga pogubili, y proklecztvo vekovechnoſzi zadobili. Onda onda velim na vaſſe zkradnie vure budete ova zpoznavali, y zpoznavaiuch plakali, zdihavali, naſzladnoſzti teloune oduriavali, prokliniali, ali uſze zahman, y zaludo, ar prevech keszno, ar nebude vech uremena pokore, bilizte vechkat karani od Prodekatorou, y Szpovednikou, opominani od priatelou y Redounikov, Miloscha Boſia ievam kuchila na urata Szercza vaſſega, y vi niszte hoteli odpreti, chinechiſze gluheh, y nemarneh za vaſſe duſſnò zvelichenie: niti miloſchu Boſiu vu vasz iezte puſztili, iz opominany, karany, y na-

S. Auguſ. ſer. 150. de temp.

govoriany ieſzteſze oſzmehavali, goſztili, igrali, noruvali, lotruvali iednum rechium uſzakoiachkemi grehi Boga naſſega bantuvali: Ali oh! doide ureme daſze, budete plakali, ſaluvali, zdihavali, y vaſſe gresno ſiulenie oduriavali, blagoſzlov y miloſchu Boſiu proſzili, alivam bude odgovorieno. *Vocavi te & renuiſti, extendi manum meam, & non erat qui reſpiceret.* Zvalſzemte (recse G. Bog) y niſziſze maral za moie zvanie, pretegnulſzem ruku moiu za pomochite podelititi moiu miloschu, zablagoſzloviti tebe, y niſziſze marala; ſzada kada ti ſelis y hoches, mene nazavas y proſzis, Ja zate nemaram, *Ego quoq; in interritu tuo ridebo.* Zverhu koieh Sz. piſzma rechi Sz. Auguſtin ovak veli *Deus negligentes deſerere ſolet.* G. Bog imá navadu zapuschati lene, y nemarne, toieto one nemarne, koiem kada ureme y prili ku daie dobro ſiveti grehaſze chuvati, y za preſſeſztne grehe pokoru delati, terſze nemaraiu nego pache oni ztem bolye ſzvoiemi grehi niega bantuiu, oh te takove G. Bog. zapuſcha pod obaſztium uraga, y nad pogubleniem teh takovehſze ſzmeie.

S. Augus.

Dokancham moie govorienie z- onem kai Palludanus piſſe *Intheatro novo* od velikoga Kralya Alexandra da naimre kadabi ov Kraly bil doznal daſze iosche nahagia zemelyſzki Paradiſus, hotechiga videti, zato podignule unoſinu Junakov y ſnymi be poſſel proti ſzunchenomu izhodu, doiduchi k- iednem viſzokem goram, ize ſelie iz iedne pechine van ieden verli Sztaracz, y potekel be naproti Szoldatom Alexandrovem, koiemie ovak rekel, povechte vi vaſſemu Kralyu, daſze on zahman trudi, dabi on doſſel tam, kam czilya, y preſſel onud, kud miſzli, ar pùt proti Paradiſumu ie poniznozt, koga on nezna: Nego natevam ov kamen, koiega vaſſemu Kralyu podaite, rekuchimu ove rechi, *A lapide iſto diſces, quid de te ſentire debeas.* Od kamena ovoga vuchilſze budes, kai od tebe chutiti moras. Ov kamen ie bil dragi kamen ali z- pepelom poſzipan, koiu zkrounozt ie lehko doznati, toieto, hotelie ov Sztarecz Alexandru obznaniti

Palludanus.

dok

doklamgod on sive, od uszeh chasztchen, y prestiman ie, ali kada na szmertni pepel doide, nebude vech prestiman, nego kak goder naivexi koi petlyar.

Vezda velim ia tebe ò Kers. Dussa! tvoia zkradnia szmertna vura ie on kamen z-spepelom poszipan, *A lapide iste discces quid de te sentire debeas.* Od kamena ovoga vuchilsze budes, kai od tebe chutiti moras. *Discs*, vuchilsze budes kak ono ureme vu koiemszi ti tuliko leth sivel, od uszega szveta dragoga kamenia ie bilo prestimanesse, arbiszi vu niem bil mogel kincse Nebeszke zadobiti, y nyeszi lebud kak vu igrah y noriah potrossil. *Discs*, vuchilsze budes, da usze dike chaszti, bogacztva, y lepote ovoga szveta ieszu pepel, *Discs*, vuchilsze budes, Kakszu skodlyva paidastva, odurne naszladnoszti teloune, y veszelya ukanieslyva: Ah onda onda budes priszilyen krichati Sz. Augustinom na one zkradnie vure tvoie, *Ah si Deo serviviszem! & feciszem vel centesimam partem in servitio eius, ah quantum nunc consolatus esszem.* Ah dabi G. Bogu bil szlusil! y ieden szam dèl moieh szlusbih na chaszt niegov bil vuchinil, koieszem tuliko leth moie dni pochinil szlusech szvetu y telu, ah kakbi szada veszel bil. Oh pravo adda pravo Duh Sz. govori, y ia snym dokancham. *O Mors! quam bonum est iudicium tuum.* O szmert! kakie dober szud tvoi.

Amen.

S. August. l. 1. Confes. c. 6.

RAZGOVOR SESZTI.

Ako veliki Szluge, y Szvetczi Bosi velike ztiszke na szmertne vure chute, kai bude iz gresnikov?

Estote parati, quia quâ nescitis hora Filius Hominis venturus est. Matth. c. 24.

Budete priprauni, ar, koiu neznate vuru Szin Chlovecsi doide.

A Koie gdo kada videl vu uremenu zemelyzkoga potresza podiratisze, y urussevati one lepe goszpoczke grade, y czifraszte palache; mogelie lehko chuti krich, plach, y milo zdihavaine oneh, koijszusze malopervo vu nyh goszti li, veszelili, y naszladuvali, ali pomochi, nikakve nym ni moguche dati, ar onoga tesk oga bervenia nit onoga smehkoga kamenia ni moguche odvaliti, megy y pod koiem akoprem okol szebe z-rukami grabe, pomochiszi vendar nemogu; ako rauno vide okol szebe priatele obhaiati, ali zahman, ar onoga teskoga y velikoga bremena ni moguche od nyh odvaliti, y tako vu one muke moraiu neszrechno poginuti. Rauno tak moresze recsi od uszakoga kerschenoga chloveka na zkradnie vure buduchega, ar kai drugo ie telo chlovechanszko nego iedna palacha, vu koiem prebiva y sztanuie dussa nassa; z-koium palachum toieto telom nassem kada ztresze on sztrassen potresz, zimlicze, ali koiega drugoga betega, unoge naiakseh urachtvih podpornie niszu moguchne za zderszatie, da-

bi

bi na tla pod koiem teskem bremenom oneh ſzmertneh ztizkih neopallo, oh! kak ſuhkoſze plachu, y milo zdihavaiu oni, koijſzuſze malo pervo veſzelili, y ſzmeiali, kakſzu nym odurne uſze naiſzlaiſe, y naismahneſſe ieſztvine, zkoiemiſzuſze malo pervo goztili, grabe okolſzebe za pomochiſze vezda na iednu vezda na drugu ſztran obernuti y polaſchiczu ſzi naiti, bih radi iz poſztelye vuiti, ali pred teskem bremenom onoga betega nemoguſze ni genuti, proſze pomochi okol ſzebe ſztoiecheh, alijmie nigdor nemore podati. One ztiſzke gresne Conſcienczie izbiaiu van debele kaplye merzloga pota, uſze polahko pochinaiu opeſſavati, od ſztraha bledi poſztaiati, rech, y pamet, vid y chuienie pogublyati, doklam k-zadniemu z-velikum teskochum ſztrahom, y ſaloſztium neſrechnu duſſu van izpreſſaiu; kotnamie to negda G. Bog po ſzvoiem Amoſſu Proroku obznanil *In die illa convertam feſtivitates veſtras in luctum, & omnia cantica veſtra in planctum, & ponam eam quaſi luctum unigeniti, & noviſſima eorum, quaſi diem amarum.* Vu onom dnevu obernuti hochu veſzelya vaſſa na tugu, y popevania vaſsa na plach, y vu takovu ſalozt hochu vaſz posztaviti, kot more biti ſalozt pervorogienoga, y konecz vas mora biti kakti ieden ſuhki dan. Zakaizato veli Sz. Peter Damian, nai uſzaki razmiſzli vu kulike tuge, ztizkah, y ſaloſzti budeſze uſzaka gresna duſſa chutila onda, kadaſze od tela ſzvoiega razluchavala bude moraiuchi poiti pred ſztrasnoga Szudcza Nebeſzkoga. *Penſandum eſt? cum iam peccatrix anima â vinculis incipit Carnis diſſolvi, quam amaro terrore concutitur? quantis mordacis coſcientiæ ſtimulis laceretur?* Amos c. 8. v. 10. Peter. Dam. l. 7. ep. 19.

Nai uſzaki miſzli, da kadaſze gresna duſſa od tela ſzvoga razluchava, vu kulikom ſztrahusze ona nahagia zpoznavaiuchiſze prez uſzakoga dobroga della, à z-grehi neizbroienemi obterſena; Onda onda budu nye napervo dohagiale zapovedi Boſie tulikokrat tak lùdo perkerſſene, tulika opominania Szpovednikov, karania Prodekatorov, y nadehavania nuternia zaniſtar derſana: Ono ureme tak zlo

po-

potroſſeno; One krivicze na blagu, y poſteniu tulikem, y tulikokrat vuchiniene. Bude miſzlila kak od grehov y uſzega toga rachun bude davala; kakoveli Sentenczie y plàche budeſze nadeiala? Muchiloiu, bude ono tulikokrat ponovlyeno miloſztiuno Chriſtuſſevo opominanie *Eſtote parati &c.* Budete priprauni &c. terſze ne ſzamo ni marala priprauna chakati prohoda Szudcza Nebeſzkoga, nego pache ni preſztaiala proti niemu greſſiti, kulik adda ſztrah, y ztiſzke budu uſzake gresne duſſe na nye zkradnye vure? pokazati hochu.

Zerczallo terpliunoſzti Sz. Job ie naipervi on koi mene pomaſe N. N. pokazati ono kaiſzem nakanil y obechal napervo doneſzti, ſztrahotu naimre y ztiſzke uſzakoga umiraiuchega chloveka, od koieh ztiſzkih on vu 12. dèlu knig ſzvoieh ovak piſſe, *Lucerna impiorum extinguetur, & ſuperveniet eis inundatio* Lescherba gresneh hocheſze ugaſziti, y hoche nad nyh doiti potop, hotechinam on po tom na znanie dati, da kakſze goder pripecha na iedne povodnie, kadaſze naimre iz uſzeh ſztran, toieto iz gòr, iz iarkov, y iz potokov vode razlevaiu na polye, y uſza utaplyaiu koia plavati nemogu; Rauno tak hocheſze pripetiti gresniku na zkradnie vure, da naimre iz uſzeh ſztran budufze zlevali grehi na pamet umiraiuchega, y niega budu utaplyali vu zdvoinoſzt, ar on doklamie zdrau bil, kakti vodu ie grehe pil *Impij bibunt ſicut aquam iniquitatem*: Ar plavaiuchi chlovek kadaſze z-vodum napuni, utonuti mora, tak y gresniki plavaiuchi po pogibelnom moriu ſzveta ovoga, ter napuniuſſiſze z-vodum uſzakoiachkeh grehou, utopitiſze moraiu, oude vu dvoinoſzti zadobiti miloſchu y oproſchenie tulikeh grehov, tamo pak naveke vu mukah peklenzkeh; ar onda onda doidu napervo uſzi iali, nazlobi, gizdoſzti, nechiſztoche, y uſze krivicze G. Bogu, y blisniemu vuchiniene. *Adſunt omnia geſta, ſimul & verba*, veli Sz. Peter Damian, *nec etiam ipſa cogitationes deſunt, Quia cuncta hæc amarum adverſus Authorem teſtimonium reddunt.* Uſza iednuum rechium chinenia, govorienia, y mislyenia na zkradnie

Iob. c. 18. ℣. 17.

Idem c. 15. ℣. 16.

Petr. Damian. loco cit.

vure

vure napervo gresnomu chloveku dohagiaiu, ar uſza ova ſuhko ſzvedochanſztvo daiu proti niemu koieie vuchinil.

Tomu takovomu neſzrechnomu greſniku pripechaſze rauno onak, kotſze pripecha onomu, koiſze po pogibelnom Moriu vozi, kada iz uſzeh ſztran vetri puſſu y morie burkaiu, na moriu pak z-barkum vu koieſze vozi prehitavaiu kakti z-iednem perom, Gomine illi ona debella vuſa na koieh Ankore, illi ſelezne machke, koie Barku zderſavaiu, privezane ieſzu, kakti od preie nitti pretergavaiu; Vidi daſze ona velika dreva lamlyu kakti tenke ſibicze, daſze plahte iz czviliha cheſſu kakti pavuchine, daſze iur barka zaleva, zpoznava damuie uſza kaigod dragoga y dobroga ima na ovom Szvetu oſztaviti, da pache y ſitek pogubiti, ako oſzebuine pomochi y miloſche Boſie nebude, ter vu morzke glubine pokopanomu biti, Oh kulika tuga y faloſzt! kulik ztrah, y ztiſzke, nemuche y netràpe ſzercza niegovoga? negovorim dalye, ar y on koi na Morzke pogibeli nigdar ni bil, more lenko ſzuditi, unogo bolye on veruvati, koiſzeie kada vu takove pogibeli nahagial.

Z- tobum ſzàmo govorim ò Greſ. Duſſa koiaſze vozis po moriu ſzveta ovoga, vu barke tela tvoiega, kada naimre vidis puhati vetre zeuſzeh ſztran uſzakoiachkeh betegou vu barku tela tvoiega, zkoium prehitavaiu po poſztelyah: Kada vidis date iakoſzt oſztaulya, ſzape neſztaie, ochi ugrezavaiu, chello merzel pot pobia, zpoznavas da nebude drugach, nego datie uſza oſztaviti na ovom ſzvetu, ter poiti, oh ſztrahota! zpoznavas daie poiti vu glubinu ne morſzku, ne zemelyſzku ſzamo, nego y vu peklenſzku, oh kulik ſztrah! kuliko derhtanie, y trepetanie bude onda tvoie ò greſna duſſa na one zkradnie vure tvoie? onda, onda, budes zpoznavala veliku, y vekovechnu neſzrechu tvoiu, koiuſziſzi ti zaſzluſila z-greh tvoiemi, Oh! kak budes onda prekliniala blago, kotero ſzpraulyaiuch niſziſze ſonala zapovedi Boſie prekerſiti, niſziſze marala onoga paidaſtva vu koiem, y z-koiem tuikokrat Boga tvoiega ieſzi zban-

tuvala oduriti y oſztaviti, onda, ondaſze budes milo zdiſ-
Pſal. 54. ſuchi tuſila z-rechmi Sz. Kralya Davida. *Cor meum conturbatum eſt in me, timor & tremor venerunt in me, & formido mortis cecidit ſuper me.* Oh! ia neſzrechna duſſa, nakaiſzem dosla? Szercze moie ie uſze zburkano, y iur od kervi obterſeno, ſztrahmeie uſzu preuzel, y naibolye zbok toga daſze zpoznavã kakſzem kruto malo ali nikai G.Bogu moiemu ſzlusila, à telu, ſzvetu, y uragu uſzigdar marlivo po volye hodila, chuteniam y poſeleniam moiem prez reda ugaia-
Pſal. 54. ♈ 7. iuch. *Oh! quis dabit mihi pennas ut columbæ, & volabo.* Oh! dabimi gdo mogel dati krelyuti golubicze, dabi ſnymi mogla zleteti, y nemile ſzmerti vuiti po Sz. pokore ter tak vekovechnoga proklecztvaſze mentuvati.

Nai bude gdo na ovom ſzvetu tak bogat y muder kotie bil Salomon, tak zmoſen y ſzrechen, kotie bil Alexander; nai bude iàk kot Samſpon, uſzem dràg kakti Pompeus; Nai vuſiva naſzladnoſztih telouneh bolye neg Heliogabalus, iednum rechium nai ima uſza po volye koiagod niegovo Szercze y ochi poſeleti mogu, bolye negie imel Salamon
Eccl. c. 2. ♈. 10. kadaie govoril. *Omnia quæ deſideraverunt oculi mei non negavi eis; nec prohibui cor meum quin omni voluptate frueretur, & oblectaret ſe.* Kaiſzu goder poſelele ochi moie, y ſzercze moie, niſzemijm zkratil. Ako Conſcienczia ie obterſena z-ſzmertnemi grehi, takie ona moguchna uſze ſzreche, ſzlaſzti, y naſzladnoſzti ſuhkeſſa od chemera y ſuchi, odurneſſa od uſzega ſzveta ſzmrada umiraiuchemu chloveku vuchiniti, koi chim vexeh naſzladnoſztih ie vuſival, ztem vexi
S. Ioann. Chryſoſt. ſztrah, y ztiſzke na ſzvoie zkradnie vure chùti, ar veli Sz. Ivan Chryſoſtomus. *Mater formidinis eſt peccati conſcientia.* Mati ſztrahote ie gresna Conscienczia.

Ovu iſztinu za potverditi, morem napervo doneſzti pelde tuliko iz Sz. piſzma, kuliko iz drugeh Hiſtorijh; Ar nili bil Akab ieden zmoſen Kraly Izraelſzki? obilen vu penezeh. zmoſen vu iunakeh? ali kaiti onie ſzilum uzel pravichnomu Nabatu ieden Vinograd, takſzeie pred Eliaſſem

Pro-

Prorokom boial, y od ſztraha derhtal, daſze on ni uſſal ſzvoie ochi podignuti vu Sz. Proroka, ki zrok tomu? *Mater formidinis, peccati conſcientia.* Matti ſztrahote, greſna Conſcienczia. Nabukodonozor Kraly nili bil tak zmoſen Poglaunik daſzuſze pred nym uſzi Herczegi ſzveta treſzli, y on od velike ſzvoie zmosnoſzti, y gizdoſzti, hotelie imeti dabimuſze lyudi klaniali, y moliliga kakri Boga, ter vendar pred nogami ſzluge ſzvoga Daniela ie kakti odrevenel od ſztraha, ki zrok tomu? *Mater formidinis, peccati Conſcientia.* Matti ſztrahote, gresna Conſcienczia. Nili bil ieden zmosen Czeſzar Theodoſius Iunior, koi vexem dèlom ſzveta ie ladal, vendar pred Ambroſiuſſem Biskupom ie od ſztraha veſz prebledel, ki zrok tomu? *Mater formidinis eſt rea conſcientia,* Matti ſztrahote ie gresna Conſzienczia. Gulielmus Herczeg Aquitanie ie bil ieden gizdav, ſzerdit, y nemiloſztiven chlovek, klechalie vendar veſz tih y ponizen pred nogami Sz. Bernarda, ki zrok tomu? Eh *Mater formidinis peccati conſcientia*, Mitti ſztrahote gresna Conſcienczia.

Akoli adda gresna Conſcienczia tak ſztraſſi chloveka doklamie zdrav, y pobechi more, do uremena konche, Oh! kai, y kak bude z-iednem umiraiuchem chlovekom? koi nebude imel uffania pobechi, Conſcienczju pako niegovu budu ſmechali grehi gorie od bruncza y olova, kadaſze on ſzpominal bude da kruto malo, ali nikai dobra ſzvoie ſive dni ie vuchinil, y akolije kai kada dobra vuchinil, toie z- Conſcienczium punum ſzmertneh grehov vuchinieno bilo; zpoznaval bude daſzeie malo kada, y onda lebud kak ſzpovedal; da miloſztiune Maike uſzeh gresnikov MARIE Deu: nit drugeh Szvetczev ni chaſztil, unogo menieſze nym za pomoch y obrambu preporuchal; Da Kanne Chriſtuſſeve kakti tulike zdencze milosch Boſanzkeh ni preſtimaval, nego pſanil, teptal, y tako rekuch z- grehi ſzvoiemi znovich ponaulyal. Oh! kulik ſztrah, kulike ztiſzke, neſzrechnomu greſniku, ovakove miſzli, na zkradnie vute

niegove, budu zaudavale? onda velim onda, kadati grehi od neſzrechnoga greſnika budu napervo dohagiali, y proti niemu kakti tuſiliſze veli Sz. Bernard, *Tunc loquentia ſimul opera dicent, tu nos egiſti, opera tua ſumus.* Onda uſza chinienia zkupa govorila budu, tiſzi naſz vuchinil, dello tvoie ieſzmo: Chineſze chinè, dabi tak ne unogi grehi otaini, za koieſze nepuſcha nit Szpovedniku unogo menie komu drugomu znati, y tako na zkradnie vure, kadaſze vech nebude moguche iz nyh ſzpovedati, unogo menie doſztoinu pokoru vuchiniti, krichali budu. *Tu nos feciſti, opera tua ſumus.* Tiſzi naſz vuchinil, miſzmo tvoie dello.

S. Bernar.

Jeden Tergovecz koi od mladoſzti ſzvoie unogoſzeie trudil, y potil ſzpraulyaiuch y zkerbechiſze za blago, koie pak pripetiſze neſzrecha, daga uſzega na ienkrat ali Voda, ali Ogeny mentuiu, y ov neſzrechniak hodechi veſz zamislyen y ſaloſzten kakti dabi glave nimal, koiega ako gdo opita, kadetie blago koieſzi tuliko leth tak marlivo ſzpraulyal? oh! kakmuſze ſzercze na takov ſzpomenek y pitanie raztuſi, gdobi mogel dopovedati?

Rauno tak chinì gresna Conſcienczia z-uſzakem umiraiuchem, niega izpitavaiuch, *Quem fructum habuiſti in illis, in quibus nunc erubeſcis?* Kakovu haſzen y dobichek ieſzi imel iz oneh grehov, iz koiehſze vezda ſzramuies? kako dabimu hotela recſi, tiſziſze tvoie ſive dni tuliko trudil vu ſzpraulyaniu blaga, tuliko zkerbel vu zadoblyeniu chaſzti, tulikem pogibeliã nalèczal tvoi ſitek, za izpuniti poſelenie, y uſiti oneh telouneh odurneh naſzladnoſztih, kakovu vezda haſzen iz uſzega toga imas? *Quem fructum nunc ex illis habes?* Ova zpochitania greſne Conſcienczie budu tak teska umiraiuchemu chloveku, da od ſzrama y ſztraha nebude znal kai zacheti, niti odgovoriti, *Non habebit in die agnitionis allocutionem*, veli Duh Sz. da naimre den ſzmerti ie den zpoznania *Dies agnitionis.* Ar vezda doklamſzmo zdravi mi neznamo kaije Szud Boſi, neznamo kai ie prokletcztvo, toieto pogibel za zkvaritiſze, miſzmo vezda vu uſzem

Rom. 6. ℣ 21

Sapien. c. 3. ℣. 18.

tom

tom ſzlepi. Nego on zadni den ſitka naſſega vu one zkradnie vure kadaſze blagoſzloulyena Szvecza nam vu ruke poſztavi, oh! onda onda pri ſzvetloſzti one ſzveche mi budemo videli uſze naſſe od naivexega do naimenſega greha, uſza mislenia, chinenia; y govorienia, onda naſſa Conſcienczia bude naſz tuſila, y proti nam ſzvedochila. Kakov ſzram, y ſztrah onda uſzakoga umiraiuchega chlovéka nepreuzeme, kada grehi niegovi proti niemu krichali budu, *Tunc loquentia ſimul opera dicent, tu nos egiſti, opera tua ſumus.* veli Sz. Bernard. Tiſzi naſz vuchinil, dello tvoie ieſzmo.

Niti nai toga nigdor neveruie dabi oni gresniki y gresnicze koi vezda ſzvoiem chuteniam vuzdu puſchaiu, ſzvoiem poſeleniam prez uſzakoga ſztraha ugaiaiu, dabiſze ti takovi na nyhove ſzmertne vure neſztraſſili, ar *Mater formidinis rea conſcientia eſt.* Matti ſztrahote, gresna Conſcienczia ie Ar ieden Sereg Szoldatov raztreſſen po polyu nezaudaie ſztraha, nego kadati Sereg zkupa zkloplyen ſztoì, oh iur pochina obladuvati, pervo neg voiuvati, ar on ſzuproti komu ide, od velikoga ſztraha ſzercze pogubì oruſie dole poſztavi, y za obladanogaſze podà.

Rauno tak hocheſze z-gresnum duſſum na nye zkradnie vure pripetiti, ar gresnik doklamie zdrau y grehi niegovi ieſzu raztreſſeni nevidijh, nitiſzeijh neboì: Negò kadati na niegove zkradnie vure ukupſze zklope na ſzpodobu iednoga velikoga ſztrasnoga Serega, *Terribilis ut caſtrorum acies ordinata.* y niemuſze pred ochi poſztave, y proti niemu krichati pochnu *Tunc loquentia ſimul opera dicent.* Oh! kai pochne, kai pochne neſzrechna gresna duſſa onda? kakſzi bude onda pri Szerczu chutila? kulik ſztrah nyu ne preuzeme? da morebiti Oruſie vere, uſſania, y lyubavi dole poſztavi, zdvoì, y za obladanuſze zpozna, y vu ruke Nepriatelzke dà, koij nyu vu temniczu vekovechnoga ſzuſanſztva zaulekù. Ar veli Sz. Tridentinſzko Szpravische, *Nullum tempus eſt, quo Adverſarius noſter vehementius omnes ſuæ verſutiæ nervos intendat ad perdendos nos penitus, & à fiducia e-*

Cant. c. 6. ¥. 3.

Conci. Trid. ſeſſ. 34 c. 9.

tiam, si possit, Divinæ misericordiæ deturbandos, quam cum impendere nobis exitum vitæ prospicit. Niedno ureme ni, vu koiembisze nepriatel nas szuproti nam bolye boril, za obladati y zeuszema pogubiti nasz, y uffania vu miloschu Bosiu nasz mentuvati, nego szamo onda, y naibolye to on chinì, kada vidi konecz sitka nassega priblisavatisze.

Onda onda oni Nepriateli budu napervo donassali one grehe nasse, y nasz snymi sztrassili govorecsi: Nut ov greh ni bil nigdar od tebe szpovedan. Ov drugi bilie szpovedan, ali ne onak chiszto y odperto, kotbi bilo uredno, y potrebno. Vu one Szpovedi ti niszi imela prave saloszti; vu one druge niszi imela pravoga nakanenia pobolsatisze; Tiszisze tusila da sives vu one blisnie prilike greha, alije niszi besala, daszi drugomu kriviczu na blagu, y posteniù vuchinila, alimu niszi naplatila, y tako gresna conscienczia nevolynoga gresnika hoche na zdvoinozt napelyati, ar veli Sz. Ottecz Augustin. *Mala conscientia tota in desperatione est, quem enim pungit mala conscientia retrahit se à spe.* Zlocheszta conscienczia uszaie vu zdvoinoszti, ar koga bode gresna Conscienczia, odmichesze dalko od uffania: Akoli ta takov neszrechniak podigne ochi zverhu szebe? y premislyava pravichnoga Szudcza, pred kogamu vezda vezda bude poiti ostroga rachuna davat: Akoli pogleda podsze? tak vidi sztrasne muke vu peklu za kastigu grehov szvoieh pripraulyene: Ako uleze szam vusze? tak vidi y zpoznava Conscienczіu szvoiu punu grehov, à nikakvoga dobroga della: Ako okolszebe? nit chloveka nit dobroga duha nevidi koibiga batrivel.

S. August. Præfat. in psal. 31.

Ovakov szmertni sztrah posztaulyanam napervo Sz. Job ovemi rechmi, *Columnæ Cæli contremiscunt.* Sztupi Nebeszke treszù, naimre Szvetczi Bosi, zverhu koieh szvetoszti, y mudrosztiCzirkva Bosia ie zezidana; Oni ieszu onakui sztupi, od koiehie recheno, *Qui vicerit, faciam illum Columnam in templo Dei.* Koi oblada, vuchinitiga hochu Sztupom vu Czirkve Bosie, ar Szvetczi Bosi ieszu obladali Nepriatele szvoie telo, szvet, y Uraga: Oni Szvetczi koijtiszu kot se-

Job c. 26.

Apoc. c. 3. ℣. 12.

lezo

lezo tverdi, y ſztalni bili ſzuproti Nepriatelom Sz. Matere Czirkve Kathol. kaktiſzu Hieronimi Effremi, Eliaſſi, y unogi drugi, zmegy koieh uzememoſzi mi oude napervo, naiper voga Sz. Hieronima: koiuſze ſzvoie ſive dni terſzilſzeie G. Bogu ſzluſiti vu oſtroche ſitka, y prelevaniu ſzuz, priſztupemo iednomalo k-poſztelye ovoga Sz. Chloveka, y hochemoga naiti zaplakanoga milo zdihavati, od glave do pet derſchuchega; koiega ako vi opitate zrok tulike oſtroche y ſaloſzti, on vam odgovaria. *Timeo ſeveritatem examinis, & ſententiam Judicis.* Boimſze oſtroche Examena illi Szuda, y Szudcheve Sentenczie. kako dabi hotel recſi, kai nevidite daſze k-ſzmerti pribliſavam, y daie mene poiti pred Szudcza, koiega niti bude mochi ukaniti, niti z-darmi premititi, alimuſze namoliti? unogo menie izprichati, terſze nebi boial?

Od Hieronima poite k-Eliaſſu Opatu 100. leth ſztaromu, koterie 70 leth ſzveto vu oſtroche ſitka Bogu ſzluſil, y vendar na ſzvoie zkradnie vure, iakoſzeie ztraſſil, y plaho okolſzebe gledal, koi od Bratie okol ſzebe ſztoieche buduch opitan, zakaiſze tak iako plaſſi? odgovorilie. *Tria timeo, primum eſt, anima è corpore diſceſſio; alterum inevitabilis neceſſitas comparendi coram Deo; tertium eſt ſententia quam in me laturus eſt Judex.* Kako dabi hotel recſi, Oh! ter kakſze nebi ia moral boiati, plaſſiti, y ſztraſſiti ſzada na moie zkradnie vure? premislyavaiuch da duſſa moia greſna iz tela iziducha bude taki morala pred pravichnoga Szudcza Nebezkoga izraven poiti, davat oſtreh rachunov, ne ſzamo grehov nego y uſzeh dobreh dèl, z-kakovem nakaneniem, y chiſztochum Szercza ona od mene vuchiniena ieſzu bila, od koiega budem moral chuti, y prièti vekovechnù Sentencziu ali blaſenztva, ali proklecztva, polek zaſzluſenia moiega.

Od Eliaſſa Sz. Opata hodmo k-Sz. Effremu Puscheniku, od koiega Sz. Baſilius piſſe, da ov Sz. chlovek buduchi na zkradnie vure ſitka ſzvoiega, premenialie po guſztom farbu na obrazu; plaho pochinalie gledati, y veſz

od

od ſztrahaſze trezti, kai Bratia niegova videchi, pocheſſega izpitavati zrok tulikoga ſztraha, koiemie on odgovoril. *Heu mihi! fratres mei in Chriſto dilecti, recordatus ſum horæ illius, & contremui.* Jai meni! Bratia moia vu Chriſtuſſu predraga, ſzpomenulſzemſze iz one preſztraſne ſzmertne vure ſzmerti naimre moie, vu koiemi bude iz ouoga ſzveta poiti, y pred Szucza Nebeſzkoga doiti, à neznam pìko kak, kade, y kada? *Oh quid facient, quid facient ergo Tabulæ; ſi Colu nnæ Cæli contremiſcunt?* Krichi Sz. Gregur veliki Oh! kai pochnu, kai pochnu deſzke, akoſze ztupi Nebezki od ſztraka treſzu? toieto hoche recſi ov Sz. Navuchitel, kai pochnu greſniki akoſze pravichni ſzmerti boiè?

Ako pak liſztor miſzlech od one zkradnie vure natulikoſzuſze ztraſſili, tuliki Szvetczi y priateli Boſi, daſzu uſzi od ztraha derhtali, kuliko vexi zrok imeliſzuſze ztraſſiti y boiat oni, koiiſzuſze videli na ſzmertnom uremenu obztreneh od neizbroiene unoſine peklenzkeh ztraſ ìl, kod to ſzvedoche Kronike Dominikanzke od Bogaboiechega Jvana Tauleruſſa koiega Szvetozt, y pred Bogom priaznozt tulikaie bila, daie on vechkrat vigien bil na molitve vu duhu zameknien, kakti tulikai prodekuiuch vu Czirkve podignienie bil vu duhu, y dugo uremena zvun ſzebe od uſzega lyucztva bilie vigien kakti vu zraku ſztati: Ov vendar doiduchi na ſzmertnu vuru takie bil od uragov zkuſſavan y traplyẽ y tulika znamenia ſzvoga proti nym harcza ie izkazuval daſzuſze Bratia niegova duhouna boiali, y iako dvoili za niegovo zvelichenie. Onu noch vendar po prepuſcheniu Boſiem izkazalaſzeie Duſſa niegova iednomu priatelu Reda ſzvoiega, koiu Duſſu zagledauſi ſivi Redounik preſztraſſilſzeie, y z- velikem ztrahom pochelie pitati gdoſzi, y kai potrebuies? Duſſa nato iemu odgovorila, Jaſzem Duſſa tvoiega dobroga priatela Jvana Tauleruſſa, koiu opitalie nadalye vu kakovomſze ztaliſſu nahagia? boimſze da vu zlom, koiemu Duſſa ie odgovorila, imas znati daſzu mene na moie zkradnie vure pekleni duhi z- nyhovem i ſztrasne,

nemi szpodobami tak ztrassili, muchili, y trapili na tuliko tentali y zkussavali, da dabi oszebuine milosche Bosie nebilo bilbi moral zdvoiti, y dabi ia mogel bil onda govoriti, bilbi tak sztrasno krichal dabime Bog zna kam dalko bilo chuti. Ako adda duhi pekleni iednoga tak szvetoga chlovecka kodie bil Jvan Taulerus ieszu na zkradnie vure tak ztrassili, y tentali, kai nechinè z-gresniki? Ako pak ieden tak szvet chlovek ieszе tak iako ztrassil, kakov ztrah nebude oneh gresnikov y gresnicz, kada nym pekleni duhi usze nyhove grehe pred ochi budu poztaulyali?

Dvoia Szvedochanztva pekleneh duhov dopuschenomi nai bude na pervo oude donezti y pervo ie od koiega pisse glaszoviti Piszecz Sant Jure *In Relat. Lugdunensibus.* Da kadabi ienkrat pekleni Duh izganian bil iz iedne obszedene persone od iednoga Bogaboiechega Redounika, od koiegaie takai y opitan bil Duh: Ako kada pogublya volyu tentati lyudi szvete, y uffanie nyh pretentati y pod oblazt szvoiu dobiti? Odgovorilie on nepogublyam nigdar nego doklangodie dussa vu telu akoprem naiszveteszа, onda ztem bolye ia, y z-tovarussi moiemi vertimosze okol one dusse, daiu konche na kakovu gizdozt, ali naszladnozt zverhu szvetozti szvoie napelyamo y tako pod oblazt nassu dobimo.

Od drugoga szvedochanztva pisse Pater Joannes Gregorius *â JESU MARIA, Theol. de propaganda fide.* Reda Sz. Augustina, Da kadabi naimre vu Varassu Neapolitanzkom izganial peklenoga Duha iz iedne obszedene persone, komu pekleni Duh iz one persone ie rekel, moramti vezda pokoren biti, y iz ove persone van iziti, alimiga hoches szlano platiti, nato zaklelie on pobosni Redounik znovich onoga duha, damu mora povedati pervo neg van izide, kak, kada, y kade on niemu misszli naskoditi? odgovorilmuie nato hudi dùh, da kada budes ti tvoiu dussu zpuschal, onda doidem ia k-tebe, y budem tebe muchil unogo bolye neg ti mene vezda muchis; pitalgaie na dalye, doidesli onda szam k-mene, ali iosche koi drugi dùh z-tobum? Odgovoril-

muie Sotan, moras znati da ia dopelyam zmenum peklenih duhov k-fzmerti tvoie, vech negie liztia na ufzem dreiu velike one lozè Sorianzke, koi vu ufzakoiachkeh fztrafneh podobah budemo tebe ztraffili, muchili, y tentali, doklamte morebiti y pretentamo, y znami vu pekel odpelyamo. Oh Bofe! *Et quis poterit falvus fieri?* Gdofze bude mogel, y uffal zvelichiti?

Nechudimfze ia vezda da Filip III. Kraly Spanzki ná fzvoie zkradnie vure ie milo zdihavaiuch govoril; Oh! dabi ia ova 22. leta vu koiehfzem korunu na glave, y bat vu rukah imel, ieden fziromah Puschenik bil poztal, y vu iedne puschine oftro fivuch Bogu fzlufil moiemu, koiega Dvorianiki opitaffe zakai to on govori? koiemie y odgovoril, govorim zato kaiti vidim iur peklene duhe, koi mene fzada muche, y ztraffe, zbok tuliko fztotin iezer Dùfs, za koie pravichnomu Szudczu budem moral ofter rachun zverhu ufzeh moiech grehov dati.

Ako adda velike Szvetcze y priatele Bofie Uragi pekleni uffaiufze na zkradnye vure ne fzamo tentati, nego y obladati? Ako Szvetczi Bofi nezpoznavaiuchifze vu nichem kriveh, boiefze vendar y ztraffe fzmertne fzvoie vure, tak da liztor na nyu mifzlech, iur od ztraha derschu? Ako oni koijfzufzi tulike naime y korune vu Nebu zafzlufili, boiefze umreti, y na fzud Bofi doiti? ah! kai bude, kai bude, y kakov ztrah bude na fzmertne vure, y na konczu fitka ufzeh grefnikov, y gresnicz? koij nikakvoga naimenfega zroka nimaiufze vefzeliti premislyavaiuch one Sz. Petra Apoftola rechi *Si juftus vix falvabitur, impius & peccator ubi parebunt?* Akofze pravichni budu chutili vu pogibeli zvelichenia, kai bude od gresnikou?

1. Petr. 4. 4. ℣. 18.

Pofzluffaite adda gresniki iedno pripechenie kak naimre Severus Czefzar be doznal damu Apronianus na glavu fzili, vuchinilgaie uloviti y na fzmert ofzuditi, koiemu Proceffus be vuchinien za doznati gdoie fnym derfal, megy ofztalemi koijfzu na Examenu bili ieden pochelie ovak go-

vo-

voriti, Jaszem videl muchech z- Apronianusszem govorit iednoga, ali gdoie on bil, toga neznam, nego niegova znamenia ieszu ova danaimre on, ima dugu halyu, glavu plessivu, duge ruke, chernokosen obrasz, y ov ovakov ie czilyal z- Apronianusszem zkupa na Czeszarszku glavu. To chuiuchi Senatori y druga Goszpoda vu Magistratussu szedecha, pochelaszusze sztrassiti, ako prem za krivcze niszusze zpoznavali, ieden drugoga vendar ieszu zgledali, boiechisze dabisze nyh kai nezadevalo. Gresnik! Gresnicza! znas kai hochu ovde ia recsi? Velim da na tvoie zkradnie vure budesze proti tebe proceſſus chinil, daszi y ti na glavu Kralya Neba y Zemlyè szilil, Conſcienczia bude tebe ochituvala, y znamenia tvoia budu ovakova. Ono muchèche po kuteh govorenie, y paidassenie z- onemi gresnemi personami y malo postenemi tovarustvi z- koiemiszisze ne szamo dogovariala na gressenie, nego iur y z-delom ieszi one kaikakve odurne grehe izpunila. Oprava duga, koiuszziti krivo y nepraudeno szilum ali z-cziganium dobil; Plessiva bolye na dusse ar prez dobreh dèl, nego na glave; Duge ruke, z-koiemi ne szamo iz bliza po tatbine, nego y iz dalka po kriveh usurah, y dobichkeh lyuczko blago grabis, kai onda pochnes? kakszе nebudes sztrassila, y od sztraha usza trepetala? ako tuliki y takovi Szvetczi, y pravichni lyudi (kodszem pokazal) na nyhove zkradnie vure tak sztrasno boialiszusze iz ovoga szveta preminuti, y pred Szudcza Nebeszkoga poiti, akoprem vu nichem niszusze zpznavali dusni, niti kriuczi. Kakszе adda ti uffas z- tulikeni grehi szmertne vure dochakati? szrechno y veszelo prez uszakoga Sztraha iz ovoga szveta preminuti?

Ah! gresniki y gresnicze Brattia, y Szeszztre moie druge opominã vasz, y proszim z- rechmi Sz. Czesariussa *fratres chariſſimi ut lectionem iſtam attento corde audiatis, & memoriter retineatis*; Proszim vasz Bratia moia draga da Razgovor ov moi marlivo stete, y na pameti derszete; *Qui enim lectionem iſtam mente ruminat, etiamſi reliquas ſcripturas mini-*

s Cæſar. ad Rogo vos Fratr.

mè intelligat, hæc ſola ſufficere poteſt ad omne opus bonum faciendum, & malum fugiendum. Ar gdogod ov Razgovor premislyava, ako prem drugeh piſzmih nerazme, ov ſzam more zadovolyen biti genutivaſz na uſzako dobro, y chiniti vaſz beſati od uſzakoga zla, koiebi duſſicze vaſſe ſztraſſilo y bojatiſze chinilo na zkradnie vure iz tela iziti, y pred Szudcza Nebeſzkoga doiti. *Eſtote ergo parati.* Priprauni adda chakaite one zkradnie vure, y hipa, terſzechiſze onako ſiveti prez greha, kodbiſze ſeleli chizti na ſzmerti, y po ſzmerti, pred Szudczem Nebeſzkem naiti. Amen.

RAZGOVOR SZEDMI.

Chim Chlovek vech terpì, y podnàſſa, tem na veſzeleſſu y ſzrechneſſu ſzmert naiſze ſzlobodno zanàſſa.

Eſtote parati, quia quâ neſcitis hora Filius Hominis venturus eſt. Matth. c. 24.

Budete priprauni, ar, koiu neznate vuru Szin Chlovecſi doide.

IE vech neg iſztina uſzem y uſzakomu dobro znana. dá niednomu ſivuchemu chloveku ni ſzlobodno ſzamoga ſzebe zkonchati, polek one 5. Boſie Zapovedi. *Non occides.* Neumori. Ar ako G. Bog prepoveda blisniega umariati,

unogo

u nogo menie dopuſcha ſzebe ſzamogá zkonchati, akoprem z-ovum zapovedium neprepovedaſze ſzebe ſzmerti ſeleti, y G. Boga moliti za ied nu dobru Szmert, y zbok uſzakoiachkeh zrokòu; kakti pervich, zbok tulikek nevoly koie oude chlovek podnaſſati mora, ar veli mudri Sirak, *Melior Eccl. c. 30.*
eſt mors, quam vita amara. Bolsaie Szmert, nego ſitek ſuhkek. toieto bolyeie ienkrat dobro umreti, nego tak dugo ſuhkoche ſitka ovoga terpeti, kod tomu imamo lepu peldu vu onom Bogaboiechem ſztarczu Tobiaſſu, koi vu ſzvoie ſzlepote y drugeh nevolyah, kotere ſztarozt ſzobum donaſſa, ovakie G. Boga molil. *Et nunc Domine ſecundum voluntatem* *Thobiæ c. 3.*
tuam fac mecum, & præcipe in pace recipi ſpiritum meum; expedit enim mihi mori magis, quam vivere. Szada ò Goſzpone vuchini polek volye tvoie zmenum, y zapovech vu miru uzeti duh moi; ar haſzni mene bolye umreti, nego ſiveti. Sz. Otczi Auguſtin, y Ambros z-unogemi drugemi Sz. Navuchiteli velè, daie G. Bog ſztvoril ov ſzvet. *Vallem lacbrymarum.* Dolecz ſzùz: tugami, ſaloſztmi, y uſzemi nevolynami niega ie napunil. zbok toga zroka, dabiſze chlovek vu niega nezalyubil, nego od uſzakoiachkeh protiuchin preganian biſze ſelel od niega razluchiti, ar gdobi mogel ſeleti na ovom ſzvetu dugo ſiveti, kade chlovek nigdar nikakvoga pravoga, y ſztalnoga veſzelya nima, nego tuge zverhu tùg, neſzreche zverhu neſzrech, betege zverhu betegou; zato ſelelie y Sz. Elias Prorok umreti, ar kadaie on videl da Kraly Izraelſzki Akab z-poganum Kraliczum Iezabel pravu veru ieſzu zatirali, Proroke umariali, Oltare podirali, uſzaki den vexe neſzreche videchi, pache chuiuch da Kralicza y nyega na ſzmert ische, odiſſelie veſz ſaloſzten vu puschinu, legelie pod iedno drevo, *Et petivit animæ*
ſuæ ut moreretur, y proſzilie duſſe ſzvoie dabi umerl, govorecſi, *Sufficit mihi domine tolle animam meam neq; enim melior ſum quam Patres mei.* Doſztamije Goſzpone ſiveti, uzemi duſſu moiu, ar y ia niſzem bolſi, negſzu Otczi moij, Oh Boſe! uzemime iz ovoga Szveta, arſzemgaia ſzit tia do gerla.

Oude ia vezda za iſztinzke zpoznavam one Flaviuſſa Vegeczіuſſa rechi, *Minus morte timet, qui minus deliciarum habuit, in vita.* Meneiſze ſzmerti ſztraſſi, koi menie naſzladnoſztih ie imal vu ſitku. Odkud Duh Sz. po mudrom Siraku veli *O mors! quam bonum eſt iudicium tuum, homini indigenti* O Szmert! kakie dober ſzud tvoi, chloveku potrebuiuchemu toieto vu ſziromaſtvu, betegu, ali vu koie druge nevolye ſi. vuchemu, koie rechi Duha Sz. Tigurina ovak razlaſe, *Quam iucundum ò mors! fatum tuum homini egenti, defectoq; viribus.* Veſzel y vu goden ò ſzmert! ie prihod tvoi, potrebnomu, y ſzlabomu vu kotrigeh: Odkud nakanilſzem pokazati da kuliko teſe oni umiraiu, koi na ovom ſzvetu naſzladnoſzti vuſivaiu; Tuliko leglye umiraiu oni, koijſzu menie oude naſzladnoſztih vuſivali, daſze bude uſzaki mogel navuchiti, kakſze mora k- ſzmerti pripraviti *Eſtote Parati*: Budete pripraun.

Flavi Vegel. lib. 1. c. 3.

Eccl. c. 41.

Figuriana

Pochiniam govorienie moie z- rechmi onoga zerczala terplyunoſzti Sz. Joba, koiele on za vekovechni navuk uſzemu ſzvetu vu 3. dèlu ſzvoich knig zapiſzane oſztavil, y ieſzu ove, *Qui expectant mortem, & non venit, quaſi effodientes theſaurum, gaudentq; vehementer cum invenerint ſepulchrum.* Kako dabi hotel recſi; oni, koij z- veſzelyem ſzmert chakaiu, ieſzu zpodobni onem koij kincs kopaiu, ar kakſzegoder oni veſzelè kada kincs naidu, tak y on po koga ſzmert doide. Ali ò moi dobri Job! povechnam iednomalo bolye, kakovaie ſzpodoba megy kincsem, y megy ſzmertium? ieden kincs zaderſava vuſzebe velike preczembe, y preſtimana dugovania, kakti ſzrebro, zlato, y drago kamenie, y on koi kai takvoga naide, imaſze zrok veſzeliti: Ali on koi naide grob y ſzmert, chemuſze ta takov mora veſzeliti? to uſzaki dobro zna, daſze vu grobu drugo nenahagia nego ſzmrad, gnoy, koſzti, chervi, ſabbe, vonyba, y uſze odurnoſzti, kakſze adda more kincs grobu priſzpodobiti? Ie kruto dobra megy nymi ſzpodoba, ar bilaie negda ne ſzamo pri poganeh, nego y pri drugeh Narodeh ova navada,

Iob c. 3. ℣ 21 & 22.

kot

kot Josefus Hebreus szvedochi, daszu naimre kincse szvoie po grobeh zkrivali, y veliku Goszpodu z-velikemi kincsi zakapali, terto za iednu pompu, y nachaszt nyhoveh mertveh tel ieszu chinili; proszteszi pako lyudi ieszu szvoie kincse po grobeh zkrivali, nebuduch ono ureme niedno meszto tak szigurno, kotszu bili grobi, za mochisze uszigdar vu potreboche kam za pomoch utechi.

Takszu chinili Hebrei ob uremenu Antiokussa Kralya nevernoga vu nyhove naivexe potreboche, koi iz groba Davidovoga velk kincs ieszu van uzeli, y snymsze pomogli, koiegaie Davidou Szin Salamon tamo bil zakopal. Rauno tak chinimisze daie hotel razumeti, y nam na znanie dati Sz. Job z- onemi szvoiemi rechmi *Qui expectant mortem &c.* kade k- czilyu govorienia moiega ovak lepo govori Hugo Cardin: *Justi quò propinquius finem vitæ vident, & præmia propinquiora cernunt, eo delectabilius laborant, gaudentq; morte veniente, quia vivere Christus est, & mori lucrum.* Pravichni kuliko blisze konecz sitka szvoiega vide, y dare blisneszе zpoznavaiu, tem veszeleie delaiu, y raduiusze nad szmertium nadoszpevaiuchum, ar ovem siveti Christus ie, y umreti haszen vekovechna. Kade potrebaie dobro zapametiti onu rech *Justi.* Pravichni, toieto oni iszti koijtiszu odurili naszladnoszti ovoga szveta. *Justi.* pravichni, koijtisze namaraiu za ona, koia ov szvet lyubitelom szvoiem deli. *Justi*, pravichni, koiehti naivexe veszelye ie od Neba miszliti, chuti, y govoriti Protiuchine pak dobrovolyno od ruk Bosieh prijmlyu, y podnassaiu, uszi uszi ovi ovakovi *Morte adveniente gaudent sicut hi, qui thesaurum inveniunt.* Na szmertne szvoie vure veszelesze, kod oni koij kinch nahagiaiu.

Vu sitku Sz. Carola Boromeussa Cardinala, dike uszeh duhouneh paszтirov nahagiam daie naimre ov Sz. chlovek imel ieden kip, nakoiemie bila namalana szmert, od naiglaszoviteszega oneh uremen malara Bonarote imenuvanoga, koi kip Sz. Carolus naigusche ie premislyaval, y uszigdar pred ochima szvoiemi imel, neki dan dozove k- szebe

be iednoga malara, 'proſzechiga drugach dabimu popravil on kip, koiemuie malar odgovoril, nedai Bog dabiſze ia pouffal moie ruke poſztaviti na ta kip, koi od takovoga malara ie izmalan koiemu ia niſzem ureden ni ſzluga biti, kai pak ſelite Vaſſa Eminenczia dabiſze vu ovom kipu popraulyalo? odgovori Sz. Cardinal, radbi imeti dabiſze ona koſza koiu ſzmert vu deſzne ruke dersi, preneſzla vu levu ruku, à vu deſzne pako ruke dabiſze na meſzto koſze namalal ieden zlati klyuch: Ali ò moi Sz. Carole! kai ima z-klyuchem zlatem ſzmert? ali pak ſzmertium zlati klyuch? nepriſztoiliſze bolye ſzmerti koſza vu rukah, neg zlati klyuch? na znamenie da ona z-koſzum uſze ſzpolu koſzi ſztare y mlade, uboge y bogate, goſzpodu y kmete; Jſztinaie to odgovorilie Cardinal Sz. ali potrebaie znati da *Clavis aurea eſt mors, quæ theſaurum aperit iuſtis.* Klyuch zlati ie ſzmert, koia kincs dike Nebeſzke odpira pravichnem. Szmert adda ie Klyuch koi duſſiczam naſſem kakti tulikem ſzuſniem zapertem vu temnicze tela, odpira urata, da veſzele van izidu iz trudov na pokoi, iz tuge na radoſzt, iz ſziromaſtva na vekovechno bogacztvo.

Nili bil vu takove temnicze on veliki Navuchitel Narodov Sz. Pavel Apoſt. koi na veſz glaſz ie krichal *Infelix ego homo! quis me liberabit de corpore mortis huius.* Neſzrechni ia chlovek! gdo mene oſzlobodi iz tela ſzmerti ove, kako dabi hotel recſi, oh gdo mene oſzlobodi od tela ovoga, koie tulikem nevolyam ie podverſeno? Ah nigdor nigdor drugi, ako ne ſzama ſzmert ſzvoiem zlatem klyuchem. Vu takove temnicze zpoznavalſzeie bitti Sz. Hieronim Navuchitel Sz. Mat. Czirkve, koi vu puſchine oſtru pokoru chinechi, na konczu ſitka ſzvoiega (kot Sz. Euſebius ſzvedochi) ſuhke ſzuze tochech, ali vendar ſzmeiuchemi vuſztniczami ſzvoiem vuchenikom ie govoril, *Ceſſet mœror, luctus abeat, ſit omnium una vox gaudentium.* Nai preſztane tuga, ſaloſzt nai odhagia, uſzeh veſzelecheh nai bude ieden glaſz arie vezda naiprietneſſe ureme, deneſzie den veſzelya y ra-

Rom. c. 7.

Euſeb. in Vita S. Hiero.

do-

doſzti naivexi zverhu uſzeh dnevov ſitka moiega, kada miloſztiuni G. Bog duſſu moiu izpelyuie iz vuze tela moiega, gdeie zaperta y vuzena bila po pregreske perveh Otczeu Adama y Eve, denesziu van puſcha y vu vekovechno veſzelye ſzvoie zapelyuie.

Oude Seneka mudri akoprem poganin, lep vendar y Kerſchanſzki navuk nam daie govoreesi, *Si quid incomodi, & metûs in hoc negotio eſt, morientis vitium eſt, non mortis.* Da ieden na ſzmertne poſztelye popeva kakti iedna laſztovicza; drugi pako da milo zdihava, plache, y od ſztrahaſze treſze. *Non eſt mors cauſa, ſed moriens ipſe.* Nitomu ſzmert zrok, nego ſzam umiraiuchi; ar velikaie razluchnoſzt megy iednem pravichnem, y megy kriuczem vu temnicze zapertem, kaiti krivecz uſzigdarſze boi, kadagoder zachuie okol lokota urat temnicze ſzvoie klyuche skerbati, ſtima y veruie da ſergide po niega, y daga popelya pred Szudcza za prieti od niega ſzmertnu Sentencziu. Pravichni pako ſzuprotiunem nachinom kada chuie urata temnicze ſzvoie odpirati, veſzeliſze, arſze uffa pri urateh biti onoga, koi niemu ſzloboſchinu obznani, daſze naimre hoche uſzeh nevoly, koieie vu one temnicze terpel, oſzloboditi. Rauno tak veſzeliſze on uſzaki Boſi Kerſchenik koi na ovom ſzvetu ie bil obterſen od tulikeh betegov, pregonou, y uſzakoiachkeh ſzuprotiuchin, nimaiuchi nigdar pravoga pochinka nit veſzelya, kada chùti ſzmert blizu, y okolu chùteny kakti tulikeh urat temnicze tela ſzvoiega skrebati z- koſzum; y pravo, ar veli Sz. Ambros *Quia mortis metus non ad mortem referendus eſt, ſed ad vitam, non enim habemus quod in morte metuamus; ſi nihil, quod timendum ſit, vita noſtra commiſit.* Ar on naturalzki ſztrah ſzmertni nemoreſze ſzmerti pripiſzati, nego ſitku; ar ako mi ſivemo polek Boſieh zapovedi, ali ako y ieſzmo polek kerhkoche naſſe kai proti nym zagreſſili, ter pak ieſzmoize zpokorili, y ſitek nas pobolſali, nimamoſze kai boiati, y zato moremo z- veſzelyem ſzmert chakati.

Senec. Epiſt. 30.

S. Ambros de bono mortis c. 8.

Vu ſitku Sz. Otczeu ſteize od iednega ſztaroga puſche-

In Vitis PP. l. 5.

nika, koi kadabiſze k-ſzmerti pribliſaval, ſzpraviſſeſze k-niemu Brattia niegova, koia okolu poſztelye ſztoiecha ſuhkoſze plakaſſe nad pogublyeniem tak dragoga y Bogaboiechega chloveka. On pako puschenik vech merteu nego ſiu, doiduchi ſzam k-ſzebe pochelie okolu gledati, y ſzmeatiſze do tretiega uſze bolye, kai videchi ona niegova Brattia, opita ſſega kakov zrok mora biti onoga tak velikoga ſzmeha, y kakſzeie mogùche niemu vu tulike nevolye buduchemu ſzmeiati? kadaſze izti Ztupi Nebeſzki treſzù; Nato onie nym odgovoril ovak: Moralſzemſze naipervich ſzmeiati vam Brattia moia draga videchi vaſz kakſze ſztrasno vi ſzmerti boìte. Drugoch naſzmeialſzemſze zbog toga, kaitivaſz zpoznavam nepripraueh k-ſzmerti, koiubi vendar morali uſzigdar uſzaki zmegy vaſz pripraven chakati; Tretich ſzmeialſzemſze od velikoga veſzelya, kaiti odhaiam iz trudou na pòkoi, iz tuge y ſaloſzti na vekovechno veſzelye, odhaiam iz temnicze ovoga ſzveta, y vuze tela moiega vu ſzloboschinu Kralyeſztva Nebeſzkoga, ovo zrekuchi preſzrechnu duſſiczu ſzvoiu ie zpuſztil.

Oh! kak pravo adda morem y ia oude zakriknuti z-Isaiaſſem Prorokom, *Dicite juſto quoniam benè.* Povechte pravichnomu da dobro okol niega ſztoì, toicto onomu pravichnomu, koiti vu ſzvoiem ſitku malo dobroga ie uſil, y malo radoſzti imel. *Dicite juſto*, povechte pravichnomu, koi na ovom ſzvetu ſivuchi uſzigdarſzeie marlivo ſzuproti peklenomu Nepriatelu harczuval, y chutenia ſzvoia na vuzde zderſavaiuch telo ſzvoie trapil, uſze krise od Boga poſzlane dobrovolyno podnaſſal. *Dicite iuſto* povechte tomu takovomu uſzakomu pravichnomu, damu bude dobro na ſzmertne vure, ar veſzel y ſzmeiuch budeſze od ovoga ſzveta razluchaval.

Isaiæ c. 3.

Ovo pak poſzvedochiti y potverditiſze more y hoche z-onem chudnem, lepem y za nas navuk kruto haſznovitom pripecheniu, odkoiegaſze vucheni Rodriquecz ſzpomina od iednoga naimre Jagara, koi kadabi iednoch naganial

Rodriq. Par 1. tra. 8. c. 21

po

po gore iedno zvere, zachulie glaſz iedne perſone tak vugoden, daſze nimogel nachuditi, niti domiſzliti, gdobi mogel tak lepo popevati vu iedne tak velike y dalke puſchine, zákaizato poſselie on za glaſzom, za videti gdobi to tak lepo mogel popevati? y nut iduchi on glaſzu onomu naproti, zagledalie pod iednem drevom ſzedechega iednoga uſzega ne ſzamo czundravoga, y razterganoga, nego y napol gnyloga chloveka, iz koiega meſzo gnylo na falate opadaloie po zemlye, nad chim oſzupnulie, y veſz zachuden opitalie akoprem z- velikem ſztrahom onoga nevolynaka, kakie to moguche da ti vu tak nevolynom y nefzrechnom ſztaliſſu buduchi mores vendar tak veſzelo popevatiſzi? koiemuie on na pol gnyli chlovek odgovoril, megy menum, y megy Bogom nikai ni nego ov zemlyeni zid, naimre ovo telo moie, kotero kada vu ove puſchine uſze zegnie, onda uffamſze da poidem vuſivat Vekovechnoga veſzelya, nimamli adda zroka veſzelitiſze y popevatiſzi? *Dicite ergo iuſto* povechte adda pravichnomu *Quoniam bene.* da maimre on koiſze vu onom betegu muchi, y tuliko leth na poſztelye gnie dobrovolyno ſzvoiu bol podnaſſaiuch, daſze na ſzvo. ie zkradnie vure veſzelil bude, y naiſze raduie, arie blizu vekovechno zdrauie, y veſzelye niegovo,

Sz. Servulus leſalie kakti ieden ſziromah petlyar vu Rimu pod iednum huticzum almoſtva mimo iducheh lyudi proſzech, y ureme ſitka ſzvoga z- velikum terplyunoſztium kakti drugi Lazar vu ſziromaſtvu ie podnaſſal, ali na ſzmertne poſztelye veſz veſzel y Boga hvalech obdan od Nebezkeh Duhov veſzelo popevaiuch duſſiczu ſzvoiu vu naruchai Sztvoritela ſzvoga ie zruchil, koiuſzu oni blaſeni Duhi vu Nebo zpremili. *Dicite iuſto quoniam bene*, povechte onem ubogem od nevolye y glada pogibaiuchem, da zkoro doide ureme, za poiti vuſivat kincſev y naſzladnoſztih vekovechneh vu Nebo.

Moi Sz. Serafinſzki Otecz Ferencz malo pred ſzmertium akoprem ie veliku bol terpel, vendarſzie lepo y veſze-

lo popeval, koiemu Bratia okolo ſztoiecha, ànáimre Fr. Elias ie rekel ò moi Szveti Otecz! ovo ureme ni za popevanie, nego ie za plach, y chinenie pokore: Nato odgovori Sz. Otecz Ferencz, meneſze priſztoi popevati, y dobre volye biti, ar nazkorom poidem z- Bogom, y k-Bogu moiemu vu Nebo, moiega terplyenia plachu vuſivat. Ah *Dicite ergo iuſto quoniam bene*. Povechte adda uſzakomu onomu koi kai zla za lyubau moiu dobrovolyno preterpì na ovom ſzvetu, na ſzvoie ſzmertne poſztelye budeſze raduval, bude lehko ſzrechno, y veſzelo umiral, ar nyegova Duſſa poide vekovechnoga veſzelya Nebeſzkoga vuſivat.

Duh Sz. po mudrom Siraku uſzem tusnem y ſaloſztnem Bogaboiechem obècha na nyhove zkradnie vure veſzelye, *Timenti Dominum bene erit in extremis, & in die defunctionis ſuæ benedicetur.* Bogaboiechemu dobro bude na konczu ſitka, y vu uremenu preminenia niegovoga blagoſzloulyen bude. Sz. Mati Czirkva takai vu mertvechke Meſſe megy oſztalemi molitviczami, koie ona moli za preminuche Duſſicze, ieſzu ove rechi, *Fac eas Domine tranſire de morte ad vitam.* Uchinie Goſzpone preiti od ſzmerti vu ſitek, z- koiemi rechmi ona daie na znanie da ſzmert ie naſzpodobu Urath cheſz koìa chlovek preiti mora iz ovoga ſzveta vu ſitek vekovechni, odkud Sz. Cyprian ovak lepo govori, *Quod interim morimur, ad immortalitatem morte transgredimur.* Da naimre mi umiraiuch, vu neumertelnoſzt po ſzmerti prehagiamo, *Nec poteſt vita æterna ſuccedere, niſi hinc contigerit exire.* Nitiſze more vu ſitek Nebeſzki vekovechni zaiti, akoſze od oude nepremine, pridaie ov Sz. Otecz.

Eccl. c. 1.

In Miſſa de Reqm.

S. Cyprian.

Raimundus piſe, daſze vu Turſzkeh Añaleh ſte od Sz. Lourencza Juſtiniana letta 1455. n. 43. da on na ſzvoie zkradnie vure buduchi, od Redounikov okolſzebe ſztoiecheh bilie chuien ove rechi govoriti: O vi Szinki moij dragi! pribliſalaſzeie zkradnia vura ſitka moiega telounoga, hvala, y dika budi G. Bogu koiſzeie doſztoial nyu mene poſzlati, ar drugoga puta ni po koiembiſze moglo vu Nebo poiti, nego

iedna

ſedna ſzrechna ſzmert. *Dicite iuſto.* povechte pravichnomu, koie to onomu, koi oude malo dobreh dankou ima, y vu nyh malo veſzelya vuſiva, ar nyemu na zkradnie vure bude velika radoſzt y veſzelye podelyeno, imaiuchi ſzmert klyuche za odpreti urata veſzelya Nebeſzkoga.

Sz. Marko Evang. piſſuchi od ſzmerti Chriſtuſſeve, poveda, da nekoi Kapitan Szoldatov Sidouſzkeh pod kriſem ſztoiechi, y Chriſtuſſa umiraiuchega na kriſu gledechi, zachudilſzeie, y zpoznalgaie za pravoga Szina Boſiega, *Videns quia ſic expiraſſet, ait, vere hic homo Filius Dei erat.* Kaije pak on Kapitan chul ali videl takovoga kaibiga na zpoznanie, y veruvanie genuti bilo moglo? kai takovoga Chriſtus na Kriſu viſzech, y Duſſu ſzvoiu Sz. zpuschaiuch, ie chinil, ali govoril? govorilie, *In manus tuas cõmendo ſpiritum meum.* Otecz moi, vu ruke tvoie preporucham Duh moi. Chinilie pak to, da *Inclinato capite tradidit ſpiritum.* z-prignienum glavum zpuſztilie Duh ſzvoi. Kaiſze pak vu tom uſzem chudnoga zpoznava? lehkoie to znati, da naimre ovo, kaiti drugi Iyudi na kriſeh razpeti viſzechi dugo uremena ieſzu ſiveli, pache pocheliſzu onda ztoprau ſiveti, kotſze od Sz. Andraſſa ſte, daie on dva dni na kriſu razpet ſivel, y Iyucztvu prodekuval: Chriſtus pak cheſz tretiu Vuru ie Duſſu zpuſztil, y to kruto dobrovolyno, zakaizato on Kapitan znutra raſzvetchen videchi ovak Chriſtuſſa umirati, derſalgaie vech neg za chloveka, daie naimre Chriſtus tak batrivo, veſzelo, y dobrovolyno umiral, zverhu cheſza y Pilatus ieſze zachudil, *Mirabatur quod iam obiiſſet.* Rauno tak bude na ſzmertne poſztelye uſzem onem koij Chriſtuſſa naſzleduiu vu ſiuleniu, toieto vu ſziromaſtvu, pregonch, uſze tuge y nevolye dobrovolyno podnaſſaiuch. *Dicite iuſto quoniam bene, quoniam fructum adinventionum ſuarum comedet.* veli Sz. Isaias, povechete pravichnomu damu bude dobro na nyegove zkradnie vure, toieto onomu koitiſze terſzi Meſttra ſzvoga Nebeſzkoga vu ſzvetom ſiuleniu naſzleduvati, ar toga takovoga onda nebude nikai trapilo, muchilo, niti

Marci c. 15.

Iſaiæ c. 3. v. 10.

ſztraſſilo; niegova Conſcenczia bude uſza batriva y veſzela na ſzmert chakala, znaiuch dobro da iz ovoga dolcza ſzuz y placha vu drugi bolſi, veſzeleſſi, y ſzrechneſſi ſitek poide. *Minus timent mortem, qui minus deliciarum habuêre in vita.* Menieſze boiè ſzmerti, koijſzu menie veſzelya imeli oude vu ſitku.

Steſze vu ſitku vuchenoga Cardinala Baroniuſſa, da nyega vu iednom pogibelnom betegu Doctori ieſzu nagovariali, y opominali dabi on nemiſzlil tuliko na ſzmert, daſzi on z-takovem misleniem pervo uremena kakove nagle ſzmerti nezaudà, koiemie ou Bogaboiechi Cardinal ovak odgovoril. Kai ſtimate vi da ia nebi moral na ſzmert miſzliti? ſtimate morebiti takai daſze ia ſzmerti boim? Oh! dalko od mene to, dabiſze ia boial onè ſzmerti, koiu ia kakti naidraxu moiu ſzeſztru lyubim, znaiuch dobro da ona vuchinì konecz uſzem moiem teskocham y nevolyam, urata pak odpre uſzem radoschiam, y veſzelyam.

Zaradi toga Sz. Kraly David vu iednom ſzvoiem duhounõ zamekneniu premislyavaiuch preminenie ſzvoie na drugi ſzvet, krichì. *Aperite mihi portas iuſtitiæ, ingreſſus in eas, confitebor Domino.* Odpretemi urata pravichnoſzti, da chez nya preiduchi hvalil budem G. Boga, kai pak za iedna urata ſzelelie David dabimuſze odperla, kai ſtimate N. N.? Sz. Auguſtin vam poveda, y veli, da niedna druga urata nerazme David, nego ſzmert, *Portam mortis.* Urata ſzmerti, nebuduch niedne druge prilike naiti puta za zaiti vu ſitek vekovechni dike Nebeſzke, nego iedna iedina urata ſzmerti, zatoiſzto pravo imenuiciu on *Portas iuſtitiæ* Urata pravicze, ar Sz. Pavel Apoſt. ie govoril. *Curſum conſumavi, fidem ſervavi, in reliquo repoſita eſt mihi corona iuſtitiæ.* Techenie dokonchalſzem, y veruſzem obderſal, drugomi ne oſztaie nego koruna pravichnoſzti. *Quam reddet mihi in illa die iuſtus Judex.* Koiu poverne mene vu onom dnevu pravichni Szudecz. kadeie potreba dobro upamet uzeti, da Sz. Pavel veli. *Curſum conſumavi.* Techenie ieſzem dokonchal, ali kai

Pſal. 117.

2. Timot. c. 4.

za iedno techenie ie to koieie on dokonchal? Niedno sztanovito drugo, nego sitek niegou, illi techenie leth, za letom, Meszeczeu, za meszeczi, dnevov za dnevi sitka niegovoga, koi sitek ie bil pun pregonou, trudou, y traplyenia, za ova nadeiesze on y uffa od G. Boga dobiti korunu pravichnoszti, ali kada? *In illa die*, vu onom dnevu, toieto dnevu szmerti niegove y preminenia iz oveh trudou, pregonou, y nevoly. kai on tulikai iako szam seli, y zvelikem hlepeniem chaka krichech *Cupio dissolvi & esse cum Christo*, Seleiemsze razdrusiti, y biti z- Christussem.

Rauno tak pripechasze, y pripetitisze hoche z- onemi lyudmi, koij na ovom szvetu Sz. Paulom ieszu preganiani y traplyeni, z- betegi, ali sziromastvom obterssени, y takovem nevolynem nachinom szvoi sitek dokanchaiu, Ah! onda, onda, na nyhove zkradnie vure, y szmertne poszteliye budu krichali, *Cupio dissolvi*, seleiemsze razluchiti od tela y szveta, *& esse cum Christo*. ter z- Christussem naveke prebivati, znaiuch dobro daijm nemore zmankati *Corona iustitiæ*. Koruna pravichnoszti uszem traplyenem obechana: Odkuda teh takoveh preminenie iz ovoga szveta, nemorasze recsi daie szmert, nego mirouni pochinek, y szladki szeny vu koiem sznu y pochinku ako y vi N. N. selite y hochete preminuti iz ovoga chalarnoga szveta, y vu vekovechni pokoi zaiti, szlaszthi y veszelya, szvetloszti y lepotè licza Bosiega vusivat? potreba da oude priprauni uszigdar chakate prihod Szina Chlovechega polek nagovariania y opominania Sz. Mattheia Euang. pache po niem iztoga Zvelichitela dussicz nasseh Christussa Szina Bosiega. *Estote parati quia quâ neseitis horâ Filius Hominis venturus est.* Budete priprauni, ar Vuru koiu neznate Szin Chlovechi doide. Naibolsa pak priprava y naihosznovitessa ie, dobrovolyno, y veszelo podnassati usze tuge y nevolye, betege, ypregone ovoga szveta, koie ako iztomu Szinu Bosiemu ie potrebno bilo terpeti, pervo negszeie hotel vu diku Nebeszku szvoiu povernuti, polek oneh Sz. Lukacha Euang. rechi, *Oportuit Christum pa-*

ri, & ita intrare in Gloriam ſuam. Potrebaie bilo Chriſtuſſu terpeti, y tako uleſzti vu diku ſzvoiu; kuliko unogo bolye uſzakomu zmegy naſz ie potrebno terpeti tuge y ſaloſzti, muke y betege ovoga ſzveta, ako ſelimo za Chriſtuſſem vu Nebo zaiti y pri nyem vu dike niegove na uſze veke vekoma, z-onemi Blaſenemi Duſſiczami plachu terpleny naſſeh vuſivati; Velim daie potrebno terpeti, ali ne kakgoder terpeti toieto po ſzille, morguiuch proti Bogu y betegu, ſzerdechiſze y zlo govorech, negoie potrebno uſze ſzuprotiuchine veſzelo y dobrovolyno od rùk Boſieh prijmati, nye veſzelo y dobrovolyno podnaſſati za lyubau y volyu razpetoga Chriſtuſſa naſſega, kodie on ſzvoiu britku muku y ſzmert veſzelo y dobrovolyno podneſzel za lyubau y volyu naſſu, kod naſz y Sz. Pavel Apos. opomina. *Patientia vobis neceſſaria eſt: ut voluntatem Dei facientes, reportetis promiſſionem.* Terplyunozt vamie potrebna, da volyu Boſiu chinechi, zadobite obechanu korunu, pokoi, diku, y ſitek vekovechni. Amen.

Hebr. c. 10. v. 36.

RAZ-

RAZGOVOR OSZMI.

Pokora koiaſze na konczu ſitka chinì, nigdar, ali malokadaſze prava y Bogu dràga vuchinì.

Eſtote parati, quia quâ neſcitis horâ Filius Hominis ventrus eſt. Matth. c. 24.

Budete priprauni, ar, koiu neznate vuru Szin Chlovecſi doide.

DAbi mi videli y znali, kai za iedna Medicinâ, y Urachtvoſze dela y napraulya iz zlata, pravoga giungia, y dragoga kamenia, k- zdraviu iednoga chloveka, takbi mi miſzlili da pache y valuvati morali, da na zdraviu iednoga chloveka unogo lesì, y ono drago ſztoì, pokeh dob da takova preſtimana, y velike precembe urachtva vu Apotekah k- niegovoi pomochi delaiuſze y napraulyaiu, ter gotova van davaiu; Rauno tak kada hochemo mi premiſzliti modus y nachin, kemie G. Bog ſztvarial ſztvorenia, zpoznati moremo da niegova naivexa zberb ie bila za zdraule vekovechno, y zvelichenie duſſicz naſſeh, na tuliko da ſzam Szin Boſi ie iz Neba na zemlyu doſſel, naturu chlovechanzku naſzeie uzel, uſzem tugam y nevolyam ieſzepodvergel, Muku y ſzmert, za nye dobrovolyno podneſzel y preterpel, kot to lepo Sz Bernard ſzvedochi, *Memento te homo etſi de nihilo factum, non tamen de nihilo redemptum, ſex diebus Deus* S. Bern. ſer. 12. in Cant.

condidit omnia, & te inter omnia, at vero per totos 33. annos operatus eſt ſalutem in medio terræ. Szpomeniſze ò chlovek, da akoſzi prem iz niſtara ſztvorien, z- niſtarom vendar niſzi bil odpkuplyen, Seſzt Dan G· Bog ie uſza ſztvoril, y tebe megy uſzem, ali cheſz czeleh 33. Leth opraulyalie zvelichenie naſzredi zemlyè, odkud krichì nadalye Sz. Bernard,

Item ibidē. *O quantum laboravit ſuſtinens carnis neceſſitates, hoſtis tentationes, nonne ſe crucis aggravavit ignominiâ, mortis cummulavit horrore?* Oh! kulikoſzeie on trudil, podnaſſaiuch uſzkoiachke tuge! y nevolye, pregone y muke na ſzvoiem telu; Niliſze z- ſpotlyvem krisem obterſſil, y ſzmertnum ſztrahotum napunil? ter to uſze za Zvelichenie duſſicz naſſeh, Oh! kak adda plemenita y preſtimana mora biti duſſa uſzakoga od naſz, pokehdob da kot od nye lepo Sz. Juan Chryſoſtomus govori ima zachetek od ſzamoga G. Boga, vu lepote Angelom ie ſzpodobna, vu ſzpodobe iednaka preſz. Troiſztvu, vu czene y urednoſzti nadhagia veſz firoki ſzvet, iednaka Szinu, zakoiuie on uſzu ſzvoiu preſz. Keru preleial, y Duſſu na kriſnom drevu zpuſztil, veli adda Sz. Zlatovuſzti Navu-

S. Ioann. Chryſoſt. hō. 35. in Matth chitel ovak, *O Anima! in quanta altitudine, es creata, quantâ diligentiâ es cuſtodita.* Oh Duſſa! kak viſzoko ieſzi ſztvoriena, z-kulikum zkerbium chuvana, *Cum quanto dolore es perdita? quanto labore es quæſita? quanto pretio es redempta?* z- kulikum ſaloſztium ieſzi pogublyena bila, z- kulikem trudom izkana, z- kulikum czenum odkuplyena? naimre z- predragum kervium, mukum, y ſzmertium Chriſtuſſa Szina Boſiega; y ako rauno duſſa naſſa ie tulike urednoſzti, nahagiaiuſze vendar ſzadaſnie ureme preunogi Kerſcheniki, koij nyu tak na malo preſtimavaiu, daiu za lebud kakovu hipnà naſzladnozt Uragu peklenomu prodavaiu, ter vu nyegovom ſzuſanztvu nyu puschaiu tuliko leth pogibelno pogibati, nemaraiuchiſze nyu Sz. pokorum oſzloboditi, uſaiuchiſze na zkradnie vure to vuchiniti, ali ò neſzpametni Kerſzheniki! povechtemi dovamie obechal da vi to budete znali y mogli onda vuchiniti yſzrechno umreti? *Cur quæſi*

de

de certo extollitur, cuius vita ſub pœna incertitudinis tenetur. Kri- S. Gregori
chi Sz. Gregur. Zakai kakti za ſzigurnoſzt dersi, ono za kai
ni ſzigurem, ar dabi mi znali y ſzigurni bili kada y kak umreti
moramo? Nebi naſz vu tulikeh meſzteh opominal Zvelichitel
dufficz naſſeh *Eſtote parati quia quâ neſcitis horâ.* Kakſze adda
uſzi oni ukaniuiu koij na zkradniu vuru ſzvoiu pokoru
odulache pokazati hochu.

Jedno lepo y ſzpametno, haſznovito y hvale uredno
pitanie na pervo poſztaulya Sz. Tomas y ie ovo. *Utrum pœ-* S. Thom. 2.
nitentia præferenda ſit innocentiæ? Akoſze Pokora prepoſzta- 2. q. 106 a. 2
viti more pravichnoſzti? toieto, ieli bolye neugreſſiti, ali
pak za pregreske pokoru delati? nigdar neopaſzti, ali pak
potlamſze opade gore ſztati? na ovo izpitavanie ſzam ſzebe
Sz: Tomas ovak odgovaria, da akoſze tuliko Pravich-
noſzti, kuliko Pokore, hvala dobro premiſzli, obodvoi
ſztalis ie dober y G. Bogu drag, ali vendar bolye ie y ſzigur-
neie nigdar neopaſzti, nego za padom, gore ſztati; nigdar
nezbeteſatiſze, neg od betega ozdraveti; nigdarſze neute-
pſzti, nego pak ochiſztiti. Halyu nigdar nerazdreti, neg
razdertu zakerpati. Hiſu nigdar gotovu nepodreti, neg
podertu znovich zidati. Toieto kako recſi unogo bolyeie
G. boga nigdar zbantuvati, duſſu nigdar uraziti, Conſci-
enczju nigdar zatepſzti, Zidinu dobroth nigdar podreti,
ter vu Pravichnoſzti uſzigdar prez greha ſiveti, bolyeie ve-
lim to, neg kada gdo kai potere, ter pak novo napravi. Po-
uſzem tom vendar po Miloſche Boſie, y meſtrium chlove-
chanzkum ie moguche vuchiniti da iedno zamazano, po-
tlam pak oprano platno beleſſe poſztane negie pervo bilo:
Moguche e da iedna poruſſena hiſa, kadaſze znovich zezi-
gie, ie lepſa, iedna ulomlyena koſzt, kadaſze pravo izura-
chi, ie iaxa neg druga czeſa; Jedna takai gresna, ali po Sz.
pokore znovich k-Bogu oberniena duſſa morebiti ſztal-
neſſa, poboſneſſa, y vu lyubavi Boſie gorucheſſa, neg-
ie bila pervo vu ſztaliſſu pravichnoſzti, y na ovo gle-
dech moralobiſze recſi daie Sztalis Sz. pokore, od ſzta-

lissa Pravichnoszti bolsi y prestimanessi.

Tonamie Zvelichitel dussicz nasseh hotel z-iednum peldum, ali da bolye rechem priszpodobum poszvedochiti pri Sz. Lukachu, koiuie on Sidovom napervo posztavil vu Magdalene, proti koieszu oni morguvali, koiemie rekel ovak. *Duo debitores erant cuidam fœneratori, unus debebat denarios* 500. *& alius* 50. *non habentibus illis unde redderent, donavit utrisq́, quis ergo eum plus diligit?* Dva dusnika ieszu bila, iedenie dusen 500. denarov, drugi 50. y ñimaiuchi chim povernuti, oprosztilie obodvem, gdoie od oveh dveh bolye lyubil onoga dobrochinitela? Nato Simon Fariseus ie odgovoril, *æstimo quia is cui plus donavit.* Ja stimam daie bolye lyubil on, komuie vexi dùg oproschen bil, pohvalilgaie Christus *Recte iudicasti* Pravoszi szudil moy Simon, ali poglei iednomalo ovu Sennu, vidisliu? poznasliu? nili ovo ona senna vu koiesze ti szpachuies, y proti koie mermras, kakti proti mene takai zato, dasze ia puschiam od nye dotikati: Iztinaie daie iedna velika gresnicza, y da ti na proti nye ieszi vu sztalissu pravichnoszti, ar ti niszi nigdar tuliko szmertneh grehov vuchinil, kuliko ona, ali buduch nye pokora tak velika, nye lyubau proti mene tak szerchena, miloscha mo, ia nemore od menie vuchiniti nego nyoi nye grehe oprosztiti, *Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum.* Odpuschaiusze nye grehi unogi, arie unogo lyubila, y tako nye pokora meneie dragsa, y povolynessa, neg pravichnoszt tvoia.

Lucæ. 7. ℣. 41

Addaie isztina da pokora prava koiasze chinì iz lyubavi Bosie za grehe, ie povolyna, y unogo moguchna pred G. Bogom. naimre akosze chinì iz zkrussenoga szercza Ali ovu ovakovu pokoru odulachiti doklam beteg na chloveka doide, ie pogibelno, norszko y neszpametno, ar nili vech neg norcz uszaki on, koi doklamie zdrau y iak neschesze pobiti z-nepriatelom szvoiem, nego chaka na beteg koimu oduzeme iakoszt, y onda ztoprau onak mlahau hochesze harczuvati, Nili Norcz on, koi zbetesaussisze y ios-

che

che prí iakoſzti nebí hotel uzeti urachtva záztem berſe ozdraveti, negobi odulachil doklamu teſe bude. Oh! onda, onda, chudo Boſie bude, akoie bude mogel uzeti, y uzeto akomu bude moglo kai pomochi? Unogo pak vexi Norczi ieſzu uſzi oni, koij ova odulache doklamſze duſſa od tela razluchava: A kaiſze pak more recſi od oneh gresnikou koij odulache Sz. Pokoru kakti urachtvo duhouno, tia do zadniega hipa, kada neſzamo iakoſzti, nego pameti y ſitka neſztaie? Oh ter kaibiſze drugo moralo od teh takoveh recſi, nego daſzu vu ochiveſzte pogibili zkvarienia vekovechnoga, iur tako rekuch z- iednum nogum vu peklu.

Oh Otecz Duhouni! ako prem ví naſz iur za proklete derſite, miſze vendar uſſamo vu pekel nedoiti, akoprem ovak zlo budemo tia do ſzmertne poſztelye ſiveli Sacramentum Sz. Pokore ie uſzigdar, ſzpovemoſze na ſzmertne poſztelye, y zvelicheni budemo: Toie pravo, ako liſztor vam od Boga ureme, y moguchnoſzt to vuchiniti dopuschena bude, aliſze ia boim da on pravichni Bog koga ví nepreztaiete bantuvati, z- grehi vaſſemi, proti vam ne vech miloſzerdnoſzt, nego pravichnoſzt ſzvoiu onda pokaſe, prepuſchaiuch da na one zkradnie vure ali nebudete mogli imeti naruku Szpovednika; Ali ako y dobite Szpovednika, za malu y morebiti ni kakovu haſzen, ar ví budete vech miſzlili na chalarnozti ovoga ſzveta, neg na grehe, koie ako rauno ſzpovedali budete ne vendar onak chiſzto, y pravo kodbi morali, y ako rauno grehe vaſſe chiſzto y pravo ſzpovezte, y odvezanie od Szpovednika dobite, haſznelo vam vendar y pomagalo nikai nebude, ar ono pravo zkruſſenie, y tverdno nakanienie pobolſatiſze, koiega obodvoiega niſzte nigdar znali vuchiniti, unogo menie budezte znali y mogli na zkradnie vure, vu ſzmertneh ztizkah to vuchiniti, y tako vaſz vaſſe preuzetno uſſanie na zadniu vuru ukaniti hoche po prave pravicze Boſie, kodie unoge y neizbroiene ukanilo koij vaſz vu peklu chakaiu, megy koiemi ie on neſzrechni Mladenecz od koiega moi Bernardin de Buſto piſſe.

Daie naimre bil nekoi Mladenecz vu skolu hodechi

koiſzeie bolye vuchil hudobe neg dobroth, vech uremena potroſſil vu greheh, neg vu navukeh skolneh, doiduchi na ſzmertnu poſztelyu Szpovedauſſiſze, z- velikem plachem y glubokem zdihavaniem, zeuſzemi Sz. Sacramentumi provigien ie vumerl, oztaviuſſi uſzem za ſzobum ſivuchem tverdno uffanie zvelichenia ſzvoiega; Ali kaiti ni uſze zlato kaiſze ſzveti cheſz nekuliko uremena po Boſiem prepuſcheniu izkazalaſzeie duſſa onoga mladencza uſza vu goruchem plamnu od odurneh uragov na lanczu pripeta derſana, koiaie pochela govoriti onomu priatelu ſzvomu, Oh neſzrechna ia y vekoma prokleta duſſa! da za tak kratke naſzladnoſzti, tak ſztraſne muke moram terpeti; kakie to moguche (rekelie ſivuchi priatel k- duſſe) daſziſze zkvarila ti, buduch daſzi uſzemi Sz. Sacramenti provigiena bila, y ztulikem ne ſzamo zdihavaniem nego y plachem iz ovoga ſzveta preminula; Jeſzem, ieſzem (odgovorilaie duſſa) ali Sacramentumi plach, y zdihavania niſzu nikai pomagala za oſzloboditime mùk peklenzkeh, ar ſzpoved bilaie vuchiniena prez prave ſaloſzti, y nakanienia pobolſati ſitek; plach pako y zdihavania bila ieſzu, ne zverhu grehou moieh, nego zbok zapuſchenia ſzveta, y chalarnoſztih niegoveh, naſzladnoſztih, y priatelicz moieh, odkud ukaniuiuſze uſzi oni koij na ſzmertnu poſztelyu odulache pobolſanie ſitka y pokoru ſzvoiu uffaiuchiſze dobro y ſzrechno umreti, koijſzu uſzigdar zlo y greſno ſiveli, nai adda poſzluhnu uſzi ti takovi kai nym govori vucheni Belovecenſis, *Magna eſt fatuitas, imò dementia deteſtanda poſt malam vitam, ſperare bonam mortem.* Velika neſzpametnozt, y noria ie, po zlom y gresnom ſiulyeniu, nadeiatiſze dobre ſzmerti; y ako toga mene neveruiete konche onem velikem Navuchitelom Sz. Matere Czirkue, Szvetem naimre Greguru, Ambroſiuſſu, Auguſtinu y Hieronimu vervite, koij zkupa iednako ſzlaſuch ovak govore, *Vix de centũ millibus hominũ, quorũ ſemper mala via fuit meretur à Deo indulgentiam unus.* Oh ſztraſne rechi! Tesko od ſztoiezer lyudi, koiehie uſzigdar zlochezt ſitek bil, ie ure-

Beleva. ſpeculo moral. pag. 1. l. 2.

den

den od Boga oproſchenie, ieden, toieto komai ſzamo ieden.

Ako koga glava bolì, y mora ieden velike Importanczie liſzt piſzati, uzeme pero, tintu, y papera, pochne piſzati, y komai iednu liniu napiſſe, daſze prime za glavu, y krichì iay mene kakme glava bolì, uzeme drugoch pero vu ruke pochne znovich piſzati, alie drugoch hiti iz rùk, terſze prime za glavu y krichì iay mene moia glava. pochne y tretich piſzati, aliga bòl nepuſztì, zato hiti naſztran pero y paper, ter recſe, budi kakſzi hoche, mene ni moguche piſzati, od velike bolli, y tak oſztavi piſzanie naſztran. Ako gdo ie obterſen od kakove druge bolli, kakti vuloſne, od koicie veſz zmutchen, ako doidu k- niemu naidraxi priateli z- naivugodneſſemi Muſikami, koieie on pervo rad videl, y poſzluſſal, ondaie tira od ſzebe nemoguchijh podnaſſati. Rauno takſze z- unogemi na nyhove zkradnie vure pripecha, kadaimſze od Sz. Szpovedi govori, odkud praveie rekel Sz. Dauid. *Quoniam non eſt in morte qui memor ſit tui.* Arga ni na ſzmerti koibiſze z- iednù pravù, y chiſztum Szpovedium ſzpomenul iz G. Boga na ſzmertne poſztelye, odkud pita Sz. Baſilius, *Quid expectas beneficio febris pœnitire? quando nec ſalutaria verba loqui, nec comode audire poteris, morbo caput occupante.* O Neſzpametni chlovek! zakai ti chakas daſze vu zimlicze ſzpoves, kada duhounoga nikai nebudes mogel govoriti, nit poſzluſſati, od velike glaune bolli, ar akote iden ſzam zùb ali perſzt bolì, uſzaſzuti vù zabicze, uſza ſzuprotiuna, akoprem uſze druge kotrige zdrave imas: Kak adda bude na zkradnie vure? kada glava bude uſza zmutchena, kotrigi uſzi potreni, onda ſtimas da tebe bude naidraxe, ono kaitie uſzigdar bilo naiſzuprotiuneſſe dokłamſzi zdrau y friſek bil; Naimre prava Sz. Szpoved, y pokora, iedno iſztinzko ſzercheno k-Bogu obernienie: Oh! ter kakſze bude mogel onda chiſzto ſzpovedati on, koi zdrau buduchi niſze nigdar mogel k-nye pravo pripraviti? kakſze bude mgel k- Bogu obernuti on, koi nigdar naimenſſega

Pſalm 6.

S. Baſilius

do-

dobroga y G. Bogu dopadechega della za volyu Boſiu ni vuchinil? kak bude znal duſſu ſzvoiu onda oſzkerbeti on, koiſze za nyu nigdar ni zkerbel? Oh teskoie to! pogibelnoie to, na beteg odulachiti dobro chiniti, naimre akoſze gdo ni nauchil pervo dobro ſiveti, y Bogu ſzlusiti.

Jednu ſztraſnu Hiſtoriu oude prikladnu, poveda Segneri od iednoga na ſzmert betesnoga chloveka, koiega pogibel zpoznavaiuch priateli, y ſzuſzedi pocheliſzuga opominati dabiſze z-Bogom ſzpravil, ſzpovedal, y duſſu ſzvoiu Sz. Sacramentumi ozkerbel, nato betesnik milo zdehnucſi odgovorilie nym, ie iur 40. leth preslo daſzem ia nakanil z-Bogomſze pomeriti, y niſzem nigdar k-tomu doſzpel dabiſze bil ſzpovedal, kakbi to moguche mene vezda vu chiniti? *Quomodo poſſum hoc, modo facere?* y tako neſzrechno ie preminul prez Szpovedi y pokore. Takoie tako N. N. y ni drugach nego da on, koi kada ie zdrau, y friseg nemaraſze za Boga nit za duſſu, nemiſzli na Nebo nit na pekel, nego kot nemo ſivinche ſive, tak rauno y umira, odkud ni krivo rekel Sz. Kraly David, *Quoniam non eſt in morte, qui memor ſit tui.* Sz. Bernard pak pridaie. *Et per conſequens nec ſui.* Niga koibiſze naſzmerti iz tebe ſzpomenul G. Boſe, y kaitiſze iz tebe neſzpomina, tak tulikai niti ſzam iz ſzebe, kotſzte iz povedane Hiſtorie chuli y razmeli.

Ali uſze to iz Sz. piſzma tulikai lepoſze zpoznava, ter naimre iz knig Joſue, kade vu 7. delu ia ſtem, da kadaie Varas Jeriko od Szoldatou Generala Joſue bil doblyen y poroblyen, ieden zmegy ſzoldatov imenom Akan be ukral iedno oſzebuino dugovanie proti Boſie zapovedi, y taki doſlaie kaſtiga Boſia zverhu uſzega Serega, nad chim uſze lyucztvo ieſze zachudilo. Joſue ſztane gore, oberneſze k-G. Bogu, y pita od nyega zrok one kaſtige, koiemu G. Bog ie odgovpril da zrok one kaſtige ie tatbina od prokletoga blaga, koiuie vuchinil ieden Szoldat, to razumeuſi Joſue pochelie zezvedati, gdobi bil, dabiſze takou zkonchal polek Boſie zapovedi. Akan Szoldat tat vidi, y chuie kakſze zezveda

zveda tatbina ſzvoia, kakmuſze galge pripraulyaiu, kai chinì? kai miſzli? morebitiſze zkriva? ne, morebiti besì? ne, ò Akan! kaije to? nechuiesli zburkania megy lyucztvom? neznas kakſze marlivo pouſzùd izpitava za tata? nevidis kakva tiſze ſzmert pripraulya? netrapilite tvoia kriva Conſciencza? Aſi Akan za uſze to nemara, kie zrok tomu? buduchi daie ſzmert ſzvoiu pred ochima imel, y niſze boial, beſal, niti zkrival. Abulenſis odgovaria na to, y veli daie zrok tomu ovakov. *Permiſit Deus ut imminentis periculi metu, conſiliuni, ratio, vires, ab eo fugerent, nec tentaret fugâ ſe morte eximere, totus confuſus iuſto Dei iudicio & ſine conſilio remanſit.* Prepuſztilie G. Bog, da vu ove ochiveſzte ſzmertne pogibeli, y ſztrahu, razum, pamet, iakoſzt ieſzuga oſztavili, nitije hotel beſech ſzmerti vuiti, veſz zmutchen po prave Boſie pravicze. *Abluens*

Ovoie iedna ochiveſzta pelda uſzakoga Boſiega Kerſceníka vu ſzmertneh greheh umiraiuchega, koiega niegova Conſcienczia opomina, kakſzeie on zeuſzema malo ali nikai za pùt na drugi ſzvet pripravil, negoie uſzigdar odulachil dobro chiniti tia doſzmertne poſztelye, onda pak razum, pamet, y iakozt, za pokoru chiniti nyega zapuſchaiu, zpoznava daſze neſzamo telouna nego y duſſeuna ſzmert pribliſava, oſztaie veſz zmutchen y omamlyen kakti ſclep, y prez pameti naznaiuch kak vekovechnoſzti blaſene naproti poiti? y tako z- Akanom gresnem neſzrechno pogiblye. kainam Sz. Auguſtin ſzvedochi, govorech. *Morbus urget, pœna terret, filij & uxor quos illicitè diligit, ac mundus eum ad ſe vocat.* Beteg mùchi, muka ztraſi, ſzini, ſenna, ſzvet koiecie neſzpodobno lyubil, kſzebe zovu. *Et ſæpè*, pridaie Sz. Otecz. *Ex Divino iudicio hoc accidit homini quod moriens obliviſcatur ſui, qui dum viveret oblitus eſt Dei.* Vechkrat biva po prepuſcheniu Boſiem daſze chlovek umiraiuch ſzam iz ſzebe zpozablyuie, koi ſivuch zpozabiliſzeie iz Boga. Oh neſzrechni ſztalis teh takoveh! *S. Auguſt. ſerm 57. de temp.*

Oh! Pater polehko, velikoie miloſzerdie Boſie; iſztinaie N. N. daie ne ſzamo veliko, nego y neizgovorno, ad-

da akoſze ov takov ſzpovè iz grehov, zakaibiſze pogubiti moral? Nato odgovariam onak kai praude govore, *Falſum eſt peperiſſe, cui mortuæ filius exciſus eſt.* Ni iſztina dabiſze ono dete rodilo, koteroſze iz vutrobe mertve matere izrezava. Rauno tak y ia velim da ti takovi *Non pariunt peccata, ſed extrahuntur.* Kad nad onem beteſnem umiraiuchem Popi y Fratri, krichè proſze, ſztraſſe, daſze ſzpovè; k. zadniemu vuchinì, pove kai more, ieli to prava Szpoved? ah nekaleas! ar Szpoved morabiti dobrovolyna, chiſzta z- ſaloſztium za grehe, ta takou pak nitiſze ſzpoveda dobrovolyno, niti chiſzto, ar Sz. Kraly David ie govoril, *Voluntarie ſacrificabo tibi, & confitebor nomini Tuo Domine.* Dobrovolyno budemti alduval, y Szpovedalſze pred tobum ò Goſzpone, y ovakova ſzpoved ie prava, dobra, y haſznovita.

Naideſze morebiti gdo, koimi recse, da akoli nebudem mogel na moie ſzmertne poſztelye ſzpovedatiſze? poſaluiemſze za grehe moie, y zvelichen budem, ar veli Sz. Kraly David, *Cor contritum, & humiliatum Deus non deſpicies,* Szercze zkruſſeno, y poniſeno G. Bog neſche zapuſztiti, odkud zpoznatiſze more da iedno poſaluvanie vu malom uremenu vuchinieno more naſz zvelichiti, Jedno ſzercheno zkruſſenie velite davaſz more zvelichiti? A kai ſtimate ò gresne duſſe, kai hoche recſi ova rech zkruſſenie ſzerchen? ſtimate morebiti da zkruſſitiſze iz ſzercza, ie uſze iedno kakti iz papera ſteti? ali daſze na ſzamom ieziku zaderſava? Jmate adda znati da pravo ſzercheno zkruſſenie za grehe, morabiti vexa ſaloſzt, negſze more ſaloſzt naivexa za kakovugoddrugu telounu skodu, al neſzrechu, od ſzercza chlovechanzkoga vuchiniti, y pochutiti. Terſze vi uffate na vaſſe zkradnie vure takovu ſaloſzt za grehe imeti. koijſzteſze imeli navadu uſzigdar ſaluvati liſztor zato da niſzte mogli, y prilike imeli vexeh grehou chiniti. Pravo zkruſſenie hoche recſi imeti tverdno nakanienie pervo ſztokrat umreti, y uſzaku muku naiteſeſſu preterpeti, negſze vech vu grehe povernuti. Ter vi uffateſze imeti na zkradnie vure takovo nakanen:

Pſal. 50.

kanenie: koij uſze vaſſe ſive dni drugo niſzte kanili, miſzlili, niti izkali, nego kakbi mogli vaſſa gresna poſelenia izpuniti? Vuchiniti pravo zverſſeno zkruſſenie, hoche recſi ſaloſztitiſze iz ſzercza, daie proti G. Bogu zagreſſil, y ova ſaloſzt mora biti ne zrok toga daſzie chlovek z-grehi ſzvoiemi Nebo zaperl, pekel odperl, ali pak zbok ſzame odurnozti greha, ne, negoſze mora ſaluvati iz glubine ſzercza, ſzamo zato, daie tak dobroga, miloſztiunoga G. Boga kakti dobro naivexe y vekoyechno zbantuval. Ter vi ſtimate imeti iur vu ſſake zkruſſenie tak zverſſeno? koijſzte uſzigdar telu, ſzvetu, y uragu bolye povolye hodili, neg G. Bogu, y nye bolye neg G. Boga lyubili: Oh kakſze vu tom iako ukaniuiete!

Povechtemi proſzimvaſz N. N. dabi ia doſſel k-koiemu betesniku, terbimu pochel govoriti, Szinko, ali Kcherko, akoſze hoches, y ſelis zvelichiti, ti potreba daſze gerchkem iezikom ſzpoves, y poſalnies za grehe tvoie, Je vech neg iſztina dabimi taki on betesnik odgovoril Otecz Duhouni, toga mene ni moguche vuchiniti, arſze gerchkoga iezika niſzem nigar vuchil: Vezda pak ia nato velim ovak; Kak ie moguche da on na ſzmertne poſztelye budeſze znal y mogel ſzpovedati, iz ſzvoich grehou, cheſza nigdar ni znal, niti vuchinil: Kakſze bude mogel zanie pravo y zverſſeno ſaluvati, koi niti nezna kaije prava lyubau Boſia. Ah! neſzrechni uſzi ti takovi ſzini vekovechnoga zkvarienia, kakmivaſzie milo da k-Uragu morate poiti.

Kai? k-Uragu poiti? polahko Pater, neideſze tak lahko k-Uragu kod vi ſtimate, ar znamo ako rauno na ſzmertne vure nebi mogli ſzpovedatiſze, ali zkruſſiti, y poſaluvati za grehe, doſztanam bude dati zlamenie Szpovedniku zprigneniem glave naſſe, ali pak ztiſzneniem rùke niegove, y on naſz odveſe od uſzeh grehou kodſzmo to vechkrat pri umiraiucheh naglum ſzmertium upamet uzeli. Nato ia odgovariam ſzamo ove rechi, kakova Szpoved, y ſalozt, takovo y odvezanie: natulikoſze vi budete pravò od ſzercza za gre-

he vaſſe ſalùvali, iz nyh ſzpovedati ſeleli, y tverdno nakanienie pobolſatiſze imeli, na tuliko vam bude Szpovednikovo odvezanie haſznelo k-duſſnomu zvelicheniu, y nikavech.

Imate pak znati daie troie fele ſzmert toieto tremi nachini umiraſze, vu dveh nachineh zaderſavaſze vech neg ſzigurno proklecztvo, vu tretiem ſztoi na vage, toiezt na pogibeli, akoſze naimre do onoga uremena odulachi poboljanie ſitka. Pervi adda nachin ie nagla ſzmert, kakti kadaie chlovek od gutte vudren, od koiega oruſia ubien, na Vode utoplyen, od nuternie iaſzle, ali katara zaduſſen, y ovem ſzpodone ſzmerti, vu koieh akoſze premine vu ſzmertnom grehu? Duſſa izraven vu pekel ide. Drugoch, ako doide nakoga kakou nagel beteg, ali koia nuternia bòl, kakti kolika, kamenecz, griz, ſztrasna glauna bòl &c. Vu one muke nebudeſze moguche ſzpovedati, niti pravo poſaluvati, akoſze umerie vu ſzmertnom grehu, kam duſſa? izraven vu pekel. Tretich., ako doide beteg kakov mal, koi puſcha pamet mi ſzliti zvernu gresnoga ſiulenia, iezik ſzloboden za ſzpovedati grehe, zdravo ſzercze za zkruſſitiſze zverhu grehou, takou gresnik ie vu ochiveſzte pogibeli zkvaritiſze, arſzi nepuſzti k-ſzerczu, niti hoche miſzliti dabi on beteg mogel nyemu ſzmert zaudati, y tako za ſzpoved, niti za ſalozt y pokoru, unogo menie zapobolſanie ſitka takou betesnik miſzli, nego odulachi od dneva do dneva, megytemtoga uſzaki den ſzlabeſſi na telu, tverdeſſi na ſzerczu, ſzlepeſſi na pameti poſztaie, doklam na konczu od peklenoga duha na zdvoinozt napelyan zverhu unoſine y odurnoſzti grehou ſzvoieh, ali pak po prave pravicze Boſie od betega zaduſſen, y uragou pekleneh zadaulyen prez ſzpovedi, y ſaloſzti neſzrechno premine.

Promp. Diſ. Exemp. 47. Kodie preminul on neſzrechniak od koiega ſtem *In Promptuario Diſcipuli.* Da naimre pripetiuſſiſze nekoie ureme iednomu poboſnomu, y Bogaboiecznemu Puſcheniku iz puschine vu ieden Varas po ſzvoie potreboche doiti, y doi-

du-

duchi vu hiſu iednoga bogatcza betesnoga almuſtva proſzit, ono izto ureme doiahaliſzu nekoij poglaviti lyudi k- one hiſe na cherneh konieh od koieh odſzedſzi y gore vu h ſu betesnika doiduchi, koie on neſzrechniak zagledausi, pochelie plaho gledati, bled poſztaiati, veſz od ſztraha drhtati, y na veſz glaſz krichati Goſzpone pomozime! Goſzpone pomozime! ali oni plemenitaſſi, koij niſzu bili dru i, kak uragi pekleni, ſzmeialiſzuſze iz niega, ter zgrabiuſſi a megyſze, ieſzu zadavili, neſzrechnu duſſu, iz nyega izgnieli, y ſzobum vu pekel odneſzli. Oh! kak pravo adda govori Sz. Otecz Auguſtin, *Iſta eſt peccati pœna iuſtiſſima, ut qui recte facere cum poſſet, noluit; amittat poſſe cum velit.* Ouaie greha kaſtiga naipravichneſſa, da on koibi mogel dobro chiniti, kadaie mogel ni hotel; kadaie pak hotel, ni mogel. S. *Auguſt. lib 3. de lib. Arbi. c 18.*

Zakaizato opomina Sz. Auguſtin govorech *Nolite differre peccata veſtra confiteri.* Ah Bratia moia draga naite odulachiti grehou vaſſeh ſzpovedati; Ali ò moi Sz. Otecz Auguſtin, à zakai ne? poſzluſſaite N.N. kainam odgovaria, *Nam qui ad ultimum vitæ ſuæ diſtulerit confiteri, dat ſignum.* Ar koi odulachi doſzmerti ſzpovedatiſze, daie zlamenie, ali kakovo zlamenie ò Sz. Otecz? *Signum quod non libenter facit.* Od govuria Sz. Otecz Auguſtin daie zlamenie, da on toga nechinì rad y dobrovolyno, *Id eſt non gratioſe, non puro corde, ſed coactus hoc facere videtur* Da naimre gresnik odulachech pokoru ſzvoiu do ſzmertne poſztelye, akoiu rauno on onda y chinì? malo, ali nikaimu haſzne, ariu chinì poſzille, a ne dobrovolyno iz pravoga ſzercza; *Sed coacta ſervitia quantum Deo, vel hominibus placent? conſiderate.* Priſzilyena pako ſzluſba, illi kakovo dobro dello zlovolyno, y po ſzile vuchinieno, kulikoie chloveku, y Bogu dopadeche y drago? nai uſzaki premiſzli, y preſtima, veli Sz. Auguſtin, ter premuknuie, y ia ſnym perſzt na vuſzta moia poſztaulyaiuch velim. Amen. *Idem ſerm. 30. ad Fratres.*

RAZ-

RAZGOVOR DEVETI.

Zakorenieneh vu greheh Greſnikov, kakovie ſitek, takova biva y ſzmert.

Eſtote parati, quia quâ neſcitis horâ Filius Hominis venturus eſt. Matth. c. 24.

Budete priprauni, ar, koiu neznate vuru Szin Chlovecſi doide.

DAbi ia tak malo pameten bil, y Duhu Sz. veruvati nebi hotel; takobi denesni den hotel zebratiſzi za moie Tolmachnike Doctore y Barbere, kod naihaznoviteſſe pod Nebom lyudi k- ſiulyeniu uſzakoga nevolynoga chloveka: Ali kaiti ia ſzam dobro znam, y veruiem da uſzaka friska rannicza, y uſzaki beteg napochetku laglyeſze izurache, nego kadaſzu ſztare, y zapuschene; To nam Duh Sz. po mudrom Syraku ſzvedochi ovemi rechmi. *Languor prolixior gravat Medicum*: Beteg ſztar ſmechi Doctora. *Brevem autem languorem precidit Medicus* Koie Duha Sz. rechi, mudri Lyranus ovak tolmachi. *Brevem autem languorem id eſt recentem infirmitatem, precidit Medicus, id eſt cito curat.* Kratek pako, toieto friseg beteg, prereſuie, toiezt hitro urachi Doctor: Ali kadaſze ranna zapuzti dotehdob doklam meſzo pochne gnyti, y diuiè razti? Akoſze beteg zapuzti, doklam tia vu kozti doide; Oh! ondaſze more recſi, da takove betesnike kruto tesko y ſmehko ie mochi izurachiti, *Languor proli-*

Eccli. c. 38. ℣. 11. 12.

Lyranus in hunc loc.

xiro

xior gravat medicum, y akoſze izurache, boiatiſzeie Recidive, toieto novoga pourachania vu perve betege; kai ako gdo mene y Duhu Sz. neveruie? nai opita Doctore, y Barbere. Nadalye, dabi ia nemoral veruvati Sz. Euangeliumu, menebiſze chudno videlo, y moralbi dvoiti, dabi bila vexa teskocha iednoga mertvecza od ſzmerti obuditi, neg drugoga, ali kaiti znam da ov Doctor Nebezki Szin ſivoga G. Boga Chriſtus JESUS unogo leglye ie od ſzmerti obudil onoga Mladencza Szina iedinoga nekoie Udovicze, koiega kadaſzu na pokapanie neſzli, zeztalſzeie Chriſtus ſnymi, y videchi milo plakati onu Udoviczu za mertvem Szinom, ſzmiluvalſzeie nad nyum, y obudilieie Szina od ſzmerti, ſzamemi ovemi 4. rechmi, *Adoleſcens tibi dico ſurge.* Mladenecz tebe velim ſztani gore; y mladenecz ie ſiu, y zdrau, od ſzmerti gore ſztal. Sz. pako Janus ſzpominaſze od mertvoga Lazara, *Dixit manifeſtè Lazarus mortuus eſt*, Rekelie ochito, Lazarie umerl, y ovoga mertvoga Lazara uſze drugach, y unogo teſe Chriſtus ie od ſzmerti obugiaval, ar *Infremuit ſpiritu.* Zburkalſzeie. *Lacrymatus eſt.* Zplakalſzeie, *Et clamavit voce magna, Lazare veni foras.* y krichale velikim glaſzom, Lazar hodi van. Oh! kak tesko ie ſztàlo Chriſtuſſa ovo obugienie Lazarovo, ali koibi tomu zrok mogel bitti? Nieden ſzanovito drugi, nego kaiti on Mladenecz malo pervo bilie umerl, Lazar pako iur 4. dnì pod kamenom vu grobu ie mertev lesal, y iur ne ſzamo ſzmerdeti nego y gnyti pochel. Po ovom pako Lazaru velì vuchèni Jakobus Cardinalis de Vitriaco razme uſzakoga vu greheh y zleh navadah zakorenienoga gresnika, *Qui enim lapide malæ conſuetudinis præmitur, quaſi Lazarus quatriduanus, & fœtens, non niſi lachrymis, & clamore, magnaq; difficultate ſuſcitari poteſt.* Ar koi z-kamenom zle navade pritiznien ie, kakti Lazar chetertak, y ſzmerdech, ne neg ſzuzami, krichem, y velikum teskochum moreſze od ſzmerti obuditi. Kuliko pak oh Boſe moi! y kulikoſze na ſzvetu nahagia gresnikov, y gresnicz? koij od mladozti ſzvoie ſivu zakorenieni vu uſzakoiachkeh zleh y

Luæ c. 7.

Ionnes c. 11. ỳ 14.

Iacob. Cardin de Vitria

gres-

gresneh navad ſzmerdlyveh grobèh, koijſze uffaiu na ſzmertne poſztelye, y zkradnie ſzvoie vure miloschu Boſiu, y ſitek vekovechni zadobiti nemaraiuchiſze vezda za ono miloztiu no Chriſtuſſevo opominanie *Eſtote parati quia quâ neſcitis horâ filius hominis venturus eſt.* Budete priprauni, ar neznate kada Szin chlovechi doide od vaſz rachunov pobirat, kakzte ſiveli, y zapovedi niegove obderſavali. Zakaizato nakanilſzem pokazat da zakorenieni vu greheh gresniki, prez oſzebuine miloſche Boſie, ni kakti moguche dabi mogli dobro y ſzrechno umreti, ar y Sz. Bernard veli *Qualis vita finis ita*, kakov ſitek, takova y ſzmert, kod od toga bude obilnieie govorenie moie.

Kai Navada vu chloveku premore, toſze leglye z- peldami, neg z-rechmi pokazati more, y nai to poizvedochi on Kraly Mitridates od koiegaſze ſztare ſzpominaiu Hiſtorie daie naimre on bil pochel vu ſzvoie mladozti chemer pitti, akoprem napochetku liztor po kaplycze, y to zvelikem, ztrahom, kaitigaie pak uſzaki den pil, z- ovum navadum doſſelie on tak dalko, daie on tak chemer pil, kakti vodu ali kaigoder drugo: Buduchi pako vu iednom harczu od nepriatela ſzvoga uloulyen, y vu ſzuſanztvo odpelyan, kade moraiuchi on unogo terpeti, y hotechi onomu terplyeniu on ſzam konecz vuchiniti, zato uzelie vu to ime unogo chemera na ienkrat, y niegaie popil, dabi tem berse umreti mogel, ali on chemer niemu ne ſzamo ni zaudal ſzmerti, nego pache niti ſeludcza zburkal, arſzeie iur ſeludecz chemeru bil priuchil od mladozti ſzvoie. Rauno tak pripechaſze z- onemi, koijſze od mladozti priuchè chemer grehov pitti, od koieh Sz. Job govori, *Bibunt quaſi aquam iniquitatem.* Più kakti vodu chemer hudobe, y grehou, y kakti navadni vu greheh, akoprem chuiuſze kada od koga opominati, y karati, zato oni nikai nemaraiu, nego ztem gorſſi poztaiu, y tverdokorneſſi, oſzmehavaiuchiſze liztor iz oneh od koieh karani ieſzu, kodnam to y Duh Sz. po mudrom Salamonu ſzvedochi govorecs. *Quaſi per riſum ſtultus operatur ſcelus.*

Iob. c. 15.

Proverb. c. 10.

Kakti

Kakti ſzmeiùch norcz greſsì; Norczi ieſzu uſzi gresniki, a naivexi pako oni ieſzu norczi, koij kadaſzi chuiu krichati od Prodekatorou, *Eſtote parati, quia quâ neſcitis horâ Filius hominis venturus eſt.* Budete priprauni, ar koiu neznate vuru Szin Chlovechi doide, oniſze zverhu toga ſzmeiù, y za pobolſanie gresnoga ſitka ſzvoga nemiſzle oni zeuſzema nikai, nitiſze kai maraiu, nego vu navadneh greheh ſivù z-tulikum ſzloboſchinum kako dabi nig ar nemorali umreti, y na Szùd Boſi doiti, oſzmehavaiuchiſze liztor iz Prodekatorzkeh opominany. odkud vuchèni Emiſſenus od teh takoveh govori ovak. *Habet hoc infelix conſuetudo peccandi, ut quanto amplius quis peccaverit, tanto minus ſe peccaſſe intelligat.* Jma to vu ſzebe neſzrechna navada greſſiti, da kuliko vech gdo greſsì, tem menie ſtimaſze greſſiti: Ali kakou bi zrok naivexi tomu mogel bitti? Ja kuliko od ztrani moie mogelbi unoge zroke tomu napervo donezti, kakti zpozablyenie iz Boga, y duſſe, ter ſzamo zalyublyenie vu chalarnozti, y naſzladnozti ſzveta ovoga, kakti takai preuzetno uſſanie vu dugo ſiulyenie, y preveliku miloſchu Boſiu, da naimre pod ſztarozt, ali na ſzmertne poſztelye bude ureme grehouſze oztaviti, iz nyh poſaluvati, ſzpovedati, y tako miloſchu Boſiu zadobiti: Ali ti takovi naiſzi uzemu navuk od mudroga Pliniuſſa. *Deſinit remedio eſſe locus, ubi quæ fuerint vitia, mores fiunt,* Preſztaie pomochi mezto, kade iz grehov na navaduſze doide. To tulikai mudri Salamon vuchi, govorecs *Adoleſcens juxta viam ſuam ambulans, etiam cum ſenuerit, non recedet, ab ea.* Mladenecz polek pùta ſzvoiega hodech, toieto vu greheh navadno ſivuch, y kada oſztara, niegaſze neoztavi, y tako zahmanſzeie uffati vu ſztarozt, à josche menie potrebaſzeie zanaſſati na ſzmertnu poſztelyu z-pobolſaniem ſitka, y pokore doztoine za grehe, chineniem.

Emiſſe apud Engelgr. pi s. Dom. 3. Quadr.

Plin. l. 25. c. 2.

Prov. c. 22.

Da ovu iztinu iosche bolye zpoznamo, povechtemi proſzimvaſz N. N. kaiſze vam vidi, nili iztina? da iedna urata kada dugo uremena, pache unogo leth zaperta y za-

riglyaná ſztoiè, terſze y panti, y narba, y klyucheniczá zahergiave prez kraia y koncza teſeſze odpiraiu od oneh, koiaſze po guztom odpiraiu; k- onem hergiavem uratam potrebaie iakozti, ſzille, y truda za odprètie, cheſza uſzega ni potreba k- drugem uratam koiaſze guztokrat odpiraiu, nedvoim dami uſzaki naipriproſzteſſi hoche potverditi daie to iztina; Po oveh pako urateh kaiſze more bolye zlamenuvati y razumeti, nego Szercze Chlovechanſzko, na koiem G. Bog kuchi kod Sz. Janus Euang. ſzvedochi, *Ecce ſto ad oſtium & pulſo.* Nut velì G. Bog ia ſztoìm pred uràti, y kuchim; ali kak Goſzpodin Bog kuchi? koi to ſelì znati, nai poſzluhne Sz. Gregura Papu, *Pulſat verò Dominus, cum per ægritudinis moleſtias, mortem vicinam eſſe deſignat.* Kuchi pako Goſzpon, kada poſsilya betege, y ſnymi ſzmert blizu buduchu obznanuie. Kada pak urata ſzercza gresnoga chloveka dugo uremena, y unogo leth, G. Bogu ieſzu zaperta y zariglyana bila, daga nigdar iednoga korachaìa niſzu puſztila nuter vuchiniti, negoſzuſze uſza zahergiavela vu oneh navadneh greheh, vu koiehſzu tuliko leth prez Szpovedi ſiveli, budu morebiti oni zakorenieni gresniki mogli vu oneh ſzmertneh betegeh urata ſzercza ſzvoiega odpreti y niega z- miloſchum ſzvoium nuter puztiti? Oh tesko y ſmehko, ali zeuſzema nemoguche to bude nym vuchiniti; kaimi potverguie rechèni Sz. Ottecz Papa Gregur. *Sentiat licet ſe vocari ad meliora, ad pœnitentiam. ad veram confeſſionem: prævalet tamen mala conſuetudo in corpore debilitato, vi morbi, & infirmitatis viribus.* Akoprem chùtiſze kerſchenik vu ſzerczu na ſzvoie ſzmertne poſztelye kuchiti, y zvati na pobolſanie, na pokoru, na Szpoved, preobladuie vendar zla y gresna navada vu telu oſzlablynõ od muke y bolli betega ſzvoga, kai z-iednũ ztraſnũ Hiſtoriũ poſzvedochiti morẽ.

Apoc. 3. ℣. 20.

S. Gregor. l. moral. 15. c. 6.

Idem Ibidem c. 5.

Piſſe Diſcipulus od iednè Goszpodichne od mladeh nog zproxene, y nechiſztoche podàne, vu koieie unogo uremena ſivela vu Colonie Varaſſu, à ter naimre po ſzmerti Materę ſzvoiè, nemaraiuchiſze za karania Prodekatorſzka,

Diſcip. Diſt. 6. Exepl 87.

zka, niti za opominania y groſnie Szpvednikou, pache natuliko ie bila od nechiſzteh poſelèny vusgana daſze vech nì Boga boiala, nit lyudih ſzramuvala; On vendar dobri y miloſzerdni G. Bog koi neſche dabiſze niedna duſſa zkvarila nego dabiſze uſze zvelichile, miluiuchi y ove neſzrechnicze duſſu; Jednu noch be zamekniena vu duhu pred ſzùd Boſi, y videchi Szudcza Nebeſzkoga obſztertoga z-neizbroienum unoſinum Blaſeneh preſzvetleh Duhou Nebeſzkeh, pred koiega Szudcza videlaie unoſinu dùſſ pripelyaneh, zmegy koieh nekoieſzu oſzugiene bile vu pekel, nekoie vu purgatorium, a nekoie megy one Blaſene Duhe, alije upamet uzela da unogo vexa unoſina islaie vu pekel, neg vu Nebo, y vu Purgatorium, to videchi pochelaſzeie ſztraſſiti y derhtati, terſze Szudczu Nebeſzkomu moliti, koie Chriſtus iz Tronuſſa ie odgovoril kaime proſzis? y zakaimiſze molis? recse ona da miloſchu proſzi. Nato Chriſtus nye odgovòri, podai ti mene ſzam ieden perſztecz tvoi, y ia tebe podam obedve ruke moie, toieto daimi zlamenie ſaloſzti y poboſſania ſitka, y ia tebe podelim moiu miloſchu, y uſze tvoie grehe tebe oproſztim; to chuiuch probudilaſzeie, y kſzebe doiduchi pochelaie miſzliti kai to mora biti? koie vigenie povedalaie iedne pobosne y Bogaboieche Perſone Redoune, od koieie razumela daie to oſzebuina Miloscha y opominanie Boſie, zato daie dusna oſztavitiſze onoga gresnoga ſiulenia, y zpokoriti za grehe, y be vuchinila ali iebudkak y to do malo uremena ie terpelo, daſzeie znovich povernula vu grehe perve. Miloſzerdnoſzt Boſia, ioscheiu ni oſztavila, arieie poſzlal G. Bog ieden ſztraſſen beteg, vu koiem betegu doidoſſe k-nye Redouniki pocheuſſiu nagovariat na Szpoved, na pervo donaſſat pogibel ſzmertnu ne ſzamo telounu, nego bolye Duſſeunu, na odurienie preſſeztnoga gresnoga ſitka, ali uſze zahman, arſzu gluhe prodekuvali, obetalaie iſztinaie to, ali ni vuchinila, arſze toga chiniti ni nauchila y tako neſzrechnu duſſu ie zpuſztila. Ah pravo adda pravo govori Belarminus. *Qui male ſem-*

Bellæ rm. de arte bene moriē. l. 1. c. 1. *per vixit, male moritur.* Koi zlo uſzigdarie ſivel, zlo y umira.

Ova iztina zpoznatiſze more iz Euangeliuma Sz. Marka, kadeſze zpomina od iednoga chloveka imaiuchega Szina obſzedenoga od duha peklenoga, koi chlovek chuiuchi, y videchi Sz. Apoſtole unoga chuda chiniti, dopelyalie adda, y on pred nye Szina ſzvoga obſzedenoga proſzechi nyh dabi iz niega iztirali hudoga duha, ali zahman, ar niſzu mogli, niti znali kak, zato odpravilſzeie ſnym pred ſzamoga Chriſtuſſa, tusechiſze nyemu zverhu velike neſzreche ſzvoie, koie niti Apoſtoli niſzuga mogli mentuvati, toieto dabi bili iztirali hudoga duha iz nyega, *Dixi Diſcipulis tuis ut eijcerent illum; & non potuerunt.* Rekelſzem Vuchenikom tvoiem dabiga iztirali; y niſzu mogli: Zato opitalie Otcza Chriſtus. *Quantum temporis eſt, ex quo hoc ei accidit!* Kuliko uremena, kaimuſzeie to pripetilo? odgovorilie Otecz *Ab Infantia.* Od Detinztva: Ali zakai Chriſtus oude izpitava, koi odveka ie znal uſza pripechenia? Odgovaria Gloſſa Interlinealis. *Non quaſi ignorans interrogavit, ſed ut diuturnitas infirmitatis oſtenſa, gratiorem redderet curationem.* Neizpitava toga Chriſtus, kakti dabi neznal, nego dabiſze tem nachinom dugòcha betega pokazala, y tem chudneſſe ozdraulyenie videlo. Oudemiſze vezda mudri Lyranus napervo poſztaulya ovak govorecs. *Per iſtum ab infantia vexatum à Dæmone, ſignificatur peccator ab infantia nutritus perversè.* Po ovom od detinztva obſzedenem, zlamenuieſze gresnik od detinztua odhranien proxeno y gresno: Za ozdraveti pako ovakovoga betesnika, niſzu moguchni Vucheniki, negoie oude ſzamoga Doctora Nebezkoga iakozt potrebna, odkud Lyranus nadalye od takovoga betesnika govori. *Hunc Diſcipuli curare non poſſunt, quia contemnit monitores hominum, ſed ſolus Deus aliquando de ſpeciali gratia curat eum.* Ovoga, toieto gresnika od detinztva zlo ſivuchega y vu greheh zakorenienoga, Vucheniki izurachiti nemogu, nego ſzam G. Bog negda iz oſzebuine milosche ſzvoie ozdraulyuie niega

Marci c. 9. ℣. 17

Glos. Interl.

Lyran. in Gloſa mora.

Idem ibid.

Tako-

Takveh pako Betesnikov ie pun ſzvet, nad koiemi krichè Vucheniki, toieto Prodekatori y Szpovedniki, zkerbechiſze uſzemi nachini *Spiritum Mutum.* Duha nemoga van zegnati: Duha velim nemoga, koij chinì tulike greſnike, y gresnicze Neme, da neznaiu, y nemogu nekoij zbok ſzrama, nekoij zbok ſztraha grehov ſzvoich Szpovedati, krichè *Contra ſpiritum ſuperbiæ.* Proti duhu gizdozti, *Ut eijcerent illum.* Dabiga iztirali iz oneh ſzercz chlovechanzkeh *Et non potuerunt.* y nemogu nikai opraviti. Zakai pak nemogu? Zato kaiti ov greh gizdozti, od mladoſzti ieſze vu nyhoveh ſzerczah zakorenil. *Ab infantia.* Od detinztva ieſzuſze priuchili zverhu reda y ſztaliſſa czifrati, y ſzebe vech od drugeh preſtimavati. Nahagiaiuſze drugi od greha Szerditoſzti obſzedeni, koij nemogu iedne ſàlne rechi podneſzti, negoſze taki vusgù, kakti od iedne izkricze pusken prah. *Hunc diſcipuli curare non poſſunt.* Toga takovoga Szerditcza Nameztniki Chriſtuſſevi ozdraveti nemogu, ako prem vu Prodekalniczah y Szpovedalniczah na niega krichè, Boſiu zapoved, y pogibel duſſeunù napervo donaſſaiuch, ali uſze zahman, ar ov greh ima vu Szerczu *Ab infantia.* Od detinztva, na koi greh fantchenia roditeli ſzvoium zlum peldum, y navuki ieſzu nyh vuchili, govorechjim daſze nai nedavaiu uſzakomu pod pete, daſze nai nepuschaiu pſaniti, za obſanozti pako priete daſze nai neprepuſchaiu fantiti, y tak od teh takoveh moreſze recſi. *Cui puer aſueſcit, maior dimittere neſcit.* Chemuſze dete privuchi, pod ſztaroſzt oztavitiſze nezna. Jeſzu y nekoij drugi obſzedni, *A Spiritu fornicationis.* Od Duha nechiztoga, koiega kakti obchinzkeſſega od uſzeh drugeh, z-vexum zkerbium neg uſze druge terſzeſze Prodekatori, y Szpovedniki iz ſzercz oneh nechizteh gresnikov y gresnicz iztirati, ali ioſche menie neg pri drugeh mogu kai opraviti, ar unogi y preunoge *Ab infantia.* Neſzamo od mladozti, nego tia od detinztva od ovoga nechiztoga duha ieſzu obſzedeni, vu uſzakoiachke nechiztoche podani, y zakorenieni, nepuſchaiuſze veeh do one gresne navade van iz-

pelyati, tak dasze od teh takoveh recsi ono more, kai Sz. Jeremias Prorok od Moaba ie govoril, *Fertilis fuit Moab ab adolescentia sua, & requievit in fœcibus suis, nec tranfusus est de vase in vas.* Plodenie bil Moab od mladozti szvoie, y pochivalie vu szmradu szvoiem, niti ie preleian iz poszude na poszudu: koie Sz. Jeremiassa rechi ter naimre zadnie postuvani Hugo Cardinal ovak tolmachi, *De vase in vas, id est de vase culpæ, in vas pœnitentiæ, idcircò permansit gustus in eo, & odor eius non est immutatus pravæ consuetudinis.* Iz poszude na poszudu, toieto iz poszude greha, na poszudu pokore, zatoizto oztalaie szlazt vu nyem, y duha niegova ni premeniena gresne navade: kaiti kada Roditeli vide, chuiu, y znaiu da nyhova decza pochnu vu detinztvu kaikakve nechiztoche chiniti, nyh nekastigaiu, y neprelevaiu, *De vase culpæ in vas pœnitentiæ.* Iz poszude greha, na poszudu kastige, iz nechiztoga vu chizto siulyenie, zato ona naszladnozt koiu nechiztocha szobum donassa, vu nyh oztaie zakoreniena, niti vech ona nechizta poszuda szvoie navadne voinuche duhe nemore premeniti, niti pogubiti, polek oneh navadneh diachkeh rèchi. *Quod nova testa capit, inveterata sapit* Zahman ie adda z- temi takovemi, ar tia do sztarozti, pache tia do szmerti sivu vu one zle navade, vu koiuszusze podali vu mladozti, y detinztvu szvoiem, y oveh takoveh *Discipuli curare non possunt.* Nameztniki Christussevi izurachiti nemogu, negoie ktomu potrebno prezmosno dello Ruke Bosie. *Opus dexteræ Excelsi.* A kai hochu recsi od oneh obszedeneh od grehou lakomozti, y zkupozti? zmegy koieh pervi ieszusze nauchili uszaki den obilno, pache y prekoredno sreti, y pousze pitti, szvoiemu terbuhu szlusech czirkvene pozte perkersevati, y szlusbu Bosiu zamugiavati: Drugi pako szuprotiunem nachinom poztesze y prevech, ali ne za lyubau Bosiu, nego kaitisze neuffaiu z- blagom szvoiem nahraniti, unogo menie od niega kai ubogem vu Ime Bosie uffaiusze razdeliti; niga pak Zapovedi Bosie, niti Czirkvene, koiu oni niszu gotovi prekersiti, za povexanie szvoie-

Ierem. c. 48. ℣. 11.

Hugō Card.

ga

ga blaga y dobichkou, za povexanie koieh den y noch trudesze y potè, zimu y uruchinu terpè, y vu ochivezte szmertne pogibeli poztaulyaiu: Za zadoblyenie pak kinceu Nebezkeh, y za dussnò zvelichenie szvoie niti nemiszle. Oh! ove takove tesko y nemoguchno ie Vuchenikom, Prodekatorom naimre y Szpovednikom mochi oszloboditi od oneh prokleteh duhou greha toieto zkupozti y lakomozti, prez oszebuine milosche, y pomochi Bosie: Doszta mene nai bude oude Szvedochanisztvo moiega Sz. Antona Paduanzkoga napervo donezti, na potvergienie uszega moiega do szada govorienia, y ie ovo. *Difficile lupi â cadavere, formicæ â grano, â melle muscæ, meretrices â prostibulo, mercatores â foro separantur.* Tesko y pretesko Vuki od merczine, mrauczi od zernia, od meda muhe, kurve od burdelnicze, kramari od piaczasze razluchavaiu. Rauno tak ie tesko y smehko Prodekatorom y Szpovednikom zakoreniene gresnike vu greheh od detinztva, na pobolsanie y pokoru obernuti: Ar ako rauno Vucheniki, toieto Christussevi Nameztniki krichè szuproti tem takovem duhom, velim grehom, da nye iz szercz gresneh tiraiuch van, grozèchisze z-ostrochum Szuda Bosiega z-ztrahotum mùk peklenzkeh, y ti takovi zpetesze zpoznaiu, posaluiu, y szpovedù iz grehou szvoieh? ali kak dugo terpì? do malo uremena kruto, ar josche vu nyh oztaiu vusinczi one zle navade, z-koiemi szercza nyhova duhi pekleni privezana. y pripeta dersè, y poszvoie volye nyh raunaiu, kod namie to Sz. Anselmus Biskup z-iednum peldum obznanil y pokazal, od koiega pissu Historici ovak.

S. Anton. 2 ad. ser. Dom. infra oct. Nat. Dñ

Da naimre Sz. Anselmus Biskup hodechi po visitaczie szvoie Biskupie polek chaszti szvoie, pripetiloszeie da neki den nasselie na putu iedno detècze igraiuchisze z-iednum ptichiczum, koiuie nakonczu privezanu imello, koiu ptichiczu puztiloie negda leteti, aliuie pak taki nazad potegnulo, y to vech y vechkrat ie chinilo, doklamiuie y zadavilo, koiu igru gledaiuch Sz. Biskup, obernulszeie nazad k-Redounikom y Dvorianikom szvoiem koijszu snym putu-

vali

vali, pochelie nym ovak govoriti, kakgoder ono deteeze z-onum pticzum barache, rauno tak y urag pekleni z-gresnum dussum chinì, koiu na vusinczu gresne navade privezanu dersì, iztinaie daiu negda y negda puztì odleteti vu Czirkvu, na prodeku, na szpoved, ali kada vidi daiuie Prodekator genul na pokoru, Szpovednik na pobolsanie sitka? Oh ondaiu od:zukne y nazad potegne za vusinchech zle navade, vu perve grehe, y tako snyum chinì doteh dob doklamiu y zadavi, naveke vu pekel szobum odnesze;

Rechemi oude morebiti gdo, da onda na szmertnom uremenu more unogo dobra vuchiniti pri iednom betesniku gresnom akoprem zakorenienem vu greheh ieden szpametni Szpovednik, szvoiem lepem nagovorianiem y navuk̃ za pripelyatiga na dober pùt. Nato odgovariam z-onum peldum koiu Segneri poveda od iednoga koterie vesz podan bil naszladnosztiam, y chalarnosztiam ovoga szveta, vech nauchen karte messati, neg z-orusiem baratati, buduch ienkrat od nepriatela van zezvan na maidan, y kaitisze on k-tomu nikai ni razmel, posztavilie on usze szvoie uffanie vu szvoiega Secundanta, illi Kuma, vu tom dobro nauchenoga y zverssenoga: Doiduchi na odlucheno mesto y ureme za pobitisze, pochne vuchiti on Secundant szvoga Clienta kaksze mora szercheno y batrivo dersati, kak mech z-mechem odbiati, kaksze na nogah dersati, vu isztom uremenu boia, gledì marlivo Secundant na niega, niega batrive, niemu krichì kak mora vezda na pervo, vezda nazad korachiti, kak, y kam mora mech szvoi raunati; ali ov, kot on koisze toga nigdar ni vuchil, niti ò uremenu harcza nisze mogel nauchìti, vesz zmutchen, y od sztraha derschuch, nit na glasz Secũndanta szvoga unogo pazech, obladan od nepriatela onde na mesztu merteu ie osztal. Rauno tak pripechasze y z-Gresniki na szmertne posztelye, koij doklamszu zdravi, vech, y bolye telu szvetu, y uragu szlùse neg Bogu, vech miszle, y bolyesze trude za blagom y naszladnosztmi telounemi, neg za Diku Nebeszku: Vu onom zadniem

ni-

nyhovom harczu nai bude polek nyh Szpovédnik vuchen, y razumen kakſzi hoche, nai pripoveda btesnomu vu greheh zakorenienomu betesniku kai naiſzveteſſega zna, naiga vuchi kakſze vu onom zadniem ſzmertnő harczu mora zaderſati, kakſze ſzuproti Nepriatelu peklenſzkomu boriti z-oruſiem vere, uffania, y lyubavi, uſza budu zahmam, uſza prez haſzne, ypomochi naimenſe, ar veli Sz. Maximus Biskup. *Hoc teneo, hoc verum puto, quod ei bonus finis non eſt, cui ſemper mala vita fuit.* Ovoſze boim, ovo za iztinu ſtimam, da on dobroga koncza ſitka nima, koiega uſzigdar ie zel ſitek bil, koiu iztinu potvergiuie zgora imenuvani vucheni Segneri glaſzoviti Prodekator y Piſzecz Tovaruſtva JESUSſſevoga, z-ovum ztraſnum peldum od iednoga velikoga Goſzpodina koij zalyubiuſſiſze vu iednu mladu Divoichiczu, koiuie poſzebe obernul, y unogo leth vu ſzvoiem dvoru derſal, ſzvoia nechiſzta poſelenia ſnyum izpunuiuch, koiega vechkrat ieſzu opominali priateli, karali Redovniki dabiſze onoga ſitka oſztavil, y onu perſonu od dvora odpravil, ali on uſzem drugo ni odgovarial, nego ove rechi *Non poſſum*, Nemorem. Ali pravichni G.Bog ni mogel toga dugo terpeti, niti grehov niegoveh podnaſſati, zato poſzlalmuie ioſche ieden beteg, nad koiem uſzi Doctori ieſzu zdvoili, zato poſzlaſſe k-nyemu iednoga Redounika za izurachitimu konche duſſu kada telu ni pomochi: Doide Redounik k-betesnomu Goſzpodinu pochneſze ſnym razgovariati od chalarnoſzti ovoga ſzveta, od ſitka vekovechnoga, od ſztrahote ſzmertne vure, od oſtroche ſzuda Bosiega, da uſzaki chlovek zdrav, a unogo bolye betesni moralbi pripraven one ſztraſne vure chakati. Nato odgovori beteſni, Ja uſze to dobro znam moy Pater, y zpoznavamſze neſzamo vu pogibeli ſzmerti telounè, nego y duſſeunè, zakaizato pomozeteme moy Pater, iaſzem gotov uſza vuchiniti; nato obatrivelſzeie Redounik, aliſze ni uffal govoriti, buduch da ona nechiſzta priatelicza uſzekuntinoma ie bila nazochi, hotechiu polekſzebe imeti, rechemu vendar; Imate znati

moy Goſzpodine daſzu mene Doctori k-vam poſzlali meſzto ſzebe, nemoguchi vam oni pomochi, ar do malo chaſza bude poiti na Szud Boſi, za davat rachunou SzudczuNebeſzkomu, pervo adda potreba oude obchiniti Conſcienczu,za odneſztiu tamo chiſztu prez uſzakoga greha;Odgovorilie.Seleiem y hochu rad to vuchiniti.NatoRedounik Potreba adda da ovaGoſzpodichna izidu vàn, nai ide recse betesnik, koia iziduchi pochneRedounik iz dalka izpitavati, G. ieſzteli kada kakovu kriviczu vuchinili? odgovorilie, ieſzẽ aliſzẽ y naplatil.Imateli kai lyuczkoga blaga krivẽ nachinom doblyenoga?imelſzem, aliſzem povernul,kaiſzem znal, y imel. Ieſzteliſze kada zkem poſzvadili, y morebiti dovezda vu ſzerde y iàlu ſiveli? Ieſzem vechkrat, aliſzemſze hvala G. Bogu zeuſzemi pomeril, y uſzem ieſzem oproſztil &c. Hvala Bogu nadeuſzem rekelie Redounik,Amen,ſodgovorilie betesnik. Nu vezda moi G. potlakam iezteſze pravichno ſzpovedali, kotſze uffam, y veruiem pervo negovaſz odveſem od grehov vaſſeh, y pravichnoga pred Bogom vuchinim, iedno dugovanie ſzamo ie potrebno da vuchinìte, kai takvoga? opitalie bętesnik Szpovednika, koiemuie odgovoril,ovu vaſſu priateliczu da taki od ſzebe iz dvora odpravite, to razumeuſi betesnik pochelie krichatina glàſz *Oh! hoc non poſſum, non poſſum facere.* Oh! toga nemorem, nemorem vuchiniti. Oh Goszpone! ter kai to govorite, da nemorete? ah morete, y morate, akoſze zvelichiti ſelite, y hochete. Ali ia velim da nemorem. *Non poſſum.* Kak nemorete? kai cheſz iednu vuru kratku z-vekovechnum vaſſum skodum y ſzramotium budete morali vuchiniti. Budi kakſzi hoche, ia nemorem. Kako nemorete? à mogelie ov razpeti IESUS za odkuplyenie y zvelichenie vaſſe muku, y krisnu ſzmert preterpeti; Nutga ovo, kai on za lyubau vaſſu ni preterpel, aliſze ia od moie priatelicze zterpeti nemorem. Goſzpone, ia vaſz nemorem odvezati, unogo menie z-Sz. Telom Chriſtuſſevem nahraniti y obiachiti. *Non poſſum.* Goſzpone, ako toga nevuchìnite takì? tak do malo

cha-

chaſza telo vaſſe bude na gnoiu, a duſſa vu peklu zakopana. *Non poſſum.* Nemorem. O neſzrechniak! poſzluhnime, nebiliti bolye pogubiti iednu Sennu do malo uremena, nego naveke onu prelepu y prechiſztu B. D. MARIU, Koruſſe Angelſzke, y Kralya uſzeh Koruſſeu Angelſzkeh. Nebo, ſitek, y veſzelye vekovechno? Nato uſze zdehnulie neſzrechniak kako dabiſze iz iednoga glubokoga ſzna obudil pocheuſi zdihavati, y nyu nazavati, koia doiduchi nuter, y pribliſauſſiſze k- nyegove poſztelye, koie daduchi zlamenie daſze pribliſa ioſche bolye knyemu y prigne kako dabie hotel kai na tihom povedati, onda on nyu obieh z- goruchem obrazom pochelie na veſz glaſz krichati, *Non poſſum, non poſſum.* Nemorem, nemorem, ar ovaie bila uſzigdar moia dika, radoſzt, y veſzelye doklamſzem zdrau bil, y vezda na moie zkradnie vure, hochu da bude y naveke po ſzmerti, y ova rekùchi vu nyè naruchaiu neſzrechnu duſſu ie zpuſztil. Oh! kak pravo adda ie rekel Sz. Otecz Auguſtin, *Iſta eſt peccati pœna iuſtiſſima, ut qui rectè facere cum poſſet, noluit, amittat poſſe cum vellit.* Ova ie greha kaſtiga naipravichneſſa, da on, koi pravichno ſiveti kadaie mogel, ni hotel pogublya moch chiniti kadabi hotel: koiu neſzrechu veliku zakorenieneh vu greheh gresnikou y Sz. Bernardin premislyavaiuch, na veſz glaſz krichì. *Quid volumus! quid volumus! Experientia hoc clare oſtendit, quod ea quæ verſantur in mente viventis, verſantur communiter & in mente morientis.* Kai hochemo! Zpoznanoſzt to ochiveſzto kaſe, da ona odkoieh chlovek zdrau rad miſzli, y vumiraiuchemu na pameti ieſzu, kod ov Goſzpodin, uſzigdar ie rad od nechiſztoche miſzlil, a od pokore nigdar, zato y naſzmerti vech nechiſztocha neg pokora iemu na miſzli bila, zbok cheſza duſſa takai niegova budeſze naveke vu peklu muchila; kai daſze y vam N. N. deneſz ali zutra nepripetì, terſzeteſze vu pravichnozti y chiſztoche ſzercza ſiveti, vech od pokore neg od grehou miſzliti, da duſſicze vaſſe chiſzte y pravichne iz tela izidu, pred Szudcza nebezkoga doidu, y od niega vu diku nebeſzku zapeliane budu. Amen.

S. Aug. lib. 3 de lire. arb. c. 18

S. Bern. Senen. Tom. 1. ſer 14. n. 2. c. 2.

RAZGOVOR DESZETI.

Oude ſitek chlovechanzki podùſati ; To ne na naſſe; Nego na ſzame Boſie ſztoi oblaſzti.

Eſtote parati, quia quâ neſcitis horâ Filius Hominis venturus eſt. **Matth. c. 24.**

Budete priprauni, ar, koiu neznate vuru Szin Chloveczi doide.

LEpi, y vekovechnoga ſzpomenka uredni ieſzu oni razgovori, koieſzu megy ſzobum imala velika Goszpoda, y Vucheni Filoſofuſſi, na zprevodu mertvoga tela Velikoga Kralya Alexandra, vu Alexandriu, koiem buduchi dug chaſz na tak dalkom pùtu, dogovoriſſeſze megy ſzobum, da uſzaki mora kai od ſitkà y ſzmerti Alexandrove povedati, (kot Plutarkus ſzvedochi) y tako privoliuſi uſzi ktomu, iedenie rekel. *Alexander poſſidebat in vita Aurum, iam is poſſidetur ab auro, quia aureæ Arcæ incluſus.* Alexander ladalie ſivùch unoſinu zlata, vezda pak od zlata ie ladan, ar vu zlatom leſzu mertev lesì zapert. Drugi ie rekel, *Alexander gloriabatur occidendo homines, iam mors gloriatur occidendo Alexandrum.* Alexanderſzeie dìchil umariaiuch lyudi, vezdaſze ſzmert dìchi umariaiuch Alexandra. Treti ie rekel. *Heri maximi Reges timebant Alexandrum, Nunc nec â minimo timetur pau-*

paupere. Ucheraſzuſze naivexi, y naizmosneſſi Kralyi boiali Alexandra, vezdaſzega naimenſi petlyar neboì. Cheterti ie rekel, *Heri Alexandrum ſequebantur omnes viventes, Nunc Alexander ſequitur omnes mortuos.* Ucheraſzu Alexandra uſzi ſivuchi lyudi naſzleduvali; Vezda Alexander naſzleduie uſze mertve. Peti ie rekel, *Heri Alexander regebat ſuos milites, hodie regunt illum ſui milites.* Ucheraie Alexander raunal ſzvoie Szoldate, vezda pak Szoldati niega raunaiu. Seſzti ie rekel, *Heri Alexander habebat infinitos Amicos, & Inimicos, hodie eſt omnibus idem.* Uchera ie Alexander imel prez broia Priatelou, y Nepriatelov, deneſzie pako uſzem iednak. Szedmi ie rekel, *Heri Alexander volebat devorare omnes homines, hodie incipiunt illum devorare vermes.* Ucheraie hotel Alexander posreti uſze lyudi ſivucze, deneſz pochi. niaiu chervi niega ſreti. Oſzmije rekel. *Heri Alexander donabat vitam reis; hodie ipſe ſibi nec donare, nec prolongare poterat vitam.* Ucheraie Alexander prikazuval ſitek kriuczem ſzmerti urednem zahmàn; deneſz pak nemore prikazati ſitka ſzebe nit za iednu vuru poduſati zeuſzemi kincſi ſzvoiemi, y ove rechi zmegy oztaleh meneſze naiſzpametneſſe vide, koie y ſzam Duh Sz. potvergiuie po mudrom Siraku ovemi rechmi. *Non eſt in hominis poteſtate prohibere Spiritum, nec habet poteſtatem in die mortis.* Ni na chlovechanzke moguchnozti zaderſavati dùh vu telu, toieto nemore zakratiti duſſe van iz tela iziti, niti nima oblaſzti nad nyum, kada po nyu ſzmert doide, ar veli Sz. Antonin. *Mors nec morulam facit alicui propter ſuas divitias, honores, potentiam, aut ſapientiam.* Szmert naimenſega hipa neprikaſuie, nit nechaka, gledech rekſi na bogacztva, chaſzti, y zmosnoſzt, ali mudroſzt, *Neſz contra vim mortis, creſcit medicamen in hortis.* Imaiu navadu Diaki z-ovemi rechmi pravu iſztinu govoriti, da naimre ſzuproti iakoſzti ſzmertne, neraſzte trava ni urachtvo naverteh. *Moriendum ergo eſt, ſed neſcimus quando.* Umretinamie uſzem, ali neznamo kada, y kaiti znamo danamie uſzem ienkrat umreti prez uſzakoga izprichania, kada ſzmert doi-

Eccl. c. 8.

S. Antonin. p. 4. tit. 14. §. 5. c. 8.

de, à neznaiuch pako kada to bude poiti? Zato potrebaie uſzigdar da priprauni chakamo kotnaſz Zvelichitel nas opomina *Eſtote parati &c.* Budete priprauni ar neznate vure niti hipa. Zbok toga nakanilſzem deneſz pokazati, da mi nikakvem nachinom nemoremo nam ſitka naſſega poduſati, niti ſzmertiſze obraniti dabinaſz nezadavila, y pred Szudcza Nebeſzkoga nezapelyala.

Unoge uſzakoiachke Zapovedi Poglauniki, y velika Goſzpoda imaiu navadu ſzvoiem podlosnikom dobroga raunania ràdi, davati; koiem vendar Zapovedam oni ſzami niſzu dùsni, niti nchte podlosni biti. Niga vendar bilo nigdar, niti bude na ovom ſzvetu Poglaunika, koibi takovu zapoved bil vuchinil, od koie gdo ta nebi ſzloboden bil, y izprichatiſze nebi mogel; ali takove Zapovedi vuiti bi mogel za neobderſatiu y neobverſiti, kotie ona obchinſzka uſzemu Narodu Chlovechanzkomu od Kralya Neba y Zemlyè Boga Uſzam: dàna, po onom velikom Navuchitelu Narodou Sz. Paulu Apoſt. obznaniena. *Statutum eſt omnibus hominibus ſemel mori.* Dokonianoie uſzem lyudem ienkrat umreti od koie Zapovedi Szin Kralya Neba y Zemlyè Chriſtus JESUS ni hotel biti ſzloboden, y proſzt, akoprem od niega govori Sz. Janus. *Omnia dedit ei Pater in manus.* Uſza muie Ottecz nyegov dàl vu ruke, y pod oblaſzt, da pache on ſzam od ſzebe ſzvedochi pri Sz. Matheiu vu 28. dèlu *Data eſt mihi omnis poteſtas in Cœlo & in terra.* Danaiè mene uſza oblaſzt na Nebu y na zemlye, ter vendar on ni hotel ſzloboden biti, yproſzt od one obchinſzke Zapovedi, zverhu koie podloſnoſzti govori y piſſe vuchèni Navuchitel Petrus Bleſenſis ovak, *Qui etiam ut hanc nobis non parcendam offenderit, ipſam proprio Filio non parcere voluit.* Dabinam dàl na znanie da od ove Zapovedi nigdar nigdor proſzt nebude, nego pache berſeli ureme, y ona zkradnia vura na ſzmert odluchena diode, uſzakomu prez uſzakoga ſtentania y odulachenia, ali izprichavania bude poiti.

Ioan. c. 13.

Matth. c. 28

Petrus Bleſ

K- potvergeniu ove iſztine budimi ſzlobodno naper-

vo

vo doneſzti za peldu onoga velikoga Kaldaizkoga Kralya Baltaſara, od koiegaſze Sz. Daniel Prorok ſzpomina, da naimre ov ieden vecher vuchiniuſi goschenie ſzvoiem Herczegom. *Balthaſar Rex fecit grande Convivium Optimatibus ſuis mille.* Dan. c. 5. Z- koiemi Herczegmi ſzedechi on oproſzred ſzvoieh Sèn, y hotnicz piùch, iedùch, y dobre volye budùch, ter prinapiuſſiſze zapovedalie doneſzti napervo one zlate y ſzreberne kuppe, koieie Ottecz niegov Nabukodonozor pobral y odneſzel iz Czirkve Ieruſalemzke. *Ut biberent ex eis Rex & Optimates, Uxores & eius & Concubinæ.* Ibidem. Ali kaiſzeie pripetilo? poſzluhnemo Sz. Piſzmo, *Tunc facies Regis commutata eſt, & cogitationes eius conturbabant eum* Premenilſzeie na naglom Obraſz Kralyeu, ymiſzli niegove ieſzuga muchile; O moy Kraly Baltaſar! ter kaitiſzeie zloga pripetilo? Ieſzi morebiti dobil tùſen glaſz, daie koi nepriatel vu tvoie Kralyeſztvo nogu poſztavil? ali morebiti ieſzi razumel daie tvoia Voiſzka od Nepriatela obladana, y potuchena? ali pak ieſzi doznal daie tvoia Varaska Reſidenczia zeuſzē Varaſſem od ognia zkonchana? Oh nikai toga takovoga Kraly ni razumel, nè, Nego za ſztolom ſzedèch, kadaie naibolſe volye bil, zagledalie iednu ruku piſſuchu na zidu, *Eadem hora apparuerunt digiti quaſi manus ſcribentis, contra Candelabrū in ſuperficie parietis Aulæ Regiæ:* Onu iſztu vuru pokazaſſeſze perſzti kakti ruke piſſuche naproti ſzvechnìaku na ſztène Kralyeuzke palache. Ovoie bil zrok ſztraha Kralya Baltaſara, y premenenia obraza niegovoga, kaiſze mene za iedno veliko chudo vidi; Ardabi Kraly zagledal bil ieden gol mech na iednom làſzu zverhu glave ſzvoie viſzèchi, ali iednu ſztrelu vu perſzi ſzvoie letechu, ali kakovo drugo odurno ſztraſſilo, oh! nebi chudo veliko bilo dabiſze preſztraſſil. Nego na ſzam pogled iedne ruke perſztov napiſzanie treh rechi takſze preſztraſſiti? tomuſze ia nemorem zadoſzta nachuditi. Rechi pako koieſzu napiſzane bile ieſzu ove 3. *Mane, Thecel, Phares.* koieh Kraly, niti nigdor od Herczegov ni znal ſteti, unogo menie razumeti, zato dozvan

ic

cie bil Daniel, y opitan, akobi on znal povedati, kai ove rechi zlamenuiu, koteri pun Duha Sz. pochelie govoriti. Hoches znati ò Kraly kai zlamenuiu rechi ove, y kaisze po nyh razme? poszluszai ia tebe povem. *Mane. Numeravit Deus Regnum tuum & complevit illud.* Prebroilie G. Bog Kralyeszstvo tvoie izpunilieie, toieto imas znati ò moy Kraly daie od G. Boga Sentenczia szmerti chesz tebe dâna, koiasze nemore vech nazad odulechi, niti premeniti, zahmanie, tebeie umreti. Hugo Cardin. zverhu one rechi *Mane*, y tolnachenia ovak govori, *Annos Regni tui numeravit Deus, & etiam finivit, non est quod mortis horam, aut horæ quadrantem addere potest vitæ tuæ* Letta Kralyeszstva tvoiega prebroilie G. Bog, y ieie dokonchal, nitiga ni naszvetu Urachitela nit urachtva koibi mogel vuru, ali fertaly vremena pridati sitku tvoiemu.

Hugo Card. c. 5. Dan.

Bellovac. spec. moral. p. 1. l. 2. dist 3.

Kade Bellovaczensis ovak govori, *Debent cogitare quod ita inexorabilis sit mors, quod pro toto mundo non daret unum diem, vel horam de inducijs, aut tantum morulam aliquam.* Moraiu znati, veruvati, y marlivo miszliti uszi sivuchi lyudi daie tak nemila y nemilosztiuna szmert, da ona za vesz siroki szvet nebisze puszstila pregovoriti, dabi lisztor iedendân, ali szamo iednu vuriczu pochakala, pache nit naimensi hip.

Vezdâsze k- tebe obracham ò D. G. y tebe velim da premiszlis dobro Leta, Meszecze, tiedne, dneve, vure, y hipe sitka tvoiega, koie ti tak lùdo y nezpametno trossis, piùch, iedùch, igraiùch, szpèch, Bogbi hotel dabi ne y gresszèch? premiszli dobro, y verui tverdo da hoche doiti iedno ureme, y more biti pervo neg stimas, alisze nadeies, vu koiem uremenu hotesze izpuniti vu tebe one Danielove rechi *Annos vitæ tuæ numeravit Deus, & etiam finivit.* Letta sitka tvoiega prebroilie G. Bog, y ureieie dokonchal: Zdihavai potlam ti kak hoches, plachisze, krichi molisze kak znas, proszi kuliko mores, usze bude zahmân, arga nebude mochi naiti priatela, koibi naimensi fertaly vure onoga pogublyenoga uremena prikazal, y nazad povernul; Niga na szvetu chloveka koibi znal, y mogal nemilu szmert

zder-

zderſati dabite nezadavila, y na Szùd Bofi nezapelyala, ar *Annos vitæ tuæ numeravit Dominus Deus, & etiam finivit.* Leta ſitka tvoiega prebroilie G. Bog y dokonchaliejé.

Toie dobro zpoznal on Kraly Franczuſzki od koiega povèda rechèni Bellovacenſis, da kadab ſze bil iako zbeteſal, niti uſzi naimudreſſi Doctori nyemu ieſzu mogli kai pomochi za ozdravetiga, y ſitekmu podúſati, videchi to Kraly da nebude drugach, nego daie poiti, daie umreti, hotelie iednu lepu peldu za navuk ſzvoiem Dvorianikom y uſzemu ſzvetu dati y oſztaviti, ie pak ova, Naipervo pod ſzvoie Palache vuchinilie z-pepelom poſzipati, zverhu niega ſzebe poloſiti, y tulikai z-pepelom poſzipati, zapovedauſſi da uſzi Dvorianiki vu palachu doidu, koij ſzpraviuſſiſze okol nièga, pochelie Kraly kruto ſaloſztnem glaſzom k-nym ovak govoriti: Vigyte ò Dvorianiki moij Kralya vaſſega vu tulike chaſzti, y bogacztvu ſivuchega, ter vendar ia zeuſzum moium Kralyeuſzkum zmoſnoztium, zeuſzem Bogacztvom y kincsi nemorem od ſzmerti milosche dobiti, dabimi ſzam ieden naimenſi fertàlicz vure prikazala. *Quid ergo valent iſta omnia?* pochelie kakie mogel na veſz glaſz krichati, kai adda valyaiu, kai pomàſu uſza ova? kaimi vezda haſzne Kralyeuſzka Koruna, y chaſzt? kai kincsi y bogacztva? kai naſzladnoſzti y veſzelya? koiehſzem do ſzada mirouno polek volye ſzercza moiega vuſival. *Quid valent?* Kai valyaiu, haſzneiu, ali pomaſu? Ah! nikai, nikai, nego pache mene vezda mùche, tràpe, y ſztraſſe, pred pravichnoga Szudcza Nebeſzkoga poiti, za datimu tenek rachun od uſzkoga letta, y dneva, vure y hipa ſitka moiega, kakſzemie naimre potroſſil, dobro, ali zlo, y gresno ſivuch? kai chuiuch Dvorianiki, pochelíſzu zdihavati, y unogi zme y nyh ſuhko plakati, miſzlyènia y ſit k ſzvoi premeniati na bolſi, Kraly pako onde vu pepelu leſechi dobro z-G. Bogom ſzpraulyen ſzrechno ſzvoi ſitek ie dokonchal.

Pourachamſze vu Sz. Piſzmo vu knige Poroda, kade ia ſtem vu 3. dèlu da Jakop. dugo uremena ie ſzluſil vu hi-

ſe Taſzta ſzvoga Labana, od koiega ie bil na malo preſtimavan, pache zlo y dersàn kai Jakop unogo leth ie terpel dobrovolyno y podnaſſal, uſſajuchiſze da kadateda Laban bude ſnym lepſe ſivel y baratal, ali uſze zahmàn, zato Jakop pochelie govoriti, Rakele Zaruchnicze ſzvoie, vidim Ia da tvoi Ottecz Laban neſive, niti nebarache zmenum pravo zato ia kànim od nega poiti, y vugnutiſze iz hise niegove, kot y be vuchinil, to doznauſi Laban potekelie za Jakopom, y doſztignuchiga pochelmuſzeie moliti dabiſze nazad vernul, koteromu ie Jakop odgovoril, *Immutaſti mercedem meam.* Tiſzi mene moiu plachu premenil y pomenſal, niſzi mene derſal y preſtimaval kotſzem zaſzluſil y ureden bil zakaizato ia neidem vech ztobum nazad, y odidòh pùtom ſzvoiem. Oude ia po Jakopu nikai bolye nerazmem, kak ureme ſitka chlovechanſzkoga, po Labanu pako chloveka, z- uremenom zlo barachuchega, ar y Oleaſter govori *Impij nunquam didicerunt benefacere, niſi cum tempus non eſt benefaciendi.* Greſniki nigdarſze niſzu navuchili dobro chiniti, nego onda ztoprau kada vech niſzu imeli uremena dobro chiniti, toicto doklamſzu zdravi, friski, ybogati, drugo nechinè, nego noruvati, pianchuvati, goſztitiſze, y druga zla, y greſna della chiniti, y tak zlo ſivuch ureme ſitka ſzvoiega troſsè, y gubè, tia do ſzmertnoga uremena, kada y kade ztoprau, ali prekeſzno zpoznaiu lùdoſzt y neſzpametnoſzt ſzvoiu, kakſzu naimre lùdo y neſzpametno potroſſili ureme ſitka ſzvoiega. *Numerus menſium apud te eſt.* govori Sz. Job. *Conſtituiſti terminos eius qui præteriri non poterunt.* Broj Meſzeczev ie pri tebe odluchiliſzi dneve koiemſze nebude mochi vugnuti. *Terminus conſtitutus à Deo* (govori Hugo Card.) *Non poteſt augeri nec minui.* Terminus koga G. Bog poſztaulya uſzakomu ſivuchemu chloveku za umreti, nemoreſze povexati, niti pomenſati.

Oleaſter

Iob 14.

Hugo Card.

Plakalſzeie negda milo Sz. Theodoretus zverhu velike ſzlepotè negdasnieh Poganinou, kot oneh, koij uſze dneva Bogom ſzvoiem ieſzu alduvali, y nye z- imèni Bogou

ſzvo-

ſzvoieh imenuvali: Ar dneve vu koiehſzu oni krali, y razbiali, imenuvaliſzu *Dies Mercurij.* Dnevi Merkuriuſſa Boga. Dneve vu koiehſzu lotruvali, y praznuvali, imenuvaliſzu *Dies Veneris.* Dnevi Boſicze Venus. Dneve vu koiehſzuſze nad nepriateli ſzvoiemi fantili, imenuvaliſzuſze *Dies Martis.* Dnevi Boga Marſa, y tako od oztaleh dnevov. Ali premislyavaiuchi ia deneſni den ſzadaſniega uremena Kerschenikou ſzlepotu, urednobimiu kervavemi ſzuzami izplakati, buduch da unogi y unoge gorie, y nichemurneie od izteh poganou ſivu, kot oni koij ne liztor ieden dan nego czele tiedne, meſzecze, y leta, daruiu tem takovem Bogom, ſivuch y kalyaiuchiſze vu takoveh greheh, à pravomu pako ſivomu G. Bogu vu tulikeh letah komai ieden meſzecz, komai ieden tieden, ieden dan, ali iednu liztor ſzamu vuriczu, naſzlusbu daruiu. Oh moi kerſchenik! akoſze ioſche takovem imenuvati mores, kak to ſives? veruiesli datie ienkrat umreti, à neznas pak kak, kada, ni kade, y to morebiti berſe negſze ſzam nadeies? Veruiesli datie po ſzmerti izraven na Szùd Boſi poiti? kade ne ſzamo od grehov vuchinieneh, y dobreh dèl zamugieneh, nego y od uſzake minute uremena zlo potroſſenoga vu igrah, tanczeh noriah, y goscheniah potroſſenoga budes primoran oſter rachùn Szudczu Nebeſzkomu dati, y polek zaſzluſenia vekovechnu Sentencziu ali Blaſenztva, ali proklecztva prièti? Ako pak ova uſza znas y veruies, ter ioſche zlo ſives? ioſche bolye telu, ſzvetu, y uragu, neg G. Bogu tvoiemu ſzluſis? za uſzaſze bolye, neg za pokoru y duſſu tvoiu zkerbis? Na uſza bolye neg na ſzmertnu vuru tvoiu miſzlis? Oh lùdozt, y neſzpametnozt! poſzluhni oude iednomalo Sz. Gregura Papu kakte on lepo opomina govoreczi, *Nemo indulta pœnitentiæ tempora parvipendat, nemo curam ſui dum valet, agere negligat: quia Redemptor noſter tanto tunc diſtrictior veniet, quanto nunc ante iudicium nobis magnam patientiam prorogavit.* Nai nigdor dopuſcheno za pokoru ureme nazamèche, Nai nigdor nezamugieva doklam more, y ureme ima

S. Gregor. hom. 19. in Euang.

zkerb naſze noſziti, toieto za duſſnò zvelichenie ſzvoieſze zkerbeti: ar Odkupitel nas tem onda na ſzùd oſtreſſi doide kulikonaſz ſzada pred ſzùdom milztiuno terpì, y podnaſſa pache ne ſzamo terpì, chaka, y podnaſſa, nego lyublyeno zove, opomìna, y nadchava, y to uſzemi nachini chìnì, dabinaſz uſzch pripraunch na ſzmertnom uremenu naſſel, y zvelichiti mogel.

Diodorus Sikulus ſzpominaſze od Seſoſtrida Kralya Egiptonſzkoga, koi hotechi dati na znanie, koijſzu Varaſſi, Gradi, y Provinczie niegove, ni on chinil na nyhoveh Urateh ſzvoiega Czimera malati, unogo menie Imena ſzvoga zapiſzavati, negoie pouſzud podigel ſztùpe, y nanyh ie vuchinil zrezavati, y izpiſzati ſzvoie Victorie, y viteſka derſania vu predobivaniu Nepriatelov ſzvoieh. Vezda pak ia velim ovak vam ò N. N. Ischete vi vu uſzem vaſſem ſitku dneve, kulikoijh naidete, zkoiemiſze budete pohvaliti mogli daſzu vaſſi, toieto, daſzu od vaſz dobro y viteſko vu dobrotah potroſſeni? Poite poite po vaſſoi mladoſzti, y premiſzlete kakſzteiu potroſſili, ieli gusche po czirkvah ali po kerchmah? gusche na tancze ali na ſzpoved hodech? vech kut vende, ali uboge beteſne pohagiaiuch? gusche na chiſzloBoga molech, ali kunùch, blaznech, y ſentavaiuch? vech vulme Boſie, ali na uſzure blaga davaiuch? y tako premiſzlete dobro uſza leta, Meſzecze, tiedne y dneve, ieſzteli vech dobra ali zla pochinili? y hochete malo koi dan dober naiti, nego uſze zle y vu greheh potroſſene, y zato teh takoveh dnevov vi nemorete z-pravum iſztinum za ſzvoie rachunati, buduch da vu nyh nikai dobra, nego ſzamo grehe ieſzte chinili, podavaiuchiſze hotonczè pod oblaſzt Nepriatelom Peklenſzkem. Jai uſzakomu onomu od kogaſze recſi bude moglo ono kai Seneka govori. *Nullum aliud habet argumentum ſe diu vixiſſe præter ætatem.* Nikai drugo nemore povedati od ſitka ſzvoga dugoche, nego ſzamo leta broiti, kulikoijhie preſivel. Ah! budete ſeleli na vaſſe zkradnie vure imeti nekuliko dàn, ali konche Vur duglye ſiveti, ali-

Seneca

vam

vam bude odgovorieno *Annos vita tua numeravit Deus, & iam finivit.* Letta ſitka tvoga prebroilie G. Bog, y iurieie dokonchal,

Toie ſzvoium Vekovechnum skodum zpoznal on zkupi Boga ecz, koi ureme ſitka ſzvoga ie potroſſil blago y bogacztvo ſzpraulyaiuch, à nepazech budi pravo, ali krivo, zbeteſauſſiſze ienkrat ſztraſno, koiemu uſzi Doctori niſzu mogli pomochi za oſzloboditiga od nemile ſzmerti, k- zadniemu poznaiuchiſze mlahaveſſega, kadabiſzi moral Szpovednika dozvati, ter ſnym rachune od ſitka ſzvoga chiniti; Onda ie on vuchinil uſze ſaklichke y moſnie zpenezi predſze doneſzti, y duſſe ſzvoie ovak ie pochel govoriti; Nut ò duſſa moia! kulikoſzem ſzpravil ſzrebra y zlata, ter ti mene hoches oſztaviti? Ova uſza ia tebe prikaſuiem, ako ti mene neoſztavis, y unoga druga hochuti prezkerbeti; Ah! obſztoi primene konche nekuliko dàn, ali konche vûr: ali uſze zahman ar naimenſega hipa, ni mogel dobiti za pokoru na ſzvoie zkradnie vure, on, koi uſze ſzvoie ſive dnì ie potroſſil vu greheh. Oh! kai, y kuliko nebi unogi bogatczi dàli na ſzvoie zkradnie poſztelye, y vure, dabi oni mogli ſzvoiem bogacztvom kupitiſzi iedno kratko ureme za mochi vuchiniti pokoru za grehe, y pobolſati ſzvoi greſni ſitek, y nebude mochi te miloſche imeti, negoijm bude neſzrechno umreti, y poginuti, kotſzu neſzpametno uſzigdar ſiveli.

Kadabi Chriſtus vu Jeruſalem na Oſzlicze iahal, uſze lyucztvo niemuie naproti islo, z- velikem veſzelyem y poſteniem niegaie prielo y ſzpremilo vu Varas blagoſzlaulyaiuch *Benedictus qui venit in Nomine Domini, Hoſanna in Excelſis.* Blagoſzloulyen koije doſſel vu Imenu Goſzponovom Ali kai? kadaſzeie naibolye lyucztvo veſzelilo nad Chriſtuſſevem prihodu: ondaie Chriſtus veſz ſaloſzten, y od velike ſaloſzti placheſze, *Videns Civitatem flevit ſuper illam.* Videchi Varas plakalſzeie zverhu niega. O Szin Viſniega Boga! kaijeto? uſziſze veſzelè, à tiſze ſaloſztis? uſzi pope.

vaiu, à tiſze plaches? kakou zrok tomu morabiti? Odgo-
Luc 19. varia ſzam Chriſtus ov zrok napervo daiuch. *Quia ſi cognoviſſes & tu, & quidem in die hac tua, quæ ad pacem tibi, nunc autem abſcondita ſunt ab oculis tuis.* Kako dabi bil hotel recſi, mili JESUS. O Jerusalem! Jerusalem! ne iur kamènie y zidine ovoga prelepoga Varaſſa, negoSztanouniki niegovi, y Varasczi niegovi, dabi vi ſzada zpoznavali kakia zpoznavam pridùcha, koia cheſz vaſz doiti moraiu, vibiſze vezda zmenum plakali, ali kaiti uſza ona zla, y neſzreche koie cheſz vaſz doiti moraiu, vam ieſzu zakrivena, y otaina, ar znaite dobro, y veruite da, *Venient dies in te, & circumdabunt te inimici tuo vallo, & coangustabunt te undiq.* Hote doiti tebe takovi dnevi, da tebe tvoij Nepriateli Uragi naimre pekleni, grehi preunogi, y preveliki, kakti y oſztale zkerbi ſzveta ovoga obſzedu y obſztrù, koij tebe budu tràpili, y muchili zeuſzeh ſztràn, y to zbok nikakvoga drugoga zroka, nego zbok ſzamoga ovoga, *Eo quod non cognoveris tempus viſitationis tuæ.* Kaiti niſzi zpoznalo ureme pohagiania tvoiega, vu koiemſzem ia tebe pohagial z. unogemi Miloſchami, tulikem hochu recſi opominaniem, tulikemi nuterniemi nadehavaini, z. tulikemi chudi, y mirakuli: Ovo ovo preſtimano ureme ieſzi za niſtar derſalo. *Venient in te dies mortis* (prilàſe Hugo Cardinalis) Doidu nadte dnevi ſzmertni, kaiti ti niſzi poznalo ureme tebe za zvelichenie dàno, niſzi preſtimavalo one lepe prilike za zadobitiſzi Diku Nebeſzku, kai y ie kervavoga placſa uredno. *Venient dies mortis in te.* Kada budes ò K. D. ſzelela ieden dan, vuru ali konche fertaly vure za pokoru, y nebudeti dàno, niti dopuſcheno.

Oude ia govorim zeuſzemi onemi koij ureme nepreſtimavaiu, y nye nemilo y neſzpametno gubè vu igrah, tanczeh, goſcheniah, ſzpâniu, gdabie morali troſſiti vu Sz. pokore, y poboſnoſzti. *Si cognoviſſes & tu.* O Gresnik! ò Gresnicza! dabi ti zpoznaual ono preſtimano ureme, koieie tebe od G. Boga dàno dabiſze ti vu nyem za duſno zvelichenie

tvoie

tvoie zkerbel, a tiſze zkerbis za telouno zdráuie, naſzladnoſzti, y veſzelye, z-koiemſzi zadobivas vekovechno pogublyenie. *Tu*, Ti, koi ſzada uſza opominania Prodekatorzka, y Szpovednikou po vetru chinis preletavati, ter tvoiem poſeleniam po volye hodis. *Tu.* Ti, koiſzi na uſzako zlo hiter, y nagel, à na uſzako dobro lèn, y keſzen, Ti, ti, iednum rechium koi ſzada imas tuliko Meſzeczov, tiednov, y dnevov pokoru za grehe chiniti, y miloſchu Boſiuſzi zadobiti, ter nemaras, nego grehe grehom pridavaiuch, uſzaki dan gorie ſives, Boga bantuies, y ſzebe vekovechno proklecztvo zaſzluſuies, Ah! *Venient dies mortis in te.* Doidu dnevi ſzmertni nadte kadaſze tebe tvoie ſzlepe ochi odprù, budes ſelel ureme imeti, y nebudeſga mogel dobiti, kotmi to potverguie Sz. Dorotheus. *Tunc futurum eſt ut vel horam huius temporis quæremus, nec eam habere, vel ullis precibus impetrare poterimus.* Doide takovo ureme, da budemo liſztor iednu vuriczu, uremena izkali; y imati ſeleli, teriu niti imeti, niti izproſziti z-nikakvemi proſniami nebudemo mogli. *s. Dorothæus*

Takie na konczu ſitka ſzvoga zpoznal on verni ſzluga Czeſzara Caroluſſa V. ovoga Imena, koiega kadabi Czeſzár betesnoga pohagial, y batrivechga rekel da nai proſzi za miloſchu kakovu goder hoche, damu hoche uſze vuchiniti kaigod proſzil bude. Rekelie adda Szluga Betèſni, proſzim Vaſſu Szvetloſzt za miloſchu, dame zdravoga vuchinite, ali konche nekuliko vur ſitek poduſate, da budem mogel pravo zpokoritiſze za moie grehe, z-koiemiſzem verno ſzluſech Vaſſe Szvetloſzti Boga moiega zbantuval, Odgovorilmuie pak Czeſzar da takove Graczie od Boga à ne od niega proſziti mora, ar on toga nemore vuchiniti, to chuiuch Szluga, obernuchiſze k-zidu z-obrazom pochelie krichati, *Heu me miſerum! qui per tot annos vitam meam in ſervitio eius perdidi, qui mihi neq; horam vitæ donare poteſt, & in magni illius Domini obſequio tam negligens fui, qui non horam unã, ſed longam dare poteſt æternitatem.* Jai mene neſzrechnomu!

koi-

koiszem tuliko leth vu szlusbe onoga pogubil, koi mene niti za iednu kratku vuru sitka nemore dati: vu szlusbe pako Goszpodina y Kralya usze Goszpodè Boga Uszamoguchega tak len, y nemaren uszigdar ieszem bil, koi chloveku ne iednu vuru, ali dàn, nego iednu vekovechnozt blasenztva prikazati more, y ova zrekùchi kakli kali dussu ie zpuztil.

S. Bernardy Epist. 29. *Oh utinam ergo homines saperent!* hochu y ia z- Sz. Bernardom zakriknuti, *Utinam homines saperent quæ Dei sunt, intelligerent quæ mundi sunt, prouiderent quæ inferni sunt.* Oh! dabi lyudi zpoznali koiaszu Bosia, dabi razmeli koiaszu szvetczka, dabi prevideli koiaszu peklenzka. *Infernum horrerent, mundum dessicerent, uni summo Bono adhærerent.* Peklabisze sztrassili, izvetbi odurili, y iedinomu vekovechnomu Dobru Bogu Uszam. bisze pridrusili, od koiegabi z- dikum, y blasenztvom Nebeszkem placheni bili.

Zakaizato dokancham govorenie moie z- rechmi poboszoga Tomasa â Kempis opominaiuchi uszakoga od vasz N. N. *Stude nunc taliter vivere, ut in hora mortis valeas potius gaudere quam timere* Zkerbisze, y terszisze ò moi kerscheni chlovek szada doklamszi zdrau, y ureme imas tak siveti, y Bogu szlusiti, da na tvoie szmertne vure budes mogel y zrok imel veszelitisze, bolye neg sztrassiti saloszttiti, y plakati: velì y mudri Aristoteles, *Qualis unusquisq; est, talis debetur ei & finis.* Kakouie goder gdo vu sitku, takoumusze doszto y konecz., toieto szmert: Nemo uchiszi mi proti Bosie volye sitka nassega podusiti y neznaiuchi kadanamie umreti, sivemo adda uszaki dàn, vuru y hip tak pravichni, kakszegoder pravichneh pred Szudczem Nebeszkem szelimo naiti. Amen.

Thom. Kempen. l. 1. c. 23. B. 6.

Arist. Ethic. 1. 8.

RAZ-

RAZGOVOR JEDENAIZTI.

Kakie uſzaki duſen pred ſzmertium ſzobum rachune chiniti y lyuczkò povernuti koi ſelì ſzrechno y veſzelo umreti

Eſtote parati, quia quâ neſcitis horâ Filius Hominis venturus eſt. Matth. 25.

Budete priprauni, ar, koiu vuru neznate Szin Chlovecſi doide.

CHudno, ztanovito ſzmeſno, da nerecſem y ſpota uredno ie ono kai ſtem od Rimſzkoga poganinzke vere Czeſzara Domiczianuſſa imenom; da naimre, kadaie Czeſzarſztuo niegovo od nepriatelſzkeh ſeregov obſztreno y obſzedeno bilo, kada Generali niegovi nahagiaiuchiſze vu velike pogibeli, od koieh jeden doiduchi vu Duor Czeſzarov, potrebualie kai berſe to berſe Audienczju, noſzech pogibelne glaſzi, y tak mahom be puſchen pred Czeſzara, koiegaie General naſſel noruvatiſze na ſzpodobu maloga deteta z-jednum naimre ſpiczum po zidu muhe lovech, koiemu povedaiuch General vu kulike pogibiliſze Czeſzarſztuo nahagia ali Czeſzaru vechſzu bile muhe nam iſzli neg nepriateli niegove korune y Perſone, zato na one glaſzi ne ſzamo niſze preſzenètil, nego niti od dechinſzke ſzvoie norie

prèſztal; zverhu cheſza niſze zadoſzta nachuditi megel on General, pochelie zdihavati, neuffaiuchiſze kai Czeſzaru ſzuproti recſi alimu kakov bolſi navuk dati, miſzlech ſzam ſzobum kakbi to moguche bilo da jeden Poglavnik z-jednum tak ſztrashnum voiſzkum nepriatelſzkum obſztern, y na zkonchanie izkan, more tak lùdo y neſpametno ureme gubiti, kadabi moral den y noch miſzliti, y tolnache chiniti, kakbiſze mogel iedne takove nepriatelſzke ſzile ſzuproti poſztaviti, korunu y ſitek ſzvoi odpogublienia oſzloboditi à on muhe lovì, iednum rechium on dobri y ſzpametni General niſze mogel zadoſzta nachuditi zverhu ſzlepote, y neſzpametnoſzti Czeſzara ſzvoga, kot y ie velikoga chuda y ſzmeha ureden bil. O ali unogo vexega chuda ieſzu uiedni ſzadaſnih vremen unogi y preunogi nevelim poganini nego Kerſcheniki tuliko Poglauniki, kuliko druga velika y moguchna Goſzpoda, koij znaiu y veruiu kak po dnevu y po nochi, zpreda, y od zada, uſzigdar y uſzigder jeſzu obſzedeni od nepriatelov ſzvoich, nemile naimre ſzmerti, y lyutoga peklenſzkoga duha. Ona iſchuch na zkonchanie telo; ov pako na zkvarienie duſſu y vendarſze nemaraiu za on lep navuk Sz. Bernarda, *Quoniam ubique te mors expectat; Tu quoque ſi ſapiens fueris eam ubique expectabis.* Buduch da tebe uſzigder ſzmert chaka; ti tulikai ako ſzpameten budes, nyù uſzigder chakal budes. Nemaraiuſze velim priprauni chakati nazkochenia ſzmerti, y ſzille peklenſzke, nego kai chinè? oh! naſzleduiu onoga neſzpametnoga Domicziannuſſa Czeſzara muhe lovech, toieto vreme gubech, vu igrah, tanczeh, y goſcheniah, muhe lovech! miſzlech y zkerbechiſze za blagom y bogacztuom, à nemiſzlech kak y komubie morali oſztaviti? muhe lovech! miſzlech y zkerbechiſze za chaſztmi y naſzladnoſztmi, à za duſſnò zvelichenie nikakve naimenſe zkerbi nimajuchi, nemiſzlech, nitiſze maraiuchi za on Chriſtuſſev pri Sz. Mattheu, y Lukachu Evangeliſte navuk, y opomenek da moramo uſzigdar zprauni, y priprauni chakati Szina Chlovechega koi naſz

S. Bernardus in medit. c. 3.

ſzudil

ſzudil bude, *Eſtote parati, quia, quâ neſcitis horâ Filius Homi-nis veniet.* Odkud Duh Sz. tulikai po mudrom Syracidu naſz opomina *Ante Judicium para Juſtitiâ tibi.* Pervo ſzuda pripraviſzi pravichnoſzt, toieto pervo neg umeries zkerbiſze za pravichnoſzt, iliti tak ſivi, y tak tvoiu duſſu oſzkerbi, da Szudecz Nebeſzki vu nie nikakve krivicze nenaide, zbok koiebiu moral vu pekel oſzuditi: kakſze pak to more, y mora vuchiniti? budemſze terſzil pokazati. *Eccli. c. 18. v. 19.*

Meſtria y kunſt zverhu uſzeh meſtrijh naibolſa, naibogateſſa, y naiſzrechneſſa, ie dobro umreti, ove pako meſtrie nigdor nezna, koiſze pervo ni vuchil y navuchil dobro ſiveti, ar veli Seneca *Hæc ſumma rerũ, hæc ars artium eſt. Bene vivere tota vita diſcendum eſt.* Meſtria uſzeh meſtrijh ie dobra y ſzrechna ſzmert, koie meſtrie doklã chlovek ſive, vuchitiſze mora, ovu meſtriu dobro ſiveti, y ſzrechno umreti, dabiſze tem leglye y bolye nauchiti mogli, jeden Celeſtinus Papa zruchilie ſzvoiu Papinſzku Chaſzt, ieden Pipinus, Ramirus, y Deſiderius za nauchitiſze berſe y bolye dobro umreti, zruchiliſzu Kralyeuzke korune, y batte. Sz. Thomaſem od Aquine, y od Ville Nove ponuvaniſzu bili Cardinalzki klobùki alijh niſzu hoteli uzeti, dabiſze tak zmirõ vu kloſtreh ſivuchi mogli nauchiti ſzrechno umreti. Vu ovu skolu meſtrie dobre ſzmerti posliſzu vu mladoſzti ſzvoie, Alexius iz Rima Alexander iz Skoczie, Raimundus iz Barcellone, Rokus iz Latinzke zemlye, ieſzu odurili chaſzti bogacztua y telovne naſzladnoſzti, za nauchitiſze dobro y ſzrecho umreti. *Seneca de brevit. vitæ c. 7.*

Kaiſzu tuliki neizbroieni po uſzem Szvetu kloſtri vu koieſze zapiraiu tuliki prez broia mladenczi, y divoichicze? nego tulike ſzmertne skole; vu koichſze oni y one vuchè dobro ſivuch ſzrechno umreti, ar veli Seneca.

Ut tibi mors felix contingat, vivere diſce.
Ut felix poſſis vivere, diſce mori.

Daſze tebe ſzmert ſzrechna pripetì, ſivetiſze vuchi. Da ſzrechno mores ſiveti, vuchiſze umreti. Zakaizato gdogod ſeli vu ove meſtrie zverſſen biti, y na konczu co-

medie fitki szvoiega Premium Dike Nebeszke dobiti? morasze marlivo vuchiti z-dobrem sivlyeniem szrechno umreti

Naidesze morebiti koi priproszti chlovek koimi recse: kaiszeie potreba tak dugo vuchiti, onoga kaisze hoche vu jednom hipu pripetiti, y izpuniti? toieto szmert, ar vu onom hipu kada dussa iz tela izide chlovek mertev osztane. Oh priproschina! toie on naivexi zrok, zakaisze uszaki kerschenik mora tersziti uszigdar dobro siveti, y vuchiti one mestrie, koiu, doklamgod sivemo, ako znamo ali neznamo? zpoznati nemoremo: ni verlò y veliko dugovanie siveti, kruto pak veliko dugouanie ie umreti, ar na onom hipu visi vekovechnoszt uszakoga od nasz, dobra ali zla. kai kruto dobro ie zpoznaval Skolnik Nebeszki kak veliko dugovanie ie dobro umreti, kaisze nemore pripetiti prez dobroga sivlenia, y rauno zato daienam lekcziu pri Sz. Matheu. za ovu mestriu, *Estote parati quia nescitis qua hora Filius hominis venturus est.* Budite priprauni ar neznate vu koie vure Szin Chlovecsi doide. Ovoie pak Christus zato govoril dabisze mi uszekuntinoma vuchili Bogu dragi biti, dabi tak uszigdar siveli, kako dabi uszaki hip pred niega na szud morali poiti, ar on koi bude tak sivel? sziguren bude kadagod, y vukoie goder vure na szud Bosi pozvan bude, y vu ovomisze zadersava mestria uszeh mestrijh dobro siveti, y umreti oh! adda mestria uszeh mestrijh naibolsa, naiszrechnessa y naipresztimanessa, od koie visi vekovechnoszt nassa. *O Ars moriendi!* (krichi Hipocrates) *Ars longa vita brevis* O mestria szmerti! mestria duga, sitek kratek.

Hipocrates

Ovu mestriu za nauchitisze, G. B. dopuscha lyudè uszakoiachka vremena, ar iedvai chlovek pochne siveti, da taki pochinia y umirati, komai chlovek dohagia k- pameti, y szedmo leto doszese, jur G. Bog od niega potrebuie ovakovu mestriu, toieto znati umreti.

Nekomu dapuscha 10. leth, nekomu 20. nekomu 30. 40. 50. 60. leth za zvuchitisze vu ove mestrie, kadaga pak na examen potegne? toszenezna; leto, dan, vuru ni hip, nigdar

nigdar ni ſziguren, zato opomina uſzakoga Sz. Auguſtin. *Præveniendus eſt dies, qui prævenire conſuevit.* Pretechiſze mora den, koi pretekati navadu ima. Preteche pako den ſzmerti nepripraune lyudi, zakaizato onſze mora pretechi od ſzpametneh z- doſztoinum pripravum. Odkud Sz. Jerolim vu liſztu 21. kogaie piſzal Heliodoruſſu, doneſzelie napervo Platonove rechi ove, *Omnis ſapientum vita, meditatio eſt mortis.* Veſz ſitek ſzpametneh lyudi, jè, y mora bitti premislyavanie ſzmerti, toieto daie uſzakomu ienkrat umreti, â neznaſze pak kada, kak, nit kade; y daie po ſzmerti doiti pred pravichnoga y oſtroga ſzudcza, od niega pak na vekovechnoſzt, terſze nezna kakovu; ieli Blaſenu, ali pak proklètu? y toie ieden iedini zrok zakai Sz. Ambros ovakie zaſgano G. Boga molil. *Illud magnopere peto à te Domine, ut diem obitus, diem extremi judicij, damnationem æterni ſupplicij, Beatitudinem Regni futuri, ſemper meminerim.* Ono naibolye proſzim ad tebe G. Bose, da den ſzmerti, den ſzuda poſzledniega, muke vekovechne, y Blaſenſztvo priduchega kralyeſztva uſzigdar na pameti imel budem; oh! dabiſze y vezda ova od kerſchenikov na pameti imela, y marliveie premislyavala? kulikobi na ſzvetu Sz. Ambrosov billo?

S. Auguſt. ſer. 129. de temp.

S. Hieron. Lib. 2. epiſt. 21. ad Heliodorum

S. Ambroſius

Znam da zmegy vaſz N. N. Sz. Ambors nigdar nieden nebude, ali ſeleiem da uſzi k- Sz. Ambroſu vu Nebo doidete, kai ako y vi ſelite? potreba da Chriſtuſſev navuk dobro napameti derſite. *Eſtote parati, quia qua neſcitis hora &c.* Budete priprauni, ar neznate koiu vuru Szin Chlovecſi vaſz bude iz ovoga ſzveta na ſzvoi ſzud zval, y akoie potrebno ov Chriſtuſſev navuk napameti derſati? tak on Duha Sz. Navuk po mudrom Syracidu nam dan potrebnoie kai berſe to berſe izpuniti, toieto *Ante Judicium para Juſtitiam tibi.* Pred ſzudom pripraviſzi pravichnoſzt, hoche recſi, pazi dobro ò K. D. da pervo negte ſzmert zadavi, y na oſzter ſzud Boſi potegne, ti tak z- tvoium duſſum ovde rachune vuchinis, tak pravichno ſives, da naimenſega filera na ſzudu Boſiem

ſiem duſna neoſtanes; da to pak bolye zpoznamo, velim ovak.

Naideſze koi vu kakove chaſzti, Varaske, Orſzachke, ali Czeſzarſzke, koi mora z- dohodki baratati, nye nuter prijmati, y van davati, od nyh pako glavarom rachune davati, koich ako pravo neda? poſztaulya vu pogibel ſzvoie blago, poſtenie, y ſitek: kterije pak on tak neſzpamaten Chaſztnik koi nebi pervo ſzvoie knige napervo uzel, y marlivo preglèdal od foliuſſa, do foliuſſa, verno od novcza do giukeſza broil uſze kaije nuter priel, y van dàl? imaiuch uſza na piſzmu kaije od koga priel, y komu kai dàl; y ako prem ima uſza na rachunu, y nezpoznavaſze vu nichem kriuczа vendar joſche z-velikem ſztrahom ide davat rachunov. Oh Boſe! à kulikoie vezdaſnie vreme Kerſchenikov, koij znaiu daimie umreti, y na ſzùd Boſi izraven poiti; davat pravichnomu Szudczu Nebeſzkomu tenek rachun od uſzeh ſzvoich 5. chuteny, kakie ſnymi baratal, kai nutet, kai van ie dàl? od onoga blaga y bogacztva, kakie ſnym terſil? y neznaiuch vure nit hipa, kada bude od ſzmerti na on ſzùd potegnien, ter vendar gdie koga videti, koibiſze k- onem rachunom pripraulyal? koibiſze terſzil pravichno ſiveti, dabi pred pravichnem Szudczem mogel pravichen naiden y vu Blaſenu vekovechnoſzt oſzugien y poſzlan biti.

Hodmo vu Sz. piſzmo - y hochemo naiti pri Sz. Lukachu vu 16. delu, daſze on ſzpomina od jednoga chaſztnika, koiemuie niegov Goſzpon zaufal bil ſzvoia Imania, odhagiaiuch nekam Goſzpon na put, koi chaſztnik bilie zatuſen.

Luca c. 16. *Quaſi diſſipaſſet bona ſua.* Kako dabi bil pozlu ſzpravil blago Goſzpona ſzvuoiega. Ovde mudri Silveira izpitava, Zakai Span ſzme raſzipati blago Goſzpona ſzvoga *Quare villicus audet diſſipare bona Domini ſui?* y ſzam na ſzvoie pitanie odgovaria 4. zroke napervo donaſſaiuch, zmegy koich pervi ie ov, da naimre berſelije pochel dohodke Goſzpona ſzvoga pobirati, y ſzpraulyati, taki pochelſzeie lepo noſziti, y dobre volye biti, ar penezi y bogacztuo to vuſzebe

Sylveira

zader-

zaderſavàiu. Drugi zrok ie, da on Span ni bil zadovolyen ſzvoium plachum, za koiuſzeie pogodil ſzluſiti, nitimu ni bila zadovolyna k- onomu gizdavomu opraulyaniu, y prekorednomu goſcheniu, zato zadevalſzeie za blago Goſzpona ſzvoga y nie ſchapil, y toie naivexa neſzrecha lyùdi ovoga ſzveta, da nigdor ſzvuoium ſzrechum ni zadovolyen. Treti zrok ie daſze on Span nikai ni boial po zlu urechi blago Goſzpona ſzvoga, niti nie z- penèzi, y z- koſum naplatiti, arſzeie prevech podal vu zakuplyavaniu zaſze imàny z- penezi Goſzpona ſzvoga, tak dabi liſztor Imania mogel imeti, niſze boial niti ſonal uſzaku kaſtigu podneſzti. Cheterti zrok raſipnoſzti niegove ie bil, kaitiſzeie zauffal prevech vu dobrotu Goſzpona ſzvoga, da naimre Goſzpon niegov nebude tak hitro od niega potrebual rachunov, y onda, kadaie bude iemal, nebude unogo pazil, niti izpitaval kaije kam doslo? y ako kakovu falingu ali kriviczu zpozna; nebude unogo maral, nitiga za niu kaſtigal.

Takoveh chaſztnikov oh! kulikobiſzeijh y den deneſni po ſzvetu naslo? koij kupuiu takove chaſzti, ako ne z- czenum y pogodbum, tak z-miti, y darmì velike urednoſzti, y ſnymi ukup kupuiuſzi muke peklenſzke, ar ſztupechi vu chaſzt z- praznum moſnium, z- raztergánum opravum, pochnuſze taki bolyè oprauliati, goſztuti, igrati, chaſzti y Imania kupuvati: odkudſzu nym tul ki ztroski? morebiti iz nyhove plache? ne, da odkud? oh! iz tatbine blaga Goſzpona ſzvoga, iz oneh cziganijh, iz oneh krivichneh birſagov, y ovak ſivuch unogo leth zaſzluſuiu ne ſzamo ſzebe, nego y odvetku ſzvoiemu ali na ovom ſzvetu ſpot y ſziromaſtvo, ali na drugom muke vekovechne. Kakbi to moglo biti? nerazmete N. N. poſzluſſaite. Akoli ov chaſztnik umre prez rachunov, ter ne poverne pervo ſzmerti, uſze kaigoderie po krivicze Goſzponu ſzvomu uzel v po zlu vergel? Duſſa niegova ie prokleta. Ako poverne? ſena, decza, ſivi petlyari oſztanu: Akoli pak ni on pred ſzmertium, ni decza niegova po ſzmerti nepovernu? uſzi kakti krivi ladauczi

lyucz-

lyuczkoga blaga prokleti budu, ar. *Non dimittitur peccatum, nisi restituatur ablatum.* Neodpuschasze greh, doklamsze nepoverne krivo uzeto blago.

Ove pak nyhove vekovechne neszreche, ieszu vech krat szama Goszpoda kriva neiemlyuch uszako leto rachunou od szvoieh officzialov, nego vechkrat chakaiu snymi na nyhovu szmert, kai chasztnike tem batrivesse vu tatbine chini, Oh! tesko y uszem onem koieh zadene pravichne rachune uszako letto iemati, rer nechinè, nego na szmert chakiu, po szmerti pak vech krat decza polek 10. Rainiskov od otcza krivo uzeteh 100. drugeh pogubiti moraiu, neznaiuchi odgovoriti, nitisze razmeiuchi k- rachunom. Ono kaije ioschе gorie, da unoga Goszpoda nehte szami rachunov iemati, negoie naruchuiu drugem, koieh znaiu da alisze nerazmeiu k-rachunom; ali pak onem koieh znaiu za mosnie nyhove dobre goszpodare: y tako preiduchi k- uragu dussa onoga tata chasztnika prez daneh rachunov, za nyum tulikai poidu vu pekel y dusse one Goszpodè, y oneh koij od sztrani nyhove krive rachune jemlyu. Zakaizato vucheni lanucza opomina. *Optimum consilium, & omnibus expedientissimum, tuam hic ratam certamque facere, innocentiam atque ijs omnibus te exonerare ad te spectantibus, antequam mortis hora appropinquet, dispone.* Naibolsi tolnach, y uszem naihasznoviteszi, da uszaki pred szmertium szvoium pravichnoszt szvoiu pokase, kai lyuczkoga priszebe ima, da poverne, szuoiem pako blagom da razluchi, y to doklamie chlovek zdrav y pripameti, dusenie vuchiniti, ar na beteg, y szmertnu poszteliu toie pogibelno odulechi, ar onda od betega pamet bude zmutchena, oni koij budu testament piszali, budu natuczavali, y kai oni budu hoteli, tomu on prisztane, sena, decza, rodbina, priateli buduszе plakali, nyh miluiuch, nebude szam znal komubi kai osztavil, y tako raissi uszа sunder bunder osztavi, naisze pogaiaiu megy szobum kakijm drago, nai plachaiu duge kak znaiu, nai pourachaiu lyuczko, kak hote, y tako ako testamentum vuchini? zlo,

Lanuza Hom. 34 in Quad.

akoga

akoga nevuesinì? joſche gorie: kamo niegova duſſa? vu pekel, vu pekel na muke vekovechne, ar uſzi Theologuſſi ſzvedoche, da koi more ſivuch uſze duge platiti, uſze skode, y krivicze nadomeſztiti, uſze tatbine povernuti, ter nechinì, ſzmertnem grehom greſsì, teieto, ako ova nagloſzt odulachi na ſzmertnu poſztelyu.

Ali ako rauno koi takov neſzrechni, y neſzpametni chaſztnik vuide ſzudu y rachunom chlovechanzkem, nai neſtima, nit neveruie dabi on vuſſel ſzudu Boſiemu, y Rachunom niegovem, ar veli Sz. Mathei, *Veniet Dominus in die quâ non ſperat, & horâ quâ ignorat.* Doide, doide G. Bog vu dnevu kadaſze chlovek nadeal nebude, y vuru koiu nezna, doide velim iemat rachunov, y vuchiniuſi po ſzluſbenicze ſzuoie ſzmerti dopelyati predſze onoga nevernoga officziala duſſu, krichechie oſtro. *Redde rationem villicationis tuæ.* Koie rechi vucheni Sylveira ovak razlaſe, *Id eſt vitæ tuæ, tui ſtatus, tui officij tibi commiſſi, tui temporis ad bene agendum tibi conceſſi, omniumque damnorum proximis illatorum.* Dai rachun ò gresna duſſa od uſzega tuoiega goſzpodarztva, toieto ſitka tuoiega, ſztaliſſa tuoiega, odchaſzti tebe zruchene, od vremena za dobro chiniti tebe dopuſchenoga, y od uſzeh skòd vuchinieneh bliſniem tvoiem. *Redde rationem.* Dai rachun, ov ſztraſſen Boſanſzki glaſz moralbi uſzigdar uſzakomu ſivuchemu chloveku vu vuha zvoniti, ar prezdvoinoſzti Pravicza Boſanszka bude pobirala rachun y od uſzeh dobreh dèl, kak y kakovem nakaneniem ona ieſzu vuchiniena bila? veli Sz. Bonaventura. *Redde rationem in aure cuiuslibet debet reſonare hæc vox, quia abſque dubio divina æquitas rationem exiget, de bonis ommiſſis & malis commiſſis.* Oh Bose! ako nevolyni chlovek bude moral od dobreh ſzuoieh dèl rachun davati, kuliko bolye od greſneh?

K- ovem rachunom bilie opomenen iz Neba on veliki gresnik vu tulikeh ſztraſneh vſurah unogo leth ſivuchi, koi molechi ienkrat chiſzlò pred iednem kipom B. D. MARIE. zachulie ov glaſz. *Redde rationem mihi & filio meo,*

Matthæ. 24. v. 50.

Sylveira

S. Bonav.

Ex B. Alano par. 5. Roſarij

ſicut exigis diſtricte â tuis ſubditis, etiam de minimis. Dai rachun mene y Szinu moiemu, onak tenek, kot ti od tuoieh podloſnikou potrebuies od naimenſeh, zverhu cheſza iſztinaie chudilſzeie, ali vendar maloie maral, doklam do tretiega ni bil opomenien od miloſztivne Mayke uſzeh gresnikov MARIE, da kai berse to berse poverne uſze uſure, naplatì uſze krivicze, ar drugach zvelichena duſſa niegova nigdar nebude.

Gdogoderſze adda ſelì, y hoche na ſzvoie zkradnie vure naiti zverſſenem meſtrom vu skole ſzmerti, toieto, kotſze doſztoi jednoga kerschenika umreti; potreba da doklamie chlovek zdrav y pripameti vuchiſze umirati, ſzpametnò y pravichno ſivuch, ter uſzigdar na pameti imaiuch on tenek y oſter rachun Boſij, da naimre uſzaki takſze nai terſzi ovde ſiveti ſzveto y pravichno, katſze ſelì ſzvet y pravichen pred Szudczem Nebeſzkem naiti. *Quia & ventura mortis tempus ignoramus, & poſt mortem operari non poſſumus.* Govori Sz. Gregur Papa, Ar neznamo priduche ſzmerti vreme, y po ſzmerti nemoremo nikai dobrachiniti. *Neceſſe eſt ergo ut ante mortem tempora indulta rapiamus, ſic enim mors cum venerit vincetur, ſi prius quam veniat ſemper timeatur.* Potrebaie adda da pred ſzmertium vremena negubìmo, ar tak ſzmert kada doide, obladana bude, ako pervo neg doide boialaſze bude.

S. Gregor Papa

Szpominaſze Sz. Janus vu ſzvoiem zkrounom vigieniu daie videl jednoga ſzerditoga uraga k- nam iz zràka dole zpuſchatiſze, koiega rechi ieſzu ove, *Deſcendit ad vos diabolus habnes iram magnam, ſciens quia modicum tempus habet.* Ali zakai ov prokleti dùh ſzerdit ie knam iſſel? odgovaria Sz. Antonin *Quia novit ſe plus temporis non habere ad tentandum, ideò plus acuit malitiam ſuam ad decipiendum.* Kaiti on zna da malo vech vremena ima chloveka tentati buduchi jur na zkradnie vure, zakaizato naibolyeſze on onda zkerbì y trùdi uſzemi nachini kakbi mogel nevolynoga chloveka prekaniti, y zaſzlepiti naimre vu lyubavi proti blagu,

Apoca. c. 12.

S. Anton. P. 4 tit. 14. c. 8. §. 6.

blagu, y rodbine ſzuoie, y tem nachinom pod oblaſzt ſzvoiu dobitiga, znaiuch dobro on, da akoga onda pod oblaſzt nedobì? nigdarga vech nebude imel, ar po ſzmerti vech nebude imel vremena nit oblaſzti tentatiga.

Troiem pako nachinom oſzebuinem terſziſze duh pekleni na zkradnie vure tentati chloveka, veli zgora recheni Sz. Antonin, y ieſzu ovi. *Per deſperationem, vel per infidelitatem, vel per taciturnitatem.* Zdvoinoſztium ali zneverenoſztium, ali z-muchaniem; ali polek uſzega toga kada nechiſzti duh zna da gdo kakovo blago, ali Imainie pokrivicze làda, toga iztoga tak iako màmi y tenta, da niti pred Szpovednikom valiuie dabi kai lyuczkoga pokrivicze imel, niti vu Teſtamentumu zapoveda dabiſze povernulo, unogo menieie ſzam pouracha, negoie oſztaulya ſzvoie ſene, decze, rodbine, y tako umira, duſſu ſzvoiu naveke vu pekel poſſilya; Bogbi hotel dabi za duſſum niegovum neisle y duſſe niegove ſenè, deczè, y rodbine, koijgoderſzu ono blago krivo y nepraudeno ladàli.

Sz. Ambros nam napervo poſztaulia iednoga takovoga chloveka imenom Kralya Akaba, ovak govorecs. *Non igitur unus Achab natus eſt, ſed quod peius eſt, quotidie Achab naſcitur.* Ni jeden ſzam Akab na ſzvetu, koi nedùsnoga Nabata vinograd dersì, koiegaie krivo y nepraudeno poſzvoial, *Sed ſicut Zizania, hic ager mundi producit alienorum poſſeſſores.* Nego kakti grahor, tak polye ovoga ſzveta rodi krive ladaucze lyuczkoga blaga. Ar ov podkopa podſze kakti Akab on vinograd, on ono polye, on onu lozu, on ono ſzrebro, on ono pohiſtuo, koiaſzu umiraiuchi za duſſu oſztavili na Czirkve, na ſpitale, na kloſtre. *Sed nec deſunt uxores Jezabel.* Govori Sz. Gregur Nanzianzenſzki. Ali nemanka y Sen Jezabel, koie z-gizdavem proti ſzvomu ſztaliſſu noſſeniem, nyhovem Musem ieſzu iedno veliko breme, y zrok, da oni kakti tulìki Akabi podſze podkapaiu lyuczko blago, y ſnym ne ſzamo ſzvoie ſene czifraiu; nego ieſzu ſene zrok, da oni onoga blaga niti na zkrad-

S. Ambro.

S. Gregor Nantia. era. 20. in honor. teſt. ver it.

nie vure nepourachaiu nazad, niti krivicz vuchinieneh nenadomeſchaiu, zbok norſzke lyubavi z- koiumie nyh urag pekleni zaſzlepil, ako prem nyhova Conſcienczia nyh opomina na zkradnie vure kotie negda od ſztrani Boſie Elias
3. Reg. 6. 21. Akabu govoril, *Ecce ego inducam ſuper te malum.* Nut ia
v. 21. hochu nadte napeliati uſze zlo, ali pak, *Redde quod debes.* Poverni kaiſzi dusen, y ovak bude pr mariala Conſcienczia krivichnoga laudaucza lyuczkoga blaga na pouracha-nie; ali lyubau proti ſenne, decze, rodbine, nyh bude razgovariala, y pachila vuchiniti, oh! kak niega onda bude muchila greſna Conſcienczia; kada on bude na one ſzmertne poſztelve premislyaval ovoſzem onomu uzel, ovo iz onoga izcziganil, vu ovom onoga ukanil, ovo y ovo preminucheh koij ſzume za Executora poſztavili, y decze ſzvoie za Tutora, ter uſze ſzvoie mene zauffali, koie blago ia ieſzen poſzvoial, malo kai decze, à zkoro nikai za duſſu nyhovu dàl; ovobi ia vezda moral platiti, y nyhove decze povernuti, akoli to vuchinim? moia ſena y decza poſztanu ſivi petlyari; ako nevuchinim? moia duſſa bude vekoma prokleta: okolu oveh takoveh on ſzerditi od Sz. Januſſa vigieni vrag zkerbiſze, trudi, y opraulya da prepoſztaulyaiu lyubav proti decze ſzvoie, lyubavi nevolyne duſſe ſzvoiè zaderſuiuch blago, y zaderſavaniem lyuczkoga blaga duſſe ſzvoie poslyaiu naveke k- uragu.

Zakaizato opomina Duh Sz. uſzakoga takovoga.
Eccli. 1 14. *Ante obitum tuum operare juſtitiam.* Pred ſzmertium tvoium chini praviczu, toieto hocherecſi da ti ò chlovek moras naipervo uſze do naimenſega povernuti kaigoder po krivicze ladas, y to ne komugod, nego onomu iztomu komuſzidusen, toieto komuſzi kai ali po krivicze uzel, ali krivichno utergnul y zaderſal, ali kakovu, skodu vuchinil, ovemiztem dusenſzi povernuti pred ſzmertium, à ne oſztaulyati ubogem, ali na czirkve, kodſze vu tom unogi ukaniuiu Ar ako Sz. Piſzmo zapoveda zaſzluſenu plachu teſakom, ſzlugam, y meſterzkem lyudèm naplatiti on izti dan ka aiu zaſzlu-

zaſzluse. *Non morabitur opus mercenarij tui apud te uſque mane.* Naiſze nezaderſavá placha teſaka tuoiega pritebe do iutra: Vu drugom pako meſztu veli Sz. Piſzmo, *Eadem die reddes ej pretium laboris ſui.* On izti dan, kada koi teſak, ali meſter chlovek kai zaſzlùſi, duſenſzimu platiti. Ako adda prepoveda do drugoga dneva odulachiti plà hu, kuliko bolye prepovedaſze zeuſzema zkratchuvati, ali takovo plachanie tia do ſzmerti odulachiti? Tak rauno moreſze recſi od oneh, koij od kramarov kai na veru iemlyu, y plachati odulache do teh dob doklam ali oni, ali kramari umrù, kak uſzi ovi takovi uffaiuſze priprauni ſzmerti dochakati, y pravichni na ſzudu Boſiem obſztàti? morebiti daſze uffaiu vu nyhovu ſzpoved, y ſzpovednikovo odvezanie od grehov? eh! nikai menie nego to, ar *Non dimittitur peccatum niſi reſtituatur ablatum.* Neodpuſchaſze greh, dokſze nepoverne odneſſeno, ali oduzeto, toieto krivichno: uffaiuſze morebiti ti takovi vu nyhovu ſalozt, y zkruſſenie ſzercza? vu ſzuze, y pokoru? ali y to ie uſze nikai, ar govori Sz. Baſilius. *Si res ablata reddi poſſit, & non reddatur; pœnitentia non agitur; ſed ſimulatur.* Ako ſztuar koia po krivicze uzeta povernutiſze more, terſze nepouracha; pokoraſze nechinì negoſze liſztor kaſe, adda uſzeh oneh, koijgod kakvem takvem tituluſſem, y nachinom kai lyuczkoga pod oblaztium ſzvoium imaiu, y povernuti, ali naplatiti mogu, y nechinè? naiſze ſzpovedaiu komu hote, nai ſaloztè kuliko mogu, nai pokoru chinè kakovu znadu, uſza ova nehte nyh pred ſzmertium, niti po ſzmerti pravichneh vuchiniti, uſza ova mùk peklench nehteijh oſzloboditi, ako pred ſzmertium ſzami dobrovolyno nepovernu, kai, y kulikogod lyuczkoga ladaiu. *Redde ergo quod debes, & ante obitum tuum, para Juſtitiam tibi.* Poverni adda kaiſzi duſen, y pred ſzmertium tuoium vuchiniſze pravichnoga.

Levit. c. 19. v. 13.

Deute c. 24. v. 15.

S. Baſil hom. in Div.

Ali kakbiſze to moglo vuchiniti? meneſze vidi da nebi skodelo peldu za navuk uzeti od onoga velikoga Rimzkoga Senatora Juliuſſa Agricole, koi pod ſztarozt ſzuoiu, y

jur blizu koncza ſitka ſzuoiega opalic bil vu nemiloſchu Domicianuſſa Ceſzara ſzvoga, od koiegaie bil chaſzti, y blaga zkoro uſzega mentuvan, kai uſze podnaſſalie on dobrovolyno; ali buduchimu milo ſzvoie deczè, vechſzeie za niu zkerbel, neg ſzam zaſze; miſzlilie kakbi on niu po ſzuoie ſzmerti mogel ozkerblyenu oſztaviti, y kod razumen chlovek, ſzpameten Teſtamentum ie vuchinil, ali zkupa chuden y ſzmeſſen, y ie ovakov: Daie naimre on za ſzuoiega naipervoga, y naivexega odvetnika poſztavil, y oſztavil zverhu uſzega blaga ſzuoga, Domicianuſſa Ceſzara, hualech kulikoie naivech znal dobrotu y miloſzerdnozt niegovu, koiemuſze zpoznava vekovechnoga duſnika: Zverhu cheſza zachudiliſzuſze uſzi priproſzti, y ſzpametni lyudi, ovi hualech razumnozt niegovu; oni kudech, y oſzmehavaiuchiſze iz niega, da on Ceſzara tulikoga nepriatela ſzvoiega prepoſztaulya decze ſzuoie, y da on buduchi blizu ſzmerti, terſze josche Ceſzaru prilizava: Szpametni pak lyudi hualiliſzuga vu tom daie on Ceſzaru uſze ſzuoie oſztavil, znaiuch dobro da ie bolye oſztaviti deczu ſzitomasku z- priatelztuom Ceſzarovem, neg nepriatela Ceſzara z- unoſinum blaga, ar ako decza neznam kak budu bogata, polek toga pak Ceſzara nepriatela ako budu imela? blaga onoga nebudu dugo vuſivala; ako pak prez blaga oſztanu, liſztor da Ceſzara priatela imela budu, kruha petlyala nebudu.

Vezdaſze k- vam obracham N. N. y pitam uſzakoga ſzpametnoga nebili on rauno tak vuchinil? Nebili velim raiſſi deczu ſzuoiu prez blaga, ter vu misloche Poglaunika oſztaviti, nego z- unoſinum blaga vu nemiloſche Poglaunika, od koiegabi ona naſztoriena, y preganiana bila? bi prez uſzake dvoinozti tak vuchinili, y pravo, arbi decze vech haſznela lyubav y miloſcha Ceſzarzka, neg prez nie, neznam kulika unoſina blaga. Akolije pako to iſztina. gdeie vas razum y pamet ò N. N. da vi za oſztaviti deczu vaſſu za ſzobum na ovom ſzvetu bogatu, vi vu nemiloſche Boſie odhagiate iz ovoga ſzveta, y decze vaſſe oſztaulyate nepriatela

G. Boga

G. Boga ſtimate morebiti da on ni videl kákſzte ono blago krivichno ſzpraulyali, y ſzpraulyaiuch niegove Sz. Zapovedi prekerſſavali, nie prekerſſavaiuchi, niega bantuvali? ali pako ſztimate da ie on tako ſzlab daſze on nemore nad vami, y nad nymi fantiti? poſzluſſaite adda kakſze G. Bog grozì po Sz. Jobu. *Divitias quas devoraverunt, evoment.* Bogacztua koiaſzu poſerli, hotte zblyuvati, toieto ako vi, ali decza vaſſa budu kai krivichnoga uſivali y ladali? hochesze G. Bog na vaſz, y nyh raſzerditi, nyh blaga mentuati, y zvami zkupa vu pekel oſzuditi: Odkuda ſzuproti tem takovem neſzpametnem krichì Sz. Saluyanus. *Infelicissimi hominum! cogitatis quam bene alij post vos vivant; & non cogitatis, quam male ipsi moriamini.* O naineſzrechneſſi, y naineſzpametneſſi lyudi! uſzi vi takovi koij miſzlite, y tulikoſze zkerbite za druge, daie po ſzmerti vaſſe bogate oſztavite, à nezmiſzlite kak zlo y neſzrechno vi budete umirali, *Ah non sic impij, non sic.* Ne tako greſniki, ne tako, nego kai berse to berse vuchinete rachune ſzami ſzobum y ako kai krivichnoga blaga pod oblaztium vaſſum naidete? povernete naipervo kaije lyuczkò, uſzakomu ſzuoie, zdrugem pak razluchete kak naibolye znate y tako priprauui chakaite zkradnie vure vaſſe, ako ſelite pravichni obſztati pred Szudczem Nebeſzkem Amen.

Job. c 20. v 17.

Salvianus

RAZ-

RAZGOVOR DUANAIZTI.

Teſtamentum chinecſi pazi dobro na kogaſze zauffati budes mogel, da tebe veren bude.

Eſtote parati, quia quâ neſcitis horâ Filius Hominis venturus eſt. Matth. 25.

Budete priprauni, ar, koiu vuru neznate Szin Chlovecſi doide.

IZmislyaiu Poëte, illi pète skole diàki od Boga lyubavi, imemenom Cupìdo y Szmerti; da naimre ova dva Cupìdo, y Szmert, buduch jenkrat pùtni tovaruſſi ukup, y doiducſi na iednu oſtariu za pochinuti onde cheſz noch, koi hotèchiſze poſztaviti na pokoi, odverglaſzu obadua ſzvoie oruſiè od ſzebe, kotero oruſiè drugo ni bilo nego ſztrèle, y nye poſztaviſſe zkupa na jeden ſztol vu jutro dan ztauſſiſze ova dua pùtnika gore joſche vu tmicze, pomeſsaliſzu oruſie, ar Szmert ie uzela Cupidovu ſztrèlu, ſtimaiuch ſzvoiu; Cupido pak uzelie ſztrèlu ſzmertnu, tulikai ſtimaiuch ſzuoiu. Kaiſzeie iz toga pripetilo? pripetiloſzeie to, da kogagoderſzeie Bog Cupido hitil ſztrèlum mertev ie oſztal, arie bila chemerne ſzmerti ſztrèla; ſzuprotiunem pako nachinom kogagoderſzeie ſzmert hitilazſztrelum, ie veſz od lyubavi gorel. N. N. Ovoie jedno

ſmiſ-

izmislyeno pripechenie, jedna fabula, jedna pripovesht, iz koiesze lepa isztina van izpeliati more, polek oneh Duha Sz. rèchi, *Fortis est ut mors dilectio.* Jakaic kakti Szmert lyubav, y vutom ni dvoiti ar Szmertnu sztrèlu jma, z-koium ona kogagoderszе hiti, niegovo szercze ochemerì, pamet zmùti, y k-zadniemu toga takovoga neszrechno umorì, kaisze naibolye megy rodbinum, y priatelmi pripecha, y za veruvania ràdi napervo donassa Granatensis onu mater, koia buduch, friska, zdrava, y veszela, kadaieie pokazana bila glava nie jedinoga szinka odszechena, y na kopiè nebodena, od sztrèle prevelike lyubavi koiuie proti niemu noszila, bilaie tak raniena, da taki on hip mertva ie na tla opala, y nigdarsze vech gore sztala; pravosze adda vidi daie *Fortis ut mors dilectio.* Jaka kakti Szmert ie lyubav. A kade pak nigdar jaxum, y moguchnessumsze izkasuie, kak pri betesneh y umiraiueheh, ternaimre Raditeleh? koieh Peklenzki Cupido hitasze sztrelum, chemèrna nyhova szrechá ranech z-prekorednum lyubavium proti rodbine y priatelom, da oni usze szvoie blago nym, y na nyh izpùschaiu, daie naimere megysze razdelè, y iz dusse szvoie szpomènu, koia chemèrna ranna od peklenszkoga, Cupido zaudàna, unogem vekovechnu Szmert zaudaie; odkoiega, kakti nepriatela dussicz nasseh Sz. Gregur Nanzianzki: ovak govori *Hoc ingenio est, nec umquam versutia sua finem statuet, quamdiu nos ad Cœlum properantes videbit, unde ipse deiectus est.* Takoveie nature peklenszki Cupido da on pouszud zaszèda sztrèlu chemernu raunaiuch, za hititiu vu one koie vidi vu Nebo setuvati odkudie on iztiran, koie selymarie onsze nigdar neosztavi. Kaksze adda jako ukaniuiu, y vu vekovechnu pogibel posztaulyaiu uszi oni, koij pred szuoium Szmertium Testamenta nechinè? y akoli chinè? usze blago szuoie decze, rodbine, y priatelom osztaulyaiu, nym naruchainch da duge platè, lyuczko povernu, y iz dusse nyhovesze neszpozabe. Vu kulike adda szlepote, y pogibeli ti takovi sivu? y kakszu od Boga Cupido z-

Cant. c. 8.

S. *Gregor. Nanzian. Orat. 41.*

chemernum sztrèlum prekoredne lyubavi proti decze y rodbine szuoie ranieni, dasze neznaiu kak k-jedne szrechne Szmerti pripraviti, polek navuka y zapovedi Christusseve, *Estote parati &c.* Budete priprauni &c. Kaksze adda vu tom unogi ukaniuiu pokazati hochu.

Dobro znane ieszu one rechi z-koiemisze Christus pri
Joan. c. 9. Sz. Janussu Evang. puscha chuti, *Ego in Judicium in hunc mundum veni, ut qui non vident, videant, & qui vident, cæci fiant.* Jaszem dossel na Szùd, na ov szvet, da oni koij nevide, nai vide: y koij vide, nai szlepi posztanu to chuiuch Fariseussi, raszerdissesze na Christussa kako dabi on od nyh govoril, y zato opitassega takai *Numquid & nos cæci sumus?* Jeszmo morebiti y mi szlepi? morebiti da to ti od nasz govoris? koiem odgovorilie Christus, *Si cæci essetis, peccatum non haberetis.* Dabi szlepi bili, greha nebi jmeli. Oh Christe Jesu! ter kakovoie to govorienie tvoie? dabi oni szlepi bili, greha nebi jmeli, ja znam da tvoi Sofonias Prorok szlepcze one zove, koijti ovde gressè, *Ambula-*
Sophon. c. 1. *bunt ut cæci, quia Domino peccaverunt.* Hodili budu kakti szlepi, arszu Goszponu zagressili, ar kai chloveku bolye zaszleplyuie pamet kak grehi? zakaizato bolyebiti bilo recsi onem Fariseussem odperto. *Cæci estis, quia habetis peccatum.* szlepiszte arszte gresni, Nè, veli Christus, ne tak, nego *Si cæci essetis non haberetis peccatum.* Toieto hoche recsi Christus polek Tolmachenia Sz. Thomasa Angelzkoga, *Si vos cæcos diceretis, & ad medicum recurreretis, numquid quia dicitis videmus, peccatum vestrum manet, quia enim dicendo videmus, medicum non quæritis, in cæcitate vestra manetis.* Dabi vi rekli daszte szlepi, terbi k-doktoru tekli, kaiti pak velite, mi vidimo, osztaie vas greh, ar kaiti vi velìte, mi vidimo, neischete Doktora, tak osztaiete vi vu vasse szlepote. Rauno tak pripechasze z-unogemi sivuchemi lyudmì, koiem kada gdo isztinu poveda, y nyh vuchi ona koiaszu nym potrebna k-szrechne Szmerti, y dussnomu zvelicheniu, dasze naimre poraunaiu z-G. Bogom po Sz. Szpovedi, y pokore,

kore, da uremenito blago z-jednem ſzpametnem Teſtamentumom razluche, y Sz. Sacramentumi daſze obiache ſzuproti nepriatelom duhounem: Nato beteſniki odgovariaiu, nekoij hochu zutra vuchiniti, nekoij pak zato nehte ni chuti, negoſze otreſzkavaiu na Redovnika govorecs z-onemi Fariſeuſſi, *Numquid nos cæci ſumus?* Kaiſzmo morebiti mi ſzlepi dabi neznali kai moramo vu Szmertnom uremenu vuchiniti, kakovaie vezda ſzila za Theſtamentum ali za Sz. Sacramente miſzliti? kai nimamo deczè, y rodbine, koijſzi, po Szmerti naſſe blago razdelè, y za naſſe duſſe dobro vuchinè; moja ſenna y moij ſzini ieſzu dober Teſtamentum, kai imamo, toie za nyh ſzpraulyeno: à za duſſu? eh! duſſeſze G. Bog ſzmiluie po Sz. pokore, y ſzpovedi; Bog dai dabi to bila iſztina, y vu miloſztivnoſzti Boſie neduoim, ako liſztor bude mochi onda pravoſze zpokoriti; y chiſzto ſzpovedati? vuchem ia jako duoim, kotſzem vu preſſeſztneh prodekah pokazal.

Ali poſztavemo daſze prauo ſzpoveſzte, y zpokorite, zeuſzeh vaſſeh ſzmertneh grehov, ſtimate morebiti da vaſſa duſſa izraven iz tela vu Nebo preleti? e nekaida? oh vezda vaſz imam, vezda ia ochiveſzto zpoznavam da *Cæci eſtis.* Daſzte ſzlepi, ne na vaſſeh ochèh, nego na pameti, pokehdob da vi ali neveruiete vu purgatoriumſzke muke, ali ako veruiete? nyhſze nebòite. y toie naivexa vaſſa ſzlepota, ar ako jedne izkricze gorùche vezda na vaſſe kose, niti vaſſega maloga p'reſztecza na gorùche ſzveche jeden naikraiſſi chaſz nemorete derſati, niti one muke podneſzti. à kak budete mogli podnaſſati ogeny purgatoriumſzki ne jeden kratek chaſz, nego unogo vur dnevov tiednov, meſzècz, y leth, doklamgod naplatite Boſanſzke Pravicze do naimenſega filèra, kaiſzte nie duſni oſztali za one vaſſe male grehe; koieſzte negda derſali, y vezda za ſzmeh dersìte, à ne za greh: koie grehe vibi mogli obaliti y ochiſzti josche pred Szmertium z-onem Sz. y G. Bogu tuliko dopadèch em Almuſtvom; z-onem Preſz: Aldovom Tela y Kervi Chriſtuſ-

ſeve vu Sz. Meſſe, ter za ova nemarateſze nikai, ſparaiuch ono blago za oſztaviti bogatu deczu na zemlye, ah *Caci eſtis.* Szlepi y neſzpametni jeſzte ako vi pred ſzobum kai neposlyete, da duſſa vaſſa na gotovo doide, ako vi z- vaſſem almuſtvom, y Sz. Meſſami pervo nenaplatite Boſanſzke Pravicze, y Szudcza Nebezkoga ſzebe miloſztiunoga z- vaſſemi dobremi dèli nevuchinite, ar *Miſericordes Miſericordiam conſequentur.* Miloſztiuni miloſchu zadobiti hote. *Caci eſtis* Szlepi ieſzte, ako oſztaulyate vu vaſſeh Teſtamenteh vexi dèl decze y robine, à malokai ali nikai za duſſu.

Naiſzlepeſſi pak ieſzu oni y naineſzpametneſſi, koij, nevelim, da chinè Teſtamente, ſzuoie blago razluchuiu, y iz duſſe ſzvoieſze ſzpominaiu, ako prem na malom, nego razmem one, koijti izpuſchaiu na volyu ſzvoieh oduetnikov, da oni nai chinè, y dadù za duſſe nyhove, kai, y kuliko nym drago bude, megytemtoga, nevolyna duſſicza terpì, y u chiſze vu Purgatoriumu, ako joſchè tam zaide? *Oh Caci eſtis.* Jeſzte ſzlepi da vi nevidite kak drugi odvetniki barachu z blagom vaſſem, koieſzte vi nym oſztavili, poſzluſſaite ò ſzlepaki Sz. Ambrosa kai y kak on vam pove-
S. Ambro. da od odvetnikov. *Hæredes reliquiſtis, & litigant cum hæredibus, qui quod relictum eſt, minuere, aut violare formidant.* Oſztaviliſzte odvetnike, y oniſze megy ſzobum praudain za blago, koga vech zadene, y z- onem blagom ne ſzamo neſzpominaiuſze iz duſſ ſzuoieh preminucheh, govorecs, ako moy otecz ali mati ieſzu vu Nebu ali vu peklu? nimaiu potreba pomochi; akoliſzu vu purgatoriumu? jur izidu van y vu Nebo doidu, kai potreba mene zahman troſſiti ter onem petlyarom y popom moſnie puniti? y tako praudaiuchiſze za blago, ali zatiraiu Teſtamente, alijh neizpuniuiu, kai adda chinè? ah z- onem blagom G. Boga bantuiu nie na uſzakoiachke grehe troſſech, hakti na gizdoſzti, lotrie, pianſztua y tako vekovechnè muke ſzebe zaſzlusuiu.

Zapoveda G. Bog vu 10. Zapovedeh da ſzini poſtu-

iu

iu Roditele ſzuoie, *Honora Patrem tuum & Matrem tuam.* Chudnobiſze pak moglo videti zakai nigder nezapoveda dabi Otecz y Mati deczu ſzuoiu lyubili: recse gdo daie to zato vuchinieno, kaitije tulika lyubav Roditelov od nature proti decze ſzuoie, daie ni bilo potreba zapovedati. Ovde pak ia pitam ako Roditeli od nature tuliko lyube deczu ſzuoiu, zakai decza nelyube Roditelov ſzuoieh prez zapovedi Boſie? Ar koteroie nailyuteſſe zvere, ko roditelov ſzuoieh nelyubi? a lyudem ſzpametnem zverhu naturalſzke zapovedi potrebnaie bila y Boſia zapoved: Zrok tomu drugi ni nego dabiſze Roditeli ztezali od one prekoredne lyubavi, zkoium oni deczu ſzuoiu lyube; Negovorim ovde od one prekoredne lyubavi, zkoium oni chine ſzuoiu deczu vuchiti uſzakoiachkeh navukov y iezikov: Nego govorim od one pogibelne, da nerecſem proklete lyubavi koia nyh den y noch muchi, chinechijh miſzliti y zkerbetiſze kakbi mogli deczu ſzuoiu po ſzmerti bogatu oſztaviti, koiu preveliku ſzlepotu ſzuoiu da po ſzmerti nebudu plachuch plàchali, nego daiu pred ſzmertium pobolſaiu, proſzim uſze Roditele nai preſtù veſz Sz. Evang. vu koiem naiti nehte vech neg ſzamoga jednoga ſzina koi poſzmerti Otcza ſzuoga hotelie nekakovu lyubav proti niemu izkazati, y ie on Mladenecz koiegaie Chriſtus zaſzobum zval dabiga naſzleduval, on pak pochelie proſziti, *Domine permitte me primum ire, & ſepelire Patrem meum.* Goſzpone puſztime pervo poiti, y zakopati Otcza mojega; Nut ovaie jedna ſzama lyubau, koiu ſzini Otczem ſzuoiem po ſzmerti izkaſuiu, ali y ov vexu lyubav imelie ſzam proti ſzebe, neg proti Otczu ſzuomu. Nili iſztina da decza po ſzmerti roditelov berſeſze zkerbè za grob y pokop, neg za zdrauie, ali ſzrechnu ſzmert, dabie Sz. Sacram. provideli y obiachili, Naiſze preſte veſz Sz. Evang. y naitiſze hote unogi Roditeli koij ſzuſze Chriſtuſſu za deczu ſzuoiu molili, aliſze naiti nesche niedno dete dabiſze za Roditele bilo molilo. Nai adda odprù ſzlepe ochi ſzuoie oni Roditeli koij iz prekoredne *Matth. 8. 8.*

lyubavi ſzpraulyaiu blago vech krat proti Boſie volye y zapovedi, za oſztavitie, komu ? David odgovaria *Alienis relinquent divitias ſuas.* Gdoie pak bolye ztranzki, ako ne on, koiſze za Roditele ſzuoie preminùche ztem menie ſaluie; chimſzumu vech blaga ſzpravili, y oſztavili.

Govoriſze da opicza natuliko lyubi mlade ſzuoie, daie od velike lyubavi k-ſzebe pritischuiuch umaria; Oh Bose! kulikoie pak neſzpametneſſeh kerſchenikov od opicz? koij deczu ſzuoiu natuliko lyube, da nyhove duſſe y ſzuoie umariaiu ſzpraulyaiuch nym po kriveh nachineh ono blago zakoie jedni y drugi poidu na veke vu peklenzke muke. Oh Pater! moia decza, rodbina, y priateli mene vezda tak jako lyube, veruiem dame y po ſzmerti nebudu menie lyubili, y vernoſze iz mene ſzpominali: Ja kuliko morem ſzpamet no veruvati, veruiem, daſze naimre iz vaſz vaſſa decza po ſzmerti vaſſe ſzpominala budu, konche doklam za vami zvoni zvonili budu, potlam pak? velì Sz. David *Perijt memoria eorum cum ſonitu.* Neztaloie ſzpomenka, nyhovoga z-zvonieniem, akozteijm kai blaga oztavili? budu dobro ſnym ztàli, ali za vaſz nebudu vech marali, unogo menie budu za duſſe vaſſe kai dobro chinili; oh ter kakbi to moglo bitti? kakbiſze vezdasnia tak ſzerchena proti nam lyubav, vu ſerczah nyhoveh tak berso mogla ugaſziti;

Ovde proſzim dami vezda vi povezte, veruieteli vi da vaſſa decza vaſz bolye lyube, negſzu Apoſtoli Chriſtuſſa lyubili? Nili Peter na zadnie vecherie od ztràni uſzeh Apoſtolov rekel Chriſtuſſu kadie on od nyh proſchenie jemal, y na muku odhagial, *Tecum paratus ſum & in carcerem, & in mortem ire.* Oh Meſter lyublyeni! kai to ti nam povedas? ti od naſz proſchenie jemlyes? ah imas znati da mi tebe neſchemo nigdar oſztaviti, nego pache ieſzmo gotovi y pripraumi z-tobum y vu temniczu, y na ſzmert poiti. Oh! ter moreliſze vexa lyubav naiti od ove? ali kaiſzeie pripetilo. *Relicto eo omnes fugerunt,* Kadaie Chriſtus bil ulovlyen od Sidovov, y vu Vuzu pelyan, uſziſzuga oſztavili,

y od

y od niega pobegli, ieli to vernoſzt? ieli to lyubav? A kaiſzu pak po ſzmerti vuchinili? poſzluſſaite Sz. Lukacha, *Facta eſt Contentio inter eos, quis eorum videretur eſſe major?* Pocheliſzuſze boriti y praudati megy ſzobum, gdobi perveſſi y vexi megy nymi bil? Ako, (velim ia vezda ovak) Apoſtoli Vucheniki Chriſtuſſevi to chinè, od niega na ſzmert iduchega besè, po ſzmerti niegove megyſzobumſze za pervinu diſputuiu? kai nebudu chinili tvoij ſzini na tuoie zkradnie vure? budu morebiti ſeleli z tobum umreti y vu tem niczu ſzmerdlyvoga groba poiti? rauno; kai adda? *Relicto eo omnes fugerunt.* Budu beſali od umiraiuchega Otcza, kam? po Imaniah, po kamorah, gledaiuch gdeie kai daim nezgine ali ukragieno nebude kai: Jedvai duſſa iz tela, ureſze pochiniaiu czargati gdo bude pervi za ſze potezal kaije lepſega, y bolſega; Jedvai mertvo telo hite vu grob, daſze pochiniaiu megy ſzobum ne praudati, nego klati, duſſe ne ſzamo ſzuoie, nego nyhoveh preminuchch klèti, y uſzem uragom zdavati. Razmete N. N. kaije to? ſtimate da krivo govorim? barbi nebila iſztina, alije y prevech velika, ar veli Plinius Junior *In Amicis fides, parata oblivio mortuorum.* Vu Priateleh vera gotovo zpozablyenie preminucheh. *Luce 6. 22.* *Plinius Junior.*

Ovdemiſze napervo poſztaulya Sz. Kraly David zonemi ſzuoiemi rechmi. *Alienis relinquent divitias ſuas.* Da naimre ne ſzamo oni, koij prez Teſtamentuma umiraiu, nego y oni, koij vu Teſtamentumeh lepo razlaſu blago ſzuoie, tugiem y ſztranſzkem nye oſztaulyaiu: ali ò moy David! nezamerimi, meneſze nevidi pravichna ona tuoia rech. *Alienis.* Tugiem ar oni oſztaulyaiu ſzvoie blago ſzuoie decze, y rodbine, *Quid autem cuiusque tam domeſticum, quam Parentes filijs, aut Parentibus filij?* Pita Sz. Auguſtin, kaije uſzakomu domacheſze y bliſnieſſe kak Otczi ſzinom, y Otcz m ſzini? oni pak oſztaulyaiuch ſzuoiem ſzinom blago, dabiga nekai razdelili na diku Boſiu, nekai za ſzuoie duſſe, nekai ſzim, nekai tam; oſztaulyaiu *Pſalmo 48.* *S. Auguſt. tract. 110 in Joan.*

ſzuoie

ſzuoie blago, dabi ſnym naplachuvali duſnike, kakti od kogaſzu kai poſzudili, ali kakovu ſzlusbu prieli, adda ovem, à ne ſztranſzkem oni blago ſzuoie oſztaulyaiu: Ali David nesche, drugach, nego da *Alienis relinquent diviti. as ſuas.* Rufinus tolmachi ove Davidove rechi y veli ovak *Alieni ſunt, quia illis de ſuis divitijs ſubvenire, non curabunt.* Sztranſzkiſze moraiu reesi, y zatakove derſati odvetniki akoprem naidomacheſſi, kodſzu ſzini, ar ovi kada dobè pod oblaſzt ono blago, budu ſnym dobro uſzaki den ſztàli, à iz preminucheh nebuduſze ni ſzpominali, unogo menie nym pomagali, ali ono polek zapovedi vu Teſtamentumu vuchiniene razdelyavali, *Ideoque alienis relinquent, quia filij alienos ſe oſtendent, ac ſi nihil ad illos hæc quæ commiſſa fuêre ſpectarent,* Govori zgora rechèni Rufinus. Zato oſztaulyaiu ſztranſzkim, arſze ſzini po ſzmerti ſzuoieh Otczev hote tugi y ſztranſzki izkazati kako dabi nyh nikai nezadelo uchiniti y izpuniti kaiſzu umiraiuchi Roditeli vu ſzuoieh Teſtumentumeh zapovedali nym uchiniti, y G. Bog bi hotel dabi y ſzada na ſzvetu vexi dèl teh takoveh nebilo.

Rufinus

Idem

Meneſze vidi da Sztarecz Patriarka Jakop ie dobro zato znal, ar on nahagiaiuchiſze na ſzmertne poſztelye, dozvalie k-ſzèbe naidragſega ſzuoga ſzinka Joſefa y prozilgaie dabi on mertvo telo niegovo ne zakapal vu Egiptumu, nego vu ſzuoie domovine gdeſzeie y narodil, ter dabiſze ova volya niegova tem bolye y verneie od Joſefa izpunila, rekelmuie ove rechi, *Pone manum tuam ſub fæmore meo, ut non ſepelias me in Ægypto.* Poſztavi ruku tuoiu pod bok moj, dame nebudes zakàpal vu Egiptumu, chudna ſztanovito proſnia ie bila ova Sztarcza Jakopa, ar poſztaviti ruku pod boke, ie naſzpodobu kakove priſzege, za izpuniti ono kaiſze proſzi; Ali zakai ie hotel Jakop rotiti ſzuoiega naidraxega, naiverneſſega, y naipokorneſſega ſzina Joſefa, damuie naimre moral priſzèchi da hoche izpuniti, ono, kai od niega potrebuie. *Cur jurare cogit?* Pita Oleaſter, y na

Genes c. 47.

ſzuoie

ſzuoie pitanie ſzam odgovaria ovak *Filium jurare cogìt im plere quæ vult, nihil enim minus curant filij, quam quæ parentes fieri præceperunt.* Szina ſzili na priſzegu za izpuniti onokai potrebuie, ar ſzini nikai menie maraiu, neg ono, y za ono, kai nym od Otczev umiraiucheh izpuniti ie zapovedano. *Dubitabat de tam ſancto filio bonus ſenex, qui ei ſemper erat obedientiſſimus.* Dvoilie dobri ſztarecz vu jednom tak Szuetem ſzinu, koimuie uſzigdar bil naipokorneſſi, Oleaſter

Vezdaſze k-vam obracham ò moij ſztari lyudi, y pitam ia vaſz, kakovo uffanie morete vi imeti vu vaſſega ſzina, koi vam nigdar ni bil pokoren, nitie unogo za vaſz maral doklamſzte na niega zkerbeli, koiſzeie navuchil laihariti, kartati, kurvariti, pianchuvati. Na vaſſega ſzina, koi komai chaka vaſſe ſzmerti, koibivaz raiſi deneſz neg zutra mertveh videti, dabi liſztor mogel cheſz jmània Goſzpon biti, y z-blagom po ſzuoie volye goſzpodariti. Kakſze morete uffati da vaſz ſzin poverne ono lyuczko jmanie ali blago, koieſzte vi tuliko leth krivo làdali? kak hochete da on za vaſſu duſſu po vaſſe ſzmerti bude almuſtuo daval, koiega on vaſz za vaſſe preminuche nigdar ni chul, nit videl davati? Znaite adda da morebiti vas ſzin vuchinì zvami, kotie vuchinil ſzin jednoga bogatoga chloveka jmenom Duranduſſa, koi na zkradnie ſzuoie vure vuchinilie Teſtamentum, y vu nyem za povedalie da ono jmanie poverne N komuieie po krivicze bil uzel. *Jtem* da, naplatì one kramare, tesake, y lyudi meſterſzke z onemi penezi koiemu oſztaulya. *Jtem.* da, kruha y vina tuliko razdelì ubogem: da, od onoga ſzrebra tuliko dà na czirkue tuliko na Altariu: Zavezalgaie ſztraſzno da ovo uſze izpuni. Umre Otecz, koiemu ſzinie vuchinil napraviti novu Raku, y na kamenu od Rake, ove rechi za Epitaphium izrezati. *Hic jacet Durandus durus, ſub lapide duro; quod ille non fecit, nec ego facere euro.* Ovde lesì Duran us tverdi pod kamenom tverdem; kai on ni vuchinil, nitiſze ja vuchiniti maram, y tak Teſtamentumie razdrapal, z-blagom dobre volye bil, Otchino

chino telo vu grobu, à duſſu pak Bog zná kade puſztil leſati.

Magn. ſpec. Exemp. Diſt. 9. Exemp. 107.

Ni takov norcz bil on Szoldat, od koiega ſtem vu knigah *Scala Cœli* Imenuvaneh, kak nekoi Szoldat jmaiuchi ſennu y deczu, zbeteſauſſiſze na ſzmert, ali vendar pervoie bil razluchil uſze ſzuoie, oſztaviuſi uſze kaigoderie imel ſzuoie ſenne, y decze, koiemu pribliſavaiuchiſze ſzmert, ſztaſſe okolu niega ſenna y ſzinmì ſzuoiemi plachuch, y tuſechiſze uſzaki od nyh, daijmie malo blaga oſztavil, vu Teſtamentumu, kai videchi, y chuiuchi beteſni Otecz, kakie mogel, pochelie ſzinom govoriti; Decza moia draga iaſzem vam oſztavil uſze kaiſzem goder vu tulikeh letah tesko y ſmehko ſzpraulyal y za vaſz ſparal, y josche zpoznavam nad vami da zmenum niſzte contenti, niti z- moiem Teſtamentumom, y daſze vi bolye zarad blaga plachete, nego nad pogublyeniem mene zpred ochijh vaſſeh, y neznam naidemli tam koga priatela, à blaga pak znam da nikai nenaidem, niti zmenum kai odnaſſam; oh adda! daſze ia zarad vaſz nebudem moral morebiti naveke plakati, hochu drugach moi Teſtamentum uchiniti, nai doide adda Notarius da popravim y pobolſam moi Teſtamentum, doidoh Notarius koiemuie zapovedal da piſſe novi Teſtamentum, koi ie bil ovakov, Hiſu, polya, y goricze, oztaulyam moie ſenne y decze, ſzrebro, zlato, y peneze, uſze viGoſzpon Notarius razneſzete taki po Spitaleh, Kloſtreh, y Czirkuah, poloviczu kruha y ſitka taki ubogem petlyarom razdelete doklamſzem josche ſiv, nai oni zame Boga mole, kai jedvai izpunieno, Szoldat ſzrechno y veſzelo duſſu ie zpuſztil.

Piſſu Rimſzke Hiſtorie od Auguſtuſſa Czeſzara, daie on na ſzuoie zkradnie vure za odvetnika ſzuoiega vuchinil Tiberiuſſa, zapovedauſimu va Teſtamentumu da uſze peneze, koie po ſzmerti gotove naide, Rimlyanom za jeden vekovechnì ſzpomenek razdelì, ali on zato po ſzmerti Auguſtuſſa ni hotel znati, chuti, nit miſzliti, unogo menie Auguſtuſſevu zapoved, y zadniu volyu izpuniti, Jenkrat

glede-

gledechi Tiberius cheſz oblok iz ſzuoie Czeſzarſzke Palache, kadaſzu lyudi jednoga mertvoga Rimlyana napokop mimo Czeſzarſzkoga duora neſzli, y onde pod Czeſzarovem oblokom zmeknulſzeie jedem Rimlyan van, pred mertvecza z-koiemſzu obſztali bili lyudi, y pochelie ovak govoriti z-onem Mertveczem: kada ti tam zaides k-naſſemu dobromu Czeſzaru Auguſtuſſu, pozdraviga od ſztrani uſzeh naſz ſzuoieh verneh Rimlyanov, y povechmu damu mi lepo hualimo na niegovom dobrom hoteniu, ali nikai na chineniu, arnam Tiberius nikai nedà, kainamie on zapovedal dati, y tako ako hoche kai dobra vuchiniti, nai ſzam nazad knam doide, y nai vuchinì. Razmete kaije to ò N. N. ? Oh kakſze ſztrasno ukanuiu oni uſzi, koij na druge zpuſchaiu, kaibi ſzami lehko mogli vuchiniti, ar Tiberiuſſev nemileh y neverneh ie pun ſzuet: kaiſzu pak to za jedni? hochete znati kaiſzu to za jedni? imate adda znati, da Tiberiuſſi ieſzu oni ſzini, Tiberiuſſi ona rodbina, Tiberiuſſi oni Tutori, y Executori Teſtamentumov, koij radi prijmlyu k-rukam blago, alijm iz ruk nerado ide.

Ovi takovi naiduſze (akoprem redki, y redkeſſi nego ſzokol pticza) dobri, bolſi, naibolſi: Tak tulikai ſzuprotiunem nachinom, naiduſze zlocheſzti, gorſi, naigorſſi. Zlocheſzti ieſzu oni, koij izpuniuiu iſztinaie Teſtamente, ali leno, y keſzno; Zlocheſzteſſi ieſzu oni, koij izpuniuiu Teſtamente, ali ne zverſſeno, y napunom, ar ono kaije bolſega y lepſega zaſze obrachaiu. Naizlocheſzteſſi ieſzu oni, koij nikai nadavaiu od onoga kaije zapovedano od premi ucheh, nego ali zatiraiu Teſtamente, alie zataiuiu, y zkrivaiu ali pak blago poſzvoiuiu kakti neverni Tiberius, kuliko ie pak teh takoveh? oh Bose! ali uſzi ti takovi nai dobro zapamete, kai od nyh Sz. Canones govore, y ie ovo. *Qui Oblationes Defunctorum retinent, aut difficulter reddunt tamquam egentium necatores, excommunicentur.* Uſzi oni koij aldove premin cheh ali zaderſzavaiu zaſze, ali tesko plachaiu, kakti oni koij uboge umariaiu, *Canon. 10. c. 4.*

naiſze prokunu, toieto nai budu prokleti, tak Sz. Canones govore. Sz. pako Szpraviſche Vaxense zvano, zapoveda daſſe ſivi y mertvi, kakti uſzaki prokleti odtuiè, y odtiraiu od Sz. Czirkue uſzi oni, koij, poſzuoiavaiu blago, koieſzu preminuchi za ſzuoie duſſe ali na Sz. Meſſe, ali na Czirkve Boſie oſztavili, y razdeliti zapovedalì. *Eijciantur ab Eccleſia Sanctorum, qui oblationes retinent defunctorum.* Nu kulikobivaſz vezda moralo liſztor iz ove Sz. Czirkvicze van poiti? koiem, kakti prokletem niſze ſzmeti z drugemi kerſcheniki paidaſſiti, niti vu Czirkvu hoditi. Ja nikoga neſzudim arza nikoga neznam, nai ſzam uſzaki ſzebe ſzudi.

Concil Vaxenſe ſeſſ 13. q. 2.

Jeſzuli pak Tutori, ali da bolye recsem Executori taki po ſzmerti oneh preminucheh Teſtamentume duſni izpuniti? nato odgovaria Ricardus *De media villa*, Ovak, *Aut Teſtator prafixit tempus infra quod exequi debeat Teſtamentum, aut non? ſi ſic, tunc non tenentur Executores ante tempus de neceſſitate illud implere, etſi optime facient illud exequendo.* Ako on umiraiuchi ie zapovedal da do meſzecz dan, do pol letta, ali do letta dan po ſzmerti, moraſze izpuniti zverſſeno Teſtamentum, akoga pervo terminuſſa neizpuniuiu, negreſſe; akoga pak pervo izpune, kruto dobro, y ſzueto vuchinè, ar tem berse pomaſu onem daſſiczam iz mùk ván iziti, y vu Nebo G. Boga hualit, y chaſztit zaiti. Ako pak umiraiuchi nikakovoga terminuſſa niſzu poſztavili, tak ovde potreba videti, ako Executor ima uſze pred rukami, kaimuie razdeliti zapovedano: Akoli ima? tak ſztànovito ie duſen naiberse, ako on iſzti den po ſzmerti, ali po pokopu; odkud ti takovi Executori, koij imaiu uſze vu rukah, y odulache Bog zna kak dugo izpuniti, y to iz lenoſzti, ali koga drugoga zroka, priſzpodablyaiuſze oneh nevolynch dùſſicz henkarom, *Egentium necatores.* Niti ſzamo Duſſicz, nego oneh ubogeh koij od glada y nevolye pogiblyu. Jeſzu gorſi od Tatov, ar kada nedaiu ono Czirkuam, kaie na nie oſztaulyeno, ie uſze jedno kako dabi ono iz Oltara ukrali,

Ricard. 4. ſent. d. 53. a. 5. q. 4

ukrali, iz Oltara pak ukraſzti, ie unogo vexi greh neg ukraſzti koiemu chloveku kai. Ako pak Executori nimaiu pri rukah blaga, nitiga nemogu dobiti, akoprem teriaiu, y iſchu, da Teſtamentov neizpuniuiu, vutom niſzu krivi.

K- Navuku tuliko umiraiucheh, kuliko Executorov z- iednum ſzamum Hiſtorium dokancham govorienie moie y ie od jednoga velikoga Uſuraſſa, koi chuiuch jenkrat na prodeke oſtro proti Uſuram govoriti, zbeteſahſze malo zatem, pochneſze iz onoga Prodecſtva ſzpominati, y zpoznavati vu kakove pogibeli ie niegove duſſe zvelichenie, poſlye po Szpovednika, y rauno on Prodekator doſſel be knyemu koiemu pochneſze ſzpovedati, ter naimre iz Uſur y kriveh dobichkov, y to z- velikum ſaloſztium, pochne proſziti Szpovednika daga nauchi, y pomore kak naiboſye zna duſſu zvelichiti, daie on pripraven uſza vuchiniti, kaimugoder reese y zapovè: Szpovednik prez uſzake Ceremonie niemu odgovori *Non dimittitur peccatum, niſi reſtituatur ablatum.* Grehi tebe tuoij nebudu nigdar oproſcheni, doklam nepovernes, kaigoder lyuczkoga imas, kaigod pak imas ſzam zpoznavas, daie uſze po uſurah y kriveh nachineh doblyeno, adda Goſzpone dragi oude drugo ni potreba nego 4. naiverneſſe priatele dozvati, y nym uſze blago zruchiti daie oni razdelè uſzakomu ſzuoie nazad, à vi moy Goſzpone vu naizlocheſzteſſe rubache potreba da idete vu ſpital, chakat koncza ſitka vaſſega, koije kruto na blizom, y tak be vuchinieno uſze dobrovolyno, potlambi zruchil bil uſze blago, vuchinilſzeie odneſzti vu ſpital tako rekuch gol, kade do malo vur duſſu ſzrechno ie zpuſztil y vu Nebo izraven poſzlal. Szpovednik pako niegov po Boſiem prepuſcheniu zapazilie jednoga Mladencza ali da bolye reesem uraga vu kipu Mladencza pred Spitalſzkemi urati milo plakatiſze, koiemu doiduchi jeden ſztari urag terga pita zakaiſze plache? odgovorilie da zato, kaitiſzem vezda pogubil jednu duſſu, koiuſzem tuliko leth pod oblaſztium imel, Nato pochneſze ſztari urag ſzmeiati,

y govoriti, Tiſzi norcz vutom, neznasli ti da za ovu jednu duſſu 4. druge dobis, ar ovi koiem ie on ſzuoie blago zruchil, nehte nigdar povernuti, negoie hote poſzvoiati, y tako ovi uſzi 4. budu naſſi, y tak be uchinieno.

Ràzmete vezda kaije to ò Krivoladauczi! Zakaizato naiſzi uſzi takovi dobro paze, daijmſze kai ſzpodobnoga nepripetì. Vaſz pako uſzeh ſzkupa y uſzakoga zoſzeb opominam z-recsmì Duha Sz. po mudrom Syracidu, kotſzem y vu preſſeſztnom prodecſtvu opomenul. *Ante Judicium para Juſtitiam tibi*, Pred Szudom pripraviſzi pravichnoſzt, toieto vuchiniſze pravichnoga. Akoſzi kai duſen? poverni; Akoſzi vúchem Bogu kai kriv? ſzpovechſze; ako miſzlis kai za duſſu uchiniti? chini doklamſzi ſiv, y ovak doides pravichen pred Szudcza Nebeſzkoga od niega pak vu Nebo.

Amen.

RAZ.

RAZGOVOR TRINAIZTI.

Iz blaga pravichno, a ne krivichno zadoblyenoga, Teſtamentumi vuchinieni, ieſzu G. Bogu dragi, y prietni

Eſtote parati, quia quâ neſcitis horâ Filius Hominis venturus eſt. Matth. 25.

Budete priprauni, ar, koiu vuru neznate Szin Chlovecſi doide.

CHudnem, ſzmeſnem, ali mudrem y hvale urednem nachinom vojuvalie negda General glaſzoviti Hanibal, ſzuproti Fàbiuſſu Maximu Glaſzovitomu Rimzkeh Seregov General Oberſztaru, koia dva viteska Generala, y glaſzovita Viteza izpeliauſi napolye ſzuoie Serege, y doiduchi na blizom daſzuſze mogli ne ſzamo videti, nego y pobiti, pocheleſzu trumbete puhati, bubni y pauke bubniati, Szoldate nyhovem glaſzom opominati, daſze priprauni dersè na boi, y na harczuvanie gotovi. Doklamſzu oboduoiega Serega Triumbetaſſi puhali, y bubniari bubniali, odluchilie Hanibal nekuliko ſztotin junakov, koij z-lopatami, y motikami nakopaliſzu pred Szunchenem izhodom ſzuhe y praſne zemlyè pred niegovem Seregom na ſzpodobu Szanczev. Sztanſſiſze vu zoriu Fabius Maximus

mus za ſztaulyat ná red ſzuoie junake, zagledalie pred Hanibalovom Seregu Sancze iz praha, pochelſzeie oſzmehavati iz Hanibala, y ſzuoiemi Seregi pribliſavati, Hanibal pak zapovedalie ſzuoiem junakom viſſak ſzuproti Rimlyanom on prah hitati, koiegaie veter megy nie na ſpodobu jedne megle noſzil po zraku vu ochi Fabiuſſa, y Szoldatov niegoveh, koij od onoga praha zaſzleplyeni, y od Hanibala naſzkocheni, ſrechno obladani, y zkoro uſzi do jednoga zkonchani oſztali jeſzu: Szpodonem nachinō peklenzki Hanibal Kralya Lucifera Seregov General barache z-Chriſtuſſevemi pod Zaſztavum Sz. Krisa voiuiuchemi Junáki, ter naimre na onom zadniem harczu na polyu ſzmertne poſztelye, kade za obladati nevolynoga chloveka, zbugiuie prah y dim oneh zemelyzkeh miſzlih, z-koiem prahom zaſzleplyuie ochi pameti y razuma niegvoga, da on nevidi y nezpoznava za hudobu y za greh velik ono blago po kriveh moduſſeh y nachineh ſzpraulyeno, ne ſzamo odvetnikom ſzuoiem oztaulyati vu Teſtamentumeh, nego od onoga blaga zapiſzavati na Czirkve, na ſpitale, na kloſtre: Onem pako koiemie po uſurah, ſzilum, cziganium y drugemi krivichnemi nachini uzeto, ali pak zkratcheno bilo, kakti ſziromahom tesakom druſine, y meſterzkem lyudem, pache y kramarom nepourachati, kodſzu pod ſzmertni greh povernuti duſni, nego uſze drugem lyudem, ali na chazt Boſiu, y grehov oproſchenie razluchauati

Od oveh takoveh hotelie recsi Sz. Kraly David *Oculos ſuos ſtatuerunt declinare in terram* Ochi ſzuoie imaiu obernienie na zemlyu, toieto na blago zemelyzkò, zkerbechiſze bolye ſnym ſzuoiu deczu y rodbinu na zemlye bogatu oſztaviti, neg ſzuoie duſſe vu Nebu kincse vekovechne zadobiti: Ali teh takoveh ia danaſni dan opominam od ſztrani Duha Sz. z- onemi recsmi mudroga Salamona, *Ne erigas oculos tuos ad opes, quas habere non potes*, Nepoſztaulyai ochi tvoie na blago, koiega imeti nemores, to-

Pſal. 16. v. 11.

Prover. c. 23. v. 5.

ieto

ieto neſzmes, *quia facient ſibi pennas quaſi aquila & volabunt ad te.* Ar ono lyuczko blago hocheſzi vuchiniti peruti kakti Orel, y od tebe hoche odieteti. Zakaizato z- ovem moiem Razgovorom kanim uſzem onem koijſzu do ſzada z- blagom Szveta ovoga od Hanibala peklenzkoga zaſzleplyeni bili, ochi odpreti, da budu mogli videti, y zpoznati vu kulikeſze pogibeli nahagiaiu vekovechnoga zkvarienia, razdelyuiuch vu Teſtamentumeh kaikomu ono lyuczko blago, koieſzu zdaunia duſni bili povernuti nazad onem, koiemſzuie po krivicze uzeli, ali konche na ſzmertne poſztelye dusnibi povernuti uſzakomu ſzuoie y naplatiti komuie kai duga: y ovoie jeden zmegy naioſzebuineſſeh moduſſev y nachinov z- koiemſze mora chlovek k- ſzmerti pripraviti polek Chriſtuſſevoga navuka *Eſtote parati &c.* Budete pripravni &c. od koiega bude obilneie govorienie moie.

Vu 4. Knigah Kralyeuſzkeh vu 6. delu ſtem kakie Kraly Syrie poſzlal bil Szoldate ſzuoie lovit Sz. Eliſeuſſa Proroka, doiduchi Szoldati vu nochi pod Varas vu koiemie bil Sz. Eliſeus, koiegaſzu onu noch podſzeli, y okolu obſzterli, z- uffaniem vu jutro Sz. Eliſeuſſa Proroka k- rukam dobiti, y Kralyu ſzuomu dopelyati, to doznauſi Eliſeus, molilie G. Boga ovak, *Percute obſecro gentem hanc cæcitate.* Oſzlepi proſzim lyucztuo ovo; y kmeſztu uſzi do jednoga ieſzu oſzlepeli, y onak ſzlepi hodech po taboru jeden vu drugoga ieſzuſze zadevali, k- koiem iziduchi van Eliſeus pochelieie izpitavati, kai iſchete moij lyudi, y kamſzteſze odpravili? povedoſſemu kam, y pokai oni ieſzu poſzlani od ſzuoga Kralya Syrie, onda nym recse Sz. Prorok: O moij lyudi! vi nehodite pravem putom, hote za menum, ia vaſz hochu napelyati na pravi pùt, privoliſſe, y poidoſſe za nym, koie ſzlepake onie zapelyal vu Varas Samariu, vu koiega doiduchi oni za Eliſeuſſem, pochelie znovich Sz. Prorok G. Boga moliti, *Aperi Domine oculos iſtorum.* Odpri Goſzpone ochi oveh, y taki pregledaſſe uſzi, y videchiſze nà ſzred Varaſſa Samarie pod oblaztium

4. Reg. c. 6. v. 18.

Kralya onoga kakti vu ſzuſanztvu uloulyene, vu kulikom ſztrahu oni ieſzu bili? lehkoſze ſzuditi more; ali toie bila ſzrecha nyhova, da za volyu Sz. Eliſeuſſa on Kraly nym nikai ni vuchinil, negoiele onak ſzlobodne odpuſztil domov, zato govori Sz. Ambros. *Ubi cæcitas, ibi perfidia eſt.* Kadeie ſzlepota, ondeie hudoba. Ja pako velim, da kadeie prekoredna lyubav proti decze; ali rodbine, Nemarnozt pak y zamugienie ſzamoga ſzebe? ondeie naivexa ſzleparia, ar doklamie chlovek zdrau y friseg chuieſze vech krat od Prodekatorov opominati, y od Conſcienczie ſzuoie krichati. *Hæc non eſt vera via.* Ovo ni pravi pùt vu Nebo, toieto ove uſure, y uſzi krivi nachini, zkoiemiſze lyuczko blago grabi, y poſzuoiava, niſzu pravi pùt proti Dike Nebeſzke. Niti prikazuvanie onoga krivichnoga blaga rodbine, ali na Sz. meſzta, pelya vu Nebo; Niti ie pùt vu Nebo oſztaviti blago lyuczko ſzuoiem odvetnikom vuto jme, dabie oni po ſzmerti nyhove razdelili ne ſzamo na Sz. Meſzta, nego y nazad povernuli onem chieie bilo. Oh! ovaie jedna prevech velika ſzlepota, Zkoiumſzu unogi y preunogi zaſzleplyeni ali, doide ureme, daſze ove ſzlepe ochi nym odprù, da pregledaiu y zpoznaiu ſzuoi neſzrechni ſztalis vu komſze nahagiaiu poiti vu ſzuſanztuo vekovechnoga zkuarienia; onda budu ſeleli hoditi po pravom putu vu Nebo pelyaiuchem, onda budu ſeleli povernuti, kada nebude vech kai pourachati, ali pak, ako y bude kai, vremena nit moguchnoſzti nebude to vuchiniti, odkud zverhu teh takoveh ſzlepczev krichì Sz. Auguſtin. *Væ avertentibus oculos ne videant veritatem.* Jai takovem koij odurachaiu ochi ſzuoie za nevideti praviczu y iſztinu, koiaſze poveda, kak y kem putom moglobiſze y moralo vu Nebo poiti.

S. Ambro.

S. Auguſ.

Jednoga takovoga ſzlepaka napervo donaſſa Sz. Antonin, povedaiuch od jednoga krivoladaucza blaga lyuczkoga, koiega na ſzmertne poſztelye opominalie Szpovednik, da poverne lyuczko nazad, ako hoche duſſu ſzuoiu

zve-

zvelichiti, koiaie jur tuliko leth odbludila od puta Dike Nebeſzke, alije ne ſzamo ſzlep na pameti bil, negoſzeie y gluhoga na ſzpovednikovo opomenienie chinil videchi Szpovednik da z-lepemi rechmi nikai nemore opraviti, pochelie z- oſtremi okol niega hoditi, grozechimuſze da ne ſzamo duſſa niegova vu nebo nigdar nepoide, nego niti telo niegovo vu Czirkve y Sz. Meſztu nebude pokapano, kot ochitoga greſnika, ni to ni imelo pri niem meſzta, arie josche vexa lyubav bila proti niegovem dvem ſzinom, nego proti G. Bogu, koij chuiuch Szpovednika kak z-Otczem barache doidoſſemu y ona dua napomoch, terſzu pocheli nagovariati Otcza, daſze on nai nikai nezkerbi za nyh, nego nai on ſzuoiu duſſu naipervo ozkerbi à da oni hote radi prez Jmainia oſztati y prez blaga, da liſztor on ſzuoiu duſſu zvelichi; Na kotereſzeie on oſtro ogledal, y nym ovak pochel govoriti: Muchete ò neſzpametna decza! kai niſzte nigdar chuli, kakie miloſztiven G. Bog, y dober lyudem, koij vu niega veruiu, y tako akoſzem rauno ia jeden greſnik, moremſze uffati vu Boſiu Miloschu, ako pak vi po ſzmerti moie oſztanete petlyari, znate kakovie ſzuet, kaibi lyudi od mene govorili dabi ia lyuczko povernul, y kakbi na vaſz merzeli? to zrekuchi zamuknulie, zanemel, y cheſz mal chaſz neſzrechnu duſſu zpuztil, po ſzmerti koiega odperlaie Mati z-ſzinmi zkupa skrinie, ogledali blago, megyſzeie razdelili, y Mati z-iednem ſzinom kai goderſzu poznavali vu nyhovom dèlu lyuczkoga blaga ali Jmania, uſzeſzu nazad povernuli, cheſza drugi ſzin ni hotel vuchiniti, do malo uremena y on ie neſzrechno umerl; ov pak taki po ſzmerti niegove Redovnikom Sz. Ferencza ie poſztal, y buduch na molitve odperlaſzeie zemlya pod nym, y zagledalie vu peklu duſſe Otcza y bratta ſzuoga, kakſzuſze megy ſzobum z-goruchemi kleſchami ſgali y tergali jeden drugomu zrok prokleczta ſzuoga zpochituiuch; Ah! krichi, krichi na veſz glaſz vezda ò Sz. Salvianus Biskup *O infelix cæcitas? ò miſeranda conditio mortalium? alijs, bonis*

S. Salvia. Ep. L. 3. de Eccleſia. *ſuis præparare Beatitudinem, ſibi afflictionem; alijs gaudium, ſibi luctum; alijs voluptatem brevem, ſibi ignem perennem.* O neſzrechna ſzlepota! o nevolyni ſztalis naroda chlovechanſzkoga! Drugem z-blagom ſzuoiem pripraulyati blaſenztuo, ſzebe proklecztuo; drugem veſzelye, ſzebe ſzaloſzt; drugem kratko naſzlaienie, ſzebe muke peklenzke y vekovechno terplenie. Vigyte N. N. kak urag pekleni z-prahom nedoſztoine prekoredne lyubavi proti decze ſzuoie zaſzleplyuie, kuliku teskochu na ſzmertne poſztelyc pourachati lyuczko blago neſzrechnem greſnikom zaudaie.

Bario. L. 2. q. 114. a. 1. Od Teſtamentov piſſe Bartolus ovak *Teſtamenta ſapè fiunt deliramenta ſi fiant ſine Charitate.* Teſtamentumi ieſzu nori, y neſzpametni, ako bivaiu prez lyubavi, bivaiu pako prez lyubavi naibolye onda, kadaſze zapiſſuie y oztanlya blago po krivicze zadoblyeno, ne onem chieie bilo, nego na Czirkve, Kloſtre, Spitale, ar veli G. Bog *Honora Dominum de tua ſubſtantia.* Chaſzti G. Boga z-tuoiem blagom, kade potreba dobro upamet uzeti onu rech *Tua* tuoiem, a neveli *Aliena.* zlyuczkem. On pako G. Boga chaſztì, koiti za lyubau y volyu niegovu delì ubogem, ali Sz. Meſztom blago, koieie on ſzuoimi trudi, y ſulyi po pravicze ſzpravil, y zadobil, à ne po krivicze; ar almuſtuo dàno ubogem iz lyuczkoga blaga, nitie drago, nit prietno G. Bogu, polek oneh rechi mudroga Syraka *Qui offert Sacrificium de ſubſtantia pauperum, quaſi qui victimat filium in conſpectu Patris.* On koi daie aldov iz imetka y blaga oneh ſzirot, ſzpodobenie onomu, koi umaria ſzina pred ochima Otcza niegovoga: Sz. pako Auguſtin od teh takoveh govori, koij naimre iz blaga po krivicze zadoblyenoga almuſtuo po ſzmerti vu ſzuoiem Teſtamentumu oſztaulyaiu koiega rechi ieſzu ove *Melius eſt te non facere Elemoſynam quàm unde pauca paucis facias plurimos denudare; & ut unum veſtias, plurimos veſtitos ſpoliare.* Bolyeie neuchiniti almuſtua, nego za dati mallem, mallo, unoge velike skode vuchiniti, y za oblechi iednoga gologa, unoge oblechene ſzlechi do golo-

Prover. c. 3. 9. 9.

Eccli. c. 34. 9. 24.

S. Auguſ. de Vita Chriſtiana

gologa, y malo nisc govori ov iszti Sz. Otecz. *Illam elemosynam DEus approbat, quæ de justis laboribus ministratur, quæ autem de lachrymis præstatur alienis, illam abominatur.* Ono almustvo G. Bogu ie drago y povolyno, koiesze ztrudi pravichnemi zadobiva y na chaszt Bosiu, ali za lyubav niegovu ubogem daie. Ono pak koiesze z- lyuczkemi szuzami dobiva, y daie; to takovo on oduriava. *Idem ibidem*

Kakovem pako nachinom G. Bog te takove oduriava? y komu on ove ovakue darounike priszpodablya? chuliszte zgora mudroga Syraka, da naimre on te takove nevernike priszpodablya onomu lyudomorczu, koi pred Otchinemi ochima umaria szina, ar on, koi ubogeh lyùdi blago Bogu na aldov daie, rauno tak chinì, kod on koi szina pred ochima Otcza nemilo zarazuie y umaria. kade vucheni Lyranus ovak govori, *Licet DEus sit Pater omnium per creationem, tamen speciali modo est Pater pauperum per hæreditatis promissionem: Beati pauperes quoniam ipsorum est regnum Cælorum.* Akoprem G. Bog ie Otecz uszeh lyudi kakti Sztuoritel, vendar oszebuinem nachinom ie Otecz uszeh szirot, po obechaniu Blasensztva, polek oneh rèchi Sz. Matthea Blaseni ubogi, ar ie nyhovo Kralyeztuo Nebeszko, iz cheszа zpoznatisze more, gdogod ubogem po krivicze iemlye blago, ie usze jedno kako dabie umàrial, ar veli Sz. Piszmo *Qui aufert in sudore panem, quasi qui occidit proximum suum.* Koi iemlye szilum ali kakgoder drugach krivo, ie jednak onomu, koi umaria blisniega szuoiega, da pache unogemsze vexa muka zaudaie, neg dabi na meszu ubieni bili, ar onak ubiti, unogeh nevoly, tùg, y salosztih bisze mentuvali, koie ovde sivi vu onom sziromastvu terpeti moraiu: Kuliko pak G. Bogu saloszt zaudaiu, kadamu na chaszt (kod oni stimaiu, y vele) daruiu ono blago, koieszu iz kervaveh sulyev oneh szirot izszeznuli, oh gdoie on koibi to povedati znal? Znanoie dobro daga niedne sztuari na ovom szvetu ni, za koiubisze Oteez ali Mati bolye raszerdili, y rasalosztili, nego, ka- *Lyran.* *Eccli. c. 34. v. 26.*

dabi videli ſzina ali kcher ni krivoga ni duſnoga pred ochima merczvariti, y umariati, natuliko da uſzem drugē nepriatelom bersebi uſze krivicze oproſztili, neg ovem lyudomorczem. Na potvergenie te iſztine imamo lepu peldu vu Sz. Kralyu Davidu, koi oproſztilie bil iz pravoga ſzercza Kralyu Saulu, koigaie tuliko krat preganial, y na zkonchanie izkal; Oproſztilie Semeiu, koigaie kruto merſzko y nedoſztoino pſanil, y kamenie za nym hital, kadaie pred nevernem ſzinom Abſolonom beſal. Oproſztilie Abſolonu, koije proti niemu veliku voiſzku podignul, ſelechiga umoriti, y kralieuztva mentuvati. Ali na Capitana Joaba kadaie rechenoga ſzina Abſolona akoprem nevernoga bil umoril, tak iakoſzeie bil raſzerdil, damu nigdar ni hotel oproſztiti, negoie tia na ſzmertne poſztelye zapovedal ſzinu Salamonu, daga zkoncha. Oh! akolije David to vuchinil onomu, komubi bil moral zahvaliti dagaie od Nepriatela oſzlobodil, a kaj nebi bil moral vuchiniti onomu, koimuie ſzina Abſolona ubil? Odkud uſzakj zmegy vaſz N.N. lahko razumeti more y zpoznati, kakſze G. Bog ſzerdj na one, koij niegove ſzinke ubiaiu, pokrivicze nyhovo blago uzimlyuch, y na niegovu chaſzt pred ſzmertium davaiuch, y po ſzmerti vu Teſtamentch zapiſſuiuch, kade Sz. Gregur Papa ovak govorj. *Quantus dolor ſit Patris, perpendimus, ſi ejus in conſpectu filius victimetur? & hinc facile cognoſcimus, quantus apud Deum dolor exaſperetur, quando ei ſacrificium de rapina tribuitur.* Kulikaie ſalozt jednoga Ottcza videchi pred ochima dete merczvaritj, toſzmo videli, odkud zpoznatiſze more ſalozt koiu G. Bog chùtj, videch damuſze tatbine y po drugeh kriveh nachineh zadoblyeno blago na aldov prikaſuie.

S. Gregor. l. 7. Epiſt. 3.

Nadalye ſtem vu Sz. piſzmu od iednoga chudnoga vigienia pokazanoga Sz. Ezekielu Proroku od G. Boga kot on ſzam ſzvedochj, daie naimre videl iednoga velikoga Orla z- dugemi perutmj, z- unogem uſzakoiachke farbe periem, na goru Libanus letechega, koterie onde iz iedno-

ga-

ga Czedrovoga dreva iztergnul ſzredinu, ili ſzercze, y nie ſzobum ie odneſzal vu zemlyu Kananciu. *Aquila grandis magnarum alarum, plena plumis, & varietate, venit ad Libanum, & tulit medulam cedri, & transportavit eam in terram Canaan.* Ezech. 17. §. 3. Oude Sz. Otczi, y Tolmachnikj Sz. piſzma, naulaſztito Sz. Gregur papa, Aldrovandus, y Cornelius à Lapide po ovom orſu razmeiu nevernoga Kralya Nabukodonozora, po Gore pako Libanſzke Varas Jerusalemzkj, zeuſzem Kralyeuztvom Sidouzkem, po periu y niegoveh velivelikeh peruteh, niegou veliku zmosnozt, z- koiumie on vu Sidouſzkj orſzag bil doſſel: Po ſzredine pako ili ſzerczu koieie on iz Czedruſſa uzel, y ſzobum odneſzel, biloie blago y kincſi, koieie on vu Jerusalemu pobral, y vu Babiloniu odneſzel: Gdobimj vezda znal povedati kamie on one kincse poſztavil? rechemi morebitj gdo, daie ſnymi pokupilſzj Kralyeuztva? ne; morebitj ie okincsil y nàczifral ſzvoy Kralyeuzkj dvor? ne; morebiti ie nabermal unosinu Regimentov Szoldatczkeh? Ne, ne, nikai takvoga ne nego kai? poſzluſſaite Sz. Daniela Proroka, *Asportavit ea in terram ſenaar, in domum Dei ſui, & vaſa intulit in domum theſauri Dei ſui.* Dan. 1. §. 2. Odneſzelieie vu Czirkvu Bogaſzuoiega. Rauno tak chinè y ſzadaſnie vreme unogi y preunogi Kerscheniki, koij po uſurah, po kriveh terſtvah, jednum rechium po kriveh nachineh dobivaiu pod oblaſzt ono blago, ono ſzrebro, zlato, drago kamenie, jmania, koia ali z- cziganium, ali ſzilum onem ſzirotam iemlyu; potlam pak chuiuch Prodekatora, ali Szpovednika krichati da ovo ni pravi pùt vu Nebo, arſze pravichno nelada ono kai po krivicze ie zadoblyeno, kai adda chine? daiu na Czirkvu, opade koi takov vu pogibleni beteg? chinì iz oneh ſzrebernch y zlateh kùp napraulyati lampaſſe y kelihe. ter Czirkvam prikaſuie, Ako Teſtamentum chini? tak vu niem oſztaulya na Czirkue, na Oltare, na Bratovchine, na Spitale, Kloſtre razdelyuie ſzim ovo, tam ono uffaiuchiſze z- onem almuſtvom od Boga Miloſchu, y od

Szvet-

Szvetczev Boſieh pomoch y obrambu na ſzuoie zkradnie vure dobiti, y grehouſze oſzloboditi, ali oh! kak ſztraſnoſze vutom ukaniuiu, ar na meſzto ſzlusbe, veliku kriviczu; na meſzto poſtenia veliku obſanozt G. Bogu chinè, na meſzto milosche y grehou oproſchenia, ſzerditoſzt y kaſtigu vekovechnu vu mukah peklenzkeh ſzebe zaſzluſuiu. *Dona enim iniquorumnon approbat Altiſſimus, nec reſpicit in oblationes impiorum, nec in multitudine Sacrificiorum propitiabitur peccatis eorum.* Govori Duh Sz. po mudrom Syraku. Dare hudobneh lyùdih nehuali viſni G. og, nitiſze ogleda na almuſtva greſnikov, nitzbok unoſine aldavov ſzmiluvatiſze hoche grehom nyhovem y proti tem takovem krivichnèm darounikom tuſiſzè G. Bog po ſzuoiem Malakiaſſu Proroku ovemi rechmi. *Intuliſtis de rapinis claudum & languidum, & intuliſtis munus, numquid ſuſcipiam illud de manu veſtra? dicit Dominus.* Doneſzliſztemi iz tatbin koieſzte vuchinili onem ubogem nevolynem Iyudem, kakti na jeden dàr, ſtimate da ia to uzemem od rùk vaſſeh? govori G. Bog zverhu koieh rechi Sz. Malakiaſſa, Sz. Jerolim ovak govori *Offertis inquit languida, & hæc de rapina & fletibus miſerorum & inſuper dicitis de labore & paupertate offerimus quod habemus.* Kako dabijm hotel recsi, O prokleti kervoloki! vi mene daruiete ono blago koieſzte vi krivo y nepraudeno podſze podkopali, ter pak velite daſzteie vi z- vaſſemi trudi y ſulyi zadobili, y pridaiete da od vaſſega ſziromaskoga Otczinſztua y vekovechine daiete? oh neſzrechniaki! adda vi mene derſite za tak ſzlepoga, y priproſztoga? kako dabi ia nevidel y neznal gde, kak y od koga vi nye ieſzte zadobili? Nili ovo blago vaſſeh ſzuſzedov, koieſzte vi nym pokrali? vaſſeh ſzlug, tesakov, kmetov, meſterſzkeh lyùdi, koiemſzte vi nyhovu plachu z- kervavemi ſulyi zaſzluſenu zkratchuvali? Nili ovo ono blago oneh malyahneh dechicz prez Otcza y matere, koiemſzte vi Tutori bili? Nili ovo ſzrebro y zlato oneh ſziromaskeh Udovicz koiemſzte krivichni Prokoratori, ali

Eccli. c. 34. §. 23.

Malach. c. 1. §. 13.

Hirony.

Szud-

Szudczi bili? Nili ovo ono blago, koieie od umiraiucheh vam zrucheno y preporucheno bilo, dabie kai berse to berse na Meſſe, Czirkve, Spitale, y Kloſtre razdelili za nyhove duſſicze? Vi pako od ſztrani vaſſe, za oproſchenie grehov vaſſeh mene nye daruiete? y ſnym mene chaſztiti kanite? Nil ovo ono blago, koteroſzte vi po uſurah y krivek intereſſeh tuliko leth ſzpraulyali, y nye ſzpraulyaiuch bl ſnie vaſſe vu veliku nevolyu poſztaulyali? Terſze uffate vi ò neſzr chni ſzlepaki miloschu na vaſſe zkradnie vure od mene dobiti za ove vaſſe krivichne dare? Oh nikai menie nego to! *Ego enim ſum Dominus Judicium diligens, & odio habens rapinam in holocauſto.* Veli G. Bog po ſzuoiem Sz. Jſaiaſſu Proroku. Jſem G. Bog koi praviczu lyubim y oduriavam dare iz blaga krivichnoga. *Iſaiæ c. 61. v. 8.*

Nitiſze nai nigdor neuffá vu molitvu Fratrov y petlyarov z- podelieniem nym onoga krivozadoblyenoga blaga, ar ako y uſzi Szvetczi Bosi budu za takovogaſze molili; miloſche nigdar nedobe tomu takovomu, ar *Non dimittitur peccatum niſi reſtituatur ablatum.* Tomu takovomu neodpuſchavaiuſze nigdar grehi, doklam god lyuczkoga blaga nepoverne, moguchie povernuti. Da pak vu Teſtamentumeh zapovedaiu Executorom povernuti lyuczko, toie znamenie da dabi takov nemoral umreti, nebi niti blaga pourachal, y tako uſzigdar krivoladavecz vu grehu ſive y umira, Niti G. Bog z- duſſum po ſzmerti chaka doklambi blago povernieno bilo, nego kakva iz tela na ſzud doide; tak oſzugiena na veke bude: Kodſzeie rauno pripetilo z- onem plemenitem chlovekom, Ermondom, koi zbeteſauſiſze na ſzmert, poſzlalie Sz. Chloveku Launomaru (kotſze vu niegovõ Sz. Sitku ſte) 40. kvatrinov za almuſtvo, proſzechi dabi za niega G. Boga molil, koich kvatrinov on Sz. Chlovek ni hotel uzeti, ali na tulike proſnie onoga koi doneſzelieie bil uzelieie, y odneſzelieie vu ſzuoiu Capeliczu, kedaieie poſztavil na Oltar, y pochel G. Boga moliti za onoga beteſnika, naimre pak dabi almuſtvo ouo niegovo bilo *Spec. Exempl. Diſt. 8.*

prietno, y niemu na dussno zvelichenie y onak molech pochelie jemati iz Oltara one kvatrine jednoga za drugem, zmegy uszch ni vech neg jeden szam kvatrin zaszc zadersal, druge uszc jemu nazad poszlal, buduchi onomu Bogaboiechemu chloveku obznanieno od G. Boga da on szam kvatrin ie bil pravichno zadoblyen, kogaie on beteszni Goszpon mogel za dussu osztaviti,, druge uszc iemu nazad poszlal, poruchiusimu da almustva iz kriveh dobichkov G. Bog neprijmlye, negoszc onomu mora nazad povernuti komuie po krivicze uzeto blago, drugach dussa ie vu pogibeli, niti telo zdravia nedobi, ar grehszc neodpuscha, doklamszc lyuczko nepouracha. Doneszuchi poszel one kvatrine nazad Goszponu szuoiemu koiegaie nasscl josche sivoga, y povedausimu kaimuie on Sz. Chlovek poruchil, chesz mal chasz dussu ie zpusztil, kamie pak dussa? lehkoie szuditi ternaimre iz rechih Sz. Paula Apost. koieszc stu vu pervom niegovom liztu, kogaie on szuoiem Corintianczem piszal, y ieszu ove, *An neſcitis quia iniqui regnũ Dei non poſſidebunt*? Kai neznate da krivichni Kralyeztva Nebczkoga nebudu ladali? *Nolite errare, neque fures, neque avari, neque rapaces regnum Dei poſſidebunt.* Naite fallsiti, ar niti tati, niti zkupczi, niti pograblyuczi Diku Bosiu dobiti hotte. Iz koieh rechi lehko zpoznatiszc more kamie dussa onoga plemenitassa, y uszch naszlednikov niegoveh, vu krvichnom zadobivaniu, y szpraulyaniu blaga.

1. Corin. c. 6. §. 9.

Kaiszc adda mora chiniti? z- jednem lepem iz Sz. Piszma navukom dokancham govorienie moie, y naipervo velim, da on koi hoche dober, G. Bogu drag y prieten Testamentum chiniti, mora naipervo lyuczko povernuti onem, od koiehie kai po krivicze uzel, ali naplatiti, akoie komu kakovu kriviczu vuchinil? potlam pako od onoga blaga pravichno zadoblyenoga polek volye, y moguchnozti szuoie razdeliti, kuliko y komu drago.

Luca c. 9. §. 8.

Jmamo lepu peldu vu Zakeussu od koiegasze Sz. Lukach

kach ſzpomina da on hotechi Chriſtuſſa k- ſzebe doiduchega chaſztiti, rekelie ove rechi. *Ecce dimidium bonorum meorum Domine do pauperibus.* Nut Goſzpone k- chazti tuoie poloviczu blaga moiega daiem ubogem, alimu to ni bilo zadozta, negoie taki pridal. *Et ſi quid aliquem defraudavi reddo quadruplum*, y Akoſzem komu kakovu kriviczu vuchinil, pouracham chetvericzum, koiemuie Chriſtus takai miloztiuno odgovoril. *Hodie huic domui ſalus â Deo facta eſt.* Danaſz ovoi hiſe zuelichenie od Boga ie vuchinieno ovdemi recse gdo; kai, y kak to Chriſtus odgovaria? nebili bilo bolye recsi, *Homini huic.* Chloveku ovomu, a ne *Domui huic.* Hise ovoi: ar Zakeus akoie po krivicze blago dobival? on tulikai ie nye y razdelyeval y pourachal, adda veſz blagoſzlov y zvelichenie on ſzam bilbi moral zadobiti: Iztinaie to, ali G. Bog znalie dobro da dabi Zakeus nebil povernul lyuczkò; na niega, y veſz odvetek hiſe niegove proklecztvò bi bilo opallo; pokehdob pako da on pouracha lyuczkò, krivicze tak obilno naplachuie, y almuſtvo tak veliko chinì; uredenie on y z- hiſum ſzuoium Boſiega blagoſzlova, y duſſnoga zvelichenia; niti nai nigdor toga neſtima dabiga almuſtvo izprichalo od pourachania, ar mudri Syrak velì, Naideſze jeden kogaſzi ti gologa opravil, a drugi kogaſzi do gologa ſzlekel. *Unus orans, & unus maledicens, Cuius vocem exaudiet Deus?* Veli mudri Syrak. Jedenſze veſzelì y Boga moli za te daſziga z- almuſtvom nadelil; drugiſze pako plache y proklinia daſziga mentual blaga niegovoga: koga zmegy oveh dveh G. Bog proſniu poſzluſſa? jeli onoga koi proſzi miloſchu za prieto almuſtvo? ali pak onoga, koi za kriviczu ſzebe vuchinienu proſzi Bosanzku praviczu? prez uſzake duoinoſzti Praviczaſze prepoſztaulya miloſche, kotſzmo malo pervo chuli od Sz. Jſaiaſſa *Ego ſum Dominus Judicium faciens &c.* G. Bog ſeli y hoche da chlovek pravichno ſive, y iz pravichno zadoblyenoga blaga uboge nadelyuie, y na niegovu chaſzt poCzirkuah y Bratovchinah razdeliuie; y to

Eccli. c. 34. v. 29.

takovo almuſtvo pogaſſuie grehe, kot voda gaſzì ogeny
Zakaizato kada ti ò moi Kerſchenik hoches tvoi Teſtamentum chiniti piſzati, pervo moras miſzliti ako kai po kriviczi lyuczkoga ladas, y ako kai takovoga naides, y zpoznas, ali daſzi komu kada kakovu kriviczu vuchinil, ali skodu, ali da niſzi naplatil komuſzi kada kai duſen oſztal? Naipervo ieſzi duſen ti uſze povernuti, y platiti, potlam pak z-onem kai tuoie pravo zpoznavas, polek tuoie volye y Duha Sz. nadehnienia, mores razluchiti. y onda ztoprav mores nadeiatiſze plache za almuſtvo tuoie od G. Boga. *Eſtote ergo parati quia quâ neſcitis horâ Filius Hominis venturus eſt.* Doklamſzte pri pameti, y jakoſzti, razluchete z-vaſſem blagom, nye pourachaiuch, y vu Ime Boſie delech, neuffaiuchiſze, niti nezanaſſaiuch na druge po ſzmerti, ar tem nachinom nebudete priprauni; koga pak Szudecz Nebeſzki nenaide pripraunoga, tesko po niega Amen.

RAZ-

RAZGOVOR CHETIRINAIZTI.

Izpunienie Teſtamenta, bolyeie, y ſzigurneie pred ſzmertium, neg po ſzmerti chiniti

Eſtote parati, quia quâ neſcitis horâ Filius Hominis venturus eſt. Matth. 25.

Budete priprauni, ar, koiu vuru neznate Szin Chlovecſi doide.

NIkai ſzmeſneſſega meneſze nevidi, niti bedazteſſega, nego kada vidim, ali chuiem da ſzlepecz ſzlepcza vodi, ar kai more ſzlepecz ſzlepczu pomochi? obodua ſivu vu pogibeli uſzaki korachai zadetiſze, y na zube opaſzti, ali vu iamu kakovu, iz koie nevide, neznaiu, nit nemogu van iziti, y tako akoijm gdo napomoch nedoide, ieſzu priſzilyeni onde neſzrechno poginuti, *Cæcus ſi cæco ducatum præſtat*, Govori Chriſtus pri Sz. Mattheiu, *Ambo in foveam cadunt*. Veliſze pak daie lyubau ſzlepa, koia iſztina naibolyeſze zpoznava vu Roditelch proti ſzuoie decze, ter naiguſche na ſzmertne poſztelye. Odkud ſzpametnoie izmiſzlil negda on, koterije vuchinil lyubav ovak malati? Naimre jednoga ſzlepoga Ztarcza, koiegaie *Matth. c. 15.*

jedno malo dete vodilo, z-ovem podpiſzkom *Quo libet.* Kam volya, toieto daie ſztaracz ſzlepi moral poiti, kamie detetu volya bila, zato y Poëta popevà *Inſano, nemo in amor videt.* Gdogoder kàse prekorednu lyubav decze ſzuoie, tatakov nezna nit nevidi kai chinì: Nevide niti nznaiu kai chinè, kadaſze den y noch trude y potè ſzpraulyaiuch blago, vech krat krivo y nepraudeno, y polek toga z-prekerſavaniem Boſieh zapovedi? Nevide niti nezaiu kai chinè, y kut hode kada z-onem blagom tak zkupo ſivu, daſzega ſzami uſiti neuffaiu, unogo menie ubogem podeliti; Nevide niti neznaiu kai chinè, da ono blago prez uſzakoga Teſtamenta decze ſzuoie oſztaùlyaiu, a ſzami iz ſzebe, y duſſicz ſzuoiehſze zpozablyuiu, nemaraiuchiſze za ſzuoie duſſno zvelichenie, da liſztor deczu bogatu oſztave na zemlye. Ako pak rauno y Teſtamentum chinè, tak ſzlepechki y norſzkiga chinè, ar na zkradniem uremenu od betega y ſzmertnoga ſztraha zmutcheni, lebu kak ſzuoie diſpoſiczie chinè, ono naimre y onak kakijmſze od okolu nyh ſztoiecheh ſzlepakov natukava, da pache vech krat chineſze Teſtamentumi piſzati od takoveh koij neznaiutmicze od ſzvetloſzti, pravicze od krivicz, razluchiti: Od oveh ovakoveh zpraum iſztiuum moraſze recsi da ſzlepecz ſzlepcza vodi, y obodua prepadaiu vu jamu peklenſzku; Znaiuch daie krivichno blago, koterobiſze moralo povernuti, ter muchè, y huale ono razluchenie blaga: Vechkrat pako y tolnache krivichne davaiuch, z-velikum skodum y kvarom unogeh. Teh takoveh adda ſzlepakov z-ovem moiem Razgovorom hochuſze terſziti ochi odpreti, y pokaſzati, kem nachinom oni mogu Teſtamentume ſzuoie chiniti, da budu od uſzeh ſzpametneh lyudi hualyeni, G. Bogu prietni, y duſſiczam nyhovem haſznoviti buduch y Teſtamentum jeden zmegy oneh oſzebuineh nachinov z-koiemiſze uſzaki Kerſchenik morà k-dobre y ſzrechne ſzmerti pripraviti, y prihod Szina chlovechega chakati polek onoga Czriſtuſſevoga navuka, y opomenkà *Eſtote parati, quia quâ neſcitis hora,*

hora Filius hominis venturus eſt. Budete pripraúni, ar neznate koiu vuru Szin Chlovecsi doide.

Naipervo adda znati ie potrebno kai ie Teſtamentum? mudri Theologi y Canoniſte niega izpiſſuiu ovak, *Teſtamentum eſt voluntatis humanæ juſta diſpoſitio, de eo quod quis poſt mortem ſuam fieri vult, cum directa Hæredis inſtitutione.* Teſtamentum ie Chlovehanzke volye pravichno zapuſchanie blaga ſzuoiega, y rázluchenie kaiſze y kak ſnym po ſzmerti chiniti mora, z- poſztaulyeniem pravichnoga Odvetnika y Goſzpodara zverhu blaga ſzuoiega.

Unogiſze nahagiaiu prez deczè y bliſne rodbine, koij vu betegu akoprem pogibelnom nehte ni chuti od Teſtamenta dabiga vucinili, y ſzuoie blago razluchili, y to zbok unogeh zrokov, z- koiemi vremena neſchu gubiti, y tak vechkrat umiraiu prez Teſtamenta, vu koieh Imanie taki poſztaulya nogu Fiskus, y tako kai oni neſzpametni bedaki niſzu koteli oſztaviti vu Teſtamentumu Chriſtuſſu, dohagia vu ruke Fiskuſſu.

Unogiſze drugi nahagiaiu, koijſze vu tom ukaniuiu, da akoprem imaiu unoſinu blaga, iz duſſe ſzuoie malo, ali nikaiſze ſzpominaiu, dabi kai po ſzmerti, à unogo menie pred ſzmertium za nyu vuchinili, Nego ſzuoie Teſtamente lebudkak ſzlepo, ar od ſzlepeczev pelyani chinè, koij buduli, nebuduli izpunieni, y tako ſnyhovem blagom budu unogi dobro ſztali, koijſze iz duſſe nyhove nebudu nigdar ſzpominali. Drugi ieſzu koij ſzuprotiunem nachinom uſze kai imaiu prikaſuiu Chriſtuſſu, akoſze prem ni boiati Fiskuſſa, imaiuch deczè y rodbine bliſnie, y to chinè vech iz jala proti rodbine, neg iz poboſnoſzti proti Chriſtuſſu: Ali nai znaiu ti takovi, y tverdno veruiu, daſze vutom kruto ukaniuiu, ar ono blago zapuſcheno za duſſu, bude nym zrok vexega zkuarienia, neg zvelichenia, y to zaradi onoga nazloba, koij ſzam od ſzebe ie ſzmertni greh, kakti tulikai zbok krivicze koiu chine rodbine ſzuoie, y pravichnem Odvetnikom, prez nikakove

kriun-

kriunie nyhove, ar tem nachinom oni nym zkratchuiu nyhov y nym doſztoien dèl blaga, odkud lepo, y odperto govori Sz. Auguſtin, *Si quis iraſcitur filio ſuo, & moriens exhæreditat eum (ideſt injuſte) hoc non approbo, nec hæreditatem ſuſcipio; ſed ſi unum filium habet? putet eſſe Chriſtum alterum; ſi duos filios habet? Chriſtum putet tertium; Decem filios habet? Undecimum faciat Chriſtum, & hoc ſuſcipio.* Akoſze gdo ſzerdi na ſzina ſzuoga y umiraiuch, niega nechinì odvetnikom ſzuoiem, (toieto krivichno, y prez zroka) toga nehualim ia (veli Sz. Auguſtin) niti vekovechinu priemlyem: Nego ako gdo ima ſzina jednoga? nai Chriſtuſſa ſtima druga; ako ima dua ſzina? Chriſtuſſa nai ſtima tretiega; ako ima deſzet ſzinov; jedenaiſztoga nai vuchinì Chriſtuſſa, y ov Teſtamentum meneie drag y povolyen, takovoga ia hualim. Ovde potrebaie znati, y dobro zapametiti, da Otecz more negda ſzina oduriti, y dela, ali vekovechine mentuati, y to zbok nevernoſzti, y nezahualnoſzti, vu koieh dveh zrokeh, deſzet drugehſze nahagia, y zaderſzava, koie gdo hoche znatj, naijh ische vu knigah Praudih, y Szpovedi.

S. Auguſtini lib. 1. de vita & morte Clericor.

Ni tak vuchinil ſztaracz Patriarka Abraham, koi pred ſzmertium ſzuoium doklamie josche zdrav bil, veſz ſzuoi imetek ſzinu ſzuomu Iſaku ie zruchil; drugem pako ſzinom ſzuoiem uſzakomu zoſzeb unoſinu blaga ie razdelil, *Deditque Abraham cuncta quæ poſſederat Iſac*, Veli Sz. Piſmo, *filijs autem concubinarum largitus eſt munera, & ſeparavit eos ab Iſaac filio ſuo, dum adhuc ipſe viveret.* Zakai pak to tak ie vuchinil Abraham? pred ſzmertium naimre vuchinil ſzina Iſaaka Hæreda ili odvetnika, y drugem pako ſzinom ie razdelil blago? odgovaria Oleaſter y tomu zrok daie ov. *Omnis diviſio, ac rerum diſtributio, quam potueris in vita facere, fac, ne poſt mortem tuam non tam bene fiat.* Uſzе kai gdo ima nai pred ſzmertium vuchinì, kai vuchiniti more, po ſzmerti niegove morebiti nebude tak dobro vuchinieno, kakbi moralo biti. Lep navuk ie ov Abrahamov za uſzakoga

Gene. c. 25. v. 5. 6.

Oleaſter.

koga Boſiega kerschenika, ter naimre onogá, koi kaj blaga ima dozta, y deczemu nemanka, da naimre pred ſzmertiu ſzvoium razluchi blago ſzuoie, y akoſe moguche zruchi, ali tak daſze y iz Duſſe ſzvoie nezpozabj, arveli Duh Sz. po mudrom Syraku, *eſt ſapiens, anima ſua ſapiens, & fructus ſenſus ejus laudabilis.* On koije ſzpameten, Duſſe ſzvoie ie ſzpameten, y toga takovoga dello ie hvale uredno, toieto, on koi pred ſzmertium ſzvoium doklamie iosche prj krepoſztj, y prj pametj ſzvoi teſtamentum chinì, y blago ne ſzamo razluchava komuie uredno y dusno, nego tulikaj za Duſſu ſzvoiu nie razdelyuie, za ſzpametnogaſze dersatj, y ſtimati mora, ar veli Rabbanus. *Quoniam ea quæ Deo ſunt placita mente tractat, lingua profert, & utili operatione exercet.* Ar ta takov ona koiaſzu G. Bogu draga miſzli, z- iezikom govorj y z- haſznovitem dellom izpuniuie. To josche odperteie vucheni Palacius izkaſuie y vuchj, ovemi rechmj. *Cum Teſtamentum condis, & in eo hæreditatem tuam legas; accipe partem hæreditatis ut anima tua juſtificetur: Memento Machabæorum qui vim argenti pro mortuis Jeroſolimam miſerunt, ita & tu ex tuo accipe, quo anima tua ex purgatorio juſta exeat.* Kadati ò moj Chlovek Teſtamentum tvoj chinis; y blago tvoie razluchavas; uzemi del onoga blaga y pomozj ſnym Duſſe tvoie vu pravichnoſzti pripraune chakatj ſzuda Boſiega; Szpomeniſze iz negdasnyeh Makabeuſſeu koijſzu poſzlali unoſinu ſzrebra vu Jeruſalem za mertve; Tak y ti uzemj del blaga tvoga terie poslj vu Czirkvu, z- koiemſze Duſſa tvoia iz purgatoria oſzlobodj; hochu recsj dai pervo neg umresna Sz. Meſſe, poſlj, vu Czirkvu, neuffaiuchiſze vu tvoie odvetnike, dabi onj kaj dobra po ſzmerti tvoie za tvoiu duſſu chinilj; Takie vuchinil Tobias pred ſzmertium kaigoderie kanil, y ſelel, nego nekaj malo kaj po ſzmertj biloie chinitj, naruchilie ſzinu. *Cum acceperit Deus animam meam, corpus meum ſepeli, & honorem habebis Matri tuæ, omnibus diebus vitæ tuæ.* Toie veſz czel Teſtamentum, kada

Eccl. c. 37. §. 25.

Rabban.

Palacius.

Tobiæ c. 4. §. 5.

uzeme Bog dussu moiu, telo moie zakopaj, y vu posteniu dersi Mater tvoiu doklam sivel budes.

Onem pako, koij Sz. Tobiassa nenaszleduiu, nego szevoiem Szinom, y Odvetnikom szvoie usze blago osztaulyaiu po szmertj, y vu Testamentumu zapovedaiu, kulikoga, y kaj moraiu za nyhove dusse razdelitj, boiatiszeie daijmsze nepripetì, kotszeie pripetilo mladomu Josefu szinu Patriarke Jakopa vu Egiptumu, koi nahagiaiuchisze vu temnicze z- Peharnikom Faraona Kralya, koiemu peharniku szeniu ie iztolnachil Josef, y niega od szmertj y vuze oszlobodil, iz koie kadaie Peharnik izhagial, molilmuszeie y preporuchal Josef govorecsj. *Memento mei dum bene tibi fuerit, ut suggeras Pharaoni, ut educat me de hoc carcere.* Szpomenisze iz mene kadatj dobro bude, da opomenes Faraona, dame pusztì iz temnicze ove. Josef drugo neproszi nego szamo dabisze iz niega szpomenul, y dabi szamo iednu dobru rech pred kralyem za niega rekel, alj za malu haszen, ar Peharnik videchisze prosztoga od vuze, ni nit miszlil vech na Josefa, sziromah Josef zdihava, terpì chaka ieden dan, tieden, meszez, leto, ali usze zahman. Kaije to? kadeie ono verno obechanie, y parola Pekarnikova? poszlusaite kaj Sz. piszmo govorj. *Succedentibus prosperis Præpositus pincernarum oblitus est interpretis sui.* Rauno tak pripechasze z- unogemj koij Decze, rodbine, priatelom osztaulyaiu unosinu blaga, uffaiuchisze vu nyhovu lyubav, vernoszt, y zahvalnoszt, dasze naimre iz nyhoveh Dussiczvu temnicze purgatoriumzke szpominalj budu; ali ovj videchisze bogateh, veszeleszе y goszte z- onem blagom, koieszu onj nyhovj sztareij preminuchj tesko szpraulyali, y szpraulyaiuch Muke purgatoriumzke ieszuszj zaszlusilj, vu koich kriehè. *Miseremini mei, miseremini mei.* Alizahman, arga ni koibisze na nyh lisztor zmiszlil, unogo menie zverhu nyh szmiluval. Oh! dabisze bolye razmislyale, y na pámeti dersale one Sz. Sidoniussa Apollinara Biskupa rechj. *Inter opes quaslibet positi, si quid agimus, nostrum est; si quid habe-*

Genes. c. 40. v. 14.

Ibid. v. 23.

S. Sidoni Apollin. Episc. lib. Epist. 4.

habemus, alienum eſt. On koiſze bogat nahagia, ako kai ſzam zaſze dobra chinì, to ima ; ako blago liſztor lada, ono ni niegovo, nego lyuczko, ar kaj nepotroſsì, to po ſzmertj, komulj kalj puſztì, koiſze za niega nit ſzpominal nebude.

Potlambj Lazar Brat Marte y Magdalene premjnul bil iz ovoga ſzveta, doſſelie bil Chriſtus za obuditiga od ſzmertj, y buduch iur pokopan, zapovedalie damu pokasu kamen groba vu koiem lesì, do koiega on doiduchj zapovedalie. *Tollite lapidem !* Odmeknete kamen, to chuiuchj Martha pochelaie Chriſtuſſa razgovariatj da groba naj nechinj odpiratj, ar Lazar ſzmerdj, buduch iur 4. dnj potlamie pokopan *Domine jam fœtet quatriduanus eſt enim.*

O Marta! kai to ti govoris? ureli tebe ſzmerdì on koi malopervo biltije tak vu goden ? Tebe ſzmerdj on kogaſzj malopervo betesnoga tak milo plakala ? *Fœtet ?* Adda tebe ſzmerdì, y ie ſzuprotiven on, za kogaſzj malopervo tak zkerbna bila ? ſztopraufzu 4. dnj kaije vumerl, y tebeie ure tak oduren ? odkud moguſzj unogj zmegy vaſz N. N. lep Navuk uzetj, da rauno takovem nachinom vaſſi ſzinj y kchere rodbina y naidraxi priatelj, iedvaj duſſa iz tela vaſſega izide, budu merzelj navaſz, do 4. dneva nòſz zatischuch, y ochi zakrivaiuch budu od vaſz beſalj, komaj budu chzkalj davaſz vu grob hite, nitiſze iz vaſz duglye ſzpominalj budu, neg doklam zvoni zvonilj budu, *Memoria eorum peribit eum ſonitu.* Oh! kulikoie takoveh Martih naſzvetu neverneh y nezahvalneh koiem Nameſztnikj Chriſtuſſevj od ſztranj niegove na veſz glaſz krichè na Prodekalniczah y vu Szpovedalniczah. *Tollite lapidem.* Odmeknete kamen od onoga ſzrebra y zlata, terie daite na one Czirkve kamſzuvam zapovedali vaſſi preminuchj, da tem berse ny hove mile duſſicze izidu van iz groba Mùk Purgatoria. *Tollite lapidem.* Odmeknete urata od oneh Ormarov y skriny, vu koiehſzu mosnie z- penezj oſztaulyene ubogem, y na Sz. Meſſe; terie kai naiberse razdelete, da tem berſe duſſicze

veſſeh dragch Roditelov y dobrochinitelov iz groba ognienoga muk purgatoriumzkeh van izidu. *Tollite lapidem.* Izpunete iednum rechium on Teſtamentum kotvamie zapovedano y vi pod ſzmertnj greh dusnj ieſzte vuchinitj alj zahmanſze kriehi, zaludoſze ſztraſſi, y grozi tem takovem, ar onj Odgovariaiu. *Jam fatet.* Moy Otecz, moia Mattj 4. dnj, tiedne, meſzecze, leta mertvi ieſzu, eh! nime vech ſzkerb za nyh.

Vidis vezda ò moy Chlovek kakſze ti ukaniuies, kadaſze od prekoredne lyubavj puſchas zaſzleplyuvatj. Da naimre ti na druge oſztaulyas, y izpuschas, ne ſzamo pourachatj ono lyuczko po krivicze zadoblyeno blago, nego pache iz pravichnoga blaga za oproschenie grehov tvoieh, za zadoblyenie milosche Boſie na zkradnie vure, nemaras ſzam toga vuchinitj pred ſzmertium, nego po ſzmerti na druge oſztaulyas, ako ti ſzam zaſze nemaras, kak mores veruvati, y uffatiſze daſze po ſzmertj tvoie budu drugi zate maralj? *Ecce confidis ſuper baculum arundineum*, govorilie negda Sz. Iſaias Prorok Kralyu Izraelzkomu, videchiga uſze ſzvoie uffanie poztaulyati vu Kralya Senakeriba: kako dabimu hotel recſi; Ti ò Kraly! poztaulyas uſze tvoie uffanie vu Senakeriba, koitije obechal uſzu pomoch dati, *ſed arundo eſt.* Ali naſzlaniatiſze na praznu terztikovn paliczu ie kruto pogibelno, tak takai pogibelno ie uffatiſze vu chloveka.

Iſaiæ 0.36. §.6.

Rauno tak govorim y ia vam N. N. *Ecce confidis ſuper baculum arundineum.* Nut ò Kerscheni neſzpametni chlovek tiſze uffas vu ſuplu terztikovu paliczu, kada tvoie blago oztaulyas tvoie decze, ali rodbine. *Qui in amore immitantur arundinem.* Koij (toieto decza y rodbina) vu lyubavi naſzleduiu Terztiku govori Petrus Bleſenſis, ar terztika vidiſze zvuna daie jaka podpornia, ali on koiſze na nyu podpira, opada, buduch ona ſzlaba y ſupla: Tak y vu decze ni vere, niti uffania, koiu iztinu poſzvedochiti more Robertus Licius, koi buduchi pri ſzmerti iednoga bogatoga

Robertus Licius.

gatoga chloveka, koiega kadabi ov pobosni Redounik na onom ſzmertnom uremenu nagovarial na pokoru, na ſzpoved, y na oſztala potrebna k- duſſnomu zvelicheniu, ono izto ureme domachi, y ſztranzki ieſzu obhagiali po hiſe, y pohagiali ſkrinie, grabech y peneze, y blago, gde, y gdo kai vech, y bolſega ie mogel popazti, kai videchi betesni, y umiraiuchi bogatecz bolyeſzeie ſaloztil nad pogublyeniem blaga, neg nad zkvareniem duſſe, pochelie zdihavati, y plakatiſze ali ne zaprehe, nego za blagom, y pochelie krichati ò blago! ò peneżi moij! koieſzem ia tuliko leth tak tesko y smehko ſzpraulyal, kam odhagiate ſzada? gdovaſz ladal, y vuſival bude? y tako zdihavaiuch, plachech, y iauchuch za blagom, a na pokoru za grehe, na Nebo, nit na Boga nemiſzlech neſzrechnu duſſu ie ſzpuztil, y blago, y duſſu neſzrechno pogubiuſi, kai daſze y vam N. N. danaſz ali zutra nepripetì, Duh Sz. uſzakoga od vaſz opomina. *Ante obitum tuum operare juſtitiam.* Pred ſzmertium tvoium chini praviczu doklamſzi naimre zdrau, pri iakozti, y pri dobre pameti, doklam imas chim, y ureme dobro chiniti, neſzpozabiſze iz duſſe tvoiè, posli kai pred tobum vu nebo, y pripraviſzj tamo kincs, koga naveke vuſivati budes mogel; ar noria velika ie putuvati tamo, kade chlovek zna da nima obchem ſiveti, ako kai pred ſzobum neposlye: Noria velim y drugoch ie uffatiſze tamo dobro ſztati, y pred ſzobum napervo nikai nepoſzlati.

Ovu ſzlepotu y noriu unogeh y preunogeh hotelie G. Bog odkriti y pokazati po iednom Norczu, od koiega piſſe Stengelius, daie naimre bil nekoi Goſzpon koi vu ſzvoiem dvoru imelie iednoga Norcza za ſzvoiu rekreacziu, ov pako Goſzpon buduchi bogat, ſzvoiemu telu takai niſtar ni prepuztil mankati, ar kadagoderie kam iſſel po ſzvoiem poſzlu uſzigdarie pred ſzobum brasno poſzlal, dagaie uſzigdar y uſzigder uſze gotovo chakalo; akoie vu ieſzeni iſſel k- vinogradu na bratvu, czele tovore, y kolia puna imelie navadu pred ſzobum poſſilyati uſzacheſza, obchemie mogel *Stengel. de Indic. Div.*

uſzu bratvu dobro ſztati : Ov Goſzpon zbetesauſſiſze ienkrat na ſzmert, iz koiega betega y ni vech goreſztal, polek koiega ſztoiechi niegov norcz branechgia muham, y videchi Goſzpona ſzvoga uſzega zamislyenoga, kadaie naimre premislyaval blago ſzvoie, y nie razluchaval kai komu oztaviti mora, toieto kai ſzvoie Senne, kai decze, kai rodbine, kai priatelom? dabi uſzi po ſzmerti niegove kontenti oſztali; Za duſſu pako ſzvoiu ni niti miſzlil: Chez nekuliko uremena pregovorilie Goſzpon k- norczu govoreczi, Juri, vidis kak ia zlo ſztoim, mene bude nazkorom od tebe moi Juri poiti, koiega norcz opitah, à kam miſzlis poiti? od govori Goſzpon ah moi Juri! ia dalko poidem, odkud nigdar vech nazad nedoidem, uh! ter kambi ti tak dalko moral poiti? poidem na drugi ſzvet moi Juri, poidem gore vu nebo rekelie Goſzpon k- Norczu, eh! ni dobro vu nebo poiti, odgovorilie norcz, ar vu nebu uſzeſtat germi, blizkaſze, y trezka, iz neba desgy, tucha, y ſzneg dole opadaiu, vu takovom adda meztu ni dobro bitti, odkud tuliku zla dohagiaiu, bolyeie Gozpone oude tebe, oztati imaiuchi uſzega doſzta y obilno obchem mores dobro y veſzelo ſiveti, kodſzi do ſzada ſivel, govorilie norcz ſzpominaiuchiſze kakie pervo pred ſzobum napervo braſno poſſilyal, kamogodie hodil, termu ios zverhu toga recse norcz: Ti moi Goſzpone kànis, y miſzlis nekam dalko poiti, a iosche pred tobum nikakvoga ſztroska nit brasna niſzi poſzlal, kak adda y obchem ti budes tam ſivel? ia znam da kadagoderſzi ti liztor za ieden dan kamo iſſal, uſzigdarſzi napervo brasnie poſzlal, obchemſzi mogel dobre volye bitti; Vu nebo pako ia tebe niſzem nigdar videl kai napervo poſſilyati, obchemſze adda uffas ti tamo ſiveti, y dobre volye bitti? gdo tebe tamo kai zabſztuny da? Ovoie Juri norcz iz ſzvoie norzke pameti govoril, ali G. Bog z- ovemi rechmi norcza Juria ie ranil ſzercze onoga Goſzpona, y pametmu raſzvetil, daieie on dobro razmel, y ſzam k- ſzebe doſſel, zpoznavaiuchiſze za vexega norcza, negie

niegov

niegov Juri, koi z- tulikemi trudi blago ie ſzpravil, y uſze kaikomu oztaviti nakanil, a na duſſu naimenſi ſzpomenek vuchinil, niti kai pred ſzobum vu nebo ie poſzlal, obchembi duſſa niegova tam naveke mogla bitti dobre volye; zdehnulie adda vu nebo, y iednomalo uremena od Boga pochelie proſziti, doklambi naimre bolye, y ſzpametneie z- blagom ſzvoiem razluchil, vuchinilſzie taki napervo doneſzti uſze peneze, ſzrebro, y zlato, vu chinilie dozvati nekoie zveztne y verne priatele, koiem pochelie deliti blago govorecs, Ovo taki neſzete vu ov, ovo vu on Spital, ovo po Kloſtreh Redounikom za Almuſtvo, ovo pak za Sz. Meſſe, koie nai taki za moiu duſſu ſzluse, ovo ſzrebro na ovu, ovo zlato na onu Czirkvu; tuliko Vina y Kruka ubogem razdelete taki: Oztalo nai oztane moie Senne, y dezce, koia uſza vu kratkom uremenu buduchi izpuniena, zatem vuchinilſzie dozvati Redounika, koiemu iz uſzega ſitka ieſze ſzpovedal, z- velikem zkruſſeniem ſzercza, y prelevaniem uruchen ſzuz, vuchinilſzie poputno Sz. Prieschanie donezti, y Sz. Olye, z- koiemi dvemi Sz. Sacramentumi provigien y obiachen ſzrechno y veſzelo iz ovoga ſzveta ie preminul, izpuniuſi verno on Duha Sz. navuk. *Ante obitum tuum operare juſtitiam.* Pred ſzmertium vuchiniſze pravichnoga, polek moguchnozti pred ſzobum poſſilyaiuch, y dobro chinechi, ar po ſzmerti uſzemu tomu vech nebude uremena; Zakaizato y Sz. Peter Chryſologus lepo opomina govorecsi. *Si vos victuros, ſi regnaturos vos eſſe creditis in ſupernis. ubi futuri, quo migraturi, ubi regnaturi eſtis, vos illa quæ veſtra ſunt, jam præcedant.* Akoſze ſiveti, akoſze Kralyuvati veruiete gore, toieto vu nebu; zakaizato kadeſze uffate ſiveti, y Kralyuvati, tam nai pred vami idu ona koiaſzu vaſſa, toieto ono blago koiezte vi pravichno z- trudi y zkerbium vaſſum ſzpravili y zadobili, nai ide pred vami napervo vu nebo, znaiuch dobro da ſzobum nigder nikai neodneſze; ar kakgoder znami na ov ſzvet niſzmo nikai doneſzli, rauno tak iz niega nikai neodneſzemo.

S. Petrus Chryſolog. ſerm. 25.

1. Tim. 6. 7. mo. *Nihil enim intulimus in hunc mundum*, veli Sz. Pavel Apoſt. *haud dubium quod nec auferre quid poterimus.* Nikai niſzmo doneſzli na ov ſzvet, prez uſzake dvoinoztj, da niti iz niega budemo mogli kai odneſzti.

Budùchi pako unogi kerscheni lyudi koij znaiu dobro da tamo gore vu nebo doiti prez dobreh dèl nemogu, nitiſze mogu uffati tamo kai dobra vuſivati, ako kai pred ſzobum neposlyu: Ter vendar odulache teſtamente ſzvoie izpuniavati pred ſzmertium, y onda toga ſzami nechinè, nego vu teſtamenteh naruchaiu y zapovedaiu Odvetnikom ali Executorom, da oni po ſzmerti nyhove tuliko y tuliko dobra vuchinè, toiezt petlyarom razdelè, po Spitaleh, po Kloſtreh, y po Czirkvah tuliko blaga raznoſze, tuliko ſziromaskeh Divoiak vu Sz. Zakon udadù, tuliko Sz. Maſs ſzluſiti vuchine: Kakſze pako oni vu rom ukaniuiu? uſzagdasnia pripechenia naſz zadovolyno vuchè.

Ali poztavemo da Odvetniki, y Executori naiduſze takovi, koij marlivo, verno, y zverſſeno izpuniuiu uſza ona koiaſzu vu teſtamenteh od umiraiucheh zapovedana nym vuchiniti, y izpuniti: Vuchè vendar mudri y vucheni Navuchiteli, da almuſtvo, y uſzako dobro dello ie prez kraia y koncza preſtimaneſſe, G. Bogu dragse, y prietneſſe, koieſze pred ſzmertium chinì, negie ono koie po ſzmerti naſſe za naſz, ali namezto naſz drugi chinè; ar doklam gdo ſive, onie ſzam goſzpodar blaga ſzvoiega, z- koiem on more vuchiniti polek volye ſzvoie, y kai on pted ſzmertium vu Ime Boſie dà, ſzam ſzebe utergava, oduzimlye, zkratchuie, y ubogem razdelyuie, y tomu haſzne, to pred ſzobum naide, toie G. Bogu drago, y prietno; ono G. Boga giblye na pomiluvanie, y podelyenie milosche ſzvoiè, da chlovek vu nye iz ovoga ſzveta premine, urata ne ſzamo peklenzka, nego vechkrat y purgatoriumzka pred ſzobum zaperta naide.

Oni pako koij zapovedaiu po ſzmerti izpuniti Teſtamente, z- praznemi rukami prez naimov odhagiaiu na drugi

gi ſzvet, ar ono kaigod oni oztaulyaiu blaga na ovom ſzvetu, ono blago ni vech nyhovo, nego Odvetnikov nyhovch, kod to uſze Praude vuchè, y tako kaigod oni oztaulyaiu ubogem, na Maſſe, na Czirkve, na Spitale, ali na Kloſtre, to uſze ſzvoiem Odvetnikom iemlyu, y zkratchuiu, y to takovo almuſtvo ni tak drago y prietno G. Bogu, kodie ono koieſze pred ſzmertium od ſzameh umirauchch chinì, odkud Sz. Juan Chriſoſtomus ovak govori. *Non eſt pecunias deſpicere morientem, & qui non eſt Dominus, & huic & illi prabere: Nam non jam das ex tuis, hoc non eſt benevolentiæ, ſed violentiæ incurſionis.* Oztaulyati po ſzmerti peneze, to ni za lyubau Boſiu ſzebe odtergavati, y vu Ime Boſie davati, arſze tak nedaie od ſzvoiega, nego od lyuczkoga, y ono kaiſze po ſzmerti oztaulya, neoztaulyaſze dobrovolyno, nego po ſzille; Oztaulya, kaitiga vech nemore vuſivati, a dabiga mogel vuſivati, nebiga oztaulyal: Nevelim vendar dabi Almuſtvo y po ſzmerti oztaulyeno nikai nehaſznelo, y pred G. Bogom prietno nebilo; Nego velim da malo almuſtva pred ſzmertium razdelyenoga unogoie prietneſſe pred liczem Boſiem, y duſſicze haſznoviteſſe, nego unogo blaga po ſzmerti razdelyenoga. *S. Joann. Chryſoſtom. hom. 18. ad Epheſ.*

Iztinaie oztaulyaiu unogi ne ſzamo ſztotine, nego y iezerà na Oltarie, daſze uſzako letto iedna Sz. Meſſa ſzluſi: Nekoij ne ſzamo uſzako letto, nego y uſzaki Meſzecz chine po ſzmerti za ſzvoiu duſſu Sz. Maſſu popevati, toie uſze dobro y ſzveto, niti ia tomu neprigovariam: Ali niti tolnacha komu daiem to chiniti, ar ako gdo millione oztavi po ſzmerti na takove Altarie, ako vu ſzmertnom grehu premine? niegova duſſa poide, vu pekel, y tako niegove Altarie niemu nebudu nikai pomagale.

Poztavemo da takovoga duſſa neide vu pekel, nego liztor vu Purgatorium, koiu G. Bog ie oſzudil vu muke purgatoriumzke dotchdob, doklam iezero Sz. Maſs za niu bude odſzluſeno, kak dugo adda ova duſſa bude morala vu onom ogniu goreti? lehkoie to ſzuditi, naimre iezero

leth, ako uſzako letto liztor iedna Maſſa bude ſzluſena. Ako pak Odvetniki Teſtamentum poteru ? (kodſze to guztokrat pripecha) y za Altariu znati nebudu hoteli ? Ali ako Odvetniki y Executori poztaue oztaulyeni Capital na Interes, daſze iz niega Masnik placha, on pako koi Capital vuſiva, niega potroſsi, Masnika neplacha, y Masnik zabztuny Maſs neſzluſi, kai bude iz ſziromaske duſſicze? y vendar chuieſze y vidi takoveh peldih prez broia na ſzvetu, zakaizato Sz. Otecz Auguſtin lepo opomina uſzakoga Boſiega Kerſchenika govoreccſi. *Redime teipſum dum potes, redime imquam te, dum pretium in manibus habes, redime te, ne, dum mors amara te prævenict, & vitam ſimul & pretium perdes.* Odkupiſze ò K. D. kadaſze mores, odkupiſze velim doklam chim imas, y doklam ioſche blago vu rukah imas, Odkupiſze pervo neg ſzmert doide po te, kada budes moral y sitek, y blago pogubiti.

S. Auguſtin. ſerm. 219. de temp.

Kakbiſze pako to naibolye moglo vuchiniti, imano lepu peldu vu Zakeuſſu, k- koiemu kadabi Chriſtus bil doſſel vu hiſu, od velikoga veſzelya ni znal kai zacheti, negoie pochel govoriti. *Ecce dimidium bonorum meorum Domine do pauperibus.* Nut poloviczu blaga moiega Goſzpone daiem ubogem : Znanoie pako da on koi ubogem daie, ſzamomu Bogu daie, ar veli Chriſtus pri Sz. Mattheiu. *Quod uni ex minimis meis feciſtis, mihi feciſtis.* Kaizte iednomu zmegy malyahneh moieh vuchinili, meneſzte vuchinili, adda on koi ubogem ſzvoie blago vu Teſtamentumu zapiſſuie, ſzamoga Chriſtuſſa chiñi y poztaulya za Odvetnika y goſzpodara blaga ſzvoiega.

Nadalye govori Zakeus k- Chriſtuſſu. *Et ſi quid aliquem defraudavi reddo quadruplum.* Akoſzem komu kakovu kriviczu vuchinil, pouracham chetvericzum. N. N. oude potreba dobro upamet uzeti onu zadniu rech. *Quadruplum.* Chetvericzum ; v potreba da razmiſzlimo zakai Zakeus tak govori ? naimre zato, kaitiſzeie boial

on,

on', da oni koiemie on kriviczu vuchinil, ieſzu morebiti kakov velik kvar valuvali *lucrum ceſſans, & damnum emergens.* Zato hotelie ne ſzamo ono, ali onuliko povernuti, kai, y kulikoie komu po krivicze uzel, negoie hotel y uſze kvare naplatiti; Kai rauno y uſzaki krivoladavecz Iyuczkoga blaga mora y ie duſen vuchiniti pred ſzmertium ſzvoium.

Item. Potrebnoie razmeti y upamet uzeti dobro one druge dve Zakeuſſeve rechi. *Do, Reddo.* Daiem, Pouracham, da naimre Zakeus ono kai miſzli, kàni, y obecha chiniti, taki chini, nikai neodulachech, unogo menie na druge izpuschaiuch, y naruchaiuch dabi po ſzmerti niegove chinili, ar neveli *Dabo*, budem daval, niti veli *Reddam*, budem pourachal, neodulachi on toga chiniti do ſzvoie ſzmerti, unogo menie po ſzmerti, nego takj chini, takj daie, taki pouracha, odkoiega more teſzi y vi lepu peldu y navuk uzeti, da naimre doklamzte zdravi Chriſtuſſa za Odvetnika vaſſega poztavite, daiuch y delech polek moguchnozti vu Ime Boſie, y pourachaiuch uſze kvare, y krivicze, nechekaiuch y neodulachech na ſzmertnu poſztelyu, ar onda bude potrebno na blaſenu vekovechnozt miſzliti: Ali pak pripetiſze da ona zadnia ſzmertna vura doide, kadaſzeie naimenie nadeiali budete, y tako na naglom prez teſtamentuma budete pozvani na ſzud Boſi, onda pograbi pravichno y krivichno zadoblyeno blago lebud gdo, ali Fiskus, za koievaſz bude ſzudil Chriſtus.

Zakeus kakovu plachu ie dobil od Chriſtuſſa? poſzluſsaite N. N. y naucheteſze, kak on z- Bogom, tak Bog ſnym, ar G. Bog nepuſchaſze obladati od dareslyvozti naſſe; Veli adda Zakeus, Goſzpone, ia taki deneſz daiem na chazt tvoiu poloviczu blaga moiega ubogem; Zo ſzeb pako pouracham lyuczko, chetvericzum, y tako na chazt tvoiu izpraznuiem taki deneſz hiſu moiu: Koiegdareslyvozt, lyubav, y vernozt videchi Chriſtus, odgoa

vorilie y on Zakeussu. *Hodie huic domui salus à DEO facta est.* Deneszie ove hise zvelichenie vuchinieno. Tak y ia velim tebe ò K. D. od sztrani Bosie. *Hodie das?* Danasz daies? nazad lyuezko, y naplachuies krivicze blisniemu tvomu vuchiniene? *Et hodie tibi salus.* Denesz pochiniasze zvelichenie Dusse tvoie. *Hodie das?* Denesz razdelyuies ono blago z- pravichnemi trudi zadoblyeno ubogem vu ime Bosie, y po Czirkvah na chazt Bosiu? *Et hodie tibi salus.* Denesz takai zadobiva zvelichenie dussa tvoia, Amen.

RAZGOVOR PETNAIZTI.

Kai haszne chloveku pobosne chiniti Testamente, ako pervo usze szvoie chiszto neszpovè grehe?

Estote parati, quia quâ nescitis horâ Filius Hominis venturus est. Matth. 25.

Budete priprauni, ar, koiu vuru neznate Szin Chlovecsi doide.

Sapient. c. 12. ℣. 13.

ON uszamoguchi Miloisztiunj G. Bog. *Cui est cura de omnibus.* Koiszе za uszeh nasz zkerbì, dabinasz mogel uszeh k-szebe vu Nebo dobiti, od koiega Sz. Pavel szve-

1. ad Tim. c. 2. ℣ 4.

dochj. *Qui vult omnes homines salvos fieri.* Koi hoche uszе lyudj zvelichene imeti, terszisze, uszemi nachini gresni narod chlovechanszki opominati, y vuchiti kakszе mora za

szvoie

ſzvoie duſſnò zvelichenie zkerbetj, koich Navukov punoie Sz. Piſzmo Ono vendar kainaſz po mudrom Siraku vuchì na czily moiega govorienia vidimiſze prikladneſſe, y ie ovo. *Ante languorem adhibe medicinam, & ante judicium interroga teipſum, & in conſpectu DEI invenies propitiationem.* Ecc. c. 18. §. 20. Pred betegom, naimre ſzmertnem uzemj urachtvo, y pred Szudom, izpitavaj tebe ſzamoga, y pred liczem Boſiem naides miloſchu; zatem pak velj; *Ante languorem humilia te.* Ibid. §. 21. Pervo negſze na ſzmert zbeteſas, ponjziſze. Toieto, pervo neg gdo na zkradniu vuru doide oſzlablyen, y zmutchen veſz od betega, Nai uſzaki izpitava ſzam ſzebe naipervo, akoſze vuchem kriucza nahagia G. Bogu, toieto vu kakovom gresnom ſztaliſſu, iz cheſzabiſze morebiti nebil nigdar ſzpovedal, y ako ſzpovedal? vendar ne pravo y chiſzto, kotbi bil moral, y premiſzlyusj grehe uſzega ſitka ſzvoga; Ondaſze naj ponizi. *Ante languorem humilia te;* Naiſze ponizj naipervo pred G. Bogom, potlam pak pred Szpovednikom, niegovem Nameſztnikom, ſzpovedaiuch razluchno, chiſzto, odperto, kak y hulikokrat, ie koi greh vuchinien, y rauno to hotelnaſzie Duh Sz. po ovem iſztem Mudrom Siraku opomenutj z- ovemj rechmj. *Ante judicium para juſtitiam tibi.* Ibid. §. 19. Pervo neg na ſzùd doides pripraviſzj pravichnoſzt, kot lepo ove mudroga Siraka rechj razlase Bartolus à Caſtro Vetero. *Para tibi, id eſt, tu tibi juſtitiam fac, interrogando, & examinando conſcientiam tuam.* Bartolus à Caſt. Vet. Pripraviſzi, toieto ti tebe ſzam vuchini praviczu, izpitavaiuch, y obchiniaiuch Conſciencziu tuoiu, da kai vu nie nezaoſztane neſzpovedanoga, od cheſzabi morala na ſzudu Boſiem duſſa tuoia odgovariatj, krivichnaſze znaitj; y vu Muke peklenſzke od Boſanzke Pravicze oſzugiena bitj.

Niti ſzamo Duh Sz. nego y iſzti Szin Bosj kakti Odkupitel duſſicz naſſeh, ſzeleiuchj dabi niegova preſzveta Keru, ſzmert, y muka nam nebila zahman, opominanaſz marlivo poſzvoich Sz. Evangeliſtah Matheiu y Lukachu kak moramo pripraunj chakatj uſzigdar prihod Szina chloveche-

Matth.c.24. §. 44. Luca c.12. §. 40. ga, koinasz doide na nassu zkradniu vuru szudit. *Estote parati; quia qua nescitis hora.* Velj Sz. Matej, Sz. pak Lukach velj. *Estote parati, quia qua hora non putatis. Filius hominis veniet.* Budete pripraunj ar neznate, nit nestimate kada Szin Chlovecsj doiede iemat rachunov od sitka vassega. Kakszc adda uszakj zmegy nasz z- iednum pravum obchinszkum szpovedium mora k- onomu preszstrasnomu Szudu Bosiemu pripravitj, ako selimo szrechno vu Rachuneh obsztatj pravichnj, y za plachu sentencziu vekovechnoga Blasensztva zadobitj, pokazatj hochu.

Buduch unogj na szvetu zmegy kerschenikov, koijsze preuzetno uffaiu, y zanassaiu na Bosiu miloschu y tako odulache szvoiu pokoru y pobolsanie na zkradniu vuru, nemaraiuchisze za pobolsanie sitka, y tako po prave pravicze Bosie vechkrat ieszu ukanienj od nagle y nepripraune- szmerti, koiu isztinu zpoznatj moremo vu Amonu, kotsze 4. Reg. c. 21. od niega ste vu 4. Knigah Kralyeuszkeh. Da naimre Kraly Manasses 55. leth ie Kralyuval vu Jerusalemu, vu koich letah Manasses kruto zlo y gresno ie sivel, vendar G. Bog iemusze szmiluval, daszcie imel ureme y miloschu na zkradnie vure zpokoritj, y zvelichitj. Po szmerti Manasse, Kralyemie posztal szin niegov Amon, koterije verno y marlivo naszleduval Otcza szvoga vu greheh, ali ni duglye vu Kralyeuszke chaszti onak zlo sivel, nego szame dve lete, arie on od iednoga szluge szvoga bil zatuchen, y vekoma proklet. Amon znalie kakie niegov Otecz vu mladoszti zlo sivel, pod sztaroszt pako ie pokoru delal, y szveto vumerl, zato miszlil ie y govoril Amon, morem y ia vezda vu moie mladoszti poleg poseleny sivetj y telu ugaiatj, kada budem sztar, budem pokoru delal, kot moy Otecz, y tako morem szrechno y veszelo sivetj, y umretj Alie Amona uffanie ukanilo, ar kadaszcie naimenie szmertj nadeial, ondaie on od nie na szud Bosgj bil potegnien, y od onud vu Muke peklenszke rinien-. Kaiszcie pak Amonu, toszcie neiz broienem drugem niemu

szpo-

ſzpodobnem pripetilo, y do denesniega dnevaſze pripecha.

Jeſzu drugi, koijſze ſztaroſztj, iſztinaieto, dochakaiu, aliſze nym pripechuie na nyhove ſzmertne poſztelye, kotſzeie Kralyu Antiokuſſu pripetilo, koi, kodſze od niega vu ſz. piſzmu ſte, ie veſz ſzvoi ſitek potroſſil, ſzvetu, telu, y vragu, à Bogu nikaj, ſzlusech. K- zadniemu zadelagaie ruka Boſia z- iednem ſztrasnem betegom, vu koiem zpoznavaiuch on, damuie poitj iz ovoga ſzveta, pochelie zdihavatj, y G. Boguſze molitj: *Orabat ad Dominum.* Obetalie zlate gore pobolſania, y pokore, alj zahman, ar velj ſz. piſzmo. *Miſerabili obitu functus eſt.* Neſzrechnoie umerl, y vekoma zkvarien, zakaj to? Kaj nj G. Bog uſzigdar miloſztiven? y kai nepoſzluſſa on na ſzmertne poſztelye uſzakoga koiſze k- niemu uteche? za pomoch y miloſchu niega proſzj? Koi Zrok adda mora biti, daſze on Antiokuſſu ni hotel ſzmiluvatj? Ja oude muchim, y naſztran oſztaulyam unoge Sz. Oteczeu zroke, koie oni tomu daiu, zakaiſze G. Bog Antiokuſſu ni hotel ſzmiluvatj. Ter ſzamo poſztaulyam napervo odgovor mudroga Scotuſſa. y ie ov, *ut oſtenderet DEUS de peccatoribus procraſtinantibus, nullatenus obligari ad conferendam in extremo articulo mortis gratiam.* Tem nachinom kaſe G. Bog da onem gresnikom, koij do zkradnie vure ſitka ſzvoiega odulache pobolſanie, pokoru, v ſzpoved, neſche bitj zavezan podelitj miloſchu, nitj dusen datj pomoch. Akoprem ni nemoguchno veruvatj, dabiſze G. Bog y onda neſzmiluval nad gresnikom, koiſze iz pravoga ſzercza kniemu oberne, ar imamo tomu peldu vu Dismaſſu tolvaiu na deſznu ſztran Chriſtuſſevu na gore Calvarie na kriſu viſzechem, koi uſze ſzvoie ſive dnj nikakvoga dobra ni vuchinil, nego na Kriſu viſzech zpoznalſzeie za gresnika, y vumiraiuch proſzile za miloſchu. *Memento mei dum veneris in Regnum tuum.* Zpomeniſze iz mene kad doides vu Kralyeztvo tvoie. Ali Ludolfus Cartuſianus opomina. *Exemplo iſtius Latronis, nullus debet ſuam pœnitentiam differre ad ultimum.* Napeldu ovoga tol-

2 Mach. c. 9.

Scotus.

Ludolp. Cartuſ.

vaia

vaia naj nigdor pokore ſzvoie neodulachj na konecz ſitka
S. Auguſt. ſzvoiega : Ar veli Sz. Auguſtin. *Non invenitur in ſacra ſcriptura, niſi unus, ſcilicet Latro, qui in fine vitæ verè pœnituit; Ille, NB. ut nullus deſperet: ſolus, ut nullus præſumat.* Neſteſze niti nenahagia vu uſzem Sz. piſzmu, Nego ſzam ieden, toieto Tolvaj, koibiſze na konczu ſitka ſzvoga pravo bil zpokoril : On, dabi vu milosche Boſie nigdor nezdvoil; Szam, dabiſze vu niu nigdor preuzetno neuffal y nezanaſſal; Vu iednom takai drugom meſztu ov Sz. Otecz ovak govorj. *Legimus unum Latronem in fine vitæ pœnituiſſe; at contra mille alios in peccatis ſuis periiſſe.* Stemo daſzeie ieden Tolvaj pravo na konczu ſitka ſzvoga zpokoril; ali ſtemo tulikaj od iezero drugeh gresnikov, koijſzu vu greheh prez prave pokore pomerli.

Ova vekovehna skoda daſze y komugod zmegy uaſz nepripetì, kaiſzmo chinechj ? *Ante Judicium para Juſtitiam tibi.* Pervo neg budes od ſzmertnoga betega na Szùd Bosj zvan, *para juſtitiam tibi.* Vuchiniſze pravichnoga, kak pako to ? odgovaria na dalye Mudrj Sirak. *Ante judicium interroga teipſum.* Pervo nego na Szud Boſi poides izpitavaj rebe ſzamoga, ohchini tvoiu Conſcienczìu, vu koie, kaigoder ſzmrada naides van izhitj. *Et in conſpectu DEI invenies propitiationem.* Y kada pred pravichnoga Szudcza Nebeſzkoga doides, naides pred nym miloschu. Ov Navuk Duha Sz. dobroie zapametil, y obderſaval on Lyucztva Izraelſzkoga Kraly Ezekias. Koi razmislyavaiuch ſzam ſzobum da ſivot chlovechanſzkj nemore dugo terpetì; da naſzladnoſzti ovoga ſzveta prehagiaiu kakti ieden dim; da uſze ſztvarj budu ienkrat morale na ſzvoi pervi nikaj doitj; da chlovek na ovom ſzvetu oſztanka nima, nego da mora na priduchu vekovechnoſzt, za koiuie ztvorien miſzliti; daie potreba drugach ſivetj pochetj, ar ovakou ſitek nepelya pravem putom proti Blasene Vekovechnoſztj, adda meneie potreba (govorilie Ezekias ſzam ſzobum) vezda vu ove moie ſztaroſztj vexu zkerb na moiu duſſu imetj, da budem

Eccl. c. 18. §. 19.

§. 20.

Ibid.

budem tamo na Szudu Bosiem leglye mogel z- rachuni moiemi van doitj, miloztiunoga Szudcza naitj, z- lyublyenem obrazom vigien bitj, y iz niegoveh vusst vekovechnoga Blasenztva Sentencziu prietj: Zakaizato pochelie Kraly Ezekias szvoi sitek premeniatj, usakj den pobolsavatj, verno y pobosno G. Bogu szlusech, y nut chesz mal chasz donesselmuie postu od ztranj Bosie Sz. Isaias Prorok ove salosztne glasszj. *Hæc dicit Dominus, dispone domui tuæ, quia morieris tu, & non vives.* Oszkerbj, y poraunaj hisu tvoiu, ar moras umretj, y nebudes sivel. *Isaiæ 0.38. v.1.*

Razumeusj to Ezekias dasze priblisava konecz sitka niegovoga, nisze uffal niti zanassal nikaj vu szvoia dobra dèla, ali pokoru koiuie za grehe szvoie dnì chinil, negoszeie k- G. Bogu obernul, y pochelie ovak k- niemu krichatj. *Recogitabo tibi omnes annos meos, in amaritudine animæ meæ.* Pred tobum ò moy mili G. Bose! hochu ia razmislyatj usza pressesztna leta sitka moiega, koiaszem vu tulikeh, y tak ztraznek greheh potrossil, z- koiemiszem dobrotu vekovechnu zbantuval, y to budem premislyaval zvelikum salosztium dusse moiè, koie rechi lepo razlase y tolmachj mudri Cornelius à Lapide ovak. *Recogitabo tibi omnes annos meos, id est, omnia peccata mea, quæ singulis annis feci, de iis dolebo, veniámque precabor.* Budem razmislyaval usza leta moia, toieto usze moie grehe, koieszem od moieh mladeh detinzkeh nòg vuchinil, za nieszе hochu kaiatj, y saluiuch za oproschenie proszitj. Josche bolye, y leplye ovu rech *Recogitabo* Budem premislyal, razlase Sz. Bernardus, y veli. *Recogitabo, id est, iterum iterúmque cogitabo, ne forte aliquid oblitus sim, & ne aliquid invindicatum, & indiscussum remaneat.* Budem premislyal, toieto vech y vech krat budem miszlil, da morebiti niszem kaka kai zàbil, y da kai ni zaosztalo vumene, kai nebi bilo szpovedano, y po sz. pokore naplacheno, kaibj mene zadelo na drugom szvetu plachati. *Ibid. v. 15.* *Cornel. à Lapid. hic.* *S. Bernardi: serm. de Virgini.*

Ali ò moy Ezekias n zamerimj, ako ia rechem da tvoie

govorienie mene ni po volye : ar nilj iſztina , da kada jedno drevo vu ſeriauke klie , chimſze bolye , y guſche pod puhava , ztemſze leglye y berse vuſise ; toie prava iſztina vu ke ni dvoinoſzti naimense ; Vezda pak ia velim ovak , da naſſi ſztarj grehj kliù vu ſeriavicze zle nature naſſe , pokriveni z- pepelom pozablyenia na nyh ; Akoli mi nye budemo podpuhavali z- novem mislyeniem na nyh? hoteſze vusgatj znovich , daijh tesko bude mochj ugaſziti : Kaj da uſzaki leglye razme , velim ovak. Naideſze koia persona , kteraie vu ſzvoie mladozti ſivela vu nechiſzteh naſzladnoſztiah , koiehſzeie pod ztaroſzt oſztavila , y ſitek ſzvoi pobolſala , da pache ure y ſzpozabila iz nyh ; akoli pochne znovich na nye miſzlitj ? boiatiſzeie iako daſze one perve lyubavj y naſzladnoſztj znovich vu nye ſzerczu one vusgù , y daſze vu nyh ona bude naſzladuvala , ako ne zdellom konche z- miſzelyum , y tako morebitj. *Fiet Error pejor priore.* Morebitiſze znovich vu perve grehe podà , y bude gorie neg pervo ſivela ; ter ielj to pravo , y dobro ? Ako adda ò moy Ezekias ieſziſze iur iednoh iz tvoich grehov zpokoril , y vezda dobro ſives , eh kaije potreba vech od nyh miſzlitj ? Kaije potreba G. Bogu obetati. *Recogitabo tibi omnes annos meos.* Budem premislyaval uſza leta moia.

Neſzpachuiteſze N. N. vu ovom moiem z- Ezekiaſſem Kralyem razgovoru , ar ni prez zroka , y fundamentuma , ako hochemo mi dobro razmiſzliti niegove neſzamo ove perve rechj. *Recogitabo tibi omnes annos meos* , nego y one druge. *In amaritudine anima mea.* Kako dabi on bil hotel recſi , ia hochu razmislyavat uſze moie grehe , ne iur vuto ime , dabiſze ia vu nyh naſzladuval , nego dabiſze tem bolye za nie kaial , plakal , y G. Bogu za oproſchenie nyhovo molil. *In amaritudine anima mea.* Vu ſaloſzti duſſe moiè hochuſze ſaluvatj , plakatj , y pokoru delatj oude doklam ſivem , da pak vu priduchem uremenu nebudem imel kaj plachatj , y plakatj naveke vu peklu.

Jednoga

Jednoga drugoga takovoga pokornika naimi bude dopuscheno napervo donesztj, kakti za iednu peldu, y zerczallo uszem nam gresnikom, y ie Sz. Kraly David, koi, nekj vecher polosiussisze na szvoiu mehku Kralyeuszku posztelyu pochivat, y po nieden put ni mogel zaszpatj, arszuga nekakve miszli bile pretekle, szeny, pamet y szercze zburkale, kot on szam szvedochj. *Anticipaverunt vigilias oculi mei, turbatus sum, & non sum locutus.* Ali kakoveszu te tvoie miszli tak teske y szuprotiune bile, ò moy dobrj David? Jeszu morebitj bile od tvoich Kralyeuszkeh poszlov y zkerbih? Ne. Jeszj morebitj kakove zle glaszj od kud dobil, alitiszeie kakova neszrecha pripetila? Ne, ne. Morebitj dosleszuti na miszel one velike krivicze, koieszi ti od tvoiega szina Abszolona priel? ali pak obszanoszti Semeiove? ali ogovorj Mikolovi? ah ne, ne, nikai takovoga ne; da kai adda? povechnam zkoro y nezadersavainasz duglye. *Ah! Cogitavi dies antiquos.* Miszlilszem na sztare dneve; kaivech? *Et annos æternos in mente habui.* Y letta vekovechna ieszem na miszli imel; kaiszj pak chinil vu takovom teskom mislyeniu? *Meditatus sum in nocte cum corde meo, & exercitabar, & scopebam spiritum meum.* Pervo negoszem zaszpal, pretekleszume miszli zverhu preszeszztnoga siulenia moiega, vu koiemszem tuliko leth pogubil: premislyavalszem sztare moie dneve, koieszem vu naszladnoszttiah telounch potroszil, y druge ztrasne moie grehe ieszem razmislyaval vu szerczu moiem, od koich budem moral zkoro, zkoro poyti pravichnomu Szudczu Nebeszkomu rachunov davat, y za nie, od niega doszttoine plache prijmat. *Et annos æternos in mente habui.* Y imelszem na moie pametj leta vekovechna, toicto Blasene vekovechnoszti koiuszem z- moiemj grehj pogubil, y vekovechnoszti proklete, koiuszemszj zaszluszil. Ove, ove miszli ieszu mene moiu pamet y szercze natuliko zburkale, da od velike tuge y szaloszti ne szamo niszem mogel zaszpatj, nego nit pochinka imeti, nit meszttaszj naitj. *Oh* *psalm. 76. ꝙ. 5.*

S. Augst. *magna cogitatio !* kerichì Sz. Augustin. *Cogitavit David, & incurvatus est, id est, contritus est.* Oh velika miſzel Davidova! Koiagaie prignula tia do cherne zemlyè z- obrazom, poniznoga, y zkruſſenoga vuchinila : Daie on zpoznal Psal: 50. v. 4. ſzvoj Neſzrechni preſſeſztnch leth ſztalis. *Quoniam iniquitatem meam ego cognosco, & peccatum meum contra me est semper.* Zpoznavam ia moiu hudobu, y grehj moij ſzuproti mene krichè, y Bosanſzku Praviczu na fantchenie, y kaſtiganie zovuj zakajzato krichalie iz glubine ſzercza, ſzvoga ſaloſztnoga. *Miserere mei DEUS, &c.* Szmiluiſze mene Goſzpone polek nezgovorne miloſzerdnoſztj tvoie. *Tibi enim soli peccavi, & malum coram te feci.* Arſzem tebe ſzamomu zagreſſil, y preveliko zlo pred tobum ieſzem vuchinil.

Vezdaſze k- vam obracham ò kerschene gresne Duſſe! y velim. *Si secuti estis Davidem errantem? sequimini pœnitentem.* Akoliſzte vi do ſzada naſzleduvale Davida vu gre- Isaia c. 46. heh ? ah ! naſzleduitega od ſzada vu pokore. *Redite prav. 8. 9. varicatores ad cor, recordemini prioris sæculi.* Opominamvaſz z- rechmì Sz. Isaiſſa Proroka, povernetesze ò gresne Duſſe vu vaſſa ſzercza, naimre y oſzebuinem nachinom vu onom betegu na poſztelye lesechj, koivam morebiti ie naizadnj, tak da iz one poſztelye vech gore neſztanete, ah ! onda onda razmiſzlete ne ſzamo vaſſe grehe od zadnie ſzpovedj vuchiniene, negoſze ſzpomenete *Prioris sæculi*, iz grehov od detinsztva vaſſega vuchiniench, iz koich morebitj nigdarsze niſzte pravo y chiſzto ſzpovedalj, y akoſztesze ſzpovedali, niszte nigdar prave ſalosztj, y pravoga nakanienia iz nyh pobolſatisze imelj y tako uſzigdar vu gresnom pogibelnom ſztaliſſu ieszte ſivelj, y ſzusnj uraſi bilj. *Ah redite, redite prævaricatores ad cor.* Povernetesze Cornelius à Lapide in c. 46. Isaiæ. ò gresnikj vu ſzercza vaſſa, koie rechj mudri Cornelius ovak tolmachi. *Redire ad cor est hoc, scilicet secum versari, & meditari ea quæ DEI, & salutis sunt.* Pourachatiſze k- ſzerczu, hoche recsj, ſzobum razmislyati, akobiſze gde koi

koi greh mogel naitj, iz koiegaſze nebj ſzpovedal, y po Sz. pokore G. Bogu zadovolschine dàl, y tako zbok niega na veke zkvaritibiſze moral.

Vu Sitku Sz. Sebaſtiana Muchenika ſtem (koiega Surius izpiſſuie) da kadabiſze Rimlyanin poganin Cromaczius zbetesal bil na ſzmert vu Rimu, y od Doctorov zapuschen, proſzilie Sz. Sebaſtiana dabiga ozdravel, na koiega prosniu privolilie Sz. Sebaſtian, y rekel, Znaj ò Cromaczius, y tverdno veruj da na prosniu y molitu moiu, moi G. Bog tebe tvoie poverne zdrauie, ako liſztor tizatais, y zateres Boge malike tvoie, ter vu ſzamoga iedinoga pravoga ſivoga Boga moiega veruval budes. Privolilie Cromaczius, y zaterlie uſze ſzvoie Malike, odlok ſzamoga iednoga maloga iz zlata Bogeka; Blagoſzlovilie Sz. Sebaſtian Cromacziuſſa, alimu za blagoſzlovom nikaj bolyé, nit leglye ni bilo, neg pervo, zato Szuetecz recse niemu: Nimoguche ò Cromaczius dabi ti kteroga toga Boga tvoiega nebil zaſze zadersal, y zatail. Odgovorilie Cromaczius, iſztinaie da ieſzem iednoga ſzamoga maloga, . ogamie milo bilo, armie bil drag. Zahmantie ò Cromaczius uffatiſze vu moj Blagoſzlov; arti on nebude pomagal, doklam y ovoga Bogeka tvoiega nezateres, y nezaverses. To vuchiniusj Cromaczius, y Sz. Blagoſzlov dobiuſi zdrau gore iz poſztelye ie ſztal.

Surius in vita S. Sebaſtiani.

Duſſa Kerschanzka! Tiſze nahagias tuliko uremena na one poſztelye od betega prikovàna gnytj, koiemu betegu Doctorj, y Apotekarj zeuſzemj ſzvoiemi urachtvj pomochj nemogu, zakaj ne? zato, kaitiſzj Nepriatelicza Boſia, y G. Bog zate nemara, niti nepuscha iakoſzti onem urachtvam dabiti pomogla, zato opominamte z- rechmì Duha Sz. *Fili in tua infirmitate ne deſpicias teipſum.* Szinko! kcherko! vu betegu tvoiem nezaverziſze, niti nepogùbj ſzam; kaiſzi adda chinech? Naipervo utecziſze k- G. Bogu. *Dirige manus tuas.* Raunaj ruke tvoie. ali kak? odgovaria Hugo Card. utecziſze k- G. Bogu *Corde, ore, & opere.* Szer-

Eccl. 38. v. 9.

Hugo Card.

czem, z- rechiùm, y dellom. *Ab omni delicto munda cor tuum.* Ochiſtj ſzercze tvoie od uſzakoga greha: Doklam godſze adda ti ò Gresna duſſa za tvoie grehe iz glubine ſzercza tvoiega nepoſaluies? z- jezikom nyh chiſzto pred ſzpovednikom nevaluies y neſzpoves? z- dellom, za nie prave pokore nevuchinis? zahmantiſzeie uſſatj vu miloschu y pomoch Boſiu, y Doctorſzku. Alj naibj hodilo to dabi ſzamo telo moralo umretj; Nego ono, onoſzeie boiatj, dabi z- telom ukup y duſſa nemorala umreti.

Ako adda ò K. D. teloune uremenitne, y vekovechne ſzmertj vuitj ſelès? Moras takj na pochetku betega tvoiega Szpovednika dozvatj, niemu uſze tvoie Boge pokazatj, hochu recsj uſze tvoie grehe do naimensega ſzpovedatj; Ako hoches, da on kris koga ſzpovednik zverhu tebe vuchinì, odvesuiuch tebe od grehov, bude tebe na zdrauie ne ſzamo duſſeuno, nego y telouno? potreba da ne ſzamo z- iezikom ſzpoves grehe, nego da povernes blago y poſtenie, akoſzj komu kada kai takvoga po krivicze uzel; potreba da uſze gresne prilike, paidaſtva, y tovaruſtva oduris, potreba daſze zeuſzemi nepriatelmi tvoiemi pomeris, y nym uſze krivicze iz ſzercza oproztis:

Eccl. c. 38. v. 10. ar veli Duh Sz. po mudrom Siraku. *Ab omni delicto munda cor tuum.* Od uſzakoga greha ochiſzti ſzercze tvoie ar ako koi naimenſi ſzmertni greh zamuchis, y zataìs? ako lyuczkoga nepovernes ne ſzamo blago, nego y poſtenie? akoſze z- nepriatelom nepomeris? y ſitek pobolsati ſztàlno nenakanis? zahmantie zvelichen nigdar nebudes.

2. Reg. c. 1. Kaije haſznelo Kralyu Saulu daie on uſze ſzvoie nepriatele Amalecite obladal, y potùkel, oſztaviuſi vu ſivotu iednoga ſzamoga, koigaie mentuval Korune, Kralyez-

4. Reg c. 11. tva, y ſitka? Kaije pomagalo Kralyu Faraonu daie on zapovedal babam uſze ſzine Sidouſzkeh sèn potùchi, y vu vodu pohitati, nimaiuchi ſzkerb dabi y dète Moiſes bil utoplyen; od kogaie on potlam bil mentuvan Kralyeuſzke chaſzti, y ſitka?

Kaije

Kaije haſznelo Attalie Kralicze Izraelſzke uſze verſzt- 4. Reg. c. 11.
ne lyudi muskoga ſzpola porasati, dabiſze ona tem ſzigur-
neſſa vu Kralyeſztvu ſzvoiem naſzladuvala, buduch prez
nye znania, y volye vu ſivotu zadersan naimlaiſi Herczeg
Joas, koije nyu na zkorom y Kralyeſztva mentuval, y
ſitka?

Kaije pomagalo one mlade Herczeſicze Chriſtinde,
Hugoberta Kralya Anglianſzkoga kchere daie tak oſtro ſi-
vela, tulike ſuhke ſzuze tochila, y tulika dobra dèla chi-
nila za grehe ſzvoie, zamuchiuſi iedem ſzam greh na ſzpo-
vedi, y zbok niega naveke dike nebeſzke mentuvana? koie
Herczeſicze ſitek Chriſtoforus Vegga *è Soctte JESU.* Ovak *Chriſtoph.*
izpiſſuie. Daie naimre Hugobertus Kraly Anglianzki imal *Vegga.*
iednu mladu oſzebuine lepote, y dobrote kcher, koiuſzu
unogi Herczegi ſeleli, y proſzili za Zaruchniczu imeti, ali
ona alduvauſi prelèpi czvet chiſztoche ſzvoie G. Bogu, za ſe-
nitvu ni hotela ni chuti, da pache nagovorilaie ona Otcza
ſzvoga, daiu nai neſzili, nego pache zvun Kralyeuſzkoga
Dvora daie vuchinì napraviti ieden dvor kadebi ona mo-
gla z-divoikami ſzvoiemi G. Bogu vuchiſztoche pobosno
ſzluſiti, koiu miloschu ona od Otcza zadobiuſi, y vu nie-
ga doiduchi ſztanuvat, oh! kulika zlamenia ſzvetoſzti o-
na vu niem ie izkazuvala, vechkrat czele tiedne ob ſzu-
hom Kruhu, y vode poſztech, czele nochi na molitvah iè
troſſila, pod herczeskum ſzvoium opravum ſpichaſzte Czi-
licziume po dnevu y po nochi zverhu gologa tela noſzila.
Duhoune knige natulikoie lyubila, daie naivexe veſzelye
imela nie ſteti, y uſzaki vecher poſztaviuſiſze na pokoi, od
iednoga ſzvoga mladoga Inaſſicha vuchinilaſzie pol foliuſſa
preſteti dabi tak vu duhounom misleniu y zaſzpala, kai ne-
kuliko uremena ie terpelo, ali duh nechiſzti nemoguchi
tulike ſzvetoſzti terpeti, poduſzilie Inaſſa dabiſzvoie Her-
czeſicze pervo ruku kusnul negbi od nye odiſſel y on ſzpat;
pervi adda vecher pochelie Inas Herczeſiczu na poſztelye
lesechu, pervo negie od nye odhagial proſziti za miloschu.

dabie

dabie mogel ruku kusnuti, koiu prosniu ona razumeuſi, dobrogaie zeſpotala, y od ſzebe pretirala; drugi vecher Inas pochelie znovich za onu miloschu proſziti, koiega Herczeſicza ie takai oſtro pokarala; ali Inas ni prèſztal y treti vecher od prosnie ſzvoie, koiemu teda ona ie podala ruku, nemiſzlechi na zlo nikakvo, y ovo kuſſuvanie ie terpelo nekuliko vecherov, iz koiega kuſſuvania vusgaſaſzeie y vu Herczeſichinom ſzerczu y telu keru, potlam pak y lyubav proti Inaſſu, zkoiemie y pregreſſila; Koia neſzrechnicza po nechiſztom grehu ſzvoiem doiduch ſzama vuſze, y pocheuſi premislyavati ſzlepotu ſzvoiu, pochelaſzeie ſzramuvati, ſaloſztiti, plakati den y noch dva potoka ſzuz iz ſzvoich ochijh tochiti, za oprati on ſzvoi greh, povexalaie ſzvoie poſzte, molitve, y traplyenia tela ſzvoiega gresnoga, proſzech y molech G. Boga za oproschenie greha ſzvoiega; polek toga vuchinilaie ztroskom ſzvoiem zezidati ieden Spital, koiegaie napunila z- uſzakoiachkemi betesniki, koiemie ona onde ſzama ſzvoiemi rukami ſzluſila, ieſzti kuhaiuch, poſztelye prenapraulyaiuch, hise ſznasech, ranne prevezuiuch, y urachech, y druga oſztala okol betesneh z- tulikum lyubauium y poniznoztium opraulyaiuch, daie uſzemu ſzvetu za iedno chudo lyubavi poniznoſztj, y ſzvetoſzti bila, uffaiuchiſze neſzrechnicza da G. Bog ova nye dobra dela prime, y nye on nechiſzti greh oproſztì, iz koiegaſzeie ona ſzramuvala ſzpovedati. Aliſzeie vu ſzvoiem uffaniu ukanila, ar preminuchi ona z- onem grehom iz ovoga ſzveta prez- ſzpovedi, na veke ie zkvariena; Kodie to po Boſiem prepuscheniu nyè ſztare goſzpè obznanieno bilo, koia ſeleiuchi znati vu kakovom ſztaliſſu nahagiaſze duſſa ſzvoie Herczeſicze, za koiu ona ienkrat pobosno molechi, pokazalaſzeie duſſa uſza vu ogniu z- goruchemi lanczi zvezana, koiè ſzercze iedna ſztrasna kacha, perſzi dve kraſztave ſabe, y ruke dva velika cherna pſza ieſzu grizli; na koie vigienie preſztraſſilaſzeie ſztara goſzpà, koie pochelaie

laie dussa govoriti, neboisze niti nebesi, iaszem dussa Herczesicze tvoie na veke zkvariena, to rauzumeusi goszpà pochelaiuie pitati kakie moguche da ti z-tulikemi tvoiemi dobremi dèlj, y szvetem siuleniem ieszi zkvariena? Ni drugach, y moiega zkvarieneia zrok drugi nieden nì, nego daszem ia iedno hipno naszlaienie nechiszto z-moiem Inassem ìmela, iz koiegaszemsze szramuvala szpovedati, y zbok toga moralaszem naveke k-uragu poiti, to izrekuchi neszstaloie dusse neszrechne vekoma Herczesicze Christinde. *Oh sortem lugendam!* oude morem y moram ia zakriknuti z-Sz. Basiliussem, ali vech z-plachlyvemi ochima moiemi neg szlyniavem iezikom moiem. *Post jejunia multa, post durum vitæ genus, post longas ad Deum preces, post uberes effusas lachrymas, denique post* 30. 40. *annorum abstinentiam, nudum omnibus, ac tot laborum privatum reperiri.* Oh neszrecha kervavemi szuzami uredna izplakana biti! da za tulikemi poszstmi, za tak ostrem siuleniem, za tak dugemi molitvami, za tulikemi szuzami, vu 30. 40. leteh vuchinienemi dobremi dèli, na zkradnie vure z-praznemi rukami, prez uszakoga naima pri Bogu neszrechne dusse na szudBosi dohagiaiu, y iz niega vu muke peklenzke zeuszemi szvoiemi dobremi dèli prepadaiu. *S. Basil. homil. 21. in Proœm.*

Pisse Baronius da letta 299. obrachaiuch Sz. Remigius Biskup ua pravu veru Kralya Clodoveussa rekelmuie naipervo ove rechj. *Adora quod incendisti, incende quod adorasti*, hotechimu ztem datj na znanie, Ti ò Kraly ieszj do szada Sz. Krisno Drevo za nistar dersal, y zkonchatie terszil; Vezda potreba dasze ti niemu klanias; Malike pak tvoie, koieszj do szada za Boge molil, potreba da zateres, y zkonchas usze do iednoga. Rauno ia tak velim uszakomu sivuchemu, à naimre pak y naibolye uszem betesnem y na szmertne poszstelye buduchem. *Adora quod incendisti, incede quod adorasti.* Ti ò gresna Dussa! ieszi do szada Kris Christussev Muku, y Keru niegovu pod nogami tvoiemj dersala, y za nistar prestimavala. Sztvaram pako ne *Baron. Ann. no 299.*

ſzamo chalarnem, nego y odurnem ieſziſze klàniala, nye vech preſtimavala, bolye lyubila, neg iſztoga G. Boga Sztvoritela, Odkupitela, y Zvelichitela tvoga: Vu nye vechſziſze uffala, nym bolye ſzluſila, neg Bogu tvoiemu: Oh! vezda potreba da ti uſza ova oduris, y pod noge hitis, ter tvoie ſzercze, miſzel, y uffanie vu pravoga ſivoga G. Boga poſztavis, niega lyùbis, niemu ſzluſis, y k- niemuſze vu uſzeh potrebochah tvoich z- chiſztem y poniznem ſzerczem preporuchas. Odurj adda y zaverzj kaiſzj do ſzada lyubil; y lyubi kaiſzj oduriaval.

Ouoie modus y nachin zkoiemſze mora uſzakj kerschenik pred ſzmertium ſzvoium pripravitj k- onomu preſztras nomu Szudu Boſiemu; Ovo modus y nachin za preſzkerbetj pravichnoſzt duſſe ſzvoie pred liczem Boſiem; ar velj Duh Sz. po mudrom Salamonu. *Qui abſcondit ſcelera ſua, non dirigetur; qui autem confeſſus fuerit ea, & reliquerit ea, miſericordiam conſequetur.* Gdo goder bude zkrival grehe ſzvoie nigdar vu Nebo nedòide: On pako koi nye ſzpovè, y ne ſzamo ſzpovè, nego y oſzta vj daſze vech vu nye nepoverne na ſzvoie ſzmertne vure miloschu Boſiu, y ſitek vekovechnì zadobì. *Eſtote ergo parati; quia qua neſcitis hora Filius Hominis venturus eſt.* Opominanaſz nas dobrj y miloſztiunj Zvelichitel, da moramo uſzakj den, vuru, y hip, pripraunj chakatj prihoda niegovoga, danaſz nenaide nepripraunch vu greheh zaradj koichbi naſz moral na veke vu pekel oſzuditj. Ako pak doklamſzmo friskj y zdravj ieſzmo dusnj terſzitiſze vu Milosche Boſie ſivetj, kuliko pàk bolye vu kakovom betegu ter naimre pogibelnom y ſzmertnom buduchj? dùsni ieſzmo to vuchiniti?

Amen.

Prover. c. 28. §. 13.

RAZ-

RAZGOVOR SESZTNAIZTI.

Na ſzmerti haſznoviteſzu ſzuze, ali ſzamo one, koieſze za grehe; a ne one koieſze za pogublyenie ſitka, blaga, y priatelov toche.

Eſtote parati, quia quâ neſcitis horâ Filius Hominis venturus eſt. Matth. 25.

Budete priprauni, ar, koiu vuru neznate Szin Chlovecſi doide.

CHudne, y kruto razluchne nature bilaſzu ona dva mudra Filoſofuſſa, Democritus y Heraclitus imenuvani, pokehdob da pervi toieto Democritus od nature bilie nagnien na ſzmeh, tak daſzeie uſzigdar ſzmeial, y veſzel bil: Drugi pako toiezt Heraclitus uſzigdarſzeie ſaloztil, y plakal. Dabi ia vezdasnie ureme hotel premislyavati kakſze na ſzvetu ſive, mogelbi ſzlobodno opitati zrechmi Salamona Kralya ieli ovo ureme. *Tempus ridendi*, ali pak *Tempus flendi*. Ureme ſzmeha, ali Ureme placsa, toieto ieliſze ſzada uredno ſzmeiati, ali plakati? bili moral chlovek z-ſzmeiuchem Democrituſſem, ali pak z- plachuchem *Eccl. 3. 4.*

Heraclituſſem dersati? Akobimi gdo hotel nato ſzpametno odgovoriti, prez uſzake dvoinozti rekelbimi daſze ſzada bolye priſztoie plakati, neg ſzmeiati, y to zbok tulikeh nevoly vu koiehſze na ovom ſzvetu ſive. Vu koieh nahagaiaiuchiſze negda Ceſzar Auguſtus, ſzelie bil veſz tuſen y ſaloſzten megy dva vuchena Poete Horaciuſſa, y Virgiliuſſa, ovoga nepreztanczè milo zdihavaiuchega, onoga ſuhko plachuchega, videchi pak Ceſzara dvorianiki niegovi megy onemi ſzedeti, opitaſſega, kakie to moguche da Vaſſa Szvetlozt buduch ſzami uſzi ſaloztni, y turobni, morete megy ovemi dvemi ſzedeti, kadabiſzi morali kakovu ſzmesnu y veſzelu recreacziu vuchiniti, koiem Ceſzar ove rechi je odgovoril. *Sedeo inter lachrymas, & ſuſpiria, ut immortalis fiam.* Szedim megy ſzuzami, y zdihavaini da neumertelen poſztanem. Szada pako ia velim ovak, dabi mi hoteli dobro premiſzliti teskoche y nevolye, vu koiehſze na ovom ſzvetu ſive, naimensega zroka veſzelitiſze nebi nasli; Akoliſze pak iz druge ſztrani premiſzli gresni pogibelni ſztalis vu koiem mi gresniki ſivemo, priſziluiuch tako rekuchi G. Boga danaſz ovde oſztro kaſtiga, mi nimamo nikakvoga zroka ſzmeiatiſze, y veſzeliti, nego pache ſuhkemi ſzuzami, ſaloztnem ſzerczem, y milem zdihavaniem G. Boga za miloschu, y grehov oproſchenie proſziti. Ako Auguſtus Ceſzar ie rekel. *Sedeo inter lachrymas ut immortalis fiam.* Szedim megy ſzuzami da neumertelen poſztanem, akoprem uſzega ſzveta ſzuze niſzu bile moguchne niega od ſzmerti oſzloboditi, Ali tvoia ò Gresna Duſſa! iedna ſzama ſzamehna ſzuzicza koiu ako ti iz ſaloſztnoga y zkruſſenoga ſzercza tvoga zpuſztis, ie moguchna tebe neumertelnoga vuchiniti, y vek vekova vu dike nebeſzke ſiveti, kodie vuchinila Davida, Petra, y Magdalenu; Ar nili bil gresnik David praznik naimre y Lyudomorecz? Iztanovitò ie, ali kaiti on ne ſzamo ie grehe ſzvoie ſzpovedal, negoſzeie y ſaloztil, y iz Saloztnoga ſzercza ſzvoga ſuhke ſzuze tochil. *Fuerunt mihi lachryma*

Pſalm. 41. v. 4.

ma mea, panis die, ac nocte. Bileſzu mene ſzuze moie kruh po dnevu y po nochi. Nili Peter bil gresnik? zaiſzto ie, arie Chriſtuſſa bil zatail, y krivoſze zaklel, ali zpoznauſi on greh ſzvoi, pochelſzeie ſaluvati, y ſuhko plakati. *Exiens foras flevit amare.* Iziduchi van plakalſzeie ſuhko. Komu ni znano kulika gresnicza ie bila Magdalena? ali ona zpoznauſi hudobu ſzvoiu, pochelaſzeie ſaluvati za grehe ſzvoie, y pred nogami Chriſtuſſevemi ſuhke ſzuze tochiti. *Lachrymis cœpit rigare pedes ejus.* Szuzamie pochela oblevati noge nyegove, y uſzeh treh ſzuze ieſzu oſzlobodile od ſzmerti vekovechne, chinechijh naveke ſiveti vu dike nebeſzke, koich, NN. akoſzte do ſzada naſzleduvali vu greheh, potreba daijh naſzleduiete y vu ſzuzah, nye tochech iz zkruſſenoga ſzercza za grehe vaſſe; koie kulikoſzu haſznovite, y potrebne uſzakomu Kerschenomu, ter naimre umiraiuchemu chloveku? vuchinaſz lepo Sz. Ambroſius Biskup, govoreczi. *DEUs expectat gemitus noſtros, ſed temporales, ut remittat perpetuos; expectat lachrymas noſtras, ut profundat pictatem ſuam.* G. Bog chaka zdihavania naſſa, ali uremenitna, dabi oproſztil vekovechna; chaka ſzuze naſſe, dabi pokazal miloſchu ſzvoiu. Odkud zpoznatiſze more, da ſzuze takai ieſzu ieden zmegy oſztaleh nachinov z-koiemi dusni ieſzmo priprauni prihod Szina Boſiega chakati; koie kakſzu G. Bogu drage y prietne, nam pako haſznovite? pokazati hochu. *Luca c. 7. §. 38.* *S. Ambroſ. in c. 7. Luca*

Szpomenka vekovechnoga urednu navadu imeliſzu negdasnie ſztaro ureme Gerki, koiu Eggeſippus izpiſſuie, daſzu naimre imeli dve Czirkve, zmegy koich iednaie alduvana bila Szrameslyvozti, à druga Poniznozti. nitie gdo mogel ulezti vu Czirkuv Poniznozti, ako pervo ni preſſel cheſz Czirkuv Szrameslyvozti: Za ovemi pako dvemi Czirkvami bilie podignien jeden kip Chlovechanzke podobe, vu ruke dersech jeden Schit na koiem bileſzu napiſzane ove 3. littere R. T. P. po koichſze ove 3. rechi zlamenuiu *Reſtituit Te Populus.* Povracha tebe lyucztvo ho- *Eggeſippus*

rechi dati na znánie da kadabiſze koi puntar z- obchinum onoga Gerchkoga lyucztva hotel pomeriti, y vu Varas puſchen biti, toga takovoga z-proceſſium jeſzu pelyali od Varaskeh urat, vu Cirkvu Szrameslyvozti, na zlamenie ſzrama koga mora imeti ràdi ſzuoie puntarie, y nevernozti: Od ovud pako pelyaſſega vu Cirkvu Poniznozti, kadeie ſzuoi greh moral ſzpovedati, proschenia ;proſziti, y ruke umiti na znamenie nuternie chiſztoche: Naizada pako pelyaliſzuga k-jedne ſtatue, illi kipu, koi kip ie zlamenuval uſzu obchinu; onde klechech moralie krivecz noge onoga kipa kuſſuvati, koia czeremonia je uſze jedno zlamenuvala kako dabi uſzem Varasczem noge bil kusnul, y toie bilo zlamenie mira, oproschenia pregreske, y zadoblenia milosche, kade Szudecz tomu takovomu recse 3. rechi koieſze vu oneh 3. literah na ſcitu napiſzane zadersavaiu, *Reſtituit Te Populus.* Pouracha tebe lyucztvo.

N. N. Nekai ſpodobnogaſzeie pripetilo z- onum obchine Nebeſzke puntariczum Magdalenum, koia zpoznauſzi ſzvoi neſzrechni ſztalis, y ſeleiuchiſze pomeriti z- Bosanzkemi personami, doslaie uſza ſzramesliva k- Chriſtuſſu, y poloſilaſzeie od zada polek nòg niegoveh *Stans retro ſecus pedes ejus.* Szramuiuchiſze doiti napervo pred ochi onoga, koga tuliko krat tak ſztrasno zgrehi ſzuoiemi je zbantuala, potlam pak pochelaſzeie ponizuvati klechuchi na kolena ſzuoia polek nòg niegoveh, pochneſze ne ſzamo ſzramuvati, ponizuvati, nego y ſaluvati, pache iz velike ſzerchène ſaloſzti, y uruche ſzuze tochiti, ter ſnymi oblevati, y prati Chriſtuſſeve noge, doklamie y zachula glaſz iz vuzt Szudcza Nebeſzkoga od ſztrani uſze obchine Bosanzkeh Person opraschania grehov ſzuoieh, koiſzeie vu oneh treh litterah zadersaval R. T. P. Naimre *Remittuntur Tibi Peccata* Opraschaiuſze tebe grehi, y mir z- miloschum pouracha.

Oh! ſzrechne ſzuze Magdalenine, y uſzake gresne duſſe za ſzuoie grehe pokoru chineche, koie ſzuze izhagiajuche

giajuche od jednoga zkruſſenoga ſzercza, vu Nebuſze premeniaiu y preobrachaiu na tuliko zernia dragoga giun ia kot nam to Sz. Mektilda ſzvedochi, koia poveda daſzeie nye bila pokazala Sz. Magdalena vu jedne nezgovorne lepote halye oblechena, koiaie naſſita bila ſzamem dragem kameniem y giungiem, koiu Sz. Mektilda videchi vu tulike lepote, opitalaiuie, kaibi mogla zlamenuvati ona tulika unoſina dragoga giungia, y kamenia na halye niene? odgovorilaie Magdalena, jmas znati moia Mektilda da po dragom kameniu zlamenuiuſze moij ſzmertni grehi po dragom giungiu pak moij mali grehi, koie ia zmoium ſaloſztium y ſzuzami ieſzem odeperla, y kuliko zern ovoga giungia na moie halye vidis, tuliko kaplicz ſzùz ieſzem ia za moie grehe iz moieh ochijh iztochila, y zato G. Bog o-kinchilmeie vu Nebu ſzuzami moiemi, koieie on na dragi giungy preobernul.

Szuze adda naſſe ò gresne duſſe! koie mi za grehe naſse iz zkruſſenoga ſzercza naſſega tochimo, ieſzu naimoguchneſſe Zagovornicze, y Patronuſſicze naſſe koieſze neboie niti neſztraſſe pred ſzerditoga Szudcza Nebeſzkoga doiti, niega na pomiluvanie genuti, doklamga y obladaiu da on nam mora grehe naſſe oproſztiti, odkud Sz. Ambros krichì na veſz glaſz k-chaſzti y poſteniu ſaloſzneh ſzùz. *O Lachryma! tua eſt potentia, tuum Regnum, vincis invinvincibilem, ligas omnipotentem.* O Szuza! tvoiaie zmosnoſzt, tuoie Kralyeſztvo, ti obladuies koga nigdor obladati nemore, ti veſes Uſzamoguchnoga G. Boga, da onomu, koi tebe iz ſzuoieh ochijh y zkruſſenoga ſzercza puſcha, y tochi mora oproſztiti, y uſze kai proſzi, vuchiniti, kotnam to y Sz. Jvan Chriſoſtomus potvergiuie govoreci, *Nemo ad Deum aliquando flens acceſſit, qui non quod poſtulavit, accepit.* Nigdar nigdor ni k-G. Bogu plachuch priſztupil, koi ni uſze kaije proſzil, zadobil;

S. Ambroſ. in Pſal. 38.

S. Joann. Chryſoſt. hom. 3. ad popul.

Daie to prava iſztina, povechtemi proſzimvaſz ako znate? gdoie oſzlobodil chiſztu Susannu od krivichneh tusbih

bih oneh dveh ſztarczev nechiſzteh, koiem ona ni hotela nechiſzteh nyhoveh poseleny izpuniti; kakti y od kamenite ſzmerti nakoiuie ona krivo obſzugiena bila, kakti koia naigorsa praznicza? Ah gdo! gdobiu drugi bil oſzlobodil, ako ne one nye ſuhke ſzuze? koieie ona tochila zdihavaiuch vu Nebo k-G. Bogu *Qua flens ſuſpexit ad Cœlum.* Veli Sz. Daniel. Gdoie oſzlobodil on prelepi Varas Betuliu od Holoferneſſeve ſzille, y gdoie tuliku batrivoſzt, y jakoſzt dal jedne ſzlabe y gingave ſenchicze Judite? daſzeie ona uffala vu Sereg nepriatelſzki doiti, y pod Sator Holoferneſſev zaiti, onde Holoferneſſu glavu odſzechi, nyu vu Betúliu Varas doneſzti, y iz Varaskeh poſtány nepriatelom ſzuoiemi rukami kazati? oh ter gdobi drugi bil mogel G. Boga na podelienie tulike milosche genuti, ako ne ſzuze? na koieie ona ſzuoie Varascze nagovariala, *Sed quia patiens eſt Dominus, indulgentiam ejus fusis lachrymis poſtulemus.* Buduch terplyven y miloſztiven G. Bog, pomoch y oproschenie od niega ſzuzami proſzemo. Gdoie Varas Ninivitanſzki od poruſſenia y zkonchania oſzlobodil, z-koiemſzeie onomu gresnomu lyucztvu G. Bog grozil? *Adhuc 40. dies ſunt, & Ninive ſubvertetur.* Josche 40. dàn ie, y Ninive bude poruſſen. Ah gdo drugi, ako ne ſzuze onoga lyucztva, na koieie nyh nyhov Kraly nagovarial? *Jejunemus, & ploremus*, poſztemo y plachemoſze.

Daniel. c. 3.

Judith c. 8.

Hugo Card. in c. 64. Iſai.

S. Hiero. in Pſal. 50.

Pravo adda govori poſtuvani Hugo Cardinal, *Lachryma tenet, & cogit Deum.* Szuze zdersavaiu ruku Boſiu, danaſz nekaſtiguie polek zaſzlusenia grehov naſſeh, y ſziliga na pomiluvanie, *Et vincit invincibilem* Veli Sz. Jerolim, tulikeie moguchnoſzti pred G. Bogom uſzaka naimensa ſzuzicza, dà more preobladati preiakoga y nigdar obladanoga G. Boga.

Narod Chlovechanſzki ali gresni! ztobum govorim, y povedamti jednu pravu Boſiu iſztinu, *In codice ſcripta ſunt peccata tua.* Tvoij grehi ieſzu zapiſzani vu Regiſtrumu kruto velikem, ali neboiſze, niti nezdvoi, arti poveda Sz.

Jvan

Jvan Chryſoſtomus za jednu ſpongiu, z-koium ti mores izbriſzati iz Regiſtruma uſze grehe tvoie, *Spongia peccatorum tuorum lachryma tua.* Spongia grehov tvoieh, ieſzu ſzuze tvoie: hoches adda izbriſzati iz Regiſtruma Boſiega grehe tuoie? uzemi ſpongiu ſaloſzti napuniu z-vodum tuoieh ſzùz, y ſnyum perulye neg znichim izbriſſes grehe tuoie, *Lachrymas mitte, & obliterantur, lachrymas funde, & purus ille liber invenitur.* Dokâncha govorienie ſzuoie Zlatovuſzti Chriſoſtomus, Ako ti ò gresna kerschena duſſa zpoznavas tvoiu Conſcienczziu uſzu utepenu, y ukalyanu z-odurnemi grehi? ako tuoiemi grehi ie nàpunien Bosanzki Regiſtrum? nezdvoi, nego *Lachrymas mitte.* Tochi ſzuzicze goruche iz tuoieh ochijh y hoches ſnymi ochiſztiti ſzmradnu Conſcienczziu tuoiu, y iz Bosanzkoga Regiſtruma hoches izbriſzati uſze do naimensega grehe tuoie. Oh nezgovorna jakozt Sùz! Sùz velim, koie izhagiaiu iz jednoga zkruſſenoga ſzercza, ar dotichuſze Nebeſz y nye oblevaiu, zemlyu perù, peklenſzki ogeny ugaſſuiu, oſzlobagiaiu onoga koi nye tochi od ſentenczie vekovechnoga prokleztua, y to nai nigdor neſtima dabi bilo moie izmislyenie, nego ie Sz. Petra Chriſologa, y uſzeh mudreh Navuchitelov y Theologou. Koieh rechi ieſzu ove, *Lachryma rigant cœlum, terram dilavant, extingvunt gehennam, delent in omne facinus datam ſententiam.* Da pak to odperteie uſzaki zpozna velim ja ovak;

S. Jvan. Chryſoſ. in Pſal. 50.

Idem

S. Peter Chryſol.

Nahagiaſze koi zmegy vaſz N. N. vu koiem ſzmertnom grehu, ta takov ie ure ſzuseny uraſi, ar chlovek on izti hip bada ſzmertni greh vuchinì, iz miloſche Boſie izpade, pod oblaſzt uraſiu opade; tomu takovomu dabiſze vu takovom ſztaliſſu ſzmert pripetila, niegova duſſa bi izraven od uragov vu pekel odneſſena bila. Akolibi pak NB. vu takovom ſztaliſſu moral umretj, y Szpovednika nemogel na ruku imeti za ſzpovedatiſze iz ſzmertnoga greha; ali akobi rauno Szpovednika imel, ter nemogel govoriti; velim joſche vech, tia na onom zadniem hipu kadaſze duſſa

od tela razluchava , dabi takov gresnik jednu ſzamu naimensu ſzuziczu ſaloſztnu iz zverſſeno zkruſſenoga ſzercza zpuſztil , ona ſzuzicza z-onem zverſſenem iz pravoga ſzercza zkruſſeniem bi tak moguchna bila , dabite ona zpod peklenoga duha oblazti oſzlobodila , y veſz peklenzki ogeny zate pogaſzila , Sentencziu Bosanzku proklecztva na Blasenztua premenila , odkud Sz. Auguſtin govori *Omnes aquæ non extinguerent unam ſcintillam in inferno , ſed una lachryma fidè puro & contrito corde proceſſerit , totum ignem inferni extinguit.* Uſzega ſirokoga ſzveta vode nemogu jedne ſzame izkricze peklenzkoga ognia ugaſziti , à jedna pak ſzama kaplicza ſzùz , koia izhagia iz jednoga zkruſſenoga ſzercza , ie moguchna uſze peklenzke plamne ugaſziti.

S. Auguſtin ſerm. 19. ad Ares

Izizkavaiuch ia pri Sz. Otczeh , y Navuchiteleh Czirkveneh urednozt , y zmosnozt ſaloſztneh ſzùz , naſſelſzem kak , y kai unogi od nyh ſzude , naipervi Sz-Gregur Nanziazenſzki veli da Szuze jeſzu *Baptiſmus animatus.* Kerſzt ſivi , ieſzu jeden takov kerſzt , jedna tak jaka kupely , da mogu duſſu mertvu polek oneh rèchi. *Anima quæ peccaverit , ipſa morietur.* Duſſa koia zagreſsì , hoche umreti , takovu velim po grehu mertvu duſſu more ſaloſztna ſzuzicza od ſzmerti obuditi , nyu od uſzeh makulicz ochiſztiti , y G. Bogu dragu vuchiniti. Sz. Auguſtin pak vuchì da uſzaka ſaloſztna ſzuza ie *Paſſionis Chriſti Vicaria.* Muke Chriſtuſſeve Vicariuſſicza , ili Nemeſztnicza , ar ima onu oblazt zverhu Neba , y pekla , koiu oblazt ima y muka Chriſtuſſeva , toieto , da kotnamie muka Chriſtuſſeva odperla Nebo , y pekel zaperla , tak rauno y uſzaka ſzuza ſaloſztna uſzaki den chinì , onomu , koi nyu zpuſztì za grehe ſzuoie.

S. Gregor. Nanzian. Orat. in S. Baptiſma.

S. Anguſt. L. 1. c. 2. de Paſſio.

Belarminus *in trac.* 5 .*c.* 6. Piſſuchi od ſitka Sz. Catarine od Siene , Devicze , velì da ova Sz. Devicza govoreſi jeden dan z-Sz. Raimundom ſzuoiem Szpovednikom reklamuie ovak , znate moi Otecz duhouni kaiſzu ſzuze iz jednoga zkruſſenoga ſzercza iziduche ? imate znati da ieſzu

ſzu jedna Bulla illi liſzt Apoſtolſzki, jeden Breve Papinzki, jedno Proschenie obilno uſzeh grehov, jeden pravi Jubileum. *Hæc eſt Bulla Indulgentiarum.* Ulſzaka ſzuza ie tu- *Belar. trac*
like mocsi y jakoſzti kulikoſzu uſzi liſzti Papinſzki, uſzeh *ſ. c.*
Proscheny.

Na potvergienie ove iſztine budimi ſzlobodno napervo doneſzti ono prechudno pripechenie koie Sz. Vincencz Fererius poveda, da naimre ob ſzuoiem uremenu bilie nekoi chlovek gresnik tak velik, y hudoben, daga ni bilo greha koga on nebi bil vuchinil; zpoznalie k- zadniemu hudobu ſzuoiu, y dokoniauſi ſzam ſzobum zpokoritiſze, pobolsati, y po Szpovedi z- Bogom pomeriti, y kaiti zpoznavaiuchiſze z- unogemi grehi obterſenoga, nekuliko dan ie zverhu nyh miſzlil, y nye marlivo na paper popiſzaval dabiſze tem nachinom mogel pravo y chiſzto iz nyh ſzpovedati; doiduchi k- zadniemu na Szpoved pred Sz. Vincencza, y jedvai dva ali tri grehe ſzpovedauſi, pochelſzeie od velike ſaloſzti tak ſuhko plakati damu ni bilo moguche govoriti, niti pred ſzuzami grehov ſzuoieh ſteti, hotechiſzi ochi obriſzati, y pripetiuſiſze da pri ſzebe rubcza ni imel, obriſzalie adda on ſzuoie ochi z- onem paperom nakoiemie imal grehe napiſzane: Nut chuda! da naimre hotechi on nadalye grehe ſzuoie ſteti y Sz. Chloveku ſzpovedati, greha niednoga vech ni bilo videti napiſzanoga, niti zlamenia kakovoga piſzma, nego lep, bel, y chiſzt paper ie poſztal, kako dabi na niem nigdar nikai nebilo piſzano. *Hæc eſt Bulla Indulgentiarum.* Ovoie adda Bulla Proschenia uſzeh grehov od koie takaiſſe Sz. Effrem ovak lepo govori. *Magnum delictorum Chirographum modicis lachrymis deletur* *S. Ephr. hom. 3. de compunc.*
Velik grehov Regiſter malemi ſzuzami izbriſſuieſze. kodſze iz ove vezda povedane Hiſtorie zpoznava. O Zmosne, y ſzrechne ſzuze! gdoie on koibi znal, y mogel dopovedati kulikoſzu one G. Bogu drage y prietne, a gresniku pak haſznovite, kadaie iz zkruſſenoga ſzercza to ſi?

Doſzta nam nai bude ſzvedochanztvo Sz. Januſſa Apo-

ſtola, koiſze ſzpomina vu ſzuoiem Apokalipsu, da G. Bog natuliko ſzuze preſtimava, da kadaie vidi od koiega zkrufsenoga ſzercza cheſz ochi prelevatiſze, onie ſzam briſſe,

Apocal. 7. *Et abſterget DEUS omnem lachrymam ab oculis eorum*, Nye kakti jeden dragi giungv pobira, y nye megy ſzuoiem Nebeſzkem kincsem chuva.

Ova pak iſztina poſzvedochitiſze more z- onum Hiſtorium koiu ſtem od iednoga pobosnoga Redounika, koi iednu noch buduchi na molitve ſzam vu Czirkve, pokazalmuſzeie Chriſtus vu Mesnom Ruhu oblechen pred Oltarom, kako dabi hotel Meſſu ſzluſiti, y kulikogoderkrat obernulſzeie nazad od Oltara, kotſze obrachaiu Mesnikj kada govore *Dominus vobiscum.* Goſzpon zvami; uſzigdarie imel vu rukah zlati kelih, tergaie onomu Redouniku kazal, nad chim chudilſzeie Redounik, y opitalie Chriſtuſſa ponizno y pobosno kaibi vu onom kelihu moralo biti? komu Chriſtus ie od govoril, imas znati da vu ovom zlatom kelihu ieſzu one ſzuze, koieie zverhu moich nog iztochila Magdalena, koie ia uſze do kaplicze ieſzem pobral, y nye ia vu ovom kelihu chuvam kakti naipreſtimaneſſe Reliquie, ali Kincs, zatoie pak kàsem da vi lyudj poznatj morete, kakſzu mene drage y prietne ſzuze iz ſaloztneh ſzercz izhagiaiuche, y na

S. Bernard: kuliko ia nye preſtimavam; *O! Felices lachrymæ, quas gratioſa manus Regis Regum abſtergit.* Oh! preſzrechne ſzuze (Krichi Sz. Bernard) koie preſzveta ruka Kralya uſzeh Kralyeu briſſe, pobira, y chuva, kulikoſze ztem nehvalj Sz.

Pſal. 55. Kraly David y nedichi govorecs? *Poſuiſti lachrymas meas in conſpectu tuo.* Poſztavilſzj pred ochi tvoie ſzuze moie. Oh! dobri y zmosnj G. Bose! Kakie to mene drago chutj, videtj, y znati, daſze tj z- moiemi ſzuzami tak iako naſzladuies, daie ti uſzigdar pred ochima tvoiemj imas vu zlate poſzude, y vu nieſze ugledas, toie iedno ochivezto zlamenie, daie ti iako lyubis, arie zlamenie ochito, da iedna ſztvar koiaſze guſzto y marlivo gledi, daſze tulikaj y lyubi.

Miſz-

Miſzlilbj morebiti gdo, y opitatibi hotel, zakaj Magdalenine ſzuze rauno vu zlatj kelih, à ne vu kakovu drugu poſzudu proſztèſſu ieſzu pobrâne, y chuvane bile? Ar Kelihj, to uſzakj dobro zna daſzu odluchenj za Preſz: Keru Chriſtuſſevu; Szuze pak Magdalenine vu nichem naimenſem nemoguſze Kervi Chriſtuſſeve priſzpodobitj. Nato Odgovarjam ovak, iztinaie da ſzuze uſzega ſzveta, y uſzeh Boſieh Szvetczev y Szveticz nemoguſze tekmiti, priſzpoditj ali zpâritj z- naimenſum kaplyczum Preſz. Chriſtuſſeve Kervj: Ako pak iz one ſzame lyubavj y dobrote ſzvoie nye natuliko preſtimava, daie hoche imeti polek ſzvoie Preſz. Kervi vu zlatom Kelihu chuvane, gdomu hoche to za zlo uzeti, ali vu tom prigovoriti da toga on pravo nechini? pokehdob da on tem nachinom kânj naſz gresnike razveſzelitj, y obatriveti vu naſſe ſaloſzti, y pokore. Daienam tulikaj na znanye da on natuliko preſtimava dragi Giungy naſſeh ſaloſztneh ſzuz, daie on nikomu nezauffa, nikomu, toieto niednomu Angelu, niednomu Arkangelu, Kerubinu niednomu niti Serafinu, nego ſzam od naſſeh ochijh nye briſſe, pobira, y ſzpraulya, kai ni maloga chuda y zapametenia uredno; Znaiuch preztoga mi dobro da Chriſtus duſſicze naſſe Angelom naſſem Chuvarom ie zruchil daie chuvaiu. *Angelis ſuis mandavit de te, ut cuſtodiant te.* Szvoiu pak Preſz. Duſſu ie preporuchil na krisnom drevu Otczu ſzvomu Nebeſzkomu krichech. *Pater, in manus tuas commendo Spiritum meum.* Otecz, vu ruke tvoie preporucham Duh moi. Majku pak ſzvoiu lyublyenu ie zruchil, y preporuchil Vucheniku ſzvomu dragomu Januſſu Sz. rekuchimu. *Ecce Mater tua.* Ovo Matj tvoia: k- zadniemu ietulikaj Czirkvu ſzvoiu Sz. Katholichanzku preporuchil Sz. Petru Apoſtolu, à ſzvoie Preſz. Telo, Joſefu y Nikodemuſſu. Szuze pako naſſe komu? nikomu nezrucha, niti preporucha, nego on ſzam ima na nye zkerb, onie pobira iz naſſeh ochijh, nye ſzpraulya, nye preczenia.

Buduch adda natuliko preſtimavane od G. Boga ſzuze naſſe, nepriſztoiſze dabi y mi nyh nepreſtimavali : Ali kak, y kem nachinom mi moremo ſzuze naſſe preſtimavatj? Onda mi nye nepreſtimavamo, kadatie tochimo za lebudkaj, Negovorim iur oude tuliko od zdraveh lyudj, kuliko od betesneh, koiem ſzmert na urateh kuchj, koij na one poſztelye lesech, tuguiu, ſaloſzteſze, zdihavaiu, y ſzuze ſuhke toche, zakai? ieda morebitj za grehe ſzvoie? zverhu pogublyenia milosche Boſie? oh tobi dobre, y Szvete Szuze bile! ali unogiſze nahagiaiu, koijſze plachu zverhu neſzrech, koieſze nym pripechaiu, y togaie sal G. Bogu kotſze to zpoznatj more vu one Udovicze, koiaſzeie plakala zverhu pogublyenia ſzina ſzvoga, koga kadabi neſzlj iz Varaſſa Naim na pokop, y doiduchj naproti Chriſtuſſu z-Mertveczem, vuchinilie obſztati one koijſzu Mertvecza noſzilj, terie naipervo pochel z-onum Udoviczum Materium onoga mertvecza govoritj, ò Senna! kaiſze tak ſuhko y milo plaches? zakaj tuliko jauches? eh preſztani iaukatj, y plakatiſze *Noli flere.* Naiſze plakatj, nad koie ſennè ſzuzami vendarſzeie ſzmiluval, y platilieie one ſzuze iztochene, arieie oſivel ſzina mertvoga, dalie velim duſſu za ſzuze, povernulie ſitek za plaes. *Miſericordia motus ſuper eam.* Szmiluvalſzeie nad nyum govorj Sz. Lukach Evangeliſta.

Luca c. 7. v. 13.

Ali to mene nechinì tuliko chuditiſze, da Chriſtus prepoveda ſzuze tocsiti zverhu kakove vremenitne neſzreche, ali pogublyenia kakove ſztuari; nego ono unogo boljye mene chinì chuditiſze, daſze prepoveda plakati zverhu pogublyenia ſzuoie laſztovite Persone, nebuduch nikai preſtimaneſſe od niega na ovom ſzvetu, ar on koi Chriſtuſſa zgubì, nemore neſzrechneſſi biti, ter vendar ia chujem niega, z-onem preteskem bremenom Sz. Krisnoga Dreva na Szmert iduchega, da on onda zeſztauſſiſze z-nekoiemi ſennami, koieſzuſze za nym, ili zbok pogublyenia niegovoga plakale, zabiuſſiſze kakti iz ſzuoie muke koiu-

ie

ie pod onem presmehkem bremenom chùtil, y ſzmerti, nakoiuic iſſel, obernulſzeie k-onem zaplakanem ſennam terijmie rekel. *Filia Jeruſalem nolite flere ſuper me, ſed ſuper vos ipſas flete.* O Kchere Jerusalemzke! Neplachetesze vi nad menum, negoſze nadvami ſzamemi plachete, hotelie nym recsi, neplacheteſze vi zverhu moie muke, y ſzmerti, negoſze zverhu vaſſe duſſeune neſzreche plachete, toieto za vaſſe grehe, y za pogublyenje milosche moie Bosanſzke, y tonam potvergiuie Sz. Petrus Cellenſis, *Inanes ſunt lachryma quas damnum vel incomodum extorquet corporale,* Zahmanſzu one ſzuze, koie skoda, ali neprilika telouna van uleche; da pache ne ſzamo zahman ieſzu takove ſzuze, nego ieſzu y gresne polek onoga navuka Sz. Otcza Auguſtina, *Sciat ſe culpabiliter reum ſi deflet damna rerum, & non deflet animam ſuam deperditam ex peccatis.* Nai uſzaki zna da greſsì, akoſze plache zverhu kakove teloune y vremenitne skode ali neſzreche, à neplacheſze zverhu pogublyenia duſse ſzuoie po grehu.

Luca c. 23.

S. Petr. Cellen. orat. 4. pud B. Laur. Juſtin.

S. Auguſtin. ſerm. 3 de Nat. Dom.

Plachuſze iztinaie unogi nevelim ſzamo zverhu kakove neſzreche, ali daſzu kai pogubili, obchem bi mogli bili ſiveti na ovom ſzvetu prez tulikeh trudov, Negoſze unogi nahagiaiu jur na ſzmertne poſztelye, koijſze bolye plachu, da moraiu ſzuoie blago oude oztaviti, ſzuoiu deczu, y hisnoga tovaruſſa zapuſztiti; plachuſze velim da moraiu iz ovoga ſzveta poiti, y umreti, a neplachuſze nad nyhovum jur mertvum duſſum, koia bude morala na veke vu pekel poiti zbok oneh neſzpovedaneh grehov, koiehbiſze mogli z-koium zkruſſenum ſzuziczum mentuvati, y duſſiczu ſzuoiu od muk vekovechneh odkupiti y oſzloboditi, odkud nadalye govori zgora recheni Sz. Peter Cellenſis *Flendum ſolumodo eſt aut pro amiſſa gratia, aut pro comiſſa culpa* Potrebaſzeie adda plakati, ali za nikai drugo, nego za ſzame grehe naſſe, ali nad pogublyeniem milosche Boſie, ako hochemo da naſſe ſzuze budu tak moguchne, daſze nebudu ſztraſzile na Szud Boſi doiti, y Sentencziu vekovechnoga

Petrus Cellen. loc. ſup. cit.

zkua-

zkuarjenia, na vekovechno zvelichenie premeniti, od koich govori Sz. Cyrillus *Hæc ſunt nobis arma Cæleſtia, quæ ſtare fortiter faciunt: Hæc ſunt arma ſpiritualia, & tela Divina quæ protegunt.* Szuze naſſe iz zkruſſenoga ſzereza iztochene za grehe naſſe, ieſzu ono Nebeſzko y duhovno orusie, koie naſz brani, y zkoiemſze mi proti Bosanzke pravicze voiuiemo: pache budimi ſzlobodno recsi ſzuze naſſe ieſſu takovo orusie, zkoiem mi nad Bosanzkum praviczum, y ſzerditoſztium goſzpodarimo, chinechi nam iz ſzerditoga Boga uſzega miloſztiunoga; niemu iz nyegoveh Bosanzkeh rùk tergaiu van one kaſtige, zkoiemibi niegova Bosanzka Pravicza naſz morala kaſtigati. Oh! ter kaiſze vech more recsi od ſaloztneh ſzuz, negſzem povedal?

S. Cyrill. l. 1. ep. 1.

Dokancham adda z-rechmi Sz. Petra Cellenſiſſa, y velim josche ovo na chaſzt ſzùz dobreh, za vas N. N. Navuk, y vekovechnu haſzen y radozt. *Lachryma! aut Paradiſum invenit, aut Paradiſum facit.* Szuza uſzaka naimensa izhagiaiucha od zkruſſenoga ſzercza ali Nebo nahagia, ali Nebo nachinia: *Ar ubi Deus, ibi Paradiſus.* Kadeie Bog, ondeie Nebo, G. Bog, pako takove dobre ſzuze pobira, y uſzigdar priſzebe chuva kotie iur povedano, adda, kada mi takove dobre ſzuze tochimo? G. Boga uſzigdar prinaſz imamo, y ſzuze budu zrok da mj prj nyem y ſnym yekoma vu Nebu budemo,

Amen.

S. Petrus Cellen. lib. de pani c. 12.

RAZ-

RAZGOVOR SZEDEMNAIZTI.

Kak haſznovito, y potrebno ie uſzakomu umiraiuchemu Kerſcheniku Pòputno Sz. Prichesſchanie.

Eſtote parati, quia quâ neſcitis horâ Filius Hominis venturus eſt. Matth. 25.

Budete priprauni, ar, koiu vuru neznate Szin Chlovecſi doide.

ZNanoie morebiti ako rauno ne uſzem, koncse komu god zmegy vaſz N. N. Kak naimre negda mudri Ariſtenes od Diogeneſſa ie izpitavan bil, kaibi moglo bitti naibolsega, naiſzrechneſſega, y naihaſznoviteſſega lyudem ſzveta ovoga? na koie Diogeneſſevo izpitavanie, Ariſtenes akoprem krive poganzke vere chlovek, lep vendar Kerschanzki, y Apoſtolzki odgovor ie dal dvemi ſzamemi rechmi, y ieſzu ove. *Feliciter mori.* Szrechno umreti. Koi odgovor nedvoim da uſzaki ſzpametni Kerschenik ne ſzamo huali, nego y ſelì nad ſzobum izpunien biti, naimre *Feliciter mori.* Szrechno umreti: Niti ſzamo kerscheni lyudi, nego pacse izti Chriſtus JESUS Odkupitel nas ſeleie dabi uſzi Kerscheniki dobro ſzprauni ſzrechno iz ovoga ſzveta prminuli, y k- niemu vu Nebo dosli zarad

chesza tulike pomochi onie nam osztavil ne szamo za dobro siveti, nego y za szrechno umreti; megy osztalemi pako pomochmi naioszebuineszi ieszu 3. Sz. Sacramentumi, naimre Sz. Pokora, Sz. Poputno Pricheschanie, y Sz. Olye (razmesze pervi Sacrament Kerzta, ar z-Kerschéiki govorim) Koi Sz. Sacramenti ieszu kakti jedne komore kincseu milosche Bosie, kakti jedni Arsenali puni duhounoga orusia, kakti jedni slebi po koich milosche y darj Bosanzki zlevaiusze iz neba vu dussicze nasse, jednum rechium velim da ieszu kakti jedne poszude z-koiemiszezaimlye od kerschenihov voda milosche Bosie iz pravoga zdencza sive vodè Chriſtussa JESUSSA Zvelichitela, y Odkupitela nassega. Koie pomochi ieszu izmislyene pripraulyene, y nam od miloztiunoga Odkupitela nassega oztaulyene ne szamo doklamszmo zdravi za szrechno siveti, nedo y kadaszmo betesni, za szrechno umreti *Feliciter mori.* Kainam y Sz. Tridentinzko Szpravische potvergiuie, koie ovak szudi, y govori od ove pomochi, toieto Sz. Poputnoga Pricheschanja na szmertnom uremenu. *Clementissimus Redemptor noster, qui servis suis quovis tempore voluit de salutaribus remedijs adversus omnium hostium tela esse prospectum, quemadmodum auxilia maxima in Sacramentis præparavit, quibus Christiani conservare se integros dum viverent, ab omni graviori Spiritus incomodo possint; ita finem vitæ tamquam firmissimo quodam præsidio munivit.* Miloztiuni Odkupitel nas, koije hotel szlugam szuoiem uszako vreme szuproti uszem nepriatelzkem szilam za duhouno orusie provideti, naivexe pomochi ie vu Sz. Sacramente poszstavil, z-koiemibisze Kerscheniki ovde sivuchi mogli braniti szuproti duhounem nepriatelom, y nyh od szebe chiniti dalko sztàti; rauno tak y na konczu sitka hotelieie z-ovemi Sz. Sacramentj oborusiti, y obiachiti: rechiszu Sz. Tridentinzkoga Szpravischa: Ar ako rauno nepriatel dussicz nassch duh pekleni doklamszmo sivi y zdravi *Quærens circuit quem devoret.* Obhagia ischuch kogabi poserl, nigdar vendar bolye, y marliveie on neobteche,

Concil. Trident. sess. 14. c. 9.

teche, nego na zkradniem vremenu ſitka naſſega, zkerbechiſze uſzemi nachini kakbinaſz mogel mentuvati orusia vere, uffania, y lyubavi, koiega orusia ako on koga umiraiuchega mentuie? takomu y duſſa vuiti nemore. Odkud miloztiuni Odkupitel nas za provideti nam vu tulike pogibeli, hotelſzeie on ſzam knam pridruſiti, y znami ne ſzamo zdravemi, nego y btesnemi bitti, putuvati, y na putu o l peklenzkeh Oroſzlanov naſz braniti za mocsi *Feliciter mori.* Szrechno umreti. Kak adda hoſznovito, y potrebno uſzakomu umiraiuchemu kerscheniku ie Sz Poputno Prichescheniе, z-koiem polek nuvuka mudreh Theologuſſev dusenſzeie pod zapoved uſzaki na druigi ſzvet odhagiaiuchi Kerschenik pobosno pripraviti, y obiachiti, hochu pokazati.

Da mi uſzi ſivuesi na ovom ſzvetu lyudi ieſzmo putniki vutom nikakove ni dvoinoſzti, ar kakogod govorilie negda Sz. Otecz Abraham Patriarka ſzam od ſzebe *Advena & peregrimus ſum apud vos.* Prihodnik y putnik, ieſzem pri vaſz, rauno tak more y mora uſzaki kerschenik od ſzebe ſzuditi, y govoriti, ar nimaiuchi mi ovde ſztalnoga meſzta, nit Varaſſa, putuiemo doklamgod ſivemo proti vekovechnozti, iſchuchi Varaſſa Blasene Dike Nebezke, polek oneh Sz. Paula Apoſtola rechih, *Non habemus hic manentem civitatem, ſed futuram inquirimus.* Nimamo oude ſztalnoga varaſſa nego buduche a ischemo. Sz. Gregur Niſſenus pako veli, da ſitek chlovechanzki ni drugo nego kakti jedan put, koi naſz pelya k-onomu (toieto k- Dike Nebezke) kaiſze uffamo dobiti, y kamſze uffamo zaiti, *Eſt enim præſens vita, tamquam via, quadam nos ducens ad id quod ſperamus* Je pako ov ſitek kakti put nekoi, naſz pelyaiuchi vu ono kai uffamo. Zakaizato ò N. N. mi potreba da pripraumi uſzigdar chakamo one zadnie vure, y preminenia naſſega iz ovoga chalarnoga ſzveta, na drugi, y zbok toga neopominan ſz zahman y prez zroka nas dobri, y miloztiuni Zvelichitel po ſzuoich Apoſtolzkeh Prodekatoreh

Gen. c. 23. v. 4.

Hebr. c 13. v. 14.

Greger. Niſſe.

govorecsi *Eſtote parati, quia quâ neſcitis horâ Filius hominis venturus eſt.* Pripravni budete, ar koiu neznate vuru Szin Chlovecsi ima doiti naſz iz ovoga ſzveta na ſzud ſzvoi zvat za davatmu rachune od ſitka naſſega, kakſzmo naimre mi ovde na ovom ſzvetu ſiveli? ſivuch kakſzmo zapovedi niegove obdersavali? kaiſzmo dobra y zla vuchinili, zakaizato velim y ia uſzakomu od vaſz.

Quis quis amas mundum, tibi proſpice quo ſit eundum.
Hæc via quâ vadis, via peſſima eſt plenaque cladis.

Koigod ov ſzvet lyubis, premiſzli dobro kamtije poiti, Ov put koiem ides, ie put zlochezt, y pun pogibelih. Navuchilſzemvaſz N.N. vu preſſeztneh DuhounehRazgovoreh zadozta kakſze imate k- ſzmerti pripraviti, ſzada pako govorienie moie ie od onoga Poputnoga Sz. Pricheschania uſzakomu Boſiemu Kerscheniku na zkradnie niegove vure tuliko haſznovitoga y potrebnoga, od koiega vucheni Frecza govori, y nye izpiſzuie ovak. *Viaticum dicitur, quia viam nobis præbet ad vitam cœleſtem.* Poputnoſze govori, kaiti put nam kase y naſz pelya ſzrechno proti Dike Nebezke.

Frezza in Templo moraliſ. Siat.

Hodmo vezda vu Evangelium Sz. Januſſa Evang. kade mi naiti hochemo vu 13. dèlu kakſze on ſzpomina od òne zadnie Chriſtuſſeve vecherie, koiuie on z- Apoſtolmi ſzuoiemi vuchinil, y na nye ſzuoie Preſz. Bosanzko Telo pod Krusnem K pu poſzvetil, y nye nam na duhounu hranu vu Sz. Oltarſzkom Sacramentumu oſztavil, veli adda naipervo Sz. Janus *Sciens JESUS quia venit hora ejus.* Znaduchi JESUS daie dosla vura niegova, kako dabi rekel, ondaie hotel Chriſtus ſzvoiu zadniu vecheriu vuchiniti, y nam na nye ſzuoie Preſz. Telo na hranu duhounu, y obrambu oſztaviti, kadatiſzeie priblisavalo vreme preminienia niegovoga iz ovoga ſzveta *Ut tranſeat ex hoc mundo.* Da premine iz ovoga ſzveta, dabinam tem nachinom dal na znanie y navuk, da mi tulikai kada zpoznavamo danamie iz ovoga ſzveta poiti, Preſz. Sacramentum Tela niegovoga kakti

Joan. c. 13. §. 1.

Viati-

Viaticum. Poputno Prichesckanie moramo uzeti, y ſnymſze obiachiti. *Cujus vigore confortati ex hujus miſeræ peregrinationis itinere ad Cœleſtem patriam pervenire valent.* Vuchi Sz. Tridentinzko Szpravische, z-iakoztiũ koiega obiacheni putuiuch, iz ovoga chalarnoga nevolynoga ſzveta, vu domovinu nebezku leglye zaiti moremo, ar ſzam Chriſtus govori od ovoga Sz. Sacramentuma. *Ego ſum panis vivus, qui manducat hunc panem, vivet in æternum.* Jaſzem Kruh ſivj, gdo ov Kruh ie, ſive naveke, ſeleiuchj, pako on dabi mi na veke pri nyem ſiveli zato dalnamie ſzamoga ſzebe na hranu, daſze mi ſnym obiachimo, naimre na zkradnjem uremenu niega za putnoga Tovaruſſa na drugi ſzvet uzememo, kam on naibolye zna put, y zaſzedania peklenzkeh tolvaiev za obranitinaſz od nyhove ſzile.

Conſil. Trident. Seſſ. 13. c. 8.

Joan. c. 6. v. 51.

Da to bolye zpoznamo, hodmo vu Sz. piſzmo, onde hochemo naitj kak Sz. Elias Prorok ie bil preganian, y na ſzmert izkàn od one hudobne Senè Jezabel, koi ſziromah Prorok veſz ſaloſzten ie poſztal, y ſelelie umretj, beſalie — vendar vu puſchinu dalko ieden den hoda, kade besech pred Jezabelum utrudilſzeie, y pod iedno borovo drevo ie ſzel, kadeie y zaſzpal pod ſzenczum onoga dreva, y ondeie kniemu doſſel ieden Angel Boſi. *Et ecce Angelus Domini tetigit eum, & dixit ei ſurge & comede.* Potegnulgaie Angel Boſi, y rekelmuie ſztani gore, y iecs: Elias odpre ſzvoie ochj, gledj okol ſzebe kaiga to czuka? gdomu to govorj? *Reſpexit, & ecce ad caput ſuum ſubcinericius panis, & vas aqua.* Zagledalie polek ſzvoie glave pogacsu, y poſzudu vode, uzelie, popoielſzeie, napilſzeie, y znovich ie zaſzpal. *Comedit ergo & bibit, & iterum obdormivit.* Povernulſzeie Angel znovich k-niemu, zbudilgaie, y rekelmuie. *Surge, comede, grandis enim tibi reſtat via.* Sztani gore, iecs, arti iosche dalek put manka: Sztaracz Elias zbudiſze, ſztaneſze y pochelie pak ieſztj. *Comedit, & bibit, & ambulavit in fortitudine cibi illius uſque ad montem Dei Horeb.* Jelie y pilie, y hodilie z-iakoſztium ieſztvjne one tia do Boſie gorè Horeb. Oh kak lepa pelda, y ſzpodoba ie ovo uſzakoga

3. Reg. c. 19. v. 5.

v. 6.

v. 7.

v. 8.

umiraiuchega chloveka, koiega preganiaiu ne ieden nego dva nepriatela ſzmert, y Vrag, ter niega na zkonchanie ischu. Elias beſilie vu puschinu, Betesnik terſziſze besatj, alj zahman, arſzumu preprechenj putj od betega. Elias ie ſzpal pod ſpichaſztem Borovom drevu, Betesnik lesj na terniu oneh bolih, koiemie beteg zrok. Elias ie ſelel umretj, Betesnik tulikaj ſelj umretj za mentuvatiſze oneh bolih koiemu beteg zaudaie. Eliaſſa Angel nagovaria dabi iel on Kruh y ſnymſze okrepil k-dalyemu putu, koiegaie iosche imal vuchinitj. Betesnika nagovaria Redoun.k daſze okrepj y obiachi z-Kruhom Angelſzkem, povedaiuchimu damuie tia na drugi ſzvet poitj, y to po teskeh oſtreh y pogibelneh putch, y nigdar vech nazad nedoitj.

Nahagiaiuſze pak unogi Betesnikj, nad koiemiſze tuliko trude Redounikj nagovariaiuch nyh na ovo Sz. zadnie pricheschanie, izprichavaiuchiſze bedaſzto, y neſzpametno nekj, da ni ſzile takove. Nekj iosche bedaſzteie, toieto, kaj rekù lyudj kada budu videlj k-mene S. Sacrament neſzti? Oh norez prez pametj! ako vu hise tvoie izide Ogeny van, nilj tebe drago datiſze vode napomoch donesze? Ti zoves Doctore, Apotekare, Barbare, koij tebe vech krat cheſz dan pohagiaiu, y uracstva uſzakoiachka iz Apotek ochito po piaczu y vuliczah k-tebeſze noſze, y zato nikaj nemaſzlis, a ſonaſſze pak y ſztraſſis k-tebe puſztitj doneſztj Doctora y Vrachitela Nebeſzkoga, koibj tebe vu tvoiem betegu pomogel, alj berse ozdravetj, ali akobitj ſzuieno bilo umretj, onoj tebe naputu vekovechnoſztj krepil, y branil. Zakaizato naiſzj uſzakj dobro pazj, damu Chriſtus nereese. *Qui me erubuerit, & ſermones meos, hunc Filius hominis erubeſcet cum venerit in Majeſtate ſua.* Koiſze zmenum ſzramuie, y zrechmi moiemj, toga Szin Chloveesj obſanitj hoche kada vu zmosnoſztj ſzvoie doide, oh! ter koga nebj preſztraſſile ove rechi? y kaj berse, to berse nebi poſzlal po onoga Nebeſzkoga Doctora? Nekoij pak izprichavaiuſze norſzko, da prevecn ſztoi: oh norſzko govorienie! Thekla (veli Sz.

Luce c. 9. v. 26.

Chri-

Chriſoſtomus) dabi mogla bila Sz. Paula videtj, zlato ſzvoie ie rada dàla; Ti pako dabi Boga tvoiega ne ſzamo videl, nego niega k- tebe uzel, ſnymſze nahranil, okrepil, boiſze kaj za trud Redouniku datj. K- zadniemu izprichavaiuſze nekoij ovo Sz. Pricheschanie uzetj, ſtimaiuch, da ako ſze pricheſztè, budu moralj umretj; ò Neſzpametnj chlovek! adda ſtimas daieSzin Bosj vuchinil ov Sz. Sacramentum na zkratchenie ſitka naſſega? nechuieslj, y neznaslj kaj Sz. Ivan Demascenus govorj. *SS. Eucharistia cedit in præsidium animæ & corporis.* Da naimre preſz. Oltarſzkj Sacram: pomàse duſſe, y telu ſzuprotiunem pako nachinom govorj Sz. Ivan Chriſoſtomus. *Periculum & metus est in differendo, salus vero ac secura mors, si nulla sit dilatio.* Sztrah y pogibel ie adulachitj, zdravie pak y ſzigurna ſzmert, akoſze nikaj neodulachj. Kulikoie y ſzada ſiveh lyudj, koij ne ienkrat nego vechkrat Sz. Pricheschanie zadnie ieſzu uzelj, zakaj zato niſze potreba boiati G. Boga k- ſzebe uzetj, nego pache ſeletiga y proſzitj.

Joan. Damasc. l. 4. c. 4.

Joan. Chrysostomus.

Elias zbugien od Angela jelie on Kruh, y ſnym obiachen. *Ambulavit in fortitudine cibi illius* 40. *diebus & noctibus usque ad montem Dei.* Hodilie 40. dan y 40. nochj z- iakoſztium onoga Kruha, tia do gore Boſie. Tak y ti moj Kerschenik putuiuchj po ove puschine chalarnoga ſzveta, kadaſze naimre chutis uſzega zmuchenoga y ſzlaboga lesarj na one poſztelye, *ab comede! grandis tibi adhuc restat via.* Nahraniſze z- Kruhom Angelſzkem, z- Telom preſz. Odkupitela tvoiega, artj oſztaie, y tebe chaka ieden velik, teſeg y pogibelen put, alj kratek, ar vu iednom hipu zaides na vekovechnoſzt, kamo tvoj milj Jesus ſeleie ztobum poitj, y zapelyatite ſzrechno na goru Dike Nebeſzke.

Sz. Mikula buduchj na ſzmertne poſztelye, proſzilie zasgano dabimuſze Sz. *Viaticum.* Ilj Poputno pricheschanie doneſzlo, govorecsj. *Ne deficiam in via ad Cœlestem patriam profecturus; & ibi ob demerita improbus Belial hostis meus mihi occurrerit, possim fidenter dicere Dominus mihi adjutor, & ego*

deſpi-

deſpiciam inimicos meos, &c. Nemankaiu onj peklenj duhj uſzemj nachinj tentatj, y na greh napelyavatj nevolynoga umiraiuchega chloveka, ter naibolye na zkradniem uremenu, na konczu ſzvoga putuvania, dabiga moglj kak zaſzlepitj, y po kakvom grehu od pravoga puta protj Dike nebeſzke odvinutj, y vu pekel zapelyatj; Kak adda budeſze znal y mogel branitj on, koi polek ſzebe nebude imel putnoga tovaruſſa? koi nebude obiachen z-pomochium y obrambum premiloga Jesussa? Oh kak ſzrechno pak putuie, koije z-ovem Preſz. Oltarzkem Sacramentom obiachen, y okreplyen.

Navaduſzu imelj Poganinj ſzvoiem preminuchem vu uſzta poſztaulyatj ieden ſzebernj peneſz, za platitj ſnym brodara daijh ſzrechno preveze vu Paradiſus. Oh! ſzlepota prevelika oneh poganov. Pri naſz pak Kerschenikeh ie prava iſztina ova, ar govorj Sz. Peter Chrysologus od preſz. Oltarſz. Sacramenta daie naimre. *Plenum Deitatis Numizma.* Pun Bosanſztva Penez. Koga Chriſtus y Sz. Matj Czirkva zapoveda umiraiuchem vu vuſzta poſztaulyatj, za ſzrechno putuvatj vu Nebeſzkj Paradisus.

Elias ſzpechj trikrat od Angela ie bil zbugien, y na iedènie Kruha opomenien, koiegaie iel, y ſnym ſzrechnoie putuval. Betesnik nagovarian na Sz. Pricheschanie, privolj, y chiniſzj doneſzti Kruh Angielſzkj z- koiemſzè kanj nahranitj, y okrepitj. Ali ovde potrebaie znati kaiſze mora chiniti? y kak Sz. *Viaticum* mora betesnik k-ſzebe uze-
S. Auguſt. ti? Odgovaria Sz. Auguſtin y vuchi ovak *Panis iſte eſurienti quærit hominis interioris, prout etiam cecinit B. V. MARIA eſurientes implevit bonis. &c.* Adda ò moi kerschenik ti moras vu tebe zbuditi jeden velik apetit, ſelyu, y glad, hlepechi Zvelichitela tvoiega k- tebe uzeti, y ſnymſze okrepiti, y to za izpuniti Boſiu y Czirkvenu zapoved, koia zapoveda uſzakomu kerscheniku Sz. *Viaticum* uzeti, y ſnymſze objachiti· Drugoch iz ſzerchene lyubavi proti Zvelichitelu tuoiemu, koi ſeleie, hoche, y zapoveda daſze k- betesnikom

kom noszi, z-koiemi on selcie putuvatj y na putu nyh braniti od nepriatelszke izille: Ar on koi chloveka je odveka lyubil, y uszigdar ima naivexe veszelye pri chloveku, y z- chlovekom biti, kot szam veli *Delicia mea sunt esse cum filijs hominum.*

Zatem potreba, da ti ò chlovek vu tebe zbudis globoku poniznoszt, premislyavaiuch da Kraly Neba y Zemlye doiztoiasze k- tebe, y pod krov hise tuoie doiti, za nadeliti tebe z- miloschum szuoium, y pravem telom szuoiem tebe nahraniti, okrepiti, y obiachiti. Ar Sz. Jerolim kadaie znal da szada szada bimoral Sz. *Viaticum* knyemu doneszen biti, y on szvym pricheschen, ovakie pochel govoriti: *Cur nunc tantum te humilias ò Domine mi, ut patiaris ad hominem descendere peccatorem, & teipsum manducari ab illo jubes?* Zakaisze natuliko ponizuies ò dobri JESUS! daszе ti doszтoias doiti k- chloveku gresniku, y zapovedas odniegaszе jeszti?

Kada on Sz. Erszek Gulielmus bi bil moral z- ovem Prez. Sacramentom obiachen biti, y chuiuchi iti Redounika vuchinilszije veliku szilu, y jakoszt pokazal vexu neg niegova sztaroizt, y beteg jeszu prepuschali, zkochiusi iz poszteiye, ter na kolena hitiusiszе, y z- uruchemi szuzami poklonilszeie z- glavum szuoium do cherne zemlyè, uszum pobosnoszтium moguchnum boga szuojega ie k- szebe uzel: Tak y ti ò moi Kerschenik chini y naszledni uszum moguchnum pobosnoszтium, lyubauium, y poniznoszтium ne szamo nuternium, nego y zvunszkum primi k- tebe Kralya Nebezkoga, Boga Sztvoritela, Odkupitela, y Zvelichitela tvoiega.

Dokancham z- jednum prechudnum Hiszorium moie govorienie, koiu pisse Sz. Ferencz Salesius od jednoga plemenitoga, ali zkupa pobosnoga, y Boga boiechega Goszpona vu Franczuszke zemlye, koi uszigdar szе szuoie sive dni bilie kruto pobosen prot Sz. Altarszkomu Sacramentumu Zbetesauszisze, y zbok blyvuania nemoguchisze

pricheſztitj, pouſzemtom vuchinilie k- ſzebe doneſztj Sz. Sacrament. kaktj *Viaticum* da konche bude mogel Boga ſzvoiega videtj, y niemuſze poklonitj, koi doneſſen y ov vſez vuſlybavi Boſie vusgan proſzilie Redounika, da pokehdob nemore imatj ove zadnie milosche dabi Boga ſzvoga ſzobum za tovaruſſa naputu imel, zato da koncse niega zverhu perſzih y ſzercza niegovoga poſztavj, y blagoſzlovj, Nut chuda prevelikoga! Odperleſzuſze perſzi, razpuchiloſzeie ſzercze onoga betesnoga Goſzpona, y Sz. Hoſtia iz ruk onoga Redounika vu ſzercze onoga betesnika ie zkochila, kotereſzuſze zaklopile, y betesnik Duſſu ie zpuſztil.

Od Lauſſa Craſſuſſa Kralya Franczuſzkoga piſſu Hiſtorie da ou zbetesauſſiſze na ſzmert, y zapovedauſi damuſze zadnie Sz. Pricheschanie doneſze, megytemtoga vuchinilſzeie oblechj vu ſzvoiu Kralyeuſzku Opravu, y onak opraulyen vuchinilſzeie izneſztj pred urata Grada ſzvoiega, onde ſztol y Baldakin pripravitj za Kralya Nebeſzkoga, kadegaie y dochakal govorecs. *Domine non ſum dignus, ut intres ſub tectum meum.* G. Bose ia nevolyni Gresnik niſzem ureden dabi ti doſſel pod krov tela moiega, unogo pak menye hiſe moie. Y onak uſzum poniznoſztium, pobosnoſztum, y chiſztochum Duſſe uzemſi Boga ſzvoga k- ſzebe, kaktj putnoga Tovaruſſa na drugi ſzvet, povernuchisze nazad vu ſzvoiu Kralyeuſzku komoru, onde dozval predſze ſzina ſzvoga, niemuie zruchil Korunu y Kralyeſztvo, zapovedal da bude verni branitel Sz. Matere Czirkve Katol. y Miloſztiunj pomochnik uſzeh Szirot. Zatem dozvalie predſze uſze komornike y Dvorianike, od nyh proschenia proſzil, akoie koiega kada zbantuval, kakovu Kriviczu vuchinil, ali zlu peldu dal. Zatem zapovedalie uſze one iz zlatogaſtuka karpite z- koiemj one komore niegove ieſzu pokrite bile, dole poſztavitj, y takj vu Czirkvu na chaſzt Boſiu odneſztj, kaktj y uſzu ſzreberninu. Zauſzem tem na ſzredj gole komore y prazne, na zemlyu apoſzred

ſzred komore poſztavitj y razprechj ieden proſztj poplun, puſztilzeie ſzlechj, iz Kralyeuſzke Oprave, koiu zapovedalie takj na Vuliczu zaneſztj, y onde pervomu petlyaru koiſze namerj nyu prikazati, ſzebe pako poloſiusj vu ſzame Rubache zverhu onoga popluna vuchinilſzeie poſzipatj z- pepelom, z- koiem iedvaj poſzipan Duſſu ſzvoiu ſzrechno ie zpuſztil vu naruchaj Sztvoritela ſzvoga.

Odkud Sz. Bonaventura uſzaku Kerschenu Duſſu opomina. *Adorna igitur thalamũ tuum, & ſuſcipe Regem factorem tuum, de cujus præſentia exultabit & latabitur tota familia.* Pripravi adda ſztan, y prebivalische Sztvoritelu tvoiemu, y primiga, kaktj iednoga zmosnoga, dareslyvoga, lyublyenoga Kralya k- tebe na ſztan, onum pobosnoſztium y poniznoſztium, lyubauium y chiſztochum ſzercza, kotſze doſztoj takovoga prihodnika prietj, nad prihodnium koiega uſza tvoia chutenia, uſzj kotrigi, y uſze iakoſztj duſſe tvoie buduſze veſzelilj, ar budu obiachenj, y okreplyenj, ter z- tovaruſtvom niegovem, y pomochium niegovum ſzrechno y veſzelo bude putuvala uſzaka takova pobosna duſſa protj Blaſene vechovechnoſzti Nebeſzke, Amen.

S. Bonav. de perfect. vita c. ultimo.

RAZGOVOR OSZEMNAIZTI.

Kulike jakozti, y pomochi je zadnie pomazanie Sz. Olyem uſzem beteſnem y umiraiuchem Boſiem Kerſchenikom.

Eſtote parati, quia quâ neſcitis horâ Filius Hominis venturus eſt. Matth. 25.

Budete priprauni, ar, koiu vuru neznate Szin Chlovecſi doide.

ON iur vechkrat imenuvani, y po uſzem ſzvetu rázglaſſenj General Voiſzke Hanibal imenuvani, doznauſi od jednoga ſzuoga priatela oſzebuinoga da Rimzki Scipio ne ſzamo ie podignul Oruſie, nego pacse y jur blizu ſzuoiemi ſeregmi doſſel za nazkochiti Hanibala, ſnymſze pobiti, z-uſſaniem niega predobiti, obladati, y iz licza zemlyè z-konchati. Hanibal kod ſzpametni General niſze gluhoga, niti ſzlepoga, ali lenoga na ove glaſze y novine vuchinil, nego y on pochelie Junake ſzuoie kupiti, oruſie paſzati, gotov y pripraven den y noch zkoznuiuch, y viroztuiuch nepriatela ſzuoiega ie chakal za pobitiſze ſnym, y od niega nepuztiti nikak obladati. N. N. Nut ovo mene neured-

noga

nogá poſzla kvam poſzlanoga ovo Sz. Korizmeno vreme od ovoga naioſzebuineſſega priatela vaſſega razpetoga JESUSA Chriſtuſſa Szina Boſiega za opominat vaſz *Eſtote parati*, Budete pripraunì, ar naiperva Nepriatelicza vaſſa ſzmert ſztarem lyudem kuchi na urate- mladem pako uſzakom meſztu zaſzeda, *Senibus quidem in januis, Juvenibus autem in inſidijs mors eſt.* Koia nemila ſzmert vaſz uſzeh na zkonchanie ische, zkoium zkupa uſzigdar hode duſſeuni nepriateli naſſi, proti namſze borech, y na zkvarienie vekovechno ischuch,

Ako adda zgora recheni General Hanibal, na ſzam jeden proſzti glaſz priatela ſzuoiega, tak marlivoſzeie pripraulyal ſzuproti nepriatelu ſzuomu, y niega tak verno veſz pripraven ie chakal, za pobitiſze ſnym, y nyega obladati? kuliko ſzto jezero krat bolye y marliveie moralbi uſzaki kerschenik zpraven y pripraven tak nemile nepriatele ſzuoie chakati za pobitiſze ſnymi y nepuſztiti od nyh obladati, koi neischu ſzamo kod Scipio, Hanibalov ſitek telounì; nego ischu y duſſeunì kakbinaſz naimre mogli ne ſzamo iz licza zemlyè zkonchati, nego y vu pekel duſſicze naſſe zapelyati, zakaizato y Sz. Gregur Papa opominia *Tanto quisque ſit ferventior in operatione quanto incertior eſt de vocatione.* Tuliko uſzaki chlovek naiſze terſzi pripraven chakati, (zkradnie toieto vure ſzuoie) kulikoie menie ſziguren y ſztanovit za ſzuoie iz ovoga na durgi ſzvet zvanie. Moduſſe pako y nachine z- koiemi uſzaki kerschenik moreſze y mora k- ſzrechnomu preminemiu iz ovoga na drugi ſzvet pripraviti vu preſſeſztneh moich Duhouneh Razgovoreh obilno pokazauſi, jeden vendar zmegy nyh josche oſztaiemi za pokazati N. N. y ie zadnie pomazanie Sz. Olyem, koie je *Medicamentum vitæ, & Immortalitatis.* Uracstvo ſitka y Neumertelnozti. Pomàsuchi ono nekoiem kerschenikom ſnym pomazanem boritiſze ſzuproti ſzmerti, y nyu obladati, oſzlobagiaiuch ne ſzamo od ſzmerti, nego y zdravie pourachaiuch; nekoiem pako pomàse na onom zadniem

S. Gregor. apud S. Bonavent. in Pharet. L. 3. c. 43.

harczu ſrechno boritiſze ſzuprotj duſſeunem nepriatelom, y duſſicze ſzvoie poſzlati vu blasenu vekovechnozt Nebezku, kade vek vekoma ſivu, y ſiveli budu z-onemi Blasenemi Duhi Nebeſzkemi; Kulike adda mocsi y jakozti ie Sz. Olye uſzem betesnem y umiraiuchem? pokazati hochu.

Naipervich adda potrebnoie znati kak vucheni Theologi jakozt ovoga Sz. Olya izpiſſuiu, y ie ovakova, *Extrema unctio eſt novæ legis Sacramentum per unctionem Olei Benedicti, & Orationem Sacerdotis, ad conferendam homini ægrotanti, ac de vita periclitanti ſalutem mentis vel etiam corporis, a Chriſto inſtitutum.* Zadnie mazanie ie nove zapovedi Sacramentum z-pomazaniem Olya Blagoſzlovlyenoga, y molitvum Mesnika, za podeliti betesnomu, y vu ſzmertne pogibeli buduchemu zdrauie pameti, ali y tela takai od Chriſtuſſa odluchen: y tako ovo Sz. Olye pomase leglye bolli podnaſſati, daie jakozt boritiſze ſzuproti duſſeunem nepriatelom, ar kadaſze ovo Olye Blagoſzlaulya od Biskupa y ſzvetj, Sz. Matti Czirkva proſzi niemu od Boga jakozt ovakvu.

Ad evacuandos omnes dolores, & omnes infirmitates. Za izpraznitj, toieto pretiratj uſze bollj, y uſze betege; kadeie potreba dobro upamet uzetj ove zadnie rechj; y uſze betege, koie zlamenuiu pourachanie zdravia telounoga, akoie tak na duſſno zvelichenie: Ar ni potreba toga veruvatj dabi ono pomazanie Sz. Olyem imelo od nature ſzvoie tu Jakoſzt, da kadaie betesnik ſnym pomazan, dabiga od uſzakoga betega ozdravelo, nebuduch ono Olye iz nicheſza drugoga nego iz ſzamch Olik, ali onu moch y iakoſzt ima od ſzamoga G. Boga. Odkud G. Bog ſeleiuchj dabiſze uſzj lyudj zvelichilj, zato dalie, y daie tu mocs y iakozt Sz. Olyu da ono more zdrauie povernutj betesnem, ako betesnik bi bil vu kakovom pogibelnom vekovechnoga zkvarienia ztaliſſu: Akobj pak bil vu kakovom dobrom ztaliſſu zvelichenia? onda niemu daie pomoch y iakozt boritiſze ſzercheno protj nepriatelom peklenem na onom

zad-

zadniem harezu. Tak vuchì Sz. Thomas Angelzki y Sz. Tridentinzko Szpravische, chinechinaſz ſzigurnch da ovo Sz. Olye neſzamo. *Morbi in omoda levius fert*, nego tulikaj, *ſanitatem corporis interdum, ubi ſaluti anima expedierit, conſequitur.* Neſzamo beteg polekſáva, nego tulikaj zdravie telouno negda kadie za zvelichenie duſſnò bolye pouracha. *Concil. Trid. Seſſ. 14. c. 1. de extrem. unctio.*

Drugi velè od Sz. Olya da ono ne ſzamo chinì lehko podnaſſatj betege, brâni ſzuproti uſzem nepriatelom, y vechkrat pouracha zdrauie: Nego zverhu uſzegá toga, obalya y ochisehuie duſſu od grehov naimre otaineh, y zpozablyeneh, polek onoga ſzvedochanztva Sz. Jakopa Apoſtola. *Etſi in peccatis ſit? remittentur ei.* Napuniuie Duſſu z- Miloschum poſzvechuiuchum, koia miloscha zkonchava grehe vu Duſſe, nyu ochischuiuch zaruchniczu Boſiu chinì. Odkud dabiſze vu betesniku znaſſel koi otaien ſzmertni greh, izkoiegabiſze on bil zabil kada ſzpovedatj, ali pak neznaiuchj kak, y kadabiga bil vuchinil, nitiſze nezpoznavaiuchj Kriucza vu koiem ſzmertnom grehu, akoſze liſztor betesnik posaluie za uſze ſzvoie znane y neznane male y velike grehe, pervo negie z- ovem Sz. Olyem pomazan, takov greh po pomazaniu Sz. Olya niemuie oproschen. *Jacob. 5. v. 15.*

Toſze pak vechkrat pripecha, da na Duſſe oſztaiu grehj otajnj, iz koiehſze chlovek ſzpomenutj nemore nigdar; Oſzebuinem pako nachinom na ſzvoie zkradnie vure, kada iſztj grehj zaſzleplyuiu pamet chlovechanſzku na ſzpodobu iedne guſzte meglè, da nemogu videtj nit ſzvetloſzti, nit ſzameh ſzebe velj Sz. Auguſtin. *Sicut tenebra oculos, ita delicta mentem claudunt, nec ſinunt lucem videre nec ſe.* Kakti tmicze ochi, tak grehi pamet zapiraiu, y zaſzleplyuiu, niti puschaiu ſzvetlozt videti, niti ſzebe. Sz. pak Olye govori Jakop Markancius daie ieden ſzvetli Lampas, moguchen naſz na zkradnie vure raſzvetiti. *Lampas luminoſa eſt Oleum à ſacrorum Hierarcha conſecratum, & potens eſt prabere* *Jacob. Marchan. tract. 6. Candel. Myſtic.*

re nobis lucem in extremo discrimine, in exitu caliginoso hujus vitæ. Lampas szvetli ie Olye od Biskupa poszvecheno, y mogucchno nasz raszvetiti vu zadniem harczu, y vu temnom prominenciu iz ovoga szveta. Od druge piko sztranj iz Sz. piszma znasze da vu on Nebeszki Jerusalemszki Varas nikai utepenoga nemore doiti. *Apoca. c. 21. §. 27.* *Non intrabit in eam aliquid coinquinatum.* Chlovek pak vechkrat na naglom nato doide da niti nevidi, niti nechuie, niti govoriti more, tak da musze nikak nemore pomocsi, nego szamem Sz. Olyem, kotero chiszti dussu od grehov szmertneh, a unogo bolye maleh, za koiesze betesnik kuie, alj koncse pervoszeie kajal, y saluval, y tako Sz. Olye ie kakti Koruna osztaleh uszeh Sz. Sacramentumov, koieie kada betesnik priel, ar vuchi Sz. Thomas Ang. *S. Thom. p. 3. q 65. ar 1. ad 4.* *In extrema unctione præparatur homo, ut recipiat immediatè gloriam.* Na Sz. Krizme pripravlyasze chlovek, za prieti taki Diku Nebeszku, ar ovo Sz. Olye ne szamo nasse dusse chiszti od uszeh grehov, nego pache y oszlobagia od uszeh mùk, koiebi na drugom szvetu morale terpeti, ako naimre betesnik ie zkrusszen, y zeuszema na Volyu Bosiu zpuschen, nehotechi, niti neseiechi drugo, nego szamo usze ono kaj G. Bog snym vuchiti hoche. Ovo pak usze kaiszem ia do szada rekel Sz. Szpravische z- ovemi malemi rechmi zaversuie. *Concil. Trid. Sess. 14. de extra. Unct. c. 2.* *Res etenim hæc, gratia est Spiritus S. cujus Unctio, delicta, si qua sunt expianda, ac peccati reliquias abstergit, & ægroti animam alleviat, & confirmat, magnam in eo Divinæ misericordiæ fiduciam excitando.* Ovo dugovanie, toieto Sz. Krizma, ie miloscha Duha Sz. koie mazanie grehov osztanke, y kastigu (akobi koia zaosztala bila chiniti) obrisszuie y chiszti, betesnoga Dusse polaschiczu daie, iachi, y veliko ussanie vu Miloschu Bosiu vu nye zbugiuie.

Od Sz. Kralva Davida steszе vu Sz. Piszmu daie trikrat bil Sz. Olyem pomazan pervo negie na mirouno Kralyuvanie dossel: Pervich pomazanie bil David vu Betlehemu po zapovedi Bosie od Samuela Proroka k- znameniu da on mo-

1. Reg. c 16. §. 13.

ra

ra ienkrat poſztati Kralyem Izraelzkem. Drugoch pomazan ie bil na gore Hebron kadaie pochel bil Kralyuvati zverhu hise y familie Juda, y po onom pomazaniu unoge pregone, y protiuchine ie terpel, y od onda z- unogemj nepriatelmi voiuvatifzeie moral. Trerich pomazanie bil kakti Kraly zverhu uſzega Izraela, za koiem pomazaniem pochelie ztoprau mirouno vuſivati Kralyeuſztva ſzvoiega. Tak y uſzaki Kerschenik mora biti pomazan Sz. Olyem trikrat, toieto na Sz. Kerztu, na Berme, y na Krizme. Z- pervem pomazaniem na Sz. Kerztu poſztaiemo ſzini Boſi, y kot takovi, Odvetniki Dike Nebeſzke. Drugoch pomazani na Sz. Berme, ieſzmo obiacheni za oboritiſze ſzuproti uſzem tentacziam proti prave vere y uffaniu za mocsi ſiveti, kotſze pravoga vernoga Kerschenika doſztoie. Tretich pomazan chlovek zadniem Sz. Olyem dobiva iakoſzt, y ſzerchenozt na zkradnie vure ſitka ſzvoiega za oboritiſze ſzuproti nepriatelom duſſe ſzvoiè, nye obladati, y obladauſi Korunu Dike Nebeſzke po preminieniu ſzrechno zadobiti: y ovoie ona naizadnia meſtria dobre ſzmerti, ili znati dobro umreti na koiu naſz nagovaria Sz. Jakop Apoſtol. *Infirmatur quis in vobis? inducat Presbyteros Eccleſiæ, & orent ſuper eum, ungentes eum oleo in Nomine Domini, & Oratio fidei ſalvabit infirmum.* Akoie gdo betesen, nai dozove Masnike y nai mole nad nym, masuchiga z- Olyem vu Imenu Goſzponovom, y Molitva vere hochega ozdraveti.

1. Reg. c. 2.

Jacob. 5. 4. 14.

Nezgovorna ſztanovito dobrota miloſztiunoga G. Boga naſſega, koi za zvelichitinaſz uſzeh, tulike pomocsi namie dal y z- tulikemi Sz. Sacramentumi naſz ie obiachil; ar jedvai mi rodiuſiſze na ov ſzvet da je on nam providel za jednu kupely, za opratiſze y ochiſztiti vu nye, y ſnyum od ſzmerdlyve gube iztochnoga greha ozdraveti, koia kupely ie Sz. Kerſzt, y ovoie naipervi nas putni tovarus, koi naſz pelya proti Dike Nebeſzke Doiduchi pak mi cheſz nekuliko leth k- zrele pameti, G. Bog. dalnamie drugu pomoch, y pridal tovaruſſa za put proti vekovechnoſzti bla-

sene, y ovo ie Sacramentum Sz. Berme. Znaiuchi pak da kacha peklenzka nam bude zaſzedala, y naſz na greh tentala, mi pak po ſzlaboſzti y kerhkoche naſſe vechkratſze vu grehe popiknemo, z- koiemi nam nebi moguche bilo nigdar vu Nebo doiti, polek oneh rechi *Nihil inquinatum intrabit in Regnum Cælorum.* Nikai utepenoga nepoide vu Kralyeſztvo Nebeſzko, zato hotelnamie y oude za pomoch, y za putnoga tovaruſſa proti Dike Nebeſzke provideti, toieto z- Sacramentamom Sz. Pokore, illi Sz. Szpovedi, y da naſſa Duſſa putuiuch na drugi ſzvet naputu nebi opeſſala od glada, providelicie G. Bog za hranu Mannu Kruh Angelſzki koiſze zadersava vu preſz. Telu y Kervi Oltarſzkoga Sacramenta. K- zadniemu *ne in fine corrumperetur opus :* Dabi naimre y konecz ſitka takai naſſega bil dober, Nut, y ondeſze ni hotel zpozabiti iz naſz, negonamie y onde odluchil y priprauil za pomocs y Obrambu ſzuproti uſzem paklenſzkeh Nepriatelov ſzillam y zkuſſaniam Sacramentum Sz. Krizme toieto zadnie Sz. Olye, kotero Sz. Tridentinzko Szpravische imenuie. *Conſummativum totius vitæ Chriſtianæ.* Naizadni poſzel uſzega ſitka Kerschanſzkoga.

Concil. Triden. ſeſſ. 14. c. 3.

Sz. Otecz Auguſtin govori, da kadaſzeie Chriſtus puſztil od Sz. Ivana vu Jordanſzkom potoku kerſztiti, ondaie uſze Vode on poſzvetil, daiuchi nym iakoſzt po Sz. Kerſztu preporagiati Duſſe iz gresnoga ſztaliſſa na pravichnoſzti ſztalis : Szpodobnoga nekai moreſze recſi od Olya, ar hodechi mili Jesus na vert Olivetanſzki vechkrat molit, a naimre pak pred mukum y ſzmertium ſzvoium, kade ne ſzamo ſzuzami ſzvoiemi, nego y z- preſz. Keruium ſzvoium potechiſze Kervavem potom. *Factus eſt ſudor ejus velut gutta ſanguinis decurrentis in terram.* Koi Kervavi pot ieſzu iz niega izpreſſale on veliki ſztrah y ztiſzke ſzmertne. *Triſtis eſt anima mea uſque ad mortem.* Y buduch obterſſen z- ſmechinum y bremenom grehov naſſeh, koijſzu iz niega preſſalj niegovu preſz. Keru, z- koiumie on zaleval na onom vertu ona Olichna dreva, y Olyu dal iakoſzt pomagati na Konczu

Luca c. 22. v. 44.

czu ſitka uſzakomu umiraiuchemu Kerscheniku ſzuproti uſzem uraſiam tentacziam, pacse y iztem grehom naſſem, vu podnaſſaniu oneh bolih y ztiſzkih iednu oſzebuinu lehkotu y polaschiczu, iednum rechium Sz. Olye ima iakoſzt ſzrechno y batrivo chiniti iz ovoga ſzveta preminuti duſſicze naſſe; Vechkrat pak pouracha y telounò zdravie, ako liſztor ono zdravie nebi kai pachilo, y ſzuprotiuno bilo Duſſnomu zvelicheniu, koia iſztina vechkrat ieſze zpoznala vu unogeh, od koieh ſitka biloie zdvoieno, kadaſzu pak Sz. Olyem pomazani bili, koie Olye oni ieſzu z-pravum verum y pobosnoſztium prieli, proti uſzakomu chlovechanſzkomu uſſaniu ieſzu ozdraveli; kot to ſzvedochi ona Hiſtoria koiu piſſe Nicolaus Dionyſius. *In Gemma Prædicantium* od iednoga, drugach pobosnoga, na ſzmert betesnoga chloveka, koi buduch opitan ſelili, y hocheli imeti Sz. Olye? Koteri ie Odgovoril da nesche, daiuchi ov zrok, daie naimre on chul da on koga z-ovakvem Olyem masu, mora taki umreti, y tako umerlie y on prez niega; po ſzmerti pak po prepuſcheniu Boſiè pokazalaſzeie Duſſa toga takovoga, y valuvalaie ovak. Kaitiſzemſze boial Sz. Olyem pomazan biti, y prez niega ieſzem umerl, po Boſie pravieze oſzuienſzem do 100. leth vu Muke Purgatoriumſzke. Dabi pak bil Krizman, bilbi ozdravel, y duglye ſivel; odkud govori on Vucheni Chlovek Nicolaus Dionyſius. *Sacra unctio non eſt mortis acceleratio, ſed dilatio.* Sz. pomazanie nezaudaie ſzmert, negoiu chinì dalko ſztatj, y pomazanoga ſiveti. *Nicol. Dionyſius in Gemma Prædic.*

Odkud ukaniuiuſze kruto iako uſzi oni Betesniki, koiiſze z-velikum teskochum puschaiu nagovoriti, y uputiti vuto, dabiſze puſztili Krizmati, y ovomu Sz. Sacramentu veliku kriviczu chinè, miſzlech, ſtimaiuch, y govorecs, da akobiſze puſztili krizmati, bi morali taki umreti, ò ſzlepota prevelika neſzpametneh lyùdi! Ter vendar pripechaſze vechkrat da iſzta rodbina y priateli nepuſztè ni chuti betesniku od Sz. Olya, nego kadaie ure napol

mertev, kada nechuie vech kai Redounik masuch govori y molj, niti neznaiu kai chinì. Nut kuliko skode ti takoviem ſzvoiem na zdrauiu, y vechkrat na duſſe: Ar ono kaije ioſche gorie, ne ſzamo neoſzkerblyuiu ſzvoie betesnike Sz. Sacramentumi; koijbi nym haſzneli y pomagali k-zdrauiu telounomu y ſitku vekovechnomu, Nego pache uſze ſzvoie uffanie unogi poſztaulyaiu vu Czoprie, ischuch tolnacha y pomochi po ſzmetiù prj Czopernìczah, koij z-Czopriamj urache telo betesnika, à Duſſe umariaiu; Kak ti takovi uſzi zdravi, y betesniki budu G. Bogu rachun davali od tak male vere y uffania vu Sz. Olye, koiemuie Zvelichitel duſſicz naſſeh Chriſtus tuliku mocs y iakoſzt dàl, da ono naimre. *Morbi incomoda levius fert, & ſanitatem corporis interdum, ubi ſaluti animæ expedierit, conſequitur.* Veli Sz. Tridentinſzko Szpravische, kotſzem to iur pervo rekel.

Concil. Triden. loc cit.

Nider. l. 4. formic. c. 11. cit. in Bibl. Lohner.

Od ove ukanieslyvoſzti bilie komai oſzlobogien ieden Rimſzki Czeſzar imenom Rupertus, drugach miloſztiven, ſzpamereh y dober, Bogaboiech, koi buduchi na ſzmert betesen, y vu onom betegu zkoro zkoro od Vraga obladan, ar ſzpovedauſiſze, y Pricheſztiuſi zadniem Prichechaniem, uſzigdarie odulachil Sz. Krizmu uzeti, ukaniuiuchiſze ztem, da akoiu uzeme, umreti bude moral takì: Opominaliſzuga, y nagovariali unogi ſzpametni y pobosni ſzveczki, y Redouni lyudi, dabiſze puſztil krizmati, buduch ono Sz. Olye kruto moguchno ſzuproti ſzmerti, y Duhom peklenem, k-zadniemu privolilie, y kadabi bil Krizman chuiuch one molitve moliti od Redounika, koigaie Krizmal, koiele Sz. Mati Czirkva odluchila za pomocs umiraiuchem, y za zdravie betesnem, podignulie ſzvoi glaſz y rekelie, Sztanovito dabi bil znal da ou Sz. Sacramentum ie tuliko haſznovit k-zdrauiu telounomu, y Dusseunomu, kot vezda chuiem, iurbi zdaunia bil proſzil pomazan biti z-ovem Sz. Olyem, Ozdravelie ov Bogaboiechi Czeſzar y napotlam unogo Leth Czeſzarſztvo ie ſzveto raunal, y dobro ſivuch ſzrechno ie umerl.

Nadalye govori Sz. Jakob Apoſtol. *Et alleviabit eum Domi-*

Dominus. Da naimre G. Bog pouracha vechkrat zdravie betesnem po Sz. Krizme, nego pache nye lehkoti vu podnaſſaniu ne ſzamo oneh bolih nyhovoga betega, nego unogo bolye vu podnaſſaniu onoga ſzmertnoga ſztraha naimre zbok preſſeſztneh grehov, oneh zkuſſavany uraſieh naimre vu zdvoinoſzti vu milosche Boſie, vu uſzeh oveh ſzuprotiuchinah telouneh y duſſeuneh Sz. Olye dàie pomoch, iakoſzt, y veſzelye vu podnaſſaniu, y obladaniu. *Ægroti animam* (govori Sz. Tridentinzko Szpravische) *alleviat, & confirmat magnam in eo Divinæ miſericordiæ fiduciam excitando, quâ infirmus ſublevatus, & morbi incomoda ac labores levius fert, & tentationibus Dæmonis calcaneo inſidiantis, reſiſtit.* Betesnoga duſſu lehkoti, pomase, y krèpi, veliko vu nye uſſanie vu Boſiu miloschu zbugiuiucs, koiega chini y beteg, y duhouno traplyenie leglye podnaſſati, y tentacziam Uraſiem ſzuprotiſze poſztaulyati; y nye obladuvati, kaiſze more zlepemj y chudnemi Hiſtoriami poſzvedochiti, y potverditi. *Concil. Trid. ſeſſ. 14.*

Steſze vu ſitku Sz. Marie de Oëgens, Devicze. Daie naimre ona opomeniena bila od Blasene y prechiſzte D. MARIE, Maike Boſie, daſze nai puſzti krizmati vu ſzuojem betegu, kai ona ni keſznila vuchinjti, y nut kadabi ona chinilaſze mazati od Masnika Sz. Olyem, doidoſze uſzi Sz. Apoſtoli k- nye, y Sz. Peter kasuchi nye klyuche, obetalicie odpreti urata Nebeſzka, Chriſtus pak zaſztavu obladania znamenie Sz. Krisa ie pred nye noge poſztavil, y buduch ona polek navade Sz. Matere Czirkve na ſzvoich 5. chuteniah z- onem Sz. Olyem mazana pochutilaie vu uſzeh chuteniah oſzebuinu iakoſzt y obrambu Duha Sz.: Da pache nekoij nye priateli, koijſzu jur zdaunia pomerli bili, nyu za batrivet y veſzelit iz Neba ieſzu poſzlani od Boga bili. Kai uſze ona ſzama Cardinalu *Jacobo de Vitriaco* Kakti Szpovedniku ſzuomu ie povedala, kak tulikai, daie ona y pri drugeh betesnikeh (kadaſzuſze krizmali) videla daie ſzam Chriſtus iz Neba dohagial z- unoſinum Blaſeneh Duhov, y betesnoga ie batrivel, jachil ſzercze vu lyubavi Bo- *Surius 23. Jun. cit. in Bibl. Lohn.*

ſie, y ſaloſzti za grehe vuſigal, duſſu chiſztil, y urage peklene dalko od nye ſztati chinil. Pravo adda pravo govori Sz. Jacob Apoſtol da ovo Sz. Olye z-onemmi Sz. Molitviczami od Sz. Matere Czirkve odluchenemi *Salvabit infirmum & alleviabit eum Dominus.* Kai vech ? Oh ono josche ono kaije naivexega chuda uredno *Etſi in peccatis ſit, remittentur ej.* Ako takov betesnik bude vu greheh, oproscheni niemu budu.

Nut adda moij N. N. kak haſznovita je ova meſtria znatiſze pripraviti zadobe k-ſzmerti, z- obiacheniem naimre Sz. Sacramentumov, koij ieſzu kakti putniki, ili naſſi putni Tovaruſſi za zapelyatinaſz ſzrechno pred Szudcza, y od niega vu Nebo, naimre uſzakoga onoga koi ſzam ſelecie, y proſzi, ove Sz. Sacramentume, y nye doſztoinum pobosnoſztium prijmlye *Et ſi in peccatis ſit, remittuntur ej.* Ako bude vu greheh, oproschenimu budu, kainam y Sz. Trident. Szpravische potvergiuie govorecs, *Unctio Spiritûs S. delicta, ſi qua ſint adhuc expianda, ac peccati reliquias abſtergit.* Pomazanie z-ovem Sz. Olyem zadniem, grehe, akoie koie potreba plachat, y uſze oſztanke, izbriſſuie, oſztanke, toieto, akobi koij bili pozablyeni, ali ne pravo ſzpovedani, ali zakoie ne bilo z- doſztoinum pokorum Bosanſzke Pravicze ovde naplacheno, uſze to obalya, uſze izbriſzava, y ſznaſi Sz. Olye koteroie zbok toga zvano *Extrema Unctio*, zadnie pomazanie, zatoſze na konezu ſitka lyudi kerscheni z-ovem Sz. Olyem masu, dabi z-pomochium y jakoſztium niegovum mi objacheni bili za podneſzti betege telovne, y tentaczie uraſie, za obaliti uſze zpozablyene grehe ne ſzamo male, nego y velike, da liſztor ima zkruſſenie zverhu nyh, za obalienie kaſtig na drugom ſzvetu za takove grehe, y tako chinì duſſicze naſſe ſzrechno putuvati proti Dike Nebeſzke. Ar kada Redounik Sz. Olyem mase chutenia naſſa, kakti tulike obloke y urata cheſz koiaſzu grehi vu duſſe naſſe dosli, uſzigdar pridaie onu molitviczu *Indulgeat tibi Dominus quidquid per N. comiſiſti.*

ſiſti. Naiti G. Bog. oproſzti kaiſzi goder z-ovem chutom zla vuchinil. Odkud moralbi uſzaki kerschenik onda miſzliti, kadamu Ochi mase, kak y kuliko krat onie G. Boga ſzuoiega z-onemi pogledi zbantuval, z-Redounikom zkupa G. Boga za oproschenie proſziti *Indulgeat mihi Dominus.* Oproſztimi G. Bose uſze moie grehe z-ochima y pogledom moiem vuchiniene. NB. *Sic de cæteris ſenſibus.* Oh! ſzrechniſzmo mi Kerscheniki jmaiuchi tulike pomochi za zvelichiti naſſe mile duſſicze, koich tuliki y tuliki neizbroieni Narodi nimaiu, ar *Non fecit taliter omni nationi.* Ni tak vuchinil uſzakomu Narodu. Zakaizato mi zverhu uſzeh Narodu jeſzmo dusni naizahualneſſi G. Bogu biti kotnaſz y Sz. Pavel Apoſtol nato nagovaria govoreczi. *DEO autem gratias, qui dedit nobis victoriam per JESUM Chriſtum Dominum noſtrum.* G. Bogu pak nai bude huala y dika, koi namie dal tuliku pomocs za obladati nepriatele naſſe po JESUSSU Chriſtuſſu Goſzponu naſſem. Uſzi reczemo Amen.

1. Corin. 6. 15. 57.

RAZ.

RAZGOVOR DEVETNAIZTI OD MUKE CHRISTUSSEVE

Kak more uſzaki Kerschenih vu ſzuoiem betegu, ter naimre ſzmertnom razmislyavati britku muku y ſzmert Chriſtuſſevu, ſnymuſze jàchiti y batriveti, vu dobrovolyne terpliunozti, Odkupitela ſzvoga naſzleduiuch.

Paſsio Domini noſtri IEſu Chriſti Joan. c. 18

Muka Goſzpodina naſſega JEſuſſa Chriſtuſſa.

NB. Hic Sermo poteſt incipi ex Abrupto abſque Themate

JAy mene tusnomu, à kaije to? kai je velim to za jeden tak tusni, y ſaloztni dan? nigdar chuien ſaloſztneſſi nit vigien; vigienie, kakovoſze nigdar ni, nit nesche pripetiti; Pripechenie ſaloztneſſe, negſzeie nigdar od razuma chlovechanzkoga izmiſzliti moglo, ali na ſzvetu znaiti; Koie za nevideti Nebeſza zakrivaiu ſzuoie ochi, y uſza ztvorienia ſalozteſze y tuguiu, kad naimre vide daſze ſzloboschina vese, czena prodaie, Iztina krivo tuſi, Praviczaſze oſzuginie, Miloſzerdnoztſze biesuie, mudrozt oſzra-

oſzramochuie, Zdrauie rani, ſitek umaria. Ah! koie vigienie, ali pripetchenie moreſze ſaloztneſſe izmiſzliti od ovoga denesniga? kadſze vide zaperte one ochi, koieſzu kot tulika ſzuncza ſzeiala, y trake milosch zverhu naſſeh teskoch y nevoly raztirala. Prebledena ona vuzta, koiaſzu bila gniezda ſzladkoſzti vu naſſeh ſuhkochah; poplyuvana ona licza, koiaſzu bila uſzigdar zrok, y pomoch veſzelyam naſſem; pribite one ruke tak dareslyve, vu uſzeh potrebochah naſſeh; prikovane one noge tak hitre na pomoch, vu uſzeh teskochah naſſeh. Pripechenie velim, vu koiemſze vidi viſzeti na Krisnom Drevu razpet jedè mertev chlovek, y pravi Bog zkupa, z- Kralieuſzkem Tituluſſem zverhu glave na Krisu pribitom J. N. R. J. Toieto JESUS Nazarenzki Kraly Sidouzki. y to na vexi ſpot, y ſzramotu, koia uſza ako rauno on terpi vu naivexem Szvetku Sidouſzkom, koiega za obſzlusavat bjloſzeie ſzpravilo vu Jarusalem dva milliona, y ſzedemſzto person lyudi, kot nekoij Sz. Navuchiteli ſzvedocse, y vendar megy uſzem onem lyucztvom niſze mogel naiti pochetnik, y pemochnik ove denesne ſaloſztne Comedie: Ar Poglauniki Popouſzki izprichavaiuſze, daſze nym ni ſzlobodno puschati vu kerunò prelcianie, *Nobis non licet interficere quemquam.* Judas Vuchenik, koigaie izdal, ſzpoveda ſzamo greh ſzvoga izdavania, à ne ſzmerti, *Peccavi tradens ſanguinem juſtum.* y na vexe izprichanie ſzuoie hitilie pred nyh peneze *Proiectis Argentejs.* Piszi pak y Fariseuſſi derſechiſze za pravichne, odgovoriſſe Judaſſu, *Quid ad nos tu videris.* Kai to k- nam vigy ti. Pilatus pokrivaiuch ſzuoiu hudobu y krivichnozt, umivaſzi ruke, govorecſi *Innocens ego ſum, â ſanguine juſti huius.* Nemoguchi adda megy uſzum onum unoſinum Sidouzkoga lyucztva naiti kriucza; hodmo konche izkat mertvecza, ali gdonam pokase, y povè, gdega mi budemo mogli naiti? Ja dobro znam da pri Rimlyaneh uſzigdarie bila cherna farba znamenie ſzmerti, kodie y ſzada pri naſz kerschenikeh. Lace demonczi imeliſzu navadu zvunzka hisna urata z- chernem ſzuknom

Joan. c. 18. §. 31.

Matt. c. 27. §. 4.

pokrivati, daiuch ztem na znanie da vu hise imaiu jednoga Mertvecza. videcsi pak ia denesni den Sz. Mater Czirkvu uſzu turobnu, ſaloſztnu, y zaplakanu, vu chernine oblechenu ſaloſztni popevati *Miſerere*, adda mora y Mertvecz negde blizu biti. Niti neſtimaite N. N. Dabi od naſz dalko bil, ar kadaſze Mertveczi na pokop neſzu, zchernem platnomſze pokrivaiu, nitiſze pervo iz Leſza cherno mertvecsko ſzukno nejemlye, doklamga nemiſzle vu Grob poſztaviti, y zakopati. Navadaie takai nad Mertveczi pervo pokopa Mertvecsko Prodeeſtuo chiniti, ter naimre kaiſze velike Goſzpode doſztoi, y nyhova viteska dela napervo doneſzti. Imaiuchi Sz. M. Czirkua jednoga Mertvecza, koije *Rex Regum, & Dominus Dominantium.* Kraly uſzeh Kralyev, y Gozpodin uſze Gozpode. Budi adda y mene dopuscheno ovoga iſztoga Mertvecza Viteska dela na pervo doneſzti, koia pervo neg dokoncham, y neg bude pokopan nechu mankati pokazativamga, da vi tem bolye lyubav niegovu proti vam izkazanu, y dusnoſzt vaſſu proti niemu izkazati budete znali, ymogli.

Kak, y odkudbi ja vezdasnie moie govorienie pocheti moral? ſzam ſztanovito neznam: Ar ako zachnem od one naiperve velike ſaloſzti ovoga Mertvecza naſſega Szina jedinorogienoga Kralya Nebeſzkoga, y Maike niegove MARIE uſzigdar Devicze, koiuſzu ova dva imala kadſzuſze razluchavala, y jeden od drugoga proschenie jemala, one ſaloſzti iztolmachiti mene nebude moguche kulika, y kakovaie ona bila: Ar ako jeden priatel videchi umirati pripriatela ſzuoga, y na zkradnie vure proschenie jemlyuchega, ſaloſztiſze damu malo ſzercze od ſoloſzti nepucza, nitimu more od velike ſaloſzti rechi pregovoriti. Akoſze tulika ſaloſzt nahagia megy priatelmi? kuliko vexa mora biti megy iednum Materium, y nye iedinorogienem ſzinkom vu koiem ona uſzu ſzvoiu radoſzt, veſzelye, y uſſanie ima, ter videchi niega iz ovoga ſzveta odhaiati, Oh! kuliku saloſzt, tusna Mati vu ſzvoiem ſzerczu nechuti? Ako pak chuie, vi-

di,

di, y zna, da on nye predragi ſzin ni kriu, ni dusen ie oſzugien na ſztrasne muke, y britku ſzmert? Ove saloſzti mene ni mocsi dopovedati, zato poſztauliam uſzaku Mater da nai ſzudi kakbiſzi ona pri ſzerczu pochutila, dabj kaj takvoga od ſzina ſzvoga chula, y znala. Kaj pak hochu recſi od one saloſzti, koiuie MARIA Deu: chutila vu ſzerczu ſzvoiem, kadaie nye premili, y predragi Szinek JESUS od nye proschenie iemal, kadaie chula kakie on od nye odhagiaiuch na muke y ſzmert ponizno hvalil daſze ona ni zkratila niegovum Materium poſztati, niega 9. czeleh Meſzecz vu ſzvoie prechiſzte Divoiachke Vutrobe noſziti; hualil za ono Divoiachko mleko zkoiemgaie doila, za lyubav zkoiumgaie ona odhranila, za zkerb vech neg Materinſzku, koiuie vu uſzeh oneh 33. letah na niega tak marlivo noſzila, za uſze trude koieie ſnym perterpela. Koie potlambiſze bil doſztoino zahvalil, opalie na ſzvoia kolena mili JESUS pred Maiku ſzvoiu MARIU, y od nye Materinſzkoga blagoſzlova proſzil, kai ona videchi, hitilaſzeie ona takai na kolena ſzvoia pred Szinka ſzvoga termuie pochela govoriti; O Szinko moi dragi! ia, ia kakti ſzlusbenicza tvoia od tebe moram ne ſzamo blagoſzloulyena biti, nego tebe zahvaliti daſziſze doſztoial mene neurednu za Maiku tvoiu uzeti, Ah! Szinko moi predragi blagoſzlovi ti mene, y dopuſztimi da ia zate, alj konche pervo tebe umrem, date nebudem videla pred ochima moiemi merczvariti, y date nebudem morala mertvaga videti, y zakopati. Ali kaiti od Otcza Boga Nebeſzkoga odlucheno to ni bilo, biti tulikai ni moglo, nego onak klechech ieden od drugoga proschenie uzemſi, milo obimlyuch, lyublyeno Kuſſuiuch ieſzuſze razluchili, oh! tusno razluchenie.

Na ſztran oſztaulyam oude onu veliku y gluboku poniznoſzt Szina Boſiega, daſzeie on doſztoial blatne noge Vuchenikov ſzvoieh pred nymi klechech prati, y ſzvoiemi Bosanſzkemi uzti nye ponizno kuſſuvati, à naimre pako Judaſſa neſzrechnoga, koiega tverdokornoſzt oſztaulyam.

Nikaj negovorim od velike proti nam lyubavi, danamic ſzvoie preſz. Telo y Keru za hranu duhounu oſztavil, od uſzeh oveh, y unogeh Chriſtuſſeveh chinov nikai negovorim, Negoſze za moiem milem JESUSSEM odpraulyam na on Vert Olivetanſzki, kamoic on z- tremi naidragsemi Vucheniki preſſel molit Otcza ſzvoga Nebeſzkoga, kamo y uſzaku pobosnu. Duſſu za menum pozavam, za videti kakſze onde Sitek z- ſzmertium bori. *Mors, & vita, duello conflixêre mirando.* Ar na ovom iſztom Vertu nas mili JESUS *Cœpit tædere, ac mœſtus eſſe.* Berselije na niega doſſel, daſzeie taki pochel saloſztiti, y turoben bitti, alj kakoubj zrok ove niegove tak velike saloſzti moral bitti? akoli hochemo to znati? tak potreba daga opitamo, ieda morebiti danam pove.

Povechnam adda ò moi milí JESUS. *Quare ſic macie attenuaris?* Zakaiſze tak muchis, ſaloſztis, y turobis? ako pred
Job. c. 26. §. 11. tobum ſztupi Nebeſzkiſze odſztra treſzù. *Coram quo Columæ Cœli contremiſcunt.* Veli Sz. Job. Morebitiſze saloſztis zato da tvoij 3. Vucheniki ieſzu polek tebe zaſzpali? ah razveſzeliſze, ar ia z- ovem pobosnem lyucztvom oude- ſzpraulyenem chuiemo, y viroſztuiemo. *Quare ſic attenuaris?* Zakaiſze saloſztis? Ti ò preiaki y prezmosnj Kraly, pred koiem ponizuiuſze uſzi Poglauniki koij z- ovem ſzvc-
Job. c. 9. §. 13. tom ladaiu. *Sub quo curvantur qui portant orbem.* Salotiſſze morebiti zato da tebe tvoi naivexi, y naipervi Vucheník Peter zataiti hoche? ah razveſzeliſze, ar tebe na gore Calvarie jeden Kapitan Sidouſzki zpoznaval y ſzpovedal bude za pravoga Szina Boſiega. *Quare Sic attenuaris?* Zakaiſze ſaloſztis? Ti koiemuſze klaniaiu y na zapoved dvo-
Hebra. c. 1. §. 6. re uſzi koruſſi Angelſzki *Et adorent eum omnes Angeli ejus.* Jeda morebitizato da on drugi Vucheník neverni Judas tebe hoche nemilo Sidovom izdati, ſzebe pak ſzamoga obeſziti, y duſſu ſzuoiu vu pekel poſzlati? ah razveſzeliſze, ar na meſzto niegovo zverhu gore Calvarie jeden Tolvaj polek tebe na Krisu viſzèchi, hocheſze k- tebe obernuti, y zvelichiti.

Quare

Quare Sic attenuaris ? Zakaisze szaloszti? koi szamem pogledom chinis zamertve na tla padati usze narode, y naivisseſse gore urussevatisze, kot od tebe szvedocsi Sz. Prorok Habacuc. *Aſpexit, & diſſolvit gentes, & contriti ſunt montes ſæculi.* Habac. c. 3. v. 6. Saloszti sze morebiti zato, da Pilatus neverni Szudecz hoche zverhù tebe, kakti zverhù jednoga szmerti urednoga Sentenczju szmerti dati? y paliczu prelomiti? Ah razveszelisze, ar hoche doiti vreme, da pak ti budes szudil nevernoga szudcza Pilatussa, y usze sive y mertve. *Quare Sic attenuaris ?* Zakaisze saloszti sò moj dobri y mili JESUS, y tak milo tusis krichecs *Triſtis eſt anima mea uſque ad mortem.* Saloztnaie dussa moja do szmerti. Ali pitam ja tebe ò moj mili JESUS z-rechmi Sz. Augustina *Quod ſcelus tuum? qua noxa tua? qua cauſa mortis tua?* Kakovie greh tuoi? kakova kriunia tuoia? kakou zrok szmerti tuoie? Od JESUSSA nemorem odgovora dobiti, ar on z-szuoiem Bosanszkem obrazom tichi prignien tia do cherne zemlyè *Procidit in faciem ſuam.* Kaigaie moralo tak niszko prignuti? povedanam zrok toga Sz. Isaias Prorok, *Poſuit in eo, iniquitates omnium noſtrum.* Isaia c. 53. v. 6. Poszta vilie na niega grehi uszeh nasz, koi grehi ieszu niemu tak smehki y teski, dasze pod nymi po uszem szuoiem presz: Telu kervavem potom poti. *Factus eſt Sudor ejus velut gutte ſanguinis.* Oh! presmehko, y neszrechno breme, pod koiem poszta lie pot niegov kakti kaplye kervi.

Pod koiem presmehkem bremenom, vesz zmuchen, saloszten, tusen, y kervavem potom oblejan moj mili JESUS krichi vu Nebo k-Otczu szuomu Nebeszkomu *Abba Pater! ſi poſſibile eſt? tranſeat â me calix iſte.* Otecz moj Nebeszki! akolije mogucse? Nekame mine kelih ov, szpomenisze daszam ia tvoi dragi Szinek, vu koiemszisze ti uszigdar raduval y naszladuval, ah! ogleisze vezda name, y szmiluisze mene, terme oszlobodi od oveh sztrasneh muk ako ie szamo volia tuoya? Ja dobro znam daszi ti uszigdar poszluhnul prosniu y molitvu tuoich priatelov dragch, *In te*

Pſal. 21. §. 5. *te ſperaverunt Patres noſtri, & liberaſti eos, ad te clamaverunt & ſalvi facti ſunt.* Tiſzi oſzlobodil Isaka od meesa y ſzmerti, zarad niegove velike pokornoſzti, ah! Otecz moi ogleiſze y name Szinka tuoga koi ieſzem tebe *Obediens usque ad mortem.* Pokoren tia do ſzmerti. Tiſzi oſzlobodil Patriarku Noieſſa od obchinſzkoga potopa, kaitiſziga megy onem gresnem lyucztvom naſſel pravichnoga, ah! oſzlobodi y

Malach. 4. 4. 2. mene od potopa oveh muk, koi ieſzem *Sol Juſtitiæ* Pravo ſzuncze Pravicze. Tiſzi oſzlobodil lyucztuo Izraelſzko od ruk Faraona Kralya, kaitije milo k-tebe krichalo, ah oſzlobodi y mene od ruk Sidouſzkeh, koi milo k-tebe krichim y za miloschute proſzim *Abba Pater.* Tiſzi oſzlobodil Daniela od ſzerditeh Oroſzlanov, zbog ſzvetoſzti niegove; Davida, zbog niegove poniznoſzti, od ruk Saula Kralya, ah oſzlobodi y mene od ruk oneh kervolokov Sidouſzkeh koi ieſzem zerczalo Szvetoſzti, y poniznoſzti.

Mili moi JESUS ah ter kaije to? kaiteie vu tak malom vremenu tak jako preſztraſſilo? daſze ti tuliko odgovarias onu muku terpeti, na koiuſzi ti malo pervo iz one tuoie zadnie vecherie tuliko ſetuval kadaſzj naimre govoril *Bap-*

Luca 4. 12. §. 50. *tizmo habeo baptizari, & quomodo coarctor uſque dum perficiatur.* Niſzili opominal ſzam nevernoga Judaſſa? *Quod facis fac citius.* Kai imas vuchiniti, chini zkoro, ovo ie jedno ochiveſzto zlamenie daſzi ti rad, y dobrovolyno ſelel y ſetuval na muku poiti; kai adda zlamenuie daſze ti nie vezda odgovarias? Ti dobro znas pokaiſzi iz Neba na zemlyu doſſel? znas takai da ako ti nebudes ov kelih pil vezda? mi nevolyni gresniki budemoga morali naveke piti vu mukah pehlenſzkeh.

Unogi Sz. Otczi izprichavaiu Chriſtuſſa, y vele daie on proſzil Otcza ſzvoga dabiga pervo nepuſztil umreti, nego na gore Calvarie; Nekoij pak vele, dagaie proſzil, dabi ona ſaloſzt koiamuie ſzercze y duſſu muchila, na zko-

Hebr. 5. §. 7. romſze y po telu razleiala, *Et Exauditus eſt pro ſua Reverentia,*

tia, Be uſzliſſan. Megytimtoga poſzlalmuic Oteez Nebeſzki jednoga Angela daga obatrive, y razveſzeli, *Venit de Cœlo Angelus confortans eum.* koimuie pochel govoriti, O ſzaloſztni JESUS Goſzpodin moj, Bog y Ztvoritel moj, ſzpomeniſze iz onoga od veka vuchinienoga tolnacha vu ſzpravischu Prez. TROIZTVA, vu koiem be odlucheno da ti ov pehar muke popies, na krisu razpet umres, y po ſzmerti treti dan ſiv gore ſztanes. Tiſzi JESUS Zvelichitel ſzveta, zvelicſiga adda po prez. muke tuoie. Tiſzi iz Neba na zemlyu doſſel za odkupit Narod chlovechanſzki zpod oblaſzti uraſie, odkupiga adda z-Prez. Kervium tuoium koia ie jedina czena niegova. JESUS prignut k-cherne zemlye potoke kervi iz ſzebe izleva vu one velike ſaloſzti y ztizkah ſzmertnch, Angelu nikai neodgovaria; Cheſz mal chaſz vendar podignuhſze od cherne zemlyè, y iz one kervave mlake gore ſzlab y gingav veſz, kakti on, vu koiem zkoro ni kaplye kervi ni oſztalo, terie poſſel k-vuchenikom ſzuoiem, y nym ſaloſztnem y milem glaſzom recse. *Surgite eamus, ecce appropinquat qui me tradet.* Sztanteſze gore, ter hodmo, nutga jurie ovde moj neverni Judas koime hoche izdati nepriatelom, y doiduchijm naproti, neverni Judas priſztupilie k-nyemu *Et oſculatus eſt eum.* Kusnulgaie, y z-onem kusczem ongaie nevernem Sidovom izdal, koij na ovo zlamenie kakti zgrablyvi Oroſzlani *Injecerunt manus in eum, & ligaverunt eum*, Poſztaviliſzu ruke ſzuoie proklete na miloga Jancza JESUSA, y niega ieſzu zvezali kakti jednoga hudodelnika, y z-velikum vikum y halabukum odpelyali pred Poglaunike Sidouſzke. Ovde Sz. Cyrillus Alexandrinſzki govori *Se comprehendendum Chriſtus in hortum recepit, ut ibi initium eſſet noſtræ libertatis, ubi noſtra capit captivitas.* Chriſtusie poſſel na vert, dabiſze onde puſztil uloviti, y onde dabiſze pochela naſſa ſzloboschina, kadeſzeie pochelo y ſzusanſztuo, toieto na vertu. *S. Cyrill. Lib. 11. in Joan. c. 11.*

Ja znam da Sardanapalus Kraly hotelie raiſſi po ogniu

na

na pepelſze preobernuti, neg nepriatelom vu ruke dati. Znam tulikai da Alexander Kraly buduch ranien od nepriatelov, ni hotel prepuſztiti dabiſze niemu ruke vezale za ono liſztor vreme, y chaſz doklambi niemu barberi niegove ranne prevezuvali, kai za niegovo berſeſſe ozdraulienie barberi ieſſu potrebuali, neuffaiuchiſzega drugach kot Kralya urachiti, y izurachiti, nakai kadabi niega komorniki niegovi nagovariali, dabiſzi naimre on za ono vreme puſztil ruke zvezati, ni hotel, odgovariaiuch nym, *Non decet vinciri Regem, cum ſalva ſit, atque ſemper libera Regis poteſtas.* Nepriſztoiſze vezati Kralya, buduch uſzigdar ſzlobodna Kralyeuzka zmoznozt. Iztinaie da Kraly Darius ie bil uloulyen, y z- lanczi zvezan, ali oni lanczi ieſzu bili iz chiſztoga zlata. Nas pako Kraly Nazarenzki ie ulovlyen od nepriatelov, y puſztilſzeie ne jur zlatemi tenkemi, nego ſeleznemi debelemi lanczi zvezati. Kadeſzu ſzada Vucheniki, koibiſze za miloga JESUSSA uzeli, y niega branili? *Relicto eo omnes fugerunt.* Szamoga oſztaviuſi, uſziſzu pobegnuli. Oh Saloſzt! oh tuga! Tuoia dobrota ò dobri JESUS ie bila tak velika, da od nye znaiu mertvi, y ſivi govoriti, arſzi ti daval ſzlepem vigienie, gluhem chuienie, mutaſztem govorienie, betesnem zdrauie, mertvem ſitek: kadeſzu vezda uſzi ovi? kak oni tebe zahualniſze izkasuiu? *Relictio eo omnes fugerunt.* uſzi do jednoga pobegoſſe, y ſzamoga ſzamehnoga JESUSSA ieſzu oſztavili vu rukah neverneh Sidovov, koiſzuga odpelyali pred Poglaunike Sidouſzke, kade krivo tusen, krivichneie ſzugien, naikrivichneie muchen y merczvarien ie bil, natuliko *Quod non erat ei ſpecies, neque decor.*

Hodte vezda tamo ò G. D. vu Pilatuſſevo duorische, y onde hochete naiti Odkupitela vaſſega, akoga liſztor budete mogli poznati, arie vez odert, y razmerczvarien tak da na niegovom Preſz. Telu od verhuncza glave, do pet ili nosneh podplad vu niem ni zdravoga meſzta, govori Sz. Iſaias *A planta pedis, uſque ad verticem capitis, non eſt*

Iſaiæ 1. 1.

in

in eo Sanitas. Hodete gresniki y hochetega naiti polek onoga ſztupa pri komie bichuvan bil, na ſzpodobu jednoga odertoga ſivincheta vu kervi prave ſzuoie lesechega natuliko da on koije bil *Speciosus præ filijs hominum.* Nailepſi zmegy ſzinov chlovechanzkeh, vezda pako *Non est ei ſpecies, neque decor.* Nima podobe nit lepote chlovechanzke.

Ovdemi napamet dohagia ono kai ſtem od onoga ſzercsenoga Junaka Orthiada imenom koi potlambi od nepriatelov ſzuoieh na ſzmert ranien bil, namochilie perſzt ſzuoi vu kerv ranne ſzuoiè, onak zamertev na tle lesechi, terie zonem perſztom kervavem, kakti z-perom vu tintu omochnom na podu gdeie lesal zapiſzal ove rechi *Pro Patria libenter morior.* Za Domovinu rad umiram. Rauno tak menesze chinì da vidim Zvelichitela mojega vu dvorischu Pilatuſſevom uſzega ranienoga y vecs mertvoga neg ſivoga na tleh lesati, y ſzuoium Bosanſzkum rukum na onom mramorſzkom podu piſzati ove rechi, *Pro homine libenter morior.* Za chloveka rad umiram. Krichi vezda krichi ò Sz. Isaias Prorok *Væ flori decidenti.* Jai czvetu opaduchemu, Czvetek nas prelepi, y vugodno diſſecsa Gumbelia JESUS na tleh povenien lesì, oh! kak niſzko on ie opal, iz tak viſzoke chaſzti, vu tak gluboku obſzanoſzt; iz tulike jakoſzti y zmoznoſzti, vu tuliku ſzlaboſzt; iz tulike lepote, vu tuliku rugotu; iz tak viſzokoga veſzelya, vu tak gluboku ſaloſzt. Oh gresna Duſſa! premiſzli y preſtimai dobro Zvelichitela tuoga iz cheſza ter nakai onie doſſel, *Ah Væ flori decidenti.* Lyucztuo moie! Roſicza naſſa je opala, y lepotu ſzuoiu pogubila, vu koiu gledaiuch y lyudi, y Angeli, naſzladnoſzti y veſzelye veliko ieſzu chutili, vezda pak videchi Angeli Nebeſzki. Roſiczu ſzuoiu na zemlye lesechu, uſzu rusnu odurnu *Quod non ſit ei ſpecies neque decor.* Da nima uſzebe ſzpodobe niti lepote *Angeli pacis amare flebant.* Angeli mirà jeſzuſze za nyum, y nadnyum ſuhko y milo plakali. *Iſaiæ c. 28.*

Disputaczia velika ie megy mudremi, izpitavaiuchemi, akò glad ali pak ſcia chloveka bolye muchi? megy oſztalemi chuiem mudroga Ariſtotela govoriti, daie naimre unogo vexa muka terpetì ſciu, nego glad, y ov zrok na-
Ariſtot. pervo daie *Quia ſiti magis contriſtamur quam fame.* Ar naſz ſcia bolye ſaloztì neg glad. Takie ſaloztila, y muchila ſcia ono lyucztuo Israelzko putuiuche po oſtre puschine, da-
Exodi c.17. ie na veſz glaſzkrichalo *En ſiti morimur.* Nut od ſcie umiramo, y G. Bog ſzmiluvalſzcie nad onem lyucztvom zapovedauſi Moiseſſu da on z-onum ſzuoium chudovitum ſibum po pechine vudri, na koiu zapored Moiſes pokoren *Percuſſit petram, & fluxerunt aquæ.* Vudrilie pechinu, y potekleſzu vode.

Veliku ſciu terpelie Sampson vojujuchiſze z-Feliſteuſſi, koich vu jednom ſzamom harczu 1000. z-jednum Oſzelſzkum lalokum ie zatukel, y onak veſz uruch krichalie k-G.
Judic. c. 15. Bogu, *Tu Domine dediſti in manu ſervi tui ſalutem hanc magnam, atque victoriam, en nunc ſiti morior.* Ti G. Bose dalſzi vu ruke ſzluge tuoiega jakozt veliku, y obladanie, nut ſzada od ſcie umìram: Nad koiem ſzmiluvalſzcie G. Bog, y iz iedne zubnè luknie, one oſzelſzke laloke, chinilie frisku vodu tecsi, zkoiumſzije Sampson ſciu ſzuoiu veliku ugaſzil.

Veliku ſciu terpeloie lyucztvò Varaſſa Betulie obſzedeno od Holoferneſſa, y Seregov niegoveh, kadaie kri-
Judit. c.7. chalo. *Sit finis noſter brevis in ore gladij, qui longior efficitur in ariditate ſitis.* Nai bude nas konecz kratek po mechu, koi dugli poſztaie vu ſcie, y G. Bog poſzlalie Juditu mladu Udoviczu, koiaie Holoferneſſa zkonchala, y nepriatela pretirala.

Velika ſcia moralaie bitti Kralya Liſimakuſſa, koi za napitek vodè, ſzuoie Kralyeztvo, y ſzebe ſzamoga vu ſzusanztvo ie dàl.

Velika Scia takai bilaie Czeſzara Andronikuſſa koiega uloviuſi Anglianzki Isacius, y vu Szusanztvu ne ſzamo, ie-

zero

zero ſpotou ie iz niega zpraulyal, nego y deſznu ruku zapovedalmuie odſzechi, zatem k- dvēiſztupom za noge obeſziti obeſſenoga z- mechem po uſzem telu zboſzti, kade on tuliku ſciu ie terpel, daie z- levum rukum zdignul deſznu ſzuoiu odſzechenu ruku; terie iz nye ſzeſznul kervfza ugaſziti ſzuoie ſeie plamne goruche: Koia uſza ſzvedochanztua ieſzu veruvania uredna, da mora velika y ſztrasna muka bitti Scia.

Neznam pak biliſze moglo dopovedati, kakovu y kuliku Sciu terpì uſzaki on, koi od kache Dispas tako imenuvane ie pichen, ugriznien, y ochemetien, od koiega ſzvedochi Ariſtoteles mudri da takov chim bolye pie, tem bolye ſcia, zarad cheſza podpiſſuie nekoi Simboliſta tomu takovomu ove rechi *Semper ardentius.* Uſzigdar bolye gorì, od chemera pechen y vexu uſzigdar ſciu terpì, kako dabi hotel bil recsi, da takov od kache Dispas pichen, chim bolye terſziſze ſciu ſzuoiu gaſziti? ztem bolye ſcien poſztaie.

Rauno tak moreſze recſi od naſſega predragoga Odkupitela, koi iſztinaie da on ni bil od kache peklenzke pichen, nego mi nevolyni gresni lyudi po pregrseniu naſſeh perveh Otczev Adama y Eve. Ali kaiti ſzvedochi od niega Sz. Iſaias Prorok daie on bil ranien za grehe naſſe, *Ipſe vulneratus eſt propter iniquitates noſtras.* Uzelie naſze betege y bolli naſſe, *Vere languores noſtros ipſe portavit; & dolores noſtros iſpe tulit.* Zatoiſzto y ſciu veliku ie terpel. *Semper ardentius.* Morem y ia nyemu pripiſzati, da chimie vech on za lyubav naſſu terpel, tem vech ie terpeti ſcel, ar nyemu ni bilo zadoſzta iz Neba na zemlyu doiti y naturu chlovechanſzku naſſu uzeti vu priproſzte ſtaliceſze roditi, zimu, glad y ſciu vu detinſztvu terpeti, nego *Semper ardentius.* Uſzegaie bolye ſcialo, iz Betlehemſzke ſtalicze iziduchi poſſelie cheſz nekuliko vremena na Vert Olyvetanſzki, kade pekelgaie natuliko chemer nas, dagaie chinil kervavem potom potitiſze, ali ov pot josche vexu ſciu nyemu ie

Iſaia 53. v. 5.

zaudal, daſzeie naimre puſztil od neverneh Sidovov ondeuloviti, nemilo zvezati, uſzega zdrukati, pred krivemi Szudczi krivichno tuſiti, y nepraudeno ſzuditi. *Semper ardentius.* Ni ovdeſzi ſeie ni ugaſzil, negoſze tem bolye vu ſzerczu niegovom Ogeny lyubavi vuſise, kot Sz. Bernard govori. *In corde JESU ignis amoris ardet.* Vu ſzerczu JESUSSEVOM ogeny lyubavi gorì. Za uruchinu pak nikai ni bolsega nego ſilu odpreti govore uſzi Doktori, y akobi jedna ſila nebila zadoſzta? moraſzeijh vech odpreti doklamgod uruchina y ſeia henia.

Vezdami povecste N. N. ako znate kuliko krat, y kuliko Sil nas mili JESUS vu ſzvoie goruche lyubavi proti nam, ie odperl? Ahi gdo toga nezna? da iedvai buduchi 8. dan ſztar damuie Otecz niegov Nebeſzki vuchinil ſillu na obrezavaniu odpreti, y kaitimu ova, ſeie ni ugaſzila, ar *ſemper ardentius.* Uſzigdarie bolye gorel, zato poſſelie bil na vert Olivetanſzki za razhladitiſze, kade videchiga Otecz Nebeſzki od velike uruchine, y ſeie omilati y natla padati, zato poſzlalmuie Otecz Nebeſzki po iednom Angelu ieden kelih pun suhkoche koi napitek iega chinil potitiſze kervavem potom, za iztirati od ſzercza van onu uruchinu, y ſeiu ugaſziti, ali y ov *Sudoriferum*, nikai ni pomagal, ar *ſemper ardentius.* Uſze bolye ie ſeial, y gorel od uruchine. Kai adda chinì Otecz Nebeſzki z- betesnem Szinkom ſzvoiem? zapovedalmuie od ſidouſzkeh Barberov, ali da bolye rechem Henkarov po uſzem niegovom preſz. Telu kupicze puſztiti z- Szekalczi oneh ſpichaſzteh Disciplin, ſibia, vuſinczev, lanczev, koijſzuga tak nemilo k- ſztupu privezanoga ſzekli, da ne ſzamo kosa nego ſalati meſza od niega ieſzu odletavali, daſzuſze gole koſzti videle: Ali y to ni bilo zadoſzta, ar *ſemper ardentius.* Uuſze bolye ie ſeial zato puſztilmuie y glaune ſille puſztiti od ſpichaſztoga ternia, zkoiemgaie vuchinil Pilatus po prepuſcheniu Otcza niegovoga Nebeſzkoga odpreti, ali y to zahman. Oh nevolyni betesnik! oh neſzrechni beteg! koi naſſega predra-

dragoga JESUSSA ie nato ſzpravil daſze vech ni mogel na nogah zdersavati, od velike ſzlabine, y ſeie ie omeglaval, y zato puſztilſzeie na poſztelyu Sz. Krisnoga dreva povaliti, y na ove poſztelye z- tremi ſztraſſnemi chauli na rukah y nogah pribiti. *Et crucifixerunt eum.* Na koie poſztelye Krisnoga dreva zverhu gore Calvarie lesechi pribit mili JESUS y vu zrak oſzoulyen, muchen y traplyen od velike ſzvoie ſeie Krichalie. *Sitio.* Sciam. Ove Chriſtuſſeve rechi razmislyaiuch Sz. Bernard, ovak zverhu nyh govori. *Sitit JESUS hominum ſalutem, ut cum in Cælum diſcederet, omnes ſecum deduceret, & quia paucos electos videret, clamabat ſitio.* S. Bernard. de Paſſion. Dom. Scia JESUS chlovechanſzhoga zvelichenia, da kadabi vu Nebo poſſel, bi uſze ſzobum zapelyal, y kaiti videchi daie malo zebranch, y izvolyench za Nebo, zatoie Krichal. *Sitio.* Sciam, zakaizato ov Sz. Bernard obernien krazpetomu JESUSSU pochelmuie ovak govoriti. *Ergo ò mi JESU! plus te cruciat ſitis noſtra ſalutis, quam Crux tua paſſionis?* Adda ò moi mili JESUS! bolye tebe muchi ſeia zvelichenia naſſega, neg muka Krisa tvoiega? Nidrugach, ar chuiem Sz. Auguſtina da on na meſzto razpetoga y od ſeie zvelichenia naſſega umiraiuchega JESUSSA Odgovaria. *Sitis mea ſalus veſtra eſt, ſitis mea Redemptio veſtra eſt.* S. Auguſt. Scia moia zvelichenie vaſſe ie, ſcia moia Odkuplyenie vasse ie.

K- zadniemu videchi Otecz Bog Nebeſzki, da niti on kervavi pot, niti puschanie kervi iz uſzeh ſzveteh Sil, Szinka ſzvoga, nemore niemu one niegove velike ſeie ugaſziti- ar iosche. *In corde JESU ignis amoris ardet.* Videlie da nemore drugach biti, nego damuſze ſzerchena filla odpre, koiu za odpirat doſſelie bil ieden Detich oneh Sidouſzkeh Barberov, imenom Longinus z- iednum oſtrum, ſpichaſztum, y ſirokum lanczetum na iednom dugom kopiu naſzaienum, ſtimaiuchi da betesni JESUS na one tverde poſtelye Krisnoga dreva iosche ſive, zakaizato naraunaliuie pod rebro, porineiu tak iako proti ſzerczu, daie ſnym

ne ſzamo ſzerchenu ſillu, nego iſzto ſzercze miloga JESUSSA prebol, y nut chuda prevelikoga, da naimre pochelaie taki Kerv y voda van iz onoga Bosanſzkoga ſzercza techi. *Et continuo exivit ſanguis & aqua.* Kai Sz. Cyprian premislyavaiuch Krichi. *O feliciſſimum lavacrum! Sanguis pro pretio, Aqua pro lavacro exivit.* Oh ſzrechni potok! y blaseni zvirainek, iz koiega teche van Keru preſzveta kakti iedna placha Bosanſzke pravicze za grehe naſſe, y teche zkupa voda za odeprati, y ochiſztiti Duſſicze naſſe od uſzeh gresnech makulicz.

S. Auguſt.

Nu vezdaſze nemoraiu vech ſztari Filoſofuſſi tuſiti ſzuproti Nature, daie ona vu tom falila da chloveku nikakvoga obluka vu ſzercze ni napravila, dabi chlovek mogel videti zkrounoſzti koieſze vu niem zadersavaiu, ar akoie natura vu tom pri Chriſtuſſu falila? tak Longinus ovu fallingu ſzvoium lanczetum ali da bolye recsem Szuliczum ie popravil, z- koiumie on vu ſzercze niegovo takov obluk napravil, koi nam drugo nikai nekase nego plamne lyubavi proti nam nevolynem gresnikom, kotnam to lepo one Sz. Bernarda rechi ſzvedoche, koie on z- lyubitelom Duſſicz naſſeh premilem JESUSSEM govori. *Ad hoc perforatum eſt latus tuum Domine, ut nobis pateſcat introitus, & ideo vulneratum eſt cor tuum, ut per vulnus viſibile, vulnus inviſibile amoris videamus.* Zatoie prebodeno Rebro tvoie ò Goſzpone, dabi mi videli kud vu ſzercze tvoie; y zato ranienoie ſzercze tvoie, dabi po videche Ranne, Rannu nevidechu lyubavi, videti mogli. *O Amor Amorum! quo te deduxit Amor?* O moi prelyublyeni JESUS! kamteie zapelyala, y nakaiteie ſzpravila lyubau?

S. Bernard. tract: de paſſ. Dom. cap. 3.

Hochete znati N. N. kamie zapelyala? y nakaije ſzpravila ſzerchena lyubav proti nam nevolynem gresnikom, predragoga priatela duſſicz naſſeh Chriſtuſſa JESUSSA? Pervo negovamga pokasem, dopuſztetemi povedati iedno prechudno pripechenie y vekovechnoga ſzpomenka uredno izkazanie lyubavi priatelſzke megy dvemi priatelmi Celiuſſem

liuſſem y Rotiliuſſem, y ie ovakovo, da naimre Rotilius zbok nekoie pregreske bilie ulpulyen, y na ſzmert oſzugien od Pravicze, y buduchimu obznanieno ureme y dan ſzmerti dabiſze znal knye pripraviti: proſzilie od Pravicze gracziu, da akobimuſze mogla ſzmert oproſztiti, ali ako ne? tak konche peruo domov poiti iemat proschenia od ſzvoieh, y obznanitiim kak y zakai umreti mora, ſzmert oproschena nimu mogla biti, pache ni domov prez poruchanſztva poyti, da naimre iednoga Purgara zaſze poruka naide, koi bude gotou umreti, akobi Rotilius k- odluchenomu uremenu y dnevu ſzmerti nedoſſel. Oh! ter gdebi Rotilius takovoga priatela naiti mogel? imelie Rotilius iednoga dobroga priatela vu Varaſſu imenom Celiuſſa, koi za lyubau Rotiliuſſa uzelſzeie za poruka, y z-glavum zavezal, kotiuie y pogubil, ar Rotiliuſſa nebuduch nazad k- terminuſſu ſzmertnomu, Celius bilie potegnien od Pravicze, koiega kadabi na ſzmert pelyali, bilie od drugeh ſpotan y oſzmehavan daſzeie on za iednoga malourednoga Rotiliuſſa porukom chinil, y daſze tak ſpotlyve ſzmerti nebrani, koiemie Celius odgovoril. *Non pudet me mori, ſed loco, & tempore volo mori, quo Rotilius videret.* Neſzramuiemſze umreti, negomie toga ſal dame Rotilius nebude videl umirati, Ja hochu rad za priatela moga umreti, ali vu takovom meſztu, y uremenu da mene konche mertvoga Rotilius bude videti mogel, y puſztilſzeie na galge obeſziti za vekovechni ſzpomenek priatelzke lyubavi.

Vezda velim pak ia da po ovom Roitliuſſu nikai bolyeſze nerazme nego gresni Narod chlovechanſzki, koi po iztochnom grehu od Bosanſzke pravicze bilie oſzugien na ſzmert vekovechnu, vu koie velike neſzreche videchiga ieden ſzercheni priatel, ponudilſzeie ſzam hotonczè poruka, iz poruchanſztua vu ſzusanſztuoyna ſpotlivu ſzmert; koterie pak ov priatel? odkudie, gdoie, kakſze zove? Ah poſzluſſaite N. N. y zachudeteſze; imate znati daie ovo ne jeden Celius, nego *Cæleſtis*. Priatel Nebeſzki, Szin ſivoga

G. Bo-

G. Boga Chriſtus JESUS koi iz one prevelike lyubavi proti nevolynomu chloveku dobrovolinoſzeie ponudil Bosanſzke Pravicze na meſzto chloveka umreri, z- mukum ſzuoium naſz odkupiti; y ſzuoium ſzmertium naſz od vekovechne ſzmerti oſzloboditi. *Paſſio enim illius noſtra redemptio eſt* veli Sz. Ambroſius *Mors eius vita noſtra eſt.* Z- Mukum adda y ſzmertium ſzuoium nas mili JESUS Bosanſzke Pravicze ie naplatil, za grehe naſſe, *Ipſe vulneratus eſt propter iniquitates noſtras attritus eſt propter ſcelera noſtra.*

S. Ambroſ. ſerm. 52.

Vezda uſzaki Boſi Kerschenik koi y kuliko lyubavi Boſie vu ſzerczu ſzuoiem ima, nai pripravi rubecz, doklam ia ovo cherno mertvechko ſzukno od leſza Krisnoga Dreva odkriem, y mertvoga za naſz, priatela naſſega pokasem. Nutvamga adda ovo ò N. N. Vezda moremo uſzi zkupa znovich opitatiga *O Amor amorum! quo te deduxit amor*; O lyubav uſzeh lyubavih! kamteie zapelyala lyubav? zverhu koie lyubavi nemoreſze nachuditi Sz. Bernard, koi krichi *Miror opus, miror modum, miror causam in redemptione generis humani; In opere patientia, in modo humilitas, in causa charitas extrema comendatur.* Chudimſze zverhu della chudim zverhu nachina, chudim zverhu zroka, Odkuplenia Naroda chlovechanſzkoga vu dellu veliko terplenie, vu nachinu velika poniznoſzt, vu zroku prevelika lyubav. *Oblatus eſt quia ipſe voluit.* Alduvalſzeie, kaitie ſzam hotel.

NB. Hic diſcoperitur Crucifixus.

S. Bern. ſer. 36. in Cant.

Szimo vezda hodete ò Gresne duſſe, y pogleite ovoga Nebeſzkoga Priatela vaſſega, nakaigaie napelyala, y ſzpravila niegova ſzerchena proti nam lyubav. Ali pred uſzemi naipervo puſztimo MARIU Maiku niegovu videti y ſzuditi akoga pozna za Szinka ſzuoga? Pogle ò MARIA! ieſzuli ove kervave Ochi one iſzte, koieſzuſze uchera kakti dve ſzuncze ſzvetile. Poglei na ova Sz. Licza uſza poplyuvana od odurneh hrachkov, jeſzuli ova ona izta prava koiaſzi ti tuliko jezer krat tak milo y ſzladko kuſſuvala. Poglei ovu preſz. Glavu uſzu ztuchenu, kervavu, y poplyuvanu, z- ovum ſztrasnum Ternovum Kerunum pokrivenu y zbodenu;

denu; ieli ovo ona Glava, vu koiuſziſze ti ugledavala? ieſzuli ovo oni laſzi uſzi zmeſſani y kervavi, koieſzi ti tak giolgieno cheſzala, y koijſzuſze kot tuliki ſzuncheni traki ſzvetili? Poglei O MARIA! na ovo Sz. ali uſze oderto, y zmerczvarieno Telo, ieli ovo iſzto zpodobno onomu, koieſzi ti tuliko ſztotin krat z-tuoiemi Divoiachkemi prechiſztemi rukami prala? Vi takai ò Sz. Apoſtoli y Vucheniki z-Magdalenum zkupa ſzimo hedete pogleite gore y premiſzlete uſzi zkupa, ieli ovo on vas Nebeſzki Meſter, koi uchera pred vami klechech ie vam vaſſe noge pral, y vaſz tuliko krat zkrounoſztih Nebeſzkeh vuchil: kaigaie na ovo ſzpravilo? *Attritus eſt propter ſcelera noſtra.* Za grehe Naroda chlovechanzkoga ie na ovo zpraulyen.

Szimo uſzi Gresniki, y Gresnicze podignite ochi vaſſe, y ako preſz placsa morete, premiſzlete nakaiſzu grehi vaſſi ſzpravili ovoga ni krivoga, ni dusnoga Szina Boſiega? Gdoie ovu Preſz. Glavu ovak zbol, poplyuval, y ztukel ako ne one vaſſe gizdoſzti, y uſzakoiachke gresne miſzli koie vi vu glavah vaſſeh kuhate? Gdoie ovo Preſz. Telo ovak zmerczvaril, ako neodurne nechiſztoche vaſſe, vu koiehſze vi kalyate? Gdoie ove Sz. Ruke, y Noge na ovo Krisno Drevo pribil, ako ne one tatbine y krivicze koie vi z-vaſſemi rukami blisnie vaſſem chinite, ako ne hogienia po oneh puteh, y kuteh z-onem gresnem paidaſtvom? *Ah Grande ſpectaculum!* krichi Sz. Auguſtin, *Si ſpectatur pietas grande myſterium, ſi ſpectatur impietas, grande ludibrium.* Oh chudno y prechudno vigienie! akoſze premislyava dobrota Szina Boſiega? velika zkrounozt vu nieſze zpoznava; akoliſze premislyava hudoba grehov naſſeh, y nemiloſzerdnozt Sidouſzka? velika obsanozt vidiſze y krivicza. Ovoie ono prechudno vigienie, kada ni krivi ni dusni Abel od nevernoga brata Kaina ie nemilo umorien. Ovoie ono vigienie kada pravi Isak breme Krisnoga Dreva na goru Calvarie ie zaneſzel, y zverhu niega Otczu Nebezkomu za grehe naſſe alduvan bil. Ovoie ono vigienie kadeſze vidi mertev,

S. Auguſtin.

pravi uſzeh ſztvarih ſitek viſzetih zverhu ovoga Krisnoga Drevesa.

Oh neſzrechno adda Krisno Drevo! kotero k- tebe prikloplyeno derſis Chriſtuſſa Zvelichitela, y razveſzelitela duſſicz naſſeh ovo Preſz. Telo. Neſzrechna zemlya! koiateie iz ſzebe van dala; nezahualno Nebo! koiteie zalevalo, akoſzi k- tulike nemiloſzerdnoſzti nevernem Sidovom ſzluſilo, zakaiſze niſzi iz dreva na tulike ſzelesne meese preobernulo? dabiſze ſnymi Angeli Nebeſzki nad onemi hahari fantiti, y nye zkonchati bili mogli, pervo negſzu oni zkonchali Chriſtuſſa JESUSSA.

O Chauli nichemurni! izkovani vu iſzte peklenſzke kovachnicze, pokehdob daſzte vi ov pravi ſivecz kamen prevertali y na ovo krisno drevo pribili, oh! ter zakaiſze niſzte od ovoga kamena odbili, y na ſzpodobu tulikeh ſztrel nyhova ſzereza prebili, y nyh iz licza zemlye zkonchali?

Ti pako preuzetno tuerdo, y ſpichaſzto ternie! nimasli vexi zrok preobernutiſze na lepo czvetie za odichiti Preſz. Glavu Sztuoritela tuoiega, y Odkupitela moga.

Z- tobum govorim ò ſibie! y zvami bicsi y discipline neſzrechne, koiaſzte lepotu Nebeſzku nato ſzpravili, daie vech ni. *Species neque decor.* Koije pervo bil *Speciosus prǽ filijs hominum.* Oh! ter zakaiſze niſzte oborile proti onem henkarom prokletem, y nyhovem Poglaunikom, a naimre proti onomu krivichnomu Szudczu Pilatuſſu, ter niega ſnymi ukup, y zeuſzem onem nevernem Sidouſzkem lyucztvom, na meſzto pravichnoga Odkupitela naſſega zmeſzarili, y zmerczuarili?

Oh! Sztvorenia nezahualna proti Sztvoritelu vaſſemu; pokehdob da vi zaudaiete britku ſzmert onomu, koi vamie dal ſitek; O Nebo! Zemlya! Ogeny! Voda! y uſza ſztvorienia Nebeſzka y zemelyſzka fantetesze nad tulikum kriviczum Sztuoritelu vaſſemu vuchinienum.

Ohime! ter kai chinim, y kai togouorim ia? falilſzem jako vu govrieniu moiem, nazmerete N. N. nitiſze vu mene

mene neſzpachuite, ar velika ſaloſzt, à joſche vexa lyubav koia vu ſzerczu moiem gorì proti ovomu milomu Odkupitelu moiemu chinime iz pameti izhagiati; Szpoznavamſze za kriucza, arſze ni uredno nit potrebno tuſiti proti ovomu Sz. Krisu, nego pache dusni ieſzmo niega chaſzti-ti, y niemuſze klaniati, pred koiemſze y Nebeſzki Duhi klaniaiu, a peklenſzki od ſztraha terſzù y derschu, oh adda Preſzveto y Preſzrechno Krisno Drevo! Jaſze tebe ponizno klaniam, tebe pobosno obimlyem y kuſſuiem, arſzi Ti on pravi Oltar na koiemſzeie alduval Otczu Bogu Nebeſzkomu za odkuplyenie naſſe Szin niegov iedinorogieni.

O Blaseni Chauli! izkovani nigdir drugde, nego vu kovachnicze lyubavi goruche, koijſzte pribili ruke y noge Odkupitela moiega, ah pribite y ſzercze moie k-ovomu Preſzvetomu Krisnomu Drevu da nigdar neodſztupi od Odkupitela ſzuoga.

O Preſzrechno Ternie! mene dragse od uſzega ſzveta Czvetia, mene ah! meneſze bolye priſztois, kot gresniku gresnu muchiti glavu, a ne Odkupitela moiega koiaie uredna Zvezdami naiſzvetleſſemi Nebeſzkemi koruniena biti.

O preſzrechni Vuſinczi! koijſzte vezali ov Sz. Vrat, y Ruke Sztvoritela vaſſega, y niega vesuch naſz ieſzte odvezali iz ſzusanſztua peklenſzkeh nepriatelov, ah! mene, mene od vezda vesete moi urat, ruke, y noge, ſzercze, pamet, y duſſu, da uſzigdar privezaua budu z-lyubavium y chiſztochum k-razpetomu Odkupitela moiemu tia do ſzmerti.

Oh! ſztoiczero krat ſzrechni, y blaseni ieſzte vi bicſi y ſibic koij ieſzte iztochili uſzu Preſz. Keru iz ovoga pravichnoga Jancza Nebeſzkoga za oprati ſnyum gresne makulicze duſſe moie; ah mene! meneſze bolye priſztojte, koitiſzem z-tulikemi y tak ztrasnemi grehi proti Bogu moiemu zagreſſil, moie telo ie uredno od vaiz na drobne falacze raztergano biti.

Navadaie po ſzmerti Preminuchch Teſtamẽte odpirati za znat kai vu nyh ztoi zapiſzano? y komu kai ie oztaulyeno? Ov nas predragi Odkupitel pred ſzmertium ſzuoium, poznavaiuch priblisavatiſze vuru ſzmerti y preminienia ſzuoiega iz ovoga ſzveta. *Sciens JESUS quia venit hora ejus, ut tranſeat ex hoc mundo ad Patrem.* Veli Sz. Janus Evang. Znaiuchi JESUS daie dosla vura poiti iz ovoga ſzveta k Otczu ſzuomu Nebezkomu. Dalie lepu peldu, y navuk vu razluchaniu blaga ſzuoga, y chinieniu Teſtamentuma, ar veli Sz. Ambros *Autor Pietatis in cruce pendens Teſtamentum condidit, ſingulis pietatis opera diſtribuens.* Pochetnik miloſzerdnozti na krisu viſzechi Teſtamentum ie vuchinil: alikakov? nutga ovo.

Joan. c. 13. v. 1.

S. Ambros. in pſal. 118.

Teſtamentum Chriſtuſev

Na one adda zadnie Vecherie. Odkupitel nas vuchinilie ſzvoi Teſtamentum zproti razdelyuiuch uſze kai lepoga, dragoga, y dobroga ie imel, daiuchi nam navuk, da ako gdo miſzli kai dobra chiniti? nai chinì pred ſzmertium Dalie adda naipervo na one zadnie vecherie Apoſtolom, y po nyh uſzem nam ſzvoie Preſz. Telo y Keru vu Preſz. Oltarſzkom Sacramentu govorecſi nym. *Accipite & comedite hoc eſt corpus meum.* Uzmete, y iecste, ovo ie Telo moie: Dalie Sidovom onu prechudnu Halyu ſzvoiu, vu koie igle nigdar ni bilo, nitie iz Tela niegovoga z koiemie ona raſzla bìla, Oſztaviliuie velim y dal Sidovom nevernem, zakoiuſzuſze pak oni megy ſzobum koczkali, komubi dopaſzti morala. *Mittentes ſortem quis quid toleret.* *Item*, Dalie Petru Klyucha ſzvoia dva za odpreti, y zapreti, za odvezati y zavezati na zemlye y na Nebu. *Item*, Dalie ſzvoie predrage Maike uſze tusne y ſaloſztne pod Krisem ztoieche, za pomocs y veſzelye, na meſzto ſzebe za Szina, ſzvoga lyublyenoga Vuchenika Januſſa. *Mulier ecce Filius tuus.* Senna nut ovo Szin tvoy. *Item*, Oſztavilie Otczu ſzvomu Nebeſzkomu ſzvoi Sz. Duh. *Pater in manus tuas commendo Spiritum meum.* Otecz vu ruke tvoie preporucham Duh moi. *Item*, Oſztavilie onomu dobromu polek ſzebe viſzechemu

Tol-

Tolvaiu Paradiſus. *Hodie mecum eris in Paradiſo.* Danaſz zmenum budes vu Paradisumu. Kai vech? *Aderat dilectus, quid ſibi largiretur expectans.* Pod Krisem bilie ſzvoy dragi Vuchenik Janus chakaiuch y on kakou Dar, koiega hotenie y uſſanie dobroie znal Chriſtus, zato rekelmuie (kot Sz. Thomas de V. N. premislyava) *Quid tibi dilecto legabo?* Kaibi tebe ò moi predragi ſztricz y Vuchenik Janus iamogel oſztaviti? *Quid in ultimis tibi dabo?* Kaimi iosche na ovom ſzvetu oſztaie takovoga, kaibi zatebilo, y ia tebe vu Teſtamentu moiem oſztaviti mogel? Jaſzem uſze razdelil kaiſzemgoder imel, ah! ioschemi nekai naidragsega zate oſztaie ò moi lyublyeni Vuchenik Janus, y ovo ie predraga Maika moia MARIA, nyu adda tebe oſztaulyam y izruchuiem za Mater. *Ecce Mater tua.* Nut Mati tvoia. *Hæc omnium quæ poſſideo chariſſima gemma eſt; hanc tibi trado, hanc tibi lego.* Ovaie iedina zmegy uſzega kai ia imam naidragſi Gemant kamen; Ovu tebe izruchuiem, ovu tebe oztaulyam govori na mezto niegovo Sz. Thomas de Villa Nova. *O magnum dilectionis ſignum! ſuo loco apud Matrem ſubſtituit eum, & pro ſe in Filium reliquit eum, huic gratiæ quid plus addi potuit!* O preveliko y nezgovorno lyubavi zlamenie! Na mezto ſzvoie oztaulya onoga, y namezto ſzvoie, za Szina oztavilie nyega: Ovoi Milosche kaiſzeie pridati vech moglo? A gdeſzmo pak mi Kerscheniki gresni oſztali? nam adda Odkupitel nas vu Teſtamentu ſzvoiem nikai ni oſztavil? nedvoite N. N. vutom ar veli Sz. Ambros. *Non ad paucos, ſed ad omnes Teſtamentum ſuum ſcripſit JESUS.* Ne ſzamo za ove male do vezda imenuvane Teſtamentum ſzvoi ie piſzal JESUS, nego za veſz Narod Chlov: Hoches adda znati ò Gresna Duſſa kaije tebe oſztaulyeno! *Reſpice in Teſtamentum tuum.* Opominamte z-Kralyem Davidom Poglei vu Teſtamentum tvoi, y hoches naiti zapiſzano. Oſztaulyam uſzem Gizdauczem peldu moiega poniznoga ſiulenia, koiſzamſze derſal za iednoga cherva, a ne chloveka. *Ego vermis & non homo.* Y

S. Thom. de V. N. Con. de S. Joan.

Idem loc. cit.

S. Ambroſ. in Pſalt. 118.

Pſalt. 73. v. 20.

za ieden ſzpot uſzega Lyucztva. *Oprobrium hominum, & abjectio, &c.*

Item. Oſztaulyam uſzem nechiſztem gresnikom, Potoke kervi moie za oprati uſze odurnoſzti, y ochiſztit gresna ſzercza, pameti y Duſſe, od uſzeh nechiſzteh odurneh gresneh poseleny.

Item. Oſztaulyam uſzem ſzkupczem peldu raſzipne dareslyvoſzti moie, koiame chinì gologa na ovom Krisnom drevu umirati, daiuch za ny hovo zdravie, Keru, y ſitek moy, koiſzem Uſzamoguchen.

Item. Oſztaulyam uſzem Pianczem y Lakomczem peldu moieh oſtreh poſztov, moie goruche ſeie, vu koieſzem napaian bil z- Ocztom y chemerom.

Item. Oſztaulyam uſzem betesnem y umiraiuchem peldu ſztalne terpliunozti, y dobrovolynoga podnaſſania, da y oni na ſzmertneh poſztelyah lesechi, mene na Krisnom drevu od oſtreh chaulov pribitoga y razpetoga, kakti na iedne tverde poſztelye lesechega, y nimaiuchega nakai moie glave naſzloniti, uſzigdar pred ochima imaiu, y mene vu lyubavi; y terpliunozti naſzleduiu.

Reſpice ergo in Teſtamentum tuum. Ogleiſze y ugleiſze adda vu Teſtamentum tvoi ò K. D. arte lepo opomina Sz. Peter Apoſt. ovemi rechmì. *Chriſtus paſſus eſt pro nobis, vobis relinquens exemplum, ut ſequamini veſtigia ejus.* Chriſtus terpelie za naſz, vam oſztaulyaiuch peldu, da naſzleduiete ſzlede niegove koie Sz. Petra rechi Sz. Auguſtin premislyaiuch ovak govori. *Lignum, ubi erant ſiva membra morientis etiam Cathedra fuit Magiſtri docentis.* Drevo na koiem biliſzu pribiti kotrigi umiraiuchega, biloie takai Prodekalnicza Skolnika vuchechega. Akoli adda ò K. D. chutis glaunu veliku bol?

1 Petr. c. 2.

S. Auguſt. Tract. 119. in Joan.

Reſpice. Poglei na ovu preſz. z- terniem korunienu glavu. Akoſze z- tvoiemi rukami y nogami nemores od velike bolli genuti, niti pomochi? *Reſpice*, Poglei na ove preſz. Ruke y Noge z- oſtremi chiauli prebodene, y tak nemilo

milo pribitte k- tverde poſztelye ovoga krisnoga dreva. Akolite ſcia muchi ? *Reſpice.* Poglei, na ovoga ſcinoga Odkupitela tvoiega, koi iz Krisnoga dreva ie krichal. *Sitio.* Sciam. Y akotiſze vu tvoie ſcie povolyen nàpitek nepodaie ? *Reſpice.* Poglei, y premiſzli da ov tvoi razpeti JESUS ie bil z- Ocztom napaian. Akoliſze chùtis od ſzmertneh ztiſzkih traplyenoga, y zpoznavas datie poiti iz ovoga ſzveta ? *Reſpice.* Poglei, y vuchiſze od ovoga Nebeſzkoga Skolnika tvoiega, tebe iz ove Prodekalnicze Sz. Krisnoga dreva vuchechega, kak ti moras Teſtamentum vuchiniti, uſze kai lepoga, y dragoga na ovom ſzvetu imas pred ſzmertium tvoium razluchiti. Akoliſzi kada od koga kakovu kriviczu priel ? *Reſpice.* Poglei, y premiſzli kakte vuchi ov Skolnik tvoi, nym nyhove krivicze oprashchati, koi ne ſzamo oprascha nepriatelom ſzvoiem ſidovom, negoſze pache iosche zanie moli Otczu ſzvomu Nebezkomu, govoreczi Ottecz moi oproſztijm, ar neznaiu kai chinè. Akolite iur ſzmertni pot pobia ? *Reſpice.* Poglei, y poſzluſſai, kakte vuchi utechiſze za pomoch k- Bogu tvoiemu, Preſzlauna naimre y prezmosna Imèna JESUSSA y MARIE napomoch zazavati. Akolite iur Duſſa tvoia oſztaulya ? *Reſppice.* Pogleiga kako on podisuch ochi y glaſz ſvoi vu Nebo, preporucha Otczu ſzvomu Nebeſzkomu preſz. Duſſu ſzvoiu. *Pater in manus tuas comendo Spiritum meum.* Otrecz vu ruke tvoie preporucham Duh moy. *Aſpice ergo, & fac ſecundum exemplar, quod tibi in monte monſtratum eſt.* Poglei adda, premiſzli, vuchiſze, y chini polek pelde, koiatie na gore pokazana, ako ſcelis za nym vu Nebo doiti, y zkupa pri Otteczu niegovom vek vekoma veſzelitiſze ? Amen.

RAZ-

RAZGOVOR DVADESZETI.

MERTVECSKI.

Szmert Pravichneh, nemoreſze, niti nemora ſzmertium ozavati; negoſze mora ſzrechen ſzeny, y pokoy jmenuvati.

Amicus noſter dormit. Joan. c. 11.

Priatel nas ſzpi.

NB. Hic ſermo eſt pro Exequijs cuiuſcumq; ſtatus, & conditionis Perſonæ competens

MOre ov chalarni ſzvet govoriti od ſzmerti kerschenech katolichanzkeh lyùdi kaimu drago, y nyu imenuvati z-tituluſſi, kakovemi hoche, Ja vendar znam daiu Sz. Piſzmo chaſztì, y imenuie, jednem vugodnem ſznom, y ſzpaniem, kod to iz liſzta Sz. Paula Apoſtola zpoznatiſze more kogaie on Teſſalonikom piſzal pervoga, kade ia vu 4. dèlu ſtem ove rechi, *Nolumus vos ignorare fratres de dormientibus.* Neschemo vaſz neznati bratia od ſzpecheh, toie-

1. Theſſa. c. 4. to od oneh pravichneh, y Bogaboiecheh lyùdi, koi vu milosche Boſie ieſzu preminuli iz ovoga ſzveta, koich ſzmert drugo ni, nego jeden pouolyni ſzeny. *Neque enim* govori

Sz.

Sz. Hieronim zverhu rèchih Sz. Paula. *Neque enim mors, ſed dormitio, & ſomnus appellatur.* Arſze nemore ſzmert, nego ſzpanie imenuvati. Ar koi pun dobreh del, prez uſzakoga ſzmertnoga greha iz ovoga ſzveta premine, nemoreſze reesi daie umerl, nego daie liſztor zaſzpal, kodnam to one ſzamoga Chriſtuſſa Zvelichitela naſſega rechi ſzuedocse, y potvergiuiu, koiesie on ſzam od mertvoga, y iur zakopanoga Lazara Brata Marte, y Magdalene rekel, k- ſzvoiem Vuchenikom. *Lazarus amicus noſter dormit, ſed vado ut à ſomno excitem eum.* Lazar priatel nas ſzpì, nego idem daga od ſzna zbudim. Vucheniki ſtimaſſe za iſztinu daie tomu tak, da naimre Lazar ni umerl, nego da ſzpì. *Illi putaverunt quod de dormitione ſomni diceret.* Y zato odgovoriſſe oni nyemu, *Domine, ſi dormit, ſalvus erit.* Goſzpone, ako ſzpi, zdrav bude: Chriſtus uzemſi upamet daga Vucheniki niegovi nerazmeiu. *Tunc dixit eis manifeſte, Lazarus mortuus eſt.* Ondaie rekel nym ochito, Lazarie umerl: Odkud zpoznavaſze da Chriſtus ſzvoieh priatelov ſzmert ſznu priſzpodablya. Nekai ſzpodobnoga nahagiam pri Sz. Matheiu, koiſze ſzpomina od Chriſtuſſa, da naimre doiduchi on vu hisu iednoga poglaunika Sidouſzkoga y naiduchiga z- Herczeſiczum ſzvoium uſzegaſaloſztnoga milo zdihavati zverhu iedne mertve kchere nyhove, koiemie Chriſtus rekel. *Recedite, non eſt mortua puella, ſed dormit.* Odſztupete, ni umerla deklich, nego ſzpì. Kai okolu ſztoiechi chuiuch Chriſtuſſa govoriti, pocheliſzuſze ne ſzamo chuditi, nego y oſzmehavati iz nyega. *At illi deridebant eum, ſcientes quia mortua eſt puella.* Oni pak oſzmehavaſſe niega, znaiuch daie umerla deklich: Kakſze pak to more razumeti? Odgovaria Vucheni Manſius. *Quia nimirum in ætate obierat innocenti.* Kaiti ona kchi ie pteminula vu detinſzke mladoſzti, doklam iosche ni ſzmertnoga greha vuchinila, y nye duſſicza kaktì Boſia zaruchnicza pri zaruchniku ſzvoiem vekovechni pokoi vuſiva: Ovem adda nachinom Chriſtus daie na znanie da-

S. Hieron. Epiſc. 29. ad Theodorum.

Joan. 6. 11.

Manſius de morte diſc. 57. n. 5.

ſzmert pravichneh, nemoraſze ſzmertium, nego ſzladkem, y vugodnem ſznom imenuvati. Kod na kratkom pokazati hochu.

Moreſze adda od uſzakoga z- Sz. Bernardom ſzmert uſzake pravichne duſſe imenuvati, y chaſztiti ovemi lepemi tituluſſi, daie naimre. *Finis laborum, Victoria conſumatio, & perfecta ſecuritatis ingreſſus.* Konecz uſzeh trudou y mùk, ar pravichni preminuiuch iz ovoga ſzveta, dokancha uſze trude, pote, zkerbi, ſaloſzti, y betege, chinì konecz uſzem pregonom, y neſzrecham, konecz gladu y ſeie, zime y uruchine. *Victoria conſumatio.* Obladania zverſſetek, ar chlovek na ovom ſzvetu ſivuchi moraſze voiuvati ſzuproti nepriatelom ſzvoiem telu, ſzvetu, y vragu, proti koiem pravichni voiuiuchiſze verno y ſzercheno, tia do zkradnie vure, y nye predobivaiuch, zverſſuiu ſzvoie harcze, zadobivaiu pokoy, y Korune Nebeſzke. *Et perfecta ſecuritatis ingreſſus.* Zverſſene ſzigurnoſzti ulezènie, ali kakovabi to ſzigurnoſzt morala biti? ah preſzrechna ſzigurnoſzt! nigdar vech greſſiti, nigdar iz milosche Boſie izpaſzti; nigdar od duſſeuneh nepriatelou izkuſſavan, unogo menie obladan biti; nigdar od dike nebeſzke odtugien, ſzvetloſzti y lepote licza Boſiega mentuvan biti; oh! pravo adda pravo ſzmert pravichneh lyudi ne ſuhkum ſzmertium, nego ſzladkem pochinkom, y povolynem ſznom imenuvatiſze mora, koiega y ov nas N. N. hochemoſze uffati, y pobosno veruvati da vu Dike Nebeſzke vuſiva, koi na ovom ſzvetu -- leth ſivuchi, y do zkradnie ſzvoie vure verno, y ſzerchenoſze voiuiuchi ſzuproti nepriatelom duſſe ſzvoie, y na konczu ſzvoiega voiuvania buduch tem bolye z- Sz. Sacramentumi obiachen, nieie ſzercheno y ſzrechno obladal, ſzada pak zaſzpauſi vu Goſzponu, ſzvoiu duſſiczu ie poſzlal vu Nebo onoga vekovechnoga pokoia vuſivat.

Negdasni ſztari poganini govoriliſzu od ſzmerti daie ona uſzeh ſztrahot, naivexa ſztrahota. *Mors omnium terribilium*

lizam terribiliſſimu, kako dabi ſzmert bila *abominatio deſolationis*. Odurnoſzt puschine, ar ſzmert chini telo chlovechanſzko odurno, y puſzto, iemlyuchimu ſitek, iemlye chutenia da nevidi, nechuie, negovori, nitiſze giblye, Jemlye bogatczem kincse, musem senne, sennam muse; Jemlye roditelom dragu dechiczu, dechicze roditele; Ona iemlye Kralyem, y Czeſzarom iz glau, y nyhoveh rùk zlate Batte y Korune, terie pod pete hita: tak Rauno baracse z-uſzakem Papum, Cardinalom y Biskupom; tak z- nailepsemi mladenczi y divoichiczami, kotie y z- ovem naſſem N. N. vuchinila, mentuiuchi, niega lepote mladoſzti, bogacztva, &c. natuliko dagaie vuchinila odurnoga uſzem, y puſztoga uſzega dobra ovoga ſzveta, takſzu govorili poganiui od ſzmerti daie naimre ona uſzeh ztrahot, naivexa ztrahota, y iedna odurnoſzt pusztine, neznaiuchi oni drugo nikai od nye govoriti, nego ono kaiſzu ſzvoiemi telounemi ochima vu iednom mertvom chloveku videli, y zpoznavali. Ali mi Kerscheniki, koij z- naſſemi duhounemi ochima unogo dalye vidimo, moramo od nye drugach ſzuditi, y govoriti, da naimre ſzmert pravichnem lyudem, koich ona prez ſzmertnoga greha vu milosche Boſie nahagia, y iz ovoga ſzveta, na drugi odpelyuie, ne ſzamo nym neskodi, nego pache unogo haſzni y pomase; *Juſtus enim ſi morte præoccupatus fuerit, in refrigerio erit.* Veli Duh Sz. po mudrom Salamonu. Pravichni ako od ſzmerti uzet bude, vu razhlagieniu bude. *Mors ergo ipſa, magis peccati fuga, quam morientis detrimentum eſt.* Veli Sz. Ambros. Szmert adda ova, bolye greha besanie, neg umiraiuchemu skoda ie. *Sapient. 4. 7.* *S. Ambroſ. in Pſal. 60.*

Da to bolye zpoznamo, hodmo vu Sz. piſzmo, y naipervo vu 4. Knige Kralyeuſzke, kade vu 22. delu naiti hochemo, kakie negda G. Bog. Kralyu Joſiaſſu zbok niegoveh viteſkeh chinou obechal bil ovu plachu. *Colligam te ad Patres tuos, & colligeris ad ſepulchrum tuum in pace.* Poberem tebe k- Otczem tvoiem, y pobran budes vu grob tvoi *4. Reg. 4. 22.*

na miru : Ovo pak obechanie Boſie vu nichem naimensem niſze vu Joſiaſſu Kralyu izpunilo , arie on na voiſzke vu harczu poginul , y onde napolyu merteu oſztal ; Kakie adda on vu miru y pochinku polek obechania Boſiega vu grob ſzpraulyen mogel biti ? Oude potreba zkrounoſzt obechania Boſiega razumeti. *Militia eſt vita hominis ſuper terram.* Veli Sz. Job Voiſzkaie ſitek chlovecſi zverhu zemlyè , gdogodſze adda oude ſzercheno voiuie ; y umira, tomuſze govori. *Requieſcat in pace.* Nai pochiva vu miru : Joſias ie bil ieden pravicsen y Sz. Kraly , koiſzeie vu harczu ſitka ſzvoiega ſzercheno poneſzel , y verno ſzuproti nepriarelom duſſe ſzuoie , telu , ſzuetu , y Ulragu voiuval , doklamieie y obladal , y tako vu miru y pokoiu ie preminul ; Ovakovoga pochinka rauno vuſiva y ov nas N. N. koi ſivuchi na ſzuetu ovom , vu lyubavi z- Bogom , y blisniem ſzvoiem &c. trapechi telo ſzvoie, y chutenia na vuzde dersechie vu pravichnoſzti Kralya Joſiaſſa naſzleduiuchi , y tako ako rauno ie poginul na voiſze , ali na vode. (NB. *Hic dic mortem , quâ mortuus eſt.*) Y tako ſzmert niemu ni na skodu , nego na haſzem , arie preminul iz tulikeh trudov na pokoy vekovechnoga blasenztua , zakaizato od ſzmerti pravichneh Sz. Auguſtin ovak govori. *O Mors ! laborum clauſula , quietis principium.* Oh ſzmert ! uſzake pravichne duſſe , uſzeh trudov konecz , pochinka pochetek.

S. Auguſtin. Tom. 9. l. 1. de Viſit. infirm.

Izpitavaiu Sz. Otczi zakai Sz. Pavel Apoſt. preminenie Duſſe Odkupitela naſſega na Krisnom drevu viſzechega, iz niegovoga preſz. Tela , ſzmertium imenuie ? ſzuprotiunem pako nachinom preminenie duſſe iz tela iednoga pravichnoga chloveka , neimenuie ſzmertium , nego liſztor iednem ſznom. *Si enim credimus quod JESUS mortuus eſt , & reſurexit , ita & DEUS eos qui dormierunt cum JESU adducet cum eo.* Ako veruiemo daie JESUS umerl , y izkerſztnulie , tak y Bog one koiiſzu ſzpali z- JESUSSEM , dopelya ſnym. Od JESUSSA veli Pavel daie umerl , od drugeh pako veli daſzu ſzamo zaſzpali , kai to more biti ? pita Sz. Juan Chriſoſtomus

1. Teſſal. 4.

ſoſtomus, y nato ſzam odgovaria ovemi rechmi. *Nunc per gratiam Chriſti mors facta eſt ſomnus, & quies.* Vezda po milosche Chriſtuſſeva ſzmert vuchinienaie, y poſztala ſzeny y pochinek, ali ne uſzakomu chloveku, nego liſztor onem. *Qui dormierunt cum JESU.* Koijtiſzu z- JESUSSEM, y vu JESUSSU zaſzpali, puni dobroth, y ſzveteh chinov vu milosche Boſie ieſzu preminuli iz ovoga ſzveta, y teh ſzameh takoveh preminenie iz ovoga ſzveta moreſze y mora ne ſzmertium, nego ſznom imenuvati, kot y Sz. Kraly David ſzvedochi. *Cum dederit dilectis ſuis ſomnum.* Kadati dâ dragem ſzvoiem Szeny. *Dilectis*, dragem, toieto onem koijtiſzu niemu verno ſzluſili, niega lyubili, y niegove zapovedi zverſſeno obdersavali. *Dilectis*, dragem, koijtiſzu za naimenſe pregreske ſzuoie oſtru pokoru chinili, koijtiſzuſze proti telu y poseleniam niegovem, proti ſzvetu y naſzladnoſztiam, proti Uragu y zkuſſavaniam niegovem verno y ſzercheno borili, doklamſzuie y obladali. Kai uſze y vu ovem naſſem pokoinē N. N. ſzvetiloſzeie ovo, zatoiſzto preminenie niegovo nemoreſze ſzmertium, nego ſznom imenuvati, ili da on ni umerl, nego zaſzpal. Tak govorecs, Chriſtus od ſzmerti Lazarove, neveli daie umerl, nego da ſzpì. *Lazarus amicus noſter dormit.* Lazar priatel nas ſzpì, koie Chriſtuſſeve rechi potrebaie po redu dobro razumeti, kak naimre naipervo velì *Lazarus amicus.* Lazar priatel, toieto dobri, y pravichni chlovek Lazar, *dormit*, ſzpì, neveli, *mortuus eſt.* Umerlie, nego da liſztor ſzpì, hotechi naſz tulikai tem nachinom podvuchiti, da uſzaki Bogaboiechi, dobri, y pravichni Kerſchenik peminuiuch iz ovoga ſzueta, nemoreſze recſi daie umerl, nego daie zaſzpal, y da niegova duſſa vuſiva onoga blasenoga pokoia vu dike Nebeſzke: Buduchi pako ov naſ N. N. uſzigdar dober, ar miloſztiven y dareslyu proti uſzem ubogem. (NB. *Narra elemoſynas ejus.*) Bogaboiech, chuvaiuchiſze ne ſzamo od ſzmertnoga, nego y od maloga greha, besechi od takoveh gresneh prilik.

S. Joan. chryſoſtom. Tom. 5. ſer. 29. Pſal. 126.

(*Narra vitam*,) y tako terſzechiſze uſzigdar pred Bogom pravichno ſiveti, kakſze bude moglo recsi dabi on umerl? nego daie ſzamo zaſzpal. Peldu tomu imamo vu Sz. Stefanu pervom Much: od koiega Chini Apoſtolſzki ſzvedoche da kadaie on od Sidovov kamenuvan bil, veli Sz. piſzmo da *obdormivit in Domino*. Daie zaſzpal vu Goſzponu, a nevelè daie umerl.

Ono ſztaro poganſzko lyucztvo ie veruvalo, y govorilo da ſzmert y ſzpanie ieſzuſzi kakti brat y ſzeſztra, toicto da umreti ali zaſzpati ie uſze iedno, koieh ſzlepota y neſzpametnoſzt lehkoſze more pokazati, ar nili iſztina, da kada gdo ſzpì, on nevidi, nechuie, negovori, z-rukami niti z-nogamiſze negiblye, nego leſi zmirom kako dabi on mertev bil, ali zato ni merteu, ar ima duſſu vu telu koia ſive, y giblye z-niegovum kervium, y ſzerczem. Rauno tak ov nas pokoini N. N. y uſzaki drugi Boſi Kerschenik koi ſzrechno vu milosche Boſie iz ovoga ſzveta pravichen premine akoprem niegovi kotrigi y chutenia vechſze negiblyu duſſa vendar niegova ſive, y giblyeſze, ne jur vu ſzmerdlyvom telu, nego vu dike Nebeſzke, ar uſzaka takova duſſicza, *De deteriori ad meliorem, de temporali ad æternam, de terrena ad cœleſtem vitam pervenit*. Vuchi Sz. Ivan. Chriſoſtomus, da naimre uſzaka pravichna duſſicza iz gorsega na bolſi, iz uremenitnoga na vekovechni, iz zemelyſzkoga vu Nebeſzki ſitek zahagia.

S. Joan. Chryſoſt. hom. 67. in Gen.

Tonam tulikai poſzvedochiti more ono kaiſze ſte vu knigah ochituvany Sz. Brigitte, koia jenkrat molechi zasgano za-zdrauie jedne betesne persone, kotereie Chriſtus odgovoril *Noli timere filia, non morietur iſta infirma, quia placent mihi opera ejus*. Neboiſze Kchi moia, nesche umreti ova betesna, arſzu draga mene nye dèla. Ona pak persona betesna ie umerla, zakaizato tuſilaſzeie Chriſtuſſu Sz. Brigita daſze niegovo obechanie ni izpunilo, ali Chriſtus na to nye ie ovak odgovoril. Oh kchi moia draga! znai daſzeie izpunilo obechanie moie, ar ona persona za koiu-

Revela. 2. l. 4. c. 40.

ſziſze

ſziſze ti mene molilà ni umerla, nego ſive vu jedne velike dike, radoſzti, y veſzelyu vu Nebu pri mene. *Nam ſeparatio corporis, & animæ juſtorum, non eſt niſi ſomnus, quia evigilant in altera vita.* Ar razluchenie tela y duſſe pravichneh, ni nego ſzeny, arſze zbugiuiu na drugom ſzvetu, y ſiveti na veke pochinaiu. Oh ſzrechna adda ſzmert! ò laseno razluchenie duſſicze naſſega pokoinoga N. N. odnevolynoga tela, arie ona ztoprav pochela ſiveti, y ſitka vekovechnoga vuſivati.

Uſze ovo dobroie zápametil, y k-ſzerczu ſzuoiemu pobral Reginaldus Polus Cardinal Sz. Matere Czirkue, ar kadamuie obznanieno bilo daga Henricus VIII. Kraly Angianſzki nevernik Sz. Matere Czirkue na ſzmert ische, na kai Cardinal ovak ſzpametno ie odgovoril, oh! ure zdaunia ovomu moiemv telounomu ſitku ia ieſzem koncza ſelel, y kaiti Kraly Henricus ische prilike za zkonchatime, nai adda on dobro zna, da on mene, y z-menum drugo nikai nevuchini, negbi vuchinil z-koiem pochivat y; ſzpat hotechem poyti, dabimu naimre halyu ſzlekel, y onak ſzlechenoga na pokoi poſzlal; hotechi tem nachinom dati na znanie, da umreti drugo nesche recsi, nego ſzpat na pokoi lecſi: Nili pak iſztina da kada g do vu vecher hoche ſzpat na pochinek poiti, tak iz ſzebe opravu ſzleche? Vu iutro pak kadaſze ſztane, nyu znovich obleche: Da pacse unogi vu vecher razdertu y zamazanu opravu ſzlache, vu jutro pako po nedelyah y ſzvetkeh lepu, y chiſztu oblaese. Rauno tak moremo recsi od ovoga naſſega pokoinoga N.N. mile duſſicze daie naimre ona uchera (*NB. die diem & horam quâ obijt*) pod vecher ſitka ſzuoga telounoga, na one zkradnie vure ſzuoie ſzlekla iz ſzebe onu ſztaru od barberſzkeh selèz raztergánu y od apotekarſzkeh urachtvih zamazanu halyu toieto, telo ſzuoie, koteroie nye uſzaki dan na meſzto halye ſzluſilo, koia halya vu vilahnu zavita, y ovom

leſzu

leſzu zaperta lesì, chakaiuch ſzada vu komoru onoga grobá od vaſz polosena, y ſzhraniena biti Na dan pako veſzelo-ga od mertveh gore ſztaienia, za koiem dnevom nochi vech nigdar nikakove nebude, ondaſze obleche vu jednu novu lepu, chiſztu, y ſzvetlu halyu tela ſzuoiega iſztinaie, ali uſzega ponoulyenoga *In noviſſimo die de terra ſurecturus ſum, & rurſum circumdabor pelle mea*, Veli on veliki Szluga y priatel Boſi Job, y ſnym ov nas pokoini N. N. Na onom zadniem ſzudniem dnevu ſztanemſze gore iz zemlyè, y pakſze pokriem z-kosum tela moiega, y tako do onoga obchinſzkoga od ſzmerti gore ſztaienia nas preminuchi N. N. zeuſzemi pravichnemi vuſivaiu ſzladkoga pokoia, y povolynoga ſzna.

Job c. 19. v. 25.

Sz. Carolus Boromeus morenam tulikai poſzvedochiti, koi vu jednom mertvechkom prodecstvu koteroie on zverhu mertvoga Kralya Spanſzkoga vuchinil, ove Sz. Paula Apoſtola rechi napervo je doneſzel *Nolumus vos ignorare de dormientibus*. Z- koiemi rechmi ov Sz. Chlovek troie duguvanie hotelie obznaniti, koieſze megy jednem ſzpechem, y megy jednem pravichnem vu milosche Boſie iz ovoga ſzveta preminuchem chloveku nahagia, ter jednoga drugomu priſzpodablya. Pervo ie, da kak goder on koi ide ſzpat lese na poſztelyu z- uffaniem gore ſztati; tak y pravichni preminuiuch iz ovoga ſzveta, uffaſze odichen gore od ſzmerti ſztati, *Numquid qui dormit, non adijciet ut reſurgat.* Veli Sz. Kraly David: Drugo to, akoprem gdo z- telom ſzpì duſſa vendar niegova vu niem viroztuie y zkoznuie, kotie ona pravichna duſſa rekla *Ego dormio, & cor meum vigilat.* Ja ſzpim, y ſzercze moie zkoznuie: tak y uſzakoga pravichnoga chloveka duſſa z- duſſum ovoga pokoinoga naſſega N. N. viroſztuiu, y na veke vu ſitku vekovechnom viroſztuale y ſivele budu. Po ſzpaniu, ili za ſznom, chlo-

Acta Eccleſiæ Mediol. fol. 1163.

Pſal. 40.

Cant. 5. v. 2.

vek

vek unogo iaksi, friseſſi, y veſzeleſſi gore ſztane; rauno tak po ove uremenitne teloune ſzmerti, budu pravichni ſzvetleſſi, veſzeleſſi, y uſzi odicheni, ar z- darmi Bosanſzkemi okincheni, y tako vidiſze velika ſzpodoba megy ſznom, y megy ſzmertium.

Jeden ſziromah tesak, ali meſterſzki chlovek, koi od ranoga iutra do nochi nepreſztaie delati, y truditiſze, komai chaka dabi mogel ſzvoie trudne kotrige na pokoy poſztaviti, y doiduchi ureme, z- velikem veſzelyem ſetuie na poſztelyu. *Dulcis eſt ſomnus operanti.* Eccl. c. 5. 11. Govori ſzam Duh Sz. po mudrom Siraku, ſzladekie Szeny delaiuchemu. Rauno tak moreſze recſi od ovoga naſſega pokoinoga N. N. koi vu ſzlusbe Boſie - - leth ie ſivel trudechiſze y potechi. (NB. *Hic narra defuncti bona opera.*) Terpech, y podnaſſaiuch unoge betege (*narra infirmitates*) pregone, y obſanoſzti; trapechi telo ſzvoie z- poſztmi, ſeium, zimum, y uruchinum, komaije dochakal vecher, y konecz ſitka ſzvoiega, daie raztegnul trudne y zmuchene kotrige ſzvoie na poſztelyu ovoga leſza, dufficzu pak ſzvoiu ie poſzlal na pokoy vekovechni, vu koiem pokoiu, kuliko ona veſzelye, y naſzladnoſzt chuti? niga razuma chlovechanſzkoga koibi mogel preſzechi, unogo menie naideſze iezik, koibi znal y mogel izrechi.

Valerius Maximus piſſe od onoga glaſzovitoga Tebanſzkeh Seregov Generala Epaminonde, da naimre ov buduchi vu iednom harczu od nepriatelov ranien na ſzmert, y buduchi domov dopelyan pochelie izpitavati ſzvoie dvorianike y Szoldate za ſzvoiega konya, y oruſie, ieli domou doneſſeno, ali od nepriatelov odneſſeno? ieli nepriatelſzki tabor oſztal razbit, y predoblyen? y odgovoriſſemu daie konȳ y oruſie doma,

a nepriateli obladani, ondaie nato nym Epaminondas ovak veſzelo rekel, veruitemi ò Szoldati moij dragi da ova moia ſzmertna ranna nesche mene zkonchati, niti mene ſitka moiega uzeti, negomiga hoche na bolye premeniti. *Nunc enim veſter Epaminondas naſcitur, quia ſic moritur.* Vezdaſze vas Epaminondas naragia ar tak umira. Unogiſze nahagiaiu koij vu voiſzke ſitka ſzvoiega ſzerchenoſze voiuiu ſzuproti nepriatelom duſſicz ſzvoieh, y nyh predobjvaiu megy koiemi ni naizadni bil y ov nas N. N. koi akoprem polek obchinſzke zapovedi Boſie iz ovoga ſzveta preminuti ie moral, imalie vendar tverdno uffanie da niegova duſſicza hoche ztoprav ſiveti pocheti, y ſitka vekovechnoga vuſivat poyti, iz voiſzke na mir, iz trudov na pokoy, iz zkoznuvania na ſzladko ſzpanie zaiti, kod y pobosno veruvati moremo daga vuſiva, y vekom vuſival bude.

Tomu iednu lepu peldu imamo vu 4. Knigah Kralyeuſzkeh vu 10. dèlu, Da naimre kadaie Jehu po zapovedi Boſie na meſzto gresnoga Akaba Kralyem Izraelſzkem bil vuchinien, hotelie zeznati ako Jonadab ie na niegovu ſztran bil, alie pak z- rodbinum mertvoga Kralya dersal? zkoiem kadabiſze Jehu zeſztal bil na putu, pochelmuie ovak govoriti. *Numquid cor tuum rectum, ſicut cor meum, cum corde tuo?* Jedalije ſzercze tvoie pravo, kodie ſzercze moie, z- ſzerczem tvoiem? koiemu odgovorilie Jonadab da iè, ondamu na to recse Kraly Jehu. *Da manum tuam.* Dai ruku tvoiu, na znamenie vernoſzti, koi kadabimu ruku ſzvoiu podal, ondagaie Jehu potegnul k- ſzebe vu ſzvoy Hintoy.

4. Reg. c. 10. v. 15.

Ovo pripechenie Sz. Piſzma ie kakti iedna pelda, kak

kak naimre Kraly Nebeſzki z- nami baracse na naſſe zkradnie vure, ar on hoche videti naſſe ruke, toieto naſſa dèla, koia akoſzu polek niegove volye, zapovedi, y ſzercza vuchiniena? tak on naſz potese vu ſzvoy Hintov, toieto vu Diku Nebeſzku. *Eſt cor tuum, cum corde ſuo*; Akoliſzi ti po volye, y zapovedi niegove ſivel? akoſzi ti uſzigdar imel tvoie ſzercze uperto vu Boga, y polek volye iednako ſzérczem niegovem ſivel? tak on kakti Zaruchnik uſzeh pravichneh dullicz, hoche duſſiczu tvoiu, kakti dragu Zaruchniczu ſzvoiu, po preminenìu iz ovoga ſzveta vu komoru dike ſzvoie na vekovechni pokoy uzeti.

Sz. Kraly David izpitavalie ienkrat G. Boga. *Domine quis habitabit in tabernaculo tuo? aut quis requieſcet in monte ſancto tuo?* Goſzpone gdo bude prebival vu prebivalischu tvoiem? ali gdo bude pochival na gore ſzvete tvoie? Jeda morebiti ona velika Goſzpoda, y Poglauniki pred koiemiſze uſzi od ſztraha treſzu? ali morebiti oni zmosni bogatczi pred koiemiſze uſzi klaniaiu? ali morebiti oni Chaſztniki, koiemſze uſzi ponizuiu y skricze kuſſuiu? ali morebiti one mlade ſenſzke persone, y prelepe Goſzpodichne, koiem tuliki na ſzlusbu dvore? Ne, ne, odgovaria ſzam David na pitanie ſzvoie, da gdo ò moy David! povechnam da y mi znamo, ako tamo doidemo ali ne? *Qui ingreditur ſine macula.* On, on ſzami veli David, koiti preſz uſzake makulicze gresne nuter ide, budi ure on Goſzpodin, ali kmet, bogat ali ſziromah, chaſztnik ali podlosnik, ſztar ali mlad, lep ali merzeg. Bude pochival na one ſzvete gore nebeſzke, y vekovechnoga ſzna y pochinka vuſival kotga vuſiva dullicza ovoga naſſega N. N. koi pred preminenìem ſzvoiem iz ovoga ſzveta nyu ie po Sz. Szpovedi ob- *Pſal. 14. v. 1.*

chinſzke ochiſztil od uſzake gresne makulicze adda reczemomu y mi. *Requieſcat in pace.* Nai adda pochiva vu miru, nai mirouno vuſiva onoga vekovechnoga pochinka Dike Nebeſzke,

A M E N.

RAZGOVORI DUHOUNI

K- Chazti, y Hvale

B.D. MARIE,

Kakti naimoguchneſſe Patronuſsicze, y Pomochnicze naimre na zkradnie ſzermertne vure naſſe, y nye Zaruchnika Sz. Joſefa, uſzeh umiraiucheh Patronuſſa; Kakti takai od Brattouchine Sz. Chiſzla, y Sz. Skapulara MARIE Deu. Polek toga y nekoieh drugeh oſzebuineſſeh Szvetczev, y Szveticz, koieh Szvetki vu ove Szlaune Biskupie Zagrebechke niſzu prepovedani; Vu unogeh vendar meztah obſzluſavaiuſze od pobosneh Kerſchenikov z- pobosnoztium oſzebuinum, zbok pomochich y miloseh koie po nyh od G. Boga dobivaiu.

REGISTER RAZGOVOROV SZVETECSNEH.

I. *Na den Nazveschenia B. D. MARIE.*
II. *Na den Sz. Josefa Zaruchnika B. D. MARIE.*
III. *Na den Bratouchine Sz. Chiszla B. D. MARIE.*
IV. *Na den Bratiouchine Skapularzke B. D. MARIE.*
V. *Za uszaki Szvetek B. D. MARIE. Od nye pomocsi, y obrambe na szmertne vure nasse.*
VI. *Na den Sz. Ferencza Serafinzkoga.*
VII. *Na den Sz. Antona Paduvanzkoga.*
VIII. *Na den Sz. Ferencza Xaveriussa.*
IX. *Na den Sz. Mikule Bikupa.*
X. *Na den Sz. Roka Szpovednika.*
XI. *Na den Sz. Benedika Opatta.*
XII. *Na den Sz. Floriana Muchenika.*
XIII. *Na den Sz. Vida Muchenika.*
XIV. *Na den Sz. Anne Mattere MARIE Dev.*
XV. *Na den Sz. Barbare Dev. y Muchenicze.*
XVI. *Na den Sz. Rosalie Devicze.*

RAZ-

RAZGOVOR I.

NA DEN NAZVESCENIA B. D. MARIE

Ecce Ancilla Domini, FIAT mihi ſecundum verbum tuum. Luc. c. 1. v. 38.

Ovo Szlusbenicza Gozponova, Budi mene polek rèchi tuoie.

ZMegy uſzega ſzveta zgánykami, naiteseſſa, y naiotaineſſa vidimiſze ona, koiu napervo poztaulya jeden zmegy oneh perveh uremen naimudreſſi chlovek po imenu Plutarkus, koi velì da Amaſius Kraly Egiptonzki izpitavalie kruto mudroga, y vuchenoga Kralya Harapzkoga, kakova ztvar, ili kakovo dugovanie zmegy uſzeh ovoga ſzveta ztvoreny bih moglo bitti, naiztareſſe, naivexe, naimudreſſe, naiobchinzkeſſe, naihaſznoviteſſe, naiskodlyveſſe, naijaxe, naibolse, nailepse? Na koie izpitavanie odgovorilie Kraly Harapzki, da naimre naiztareſſe mora bitti vreme; naivexe, ie ſzvet; naimudreſſe, ie iztina; naiobchinzkeſſe, ie ſzmert; naihaſznoviteſſe, ie G. Bog; naiskodliveſſe, ie greh; naijaxe ie ſzrecha; naibolse, ie nebo; nailepse, ie ſzuncze. Ov odgovor kadabi bili chuli oni mudri Filoſofuſi koijſzu onde nazochi bili, ieden zmegy nyh imenom Thales proſzilie dopuschenia govoriti, za-

po-

povedati ſzvoiu miſzel, y pochelie kakti prigovàriati ovemu Harapzkoga Kralya tolmacheniu, ovako govorecs; Naiztareſſe dugovanie ie G. Bog, arie vekovechni; naivexe ie mezto, na koiem ſzvet ztòi; naimudreſſe ie ureme, koie nam uſzaku iztinu kase; naiobchinzkeſſe ie uſſanie, koie pri uſzakom chloveku gozpoduie; naihaſznoviteſſe ie dobrota, a naiskodlyveſſe ie greh, ar naſz dobrota vu nebo podise, greh pako vu pekel uleche; naijaxe ie potrebocha, naibolse ie zdravie, nailepse ie Nebo. Iztolmachenie iedno y drugo ie lepo, y hvale uredno: Ali nai mene danasni dan od oveh dveh Kralyev, y uſzeh 7. ovoga ſzveta Mudreh, kakti tulikai y od vaſz ò N. N. dopuscheno bude na ovu zganyku moiu miſzel poztaviti, y hochu ovak recſi, kruto nakratkom, da naimre Naiztareſſe, naivexe, naimudreſſe, naiobchinzkeſſe, naihaſznoviteſſe, naiskodliveſſe, naijaxe, naibolse, nailepse dugovanie y Ztvotenie Boſie, ie Blaſena, Preſzveta, Prechizta, y Preodichena MARIA Dev. z- onem ſzvoiem danasniem uſzamoguchnem *FIAT*. Budi. Ona, moreſze recſi da ie naiztareſſa, kod ſzama od ſzebe ſzvedocſi govorecs. *Ab initio & ante ſæcula creata ſum.* Od pochetka, y od veka ztvoriena ieſzem bila. Ona ie naivexa, arie danaſz priela vu ſzvoiu prechiztu Divoiachku Vutrobu, onoga. *Quem Cœli capere non poterant.* Koiega nebeſza zavieti niſzu mogla. Ona ie naiobchinzkeſſa, ar *Cœli & terræ Regina.* Neba y zemlyè Kralicza. Ona ie naimudreſſa, ar vu ſzebe noſzi iztu Mudrozt Bosanzku. *In gremio Matris ſedet Sapientia Patris.* Vu naruchaiu Matere, ſzedì Mudrozt Otcza Boga nebezkoga. Ona ie naihaſznoviteſſa, ar ie *Mater gratiæ & Mater miſericordiæ.* Matti milosche, y Matti miloſzerdnozti. On ie naiskodliveſſa duhom naimre peklenem, ar *Ipſa conteret caput tuum.* Rekelie G. Bog od nye, peklenzke kache, da naimre MARIA doide naſzvet, koia tvoiu glavu potere. One ie naijaxa, arie ona danaſz z- iednum rechium *Fiat* iz neba na zemlyu potegnu-

Eccl. c. 24. §. 14.

Gen. c. 3. §. 15.

la

la onoga. *Qui appendit tribus digitis molem terra.* Koi zder- *Isa. c. 40.*
ſava z- tremi perztmi uſzu ſiroku zemlyu, y niegaie iz Bo- *v. 12.*
ga chlovekom, iz neumertelnoga umertelnem vuchinila. Ona ie naibolsa, ar ona ſzvoiem *Fiat* veſz narod chlove-
chanzki od vekovechne ſzmerti danaſz ie oſzlobodila, ka-
danamie Odkupitela y Zvelichitela zadobila. Ona ie nailepsa, ar od nye Zaruchnik nebezki Duh Sz. ſzvedochi.
Tota pulchra es. & macula non eſt in te. Uſzaſzi lepa, y ma- *Cant. c. 4.*
kulicze ni vu tebe. Od oveh izteh MARIAnzkeh lazto- *v. 7.*
vitoztih moralobi bitti moie govorienie, ali kaiti od uſza-
ke zoſzeb kratkocha uremena neprepuscha govoriti; Za-
to izto nakanilſzem liztor onoga nyenoga danasniega pre-
ſzrechnoga privolyenia z- onum rechium *Fiat.* Budi. uſza-
moguchnozt pokazati, da naimre ova rech *Fiat.* Budi.
Danaſz od MARIE izrechena, ie uſzamoguchneſſa, ne-
gie bil on *Fiat* z- koiem Ztvoritel ſzveta, nebo zemlyu y
uſze ztvari ie ztvoril; ieli tomu tako, ali ni? doklam ia
budem govoril, vi poſzluſſaiucs ſzudete.

Pochnemo adda vezdasnie govorienie od naipervo-
ga chuda koieie G. Bog vuchinil, potlamie iur bil nebo, y
zemlyu ztvoril rechium *Fiat.* Budi. Ztvorilie ſzvetlozt. *Fiat* *Gen. c. 1. v. 3*
lux, & facta eſt lux. Nai bude ſzvetlozt, y poztalaie vu-
chiniena ſzvetlozt, chudo ztanovito veliko, ar gdoie on,
koi od porogenia ſzvoiega vu iednoi temnozti, niti zna-
iuch kai od ſzvelotlozti, ter na dve ſzame rechi *Fiat lux.* Bu-
di ſzvetlozt, zagledalbi iednu nezgovornu, y nigdar vi-
gienu ſzvetlozt, prelepo dello uſzamoguchnozti Boſie, y
kakti iedno Oko uſzega ſirokoga ſzveta, pokehdob da ſzvet
druge ſzvetlozti nima, nego Szuncze: Gdoie, pitam ia,
y kterije on, koi zagledauſi takovo veliko chudo, zachu-
dilſze nebi? Ali unogo vexe chudo danasni dan ia naha-
giam vuchinieno od MARIE Prechizte Dev. z- onem ſzvo-
iem MARIAnzkem *Fiat.* Budi. Kadaie naimre ona Boſiemu
Poſzlu Arkangelu Gabrielu odgovorila. *Ecce Ancilla Domi-*
ni FIAT mihi ſecundum verbum tuum. Ovo Szlusbenicza-

Gozponova Budi mene polek rechi tvoie : Koia rech *Fiat.* Budi. iosche pravo ni bila izrechena k- onomu Boſiemu Poſzlu , daſzeie taki porodila vu nye prechizte Vutrobe iedna ſzvetlozt , tak lepa , tak ſzvetla, da ſzvetlozt od mudrozti Bosanzke ztvoriena, vidiſze na ſzpodobu MARIAnzke ſzvetlozti kakti , iedna megla , ali kakti iedna noch.

Joan. c. 1. §. 9. Ah ovoie iedna ſzvetlozt od koie S. Janus govori. *Quæ illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum.* Koia raſzvetchuie uſzakoga chloveka na ov ſzvet dohagiaiuchega; toieto Szin ſivoga Boga Chriſtus JESUS, koi ſzam od ſzebe pri Sz. Januſſu ſzvedocſi. *Ego ſum lux mundi.* Jaſzem ſzvetlozt ſzveta. Adda MARIA ſzvoiem *Fiat.* Ie vexe, y chudneſſe dello , y chudo vuchinila deneſz , negie vuchinil G. Bog na pochetku ſzveta , ztvariaiuch ſzunchenu ſzvetlozt ; ar G. Bog ztvorilie Szuncze ſzvetu : MARIA pako ſzvoiem *Fiat* potegnulaie iz neba na ſzvet onoga , koije ſzvetu ſzuncze ztvoril , odkud vucheni moiega Reda Trigoſius zver-

Trigoſius. hu toga ovak lepo govori. *O ſummæ efficaciæ eſt hoc verbum Fiat in operibus DEI : Sed hic Verbum Caro factum eſt : Ibi facta eſt lux viſibilis , ſed hic facta eſt lux inviſibilis , & viſibilis , & palpabilis.* O nezgovorne moguchnoſzti Rech *Fiat.* Budi. Vu deleh Boſieh ; Ali oude Rech Telom vuchiniena ie : Onde vuchiniena ie ſzvetlozt vigiena ; ali oude vuchinienaie ſzvetlozt nevigiena vigiena , y koiaſze ne ſzamo videti , nego y z- rukami tipati more. Od Boga ſzuncze nebezko iednum rechium *Fiat* ie ztvorieno. Od MARIE pako Szuncze Pravicze Chriſtus JESUS , od koiega hotelie

Malac. c. 4. §. 2. recſi Sz. Malakias Prorok. *Sol Juſtitiæ.* Da ie pravo ſzuncze Pravicze , y ovo ſzuncze Pravicze MARIA Dev. ſzvoiem MARIAnzkem *Fiat* iz naruchaia Otcza Boga nebezkoga ie uzela , y vu vutrobe ſzvoie priela.

Drugi dan G. Bog ſzvoiem uſzamoguchnem *Fiat.* Ztvo-

Gen. c. 1. §. 6. rilie Firmamentum. Toieto nebo Blaseneh. *Fiat Firmamentum in medio aquarum , & dividat aquas , ab aquis.* Nai bude Firmamentum na ſzredi vòd , y nai razdeli vode od

vod

vod. Na koiu zapoved pokorne poztauſi vode, zachelefzuſze taki razluchavati iedne od drugeh, y na ſzredi puschaleſzu Firmamentum. Oh! dabiſze onda onde bil naſſel terplyuni Job, nedvoim dabi on bil pochel krichati. *Sta, & conſidera mirabilia DEI.* Obztòi ò Chlovek y razmiſzli chudovitozti Boſie. Ali ia danasni dan unogo vexem zrokom morem ulzakomu zmegy vaſz N. N. recsi *Sta, & conſidera mirabilia MARIÆ.* Obztoiſze ò Kerschena Duſſa y premislyavai chudovitozti MARIE. Pokehdob dan danasni MARIA ſzvoiem *Fiat.* Ztvaria unogo vexe nebo vu ſzvoie prechizte Vutrobe, toieto Chriſtuſſa Szina Boſiega, od koiega Sz. Kraly David govori. *Firmamentum eſt Dominus timentibus eum.* Nebo ie G. Bog ſzebe boiechem. Oude hoche recſi unogo bolye Sz. Bernard daie MARIA bila on nebezki Firmamentum, vu koiem vode gornie y dolyne, toieto natura Bosanzka y clovechanzka niſzuſze razluchile ne, nego pacse razluchene ieſzuſze ukup prechudnem nachinom zklopile, buduchi pervo ove dve nature ne ſzamo razluchene megy ſzobum, nego y velike nepriatelicze takaiſſe. *Tu Firmamentis firmius firmamentum eſ, ò MARIA!* Veli Sz. Bernard. Tiſzi uſzeh Nebeſz naiztalneſſe nebo, ó MARIA.

Job. c. 37. v. 14.

Pſal. 14. v. 14

ò S. Bernard.

Niti Tretiega Dneva dello Bosanzko ni mensega chuda uredno bilo, vu koiem dnevu Ztvoritel ſzveta zapovedalie vodam daſze vu nyhova odluchena mezta zprave, niti dalye ſzvoieh terminuſſev raſſiriavati nemoraiu. Zemlya pako koiaie neplodna bila, da mora roditi travicze, y Roſicze. *Congregentur aquæ quæ ſub cœlo ſunt, in locum unum: Et germinet terra herbam virentem.* O Jeremias Szveti koiſziſze tulikokrat chudil nad Bosanzkemi dèli, dabiſze ti dan danasni naſſel bil na ovom ſzvetu, oh! Kuliko vexem zrokom tibi na veſz glaſz krichal. *Stupor & mirabilia facta ſunt in terra.* Chudo y chudovitozti vuchiniena ieſzu na zemlyc: Ar prez kraia y koncza unogo vexa chuda ieſzu vuchinyena od prezmosnoga. *Fiat.* MARIE Dev. koi. *Fiat.*

Gen. c. 1. v. 9. & 11.

Toieto Budi. Josche ni pravo iz vuzt MARIE iziſſel, daſzuſze dolyne vode, toieto kerv MARIE Dev: vu nye prechizte Divoiachke Vutrobe na jedno mezto ſzpravile, y zemlycza nye Preodichenoga Tela, koiaie do onda neplodna bila, radi alduvania chiztoche ſzuoie G. Bogu: z- pomochium pako Duha Sz. poztalaie rodna, y iz ſzebe ie porodila onu prelepu Roſiczu JESUSSA Zvelichitela naſſega,

Pſal. 66. §. 5. *Terra dedit fructum ſuum.* Veli Sz. Kraly David, Zemlya

Iſaias c. 11. §. 1. ie dala ſzàd ſzuoy, toieto Roſiczu prelepu milo Detecze JESUSSA od koie Roſicze govorilie prorokuiuch Sz. Isaias Prorok. *Et Flos de radice ejus aſcendet.* Y Czvet, illi Roſicza iz korena nye prechizte Vutrobe hoche gore ztati.

Nitiſze vu chetertom dnevu ni utrudila, niti uztavila Bosanzka mudrozt ſzvetu ſzuoiem uſzamoguchnem *Fiat*, miloztiuna izkazuvati, pokehdob vu chetertom dnevu ztvorilie one dve velike Ochi Nebezke, koie raſzvetchuiu

Gen. c. 1. §. 14. veſz ſiroki ſzvet, toieto Szuncze, y Meſzecz. *Fiant luminaria in medio Cœli.* Nai budu Szvetlozti na ſzredi Neba. Ah imeliſzu zrok oni 3. Mladenczi vu goruche Babilonzke

Dani. c. 3. §. 4. pechi popevati *Benedicite Sol & Luna Domino, Benedicite Stellæ Cœli Domino.* Blagoſzlovete Szuncze y Meſzecz Goſzpona, Blagoſzlovete Zvezde Nebezke Goſzpona: Mi pako danasni dan kakovemi popeukami budemo mogli pohualiti uredno, y doztoino ono unogo chudneſſe dello koieie MARIA Dev. ſzuoiem *Fiat.* Vuchinila? ar berselije ona privolila Nebezkomu Poſzlu, y odgovorila. *Fiat mihi ſecundum verbum tuum.* Budi mene polek rèchi tuoie, takai on hip vu nye prechizte Divoiachke Vutrobe poztalaſzu ztvorienia Szuncze y Meſzecz koiaſzu tuliko vech raſzvetchuvala ſzercze, pamet, y duſſu MARIE Dev. kulikoſzu ſzvetleſſa Szuncze y Meſzecz, od oztalch zvezd y planetn, ar Szin Boſi kuliko Bog bilie Szuncze Pravicze. *Sol juſtitiæ*

Eccli. c. 50. §. 6. Kuliko pako chlovek bilie Meſzecz. *Quaſi Luna plena in diebus ſuis.* Kakti Meſzecz pun vu dneveh ſzuoieh. Tonam pako uſze potvergiuie Sz. Anaſtaſius Sinaita govorecsi.

DEUS

DEUS fecit duo luminaria, quæ ſunt magna lucentia ſuper terram: dico, Adventum Incarnati verbi, luminare majus, nempe DEUS Chriſtus ut eſt DEUS: & luminare minus Chriſtus, ideſt ut homo. G. Bog vuchinilie dve Szvetlozti, koieſzu bile velike, ſzvetuche obreh zemlyè, velim, Prihod Szina Boſiega, Szvetlozt vexa, naimre Bog Chriſtus kakti Bog, y ſzvetlozt mensa Chriſtus kakti chlovek. *Anaſta Sinaita*

Neprepuztemo ſzpomenutiſze iz petoga takai dneva, vu koiem dnevu nekai oſzebuinoga k-naſſe haſzni ſzuoiem uſzamoguchnem *Fiat.* G. Bog. ie zrvoril, y naimre kadaie rekel *Producant aquæ reptile animæ viventis & volatile ſuperterram.* Nai dadù Vode Ribe, a Zrak pako Ptizce, y nut chudo preveliko, da taki na Boſiu zàpoved pocheleſzu ribe po vodah plavati, y ptizce po zraku letati. Ali gdobimi znal odgovoriti odkud tak lepe ztvari dohagiaiu; znam dami recsete da iz nicheſza, zakaiſze pak govori *Producant aquæ reptile?* Nai dadù vode plazuche illi plavaiuche, znate, ali pak ſelite znati zakai? poſzluhnete mudroga Lyranuſſa, koi vam zrok toga povè da naimre zato, kaiti obodvem ovem ztvaram ie ſzpodobna, y haſznovita voda, y ove obodve ztvari prez vodè ſiveti nemogu, akoprem iz vodè nìſzu ztvoriene bile, nego iz zeuſzeh 4. Elementov. *Gen. 1. 1. 20*

Tamen quia aqua exprimitur propter quamdam convenientiã in iſtis habet enim aqua humorem, & vaporem, per humorem convenit piſcibus, per vaporem qui ſurſum levatur in aere convenit cum avibus. Kaiti voda imanekoiu ſzpodobnozt y laztovitoztz-ovemi dvemi ztvarmi, ar ima voda mokrochu, y Szumpor, po mokroche priztoiſze ribam, po ſzumporeh pako koij na viſzinu podisuſze priztoiſze pticzam. MARIA z-obrambum Duha Sz. danasni gan prielaie, y zanoſzila vu ſzuoie prechizte Divojachke vutrobe prelepu Ribu, y jednoga ſzerchenoga Orla Chiſtuſſa JESUSSA toieto, koi kakti chlovek bilie Riba, z-ztergovinami, illi luschinami chlovechanzkeh nevoly pokriven, kod od niega Hugo *Lyranus*

Hugo Card. in lib. Job. c. 6. Cardinalis govori. *Christus est Piscis, squamas pœnalitatis habens, fel passionis, cor dilectionis.* Christus ie Riba ztergovine terplyunozti imaiuchi, Sucs muke, szercze lyubavi. Bilie pak Orel kakti Bog z-unogem preriem uszakoiackeh kreposzttih y dobroth pokriven, koi iz viszine nebezke ieszе zpuztil, y zaderl vu prechiztu kerv vutrobe MARIE Dev. *Aquila est Christus*, govori nadalye rechèni Hugo *Pennulas virtutum habens.* Orel ie Christus, perie dobroth imaiuchi y Sz. Ambros Christussa priszpodablya Orlu govorees *Aquila est Christus.* Orel ieChristus.

Idem ibidem

Mankanam josche Sezti Dan Bosiega poszluvania, vu ztvarianiu szveta videti, kai naimre za iedno chudno dello szuoiem Bosanzkem uszamoguchnem *Fiat.* On ie vu ovom dnevu vuchinil? y ieszu nezgovorne fele zverià. *Producat terra animam viventem in genere suo.* Nai dà zemlya ztvari sivuche polek fele szuoie: Koi ie na szvetu chlovek, koi kadabi zagledal bil vu iednom chaszu iz nistara gore od zemlyè ztaiati velike rusne Elefante, lyute Orosz-lane, medvede, jelene, y oztale zverine, chudno ztanovito dello mudrozti, y uszamoguchnozti Bosanszke. Ali unogo vexe y chudnesse prez kraia y koncza ie dello ono, koie iz danasnièga prezmosnoga MARIE *Fiat* zpoznavamo, ar kak berse onaie izrekla odgovariaiuch Bosiemu Poszlu *Fiat mihi secundum verbum tuum.* Budi mene polek rechi tvoie: taki iz zemlyè nye prechizte Vutrobe beh ztvorien ieden prelepi y mili Agnecz, koi vu nature, lepote, krotkoche, y szvetozti nadhagia uszaztvorienia, Agnecz koije dossel za odnezti grehe szveta *Ecce Agnus Dei qui tollit peccatum mundi.* Govori od niega Sz. Janus Evangelista Ovo Agnecz Bosi, koi odnassa grehe szveta. Agnecz koi z-pravum szuoium kervium hotelie od grehov utepene dusse ochiztiti, y oprati. Agnecz koi szuoium vuniczum nassu golotu ie pokril, y od zime nevernozti zachuval, *Non solum sanguine suo.* Govori Sz. Hieronim. *Nos redemit, sed etiam lanis operuit, ut infidelitate algentes sua*

Gen. c. 1. §. 24.

Joan. c. 1. §. 29.

S. Hieronij. in Isaia c. 53.

veste

veſte calefaceret. Ne ſzamo z- kervium ſzuoium Preſzvetum ie naſz odkupil, nego takai z- vunum ſzvoium ie pokril, dabi vu nevernozti zebùche ztopil.

Ov izti dan rekelie G. Bog *Faciamus hominem ad imaginem, & ſimilitudinem noſtram.* Vuchinemo chloveka na kip, y ſzpodobu naſſu. Ali unogo vech ie bilo vuchinieno od MARIANZKOGA prezmosnoga *Fiat.* kod Sz. Ambros govori, *Qui nos mirabiliter in Primo Adam condidit, in ſecundo reformavit.* On izti uſzamoguchni Gozp. Bog koinaſzie vu Pervom Adamu ztvoril, vu Drugom ienaſz popravil: z- Bosanzkem *Fiat.* Budi Dobili ieſzmo naturu chlovechanzku: Z- *Fiat.* pako MARIE Dev. dobili ieſzmo miloschu Bosanzku; z- *Fiat.* Bosanzkem imamo za prebivalische ſzvet; z- *Fiat* pako MARIE Dev. poztaiemo odvetniki vekovechne dike nebezke: Koia dva *Fiat.* Toieto Bosanzki, y MARIAanzki razmilyaiuch Sz. Thomas od Aquine, poztaulyaie na vagu, iednoga iz iedne ztrani, drugoga iz druge, y velì ovak. *O Fiat potens! ò Fiat efficax! ò Fiat ſuper omne Fiat perpetuo honore venerandum; hoc verbo Fiat factus eſt mundus, hoc verbo cœleſtia, terreſtriaque altiſſimus condidit DEUS: Sed tale Fiat non ſonuit in mundo, quale tu nunc ò Beata dixiſti.* O zmosni Budi! ò moguchni Budi! ò Budi zverhu uſzakoga Budi z- vekovechnum chaztium ureden hvalyen bitti; z- ovum rechium Budi, vuchinienie ſzvet, z- ovum rechium uſza nebezka, y zemelyzka visni ztvorilie G. Bog: Ali takov Budi nigdar nì na ſzvetu chuien bil, kakovogaſzi to ò Blasena Deva danaſz izrekla. Zrok pako tomu daie B. Lourencz Juſtinian ovakov. *Iſto unico reſponſo complevit Cœlum gaudio, Angelis omnibus exultationem præbuit captivo ſæculo ſpem dedit, Dœmones univerſos exterruit, adſtantem Angelum DEI Nuntium latum fecit, & detentis in inferno Patribus libertatis gratiam repromiſit.* Z- Ovem iedinem odgovorom napunilaie nebo veſzelyem, Angelom uſzem radozt ie zaudala, vuzenomu ſzvetu uffanie ie dala, urage uſze ie preztraſſila, polek ſzebe Angela Bosiega

S. Thom. Aquin. ſerm. de Annunt

B. Laurent. Juſtinian.

iega Poſzla veſzeloga vuchinila, y zadersanem vu Limbuſſu Otczem ſzloboschine miloschu ie obechala. Oh pun Blasenztva, pun ſzreche, y pun veſzelya *Fiat* MARIE!

Poztavemo adda Bosanzki *Fiat* na iednu ztràn vage, à na drugu pako ztràn *Fiat.* MARIE Deu. y pogleimo dobro koije smehkſi? Nut ovoga Bosanzkoga na deſznu ztràn kak viſzoko ztoì, addaie leſeſi, y tako morabitti menſi od *Fiat.* MARIE. Priverzemo adda na deſznu ztràn vage k- Bosanzkomu *Fiat.* uſza devetera nebeſza; *Fiat.* MARIE negiblyeſze iz mezta. Pridaimomu uſzu ſiroku zemlyu zeuſzemi gorami, y vodami, zeuſzemi rudami ſzrebra, zlata, y dragoga kamenia: iocheſze negiblyu, nego ztàlni ztoiè uſzaki na ſzuoiem pervom meztu. Prilosemo veſz narod chlovechanzki, zeuſzemi nememi ztvarmì, y toie uſze premalo, iosche *Fiat.* MARIE ie smehkſi. Povernemoſze nazad vu nebo, kad na zemlye nikai nenahagiamo, kaibi moglo presmechati *Fiat.* MARIAnzki. Pridaimomu adda Szuncze, Meſzecz, Zvezde; nikai nepomase: priverzemo uſze Koruſſe Angelyzke, iosche vecs, uſze Blasene Duhe nebezke. Ah! uſze, uſzeie premalo, y prelehko k- ſmechìne, y velichanztvu MARIAnzkoga *Fiat.* Budi.

Kaivamſze vidi od toga ò N. N.? Eh nechudeteſze! ar na ove leve ztrani pri MARIAnzkom *Fiat.* Budi. Ztòi vu vage on. *Quem Cœli capere non poterant.* Koga nebeſza zauieti niſzu mogla: ztòi on, koi. *Tribus digitis appendit molem terræ.* Z- tremi perztmi zdersava uſzu ſiroku zemlyu, koia uſza on ſzam ſzvoiem *Fiat* ie ztvoril. MARIA pako ſzvoiem preſzrechnem danasniem *Fiat mihi.* Budi mene. Iz nebeſz na zemlyu ie poulekla, y vu ſzvoiu prechiztu Vutrobu priela, priemsi vu nebu Koruſſe Angelyzke z- veſzelyem ie napunila. Szveteh Otczev vu limbuſſu ſelyu, y prosniu ie izpunila, lyudem ſivuchem uſſanie dala, doiti vuſivat vekovechnoga blasenztva nebezkoga: Uraga pako ie rasaloztila, mocs y iakozt zverhu naroda chlovechanzkoga nyemu ie oduzela, oh preſzrechni adda *Fiat*! ò prezmosni Budi! MARIE Deu.

Iſaia c. 4. v. 12.

Szada

Szada povecste vi mene N. N. kaiſze vam vidi, koiemu zmegy dveh *Fiat.* Toicto Bosanzkomu, ali pak MARIAnzkomu ie vexi dusnik ſzvet? Ja kuliko od ztrani moie zkoro nebi znal kai na to odgovoriti, y vam povedati, ar znam za iztinu da dabi Bosanzkoga *Fiat.* Budi. nebilo? Szveta niti naſz nebi bilo; Dabi pako MARIAnzkoga *Fiat.* nebilo? ſzvet znami ukup bilbi poginul: Koi adda zmegy oveh dveh ie moguchneſſi? Neznam kai na to odgovoriti, mocs y iakozt pervoga ie, daie dal G. Bogu ſzvet, od koiegaie ztvorien. Drugi pako *Fiat.* Toiezt MARIE Deu. dalie ſzvetu G. Boga, od koiega z-preſz. Keruium niegovum odkuplyen ie bil. Ztvorilie uſza pervi *Fiat.* Toicto nebo, y zemlyu zeuſzemi ztvarmi koiaſze vu nyh nahagiaiu. Drugi pako *Fiat* MARIAnzki naimre ztvorilie Ztvoritela uſze ztvarih.

Szpachuiemſze duhounem nachinom vu tebe ò MARIA! (Ali vi ò N.N. vu moiem neſzpachùiteſze govorieniu) ar prevecs veliku uſuru zpoznavam megy tvoiem *Fiat* ò MARIA y *Fiat.* Bosanzkem. Ti daies tvoy. *Fiat.* G. Bogu, od koiega on poztaie iz Gozponna, ſzluga. *Formam ſervi accipiens.* Iz neumertelnoga, umertelni; iz vekovechnoga, uremenitni; iz zmosnoga, ſziromah; iz jakoga, ſzlab; uſzem tugam, teskocham nevolyam, y pregonom podversen. On pako Tebe ſzvoy *Fiat.* daie zeuſzum moguchnoztium, iemlyuchi Tebe za Mater, y kod takovu napunilteie z-Miloschum. *Gratia plena.* Y vuchinilteie Kraliczum neba y zemlyè. Oh! preſzrechni adda y ſzto iezero krat blaseni dan danasni, kada MARIA ſzvoiem poniznem *Fiat.* Dobilaſzie tulike dare, y milosche, od uſzega preſz. y preod: TRI IZTVA. Kakoveh nigdar nigdor ne ſzamo zmegy Adamoveh ſzinov, nego niti zmegy Angelov ni zadobil, daie naimre ona poztala Kcherium Ottcza Boga uſzamoguchega, Matterium Szina noſiega, y Zaruchniczum Duha Sz. y kod takova onaie poztala ſzpodobna vu Uſzamoguchnozti Ottczu Bogu, vu Mudrozti Szinu, vu Do-

broti y Lyubavi Duhu Sz. Oh! koibi mogel zmegy naſz zpoznati one velike privilegiume, koieſzie MARIA z- danasniem ſzvoiem poniznem *Fiat.* zadobila? koij ieſzu nezgovorni iztinaie, ali ia ſzame 3. napervo hochu donezti, y ieſzu ovi.

Naimre, da od uſzamoguchnozti Otteza Boga dopuſchenoie bilo MARIE, da ako kada Ottecz Bog nebezki preztaie koie Kerschene duſſe nadelyavati milosche ſzvoie y pomochi tak teloune, kak duſſeune na kaſtigu grehov? MARIA more za takovu duſſu proſziti, y uſze kai proſzila bude, izproſziti, ar danaſz od ztràni Boſie rekelieie Sz. Arkangel Gabriel. *Dominus tecum.* Gozpon ie ztobum, kako dabie hotel bil recſi, imas znati ò MARIA! da uſzamoguchnozt Boſia ie uſzigdar ztobum, koia tebe nigdar zataiena nebude, tak da komugod ti budes hotela vu uſzeh telouneh, y duſſeuneh potrebochah pomocſi? mogla budes vuchiniti, arſzi *Gratia plena.* Milosche Boſie puna. Chazt, y oblazt Szina Boſiega ie izvolyevati pravichne za diku nebezku, à gresnike vu pekel oſzugievati, ar *Pater omne judicium dedit Filio.* Veli Sz. Janus Evang. daie naimre Ottecz veſz ſzud zruchil Szinu. MARIA pako dobilaie od Szina Boſiega ukup y ſzvoiega uſzu chazt y oblazt, da ona more ſzvoium prosnium gresnike jur oſzugiene. *Secundum præſentem Juſtitiam.* Polek vezdasnie pravicze, more velim MARIA takove od ſzmerti vekovechne oſzloboditi, y ſitek vekovechni nym zadobiti, ar veli Sz. Peter Chrysologus. *Sine MARIA nec mors fugari, nec vita reparari poteſt.* Prez MARIE nitije mocſi ſzmerti vuyti, niti ſitek nazad dobiti. Chazt Duha Sz. ie zapuschati tverdokorne gresnike, koij po tulikeh nadehavaniah tverdeſſi y okorneſſi oztaiu, y ti takovi od Duha Sz. zapuscheni, zpadaiu pod oblazt peklenoga Lucifera, daie iosche na ovom ſzvetu trapi, y muchi. MARIE pako od Duha Sz. tulika mocs y iakozt ie dana, daie ona more omekchati, daſze zpoznaiu, zpokore, y znovich vu miloschu Duha Sz. doidu, y tako vekomaſze zveliche.

Joan. 5. 5.

S. Petrus Chryſolog.

Ti

Ti adda ò Kralicza nebezka ! Zagovornicza uſzeh gresnikov y miloztiuna Mayka MARIA , koiaſzi danasni dan tak ſzrechna poztala z- tvoiem *Fiat*. Daſzi vu tulike chazti , y oblazti doſzpela. Danaſz uſzi mi nevolyni gresniki z- poniznem y pobosnem ſzerczem k- tebeſze utechemo , pozdraulyaiuch tebe z- Poſzlom Bosanzkem. *Ave MARIA Gratia plena.* Zdrava budi MARIA, Milozti puna. Ti ò MARIA ! koiaſzi danaſz priela onu preveliku ſzvetlozt neba , y zemlyè , eh ! raſzvetinaſz da mi budemo mogli iz temnozti grehov naſſeh iziti. Ti ò MARIA ! nebo chiztoche , koiaſzi deneſz vu prechizte Vutrobe tvoie priela uſzeh nebeſz, nebo ; ah ! vuchini naſz doyti vuſivat lepote y ſzvetlozti , ſzlazti y naſzladnozti ovoga Neba. Ti ò zemlycza naiplodneſſa , vu koie danasni dan ieſze uklila ona Roſicza nebezka , y ſzad doprineſzla , od uſzega ſzveta ſzlaztih , ſzlaiſſi , y smaneſſi. Ah ! pomozinam da y mi budemo mogli teda negda plodni poztati , rodecſi. *Fructus dignos pœnitentiæ.* Szàd doztoien Sz. pokore. Ti ò MARIA ! Roſzicza nebezka , koiaſzi danaſz vu tvoie prechizte Vutrobe porodila iednu zlamenitu Ribiczu ; pùzti na naſz nevolyne gresnike koiu kapliczu one nebezke Roſzicze, milosche Boſie toieto koieſziti puna , ar *Gratia plena.* Da mi budemo ſnyum mogli oprati , y ochiztiti od gresneh makulicz , duſſicze naſſe. Ti ò MARIA ! koiaſzi danaſz blagoſzloulyena od uſzega Preſz. TROIZTVA megy uſzemi Sennami. *Benedicta tu in mulieribus.* Blagoſzlovi naſz nevolyne gresnike na telu y na duſſe , ſzada y na zkradnie vure naſſe , da tako od tebe blagoſzloulyeni oude budemo mogli ſiveti , ſivuchi tebe z- tvoiem Ottczem , Szinom , y Zaruchnikom nebezkem do ſzmerti naſſe moliti , hvaliti , y chaztiti , y tako ſivuch daſze uredni vuchinimo vaſz uſzeh zkupa vek vekoma vuſivati vu dike nebezke. *Fiat , Fiat , Fiat.*

Budi , Budi , Budi , proſzimote uſzi mi klechecs
da y ti odgovoris. *Fiat , Fiat , Fiat ,*
Budi , Budi , Budi. Amen.

RAZGOVOR II.

NA DEN Sz. JOSEFA ZARUCHNIKA B. MARIE DEV.

Nolite pavere, prosalute enim vestra, ad vos me misit DEUS. Gen. c. 45. v. 5.

Naitesze boiati, ar za zdrauie y zvelichenie vasse, poszlalie mene k. vam Gozpodin Bog

AKo prem negdasni ztari poganini Boga Jupitera obchinzkem nachinom za naivexega szuoiega Boga dersali, y molili ieszu: vendar polek niega imevaliszu zoszebne male Bogeke, koieszu za Patronusse, y Chuvare szuoieh Orszagov dersali, y nymsze vu potrebochah szuoieh preporuchali, tak da kai oni niszu mogli od velikoga Boga Jupitera izprosziti, toszu po prosnie nyhove dobili, kodnam to Aulus Gelius szvedochi, da negda Egiptonczi za szuoiega domachega Bogeka y chuvara dersaliszu Boga Appida, Assirianczi Boga Prèla. Babilonczi Dragòna, Palestinczi Belzebuha. Affrikanczi Marsa. Corintianczi, Appolina

Aulus Gelius.

polina, Arabi, Aſtarota. Macedonczi, Mercuriuſſa. Effeſianczi, Dianu, y tako od oſztaleh, doſztami budi recsi, ſzamo ovo kai piſſe mudri Varro, de vu ſzamom Rimſzkom Varaſſu na ienkrat nabroienoie bilo 2800. takoveh Bogov, kotero malikuvanie pri oneh ſztareh poganineh natulikoie bilo izraſzlo, daſzu uſzaku ztvar, od koieſzu y kuliko kai dobra prieli, za domachega Boga dersali, y niega vu ſzuoie teskoche na pomoch zazavali, Ali oſztavemo na ſztran ſzlepotu poganſzku, terſze obernemo k-Sz. Matere Czirkve, koia znami ukup zpoznava, dersi, y moli pravoga jedinoga G. Boga, Neba y zemlye Sztvoritela, y za Mater Szina niegovoga B. D. MARIU koia ie y Mati miloſztiuna uſzeh greshikou; vendar pod Bogom y MARIUM imamo y druge oſzebuine Sz. Patronuſſe, koiemſze vu zoſzebneh potrebochah naſſeh preporuchamo, y nyh na pomocs zazavamo, kakti na vode Sz. Mikulu, vu kuge Sz. Roka, vu Ogniu Sz. Floriana. Orſzagi takai y Provinczie imaiu nekoie Szvetcze Boſie za Patronuſſe ſzuoie, kakti Orſzag Spanſzki, ima Sz. Jakopa. Franczuſzki Sz. Dominika. Indianſzki Sz. Thomasa. Nemski, Sz. Bonifaciuſſa. Polyſzhi, Sz. Caſimira. Neapolitanſzki Varas, Sz. Januariuſſa. Benetachki Sz. Marka. Rimſzki Sz. Petra. Megy uſzemi pako Boſiemi Szvetczi od preſzvetloga Czeſzara ſzrechnoga ſzpomenka Leopolda 1. ovoga imena Letta 1675. na 12. Maiuſſa za uſze ſzuoie Orſzage y Provinczie za naivexega Patronuſſa, y Chuvára bilie zebran Sz. Joſef, koi kakti pod Bogom, y MARIUM naipervi, y naivexi, vu uſzeh naſſeh teskochah, y potrebochah telouneh y duſ. scuneh nam more pomocsi, pacse ne ſzamo more, nego y hoche uſzakoga ſzebe pobosnoga, koigoderſze k-niemu uteche, niega za pomocs y obrambu proſzi, a naimre pak na naſſe zkradnie ſzmertne vure, kada pekleni duhi buduſze ſzuproti nam borili za napelyati naſz na zdvoinoſzt, y na vekovechno zkuarienie, ar on ſzam naſz batrive govorecs. *Nolite timere pro ſalute enim veſtra, miſit me DEUS.* Naiteſze

sztraffiti, ár za zdravie y zvelichenie vasse poszlalie mene G. Bog. Kak adda moguchen y milosztiven vu zdraviu, y betegu, vu sitku y szmerti nasse ie Sz. Josef Patronus, y kod za takovoga nam dan y poszlan od G. Boga? nakratkom pokazati hochu.

Justinus Historic. l. 6. Histor. Zadobiusi Kraly Egiptonszki Ptolomeus iednoga maloga, y mladoga Szina na ovszvet, miszlilie dugo szam szobum zverhu niega, kakbiga naibolye, y naiszigurneie odhraniti mogel? kogabimu za chuvara, preceptora, y kakti Otcza dal? koibi vernu zkerb na niega znal, mogel, y hotel nosziti, y potlambi dugo vremena usze Kralyeszтva szuoiega podlosnike razmislyaval, k-zadniemu zebralmuie naimudressega, y naiszpametnessega Senatora Marka Lepidussa, y niega ovemi rechmi ie ochituval. *Marcus Lepidus Custos, & Tutor Regis.* Marko Lepidus Chuar, y Tutor Kralyev. Po pregressenju nasseh perveh Otczev Adama, y Eve besse vuchinien Tolnach megy Bosanszkemi Personami, kakbi mogli oszloboditi od vekovechnoga pogublyenia narod Chlovechanszki? recse adda Otecz Bog Nebeszki *Quem mittam, & quis ibit nobis?* Koga poslyem, y gdonam poide? Nato taki odgovori Druga Bosanszka Persona *Ecce ego mitte me.* Nut ovo ja, posli mene, y tako dokoniasse da druga persona naturu chlovechanszku naszе uzeme, rodechiszе od iedne prechiszte Devicze, y kod chlovek da szuoium kervium, mukum y szmertium odkupi narod chlovechanszki: Ali kaiti akoie hotel on chlovekom poszttati moralszeie vesz, y vu uszem iednakoga chloveku vuchiniti *In similitudinem hominum factus, & habitu inventus, ut homo.* Maika pak niegova ukup y Devicza moralaie unoge nevolye, y pregone podneszti, Zato Otecz Bog Nebeszki miszlilie dabi onomu Szinku potrebno provideti za iednoga chuvara, koibi kakti Otecz na Szinka szuoga, y kakti Zaruchnik na Zaruchniczu MARIU Dev. marlivu zkerb noszil; y kayti ovakova chaszt ie vexa, negie nigdar iz secretarie Bosanszke izisla, zvun Materinsztua MA-

Isaiæ c. 6. v. 8.

Philip. c. 2. v. 7.

RIE

RIE Deu. buduch, da kakgoder naivexa chaſzt ie bila koiuie G. Bog iedne ſenne dati mogel, beſſe ova, daie poſztaulyena bila Mati iednoga Boga: Tak takai naivexa chaſzt koiuie znal, y mogel G. Bog iednomu chloveku dati, bilaie, poſztavitiga Zaruchnikom ove Matere ukup y Devicze; y Otczem Szina nye, y Boſiega, Boga ukup y chloveka; kodnam to pobosni Didacus Stella potvergiuie, govorecſi. *Sicut Dominus eam Mulierem elegit, ut Mater eſſet Filii ſui, quâ melior, aut ſimilis in univerſo non reperiretur: Ita etiam talem Virum in Sponſum dedit illi Matri, quo ſanctior, aut purior vix queat reperiri.* Kakti G. Bog onu Sennu ie zebral, dabi Matti bila Szina ſzvoga, od koie bolſa, ali ſzpodobneſſa vu uſzem ſirokom ſzvetu niſze nasla: Tako tulikai takovoga chloveka za Zaruchnika dalie one Matere, od koiega ſzveteſſi ali chiſzteſſi, teskoſze more naiti. Sz. pako Auguſtin preſzrechnoga ovoga zebrania Sz. Patriarke Joſefa na Otchinztvo Szina Boſiega, y Zaruchinztvo Matere niegove MARIE Deu. ovak ſzudi, y govori. *Prævidit DEUS cunctos homines, prævidit ſingulos & examinavit, recenſitisque omnibus ab Adam, unius Joſephi meritum tranſire non potuit; Unicus inter omnes MARIÆ Sponſus Ideæ reſpondit.* Pregledalie G. Bog uſze lyudi, previdelie uſzakoga zoſzeb y premiſzlil od pervoga chloveka Adama, y niednoga ni naſſel uredneſſega, od iednoga iedinoga Joſefa, koibi mogel bitti Zaruchnik tulike, y takove Mattere.

Didac. Stella in c. 2. Lucæ.

S. Auguſt.

Oude pak ia vezda velim ovak, ako nas denesni Sz. Patriarka Joſef bilie prepoſztaulyen uſzem Patriarkom, Prorokom, y Kralyem ſztaroga Zakona? potrebnoie adda recsi da ov Sz. Josef bilie odicheneſſi od Adama, nedusneſſi od Abela, verneſſi od Abrahama, pokorneſſi od Isaka, terpliuneſſi od Joba, ſztalneſſi od Jakopa, krotkeſſi od Moiſeſſa, ſzveteſſi od Arona, iednum rechium vu ſzvetoſzti y Dobrotah od uſzeh zverſſeneſſi, y od iſztoga Davida ſzerczu Boſiemu povolyneſſi, y tako od uſzeh drugeh vexi, ar na naivexu od uſzeh oſztaleh, chaſzt izviſſen, natuliko

da

Bernad. à Buſto L. 4. ſerm. 12.

da uſzi ſzveczi Boſi pogublyuiu ſzvoie chaſzti, y tituluſſe, kadeſze Sz. Josef nahagia? y tonam potverditi mogu one rechi moiega pobosnoga Bernardina a Buſto. *Nullus Sanctus eſt major in Cœlo poſt Virginem S. Joſepho.* Nieden Szvetecz nivexi vu nebu za Blasenum Deviczum MARIUM od Sz. Joſefa.

Iſztinaieto, daie jedna velika chaſzt, y oblaſzt biti nameſztnikom Chriſtuſſevem, ali komornikom, koi z-klyuchi Nebeſzkemi lada, kodie bil Sz. Peter Apoſtol. velika chaſzt ie biti poſzudum izebarnum vu koieoiſze raznaſſalo po uſzem ſzvetu preſzlauno Ime JESUSsevo, kodie bil Sz. Pavel. Velika chaſzt ie biti pravem kipom, y ſzpodobum Chriſtuſſevum, kodie bil moy Serafinſzki Sz. Ferencz. Velika chaſzt ie biti prehodnikom, y Kerſztitelom Szina Bosiega, kodie bil Sz. Jvan. Velika chaſzt, y oblaſzt ie naſzlonienomu naperſzah Chriſtuſſeveh pochivati, kodie pochival Sz. Janus Evang. Ali uſze ove, y druge ovem ſzpodobne chaſzti ieſzu kruto male, ali zeuſzema nikai naproti chaſzti, y oblaſzti, naſſega denesniega Odichenoga Patr. Sz. Joſefa, koi ni bil nameſztnik kod Peter, neg Goſzpodar, y Otecz Szina Boſiega. Ni raznaſſal ſzamo Ime JESUSsevo po ſzvetu kod Pavel, nego iſztoga JESUSSA na naruchaiu ſzuoiem ie ponaſſal. Ne ſzamo imelie kip y ſzpodobu Chriſtuſſevu kod Sz. Ferencz, negoie pod ſzuoiu oblaſzt y zapoved imel iſztoga Chriſtuſſa. Ne ſzamo ie pretekel JESUSSA y kerſztil Sz. Joſef nego pacse iega noſzil hranil, y napaial. Niti Joſef, ni pochival vu naruchaiu JESUSSA kod Janus, nego ſzto y ſzto krat JESUS ie pochival vu naruchaiu Joſefa. Kai uſze premiſlyavaiuch B. Lourencz Juſtin: krichi ovak *Quid admirabilius, quam DEI filium, Joſeph foveri in gremio? diſcurrere, diſcumbere; comedere, & cætera hominis officia, tamquam homo veriſſimus exercere.* Kai chudneſſega, ali preſtimaneſſega moreſze izmiſzliti, y videti neg Szina Boſiega ponaſſati vu naruchaiu od Joſefa, ſnym razgovariatiſze, prehagiati, ieſzti, piti, y

B. Laurent. Juſtin. in Joſeph. amoris c. 2.

drugo

druge uſze chlovechanſzke poſzle obnaſſati, kakti uſzaki praudeni chlovek. Bose moi! Ako Blaseni Frater Egidius tovarus Sz. moiega Otcza Ferencza Serafinzkoga imaiuchi ienkrat tu miloschu damuſzeie Kralicza nebeszka z-Szinkom ſzvoiem JESUSkom vu naruchaiu, pokazala, tuliku ſzladkochu vu ſzerczu ſzvoiem ie pochutil, damuſze malo ni razpuchilo, y duſſe van izpuztilo. Ako Sztaracz Simeon ſzamo ienkrat dobiuſi vu naruchai ſzvoi premilo Detecze JESUSSA, tuliko veſzelye ie chùtil, dagaie duſſa oztaulyala. Ah! Kakova, y kulika radozt moralaie bitti vu ſzerczu Sz. Patr. Joſefa, koi ne ſzamo ienkrat kod Blaseni Frater Egidius ie videl JESUSSA, nego czeleh 30. leth nepreztanczè imelgaie pred ochima ſzvoiemi. Nitigaie ſzamo ienkrat kod ſztaracz Simeon vu naruchaiu ſzvoiem imel, nego iezero y iezerokrat onie niega vu naruchaiu ſzvoiem ponaſſal, kermil, y napaial, obimal, y kuſſuval. Oh chudo preveliko! Da on koi pticze vu zraku, ribe vu vodah, zverie po gorah, y cherve vu zemlye z-hranum provigiuie, ni imal iednoga fallatcza kruha, kaplicze vodè, slichicze iuſſicze, koie Sz. Josef nebi moral ſzvoiem trudom y potom velikem niemu prezkerbeti, nitie kai iel, ali pil drugo, neg ono kai od MARIE preſz. Matere ſzuoiè, y Joſefa niemuie bilo podavano. Oh chudo prechudno! da on koi odpiraiuch deſznu ruku ſzvoiu, uſze ztvari z-blagoſzlovom napuniuie, onie chakal uſza k-ſiulyeniu potrebna od rùk Sz. Joſefa, y z-velikum poniznoztium; poniznum zahvalnoztium, kak Szin od Otcza ie prijmal.

Kadaie pak Sz. Josef chul od premiloga Detecza JESUSSA ozavatiſze y imenuvati Otczem kod ſzvedocsi Sz. Bernardin od Siene. *Audiebat Joſeph balbutientem Puerum ſe vocare Patrem.* Oh! kuliku ſzlazt moralie chutiti vu ſzerczu ſzvoiem Sz. Josef? Ar, *Cui unquam Angelorum dixit DEUS, Filius meus es tu?* Koiemu nigdar zmegy Angelov rekelie Bog, Szin moy ieſzi ti? Niednomu ztanovito zvunſzamoga Chriſtuſſa JESUSSA. Komuie pak zmegy uſzeh

koruſſev Angielzkeh rekel nigdar Chrlſtus JESUS. *Pater meus es tu.* Otecz moy ieſzi ti : Niednomu zaizto odlok ſzamoga Sz. Josefa , koiega ono premilo Detecze millo obimlyuch , y lyublyeno kuſſuiuch dragem Otczem ie imenuvalo , tak da od velike ſalozti Sz. Josef ſzuz ſzvoich ni mogel zdersavati. Kai pobosni Gerſon razmislyavaiuchi obernien k- Sz. Joſefu ovak Krichi. *O Te felicem Joſeph! cui plus datum eſt , quam ulli hominum , aut Angelorum conceſſum eſt.* O ſzrechenſzi Ti ſzto iezero krat Sz. Josef ! koiemuie vech milosche dano negie uſzem lyudem , y Angelom dopuscheno ; bitti naimre Otczem Szina Boſiega , y Zaruchnikom Maike niegove preſzvete y prechizte uſzigdar Devicze MARIE.

Juſtin. apud Manſium in Promp. de S. Joſeph: diſc. 7.

Potlambi zgora rechnoga Kralya Ptolomeuſſa mladi Szin od Marka lepiduſſa Senatora bil odhranien , y na dobu doſſel ; dokonialie bil Kraly Ptolomeus ovomu Szinu ſzvomu chaſzt Kralyeuſzku izruchiti , na koie izruchanie pozvaniſzu bili Groſi y Herczegi , koij doiduchi k- ſztanovitnomu uremenu , y meſztu , kade , y kadabiſze to izruchanie bilo moralo vuchiniti , megy koiemi ſztoiechi Ptolomeus izruchilie Kralyeuſztvo Szinu govorecſi. *Omni Regno pulchrius , eſt Regis eſſe Patrem.* Od uſzakoga Kralyeuſztva , ie lepse biti Kralyeuſzkem Otczem. Rauno tak mogelie ſzlobodno Sz. Josefrecſi , kadaſzeie videl poſztaulyenoga za Otcza Kralya Nebeſzkoga , y za Zaruchnika Kralicze Nebeſzke MARIE Deu. *Omni Regno pulchrius eſt Regis eſſe Patrem.* Od uſzakoga Kralyeuſztva ie lepse biti Otczem Kralya Nebeſzkoga Chriſtuſſa JESUSSA , ar ia. *Impero iis , qui imperant omnibus.* Zapovedam onem , koij uſzem zapovedaiu , toieto JESUSSU y MARIE , Kralyu y Kralicze Nebeſzkem , kak Otecz Szinku , y Zaruchnik Zaruchnicze , odkud opomina uſzeh y uſzakoga moy pobosni Bernardin à Buſto. *Qui igitur vult aliquid à DEO obtinere , accipiat B. Joſeph pro Advocato , & omnia impetrabit.* Gdogod hoche kai od G. Boga zadobiti , nai uzeme za Zagovornika Sz. Josefa ,

Bernard. à Buſto P. 4. ſerm. 12.

fa, y uſza hoche zadobiti, ar veli nadalye ov pobosni, y vuchèni moiega reda chlovek Bernardin. *Cum enim Chriſtus haberet claves Paradiſi, unam dedit Matri ſuæ, & aliam Patri ſuo Joseph: qui autem habet clavem, habet & ea quæ continentur ſub clavi.* Ar imaiuchi Chriſtus Klyuche Nebeſzke, iednogaie dàl Maike ſzvoie MARIE, drugoga pak Otczu ſzvoiemu Josefu: Koi pak ima klyuch, ima y ona koiaſze zadersavaiu pod Klyuchem. *Idem de Desponſ. B.V.*

Sz. Tereſia pako ſzvedochi daie nye bilo obznanieno ovak. *Sicut Chriſtus vivens in hoc mundo voluit ſubditus eſſe Joſeph; ita etiam in Cœlis exiſtens nihil ei pro nobis interpellanti negat, verum omnia libentiſſime concedit.* Kakgoder Chriſtus ſivuchi na ovom ſzvetu hotelie podlosen biti Sz. Josefu; tak tulikai vu Nebu buduchi nikai niemu za naſz proſzechemu nezataiuie, ali zkratchuie, nego uſza kruto rad dopuscha: kai ona z- iednem chudnem pripetcheniem potvergiuie, y ie ovo, da naimre ona kadaie Abule vu ſpanſzkom Orſzagu ieden Kloſter zidala, y zigiuchi vu takove duge opala, da ni imela chim vech Meſtrov plachati, unogo menie dusnikov izplachuvati, vu koie potreboche uteklaſzeie ova ſzlusbenicza Boſia k- Sz. Josefu proſzecſi niega za pomoch, koi takiſzeie nye izkazal, y razveſzeliuſiu, zapovedalie da z- onemi malemi penèzi, koie pred rukami ima, nai nikai neſpara, nego nai marlivo na zidanie trossì, ar na zkorom hoche pomoch obilnu dobiti, y tak be vuchinieno, ar chez mal chaſz iz uſzeh ztran penezi ieſzu nye na dar donaſſani bili, od takoveh, od koiehſze ona nigdar nadeiala ni. *Ah! Nolite pavere, proſalute enim veſtra ad vos me miſit DEUS.* Krichi uſzem y uſzakomu zmegy vaſz N. N. Neboiteſze akoſzte vu neznam kakove teloune ali duhoune potreboche, ar Jaſzem on Josef kogaie G. Bog kvam poſzlal davam pomorem vu uſzeh vaſſeh potrebochah, kai y hochu vuchiniti uſzakomu, koiſze k- mene uteche, y uſſanie ſzvoie vume poſztavi. *In Vita S. Thereſ. c. 6. Ribera.*

Nitije mensega ſzpomenka uredno ono pripetchenie, koiſzeie pripetilo vu Lugdnu Varaſſu leta 1638. Koie izpiſſuie Paulus de Barij od iednoga Kramara, koj doiduchi vu Lugdun na ſzeniem, kade z-iednem ſzvoiem znanczem y priatelom poſſelie po Varaſſu na ſsetanie, y iduchi mimo iedne Kapellicze Sz. Josefa, navernuſſeſze nuter, kade onomu Kramaru povedalie, niegov znanecz unoga-o chuda y Mirakule koiiſzuſze pripetili po pomochi y obrambe Sz. Josefa, kai chuiuch on Kramar taki onde uzelſzie za Patronuſſa Sz. Josefa, koiega pomocs chefz mal chaſz ie zpoznal, ar iziduchi iz Kapelicze poslaſzu ona-o dva zvun Varaſſa takai na ſſetanie, kade od iednoga nepriatela ſzvoga be uſztrelyen y na ſzmert ranien, koi videchiſze vu ſzmertne pogibeli zazvalie na pomocs Sz. Josefa, y nut chuda, iedvaiſzeie preporuchil Sz. Josefu, taki zdrau y friseg ie gore ſztal, prez uſzakoga zlamenia dabi uſztrelyen bil. Ah! *Nolite pavere.* Neboiteſze ſzluge y ſzlusbenicze Sz. Josefa, arie niega k-nam G. Bog poſzlal, da on naſz pomase brani, y chuva od uſzake nagle y nepripaune ſzmerti, y duſsnoga zkvarienia vekovechnoga, ar on. *Imperat iis, qui imperant omnibus.* Zapoveda onem, koij uſzem zapovedaiu. Ar ako decza roditelom ſzvoiem ieſzu dusna ne ſzamo pokorna biti, nego pache uſzaku hvalu y chaſzt izkazuvati tia do ſzmerti za tulike trude y zkerbi, zkoiemiſzu od nyh odhranieni bili. Oh! Gdo bude mogel dvoiti vu tom da JESUS kakti mili Szinek, y MARIA kakti draga Zaruchnicza Sz. Josefu kodſzu negda ne zemlye ſivuchi pokorni bili, dabimu y vezda vu Nebu Kralyuiuchi pokorni nebili? natuliko da unogo zvexum iztinum more Sz. Josef od ſzebe recſi, negie negda govoril ſzebe hvalech on Athenianſzki Purgar Ipſicrates.

Ipſicrates. *Hoc meum imperium eſt, quod imperem iis, qui imperant omnibus.* Ovaie moia chaſzt, y oblaſzt da ia zapovedam-o onem, koij zapovedaiu uſzem. JESUS y MARIA, kakti Kraly, y Kralicza neba y zemlye, zapovedaiu uſzemi

Bla-

Blasenemi duhi vu Nebu, y lyudmi na zemlye, zeuſzemi elementumi y ſztvarmi. Josef pako zapoveda z. JESUSSEM, y MARIUM. *Impro ijs, qui imperant omnibus.* Odkud zpoznatiſze more lehko kak velik Szvetecz ie Sz. Josef.

Rekelſzem malo pervo da decza dusna ieſzu Roditelom ſzuoiem ne ſzamo pokorna biti, nego pache uſzaku hualu, lyubav, y chaſztitia do ſzmerti izkazati, vu koie dusnoſzti Zvelichitel nas Chriſtus JESUS proti Sz. Joſefu kakti predragomu Otczu ſzuomu ni menkal tia do ſzmerti niegove, Ar nam to ſzama Sz. Mati Czirkua ſzvedocsi popevaiuch, O *nimis felix nimis ò Beatus! cuius extremam vigiles ad horã. Chriſtus, & Virgo ſimul aſtiterunt, ore ſereno* O preſzrechni, y preblaseni Josef! koiemuſzu do zkradnie vure Chriſtus y MARIA na ſzlusbu dvorili. Koi zpoznavaiuchi priblisavatiſze konecz ſitka ſzuoiega, y videchi polek ſzebe okol poſztelye ſztati miloga Szinka JESUSSA, y predragu Zaruchniczu MARIU ſzebe dvoreche, y batriveche, pochelie naipervo k-Zaruchnicze MARIE govoriti ovak. MARIA Zaruchnicza draga moia, vidim y zpoznavam nad menum damiſzeie od tebe razluchiti, zato naipervo od Tebe ponizno iemlyem proschenie, akoſzemte kada vu naimensem zbantuval, aliti polek dusnoſzti moie, y urednoſzti tuoie ſzluſzil niſzem: Polek toga hualimti daſziſze doſztoiala mene ſziromaka za tvoga Zaruchnika uzeti, y kakti Goſzpodara ſzuoga lyubiti, y preſtimavati. Tebe pako Szinko moy predragi, neznam kakbi ia znal, y mogel doſztoino zahualnogaſze izkazati proti tebe, za onu preglubòku, y nezgovornu poniznozt tuoiu, zkoiumſze ti Kraly Nebi y zemlye buduchi doſztoial ieſzi mene za Otcza tuoiega uzeti, kod Szin Otczu pokoren y podlosen biti, y od mene ponaſſati: Koi ztremi perſzti zdersavas veſz ſiroki ſzvet; od mene hraniti, y zhranum ozkerblyevati, koi odpiras ruku tuoiu, y napuniues uſzaku ſztvar z- blagoſzlovom; koi vu zraku pticze Nebeſzke hranis. Oh! Szinko mili JESUS, za ove y uſze

oſztale milòsche, y dare mene neurednomu nadelyene, kak naibolye znam y morem tebe hualim, y hualech za oproschenie tebe proſzim, akoti niſzem polek dusnoſzti moie y urednoſzti tuoie duoril, nezameri Szinko mili JESUS priproſztoche, oproſzti ſzlaboſzti, y kerhkoche moie, akoti niſzem doſztoinoga poſztenia odlagal kod ſzluga Goſzponu, chlovek Bogu, ztvar Ztvoritelu ſzuomu. Priblisavaiuchiſze adda uſze blise vura y hip razluchenia moiega od tebe ò Szinko moi premili JESUS! potreba da ia tebe kakti Otecz ſzinu moie blago y imetek vu Teſtamentumu zapiſsem, zruchim, y oſztavim; ti pako da mene kakti Bog chloveka blagoſzlovis, y duſſiczu moiu blagoſzloulyenu na drugi ſzvet poslyes.

Teſtamentum Sz. Joſefa.

Budi adda, y naipervo tebe oſztaulyam moiu Tislyarniczu, koia bude tebe na ſzpomenek one Temnicze, vu koiu budes od Poglaunikov Sidouſzkeh ni kriv, ni dusen poſztaulyen, tulike ſpote y obsanoſzti moral podneſzti.

Oſztaulyam tebe onu cherlenu farbu z-ſnorum zkupa, z-koiumſzi pomagal ti mene bervenia zlamenuvati na obteſzavanie, koia znora tebe nai bude na ſzpomenek oneh bicsev y disciplin, zkoiemi tebe Sidouſzki henkari budu merczvarili, farba bude ſzpomenek tuoie rumene kervi, koiu neverni Sidovi iz tuoiega preſz. Tela uſzu do kaplicze iztochiti hote.

Oſztaulyam tebe on moy raztergani fertuh czimermanſzki, koi tebe bude za ſzpomenek onoga razterganoga plascha, z-koiem tebe pokritoga uſzega odertoga, y ternovum korunum korunienoga Pilatus lyucztvu Sidouſzkomu kazal bude.

Oſztaulyam tebe ono bervenie, y letve, na ſzpomenek onoga bervenia, iz koiega tebe kris bude napraulyen koiegaſzi ti ſzam kakti hudodelnik budes moral na plecheh ulechi na goru Calvarie, y onde na niem megy dvemi tolovaij raſzpet umreti: Letve budu ſzpomenek oneh dveh

ſtangih,

ſtangih, na koieh bude ſzpongia puna chemera zkoiem tebe napiali budu; y ona ſzulicza, zkoium tvoie ſzercze prebodeno bude.

Oſztaulyam tebe Kladivo, Kleschc, Klanfe, y druga selezia, na ſzpomenek oneh chaulov, y kladiv, z- koiemi budes na Krisno drevo prikovan za odkuplyenie, y zvelichenie naroda chlovechanſzkoga.

Ali pred uſzem tem, y naipervo Tebe oſztaulyam milu Maiku tvoiu, y predragu Zaruchniczu moiu MARIU, da ti nye one tvoie Lyubavi, y pokornoſzti nezkratis, y da na nyu zkerb noſzis tia do zkradnie vure tvoie;

Dokonchauſi Sz. Josef Teſtamentum ſzvoy, y govorienie ſzvoie, JESUS, y MARIA, pocheliſzu niemu hvaliti za tuliku, lyubau, zkerb, y vernoſzt, koiuie on proti nym izkazuval tuliko leth, ter kuſſuiuchi oni niemu ieden iednu, drugi drugu ruku, govoreeſi, blagoſzloulyene naibudu ove ruke, koieſzu, k- haſzni uſzega ſzveta pomagale mene odhranitiſze, Oh Otecz moi dragi! Kad adda drugach nemore biti, nego daſze ti odnaſz moras razluchiti, y naſz vu tulikeh nevolyah oude na zemlye oſztaviti, ah! Neoſztavinaſz prez blagoſzlova tvoga, blagoſzlovi kakti Otecz umiraiuchi Szinka, kakti Zaruchnik Zaruchniczu, da mi z- blagoſzlovom tvoiem obiacheni budemo mogli uſze ſzuprotiuchine leglye podnaſſati, y terpeti. Chuiuch ova Josef Sz. pochelſzeie izprichavati, da on ni ureden blagoſzlaulyati onoga, koi uſze ſztvari z- blagoſzlovom ſzvoiem napuniava: Zato prielie JESUS Josefa Sz. deſznu ruku, terie ſnyum ſzebe y MARIV prekriſil, potlam pak y niega ſzamoga, pocheuſimu govoriti. Hodi, hodi ò Blasena Duſſicza do uremena vu Limbus k- onem Sz. Otczem z- veſzelemi glaſzmi, da naimre y ia na zkorom doidem- knym, za oſzloboditi vaſz uſzeh zkupa iz one temnicze, y zmenum ukup odpelyati vu Kralyeſztvo, y diku moiu vekovechnu, kade zmenum budete vek vekoma Kralyuvali; Tebe pako obechem, da budem veren pomochnik uſzake

Kersche-

Kerschene dusse, koiagod na den szpomenka Imena tvoga bude Bogu aldove daruvala, ter iz sitka, y trudov tvoich szpominalasze bude. *Ero auxiliator omni homini in Eccle-*
Isidor. Isol. in Josephina. *sia Justorum*, govori Isidorus Isolanus, *qui in die memoriæ tuæ ò Joseph! DEO sacrificia obtulerit, & qui meditabitur in vita, & in laboribus tuis.* Oh preszrechni adda, y sztoiezerokrat preblaseni ieszi ti ò Josef preszveti! koiszi z- tulikemi y tak oszebuinemi darmi pred szmertium y po szmerti od Christussa Szinka tvoga nadelyen bil, daszeie naimre on doztoial z- predragum Maikum szvoium a Zaruchniczum tvoium ne szamo tebe szmerti doszterchi, y dussiczu tvoiu za diku Nebezku szigurnu vuchiniti; Nego pache y z- tak oszebuinemi privilegiumi y miloschami po szmerti nadeliti; toieto uszem onem na pomoch vu uszeh potrebochah telouneh y dusseuneh bitti, koijgod na denesni dan presz rechnoga szpomenka Imena tvoiega budu Sz. Messe szlusili, ali szlusiti chinili, y koij budu aldove drugeh dèl na chazt tvoiu alduvali, pache y uszem onem koijsze iz sitka, trudov y potov tvoieh, koieszi z- premilem JESUSSEM y MARIUM podneszel szpominali budu, y za koiesze ti JE-
Christ. Vegga c 1. Encom. hom. de laudib. Virg. SUSSU y MARIE molil budes. *O Beatos ergo eos quos Joseph dilexerit!* Krichi Christophorus Vegga. *Et quos sub sua Sanctus iste susceperit protectione; Non est dubium quin innumera beneficia ob illius merita à DEO sint consecuturi.* O Blaseniszu adda uszi oni, koieh Sz. Josef lyubil bude! y koieh pod szvoiu Szvetecz ov uzeme obrambu; Ni dvoine dabi neizbroiene milosche po urednoztih niegoveh nezadobili.

Zakaizato nagovariam y ia vasz N. N. z- rechmi Sz.
8 Mar. Eccl. Matere Czirkve. *Ergo regnantem flagitemus omnes, adsit ut nobis, veniámque nostris obtinens culpis tribuat superna munera pacis.* Adda Kralyuinchega vu Nebu proszemo y molemo uszi mi gresniki, danam on napomoch bude, y grehov nasseh oproschenie nam nai zadobi, pri szmerti nasse danam pomochnik, y razveszelitel bude, dussicze nasse

da

da obiachi, y vu pokoi vekovechni dike Nebezke da zpremi y zapelya.

Tebe adda ò Sz. y Odicheni Pratriarka Josef! nai bude uſzaka hvala, chazt, y dika. Vi, vi ò Blaseni Duhi nebezki! Koij naibolye zpoznavate chazt, y velichanztvo niegovo, chaztetega na meſzto naſz, pokedob daga mi znaſſemi gresnemi ieziki niſzmo uredni, nit moguchni chaſztiti. Ti takai ò Kralicza Nebeſzka prechiſzta MARIA Deu. kakti lyublyena Zaruchnicza naſſega denesniega Sz. Patronuſſa Josefa, koia zverhu uſzeh naibolye znas kulike chaſzti y poſtenia ie ureden on, chaſztiga y poſtui na meſzto naſz: Mi pako uſzi zkupa uſzum poniznoſztium Tebeſze klaniamo ò zmosni Patriarka Josef! Tebeſze zasganem ſzerczem uſzi pobosno molimo, da ti vu uſzeh potrebochah naſſeh zverhu naſz zmosnoſzt tvoiu pokases, vu uſzeh teskochah y nevolyah nam pomores, y vu ſzmertneh ztiſzkah nam na pomoch doides, od uſzeh peklenſzkeh ſzil naſz oſzlobodis, ter duſſicze naſſe vu naruchai tvoi primes, JESUSSV y MARIE preporuchis, y vu vekovechno veſzelye zaneſſes, kade ztobum ukup vekoma veſzelitiſze budemo mogli, Amen.

RAZGOVOR III.

NA DEN BRATOUCHINE Sz. CHISZLA B. D. MARIE.

Infinitus thesaurus est hominibus, quo, qui usi sunt, participes facti sunt amicitiæ DEI. Sap. c. 7.

Nezkonchani Kincs ie lyudem, koiega, koij rabili ieszu, delniki vuchinieni ieszu priatelztva Bosiega.

DAbi mene moguche moie hotenie, y poselenie izpuniti, takbi hotel denesz poseleti, dabi uszi naiotainessi uszega szveta Kincsi naszvetlo dosli; Hotelbi dabi ona dva zlata potoka obilno tekla Patoclus y Hermes imenuvani; Hotelbi seleti dabi usza bogaczstva, y kincsi, koiecie potrossil Salamon zigiuch onu veliku Czirkvu Jerusalemszku. Usze, koiecie potrossila Semiramis vu iacheniu postany Babilonszkeh, Usze koiecie potrossila Artemisia napraulyaiuch on veliki Mausoleum. Usze, koiecie potrossil Alexander vu crifraniu szvoie Palache Kralyeuzke. Usze koie lyuctvo Varassa Rodi ie potrossilo podisuch onoga viszokoga Colossussa. Usze Kincse, koieszu potrossili Asianczi na szvoiu Efesianszku Czirkvu, y usze one koieszu

Rim-

Rimlyani potroſſili zigiuch Amfiteatrume ſzuoie. Hotelbi seleti dabi ſze uſze Rude ſzreberne y zlate koieſze po gorah uſzega ſzveta nahagiaiu nakup ſzpravile. Hotelbi dabi uſzeh kralyev, y Ceſzarov drago kamenie zpalerano nakup zneſſeno bilo, kakti y veſz dragi Giungy ne ſzamo Kralyicz Sabe y Cleopatre nego y veſz on koiſze na zemlye y vu glubinah morſzkeh nahagia. Hotelbi ſeleti dabiſze uſzi penezi kaijh e goder do ſzada zkovano bilo, na iedno meſzto poſztaulyeni bili. Hotelbi iednum rechium ſeleti dabi uſze ono kaiſzem ia moie dni videl z- ochima moiemi, z- rukami tipal, y z- nogami teptal zlato, y drago kamenie bilo. Dabiſze pak ovo moie hotenie, y poſelenie izpunilo, y ova uſza od oka chlovechanſzkoga videti mogla, biliſze mogel naiti na ſzvetu koi chlovek, koibi znal y mogel preſtimati y preczeniti uſze ove kincse? nai zverhu toga ſzudi, y govori gdo kai hoche; ja kuliko zpriproſztem moiem razumom ſzudim, velim, daga ni razuma chlovechanſzkoga koibie mogel preſtimati, unogo menie ie takov iezik koibie mogel preczeniti. Ali ako ia vaſz N. N. danaſz zapelyam vu iednu komoru punu kincsev prez kraia y koncza lepſeh, preſtimaneſſeh, y obilneſſeh, negſzu uſzega ſzveta kincsi, da pache uſzi ovoga ſzveta kincsi, proti kincsem onem, ieſzu menie, negie blato naproti zlatu, y dragomu kameniu; y tako neſtimam niti neveruiem, dabiſze koi naiblaseneſſi duh na nebu, unogo menie koi tak muder chlovek na zemlye naſſel, koibie znal preſtimati, y preczeniti. Ova pako komora druga ni, kak Bratovchina Preſz. Chiſzla, puna Milosche, y darov Bosanſzkeh, ar veii *Michaël ab Inſulis*, Biskup iz Salubrie k- chaſzti ove Sz. Bratovchine ove rechi, *Non eſt donum, non eſt gratia, quod, & quam, Archiconfraternitas Roſariana in ſe non complectatur.* Niga dara, niga milosche, koiega, y koie ova Sz. Bratovchina vu ſzebe nezadersava. Zakaizato on Redounik Sz. Dominika; koije letta 1661. vu Conſtanczie Varaſſu od huale y chaſzti ove preſz. Bratovchine Chiſzelſzke, iednu knigu

Michaël ab Inſul.

zkomponuval, y van na ſzvetlo dal, nyeie ov prelepi Titulus dàl *Spiritualis Thſauri Camera.* Duhounoga kincsa komora, koiu komoru unogi Sz. Otczi Pape ieſzu napunili z-neizbroienemi, y nepreczenienemi kincsi duhounemi Sz. Proscheny, od koieh kincsev rauno, chinimiſze daie Duh Sz. po mudrom Salamonu hotel nam obznaniti z-ovemi rechmi, *Infinitus Theſaurus eſt hominibus, quò, qui uſi ſunt, participes facti ſunt amicitiæ DEI.* Nepreſzesen kincs ie dan lyudem, (po Bratovchine toiero Sz. Chiſzla) koiega kincza koijgod ieſzuſze terſzili (po zapiſzaniu naimre vu ovu Sz. Bratovchinu) dobiti, delniki ieſzu poſztali lyubavi, y priatelſztva Boſiega. Ove pako komore kincsa Boſzanſzkoga Komornicza ie MARIA Dev. koia, kak iako lyubi? y kak obilno nadelyuie z-kincsi Bosanſzkemi uſze ſzuoie-verne y pobosne? Boſieh milosch, lyubavi, y priatelſztva kak delnike chini? pokazati hochu.

Quando, & in quem finem fuit inſtit. hæc confrat.

Bratovchine Sz. Chiſzla naiperva y naivexa pochetnicza, ie B. D. MARIA, ar pod Papum Innocencziuſſem III. Ovoga imena podignuſſiſze nekoij proti Sz. Katol. Vere blizu Varaſſa Tolose vu Franczuzkom Orſzagu, odkud ona-duhouna kuga pochelaſzeie y po unogeh varaſſeh Latinſzke zemlye raſſiriavati na veliku zbantu Sz. Vere proti koie oni neverniki boriliſzuſze ne zamo z-ieziki krivch navukov, nego y z-oruſiem, kai doznauſi Sz. Otecz Papa Inocenczius III. chlovek velike mudrozti y ſzvetozti, vuchinilie Cruciatu, koie Glavar y General ie bil Grof. Monfort Szoldat ſzrechen y ſzpameten, koi pod ſzobum imelie 10. jezer Junakou oborusneh, y kaiti Sz. Otecz Papa boiechiſze da ov niegov Redouni ſereg morebiti bi obladan bil, od nepriatelſzke ſzile, zato miſzlilie ſzuoiem oborusnem Junakom pripomochi Sz. molitvum, koia vechkrat ie iaksa od uſzakoga oruſia. Zakaizato znaiuchi Sz. Otecz dobro ſzvetozt Sz. Dominika, poſzlalgaie tamo megy one Heretnike da on ſzuoiem prodekuvaniem, y molitvami zkerbiſze potiſſiti one zmutnie vu Sz. Vere Kathol. koiu zapoved razumeuſi

meuſi Sz. Dominik takiſzeie od pravil na put, y kaiti poſzel ie bil velik, zato preporuchalſzeie zasgano B. D. MARIE, damu ona nai bude na pomocs, y prosnia niegova ni bila zahman, armuſzeie MARIA Dev. izkazala, niega obatrivela, y nauchila kak mora Sz. Chiſzlo moliti, kakti molitvu nye naidragsu y naiprietneſſu, obechauſſimu ſzrechno telouno y duhouno predoblyenie oneh Sz. Vere protiunikov y tako pochelie Sz. Dominik prodekuvati, preporuchati pobosnozt k- Sz. Chiſzlu pred uſzem onem Redounem ſeregom, y uſzemi drugemi Szoldati, koi buduchi od Sz. Dominika obatriveni podignuſſeſze proti nevernikom Sz. pak Dominik pochelie moliti Chiſzlo kadaſzuſze oni pocheli z- oruſiem proti nepriatelom boriti, y tulikaie bila pomocs MARIE Dev. zbok onoga Sz. Chiſzla, daſzu naſſi taki pocheli ſzrechno predobivati, doklamſzuie zeuſzema y obladali, akoprem unogo jezer ie vech nepriatela bilo, neg naſseh. Po koiem obladaniu Sz. Dominik z- molitvum Sz. Chiſzla obernulie na pravu veru katolichã. Szto jezer person zmegy Heretnikov. Ali cheſz 200. Ieth po ſzmerti Sz. Dominika bilaſzeie zaterla pobosnoſzt Sz. Chiſzla z- meſtrium duha peklenoga, leta pak 1470. izkazalaſzeie MARIA Dev. iednomu Redouniku pobosnomu Sz. Dominika imenom B. Alanu vu Britaniæ, zapovedauſſimu da ponovi pobosnoſzt Sz. Chiſzla, vuchechiga kak mora on takai lyudi vuchiti moliti toieto 15. Otecznaſſev. 150. Zdraveh Marijh, govorecſimu da megy uſzemimolitvami mene y Szinku moiemuie naidragsa, y naiprietneſſaje ova molitva ter naimre kadaſze vu nye ſzpomenek chini od ſitka y ſzmerti moie y Szinka moiega, zkoium molitvum berse neg zniednum drugum od mene y Szinka moiega moreſze uſzaka miloscha zadobiti. Zakaizato B. Alanus pochelie taki prodekuvati, nazveschati, y vuchiti lyudi na pobosnozt Sz. Chiſzla, koieie on uſzigdar vu rukah ſzuoieh noſzil, koiemu B. chloveku pripomoglaie natuliko B. D. MARIA da vu malom chaſzu unoſina lyudi ieſze zkupa ſzpravilo k- B. Alanu y iednu Bratov-

chiniu Sz. Chiſzla vuchinilo, koia Bratovchina potlam bilaie potvergiena od Sz. Otczev Papih, y z-kincsi unogeh Proscheny nadeliena.

Nekoi Cavalyer iz Dvora Alberta Markeza Brandeburga zezidauſi za ſzvoi ſztan y prebivalische iednu lepu veliku, Goſzpoczku Palachu, zverhu urat pako one Palache vuchinilie zapiſzati oveh 5. liter A. R. N. G. P. kaije pak ſnymi hotel na znanie dati? toga piſzecz Eneas Sylvius neizpiſſuie, nai bude kaiſzi hoche; Ja vendar k-czilyu vezdasniega govorienia moiega poſzuginiem od niega oveh 5. liter, y nye zapiſzuiem zverhu urat ove Komore pune Kincsev Bosanſzkeh Bratouchine toieto Sz. Chiſzla, koie litere A. R. N. G. P. ovak tolmachim. *Archi Confraternitas Roſariana Noſtra, Gratiis Plena.* Bratouchina zverhu uſzeh Bratouchin Sz. Chiſzla, Milosch ie puna. Odkud nechudimſze nikai da Koruniene Papinſzke, Ceſzarſzke, y Kralyeuſzke glave, Biskupi. Erſeki, Cardinali, y Herczegi, z-oſztalum uſzum Goſzpodum velikum, natulikoſzu uſzigdar preſtimavali, chaſztili, lyubili, y z-velikemi Darmi nadelyuvali ovu preſz. Bratouchinu; Nitiſze chudim daſze vu ove Sz. Bratouchine tuliko iezer millionov Bratov, y ſzeſztrih zapiſzanch nahagia, y bròi, kaiti oni dobro znaiu kuliki, y kakoviſze vu ove Komore Kincsi nahagiaiu? Kak lyublyena, y dareslyva ie Komornicza y Saffaricza Bosanſzkeh Kincsev MARIA Dev. zeuſzemi onemi koij na nye chaſzt mole uſzaki dan Sz. Chiſzlo oſzebuinem pak nachinom takovumſze izkasuie proti onem koijſzu vu ove Sz. Bratouchine zapiſzani.

Kuliko adda ona te takove lyubi? poſzvedochitinam mogu ovo, nekoiega ſzadasnie velikoga Prodekatora Mark Antona rechi. *Eſt tam immenſus amor, quem SS. Virgo portat erga devotos ſibi, præcipue qui ſe exercent in devotione SS. Roſarii, quod nimium excedat capacitatem intelligentiæ noſtræ.* Je tak neſzmerna lyubav, koiu Preſzveta Devicza noſzi proti pobosnem ſzvoiem, naulaſztito onem, koij Sz. Chiſzlo po-

Mart. Ant. Zterni. Roſa. 16.

bosno

bosno mole, da prevech nadhagia razum nas, toieto da ni mocsi z-razumom chlovechanzkem nye lyubavi preſzechi, koiu ona ima proti onem koij na nye chaſzt Sz. Chiſzlo pobosno mole. Odkud Blaseni Alan on veliki ſzluga y priatel MARIE Deu. veli, da ni bilo nigdar na zemlye Otcza, niti Matere, koijbi ſzvoie iedino dete tak iako lyubili bili, kod MARIA Deu. lyubi ſzvoie pobosne, koijſze nye klaniaiu Sz. Chiſzlo uſzaki den pobosno molecs. *Quoniam ipſa plus amat quemlibet in ſuo pſalentem pſalterio, quam poteſt facere totus mundus Patrum aut Matrum habentium unicum filium.* Veli Blaseni Alanus. Oh! Kulikaie adda to lyubau Kralycze Nebeſzke? ar ako naſzvetu ni vexe lyubavi od one, zkoium Roditeli ſzvoiu deczu lyube; vendar iosche vexum lyubauium MARIA ſzvoie pobosne lyubi, odkuda opominanaſz lepo Blaseni Alanus govorecſi. *Qui igitur vultis ditari, & miſericordiam in præſenti, & gloriam in futuro accipere? ſtudioſè offerte Virgini MARIÆ dictim hoc Pſalterium.* Koigod adda selite bogati poſztati, y miloschu na ovom, na drugom pak ſzvetu diku nebeſzku zadobiti? marlivo alduite MARIE Deu. uſzaki den Sz. Chiſzlo.

B. Alanus.

Idem.

Gdo nebi hotel veruvati, y potverditi, dabi prevech velika, y nezgovorna lyubau bila iednoga Kralyeuſzkoga Szina, ali kchere, koi doznauſi za koiega naimensega ſzluſiczu daie vu vuze, y iur na ſzmert oſzugien, terbiſze hoteli ſzami vu ſzusanztvo dati, dabi ſzlugu ſzvoga oſzloboditi mogli, oh od teh takoveh moglobiſze recsi, da *Majorem hac dilectionem nemo habet.* Vexe od ove lyubavi, nigdor nima. Takovu lyubau proti narodu chlovechanſzkomu Szin Kralya Nebeszkoga Chriſtus ie pokazal, videchiga pod oblaſztium uraga peklenoga, y na ſzmert vekovechnu oſzugienoga, daie naimre on ſzam doſſel na zemlyu za oſzlobagiatga, daiuch ſzam ſzebe vu ſzusanztvo, na muke, y na ſzmert. Oh! nezgovorna lyubav. Takovu takai lyubav ima y Kralicza Nebeſzka proti ſzvoiem pobosnem ſzluſiczam, y ſzlusbeniczam Bratie y ſzeſztram Sz. Roſaria

ſaria daie naimre ona gotova za lyubau uſzakoga oſztaviti Diku Nebeſzku tia do ſzudniega dneva, y pokoru chiniti za niega, onu, y onakovu, kakovu bi on ſzam za grehe ſzvoie chiniti moral, pervo, negobiga puſztila ſzmertium vekovechnum umreti; kodie to ona ſzama ne ienkrat, nego vechkrat povedala, y obznanila pobosnomu ſzluge-
B. Alan. par. 4. c. 24. ſzvoiemu B. Alanu, kod on ſzam ſzvedochi. *Prout ipſa Domina noſtra Virgo MARIA aliquoties revelavit; Tantum amat quem libet peccatorem ſibi ſervientem, ut ipſa quantum in ſe eſt, vellet dimittere gloriam ſuam uſque ad finem mundi, & pro ipſo agere pœnitentiam in hoc ſæculo, antequam ipſe damnaretur.* Oh prelyublyena, y premiloſztiuna Kralycza Nebeſzka, y Mati naimiloſzerdneſſa uſzeh gresnikov MARIA! Kulika, y kakova ie to tvoia lyubav proti nevolynomu gresniku, koi tebe ako liſztor Sz. Chiſzlo molecs chaſztì, y poſtùie?

Ali polahko veli B. Alanus povem nekai vech od lyubavi MARIE proti pobosnem ſzvoiem, oh! ter kaibinam vech mogel od nye lyubavi povedati ò Blaseni chlovek? Imate znati (veli Blas. Alanus) daie tulika lyubau MARIE proti pobosnem ſzvoiem Bratie y Szeſztram naimre Sz. Roſariuma illiti Chiſzla, daie ona uſzigdar gotoua, y pripraunа, kulikoie od nye ſztrani terpeti, uſze muke, koie terpè uſze duſſe na drugom ſzvetu, nego prepuſztiti iednu liſztor ſzamu duſſu od Szinka ſzvoga oſzuditi vu muke vekovechne, koiaie nye Sz. Chiſzlo terſzilaſze pobosno mo-
Idem. ibid. liti. *Quoniam* (rechiſzu B. Alana) *ipſa tantum diligit quemlibet ſibi pſalentem in hoc pſalterio, ut potius vellet pati quantum in ſe eſt (ut fideliſſime revelavit) pœnas omnium animarum, quam ipſum damnandum.* Oh! oude oude priſzilyenſzem podignuti glaſz moy, y zakriknuti Sz. Isaiaſſem Prorokom-
Quis audivit unquam talia? Gdoie nigdar chul kai takovoga povedati od Matere koìe, akoprem neznam kak zalyublyene vu dete ſzvoie?

Zachudilaſzeie bila negda Sz. Elizabet, kadaie zagledala ovu Preſzlaunu Mater Boſiu k- ſzvoie hise doidu-

chu,

chu, y pochelaie govoriti. *Unde mihi hoc, ut Mater Domini mei veniat ad me?* Odkudaie mene to, da Mati Goſzpona moiega ide kmene? Ah moremoſze ſztanovito mi unogo bolye zachu iti, y krichati pitaiuch, Odkudaie ta miloscha iednomu gresnomu chloveku, da Kralicza Neba y zemlyè, y Mati Boſia, za lyubau niegovu hotelabi oſztaviti Diku Nebeſzku, y poyti ne ſzamo na ov ſzvet, nego pache y vu purgatorium, ali y vu pekel muk terpet, akobi potreba bilo, ſzamo za obchuvati ſzvoiega pobosnoga, akoprem drugach y gresnoga vu nye nedoyti; ter nili to chuda uredno? ie ſztanovito: ali ako pak mi premiſzlimo onu nezgovornu naſzladnozt, radozt, y veſzelye, koie MARIA Dev. chùti, kada vidi koga pobosno moliti Sz. Chiſzlo, y ſnym ſzebe chaſztiti, preſztaneſze chuditi, nebuduchi nyoi nikakva molitva, ſzlusba, nit pobosnozt dragsa, od Sz. Chiſzla, kodie y to ona ſzama obznanila Blasenomu Alanu, y rekla. *Hoc genus orandi ad impetrandam Divinam miſericordiam accomodatiſſimum, mihique gratiſſimum eſt.* Ov nachin molitve k zadoblyeniu Boſie miloſzerdnoſzti ie naiprikladneſſi, mene naidragſi, y naipovolyneſſi. Ako bi pak gdo selel znati, zakai molitva Sz. Chiſzla MARIE Deu. ie naidragsa zmegy uſzeh drugeh molitvicz y pobosnoztih? Toga nai mene nigdor nepita, nego ſzamo nai poſzluſſa onoga zmegy naidragseh priatelov MARIE Sz. Bernarda, koije ureden bil iz nye Divoiachkeh Perſzih Divoiachko mleko ſzeſznuti, kak naimre on ſzam ſnyum govori. *Eſt tibi, inquit, ò Virgo MARIA! quaſi oſculum imprimere, hunc verſiculum audire Ave MARIA. Toties enim oſcularis, quoties per Ave ſalutaris.* Je tebe ò preſz. MARIA! Kakti kusnuti, kadagodſze chuies pozdraulyati zdrava MARIA. Tulikokratſze chùtis kuſſuvati, kulikokratſze chuies pozdraulyati. Oh Kulika adda mora radozt, y naſzladnozt vu ſzerczu MARIE biti, kadaſze chuie ne ienkrat ali dvakrat, nego ſzto y pedeſzetkrat uſzaki dan pobosno pozdraulyati, pozdraulyaiuch Kuſſuvati, morem ſztanovito recſi, da MARIA chùti uſzi-

Luc. 1.

B. Alanus.

S. Bernard. Sup. Miſſus.

gdar onuliku radoſzt, ako ne y vexu, kulikuie chutila, kadaſzeie naipervich zachula po Arkangelu Gabrielu od ſztrani Boſie pozdraviti; zatoie ienkrat B. Alanu rekla. *Toties me gaudere feciſti, quoties me in pſalterio meo ſalutaſti.* Tulikokrat menefzi razveſzelil, kulikokrat Chiſzlo molech mene ieſzi pozdravil.

B. Alan. de laudibus pſalt. c. 4.

Zpoznauſi do ſzada veliku lyubav MARIE Dev. kakti Komornicze Kincsev Bosanzkeh proti uſzem onem koij nyu chaſztè molech uſzaki den konche ieden del Sz. Chiſzla ako czelogaRosariuma iliChiſzlanemogu,koie czeloChiſzlo zadersavaſze vu 150. Zdraveh Mariah, oſzebuinem vendar nachinom izkasuie ſzvoiu lyubav oſzebuinu proti Brattie y Szeſztram, koijſzuſze zapiſzali vu nye Sz. Chiſzla Bratouchinu. Da MARIA Deu. lyubi, y pomase uſze one koij na nye chaſzt uſzaki dan mole Sz. Chiſzlo, a iosche pak bolye one, koij czel Sz. Roſarium, tobivamſze moglo N. N. z- Hiſtoriami neizbroienemi potverditi, koiehſzu pune knige, da pache uſzakidenſze pripechaiu, zmegy koieh dve, ali tri nakratkom hochu napervo donezti, iz koieh uſzaki ſzpametni lehko bude mogel zponati lyubav, pomoch, y obrambu MARIE Deu. proti pobosnem ſzvoiem.

Ex Brato Florido par. 2. lib. 3. c. 25.

Naipervo cstem od iedne Divoike vu Varaſſu Egra, Orſzaga Bohemie, koia buduchi ozkruniena, z- velikem ztrahom chakalaie poroda boiechiſze ſpota y obſanozti, iduchi neki dan k- Prodecstvu, na koiem chuiuchi Prodekatora govoriti, da uſzaki Boſi Kerschenik koigoderie pobosen B. D. MARIE, y na nye chazt moli uſzaki dan Sz. Chiſzlo, naiſze neboi vu kakovu obsanozt opazti, zverhu koieh rechih obatrivelaſzeie ona Kerschenicza ozkruniena, vuchinilaſzeie taki zapiſzati vu Bratouchinu Sz. Chiſzla, y nyeie pochela moliti z- oſzebuinum pobosnoztium, preporuchaiuchiſze B. D. MARIE, y obdersavaiuch marlivo pobosnozt tia to poroda, y buduchi ſzama vu iedne komore, porodilaie iednoga Szina, y nyega zbok ſzrama ie zaklala taki, y pod poſztelyum zakopala. Hotechi pako

G. Bog

G. Bog dati na znanie moch, y iakozt Sz. Chiſzla, prepuztilie daſzeie nye greh ieden y drugi doznal, koia bilaie uloulyena, y na muku potegniena, gdeie valuvala ſzvoie lotrie, y lyudomorztvo, zbok cheſza oſzugienaie bila od Pravicze daſze ſiva zakopa, kodie y bila zakopana; ali chez nekuliko dan chulſzeie salozten glaſz iz onoga groba, proſzechi dabiu odkopali ar umreti nemore, dopelyan tamo ieden Redounik pred koiem odkopanaie bila, ſiva, zdrava, y friska naidena Divoika, povedalaie kak ona ni mogla umreti, akoprem vu leſzu zaperta, y pod tulikum zemlyum buducha, ariu B. D. MARIA ni puſztila umreti zbok Sz. Chiſzla koieie ona uſzaki dan na chazt B. D. MARIE molila, da pache zapelyalaiuie bila MARIA Deu. pred peklenzka urata, y pokazalaieie bila muke za nyu zbok oneh grehou pripraulyene, dabi ona nebila Chiſzla molila, y toie ona z- priſzegum potverdila, od potlam pako tèm pobosneie ie molila, y miloztiune maike MARIE za tuliku miloschu zahvalnuſze izkazuvala tia do ſzmerti, y ſzrechno umerla. Oh! pravo adda pravo Michaël ab Insulis Biskup Salubriski govori. *Non eſt donum, non eſt gratia, quod, & quam Archiconfraternitas Roſariana in ſe non complectatur.* Niga dara, niga milosche, koiega, y koie Brattouchina Sz. Chiſzla vu ſzebe nebi zadersavala, zakaizato govori na dalye recheni Biskup Salubriski Michaël ab Insulis. *Qui ex corde ad ſerviendum Beatiſſimæ Virgini in hac confraternitate ſe obtulerit? in omnibus adverſitatibus protegetur, & finaliter non peribit.* Gdogodſze iz pravoga ſzercza B. D. MARIE na ſzlusbu vu ove Brattouchine alduie? vu uſzeh ſzuprotiuchinah bude branien, y na konczu nesche poginuti, kodſze ta iztina iz povedane Hiſtorie zpoznati zadozta ochivezto more.

Michaël ab Inſulis apud Carthuſen.

Idem. Ibid.

Drugu ne mensega chuda urednu poveda Pater Arkangel Caracci od iedne male Deklicze, koia od Matere ſzvoie nauchena, y privuchena uſzaki dan Chiſzelcze moliti kchazti MARIE Deu. neki den noruiuchiſze z- drugemi Dekliczami

P. Archang. Caracci in Tract. de Roſario par. 4.

kliczami polek iednoga potoka, poskalilaſzeie, vu potok opala, y taki utonula, kai doznauſi nye Matti, doteklaie k-potoku; y vuchinilaie izkati kcher ſzvoiu, koiu voda preczek dalko odneſzlaie bila, y zato keſzno naidena, y van mertva izulechena, nad koium saloztna Matti pochelaſzeie kakti tuſiti proti Deu. MARIE, daiuie puztila vu potoku utopitiſze, buduch da kchi uſzaki dan na nye chazt ie Sz. Chiſzelcze molila. Zato akoie ſitek poverne nazad? obeche ſzebe y kcher zapiſzati vu Bratouchinu Sz. Chiſzla, y Sz. Chiſzlo da hoche y z-kcherium zkupa do ſzmerti pobosno uſzaki dan na nye chaſzt moliti. Nut chuda velikoga ios pravo tusna Matti, ovoga zagovora ni vuchinila, daſzeie kchi pochela gibati, gledati, y kakti od ſzna ſzmeiuch gore ſztaiati, zdrava y veſzela z-Materium domov ieſze povernula, y obedve do ſzmerti MARIE Deu. vu Sz. Bratouchine pobosno ſzluſile.

Dionyſius Carthuſ.

Niti ſzamo Sz. Chiſzlo od ſzmerti telounè, y duſſeunè oſzlobagia, nego pache Duſſicze iz Purgatoria izpelyuie, y vu diku Nebeſzku zapelyuie, kodſze ova iztina more zpoznati iz ove lepe Hiſtorie koiu piſſe Dionyſius Cartuſianus od dveh Brattov koijſzuſze iako lyubili, zmegy koieh ieden preminuchi iz ovoga ſzveta, za koiem drugi ni preztaial saloztitiſze y plakati, ali moliti nikai, chez dva meſzecza dan po Boſiem prepuſcheniu pokazalaſzeie duſſa preminucha ſivomu Brattu uſzemu saloztnomu, povedaiuchimu da salozt, y plaes nyegov, nye nikai nepomase vu oneh purgatoriumzkeh mukah, koie iur tuliko uremena terpeti mora. Nego moras znati Bratte dragi (govorilaie duſſa) da B. D. MARIA na dan kadaie Szinka ſzvoga rodila, z-unoſinum Angielzkeh blaseneh Duhov doslaie va Purgatorium, koij Angeli unoſinu Chiſzel ſnyum ieſzu doneſzli bili, y unoſinu Duſſicz, za koieſzu naimre ona Chiſzla molyena bila, iz purgatoriuma ie izpelyala, kadaſzemſze y ia nadeial od tebe koie chiſzelcze dobiti, alimeie uſſanie ukanilo, ar niednoga iosche niſzi zame izmolil,

lii, y tako Angeli mene niſzu nikai doneſzli, zato nitiſzem oſzlobogien od ovch ztraſſneh muk. Imas pako znati da MARIA Deu. rauno ovakovem nachinom na Vuzmeni dan doide knam, konche onu noch izmoli za me Chiſzlo, daſze budem mogla oſzloboditi ovch mùk, y akotiſze vech neizkasem? tako znai daſzem yu Nebu.

Nut N. N. kak MARIA pomase y one po ſzmerti, koij vu nye Sz. Bratouchine niſzu zapiſzani, kuliko pako uno go bolye pomase chuva y brani Brattiu y Szeztre ſzvoie koij nyu marlivo y pobosno pozdraulyaiu z- naklonõ Angelzem molech Sz. Chiſzlo za ſive y za mertve, zakai zato opomina Sz. Bernard uſzeh y uſzakoga ſivuchega Kerschena Chloveka. *Salutate MARIAM frequenter, ut & illa vos reſalutet.* Pozdraulyaite MARIU po guztom, da y ona vaſz pozdraulyala bude, po guztom pako pozdraulyaſze ona kadatiſze Sz. Chiſzlo moli. Moy pako Serafinzki Navuchitel Sz. Bonaventura govori. *Libenter nos MARIA ſalutat cum gratia, ſi nos eam libenter ſalutamus cum Ave MARIA.* Radda naſz MARIA pozdraulya z- miloschum, ako mi nyu raddi pozdraulyamo z- Zdravum MARIUM. *S. Bonav. p. 1. q. 27.*

Da pako MARIA brani pobosne ſzuoie, koij nyu raddi po guztom pozdraulyaiu molech Sz. chiſzlo, ter naimre od zkvarienia vekovechnoga; Toſze potverditi more z- onem vigieniem, koieie negda ieden pobosni MARIE Dev. Szluga iz Reda Dominikanzkoga vu huhu videl: koie vigienie Clemens de Cloſſa ovak izpiſſuie, toieto da buduchi vu duhu zameknien, videlie Sz. Dominika, y Sz. Ferencza Serafinſzkoga, daſzu dersali iednu veliku knigu vu rukah (koia kniga ie bila *Liber Vitæ*, kniga ſitka) vu koie knige bilaſzu zapiſzana imèna zlatemi literami uſzeh pobosneh Brattov y Szeſztrih Sz. Chiſzla. Akoſze to nebi zadoſzta komu videlo? da naimre MARIA Dev. nepuscha niednoga ſzuoiega pobosnoga Bratta ali Szeſztre Sz. Chiſzla poginuti, takſze ia ſzvedochim z- iztemi peklenemi duhi, ar ia eſtem da buduch jenkrat od ied- *Clemens de Cloſſa.*

noga pobosnoga MARIE Dev. ſzluge Reda Sz. Dominika, nechiſzti duh izganian iz iedne obſzedene perſone, y buduch izpitavan kaimuſze vidi od Bratovchine Sz. Chiſzla, y buduch zaklinian vu imenu Prechiſzte MARIE Dev. da iztinu ochito povè, on akoprem Otecz Laſih, y nepriatel iſztine, moraliuie vendar valuvati ovak govorecs. *Nullum in exercitio SSmi Roſarij perſeverantem, æternos inferni ſubire cruciatus.* Nieden vu ſzlusbe, y pobosnoſzti Sz. Chiſzla ſztalen obſztoiuchi, vekovechneh, muk nebude priſzilien podnaſſati, Oh! ſzrechniſzu adda uſzi pobosni Bratti y Szeſztre Sz. Roſariuma, koi uſzaki den na chaſzt MARIE Dev. ako nemogu czelo, konche ieden del Chiſzla toieto 6. deſzetkih mole, ar ti takovi ieſzu ne ſzamo od MARIE Dev. lyublyeni, vu uſzeh telouneh y duſſeuneh nevolyah pomagani, od uſzeh pogibelyh branieni: Nego pache y od Sz. Otczev Papih z unogemi kincsi duhounemi, toieto unogemi Sz. Proschenу ieſzu nadelyeni.

Za videti adda ov duhouni kincs koiſze vu komore ove Sz. Bratovchne nahagia, koi ſeli znati, kulikie? y kakovie? nai poſzluſſa, y naipervo nai uſzaki zna, y dobro zapameti, da leta 1487. Innocenczius VIII. Sz. Otecz Papa ovoga imena dalie Brattom y Szeſztram puno, obilno Proſchenie od uſzeh nyhoveh grehov ienkrat vu ſivotu, y na zkradnie vure, koigod uſzaki tieden mole veſz Sz. Rosarium, toieto czelo Chiſzlo. Nahagiam da leta 1497. Xiſtus IV. ovoga imena Papa, na prosniu Herczega Britanie za uſzaki put kada koi Brat ali Szeſztra Sz. Rosarium moli, dalie 5. leth proschenia. Nadalye, Adrianus VI. ovoga imena Sz. Otecz Papa dalie Brattom y Szeſztram obilno proschenie na zkradnie vure, koij budu prez ſzmertnoga greha umirali y yu ſzuoieh rukah dersali blagoſzloulyenu ſzvechu Sz. Chiſzla, ovo proschenie potverdiliſzu potlam Sz. Otczi Pape Clemens VII. Paulus III. y Julius III. Pius pak III. Sz. Otecz Papa dalie Brattom y Szeſztram

ove

ove Sz. Bratovchine Proschenie obilno, koijſze na mladu Nedelyu ſzpovedù y pricheſztè, y onem koij Oltar MARIE Dev. od Sz. Chiſzla pohode on dan. Pius V. Sz. Otecz Papa dalie Proschenie obilno uſzem Vernem Kerschenikom gdaſzegod koi vu ovu Sz. Bratovchinu zapiſſe, Oltar MARIE Dev. Sz. Rosaria pohodi, y pred nym konche ieden del Sz. Chiſzla zmoli.

Je y zdrugemi neizbroienemi Proschenij ova Sz. Bratovchina kakti z- tulikemi kincsi duhounemi nadelyena, y napuniena koiehmene nedopuscha vreme napervo donaſsati. Da pache ne ſzamo ovoi Sz. Bratovchine, nego y uſzem onem koij vu nye zapiſzani niſzu, ter vendar Sz. Chiſzlo mole ieſzu unoga, y preunoga Proschnia dana. Ali akoſzu prem Sz. Otczi tak velika, unoga, y obilna proschenia dali ovoi Sz. Bratovchine, daſze mogu od nye z- iſztinum recsi one Duha Sz. rechi *Infinitus Theſaurus eſt Hominibus.* Daſze naimre vu ove Sz. Bratovchine kakti vu iedne komore nahagia kincs nepreſzesen od Sz. Otczev Papih lyudem dan, tak da akobiſze koij neznam kak veliki gresniki nasli, ter akobi liſztor k- chaſzti komornicze ove komore kincsa terſziliſze uſzaki den konche kuliko tuliko od Sz. Chiſzla moliti, onabi nyh prez uſzake dvoinoſzti vuchinila delnike lyubavi, milosche, y priatelſztva Boſiega, ar naſz to vuchi Duh Sz. po mudrom Salamonu, *Quo qui viſi ſunt participes facti ſunt amicitiæ DEI.* Zeuſzemi vendar Proscheny od Sz. Otczev Papih ovoi Sz. Bratovchine daruvanemi; MARIA Dev. ni bila kontenta, nego ona iosche ſzama pridaie kodie negda obznanila iednomu pobosnomu ſzluge ſzuomu iz Reda Carthuſianſzkoga, *Quamvis, inquit, ad meum pſalterium multæ coneeſſæ ſint Indulgentiæ, ego tamen ultra illas, devote ſine culpa mortali, & flexis genibus meum pſalterium orantibus, pro qualibet quinquagena multo maiora addam.* Ako rauno Chiſzlu moiemu unogaſzu dopuschena proschenia, Ja vendar zverhu uſzeh uſzem pobosno prez ſzmertnoga greha y klechech molechem

Apud Alanum par. 5. c. 45.

chem Chiſzlo czelo, za uſzakeh 50. zern, unoga vexa-
proschenia pridam: Ar *In extrema hora ipſius pro fideli ſervitio plenariam remiſſionem â pœna, & â culpa omnium ſuorum criminum ei indulgebo.* Ar na zkradnie niegove vure, za vernu ſzlusbu mene izkazanu, puno y obilno oproschenie od kaſtige y uſzeh grehov niemu hochu dati.

Szrechna adda ſztoiezrokrat Brattia y Szeſztre ove Prez. Bratovchine ieſzu, koij za Mater, pomochniczu, y uſzeh Bosanſzkeh kincsev komorniczu imaiu MARIU Dev. ako naimre nye na chaſzt uſzaki dan z- chiſztem prez ſzmertnoga greha ſzerczem, akoie moguche klechech Sz. Chiſzlo mole: Ar ona te takove ſzuoie pobosne, vu ſitku, na ſzmerti, y po ſzmerti z-darmi, miloschami, y blagoſzlovi Boſiemi napuniuie, kodie y to Blaseni Alanus iz nye vuſzt chul govoriti, y povedatiſzi. *Volo ut pſalta mei in vita in morte, & poſt mortem habeant Benedictionem.* Ja-
hochu, velelaie ona, da moij pobosni molechi Sz. Chiſzlo vu ſitku, na ſzmerti, y po ſzmerti imaiu Blagoſzlov. Gdogod pako Boſi y MARIANſzki Blagoſzlov zadobiva? on uſze dobro zadobiva, ako veruiemo Sz. Jvanu Chriſoſtomu. *Summa omnium bonorum eſt eſſe Benedictum.* Zauietek uſzega dobra, milosch, y darov, ie biti Blagoſzloulyenomu. *Benedictio enim divites facit, nec ſociabitur eis afflictio.* Blagoſzlov bogate lyudi chini, niti tuga ali ſaloſzt nebude nigdar pri teh takoveh.

Joan. Chyſoſt.

Ako adda ò N. N. Selite, y hochete nad vam Blagoſzlov Boſi zpoznati vu uſzeh vaſſeh teskochah y nevolyah telouneh? Ako pomoch y obrambu ſzuproti uſzem peklenzkem ſzilam na zkradnie vaſſe vure? Ako miloschu y pomiluvanie po ſzmerti na ſzudu Boſiem? Ako na ovom y na drugom ſzvetu bogati, ſzrechni ſelete ſiveti? Ah uzemete navuk od Sz. Bernarda koiegauam uſzem zkupa on daie govorecs. *Ad Imaginem ejus accurrite, genua flectite, oſcula imprimite, Ave MARIA dicite.* Pred kip, pred kip MARIE Dev. uteczeteſze, kolena vaſſa prignete, nieſze

S. Bernar.

nyeſze poklonete, nyu kuſſuite Zdravu MARIU molecs, y tako chinecs zadobiteſzi kincse vekovechne vu Nebu.

Kodieie zadobila ona pobosna Oppaticza, od koie piſſe Blaseni Alanus pobosni ſzluga MARIE Dev. koia Oppaticza ſivuchi na zemlye bilaie pobosna kruto MARIE Dev. y nyu guztokrat po dnevu, y po nochi ie pozdraulyala z-naklonom Angelzkem, naimre pako kadaie pred koi kip MARIE Dev. dosla, ali mimo nyega isla, nigdar ni prepuztila z-poniznem y nizkem naklonom MARIU pozdraviti: Kadagoderie chula vuru bitti, MARIU Dev. ni zamudila pozdraviti. Kada pak ie chula po dnevu, ali po nochi zvon na zdravu MARIU zvoniti, gdegoderſzeie nasla, takie pokleknula na kolena ſzuoia, y z-Angelzkem naklonom MARIU ie pozdraulyala. Doiduchi pako k-konczu ſitka ſzuoiega 7. czeleh dan velike bolli ie terpela, y dobrovolyno podnaſſala, doklam oſzmi dan vu nyh iz ovoga ſzveta ie preminula. Potlam chez nekuliko vremena po Boſiem prepuscheniu pokazalaſzeie iedne ſzuoie Szeſztre oppaticze vu velike ſzvetlozti govorecſi nye ovak. Boſia volya ie ſzeſztra moia draga daſze ia tebe izkasuiem, y na znanie daiem daſzem (huala G. Bogu) vu Nebu zvelichena- y vuſivam ſzvetlozt, lepotu, y radozt Blasene vekovechnozti, ali vendar dabi mene od G. Boga dopuscheno bilo povernutiſze nazad vu telo moie, hotelabi rada to vuchiniti, za mocsi konche iednu Zdravu MARIU zmoliti, akoprem y prez oſzebuine pobosnozti ar ztoprav ſzada vidim, y znam kulikiſze naimi vu nebu zadobivaiu za uſzaku Zdravu MARIU, hotelabi iz dobre volye rada iosche vexe bolli, y duse vremena terpeti, negſzemie terpela, dabi ſzamo mogla vu telu MARIU Dev. pozdraulyati, arſze nemore izrecsi, niti od razuma chlovechanzhoga preſzechi, kak MARIA Dev. verno, y obilno naplachuie vu Nebu uſzako nye pozdraulyenie, akoprem y prez pobosnozti povedano, prez kraia pak y kon-

cza bolye naplachuie ono, koie iz chiztoga ſzercza pobosno izhagia. *Eja ergo fratres chariſſimi ad Imaginem ejus accedite, genua flectite, Ave MARIA dicite.* Adda Brattia moia draga y Szeſztre Brattouchine Sz. Chiſzla nagovariamvaſz z- rechmi Sz. Bernarda k- Kipu MARIE Dev. priztupete, y klechech pred nym Zdravu MARIU molete, ako selite z- ovum Oppaticzum vu nebo doyti, ar MARIA ie *Janua ſalutis.* Urata zvelichenia, na koieh uratch zapiſzane ieſzu ove rechi. *Cuilibet patet.* Uſzakomuſzu odperta. MARIA ie *Officina omnium bonorum.* Komora uſzeh dobroth, zverhu koie Komore urath ztoie zapiſzane ove rechi. *Hinc accipe gratis.* Od ovud uzemi zabztuny. Ako adda selite chez ova urata vu Diku Nebezku zayti, y vekovechnoga dobra vuſivati? MARIU marlivo, y pobosno pozdraulyaite, Amen.

RAZ-

RAZGOVOR IV.

NA DEN BRATOUCHINE Sz. SKAPULARA B. D. MARIE.

Ego quasi vitis fructificavi svavitatem odoris.
Eccl. c. 24.

Ja kakti Terſz rodilaſzem vugodnozt duhe.

Mlſzlechi zverhu danasniega govorienia moiega, neznam ieſzemli bil zaſzpal, ali pak vu duhu zameknien, chinilomiſzeie da vidim na iednom raunom polyu, previſzoku loitru koiaſzeie na Nebo naſzlaniala, po koieſzu lyudi vu Nebo hodili; Na ſzpodobu one loitre koiuie Jakop Patriarka videl na Nebo naſzlonienu, y po nye Angele gore ter dole hodeche. Na drugu ſztran chinilomiſzeie da vidim naiednom bresanyku ieden lep zelen Terſz naſzlonien na iedno drevo, koi ſzvoie Rozgve ie podigal tia do Nebeſzke viſzine, y mladicze po uſzem ſzvetu raſſiriaval; Na ſzpodobu onoga prevelikoga Dreva, koiecie Sz. Daniel Prorok videl, daſzeie z- verhunczem dotikalo Neba, ſzverſie pak imeloie raſſirieno po uſzem ſzvetu, y kaktigoder ono Danielovo drevo imeloie lepo zeleno liſztie, y ſzad obilen ie rodilo, tak y moy Terſz imelie prelepo liſztie, y rodilie ſzad obilen smahen, y vugodno diſſechi. Na tre-

Gen. 28. v. 12.

Dan. 4. v. 7.

tiu ztran pogledaufi, zapazilfzem kakti zu Zraku Szudcza Nebefzkoga, z- neizbroienum unofinum Duff pred nym fztoiecheh, koieie on iz dvoieh Knig fzudil, Kniga pako ledna bilaie fztrasno velika, a druga kruto malyahna, y ovo vigienie moie biloie fzpodobno onomu Sz. Januffa vigieniu, od koiegafze on fzpomina vu 20. delu. Daie naimre doneffena bila pred Szudcza Nebefzkoga iedna mala Kniga, koiafzeie zvala Kniga fitka, vu koie Knige gdogod ni bil zapifzan, hitchenie bil vu iednu goruchu iamu. Doiduchi ia fzam k- fzebe, pochelfzem mifzliti, kaibi ovo troie vigienie moglo naibolye y moralo zlamenuvati? Nitifze fzam domifzliti nifzem mogel, nitifze domifzlil morebiti nigdar nebi bil, dabi od fzveteh, y mudreh Navuchitelov nebil uputchen, zmegy koieh naipervo Sz. Auguftin zverhu pervoga vigienia ovak govori. *MARIA facta eft fcala Cœleftis, quia per ipfam DEUS defcendit in terram, ut per eam homines mereantur afcendere in Cœlum.* MARIA vuchiniena ie loitra Nebefzka, arie po nye Bog dole doffel na zemlyu, dabi po nye lyudi uredni bili gore fztupiti na Nebo. Zverhu drugoga vigienia moiega Poftuvani Hugo Cardinal ovak govori. *Quid enim funt aliud Sodalitates in Civitate noftra fundatæ, quam florida viridaria?* Kaifzu drugo Bratouchine vu Varaffu podiguiene, kak czvetuchi ternaczi? Zverhu tretiega Vigienia moiega vucheni Abulenfis ovak govori, y nye tolmachi. *MARIA eft liber defcriptus digito DEI vivi.* MARIA ie izpifzana perfztom Boga fivoga. ali iosche lepse Sz. Cefarius govori. *MARIA eft liber prædeftinatorum novus.* MARIA ie kniga izvolyeneh nova. Kaiti pak kratkocha uremena odoveh ufzeh treh Vigeny neprepuscha govoriti, zato fzamo fzrednie terfzitifze hochu nakratkom iztolmachiti, kak naimre MARIA Dev. ie pravi Terfz, koia fzvoium oblafztium, y iakofztium doticheffe ne fzamo Nebefz, nego ifztoga Bosanfztva, koia fzvoie Mladicze Bratouchinu toieto Sz. Skapulara raffiriava po ufzem sirokom fzvetu, davaiuch van y rodechi fzàd nezgovorne smahe, y

Apoc. 20. v. 15.

S. Auguft.

Hugo Card.

Abulenfis.

S. Cæfarius.

nai-

naipovolyneſſe duhe uſzakoiachkeh Chùd, Graczijh, y milosch telouneh y duſſeuneh, tak da ona ſzama more od ſzebe one Duha Sz. rechi recſi. *Ego quaſi vitis fructificavi ſuavitatem odoris.* Ja kakti Terſz rodilaſzem povolynoſzt Duhe. Od ovoga adda Bosanſzkoga Terſza, Skapularſzke naimre B. D. MARIE, Szada y Duhe niegove bude kratko moie govorienie, proſzim za poſzluh.

Daſze B. D. MARIA naileplye priſzpodablya rodnomu Terſzu, tomi ſzvedochi ne ſzamo mudri Emanuel Naxera govorecs od nye ovak. *Eſt enim vitis MARIÆ Sacratiſſima Enigma.* Terſz ie preſzvete Dev. MARIE ſzpodoba: Ali iosche leplye od nye piſſe Iſikius. *MARIA eſt vitis Vuarum ferax, valde florens, intacta, incalcata, & munda.* MARIA ie Terſz Grozdia roden, iako czvetuch, neozkrunien, nepoteptan, y chiſzt. Znanoie pak dobro da Terſz izhagia iz Rozgve, ar kada tesak iednu rozgvu vu iamu poſztavi, y zakopa, ova pochne puschati iz ſzebe mladicze, koie na ſirinu, y viſzinu raztù, tak da ona ſzuha terta nemoreſze vech Rozgvum imenuvati, nego iednem Terſzom, pache iednum materium tulikeh mladicz, kakti tulikeh ſzinov, y kcherih, kuliko liſztia na oneh mladiczahſze nahagia. Terſz mora biti poſzaien naproti ſzunczu, ili kade ſzuncze naibolye topì, ar chim bolye ſzuncze vu terſzie ſzeie, y greie, tem berse, y ſzlaiſſe grozdie rodì. Znaſze pak da chim koia ſztvar ie blise ſzuncza, tem vexu toplinu od niega prijmlye, bliseie pak ſzuncza, chim viſſe proti ſzunczu ſztoì; y zbok toga zroka Terſzi zaſzaiuiuſze po bregeh, y po goriczah, da tem vexu toplinu dobiuaiu od ſzuncza, y tako tem berse, obilneſſe, y ſzlaiſſe grozdie rodè.

Emanuel Naxe. in Joſu. c. 6. §. 5. §. 11.

Iſichius ſer. 2. de B. V.

Vezda hodmo k naſſemu Nebezkomu Terſzu MARIE Dev. koiu hochemo naiti poſzaienu od Otcza Boga Nebeſzkoga zverhu gorè Carmella, kod ona ſzama ſzvedochi odſzebe. *Ego quaſi vitis fructificavi.* Jaſzem kakti Terſz rodila. *Pater meus Agricola eſt.* Otecz moy ie Tesak, pod

koium Gorum Carmelom buduch ſztari Nazaret, vu koiem Nazaretu po prosnie ſzvoieh ſztareh Roditelov Sz. Joakima y Anne drugach neplodneh, bilaie prieta, ar veli Sz. Epi-

S. Epiphan erat de laud. Virg. fanius Biskup. *Joachim ſiquidem precabatur in monte, & Anna in horto ſuo.* Da naimre. Anna ie molila na vertu zaplodnozt, a Joakim pak Sz. na gore Carmelu, kade ova dva Bogaboiecha y izproſzili ieſzu miloschu, dobiuſi kcher Blasenu megy Senami, koia bolyeie zalevana bila z- miloschum Duha Sz. neg z- mlekom Matere ſzvoie Anne: Na one Gore Carmelu pochelaie MARIA puschati iz ſzebe korenie ſzvetoſzti, pochelaie zverhu, y okol ſzebe ploditi mladicze pune liſztia, roditi grozdeke vu czvetu lepo diſſeche, smahne vu ſzadu. Terſz moraſze z- kolczem podpreti, ali na koie drevo naſzloniti. Tak y ov Nebeſzki Terſz MARIA Dev. naſzlonienaie bila na ono previſzoko drevoBosanſzke

Cant. 8. 5. Persone. *Innixa ſupra dilectum ſuum.* Ondeie pochela tako ſiveti, daie ſzvoium ſzvetoſztium doſzegla tia do tronuſſa Bosanſzkeh Person. *Meritorum verticem uſque ad ſolium DEItatis erexit.* Urednoſztih verhunecz tia do tronuſſa Bosanzkoga ie podignula, y na one gore Carmelu raztoplyena od gorkoche ſzuncza Pravicze Chriſtuſſa JESSUSA pochelaie na uſze kraie ſzveta raſſiriavati ſzvoie mladicze, toieto Bratouchine Sz. Skapulara, zmegy koieh iedna doſzeglaie y vu ov nas N. plemeniti Varas, okinchena uſzakoiachkem liſztiem zelenem, velikem, mensem, y pomensem, toieto uſzake verſzti, y ſztaliſſa personami, ſztaremi y mlademi, ubogemi y bogatemi, muskoga y senſzkoga, ſzveczkoga y Redounoga ſztana lyudmi zapiſzanemi vu ove Sz. Bratouchine.

Ali ne ſzamo liſztie, nego y ſzad ſzladek y smahen, pun ugodne duhe, van iz ſzebe daie nas preodicheni Terſz MARIA po koiem ſzadu nikaiſze bolye razumeti nemore, kak ona tulika Rimſzka proschenia, tulike pomochi y obrambe MARIE Dev. vu uſzeh teskochah, y nevolyah, vu uſzeh telouneh, y duſſeuneh pogibelayah. Oh! preſz-

rechno

rechno liſztie Bratia y Szeſztre ove Mladicze Bratouchine Skapularſzke iz tak blasenoga Terſza MARIE Dev. izhagiauche. Oh! preſtimani Vinograd, Gora Carmelus! Iztinaic da Gora Olimpus na unogoie preſtimana, zbok toga daſze podise oberh Oblakov. *Nubes excedit Olympus.* Hvale ie uredna Gora Imetus, zato da po letu, y po zime czvete, y iz ſzebe daie lep y vugodno diſſeche Czvetie. Ni mensega chuda, neg y preſtimania uredna Gora Vesuvius, koia iz nutra buduchi puna goruchega Ognia, zvuna pak oſzebuinoga ſzadià, y kadagoder G. Bog z-kakovum neſzrechum on glaſzoviti Neapolitanſzki Varas hoche kaſtigati, uſzigdar ona gora pervo iz ſzebe izleva potoke gorucheh plamnov, na znamenie priduche Boſie kaſtige. Nemogu zadoſzta prehvaliti Poëte, toieto pete skole diaki, one 3. Gore Parnaſſus, Cilennu, y Oſſu, pokehdob dà na Gore Parnaſſuſſu Homerus ie zkomponuval ſzvoie Illiade; Virgilius ſzvoie Æneide, Petrarka ſzvoie Comedie. Na Gore Cilenne porodilſzeie Bog Merkurius; Na Gore Oſſe ſztanuvalie Herkules preiaki.

Ali uſze ove, y ovem ſzpodobne Gore moguſze, y moraiu pokloniti, y poniziti pred odichenum Gorum Carmelom pokehdob da zverhu ove Gorè Carmela ſzam G. Bog ieſzi prebivalische odebral. *Et poſſeſſio ejus in Carmelo.* 1. Reg. c. 25. Veli Sz. piſzmo. Na ove Gore Carmelu ie ztanuval Sz. 9. 2. Elias Prorok, y zachetnik ovè Sz. Bratouchine, z- unogemi drugemi Sz. Otczi, y Puscheniki, kod piſſe Vucheni Tri- *Trithem.* themius. *Mons enim Carmelus à temporibus Eliæ & Eliſei Prophetarum uſque ad adventum Domini Sanctis, & Juſtis ſemper claruit Eremitis, DEO inculpatè famulantibus.* Gora Carmel od uremena Eliaſſa y Eliseuſſa Prorokov, tia do prihoda Goſzponovoga, ſzvetemi, y pravichnemi uſzigdarſzeie ſzvetila Puschenikmi G. Bogu pobosno ſzlusechemi. Gora Carmelus ie on preſzlauni, y preodicheni, uſzakeſz chaſzti, y preſtimania ureden Vinograd, koiega Vinograda Terſz ie MARIA preod. Deyicza. *Cujus Vineæ ipſa* *Idem.*

B. Vir-

B. Virgo eſt vitis, quæ de ſeipſa teſtatur, Ego quaſi vitis fructificavi. Rechiſzu zgora rechnoga Trithemiuſſa, koiega Vinograda izta B. Devicza, ie Terſz, koia ſzama od ſzebe ſzvedochi, ja kakti Terſz ieſzem obrodila.

Hodmo adda z- ochima razuma naſſega razgledat lepotu duhu, y smahu liſztia y ſzada, ovoga Nebeſzkoga Terſza naſſega, koiu on po uſzem Kerschanztvu razleva.

S. Bernard. Abb. ſerm. de B. V. *Ad florum jucunditatem animos inclinemus, & videamus quomodo floruerit Vitis noſtra?* Pozavanaſz Sz. Bernard Opat, y ako ò N. N. selite znati kak ov nas denesni Blaseni Terſz czvete? poſzluhnete rechnoga Sz. Bernarda, onvam ovak poveda. *Floruit enim, & tanto uberius cæteris, quanto ipſa melior omnibus, cujus magnificentia elevata eſt ſuper cœlos.* Czvelie y tem obilneie, chimie bolsi od uſzeh drugeh, koiega velichanztvo ie podignieno zverhu Nebeſz. koiu iſztinu za bolye zpoznati, hodmo na practiku, y pogleimo vu Knige. *Theſaurus Carmelitarum.* Toieto Kincs Carmelitanſzki imenuvane, vu koiem hochemo naiti pochetek ovoga Terſza Bratouchine naimre Sz. Skapulara, koiaſzeie pochela leta 1261. polek ſzvedochanztva Thomasa Boſtiuſſa, koi piſſe, da kadabi B. Simon Stok iedenzmegy perveh tovaruſſev Sz. Eliaſſa vu Londinu zsgano bil molil MARIA Dev. dabi Redu ſzvoiemu unovich doiduchemu iz Aſie vu Europu, y unoge Heretnike nepriatele MARIE Dev. naiduchemu, dabi adda ona z- kakovum miloschum iz Neba on ſzvoy Red Carmelitanſzki razglaſzila, y povexala, koiega molitve rechi ieſzu bile ove. *O Flos Carmeli! Vitis florigera ſplendor Cœli, Virgo puerpera, ſingularis Mater, mitis, ſed viri neſcia, Carmelitis da privilegia.* O Rosicza Carmella! O Terſzek czetuchi, ſzvetloſzt Nebeſzka, Devicza Roditelicza, oſzebuina Mati, tiha, ali muskoga ſzpola neznaiucha, Carmelitam dai privilegiume, koiemi rechmi vech y vechkrat ov pobosni ſzluga MARIE Dev. ie ponaulyal iz glubine ſzercza ſzvoga vu nebo zdihavaiuch, koiega prosniu poſzluhnuchi MARIA,

poka-

pokazalamuſzeie vu velike ſzvetloſzti, megy ſeregmi Angelſzkemi, noſzech vu rukah iednu malyahnu haliczu, koiaſze Skapular zove, pochelamuie ove rechi govoriti. *Accipe dilectiſſime fili, hoc tui Ordinis Scapulare, meæ confraternitatis ſignum, tibi, & cunctis Carmelitis privilegium; In quo, quis moriens, æternum non patietur incendium.* Uzemi predragi Szinko, ov tvoiega Reda Skapular, moie Bratouchine zlamenie, tebe y uſzem Carmelitom privilegium; Vu koiem gdo umira, vekovechneh nebude terpel plamnov.

Da pak nerecse, y neſtima gdo dabi ova miloscha od MARIE Dev. ſzamem Redounikom Reda Carmelitanſzkoga bila dàna, y ſzveczki lyudi toga nimali, nai zna uſzaki da Sz. Otczi Pape Sixtus IV. Joannes XXII. Alexander V. Adrianus II. Clemens VII. Gregorius XIII. y drugi unogi Sz. Otczi Pape ieſzu dokoniali, y dopuſztili da ne ſzamo Redouniki Carmelite, nego uſzake verſzti, ſztana, y ſztaliſſa lyudi, koij goder od Redounikov Carmelit Sz. Skapular blagoſzloulyen dobè, y vu Bratouchinu Sz. Skapulara zapiſzani budu? On Skapular pobosno do ſzmerti na uratu obeſſen noſzili? Vu Chiſztoche uſzaki polek ſztana ſzvoiega ſiveli? Po ſzredah Meſza nebudu ieli? Akobiſze od meſza zdersavati nemogli, tak Officium B. D. MARIE molili? Akobi pak niti Officiuma neznali, ali nemogli moliti, nitiſze od meſza habati nemogli? Tak moraiu uſzaki dan 7. Otecz naſſeu y 7. Zdraveh MARYH moliti, velim uſzaki dan on tieden k da vu ſzredu meſzo iedù, a ne ſzamo vu ſzredu, kod nekoij ſtimaiu, da liſztor on dan kada mſzo iedù, oveh 7. Otecznaſſev, ali Officium B. D. MARIE moliti moraiu, Nadalye znatije potrebno da ako gdo uſza ova oſztavi, da naimre niti nemoli, nitiſze poſzti, zato nikai negreſſi; Nego on tieden ni delnik oneh tulikeh nezgovorneh proscheny, koia uſzaki dan dobiva on, koiſze poſzti vu ſzredu, ali pak uſzaki dan Officium D. MARIE, ali oneh 7. Otecznaſſev moli. Kulikoſze poſzta dotiche, nai uſzaki zna, da ov poſzt, ni pravi poſzt,

nego ſzamo od meſza, pache ſzlobodno meſznu iuhu, ali z-meſznum iuhum zachinienu ieſztvinu iè; Kada pak Sz. Boſichni den vu ſzredu doide? ſzlobodnoſze y Meſzo on dan iè. Drugoch da kada koi hoche poſztati Brat ali Szeſztra ove Sz. Bratouchine? mora vu nyu priet biti od Redounikov Carmelitanov, ali pak od oneh Redounikou, koij imaiu dopuschenie od Carmelitov ovu Sz. Bratouchinu dersati, y Kerschenike pobosne vu nyu zapiſzavati, od koieh Skapular blagoſzloulyen mora pervich imeti, y niega dan y noch pri ſzebe na uratu noſziti, koiega kada razdere, ali pogubì, naiſze za drugoga zkerbì, koi ako y nebude blagoſzloulyen, nikai zato, vendar akoſze more blagoſzloulyen imeti? dobroie. Ovem takovem MARIA Dev. kakti predragem Szinkom y Kcherchiczam ſzvoiem ie obechala po B. Simonu Stok. *In quo quis moriens, aternum non patietur incendium.* Vu koiem gdo god umre, vekovechneh plamnov terpel nebude. Toieto, koigoder Brat ali Szeſztra ove Bratouchine Sz. Skapular bude pobosno pri ſzebe noſzil. Oh! ſzrechni ſzto iezerokrat ieſzu Brati y Szeſztre Sz. Skapulara, koiem tulika miloscha od MARIE Dev. ie obechana, daſzu iur oude iosche ſivuchi ſzigurni za zvelichenie ſzvoie.

Ali polahko, ia zpoznavam daſze unogi ukaniuiu, preuzetno uffaiuch vu Sz. Skapular: Kai? ukaniuiu? adda morebiti ni iztinzko ono MARIE Dev. obechanie? *In quo quis moriens &c.* Vu koiem gdo umiraiuch &c. Ja kuliko od moie ſztrani netaim, niti nedvoim dabi nebile iſztinſzke one rechi; Nego nai uſzaki zna ono kai diaki govore. *Habitus non facit Monachum.* Habitus nechini Fratra, *ſed vita.* Nego ſitek. Akoli ia nebudem ſivel polek moiega Capuczinzkoga ſztaliſſa, y Sz. Regule? Moy Habitus mene neoſzlobodì muk peklenſzkeh, niti vu Nebo neposlye. Rauno tak velim y ia tebe ò N. N. mores ti ne ieden nego iezero blagoſzloulyeneh Skapularov na tvoiem uratu obesseneh noſziti, ako ti vu kakovom god naimensem ſzmertnem

nom grehu umeries ? uſzega ſzveta Skapulari tebe nebudu mogli od muk y plamnov vekovechneh oſzloboditi. Kakſze adda razumeti moraiu one MARIE Dev. rechi. *In quo quis moriens &c.* Vu koiem gdo umiraiuchi, lehkoſze razumeti mogu, akoſze dobro premiſzli ova zadnia rech. *moriens.* Umiraiuch, da naimre neveli *mortuus.* Mertev, nego *moriens.* Umiraiuchi. Toicto, uſzaki on koi Sz. Skapular noſzi pobosno uſzigdar pri ſzebe ? y polek Regul ove Sz. Bratouchine ſive ? Obdersavaiuch marlivo ona koiaſze vu Regule prepiſſuiu ? Na niegove ſzmertne pogibeli MARIA niemu na pomoch dohagia, y ali niega nepuſztì umreti prez Sz. pokore, ali zeuſzema niti preminuti iz ovoga ſzveta, y tako od ognia vekovechnoga oſzlobagia ſzvoie pobosne. *Quia B. V. MARIA adjuvat, intercedit, & inſtat apud Unigenitum ſuum, ne quispiam ex Confratribus in peccato emoriatur ; Eſtque adeo potens DEIpara per impetrationem, quam ipſemet DEVS per Omnipotentiam.* S. Anſel. c. 12. de Excellen. B.V. Ar MARIA D. Dev. natulikoſze moli, y tak dugo proſzi Szinka ſzvoga da nieden iz nye Skapularſzke Bratouchine ſzinov y kcherih vu ſzmertnom grehu iz ovoga ſzveta nepremine ; y ona kakti Bogorodicza ie tak zmosna z-prosnium ſzvoium, kakie zmosen ſzam G. Bog ſzvoium uſzamoguchnoſztium.

Tobiſze pak z- unogemi y neizbroienemi Hiſtoriami poſzvedochiti moglo, kak naimre unogi y preunogi Brati, y Szeſztre ovoga Sz. Skapulara biliſzu na ſzmert ranieni, y bilibi morali naglum ſzmertium umreti, y vekoma zkvarieni biti, dabijh MARIA Dev. nebila oſzlobodila : Ar nekoij nahagialiſzuſze vu goruchem ogniu ; Nekoij vu glubine morſzke ; Nekoij obeſſeni na galge ; Nekoij prebodeni ; Nekoij iur y prez glave na telu, koia uſza razluchuiu odtela duſſu, ali Sz. Skapular Marianſzki ni puschal van duſſicz gresneh iz tela prez Sz. ſzpovedi, ali konche prave saloſzti za grehe, dabi one duſſe nemorale vu vekovechne plamne poyti. Nekoiem pako nit goruchi glo-

busſi; Niti ſpichaſzti mechi; Niti oſtre Sablye; Niti goruchi plamni; Niti glubine vod naskodeti niſzu mogle.

Carmelus Taumat. c. 88. §. 74.

Vendar da to uſzaki bolye zpoznati, y veruvati bude mogel, hochu iednu, ali dve Hiſtorie napervo doneſzti, zmegy koieh pervaſzeie pripetila leta 1612. z- iednem Neapolitanſzkem purgarom, koiega na ſzredi iedne lozè zeſztauſi tolvaij, ieſzumu glavu oduſzekli, y vu iednu iamu hitili, a mertvo truplo pod iednem drevom zakopali: Cheſz nekuliko pak dan po Boſiem prepuſcheniu putuiuchi onem iztem putem dva Redounika, y rauno na onom meſztu ieſzu ſzela za pochinutiſzi, kadeſzu y zachuli ieden chlovechanſzki glaſz, ali niſzu mogli pravo znati odkuda izhagia, gledaliſzu po loze, y nikoga niſzu videli, razumeliſzu vendar da negdo krichi ſzpoved, ſzpoved, idoſſe za glaſzom, y naidoſſe vu iednom germu glavu napol gnilu, y iur chervivu, koiu pocheliſzu izpitavati gdoie? kai onde chini? koiem odgovorilaie glava, Jaſzem glava takovoga y takovoga oude od tolvaiev razbitoga, y umorienoga vu ſzmerneh greheh, zbok koieh duſſa moia bi morala naveke vu peklu goreti, dabi po prosnie B. D. nebila obchuvana, koie, od mladoſzti moie ieſzemſze terſzil ſzluſiti, y regule Sz. Skapularzke Bratouchine obdersavati, vu koieſzem bil zapiſzan, y do zkradnie vure moie pobosno Sz. Skapular na mene noſzil, zbok toga izproſzilamie miloschu pri Szinku ſzvoiem, a Szudczem moiem Nebeſzkem, da prez Sz. Szpovedi niſzem mogel vumreti, ſzada ſzpovedam vam grehe moie, y za odvezanie proſzim: Szpovedauſi grehe, y odvezanie dobiuſi preſztalaie ona glava govoriti.

Raynaudus lib. de Scap. §. 2. c. 7.

Ni mensega chuda uredno ono pripechenie koie Rainaudus izpiſſuie od iednoga plemenitoga chloveka koi opaduchi vu ieden gluboki potok tia na dno, y vu niem dugo uremena buduchi, od uſzeh za utoplyenoga, y mertvoga dersan, koiega pripraulyaiuchiſze lyucztvo za poitiga izkat, ſzam ſiv, y zdra van ie izeſſel, povedaiuch kak-

kakmuſzeie B. D. MARIA pokazala, Skapular zpod halye van iztegnula, y na vuſzta poſztavila da ni kaplicze vodè ni moglo vu vuſzta doyti, y tako doſſelie van veſz moker, ali Skapular veſz ſzuh naſzebe noſzechi, y povedaiuch, veliku miloſzerdnoſzt MARIE Dev. koiagaie od ſzmertí ne ſzamo teloune, nego y duſſeune oſzlobodila, ar dabi on onda bil vumerl, zbok ſzmertneh grehov koieie nad ſzobum imel vekoma bi bil proklet. Y takoveh hiſtorijh puneſzu knige, pache uſzaki danſze pripechuiu kak naimre MARIA brani, y chuva pobosne ſzvoie vu Bratouchine Sz. Skapulara nye ſzluseche, da vu vekovechne plamne neidu. *In quo quis moriens, æternum non patiatur incendium.* Odkud vucheni Idiota govori. *Scapulare ſtat ante gehennæ portam, & neminem ex ſuis clientibus ſinit introire.* Sz. Skapular ſztoi pred urati peklenſzkemi, y niednoga od pobosneh ſzvoieh puscha nuter poyti. O preſzrechni Terſz MARIA! oh preſzrechne mladicze niegove! Bratia y Szeſztre preſz. Skapularſzke Bratouchine. *Idiota ſer. de Scapula.*

Ali da iosche bolye vugodnoſzt duhe, y smahnochu ſzada ovoga Nebeſzkoga Terſza MARIE Dev. zpoznamo, potrebaie znati ono ochituvanie koieie Sz. Otecz Papa Jvan XXII. ovoga imena imel, koiemuſzeie vu ſznu B. D. MARIA pokazala, y povedala, daie ona pri Szinku ſzvoiem dobila miloschu, da niednoga Brata, ali Szeſztre Bratouchine nye Sz. Skapulara, Duſſa dalye od ſzobote po preminieniu ſzvoiè iz ovoga ſzveta ſztati vu purgatoriumu nemore. Koie ochituvanie od B. D. M. vuchinieno Sz. Otecz Papa uſzemu ſzvetu hotelie na znanie dati z-ovemi rechmi. *Iſtam ego Indulgentiã accepto, robore in terris confirmo, ſicut propter merita Virginis Chriſtus conceſſit in Cœlis.* Ja avo proschenie (toieto oſzlobogienie duſſe iz purgatoria pervu ſzobotu po preminieniu iz ovoga ſzveta) priemlyem, y na zemlye potverguiem, kodiuie zbok urednoſzti MARIE Dev. Chriſtus na nebu dopuſztil. Ovo Proschenie ieſzu potlam potverdili Sz. Otczi Pape Alexander V. Gregur XIII. y XIV. Sixtus V.

y Clemens VIII. koiemu Proscheniu Clemens VII. ie vu ſzvoiem liſztu podpiſzal ove rechi. *Die quo à ſæculo hujusmodi Purgatorium acceſſerint, ipſa Virgo glorioſa DEI Genitrix MARIA Sabbato ſequenti poſt illorum Confratrum ſeu Religioſorum ac Sororum obitus viſitando à pœnis purgatorii hujusmodi eorum animas liberabit. Dat. in Urbe Veteri die 25. Maij, Anno 1528.* Od dneva vu koiem iz ovoga ſzveta premine koiega Brata, ali Szeſztrè ove Sz. Bratouchine, duſſa, y vu purgatorium zaide Blasena Bogorodicza MARIA, pervu ſzobotu nyu pohagia, y iz purgatoriumſzkeh muk oſzlobagia, koiega liſzta rechi, ovak ieſzu razloſili, y iztomachili Clemens VII. koigaie y dal, y Gregur XIII. Sz. Otecz Papa. Da naimre MARIA Dev. Neoſzlobagia duſſicze Bratov y Szeſztrih ove Sz. Bratouchine iz muk purgatoriumſzkeh. *Infallibiliter poteſtate abſolutâ.* Prez uſzake dvomoſzti ſzlobodnum moguchnoſztium. *Sed per modum ſuffragii.* Nego molechiſze Szinku ſzvoiemu zanie, daſze nad nymi ſzmiluie, y prepuſzti od ſiveh lyudi za nyh, z- dobremi deli ſzvoie Bosanſzke pravicze zadoſzta vuchiniti, y tako Szudecz Nebeſzki predrage ſzvoie Matere prosniu vuſzlissa, y polek nye prosnie y volye od perve ſzobote nepuscha dalye muchitiſze vu purgatoriumu Duſſicze Bratov y Szeſztrih po premineniu nyhovom iz ovoga ſzveta. Oh! Privilegium y Miloscha prevelika, y oſzebuina, koiuie MARIA Dev. Bratom y Szeſztram ove ſzvoie preſz. Bratouchine od Szinka ſzvoga izproſzila, y rechenomu Otczu Pape Ivanu XXII. nazveztila, y zapovedala, da ov Privilegium y Miloscha ſzvoiem Papinſzkem Liſztom na znanie uſzemu ſzvetu da, y potverdi na ſzpodobu Proschenia.

K- potvergieniu pako, naimi poſzluse one Chriſtuſseve rechi, koie nahagiam zapiſzane zu 12. knigah Sz. Birgite Dev. koiele ſzam Chriſtus nye nazveſztil govorecsi. *Propter Indulgentias relaxatur graviſſima pœna, & longiſſima commutatur in minimam, & hi, qui habitis Indulgentiis, cum charitate perfecta, & contritione vera, decedunt de mundo, ſolvuntur*

S. Birgit. Revel. l. 12.

non

non ſolum de peccatis, ſed etiam de pœnis. Zbok Proschenia pomensavaſze naivexa muka, y naidugsa premeniaſze na naimensu, y ovi, koij imaiuchi proschenie z- lyubauium zverſſenum, y saloſztium pravum, preminuiu iz ovoga ſzveta, oſzlobagiaiuſze ne ſzamo od grehov, nego y od muk. Oh Bose kulika miloſzerdnozt ie tvoia! a kulika pak neſzpametnoſzt oneh Kerschenikov koijſze niſzu, niti nemaraiu zapiſzati vu ovu Sz. Bratouchinu? koiaie puna Proscheny, y Milosch Bosanzkeh.

Z- vami pak koijſzte vu nye zapiſzani dokancham govorienie moie, opominaiuchi vaſz da ni doſzta zapiſzanomu biti vu ove Sz. Bratouchine, nitie doſzta poulachiti na uratu obeſſen Sz. Skapular, negoie potrebno polek Regul ove Sz. Bratouchine pobosno MARIE Dev. ſzluſiti, ſzlusech nyu chaſztiti, chaſztech moliti, y ovak chinech, ovak ſivuch MARIA Dev. kakti pravi Terſz budeſze z- vami dichila govorecs. *Flores mei, fructus honoris.* Czvetie moie, ſzâd poſtenia. Vi pako Sz. Skapularom dobiteſzi ono, zakai drugi Kerscheniki mole, y almuſtva davaiu, Sz. Puscheniki, y pobosni Redouniki z- poſztmi, discziplinami, zkoznuvanyem na molitvah, tela ſzvoia trape, Mucheniki naiſztrasneſſe muke terpè; toieto zadobiteſzi vekovechno veſzelye vu dike nebeſzke.

Uſzi adda do iednoga oſzebuinem pako nachinom Bratia y Szeſztre hitemoſze na kolena pred miloſztiunu Maiku naſſu MARIU, y nyu iz glubine ſzercz naſſeh pozdravemo z- rechmi Sz. Gregura Taumaturguſſa govorecs. *Ave Gratiâ plena, Vitis ſemper amana, & vigens, quæ animas latificantium te latificas.* Zdravo milosche puna, Terſz uſzigdar vugoden, y zelen, koia duſſicze tebe veſzeleche, razveſzelyuies, Amen. *S. Gregor. Taumat.*

RAZ-

RAZGOVOR V.

ZA USZAKI SZVETEK B. D. MARIE. Od nye pomocsi, y obrambe, na ſzmertne vure naſſe.

MARIA Mater Gratiæ; Mater Miſericordiæ; Tu nos ab hoſte protege, & mortis horâ ſuſcipe.
Sanc. Mat. Eccl.

MARIA Matti Milosche, Matti Miloſzerdnozti; Ti naſz od nepriatela brani, y na ſzmertne vure primi.
Sz. Mati Czirkva.

AKo rauno veruvania ni uredno, na czily vendar vezdasniega govorienia ie potrebno, ono kai Lucianus piſſe od onoga naivexega zmegy poganzkeh Bogov imenom Jupitera: Da naimre ov uſzaki den iednu ztanovitu vuru ima, vu koie on lyudem ſivuchem na zemlye Audienczіu dàie, miloſztiuno nyhove prosnie prijmlyuch, milosche ſzvoie obilno delì, ali kak? poveda Lucianus, daſze naimre on gore ſztaie iz Tronuſſa ſzvoiega, terſze na ieden mali oblochecz nebeſzki naiſzlània, chetz koie-

Lucianus.

ga

ga dole na zemlyu po ſzvetu gleda, y veſz lyublyen chaka, y pazi, akobi gdo kai od niega proſzil. Vu ove ztanovite adda vure gdo god od niega kai proſzi, y selì kai imeti? prez uſzake dvoinozti uſza na punom zadobiva: Dabi rauno proſzil z- Midum Ceſzarom dabiſze uſze na zlato, y ſzrebro preobernulo, cheſzagoderbiſze on doteknul; ali pak z- Velikem Kralyem Alexandrom bi proſzil vexi del ſzveta pod oblaſzt ſzvoiu zadobiti; ali z- iednem Atlantom dabi selel, y proſzil vu Nebo ſztupiti, y onde z- Jupiterom kakti ieden Bog goſzpoduvati. Szuprotiunem pako nachinom gdogod zamudi onu ſztanovitnu Vuru molitiſze, y preporuchati Bogu Jupiteru, takſze nai nenadeie vech poſzluhnien biti, niti milosche od niega dobiti, akoprem bude potlam czel den y noch molil, proſzil, zdihaval, y na veſz glaſz vu nebo krichal, uſze bude zahman, ar poſzluhnien nebude, niti kai dobì. Akoprem vexe milosche nebude proſzil, negie proſzil trudni Ésav, toieto iednomalo leche; ali pak on raſzipni Szin od glada pogibaiuchi, iednomalo ſzeluda, y poſzey z- koiemiſzuſze (ſ. v.) ſzvinie hranile, nikai nedobì: Nego ako koiega Patronuſſa, ali Patronuſſiczu ima vu Nebu pri Bogu Jupiteru koibiſze za niega molil, y miloschumu izproſziti mogel. Nekai ſzpodobnogaſze z- unogemi, y pr unogemi umiraiuchemi na ſzmertne poſztelye pripecha, koieh G. Bog tuliko leth kada greſsè cheſz perſzte gledì, chaka, zove, opomina ſzvoiu Bosanſzku miloschu ponuiaiuch, y to tuliko y tuliko iezer vur z- unogemi chinì, za koieſze oni nemaraiu, na zvania, y opominania po tulikeh rodekatoreh, Szpovednikeh, y Redounikeh, gluhiſze chinè, ugaiainch poseleniam ſzvoiem, kada pak Jupiter Nebeſzki Uſzam. G. Bog. zapre oblok milosche ſzvoie, y te takove puſztì opaſzti vu kakovu ſzmertnu pogibel ali vu betegu kakovõ, ali vu kuge, ali vu Ogniu, ali na vode, vu koieh pogibelyah unogi krichè vu nebo molechiſze G. Bogu, ali keſzno, arie ureme milosche preslo, iz nutra G. Bog odgovaria. *Vocavi te, & renuiſti, ego quoque in interitu*

ritu tuo ridebo. Zvalſzem tebe y niſzi hotela ò gresna duſſa k. menesze povernuti, zato na zkonchaniu tvoiem iaſze ſzmeial budem, kade veli Hugo Cardin. *Ridere DEI eſt nolle miſereri.* Szmeianie Boſie, ie nehotenie ſzmiluvatiſze. Tesko adda y smehko uſzakomu takovomu, ako nima vu Dike Nebeſzke pri Jupiteru Nebeſzkom koiega moguchnoga priatela, koibiſze onda na one ſzmertne pogibeli za niega znal, mogel, y hotel namoliti. Zmegy koich Priatelov y Patronuſſev, naizmosneſſa buduchi B. D. MARIA, kakti Mati Milosche y miloſzerdnoſzti, koiu, Sz. M. Czirkva naſz vuchi, kak moramo vu uſzeh potrebochah, ter naimre ſzmertneh, napomoch zazavati, govorecs. *MARIA Mater gratiæ, Mater miſericordiæ: Tu nos ab hoſte protege, & mortis hora ſuſcipe.* MARIA Mati milosche, y miloſzerdnozti: Ti naſz od nepriatela brani, y na ſzmertne vure primi. Od prevelike adda lyubavi, milosche, y miloſzerdnoſzti MARIE D. bude vezdasnie moie govorienie, kakti takai od pomocsi, y obrambe, koiu ona nam izkasuie;

Hugo. Car.

Akoſze ia den denesni z- razumom moiem podam vu Sz. piſzmo, y razmiſzlim uſze one, koijſzuſze ſzvoiemi ſupplicami k- G. Bogu utekali, y uſza koiaſzugoder od Boga proſzili, ieſzu zadobili, tak ia niednoga nenahagiam koibi vech izproſzil, y zadobil, neg on moguchni Izraelſzkoga lyucztva Uoivoda Moises, od koiega Sz. Peter Chrisologus ovak govori. *Moyſes per Orationem factus eſt Pharaonis DEUS, & ad triumphos ſuos omnia ſibi mandavit militare elementa.* Moises z- molitvum vuchinien ie Faraonov Bog, y na obladuvanie ſzvoie zeuſzemi je zapovedal elementumi, damuſze naimre pomasu boriti y voiuvati ſzuproti nevernomu Faraonu. Na prosniu Moiseſſevu ieſze ona Aronova ſiba na kachu preobernula, y kachu takovu, koiaie uſze czoperne kache poserla: Na niegovu prosniu uſze Egiptonſzke Vode ieſzuſze na kerv preobernule, vode zegnile, y vu nyh uſze ribe poczerkale: Na niegovu molitvu ieſzu iz potoka Nilo Sabe izesle, po uſzega Egiptu-

S. Petrus Chryſol.

mu

ma hisah, peuniczah, kuhiniah, lonczeh, zdelah, poſztelyah, ſztoleh, iednum rechium kuteh y zakutkeh czeloga Egiptuma uſze puno ie bilo sàb. Na niegovu molitvu ieſzu izesle tulike muhe, komari, y kobilicze, da pred pervemi ni bilo mogucche obſztati lyudem nit ſivine, kobilicze pak ieſzu uſza polya, verte, vinograde, y ſzadiâ fundale. Na niegovu molitvu ie uſza ſivina poginula, da nikakvoga ſivincheta ſivoga ni bilo zgledati, niti naiti, y tako unoge druge kaſtige Moises z-molitvum ſzvoium ie zadobil gresnomu Egiptumu. Kak goder pak Moiseſſu pokorniſzu uſzi 4. Elementumi bili, kadaie nym zapovedal ono gresno Egiptonſzko lyucztvo kaſtigati; tak tulikai pokorniſzumu bili, kadie nym zapovedal od kaſtigania preſztati - y tako uſzeh oneh kaſtig vu iednom hipu ie neſztaialo zpred ochijh na prosniu Moiseſſevu.

Oude ia vezda velim ovak, akoie Moiseſſeva molitva tak mogucchna bila, y ako Moises tulik titulus y ime ieſzi zadabil z-molitvum? ſzvoium kaiſze bude moglo veruvati y recſi od one. *Qua per orationem fit univerſæ, tamquam Deæ, creaturæ.* Koia ſzvoium molitvum poſztaie kakti iedna Boſicza uſzeh ſztvari, buduch prava iſztina, da na prosniu Kralicze Nebeſzke moraiu na ſzlusbu biti Ogeny, Voda, Zrak, y Zemlya, Angeli, y lyudi, da pache ſzlobodnomi budi recſi, ſzam G. Bog. MARIE Dev. biva pokoren, chinechi uſze ono, kai, y zakai ona niega proſzi, y moli. Proſzi MARIA za onoga komu Ogeny hisu, ſtalle, y ſtaglye pàli, y morebitiſze ſzà vu ogniu na pogibeli ſzmertne nahagia, y na prosniu MARIE ogeny taki ſzvoiu moch pogublya, y paliti preſztaie; Proſzi MARIA za onoga, koiſze vu ſzmertne pogibeli na vode nahagia, nadeiaiuchiſze ſzada ſzada vu terbuhu koie ribe kakti Jonas pokopan biti, ali pak vu glubine moriſzke ſzvoy ſitek zkonchati, y na prosniu MARIE poſztaie *Tranquilitas magna.* Vetri preſztaiu puhati, ſzlapi potiſſevati, y morie tibo poztaiati. Proſzi MARIA za onoga koiſze vu kusnom, ali ka-

kovom drugom ochiveſztom ſzmertnom betegu nahágia, natuliko damu drugo nemanka nego pripravitiſze k-ſzmerti, ali ako MARIA za toga takovoga proſzi, ſzmert zverhu niega ſzvoiu oblaſzt pogublya. Proſzi MARIA za onoga koibi od zemlyè kod Datan y Abiron moral posert biti, y zemlya neſzmeſze ztreſzti, unogo menie odpreti, y niega posreti. Proſzi MARIA za one koiem Angel Boſi kervavi, y na obodve ſztrani oſter mech kase za fantitiſze nad nymi od ſztrani Boſie: Ali pak Angel peklenſzki iur pri uratu ztrese za zgrabiti vun iziduchu duſſu, y nyu ſzobum vu pekel odneſzti, za koie MARIA proſzech, Angel Boſi mora nazad mech vu nosniczu poſztaviti, Angel pako peklenſzki z-dugem noſzom oditi. Koiu pomocs y obrambu miloſztiune uſzeh gresnikov Maike MARIE unogi y preunogi vu ſzmertneh pogibelyah ieſzu zpoznali, kai poſzvedochiti morem z-onum Hiſtorium koiu ſtem od iednoga Szoldata.

Daie naimre bil ieden Szoldat, koi potlambi veſz ſvoy ſitek potroſſil bil vu greheh, poſztalie pod ſztaroſzt Redounikom, y cheſz mal chaſz zbetesauſſiſze na ſzmert, k-ſzmerti koiega doslaie bila unoſina pekleneh duhov, koijſzumu napervo donaſſali grehe niegove, ſnymi ſztraſſili, doklamſzuga y na zdvoinoſzt napelyali, iz koie zdvoinoſzti pochelie blazniti, z-velikem ſztrahom okolu ſztoiecheh Redounikov; doslomuie pak na pamet daie negda chul unogo povedati od nezgovorne miloſzerdnoſzti MARIE Dev. zato pochelie k-nye zdihavati y nyu na pomoch zazavati, nut vu iednom hipu premenilſzeie ov betesnik iz blaznika na pobosnoga, iz ſzerditoga na tihoga, iz saloſztnoga y plahoga na veſzeloga y batrivoga, hvalechega B. D. MARIU buduch opitan od Bratie, kakovbi zrok moral biti ovoga niegovoga premeniania? odgovorilie y povedal kakie od pekleneh duhov bil prekanien, potlam pak od MARIE Dev. pohogien, y obatriven,

triven, ſzpovedaufiſze znovich ſzrechno dufficzu ſzvoiu ie zpuſztil. Proſzi MARIA za uſze gresnike akoprem neznam kak velike, koij nyu chaſztè, y vu potrebochah ſzvoieh na pomoch zazavaiu, y G. Bog na nye prosniu nyma ſzvoiu miloschu daie. Oh! ni adda chudo da Sz. Bernard uſze gresne duſſe, z-ovemi lepemi, y od meda ſzlaiſſemi rechmi nagovaria, govorecs. *Si ingenti peccatorum tuorum multitudine turbaris? MARIAM invoca, & quietaberis: Si concupiſcentiæ turpitudine confunderis? DEI Matrem accede, & ſerenaberis: Si Judicis horror te timidum reddit? Deiparam invoca, & habebis fiduciam.* Akoliſze nad prevelikum unoſinum grehov tvoich zmutchuies, MARIU zazovi, y miruval budes: Akoliſze nad odurnoſztium Conscienczie ſzramuies? k-Matere Boſie priſztupi, y obatriven budes: Akoliſze oſtroche ſzudcza ztraſſis? Bogoroditeliczu napomocs zazovi y budes uſſanie imel, ar imas znati, y veruvati, da *fruſtrari nequit, quod poſtulat MARIA.* Nemore zahman biti prosnia MBRIE Dev. nai ona proſzi zakakovu god miloschu, nye nigdar ni, niti nebude od Szinka ſzvoga zkratchena. *S. Bern. ſer. de Aſſump. B. V.*

Piſſe Bonfinius kakie ienkrat Sz. Genoveva Dev. posla bila k-Franczuſzkomu Kralyu molitſze za nekoie Kriucze na ſzmert oſzugiene, koia doiduchi pred Kralyevſzki dvor, naslaie zaperta urata, y put preprechen za doyti pred Kralya, y miloschu za one na ſzmert oſzugiene Kriucze dobiti. Ona ſz. Devicza doteknuchiſze liſztor ſzvoium rukum oneh zaperteh y zariglyaneh urath, takiſzuſze Sirom odperla, y Sz. Devicze put vuchinila za doyti pred Kralya, y onem Kriuczem miloschu izproſziti. Oh! ter koiaſzu urata bolye zaperta y zariglyana, negſzu urata milosche Boſie? oſzebuinem nachinom kada gresniki ſzvoium tverdokornoſztium nye ſzebe zapiraiu, natuliko da nigdar nikakvoga uſſania ni pri G. Bogu Audiencziu dobiti, polek oneh Sz. Januſſa Evan. rèchi. *Scimus autem quia peccatores DEUS non audit.* Znamo pak da gresnike G. Bog *Bonfin. lib. 5. Lecad. 5.* *Joan. 9. v. 31.*

nepoſzluſſa. Nai kuchi gresnik kulikomu drago na urata milosche Boſie na one ſzvoie zkradnie vure oſzebuinem nachinom, on velim gresnik tverdokorni, koi doklamie ureme imel, doklamgaie G. Bog z- odpertemi urati chakal, zval, proſzil, y ſzilil k- ſzebe vu Diku Nebeſzku po Sz. pokore doyti, y niſze maral poyti, onda pak kada bude hotel poyti, nebude mogel doyti, arſzi pred noſzom urata zaperta naide: Nego akoſze za takovoga gresnika uzeme ne iedna Genoveva, nego miloſztiuna Maika MARIA Dev. tak uſze dobro bude, buduchi ona tulike mocsi, da ona iedvai doyde pred urata milosche Boſie, daſze taki pred nyum Sirom odpiraiu, y ona uſze kaigoder za pobosne ſzvoie proſzi, napunom izproſzi, nitiſze vech chuiu one Bosanſzke rechi. *Mihi vindictam, ego retribuam.* Nad temi takovemi tverdokornemi gresniki iaſze moram fantiti, y naplatiti; Nego pache chuiuſze one miloſztiune druge rechi. *Miſericordiam volo, & non ſacrificium.* Miloſzerdnoſzt hochu, a ne aldov, kako dabi hotel recſi, kak ſivem y Kralyuiem na Nebu y na zemlye, ia neseleiem, niti neschu, daſze nieden gresnik zkvari, nego daſze zpokori, y zvelichi, oh prezmosna Genoveva Nebeſzha MARIA!

Hebr. 6. 10. v. 30.

Matth. 9. v. 13.

Genoveve pridaiem iednu doiku imenom Amantu, koiaie doila Scipiona Aſianſzkoga, koi Scipio doznauſi za nekoie velike Kriucze ſzvoie, raſzerdilſzeie natuliko bil proti nym, daie dokonial ſzam ſzobum, da nesche pochinuti doklamgod oneh Kriuczev polek zapovedi, y pravicze nekaſtiga, megy koiemi kriuczi akoprembi naivexa goſzpoda bila, proſztiti nikomu da nesche: Kai razumeuſi Rimſzki Senatori posliſzu k- Scipionu za taſitga, y molitmuſze, ali zahman. Brat niegov Scipio Affricanzki videcſi ſztalnu ſzerditoſzt Brata ſzvoga, damuſze uſzi Senatori namoliti nemogu, poſſelie on ſzam, k- nyemu pocheuſiga taſiti, y na miloſzerdnozt niega gibati, ali zahman, pochel ie pred niega poklekati, y ruke gore zdigſi molitmuſze, ali uſze zahman. Poslaie k- zadniemu pred ſzerditoga

ditoga Scipiona doika niegova Amanta akoprem uſza czundrava, tak daſzuſze cheſz czundravi oplechek nye gole perſzi videle, koieie negda ſzerditi Scipio ſzeſznul, koie perſzi zagledauſi Scipio, y zmiſzlechiſze dagaie Amanta z-onemi perſzi doila, y odkoila, za nye lyubau y volyu utiſſilſzeie, udobrovolil, y Kriuczem ſzvoiem kaſtigu y ſzmert oproztil. To doznauſi Brat niegov Scipio Affricanzki zachudilſzeie, y zeuzel na Bratta, zbok toga, da kai on klechees, molecs, y ſzuze tochecs ni mogel opraviti, toie opravila iedna czundrava Senna, zakaizato rekelie Aſianecz Affricanczu Brattu ſzvomu. *Quid exeandeſcis frater? fateor, tecum in eodem materno delitui utero; ſed hæc mihi vitam conſervavit, hæc me ſuo proprio lacte pavit, & enutrivit, quid ei negare poſſum?* Zakaiſze ſzerdis Bratte? valuiem, daſzem ztobum vu iedne matere vutrobe lesal; ali ova meneie zachuvala ſitek, ovameie zpravem ſzvoiem mlekom odhranila, kak, y kaibi ia nye zakratiti mogel?

O Gresnik! O Gresnicza! razmeslime kai hochu recſi? y kam ia z-ovem lepem povedanem pripecheniem czilyam? gdoſze po ovom ſzerditom Scipionu razumeti more bolye, kak ſzam G. Bog? koi videchi tulike gresne Kriucze tak ztrasno y tuliko krat proti ſzebe greſſiti, tak ludo ſzvoie zapovedi prekersavati, daijh vech nemore podnaſſati, dokonialie nye, y tebe ſnymi ukup kaſtigati, na ovom y na drugom ſzvetu; da pak toga do ſzada ni vuchinil on, y ſzerditoſzti ſzvoie polek pravicze izpunil da ni, gdoie tomu zrok? gdoga zdersava? Ah gdo drugi, gdo drugi, ako ne niegova predraga Doika, y Maika MARIA? ona Nebeſzka Amanta niemu ſzvoie dovoiachke perſzi kase, z-koiemije niega doila, y odkoila, z-koiemi ona niega nam miloſztiunoga chini, kod nam to lepo od nye ſzvedochi pobosni Rikardus. *Ipſa eſt Advocata noſtra, & allegat pro nobis fideliter coram Filio ſuo, ubera eidem repræſentans, & ipſe velut piiſſimus Infans delectatur ab ubere Matris.* Onaie Zagovornicza naſſa, koianaſz verno zagovaria pred Szinkom

Richar. lib 2. de Dign. V. M.

kom ſzvoiem kasuchi niemu perſzi ſzvoic, y on kakti lyublyeno Detescze naſzladuieſze vu perſzah Matere ſzvoie. Oh! preſzrechna Amanta, doika, y Mati Boſia MARIA, ali mi ſztoiezero krat ſzrechneſſi gresniki, koij tak zmosnu zagovorniczu pred G. Bogom imamo, koia kadagod, y y kaigoder za naſz proſzi, uſza napunom izproſzi.

Povernemoſze vu Sz. piſzmo, y naimre vu 3. knige Kralyeuzke, y onde hochemo naiti zapiſzano da kadaie Kraly Salamon vu Kralyeuzki Tronus bil poſzagien, y z- privolyeniem Otcza ſzvoga Kralyem poſztal; Matti niegova bilaie oproſſena od Adoniaſſa dabimu miloschu dobila pri Szinu ſzvoiem Salamonu Kralyu, dabi on mogel pred ochi niegove doiri, y iednu Kratku prosniu napervo doneſzti, poslaie adda Bersabea k- Szinu ſzvoiemu dabimu govorila za Adoniaſſa, koiu zagledauſi Salamon, ſztalſzeie iz Tronuſſa ſzvoga, poſſelie naproti nye, y poklonilſzeie nye, nyu do Tronuſſa ſzvoga zapelyal, y na deſzniczu ſzvoiu nyuie poſzadil. Onda ona pochelamuie govoriti ovak. *Petitionem unam parvulam ego deprecor à te, ne confundas faciem meam.* Prosniu iednu malu ia tebe moram napervo doneſzti ò Kraly, proſzimte neobsani obraza moiega; Nato Kraly nye ie taki odgovoril. *Pete Mater mea: neque enim fas eſt, ut avertam faciem tuam.* Proſzi Mati moia, ar ni uredno ni doſztoino dabi ia obraſz tvoy obſanil zkratchuiuch tebe ono kaibi ti od mene proſzila. To razumeuſi Bersabea, pochelaie ſzvoiu prosniu napervo donaſſati, y govoriti. *Detur Abiſag Sunamitis Adoniæ fratri tuo uxor.* Dopuſzti da Abisag Sunamitu, Adonias brat tvoy za sennu uzeme: Ali kaiſzeie pripetilo? Neſzamo mati one prosnie, y milosche ni dobila za Adoniaſſa nego pacse zapovedalye Kraly on izti dan Adoniaſſa zkonchati kakti Kriucza Kralyeuſzke chaſzti. *Miſitque Rex Salomon per manum Banaiæ filii Joiadæ, qui interfecit eum, & mortuus eſt.* Poſzlalie Kraly Salamon Banaiaſſa Szina Joiade da ubie Adoniaſſa, kodie y vuchinil.

3. Reg. 2. v. 20.

Dudebi

Oudebi mogel ſzlobodno gdo recſi, kakie to ò Kraly Salamon? takliſze dersì parola matere, y nye prosnia izpuniuie? Niſzili ti malopervo nye rekel. *Pete Mater, neque enim fas eſt, ut avertam faciem tuam.* Proſzi ſzlobodno Matti kaigod hoches, moia dusnozt ie tvoiu prosniu izpuniti; vezda pak kad nye prosniu chuies, na meſzto miloſche za koiute ona proſzi, ſzmertnu ſentencziu daies cheſz Adoniaſſa? *Vivit Dominus, quia hodie occidetur Adonias.* Kak Bog ſive, tak deneſz mora Adonias umreti.

Takoie N. N. lyudi tak z- Lyudmi baracsu, unogo obechuch, malo dersecs, niti polek obechania chinecs: Ali pri Salamonu Nebeſzkom ie uſze drugacs, ar kada doide pred niega ne iedna Bersabea, nego predraga Maika niegova MARIA, govorecſi niemu, Szinko moy dragi. *Petitionem unam parvulam ego deprecor â te; ne confundas faciem meam.* Prosniu iednu malyahnu imam ia pred tobum, proſzimte dame miloſztiuno poſzluhnes, y kaite proſzila budem, da izpunis. Na koie rechi on nye taki odgovaria. *Pete Mater.* Proſzi ſzlobodno Maika moia draga, kaigod hoches, y prosnia tvoia mora izpuniena biti, ako rauno neznam kakova, y kak velika bude, ar ni uredno, ni doſztoino dabi ia tebe zkratil miloschu, za koiu ti mene budes proſzila. Ako rauno on za koga ti mene budes proſzila bi gorſi bil od Adoniaſſa, dabi on z- vexemi grehi mene zbantuval, neg Adonias Salamona, na prosniu tvoiu ia niemu hochu oproſztiti, y akoſze on bude molil za prelepu Abisag, toieto Blasenu vekovechnoſzt po tebe, nai bude ſziguren daiu dobì zeuſzemi kincſi Nebeſzkemi. Dalko nai bude od mene, dabi ia selel ſzmert onomu, y onem, za koieſzem ia ſitek vekovechni ſztvoril, y dabiga uſzi dobiti mogli, doſſelſzem na zemlyu, Chlovekomſzem poſztal, Mukuſzem terpel, uſzu do kaplicze moiu Kerv ieſzem iztochil, y na krisnom drevu razpet umerl, y to uſze ne zbok drugoga zroka, Nego. *Ut vitam habeant, & abundantius habeant.* Da uſzaka kerschena duſſa ſitek veko-

vechni zadobì : Nitiſze nai nigdor neboì , za kogagod predraga Maika moia MARIA mene molila bude , dabi od mene iziſſel on ſzmertne ſentenczie glaſz. *Hodie occidetur Adonias* nego pache da *vivet in æternum* ſivel naveke bude. Tuliko valya y more pri Nebeſzkom Salamonu Mati niegova MARIA , koiaie poſztala. *Per orationem univerſæ , tamquam Dea , creaturæ.* Po prosnie , y molitve ſzvoie , kakti iedna Boſicza uſzeh ztvari y ztvoreny.

Raynaud. apud Lohn. Anno 1415. n. 54.

Ova iztina lepo , y ochivezto zpoznatiſze more iz one Hiſtorie koiu piſſe Raynaudus od iednoga Szoldata velikoga gresnika,koiemu vu taborzkom harczu odſzechena ie bila glava , y kadabi chez tri leta po onom harczu nekoij po onom meztu (kadeie on boy bil) putuvali , obztoiechiſze y premislyavaiuch unoſinu oneh goleh koztih , zachuliſzu vechkrat zmegy oneh koztih saloztnem glaſzom Preſz. Imena JESUSSA y MARIE nazavati , to chuiuch oni putniki zachudiliſzuſze y preztraſſili, vendar za glaſzom ieſzu isli za zeznati odkud izhagia , dosliſzu do iedne glave napol gnyle imaiuchu ochi z- koiemije gledala , y iezik z- koiemie govorila k- onem putnikom , kaiſze chudite ò lyudi ſivuchi nad menum ? imate znati daſzem ia iednoga Kerschenika ali velikoga gresnika glava , kaiti pako ieſzem imel navadu po ſzobotah poztitiſze k- chazti MARIE Dev. zato ona kakti miloztiuna uſzeh gresnikov Maika dobilaie z- prosnium ſzvoium pri Szinku ſzvoiem zame miloschu da umreti nemorem prez Sz. Szpovedi , arbi duſſa moia morala zkvariena bitti , zakaizato proſzim vaſz dopelyaitemi Szpovednika , koiemu budem mogel grehe moie valuvati, y odvezanie od nyega dobiti ; Dopelyaſſe Szpovednika , koiemu ſzpovedalaſzeie ona glava chizto iz grehov ſzvoieh , posaluvala , y odvezanie od Szpovednika dobila, premuknulaie govoriti , odkuda veruvatiſze lehko more da ona duſſa po pomocsi y obrambe MARIE Dev. ſzrechno vu Nebo ie zletela.

Paulus de Barij.

Niti mensega chuda ie uredno ono pripechenie , koieſzeie

ſzeie pripetelo vu Turonu Varaſſu letta 1610 koie ureme gozpodarilie vu onom Varaſſu takov beteg, da gdogodie vu nyega opal, od ſzto ieden teskoie ſiv oztal, megy oztalemi betesniki bilie ieden velik gresnik, koiega pohagiaiuch Redouniki opominaliſzuga zverhu ſzmertne pogibeli vu koieſze nahagia ne ſzamo telo, nego y duſſu pogubiti, akoſze k- G. Bogu po prave Vere, y Sz. Pokore neoberne (buduchi velik ne ſzamo gresnik, nego y krive vere chlovek) ovo ovakovo nagovarianie terpeloie czeleh 8. dan, ali uſze zahman; k- zadniemu dosloie napamet iednomu zmegy oneh Redounikov nagovariati onoga neſzrechniaka, dabiſze konche k- miloztiune Maike MARIE utekel, y nyu za pomocs proſzil, kai? odgovorilie, ja na pomocs MARIU zazavati, y proſziti? eh nikai menie nego to, ar kakbi ia ſzada mogel to chiniti, koi niſzem nigdar vu nyu pravo veruval, unogo menie kakovo uffanie imel, naimenie nyu lyubil, k- chazti pako nye zeuſzema nikai dobra vuchinil, negovoretemi adda od nye nikai, ali Redouniki niſzumu mira dali, doklamga niſzu nogovorili koncse na ove rechi, daie liztor z- iezikom izrecse. *Adſis mihi ò Mater DEI.* Budumi na pomocs ò Matti Boſia: Nut chuda prevelikoga! iedvai on neſzrechniak ie izrekel one rechi, daie taki poſztal raſzvetchen, ſzam k- ſzebe doſſel, y premeniatiſze pochel, ſzvoy gresni pogibelni ſztalis zpoznavati, ſzvoiu krivu veru zataiuvati, y pravu Katholichanzku ſzpovedati, za greheſze kaiti, uſzemi Sacramentumi provideti vuchinil, y zazavaiuch pobosno na pomocs Preſz. Imena JESUS MARIA! ſzrechno ie premìnul. Oh ſzrechna ſzmert! oh MARIA! morem y ia oude zpravum iztinum one Sz. Bernarda rechi recſi. *Tu peccatorem quantumlibet fœdum non horres, nec deſeris, ſi ad te ſuſpiraverit, tuúmque interventum imploraverit.* Ti gresnika akoprem odurnoga nebeſis, niti zapuschas, ako k- tebe zdihava, y tebe na pomocs zazava. *Nullus eſt qui ſalvus fiat, niſi per te ô Sanctiſſima!* govori Sz. German Biskup. *Nemo qui liberetur à malis, niſi per te ô Caſtiſſima!* Nigdor nemore zve-

S. Bernard. ſer. de laud. B. V.

S German. Orat de Zona B. V.

zvelichen bitti, ako ne po tebe ò Preſzveta Deva, Nitiſze more gdo od zla, y muk vekovechneh oſzloboditi, ako ne potebe o naichizteſſa!

Neveruiem N. N. dabi gdo zmegy vaſz bil, koibi nebil pobosen B. D. MARIE, y koiſze nebi terſzil uſzaki dan z- kakovum takovum pobosnoztium nyu chaztiti; nekoij molecs, nekoij poztecs, nekoij nye czirkvicze pohagiaiuch, nekoij na nye Capelicze, Oltare, y kipe almuſtva davaiuch: Zakaiſze pako to uſze chinì? koi zrok naipervi, y naivexi uſzeh oveh dobreh del mora bitti? Nedvoim dami nekoij odgovore, da to oni chinè zato, kaiti dobro znaiu da uſze milosche, y dari, koij od Boga dohagiaiu chez ruke MARIE Dev. prehagiaiu. Akoie pako to iztina? potrebaie adda veruvati da y one malo pervo imenuvanoga Sz. Germana Biskupa napervo doneſſene rechi ieſzu iztinzke, da naimre nigdor nemore zvelichen bitti, ako ne po pomochi MARIE, nigdorſze nemore zla, y muk vekovechneh oſzloboditi, nego po Obrambe miloztiune Maike MARIE. Dobre volye adda ò pobosni ſzluge, y ſzlusbenicze MARIE Dev. arzte vi iur ſzigurni za duſſnò zvelichenie vaſſe, buduch MARIA *Portus naufragorum tutiſſimus.* Kodiu Sz. Effrem zove. Y *Refugium peccatorum.* Kodiu Sz. Matti Czirkva imenuie. Mezto y utechenie gresnikov naiſzigurneſſe.

Iztinaie N. N. da MARIA ie prava miloztiuna Maika y utechenie uſzeh gresnikov, y da nieden nebude gresnik nigdar zvelichen za koiega MARIA Dev. nebude proſzila, y molilaſze Szinku ſzvomu; Ona pako za niednoga neproſzi, koigoderſze nye nepreporucha, y nemoli: Ako pak MARIA malo pervo rechenomu Krivoverniku, od koiega morebiti nigdar nikakve naimense chazti ni priela, tak hitro ie na pomocs dosla, na ſzamo iedno iedino z- chetiremi rechmi na pomocs zazvanie. *Adſis mihi ô Mater JESU!* Hodimi na pomocs ò Matti JESUſſeva! Kuliko ſzto iezero krat berse, y bolye ona pomase pobosne ſzvoie, koij nyu

tuliko

tuliko leth z- poztmì, molitviczami, y uſzakoiachkemi nachini chaztè, y poſtuiu?

Adda Bratia moia dragi Capuczini kai potreba nam od Uſzeh Szveteh vechkrat tia do Vuzma zvun 7. ali 8. dan, tak oſtro poztiti? doſzta do po Szredah meſza neiemo, y po Szobotah da nemerſzimo, da k- ſzvetkom MARIE Dev. ob ſzuhom poſztimo. Kai potreba da mi ov oſter Habitus prez rubache noſzimo; doſzta da na naſſem uratu ieden mali Skapularicz z- kipiczem B. D. MARIE obeſſen noſzimo, y od nagle ſzmerti ſzigurni budemo. Kai potreba da mi tak guztokrat pd dnevu, y po nochi vu Korus hodimo, vu nyem zeuſzega gerla Sz. Officziume popevamo? doſztaie da uſzaki dan pred koiem kipom MARIE Dev. iedno Chiſzelcze nà nye chazt izmolimo, y ovako MARIE Dev. ſzlusechi moremo iz Kloſtra na ſzvet povernutiſze, poseleniam y chuteniam naſſem vuzdu odpuztiti, naſzlodnoztih telouneh vuſivati, telu ſzvetu, y uragu ſzluſiti, MARIA kod miloztiuna Maika, utechenie, y obramba ſzigurna uſzeh gresnikov, naſz takai neoztavi, y nezapuztì; ako neznam kak zlo y gresno ſiveli budemo, po nye prosnie zvelicheni budemo.

Kaiſze pako vam ò Gresniki, y Gresnicze, od toga vidi, bili to pravo, dobro, y ſzpametno bilo? oh ter gdo vu tòm dvoì? y mi to ſzami obdersavamo, znaiuch dobro ono kai Richardus *à S. Victore* govori. *Velocius occurrit ejus pietas, quam invocetur, & cauſas miſerorum anticipat.* Berse illi hitreie napomocs nye miloſzerdnozt dohagia, negoſze zazava, zroke y potreboche nevolyneh gresnikov napervo donaſſaiuch; y tomu imamo unoge pelde, kak y kuliki veliki gresniki po obrambe MARIE Dev. od nagle ſzmerti y zkvarienia duſſeunoga oſzlobogieni ieſzu bili. (Kodſze ova iztina vu Razgovoreh Duhouneh od Sz. Chiſzla, y Sz. Skapulara Hiſtorijh napervo doneſſeneh ochivezto zpoznava.) Da pache znamo za unoge naſſeh uremen velike gresnike, koijſzu kruto lepo iz ovoga ſzveta preminuli, y

ove nyhove lepe ſzmerti drugi nikakov zrok pripiſzatiſze nemore, nego pobosnozt k-MARIE Dev. Razumelſzem dobro ò gresniki govorienie vaſſe, ſzada pako hochu dami na pitania moia vi odgovorite.

Naipervo, ovi vaſſeh uremen veliki gresniki, koiſzu kruto lepo iz ovoga ſzveta preminuli, ieſzuliſze zvelichili, ali niſzu? Ako ſtimate y veruiete da ieſzu, odkud to morete veruvati, y zpoznati? ieda morebiti vam zapoveda Sz. Matti Czirkva to veruvati? Ia toga nigder vu uſzem Sz. piſzmu nenahagiam: Nego pacse nahagiam uſze ſzuprotiunem nachinom, naimre pri Sz. Paulu Apoſtolu. *Si ſecundum carnem vixeritis, moriemini.* Ako polek nagnenia telouneh poseleny budete ſiveli, umreti hochete, y vu drugom meztu takai govori. *Iniqui Regnum DEI non poſſidebunt.* Hudobni gresniki Kralyeuztvo Boſie nebudu ladali. Sz. Job pako govori. *Ducunt in bonis dies ſuos, & in puncto ad infernum deſcendunt.* Vu veſzelyu y naſzladnoztiah ſivu, y vu iednom hipu vu pekel prepadaiu. Kaimi nato odgovariate? Da unogi gresniki lepo, y mirouno umiraiu, ſzudite da nyhove duſſe izraven vu nebo idu? ai Bog! dabi isle vu purgatorium? Negoſzeie boiati, y kruto boiati, da izraven vu pekel idu; y tomu zrok ia ov daiem onoga nyhovoga mirounoga umirania, da naimre onda nyh pekleni duhi nikai neztraſſe, niti nezkuſſavaiu, kaitiſzu iur nyhovi, ar Sz. Iſidorus veli. *Proſtratos, ac ſuos factos, contemnit.* Obladane, y pod oblazt zadoblyene pri miru puschia, kakſze adda vu tom unogi ukaniuiu, potverditi hochu z- iednum Hiſtorium, y ie ovakova.

Rom. 8.

Corint. 6.

Job. c. 21.

Vu Varaſſu Florenczie bilie neki Plemenit Gozpon, veliku pobosnozt izkazuvalie proti B. D. MARIE, ali iosche vexu lyubav izkazuvalie iedne ſzvoie nechizte priatelicze z- koiumie dugo uremena ſivel: megy oztalemi zlamenyi pobo nozti k- MARIE Dev. biloie ovo takai, daie naimre naglozt poſſel bil vu Rim, kadeſzie vuchinil izrezati iz Alabaſtra ieden kip MARIE Dev. y z- onem kipom poſſelie

pred

pred Sz. Otcza Papu Urbanuſſa VIII. ovoga imena, proſzit proschenia na on kip za zkradniu vuru, koieie y dobil, koia vura zadnia, toieto ſzmertna iemu na zkorom dosla, vuchinilſzie donezti on kip MARIE Dev. koiegaie, on pobosno kuſſuval, za zadoblyenie proschenia, ſzpovedalſzeie, pricheztilſzeie, y krizmati vuchinil, kodſze doztoie pravoga dobroga Kerschenika, y chez mal chaz lepo, mirouno, ali neſzrechno ie umerl. Hotechi chez nekuliko uremena ieden Pop za niegovu duſſu Sz. Meſſu ſzluſiti, po Boſiem prepuscheniu izkalaſzeie duſſa onomu Redouniku, uſza vu goruchem plamnu, koiamuie pochela govoriti: Nemaſſui za me, niti nemoli, armi Meſſe nit molitve pomocsi kai mogu buduchi naveke prokleta, prokleta? kako prokleta, rekelie Redounik, niſzili ti onoga duſſa, koije MARIE Dev. tak pobosen bil? niſzili ti nye Sz. Kip vu Rimu napraviti vuchinil, za tvoiu pobosnozt, y proschenie Rimzko na niega dobil? niſzili ti uſzemi Sz. Sacramenti provigien tak lepo, y mirouno iz ovoga ſzveta preminula? daſzmo uſzi veruvali daſzi prez uſzakoga purgatoriuma izraven vu nebo zletela. Ah tusna ia y neſzrechna! daſzemſze puztila tia na zadniem hipu ſitka moiega uragu prekaniti, ar imas znati da kadaſzem ia naizadnich on kip kuſſuvala, urag pekleni vu podobe one moie priatelicze iemiſze napervo pred kip poztavil, y na mezto kipa MARIE Dev. ieſzem uraga kuſſuval vu podobe priatelicze moie nechizte od unogo leth, y zbok toga vekoma ieſzem zkvariena.

Nu kaimi ſzada na to Odgovariate N. N.? kaije ovomu neſzrechniaku haſznela ſzpoved, Pricheschanie, krizma; kai pobosnozt k-MARIE Dev.? kai Rimzko proschenie? kad duſſa niegova vekoma ie zkvariena. Zakai MARIA Dev. kod miloztiuna uſzeh gresnikov maika, y nad ovem neſzrechniakom miloſzerdnozti ſzvoie ni izkazala? ieda morebiti ni mogla? ali pako ni hotela pomochimu? Akobi pako ti iztina bila? tako nemore uſze iztina bitti, kaiſze od miloſzerdnozti MARIE od Szvetczev Boſieh piſſe,

y po-

y poveda. Ah! nedai Bog ni pomiſzliti nato : Nego ako tomu zrok N. N. znati selite ? Poyte vu knige Sz. Gertrude, y hochete naiti zapiſzane ove rechi, koieie MARIA Dev. ſzama Sz. Gertrude govorila. *Ego ſum Mater peccatorum, ſe emendare volentium.* Jaſzem Matti gresnikov pobolſatiſze hotecheh : koie rechi hotelaie MARIA Dev. ove Szveticze z-iednem chudnem vigieniem potverditi ; Izkasuchiſze nye MARIA vu nezgovorne lepote, vu preſzvetlom Tronuſſu ſzedecha, pred noge koiè zeuſzeh ztràn, y kraiev tekaleſzu uſzakoiachke odurne, ztraſſne kache, y MARIA ſzvoiemi rukami ie nye lovila, y gladila, lyubila y k-ſzerczu ſzvomu pritizkala. Videlaie takai unoſinu veliku nekoieh drugeh kach koieſze Vipere zovu, na iednom kupu lesecheh, koie niſzu hotele pred MARIU doyti, y MARIA za nye ni marala, unogo menie ona ie nye lyubila. Po oneh perveh kachah velikeh ztraſſneh, y odurneh hotelaie MARIA Dev. obznaniti one velike odurne gresnike, koij ſaluiuchiſze za grehe ſzvoie, utechuſze pod obrambu MARIE Dev. nyu proſzech y molech, dabiſze ona doztoiala Szinka ſzvoga moliti za oproschenie grehov, y podelenie milosche ſzvoie Bosanzke : y MARIA te takove lyubi, miluie, y pomase. Oni pako gresniki koijſze kalyaiu vu uſzakoiachkeh greheh, za pokoru y pobolsanie nemiſzlech, zlamenuiu one druge kache, za koie MARIA nemara, y tako ti takoviſze pogublyuiu.

Oh! dabijh tak nebilo unogo y preunogo muskogà y ſenzkoga Szpolla lyùdi, koij iztinaie da unogo za MARIU Dev. chine, ali zahman : Ar on Mladenecz hoche raiſſi czelu noch neſzpati, neg ſzpat poyti pervo doklam nebi nye Sz. Officiuma, y Chiſzla zmolil. Ona Senzka perſona, raiſzibiſze puztila ubiti, neg pozt ſzobotni prelomiti, akoprem y leta, y betegi nepuschaiu poztiti. Anèden vendar y drugi dan y noch kalyaiuſze gorie od neme ſivine vu nechiztochah kaikakveh odurneh. Takſze more recſi od ſzerditczev, Ogovorczev, y unogeh oztaleh gresnikov, koij

chaſzte, poſtuiu, y lyube MARIE Dev. tia do ſzmerti pobosno molech, oſtro poztech, y druga dobra dela na chaztnye chinech, alijh uſzi Prodekatori y Szpovedniki nemogu genuti dabi iz ſzerez oproztili blisnyemu, dabi povernuli lyuczko poſteno ime y glaſz kodbi uredno y potrebno, y ti takovi lepo iztinaie izpraulyeni, uſzemi Sz. Sacramenti provigeni, tiho y mirouno preminuiu iz ovoga ſzveta, ali kam duſſe nyhove? vu pekel! vu pekel naveke!

'Akoie pako uſzemu tomu tak? kod y ni drugacs, ò gresniki! ò gresnicze! tak ia vaſz nagovariam z- Materium Czirkvum Kerschanſzkum Katolichanſzkum, da uſzaki dan iz glubine ſzerez vaſſeh, a naimre pak na ſzmertne pogibeli k- MARIE Dev. pobosno zdihavate, y nyu na pomocs vaſſu zazavate govorecs ò MARIA! koia ieſzi milosche Boſie puna, moliſze y proſzi za naſz nevolyne gresnike Szinku tvomu predragomu da on nam grehe naſſe oproſztì, y pod oblaſztium uraga peklenoga ſiveti, unogo menie umreti nepuſztì. *MARIA Mater gratiæ, Mater miſericordiæ, tu nos ab hoſte protege, & mortis hora ſuſcipe.* MARIA Mati milosche, y miloſzerdnoſzti, Ti naſz od nepriatela oſzlobodi, y na ſzmerti naſz nezapuſzti.

Dokancham govorienie moie z- onem prechudnem pripecheniem, od koiega piſſe Meliton, daſzeie naimre ſzvoie ureme naſſel bil ieden chlovek, koi iz pobosnoſzti proti B. D. MARIE ovu navadu vu hise ſzvoie ie obdersaval, y od uſzeh domacheh ſzvoieh obdersavati zapovedal, da naimre kadaie goder gdo vu hise buduchi, chul zvuna na urateh kuchiti, odgovoritie znutra moral. *Ave MARIA.* Zdrava MARIA. Kauno tak, kadaſzeie gdo chul od koga zvati, odgovoritie moral y oglaſzitiſze z- onemi iſztemi rechmi *Ave MARIA.* Koja navada tak marlivoſzeie obdersavala od uſzeh, da iedna ptichicza vu kerletke buducha nauchilaſzeie bila ove dve rechi zgovariati, chuiuchi nye tak guſzto krat ponuvati, natuliko da ako nikoga ni bilo vu *Meliton.*

hise, y na urata ie gdo kuchil onaie ſzama odgovariala *Ave MARIA.* Pripetiloſzeie pak ienkrat da ne ſzamo uratcza ſzvoie kerletke odperta ie nasla, nego y hisni obluk, zato izislaie iz kerletke, y tia van iz letela, iedvai pokazaufſiſze van cheſz oblok namerilſzeie iaſztreb, koiſzeie za nyum zaletel, y nyu ulovil, vu parklyeh dersech na drevo ſnyum odletel, za raztergatiu, y poieſzti, koia videchiſze vu pogibeli ſzmertne polek navade izreklaie. *Ave MARIA.* Y taki od iaſztreba be puschena proſzta y neurasena, koia po zraku lechuch veſzelo ie popevala. *Ave MARIA. Ave MARIA.* Zdrava MARIA. Zdrava MARIA.

Vezda velim ia ovak vam ò N. N. da uſzaki od vaſz doklam ona prelepa ptichicza Duſſicza vaſſa vu hise ovoga ſzveta zaperta vu kerletke tela vaſſega ſive, naiſze nauchi, y priuchi po guſztō pozdraulyati B.D.MARIV, y nyu pozdraulyaiuch vu uſzeh potrebochah na pomocs zazavati: Da pak deneſz ali zutra kadaſze pripeti vaſſe ptichicze premile Duſſicze iziti iz kerletke tela, y hise ſzveta ovoga, peklenſzki Jaſztrebi nebudu imeli mocsi y oblaſzti zverhu nye; koiu akoprem onibi lovili, y ulovili, po pomocſi, y obrambe MARIE Dev. da od nyh oſzlobogiena bude, y vekoma vu Dike Nebeſzke MARIU Dev. pozdraulyala, y blagoſzlaulyala. *MARIAM ergo ſalutate, MARIAM invocate, quia ſic eſt voluntas ejus, qui nos totum voluit habere per MARIAM.* S. Bona.

MARIU adda pozdraulyaite, MARIU zazavaite, arie tak volya onoga, koi naſz uſze hoche imeti pro MARIE, Amen.

RAZ-

RAZGOVOR VI.

NA DEN Sz. FERENCZA SERAFINZKOGA.

Quis similis tui in fortibus Domine?
Exodi. c. 15. v. 11.

Gdoie szpodoben tebe vu iàkeh Goszpone?

AKoprem ztvar nairedkessa, y dugovanie naiteseſſe ie na szvetu naiti dva chloveka zeuszema szebe vu uszem szpodobna, toieto vu obrazu, vu shegah, vu siulyeniu, y volye nagneniu, tak daie neka mudra glava rekla. *Pectoribus tot mores sunt, quot in orbe figuræ.* Kako dabi bil hotel recsi, da kakgoderie tesko y nemoguchno naiti dva chloveka, koijbiszi zeuszema szpodobna bila vu siulyeniu, y volye nagneniu, ar navadnoie govoriti. *Quot capita, tot sententiæ.* Kuliko glav, tuliko miszlih, y vòly nagnenia; Tak tulikai tesko, y nemoguchno ie naiti dva chloveka, szebe vu obrazu y sivotu szpodobna. Szpominaiusse vendar Hiſtoricussi od nekoieh koijszuszi vu uszem szpodobni bili, kakti od Aristodemussa Kralya Lacedemonzkoga pisse Atheneus, da ie naimre ov Kraly imel dva Szina, toieto dvoyke na ien srat rogiene od Kralicze szvoiè Egine, koia dva mlada Herczega natulikoszuszi szpodobna bila da- kadaie

Athen. l. 13.

kadaie lyucztvo po ſzmerti Kralya Ariſtodemuſſa zebralo bilo za Kralya ztareſſega Szina Herczega, niga moglo poznaviti, y razluchavati od mlaiſſega. Od Antiokuſſa Kralya Sirie Plinius piſſe, da potlambi on iz ovoga ſzveta premínul bil z velikum ſaloztium Kralicze ſzvoie, zbok velike lyubavi, koiuie ona proti nyemu noſzila, koia lyubav bilaie zrok, daie Kralicza potlam uzela za musa iednoga proztoga, y ſziromaskoga chloveka, zbok toga ſzamo, da e on pervomu ſzvoiemu Musu Kralyu Antiokuſſu zeuſzema vu uſzem ſzpodoben bil. Za uremena Ceſzara Auguſtuſſa doſſelie bil vu Rimzki Varas nekoi Mladenecz Ceſzaru natuliko vu Obrazu, persone y ſzpodobe uſze iednak, polek ſzvedochanztva Valeria Maxima, damu drugo ni mankalo neg Oprava, Bat, y Koruna, Ceſzarzka, za koiega Ceſzar doznauſi vuchinilgaie naipervo predſze dopelyati, vu ſzvoiu opravu opraviti, Korunu na glavu, y bat vu ruke poztaviti, y ovak mezto ſzebe vu ſzvoy Tronus poſzaditi, pred koiega dohagiaiuch dvorianiki, y drugi lyudi na Audiencziu, za pravoga iztinzkoga Auguſtuſſa Ceſzara ieſzu ſtimali, y preſtimavali, kai videchi Ceſzar, y boiechiſze dabiga ſzpodoba onoga Mladenecza Ceſzarztva, y ſitka nementuvala, ſzam ſzvoium rukum ie nyega zkonchal, y ſitka mentuval. Da unoga druga ovem ſzpodobna mudreh Piſzczev ſzvedochanztva oude na ztran oztavim, doztami budi napervo donezti ona dva Bratta Romuluſſa, y Remuſſa, pochetnika Rimzkoga Varaſſa, od koieh Zeffilinus piſſe, daſzuſzi natuliko ſzpodobna bila vu lepote, persone, y shegah, daſzeie Ovidius nad nymi zachudil, y od velikoga chuda zgubil govoreczi od nyh ove rèchi.

Plini. lib. 7.

Valer. Maxim. lib. 9.

Zephilin.

Ovid. lib. 2. de Faſt.

Si genus arguitur, vultu niſi fallit imago,
Neſcio quem è vobis, ſuſpicer eſſe DEUM.

Akoſze pokolenie razmislya, vu obrazu neukuniuie ſzpodoba, Neznam koiegabi zmegy vaſz ſzumnitiſze moral bitti Boga. Akoie tulika ſzpodoba bila megy lyudmi, nad tem niſze potreba chuditi: Nego daſze megy Bogom, y

chlove-

chlovekom, Chriſtuſſem naimre y Sz. Ferenczem tulika, y takova ſzpodoba nahagia, daijh ni moguche razluchiti onomu, koi nyhov Sz. Sitek cſte, toie chuda uredno: Zakaizato nai pita gdo hoche razpetoga Odkupitela ſzvoga Chriſtuſſa Szina Boſiega. *Quis ſimilis tui in fortibus Domine?* Gdoie tebe ſzpodoben vu iakeh Goſzpone? Tomu takovomu ia odgovariam zrechmi Sz. Kralya Davida, da moy Sz. Serafinzki Otecz Ferencz ie on naiſzpodobneſſi Szinu Boſiemu Chriſtuſſu JESUSSU Odkupitelu naſſemu. *Similis erit DEO, in filiis DEI.* Ferencz Serafinzki, hotelie recſi David, ſzpodoben bude Bogu, megy Szinmi Boſiemi, toieto Szvetczi nebezkemi: Kulika adda y kakova ſzpodoba ie megy Chriſtuſſem, y moiem Sz. Ferenczem Serafinzkem? pokazati hochu. *Exod. c. 15. v. 11.*

Ztvariaiuchi Uſzam: G. Bog na pochetku ſzveta Nebo, zemlyu, y uſze ztvàri, za uſzemi pako naizada ie ztvoril chloveka na kip y ſzpodobu ſzvoiu. *Creavit DEUS hominem ad imaginem ſuam.* Veli Sz. piſzmo, vu koiem ztvarianiu vidimiſze daſzeie zponeſzel G. Bog na ſzpodobu iednoga Malara, koi zmalauſi unoge uſzakoiachke kipe, ſzebe ſzamoga takai, illiti kip ſzebe ſzpodoben selechi y hotechi izmalati, kai adda chini? Ide ter uzeme predſze iedno chizto zerczalo, marlivo gledech vu nye kip y podobu ſzvoiu laztovitu, na platnu izriſzava, y mala kodmuiu zerczalo kàse, doklamſze y izmala. Rauno tak Uſzam: G. Bog. potlambi unoge kipe uſzakoiachkeh ztvarih y ztvoreny nebezkeh y zemelyzkeh ſzvoium Bosanzkum mudroztium y uſzamoguchnoztium bil po volye ſzvoie ztvoril, y izmalal, naizada ztvorilie y namalal chloveka Adama na kip y ſzpodobu ſzvoiu Bosanzku govoreczi. *Faciamus hominem ad imaginem, & ſimilitudinem noſtram.* Vuchinemo chloveka na kip, y ſzpodobu naſſu. Od kiega naipervoga chloveka Adama Sz. Ambros ovak govori. *Pictura pratioſa eſt Adam ante peccatum.* Malanie preſtimano ie Adam pred grehom; oh prelepo, premudro, y preſtimano dello Bo- *Genes. c. 1. v. 26.* *S. Ambroſ. l. 6. in c. 1. Gene.*

ſanzko Adam! Ali kak dugo ie terpelo? dóklám Adam zapoved Boſiu ie obdersaval, koiu berselije prekersil, taki lepotu ſzvoiu y kip Nebezki ie pogubil, od koiega nadalye govori rechèni Sz. Ambros. *Depoſuit imaginem Cœleſtis, ſumpſit terreſtris effigiem.* koi po grehu pogubiuſi kip, lepotu, y ſzpodobu Nebezku, uzelie naſze kip zemelyzki, koiega vu kipu zemelyzkom zverie vech ni poznavalo za Goſzpona y goſzpodara ſzvoga, nitimuie vech hotelo pokorno bitti, nego pache pochelogaie naztoriti, kod Sz. Jvan zlatovuzti ſzvedochi. *Poſtquam primus homo aſpectum peccato commaculavit, tunc beſtiæ eum non agnoſcebant, & quæ ſervæ erant, ei hoſtes evaſerunt.* Potlamie pervi chlovek lepotu kipa ſzvoga z-grehom oſzmradil, ondaga zveria y neme ztvari niſzu poznavale, y koiaſzumu pervo ſzluſila, poztalaſzumu protiuna; koiu veliku neſzrechu ne ſzamo pervoga chloveka Adama, nego y uſzega niegovoga oztanka naroda chlovechanzkoga videchi G. Bog, y seleiuchi ponoviti na ſzvetu ſzvoiu Bosanzku podobu, poſzlalie Szinka ſzvoga na ov ſzvet, ali pokai? odgovaria Sz. Rupertus Opat, y ov zrok napervo daie. *Ut & filiis Adæ perditam ſimilitudinem infunderet, & ſibi ſimiles efficeret.* Dabi naimre y Szinom Adamovem pogublyenu ſzpodobu povernul, y ſzebe ſzpodobne vuchinil.

S. Joan. Chryſoſt. in Pſal 3.

Rupert. Abb. ſup. Gen. c. 21.

Koi doiduchi na ov ſzvet iz prechiztc Vutrobe MARIE Dev. *In ſimilitudinem hominum factus.* Vu nature, y ſzpodobe chlovechanzke vuchinien: Neverno pako y nezahvalno lyucztvo ſidouzko, onoga iztoga koije bil. *Specioſus forma præ filiis hominum.* Nailepſi zmegy uſzega ſzveta lyudi, z-plyuzkami, bichuvaniem, terniem, y chauli nato ie ſzpravilo, daga ni bilo vech poznati. *Vidimus eum, & non erat ei aſpectus.* Videliſzmoga, y niga bilo mochi poznati, ali kod ſidouzko piſzmo veli. *Non erat ei forma humana.* Da naimre ni bil chloveku ſzpodoben.

Philip. c. 2. v. 7.

Pſal. 53. v. 2.

Ov adda izti novi chlovek, y Bog zkupa potechi y po ſzmerti ſzvoie kip y ſzpodobu ſzvoiu na ovom ſzvetu poro-

viti,

viti, y za vekovechni ſzpomenek izmalánu oztaviti, kai ie vuchinil? uzelie predſze Zerczalo Bosanztva ſzvoiega, y uzelie platno tela Sz. Ferencza Serafinzkoga, koiega duſſu ie izmalal z-pravichnoztium Adama pervoga Otcza. Telo pako ie izmalal z-petemi Szvetemi Rannami, koieie on na Gore Calvarie zverhu Krisnoga Dreva za grehe naſſe, y odkuplyenie duſſicz naſſeh priel, kodnam to Sz. Matti Czirkva ſzvedochi, popevaiuch od Sz. Ferencza. *Signaſti Domine ſervum tuum Franciſcum.* Zlamenuvalzi Goſzpone ſzlugu tvoga Ferencza.

Platno adda na koiem Odkupitel nas ie hotel ſzvoy Boſanzki Kip, od Adama po grehu zatepen, ponoviti, y izmalati, poſzudilicie od Petra Bernardona vu Varaſſu Aſſiſie naibogateſſega Kramara leta iezero ſzto oſzemdeſzeto y drugo, Telo naimre moiega Odichenoga Patriarke y Otcza Sz. Ferencza Serafinzkoga, koiega narogienie, ſitek, y ſzmert hotelie ſzpodoben imeti narogieniu y ſiulyeniu ſzvoiemu: Ar ako Chriſtuſſevo Narogienie obznanieno, y nazveschenoie bilo od Angela MARIE Dev.? *Ecce concipies & paries filium.* Nut budes priela, y rodila Szina. Matere Sz. Ferencza obznanienoie takai od G. Boga bilo po iednom Angelu vu peregrinzke ſzpodobe, da iednoga Szinka ſzrechno rodila bude. Ako MARIA Dev. rodiuſi na ov ſzvet Szinka ſzvoga y Boſiega, poloſilagaie bila vu iaſzelcze na ſzlamicze? *Peperit Filium ſuum primogenitum, & reclinavit eum in præſepio.* Rodilaie Szinka ſzvoga iedinorogienoga, y poloſilagaie vu iaſzelcze: Mati Ferencheva rodilaie Szinka Ferencza vu ſtalicze na ſzlamicze, ne iur po kakove ſzille, ali potreboche, y pripecheniu, nego po ſzamom Boſiem prepuscheniu. Ako Chriſtus ieſze rodil, y do ſzmerti ſiveti ie hotel vu ſziromaſtvu, od koiega Sz. Pavel Apoſt. ſzvedochi govorecs. *Quoniam propter vos egenus factus eſt, cum eſſet dives.* Ar zaradi vaſz ſziromah vuchinienie, buduchi bogat: zbok cheſza y zebralſzije bil za Mater ſednu ſziromasku Deviczu. Od Ferencza popeva

Luca 2. 7.

2. Corinth. 8. 9.

va Sz. Matti Czirkva. *Franciſcus pauper & humilis.* Ferencz ſziromah, y ponizem, ar akoprem od bogateh Roditelov doſſelie na ſzvet Ferencz, hotelie vendar dobrovolyno do ſzmerti vu ſziromaſtvu Odkupitela ſzvoga naſzleduvati, natuliko da chuiuchi iednoch mladi Ferencz cſteti pri Sz. Meſſe vu Sz. Evangeliumu ove rechi. *Qui non renuntiat omnibus quæ poſſidet, non poteſt eſſe meus diſcipulus.* Koi neoztavi uſza koia lâda, nemore bitti moy vuchenik; zatoizto vu 25. lettu oztavilie Ferencz Otcza, Matter, hisu, bogacztva, y veſz ſzvet zeuſzemi naſzladnoztmi niegovemi, ter ſziromah prez uſzega hotelie do ſzmerti vu ſziromaſtvu naſzleduvati Chriſtuſſa predragoga Odkupitela ſzvoiega. Ako Chriſtus zebralſzie bil dvanadezte Apoſtolov? y Ferencz imelie napochetku dvanadezte Tovaruſſev. Ako Chriſtus ie razpoſzlal po ſzvetu nazveschat Sz. Evangelium govorecſi nym. *Euntes in mundum univerſum docete omnes gentes.* Poite po uſzem ſzvetu, vuchete uſze narode: Ferencz takai razpoſzlalie one ſzvoie nove naſzlednike, koieie imenuval *Socios.* Toiezt Tovaruſſe, govorecſi nym. *Ite filii prædicate pœnitentiam remiſſionem peccatorum.* Poite Szinki moij nazveschaite pokoru odpuschenie grehov, kod Sz. Bonaventura ſzvedochi. Ako Chriſtus chuiuchi Apoſtole ſzvoie razgovariatiſze zapervo mezto pokaralicie govorecſi nym. *Quicúmque inter vos voluerit major eſſe, ſit veſter Miniſter.* Gdogod zmegy vaſz hotel bude vexi bitti, nai bude vas ſzluga: Od Ferencza takai ſzvedochi Sz. Bonaventura. *Voluit Fratres ſuos humilitatis causâ vocari minores, & Prælatos ſui Ordinis dici Miniſtros.* Hotelie Bratiu ſzvoiu i poniznozti imenuvati Mensu, y Glavare Reda ſzvoiega ſzluge y dvorianike. Ako Chriſtus Czirkvu ſzvoiu ie ſzegurnu vuchinil, daioi uſze peklenzke ſzille naskoditi nebudu mogle. *Portæ inferi non prævalebunt adverſus eam:* Ferencz takai za ſzvoy Sz. Red dobilie od G. Boga obechanie ſzigurno. *Quotieſcúmque fuerit impulſis ictibus concuſſa paupercula hæc Religio, ſalva ſemper meo nomine permanebit.* Kuliko-

S. Bonav. in legen. S. Franc. c. 5.

likogoderkrat bude preganian moy ſziromaski Red, uſzigdar ſzrechno z- moiem imenom obranien oztane. Ako Chriſtus z- malemi hlebczi Kruha unoſinu veliku lyucztva ie nahranil? Ferencz blagoſzloviuſi pol hlebcza Kruha, ſzebe, y unoſine Bratie ſzvoie czeleh 40. dan zadovolynogaie vuchinil. Ako Chriſtus poztilſzeie vu puschine 40. dan, kadeſzumu y Angeli na ſzlusbu dvorili. *Et cum jejunaſſet 40. diebus, & 40. noctibus, acceſſerunt Angeli, & miniſtrabant ei:* Od Ferencza ſzvedocsi Sz. Bonaventura. *Cum quadragenarium ad honorem Archangeli Michaëlis jejunium inchoaſſet, vidit quaſi ſpeciem unius Seraphim.* Kadabi 40. dan na chazt Sz. Mihalya Arkangela bil pochel poztiti, zagledalie kakti kip iednoga Serafina. Ako Chriſtus nesmahnu vodu, na naismahneſſe vino ie preobernul? Na zapoved Ferenchevu ovakovo chudo vechkrat ieſze pripetilo. Ako Chriſtus unoge Gubaucze ie ochiſcheval? Ferencz Gubaucze kuſſuiuch, y nyhove ranne z- vuztmi ſzvoiemi y iezikom lisuch zdrave ie chinil, y od ſzmerdlyve gube oſzlobagial. Ako Chriſtus ie izganial hude duhe iz obſzedench lyudi, ſzlepczem vigienie, betesnem zdrauie, mertvem ſitek ie pourachal, y tverdokorna gresna ſzercza omekchaval obrachaiuch na pokoru, ar veli Sz. Lukach da. *Virtus de illo exibat, & ſanabat omnes.* Jakozt iz nyega ie izhagiala, y ozdraulyuvalie uſzeh: Szpodobnem nachinom od moiega Serafinzkoga Sz. Ferencza ſzvedocſi Sz. Bonaventura. *Ejiciebat dæmonia, ſanabat leproſos, & infirmos; prædicationis ſermone mentes molliebat, & plures mortuos reſuſcitavit.* Izganialie urage, ozdraulyuvalie gubave, y betesne; prodekujuch pameti gresneh ie raſzvetchuval, y ſzercza omekchuval, y vech mertveh od ſzmerti obugiaval; Jednum rechium. *Quidquid manu tangebat, virtutem participaſſe DEI, homines comperiebant.* Veli Sz. Bonaventura vu ſitku niegovom, kogagodſzeie, z- rukum doteknul, iakozt Bosanzku iz nye izhagiati, lyudi ieſzu zpoznavali.

Matth. c. 4.

Luca c. 6.

Ako Chriſtus ie hotel gol na Krisu umreti zà pokazati

ſziromaſtvo ſzvoie tia do zkradnie vure ; Ferencz y oude hotelſzeie pokazati vernem naſzlednikom predragoga Chriſtuſſa ſzvoiega , ar on zpoznavaiuchi priblisavatiſze zkradniu vuru ſitka ſzvoiega, iziſſelie iz poſztelye na ſzred Celicze ſzvoie,kade pred bratium ſzvoium okol ſzebe ſztoiechum izſzlekelie iz ſzebe Habitus, y na zemlyuſzeie pretegnul za izpuztiti onak gol, na ſzpodobu gologa na Kriſu JESUSSA, vu naruchai nyegov, Duh ſzveti ſzvoy, koiega onak na zemlye leſechega rechi ieſzu ove bile. *Feci quod meum eſt, quod veſtrum eſt, Chriſtus vos doceat.* Brattia moia draga, vuchinilſzem kaiſzeie mene doztoialo, kai pak vi zmenum morate vuchiniti, Chriſtus nai vaſz vuchì : Zato naiſztareſſi Brat po Boſiem nadehnieniu uzelie upamet da Sz. Otecz mora on chaſz umreti, zato uzelie Habitus y kordu vu ruke ſzvoie , y Sz. Otczu ovak pochelie govoriti. *Hæc tibi tamquam pauperi commodo, & tu illa ſuſcipe Obedientiæ ſanctæ merito.* Ja ova tebe poſzuiuiem, y ti ova uzemi po urednozti Sz. pokornozti : koiu zapoved chuiuchi Sz. Otecz, y Sz. Pokornozt imenuvati razumeuſi , podignulſzeie taki od zemlyè, y Sz. Habitus znovich ie naſze uzel , y zkordumſze opaſzauſi, nazad ie legel na zemlyu , podignuchi Ochi, ſzercze, y ruke vu nebo , pochelie hvaliti G. Bogu da prozt od uſzeh zemelyzkeh ztvarih, ſzloboden k- nyemu odhagia , y da Chriſtuſſu razpetomu , koije gol na Krisu umerl; tuliko vu ſitku,kuliko na ſzmerti ſzpodoben iemuſze pokazal; y onde ſzrechno Duſſiczu ſzvoiu ſzvetu ie zpuztil.

Koiega Serafinzku lyubav proti Odkupitelu ſzvoiemu razmiſlyavaiuch Sz. Bonaventura, koiagaie vuchinila vu ſitku , y ſzmerti niemu ſzpodobnoga, ovak iega hvalil , y chaztil. *O verè Chriſti amantiſſimum virum, qui vivens Chriſto viventi, moriens morienti, & mortuus mortuo , perfecta ſtuduit imitatione eſſe conformis.* O Sztanovito Chlovek Chriſtuſſu nailyublyeneſſi , koi ſivuchi Chriſtuſſu ſivuchemu, umiraiuchi umiraiuchemu , y mertev mertvomu terſzilſzeie zverſſeno ſzpodoben bitti : kako dabi hotel-recſi,

S. Bona. loc. citat. c. 14.

Fe-

Ferencz ſzpodobenie bil Chriſtuſſu ſivuchemu argaie marlivo y zverſſeno naſzleduval vu ſiulyeniu; ſzpodobenie bil Chriſtuſſu umiraiuchemu, arie hotel y on gol umreti; ſzpodoben mertvomu y od ſzmerti gore ztaiuchemu, buduchi z- petemi Sz. Rannami zlamenuvan kakti Chriſtus.

Exue Franciſcum tunicâ laceróque culcullo;
Qui Franciſcus erat, iam tibi Chriſtus erit.
Franciſci exuviis ſi qua licet, indue Chriſtum,
Jam Franciſcus erit, qui tibi Chriſtus erat.

Izſzleczi Ferencza iz czundravoga Habituſſa niegovogâ;
Koi pervo bilie Ferencz, od potlam tebe Chriſtus bude.
Z- Ferencza opravum rako kak mores oblèczi Chriſtuſſa.
Taki Ferencz bude, koitije pervo Ghriſtus bil.

Velika iztinaie to daie bila ſzpodoba lyubavi Jonataſſa y Davida, y veli Sz. Auguſtin daie Jonatas bil dal ſzvoiu opravu Davidu, dabimu ne ſzamo vu obrazu y shegah bil ſzpodoben, nego y vu oprave, y da nebi ieden hodil opraulyen po paztirzko, à drugi po Kralyeuzko, y ovoie ſzamo mankalo zverſſene ſzpodobe megy Jonataſſem y Davidom. *Hoc tantum deerat.* Veli Sz. Auguſtin, ovoie ſzamo mankalo, toieto oprava: Ali Kraly Neba y zemlyè Chriſtus Szin ſivoga G. Boga drugachie baratal z- moiem Serafinſzkem Sz. Ferenczem, koiega on naiduchi ſzebe ſzpodobnoga vu lyubavi, y ſitka naſzleduvaniu, hotelgaie y ſzvoiemi Sz. Petemi Rannami zazlamenuvati, y ſzebe ſzpodobnoga vuchiniti, ar. *Hoc tantum deerat.* Drugomunikai ni mankalo nego Sz. Ranne, z- koiemi on buduchi od Kralya Nebeszkoga okincsen, zeuſzem uſzega poſztalmuie ſzpodoben, natuliko daſze y od oveh mogu one Ovidiuſſeve rechi recſi.

Si genus arguitur, vultu non fallit imago,
Neſcio quem è vobis ſuſpicer eſſe DEUM.

Akoſze pokolenie razmislya, vu obrazu y telu nemankâ ſzpodoba, Neznam kogabi zmegy vaſz ſzuditi moral za Boga.

Kadaie Sz. Thomas Apoſtol ztanovit y ſziguren hotel bitti, da on, koiſzeie Apoſtolom pokazal z- petemi Rannami zlamenuvan, ie pravi iztinzki Odkupitel ſzveta, hotelie, y potrebuvalie videti, y doteknutiſze Rân niegoveh; *Joan. c. 10. Niſi videro in manibus ejus fixuram clavorum, & mittam digitum meum in locum clavorum, & mittam manum meam in latus ejus, non credam.* Ako nebudem videl na rukak niegoveh luknie chalov, y doklam nepoztavim perzt moy vu mezto chaulov, y ruku moiu vu rebro niegovo, Nebudem veruval. Ali zakai ni rekel Thomas, ako ia nebudem videl Obraz niegov, personu niegovu? nego ſzamo Ranne niegove potrebuvalie videti, y tipati? Zrok tomu ſzudim ia daie moral bitti ov, kaitije ſtimal Thomas dabiſze gdogod mogel vu Obrazu y persone niemu ſzpodoben naiti, kod rauno od Sz. Jakopa mensega piſſe Sz. Ignaczius Muchenik damuie vu Obrazu y persone ſzpodoben bil, ali ne vu Rannah, koieſzu Chriſtuſſu naioſzebuineſſe znamenie bile; Ove pako rauno Sz. Ranne videſze na telu Sz. Ferencza, koie ako Thomas bude videl, recse, y bude veruval daie Ferencz Chriſtus, y ukanitiſze nesche, ar ako prem Ferencz ni Chriſtus po nature, ie vendar po lyubavi, koia lyubav premenia lyubirela, na onoga koga lyubi, kai rauno y z- Ferenczem lyubav gorucha proti razpetomu JESUSSU ſzvoiemu, ie vuchinila.

Ali kakovo chudoie tò N. N. daie Ferencz premenien na kip y ſzpodobu Chriſtuſſa Odkupitela ſzvoga, ako lyubav ima tuliku moch y iakozt, da more lyubitela premeniti na ztvar koiu lyubi: Ferencz pako ie veſz gorel vu lyubavi proti razpetomu Odkupitelu ſzvomu, y zato poſztal- *S. Bernard. Ser. 60. in ſer. 3. poſt Paſch.* muie veſz ſzpodoben. *Chriſtus verus amor in eandem Imaginem Franciſcum transformavit amantem.* Velì Sz. Bernardin Chriſtus prava lyubav, ſzebe ſzpodobnoga ie vuchinil Ferencza, toieto na ſzvoi kip iega premenil, zlamenuiuch niega ſzvoiemi Sz. Rannami, kod od niega popeva Sz. Matti Czirkva. *Signaſti Domine ſervum tuum Franciſcum.* Zlamenu-

menuvalſzi Goſzpone ſzlugu tvoiega Ferencza. *Signis Redemptionis noſtræ.* Zlamènij odkuplyenia naſſega, toieto z- Sz. Rannami tvoiemi.

Takoliſze adda zponaſſas ò moy razpeti JESUS! z- ſzerchenemi priatelmi tvoiemi? Lyubavi adda nyhove proti tebe izkazane plácha ieſzu Ranne? Trudi adda nyhovi y poti, urachaiuſze z- bolyùm y mukum? Oni, koijſzuſze terſzili z- tobum vu miru lyubavi, y priatelztvu ſiveti, koijſzu tvoie zapovedi chinili zverſſeno obdersavati od uſzeh, y od uſzakoga naimenſega grèha ſzameh ſzebe habati, od goruche proti tebe lyubavi koijſzuſze raztalyevali, moraiu od tebe tak traplyeni bitti? oh ter kakovaie to plàcha, tak miloſzerdnoga Boga? A ter kaije Juliuſſu Ceſzaru teſeſſega bilo podnezti, neg kadaſzeie videl od Brutuſſa na ſzmert raniti, koiegaie on tak ſzercheno lyubil? Kaije suhkeſſega bilo Mariuſſu, neg videtiſze umariati od Silluſſa, koiemuie tak verno uſzigdar ſzluſil? Kaiſzeie odurneſſega domiſzliti nigdar mogel Tulius, neg za nezgovorne dare y milosche nadelyene Lenatu Popiliuſſu, videtiſze od niega prez uſzakoga miloſzerdia po uſzem telu raniti, y merczvariti?

Sziromah moi Ferencz Sz. Otecz y Patriarka Serafinzki, uſilſzi tvoie ſive dnì truda, y iztochilſzi doſzti pota, techuch po Orſzageh, Provincziah, po Varaſſeh, y Szèlah, nesonaiuchiſze niti pogibeli na putch, niti letne uruchine, ali zimzke ledvine, nego uſzigdar y po uſzud odkrit, bòſz, y malo menie nego gol ieſzi tekal, ali kaiſzi izkal? ah znam ia dobro prez tvoiega povedania, da ti niſzi izkal zate, ali za tvoie Szinke nikakvoga blaga, ali bogacztva, Negoſzi izkal diku y chazt Boga tvoiega, preobrachaiuch pogane na veru, y gresnike na pokoru, izkalſzi Dufficze G. Bogu tvoiemu, y nye z- navuki tvoiemi vu nebo poſſilyal nyemu. Zkratilſzi ſzeny ochèm tvoiem, hranu vuztam, y pochinek nogam tvoiem, dabi mogel gladne gresnike z- navuki tvoiemi nahraniti, z- vodum milosche

Bosie napoiti, y vu vekovechni pokoy Nebezki zapelyati, Oh Ferencz! Ferencz moy Sz. Serafinzki Patriarka kamie tebe lyubav zapelyala? y nakai ie tebe lyubav zpravila? Zach. 6. 13. *Quid sunt plagæ istæ in medio manuum tuarum?* Budimi szlobodno opitati tebe ô moy Sz. Otecz, kodie negda opital Otecz Bog Nebezki Szinka szvoiega po szvedochanztvu Sz. Zakariassa Proroka, kaiszu to za iedne Ranne, na szredi rùk tvoieh? y chinimisze da chuiem Sz. Otcza Ferencza odgovariatimi, kodie Christus odgovoril Otczu szvomu Nebezkomu. *His plagatus sum in domo eorum qui diligebant me.* Jaszem ranien, y na ovo szpraulyen vu hise oneh, koijszu mene lyubili.

Nitiszeie oude komu chuditi unogo, ali izpitavati potrebno, ar akoie Christus zval, y imenuval lyubitele szvoie, one sidove, koijszu niega tak ztrassno muchili, y na szmert rannili, kuliko bolye moresze dichiti moy Sz. Otecz Ferencz szvoiemi Rannami, buduch daie on ni iz nikakvoga iala, niti od nikakvoga nepriatela dobil, nego pache od naivexega priatela, y lyubitela szvoga Christussa snymi ie okinchen, y szebe szpodoben vuchinien bil: Naiga adda izpitava gdo hoche· *Quid sunt plagæ istæ?* Kaiszu Ranne ove? y na mezto Ferencza hochemu od Sz. Ruperta Opata Odgovorieno bitti, Daszu Ferenczu dàne, na szpodobu Ran Christusseveh. *Sunt Paternæ charitatis munimenta.* Toieto daszumu dàne bile, na szpomenek Otchinzke lyubavi. *Quid sunt plagæ istæ?* Kaiszu ranne ove? Odgovaria Sz. Bernardin, ako Sz. Thomas de V. N. ie dersal za veliki Kincs Ranne Christusseve, y ove moguszе recsi da ieszu, *Thesaurus Ecclesiæ in corpore B. Franciseti renovatus.* Kincs Czirkveni na telu Sz. Ferencza ponoulyen.

Naisze adda diche y hvale Sz. Apostoli, y Mucheniki, kuliko hotte y znaiu z- Cimeri szvoiemi, koieszuszi oni na mukah, y z-mukami szvoiemi zadodili, naisze velim diche Sz. Peter szvoiem Krisem, Sz. Pavel z- Mechem, Sz. Lourencz z- goruchem rosterom, Sz. Sebastian szvoiemi

Sztre-

Sztrelami; ali moy Sz. Ferencz Serafinzki prez kraia y koncha ima vexi zrok dichitiſze y izviſſevati zverhu uſzeh Sz. Apoſtolov, y Muchenikov z- Cimerom ſzvoiem, pokedob da oni od ſzvoich nepriatelov iz ſzamoga iàla ieſzuſzi one Cimere zadobili, Sz. pako Ferenczu ſzam Kraly Neba y zemlyè ſzvoy laztoviti Cimer iz oſzebuine lyubavi ie podelil, toieto ſzvoich Sz. Pet Ràn.

Hotechi Chriſtus ſzvoiu predragu Maiku MARIU odichiti z- tituluſſem Kralycze neba y zemlyè, y kod takova bilaie takai Kralicza uſzeh ztvoreny na zemlye, y blasenehDuhov na nebu, kodiu Sz. Mati Czirkva chaztì popevaiuch vu nye Litaniah. *Regina Angelorum, Regina Patriarcharum, Regina Martyrum.* Kralicza Angelov, Kralicza Patriarkih, Kralicza Muchenikov: puztiliuie muku terpeti, ali muku ne iur zaudanu na nye divoiachkom telu od nepriatelov, nego on ſzam hotelie nye muku zaudati, y nyu muchiti, polek oneh ſztarcza Simeona rechih. *Tuam ipſius animam doloris pertranſibit gladius.* Tvoiu laztovitu duſſu ſaloztni hoche prebiti mech; Nehotechi dabi pogani y nepriateli nye prechizto y preſzveto Divoiachko telo muchili; Szpodobna lyubav nahagiaſze megy Chriſtuſſem, y megy Ferenczem, koiaſzeie nahagiala megy Chriſtuſſem, y MARIUM, ar Ferencz odpraviuſiſze megy pogane z- hlepeniem terpeti muku za veru y lyubav predragoga na Krisu razpetoga priatela y Odkupitela ſzvoiega, ali lyublyeni Odkupitel ni prepuztil ſzvoga dragoga priatela Ferencza od poganov y krivovernikov muchiti, negogaie ſzam hotel ſzvoiemi Bosanzkemi Rukami, Nogami, y Szerczem muchiti, ranechiga na ſzerczu, rukah, y nogah, y ovak ranech, ovemi ranami ſzebe ſzpodobnoga vuchiniti: Oh adda preodicheni Muchenik! ô ſzerchèni Priatel Boſi Ferencz! *O vere Beatum Virum! cujus caro etſi tyrannico ferro non percutitur, occiſi nihilominus Agni ſimilitudine non privatur.* Krichì Serafinzki Doctor Sz. Bonaventura. *O inquam verè Beatum! cujus Animam etſi gladius perſecutoris non abſtulit, palmam tamen Martyrij non amaſit.* O zta-

S. Bonav. in vita S. Franc.

novito

novito Blasenoga chloveka! Koiega telo ako rauno od poganzkoga mecha ni ranieno, mertvoga vendar Agneczа Boſiega ſzpodobu ni pogubilo : O Blasenoga velim chloveka! koiega Duſſu akoprem nepriatelzki mech od tela ni razluchil, korunu vendar muchenicstva ni pogubil.

O preodicheni adda moy Patriarka y Otecz Sz. Serafinzki Ferencz! koiega naivexi Kincs y bogacztvo, uſzigdar ie bilo gluboko ſziromaſtvo; koiega oprava ie bil oſter Habitus y Cilicium bodechi; koiega hrana bile ieſzu trave y korenia, z- kakovemi fallaczi terdoga kruha ; koiega poſztelya bilaie cherna zemlya, y vanykus pod glavu tverdi kamen; koiega pohlepnozt bilaie na Muchenichtvo ; koiega dika bileſzu Ranne razpetoga JESUSSA; Oh adda preſzveti, y preodicheni Patriarka! za one izte razpetoga JESUSSA tvoiega Ranne, koieſzu uſzigdar tak tebe bile drage, z- koiemi, y zbok koieh prielſzi ti od G. Boga tulike y takove dare y milosche , ah moliſze y proſzi za naſz gresnike pobosne vendar ſzluge tvoie, da kakſzi goder ti razpetoga JESUSSA tvoiega noſzil uſzigdar na ſzerczu, y Ranne niegove preſz. na rukah, nogah, y perſzah tvoieh, z- koiemi bilſzimu zeuſzem uſzega ſzpodoben; Dai adda dobi y nam miloschu od miloga razpetoga JESUSSA da y naſſa ſzercza budu uſza gorela vu lyubavi Boſie, daga y mi budemo mogli zverhu uſzeh ztvarih ovoga ſzveta lyubiti, Lyubech, muku niegovu razmislyavati, razmislyavaiuch vu dobrovolynom terpleniu, y podnaſſaniu uſzeh teskoch y nevoly ovoga ſzveta naſzleduvati, Naſzleduiuch , za tobum k- niemu vu diku nebezku zaiti , y onde ztobum megy koruſſi Serafinzkemi veſzelitiſze, veſzelech niega chaztiti , dichiti na uſze vekevekoma budemo mogli,

Amen.

RAZ-

RAZGOVOR VII.

NA DEN Sz. ANTONA PADUVANZKOGA.

Benedictionem omnium Gentium dedit illi Dominus.
Eccli. c. 44. v. 25.

Blagoszlov uszeh Narodov dalie nyemu Gozpodin Bog.

AKo rauno Natura chlovechanzka kaseſze proti nevolynomu chloveku, ne iur miloſztiunum Materium, nego iednum zkupum Machahum, koia niednomu chloveku uſzeh dobroth nedàie, negoie po deleh razdelyuie, nekomu ovu, nekomu onu, tak nekomu daie iakoſzt, nekomu mudroſzt, nekomu ſzerchenoſzt, nekoga na ovu, nekoga na onu meſtriu, nekoga na ovo znanie y navuk, nekoga na drugi nagiblye. Kod eſtem od pochetnikov uſzeh meſtrijh, y navukov, da naimre koije iedno znal, drugoga ni znal. Tak Ariſtoteleſſu dalaie Natura daie izmiſzlil Filosofiu, Apollo Mediczinu, Arnoldus Alkimiu, Apicius Szokachtvo, Anneus Pekouſztvo, Attalus Szabolſztvo, Boeczius Soſtarſztvo, Dedalus Cimermanſztvo, Euriolus Zidarſztvo, Esculapius Barberſztvo, Hercules Kerznarſztvo, Idocus Loncharſztvo, Mileseius Vure, Poliodo-

rus Guſzle, Pirhus Malariu, Salon Prokoratoriu, Tolomeus Aſtrologiu, Tubalkain Kovachiu, y tako drugi druge meſtrie izmiſzlili ieſzu, kodie uſzakomu zoſzeb Natura miloschu podelila, tak da kai ieden ie znal, onoga drugi nī znal. *Non omnibus omnia.* Ni uſzem uſzega dala. Vendar ako rauno izkasuieſze Mati Natura z- lyudmi tak zkupa; Ja vendar cſtuch knige, nahagiam ne ſzamo megy lyudmi chloveka, koije ſzam uſza znal, nego pache y megy Szvetczi Boſiemi, koiemuie G. Bog dal uſze Dare milosche, y blagoſzlove, koieie negda po drugeh Szvetczeh bil razdelil. Megy lyudmi nahagiam onoga glaſzovitoga Hippius Eliuſſa chloveka, koije z- chinom pokazal iztinſzke one rechi, z- koiemiſzeie negda hvalil krivo morebit y nepraudeno mudri Filoſofus Epandus, naimre. *Quod cæteri per partes habent, ego poſſideo.* Kai drugi oſztali po deleh imaiu, ia ladam. Ar nachiniuſiſzi vu Greczie na ſzredi iednoga piacza Teatrum, na koiega uſzakoiachke meſtrie ſzobum ie doneſzel, kade pred uſzem lyucztvom iziduchi gore, pochelie mudro od Filoſofie, Aſtrologie, Prokoratorie, y Doctorie diſputuvatiſze z- onemi, koijſzu vu oveh navukeh zverſſeni meſtri bili. Zatem uzelie vu ruke Trumbetu, Pischely, Hubu, Salmai, y pochelie iz not puhati; uzelie Guſzle, Czitre, Harpu, Kitaru, y pochelie na nye meſterſzki igrati; uzelie partese iz nyh popevati; Uzelie iz skatule kaikakve lonchichke pune maiſzti, y Sztekelcza puna Olya, pocheuſi povedat iakoſzt oneh maſztih, y Olya, ovaie za ovakovu rannu, ovo Olye za ovakovu bol, ova ia ieſzem izmiſzlil, y napravil: Uzelie iz koſſare Torte, y Pastete, pochne kazati, y govoriti ovoie moie dello. Prielſzeie za Skrilyak, za halyu, za rubachu, y pochne povedati ovu vunu, y predivo iaſzem zdelal, zetkal, zkraial, y zeſſil ſzam ſzebe halyu y rubachu. Uzelie mosniu peneſz, y pokase uſzakoiachke fele peneze, y veli iaſzem ove peneze napravil; Za panezi uzelie vu ruke uſzakoiachko Oruſie, y povedalie daie on ono oruſie izmiſzlil, y zkoval, y

tako

tako dokonchausi szvoiu Comediu rekelie z- pravum isztinum od szebe one Epandove rechi. *Quod cæteri per partes habent ego possideo.* Kaigod po drugeh dobroga y hvale urednoga Mati Natura ie razdelila, ia szam vu mene zadersavam. Megy Szvetczi Nebeszkemi znamo takai daie G. Bog szvoie Dare, y milosche razdelil, kakie szam hotel, daiuch Sz. Donatussu oblaszt zverhu zraka, Sz. Mikule zverhu vodè; Sz. Florianu zverhu ognia; Sz. Roku zverhu kuge, y tako od osztaleh. *Dividens singulis prout vult.* Ali nas denesni Sz. y Odicheni Anton od Padue vidimisze daie nekai vech milosche Bosie vu szebe imel, negszu drugi Szvetczi Bosi imeli, toieto da on szam vu uszeh potrebochah more nam pomagati, tak da ia morem od niega recsi one mudroga Siraka rechi. *Benedictionem omnium Gentium dedit illi.* Blagoszlov uszeh Naradov dalie niemu, po koieh Narodeh moguszе razumeti Szvetczi Nebeszki, toieto da uszе one Blagoszlove, dare, y milosche koiemiszu drugi Szvetczi od Boga nadelyeni bili, Sz. Anton szamie uszе vu szebe zadersaval; kai na kratkom pokazati hochu.

On koije kada cstel sztare Rimszke Historie, mogelie nutre naiti glaszovita Imena y viteska dela preunogeh Antonov, zmegy koieh naipervoga ia nahaiam onoga glaszovitoga Mark Antona Rimszkoga Senatora, koije bil tulike urednoszti y prestimania pri Rimszkom Czeszaru, daszeie uszigdar snym zkupa vu iednom Hintovu vozil, tulikoga iunachtva ie bil, daie naipervo sidove, Judeiu, y Tracziu z- preunogemi drugemi Orszagi obladal, y pod Rimszkoga Czeszara oblaszt zpravil, unoge takai druge glaszovite y vekovechnoga szpomenka uredne harcze po moriu, y po zemlye szrechno y szercheno chinech, hvalu y lyubav pri Czeszaru, y pri lyudeh ieszi zadobil. Mogelie csteti od onoga velikoga Generala Benetachkoga, drugach Purgara Rimszkoga Antona Colmne, koi leta 1464. kada Soliman Turszki Czar potlambi bil Kralyeszтvo Cipra po szille dobil, y na zkonchanie Kerschanztva voiszku pelyal, podig-

nulſzeie Anton Colman kakti General Papinſzke Voiſzke, zpomochium Spanſzkoga Kralya, y z- Galiami Benetachkemi, ſzrechno nepriatela Turchina, (koiegaie bilo vech od 600. iezer) ie razbil, obladal, y uſze Kerschanſztvo od pogibeli oſzlobodil, zbok koiega predoblyenia viteskoga bilie tako drag onem lyudem, daſzuga z- velikem veſzelyem vuchinili po ſztare navade Rimſzkeh Poglaunikov ſeſztemi belemi konyi voziti vu prelepi Capitolium, ili Grad Rimſzki. Mogelie cſteti od onoga velikoga Antona Marie Generala, od koiega megy drugemi glaſzovitemi viteskemi chini na voiſzkah, ovoſze zapiſzano vidi, da kadaie ſzvoga Otcza od nepriatelov ograienoga vu ochiveſzte ſzmertne pogibeli videl, ſzerchenoſzeie megy nye zaletel, Otcza zgrabil, y ſzrechno van izpelyal. Takie mogel cſteti od Antona Muse velikoga Doktora, y glaſzovitoga urachitela, koije Czeſzara, kod Plinius piſſe, od ſzmertnoga betega izurachil, zavoly cheſza Rimlyani na chaſzt, y ſzpomenek tulikoga chloveka ieſzu na piaczu ieden ſztup podignuli. Takie mogel cſteti od onoga velikoga Antona koiſzeie zval Orator, koi, kod Tulius ſzvedochi, takie znal govoriti da uſze lyucztvo ie iz uſzehkraiev tekaloga poſzluſſat, koiegaie Plinius zval Sirennu morſzku divoiku, koia kad zachne popevat, oni koij nyu chuiu zvun iz ſzebe poſztaiu od velike naſzladnoſzti, tak y oni koijſzu Antona Oratora chuli govoriti.

Ali oſztavemo mi na ztran ove Antone od koiehſze Rimſzke ſzpominaiu Hiſtorie, terſze ſzpomenemo iz ſzlug verneh, y Szvetczev Boſieh, kodie naimre bil Sz. Anton Opat y Puschenik, koiemuie G. Bog dal tuliku miloschu daie imel oblaſzt zverhu kuge ſivinſzke, y zverhu iſzteh Uragov, koij akoprem den y noch ieſzuga zkuſſavali, y uſzakoiachkemi nachini niega na greh napelyati ieſzuſze terſzili, obladatiga vendar nigdar niſzu mogli, nego oni od niega uſzigdar ſzrechno obladani ieſzu bili, tak da kod Sz. Athanaſius ſzvedochi ſzam Urag ie valuval govorecs. *Multos ſeduxi, pluri-*

S. Athanaſ.

plurimos decepi, nunc autem tuo labore ſuperatus ſum. Unogeſzem zapelyal, preunogeſzem ukanil, ſzada pako tvoiem oſtrem ſiuleniem, y molitvum *ſuperatus ſum.* Obladanſzem; y natulikoie obladal bil Urage, da akoſzu liſztor Ime Antonovo chuli imenuvati, iz obſzedeneh person ieſzu van izhagiali. Kai hochu recſi od onoga takai velikoga ſzluge Boſiega Antona Biskupa Czarigradczkoga, koiemuie G. Bog dal tuliku mudroſzt, y razumnoſzt, daſzu uſzi govorili da Duh Sz. ſzam ſnym govori, koi razmislyavaiuch chalarnoſzt ovoga ſzveta imalie navadu govoriti. *Si Paradiſus eſt in terra? in Monaſterio, aut in Eremo invenitur.* Akoie Ray na zemlye? takoſze ali vu Kloſtru, ali vu puschine nahagia, zato oſztavilie ſzvet zeuſzemi chaſztmi, naſzladnoſztmi, y bogacztvi, terie poſſel vu puschinu, kamoie y pravoga Otcza ſzvoga za ſzobum odpelyal, koi pod niegovum zapovedium ie ſivel:

Ali ako ia premiſzlim ſzvetoſzt, y velichanſztvo moiega Sz. Antona od Padue, vidimiſze da kaigoderie Oroſzlan megy drugem zveriem, kai Balena megy ribami, kai Orel megy pticzami, toie on megy uſzemi drugemi Antoni, y akolibiga ia hotel nym priſzpodobiti, vidimiſze kako dabi priſzpodablyal zlato k- olovu, drago kamenie k- peſzku, Szuncze k- zvezdam, ſzvetloſzt k- tmicze, den k- nochi, buduchi da ako rauno uſzi ovi biliſzu dragi Bogu y lyudem; biliſzu od G. Boga, y Nature unogemi darmi nadelyeni; Anton pako Sz. od Padue uſza vu ſzebe ie imel, tak da ia z- iſztinum morem od niega recſi. *Benedictionem omnium Gentium dedit illi.* Blagoſzlove y milosche uſzeh Narodov, ſzamomu iednomu Sz. Antonu Paduvanſzkomu ie dal, y zato more takai Sz. Anton ſzam od ſzebe recſi. *Quod cæteri per partes habent, ego poſſideo.* Kai drugi Antoni vu ſzebe po deleh od Boga milosch y darov razdelyeneh imaiu, to ia ſzam vu mene zadersavam y ladam, y nebi nikai krivoga rekel.

Ar ako ova dva zadnia Antona Szveta, Opat Puſche-

nik, y Biskup Czarigradczki vu ſzvoie mladoſzti oſztaviſſe ſzvet, y uſze niegove chalarne naſzladnoſzti oduriſſe, ter vu puschinu oſtru pokoru chinit odidoſſe? kade buduch od duhov peklench ztraſſno zkuſſavani vendar nigdar obladani. Takoie y moy Sz. Anton Paduvanſzki vuchinil; koi rodechiſze vu Lisbone Spanſzkoga Orſzaga ſztolnom meſztu, od Goſzpoczkeh Roditelov Martina Bugliona, y Tereſie Favenator, iosche vu detinztvu ſzvoiem pochelie oduriavati chalarnoſzti ſzveta ovoga, y za zemelyſzkem Raiem hlepeti, za mochi pak tem leglye iz niega vu Ray Nebeſzki zaiti, koi doiduchi na Mladenczku dobu dokonialie ſzam ſzobum oſztaviti uſza koiaie imel, y imeti mogel ſzpominaiuchiſze iz onoga Chriſtuſſevoga navuka. *Qui non renuntiat omnibus quæ poſſidet non poteſt meus eſſe diſcipulus.* Koi neoſztavi uſza koia ima, nemore moy biti naſzlednik; Oſztavilie adda Otcza, Mater, y rodbinu, oſztavil blago ſzlaſzti, y naſzladnoſzti, ter onak prez uſzega, odpravilſzeie naipervo vu ieden Kloſter Kanonikov Reguſarov, nutre zaperl, y vu oſtroche ſitka G. Bogu ſzluſiti pochel, ali videchimuſze y ſztalis oneh Redounikov prevech lehkek y Kloſter prevech blizu rodbine, od koieie prevech bantuvan bil y mamlyen dabiſze nazad domov povernul, zakaizato dokonialie Anton premeniti y ſztalis y Kloſter za mochi mirouneie ſiveti, y gol, gologa Chriſtuſſa naſzleduvati, odiſſelie y izraven poſſel proti Koimbrie kade vu ieden Kloſter Sz. Krisa Reda Sz. Ferencza Serafinzkoga podalſzeie, y zapiſzal pod Zaſztavu Sz. Krisa seleiuchi na Krisu, z-Krisem, y vu Krisu, z-razpetem na Krisu Chriſtuſſem ſzvoiem y ſiveti y umreti, kade zaperuſſiſze vu iednu teſznu y priproſztu Czeliczu ſzamem ſzvoiem razpetem JESUSSEM, koiega muku zaſze preterplyenu premiſlyavaiuch, on takai tela ſzvoiega ni mankal uſzakoiachkemi nachini muchiti, y trapiti, kade vechkrat po dnevu y ponochi bilie od peklench duhov zkuſſavan, ali z- iakoſztium prezmosneh y preſzlauneh Imen JESUSSA y MARIE

Luca 6. 14. §. 33.

RIE uſzigdarieie ſzrechno predobival y obladuval. Niti Anton ſzamo tem kontent ie bil, nego kakti ſzvoy razpeti Chriſtus ſzvoiu preſz. Kerv za odkuplyenie haſſe uſzu do kaplicze ie iztochil, tak y Anton, selelie ſzvoie telo na muke dati, y Kerv ſzvoiu za Chriſtuſſevu veru, y za zadoblyenie Duſſicz Nebu, iztochiti, od koiega Sz. Bonaventura ovak piſſe. *Fervet ad Martyrium dum Rex terræ ſævit, ſed hoc deſiderium ſuum non implevit, de quo Rex Regnantium aliud decrevit.* Hlepi na Muchenichtvo, kad Kraly zemelyſzki hruſztiſze nad Kerscheniki, ali ovoga hlepenia ſzvoga ni izpunil, od kogaie G. Bog Kraly uſzeh Kralyev drugo odluchil. Ali kaije ono, drugo? Je to dabi naimre Anton ſzluga y priatel ſzvoy verni ſzvoium Sz. peldum, y navuki pogane na veru, y gresnike obrachal na pokoru, kod y ie vuchinil, ar govori nadalye od niega vu iednom drugom meſztu Sz. Bonaventura. *Conſtitutus in hac peregrinationis miſeria, & vita floruit, & doctrina.* Sivuchi na ovom nevolynom ſzvetu, y ſitkom ie czvel, y z navukom.

S Bonavent.

Idem.

Tu iſztinu nainam poſzvedochi ona Hiſtoria koiaſze vu niegovom Sz. Sitku cſte, daie naimre bil nekoi Poganin Ezelinus tak nemiloſztiven cheſz Kerschenike, daie ieden ſzam dan iedenaizt iezer puſztil muchiti y pomoriti Kerschenikov, ſzuproti koiem takovu muku ie izmiſzlil, daie vuchinil pod zemlyum zezidati iednu temniczu na ſzpodobu iedne Rake, vu koiu chinilie uſzaki dan poſztalyati Kerschenike, y nigdar vech nijh puschal van iziti, onde prez hrane z oduhe vu onom zemelyſzkom peklu z gladom, ſeium, y ſzmradom, megy onemi gnilemi mertvemi trupli puschalieie muchitiſze y pogibati. Doznauſi Sz. Anton tuliku nemiloſzerdnoſzt y lyutoſzt ovoga poganina, y premislyavaiuch tuliko neſzrechni ſztalis oneh Kerschenikov, kuliko pogibel zkvarienia vekovechnoga onoga poganina, poſſelie veſz goruch vu lyubavi Boſie y blisniega ſzvoga pred poganina Ezelina, koiegaie pochel batrivo y zasgano karati radi ſzvoie tulike nemiloſzerdnoſzti,

ſztau-

ſztaulyaiuchimu napervo niegov neſzrechni pogibelni ſztalis, potlam grozechimuſze ſztrasnemi kaſtigami Boſiemi, y to tak odperto y oſtro, daſzeie uſze lyucztvo chudilo, y ſtimalo, da ſzada ſzada y cheſz Antona hoche ſzmertnu ſentencziu dati, ali vendar toga on ni vuchinil, nego pache on lyuti Oroſzlan na krotkoga Jancza, y cherni karvan na beloga labuda ieſze preobernul, koi chuiuch Antona Sz. grozitiſzi, vuchiti, y karati, ſztalſzeie iz ſzvoga ſztolcza, odpaſzalie ſzvoy poiaſz, y ſzam ſzebe iega na urat privezal, Sz. Antonu vu ruke y pod oblaſzt ſzam ſzebe kod iednoga pſza na vusu privezanoga dàl, govorecsimu zpoznavam, y valuiem hudobu moiu y nemiioſzerdnoſzt, zkoiumſzem verne Boſie Kerschenike preganial: Szpovedam uſze moie grehe, zkoiemi ieſzemſzi ia ne ieden nego iezero peklov zaſzluſil, zatoiſzto ò Sz. Antone! nut iaſze ſzad pod oblaſzt tvoiu izruchuiem, chini zmenùm kai tebe ie drago, ia pobolsatiſze tverdno obechem, y za grehe moie pokoru chiniti, kodie y vuchinil ſzveto ſivuchi, ſzrechno ie preminul.

Nai vezda muchì prelepa Kartago, terſze nai nehvali ſzvoiem Hanonom, koije naiſzerditeſſega Oroſzlana golum rukum okolu vodil. Nai tiho bude Nurſia, y naiſze nehvali z-Florencziuſſem puschenikom, koi za paſztira ſzvoieh Chred drugoga ni imel, nego medveda, koi ob ſzvoiem uremenu ſivinu ie na paſſu gnal, y iz paſſe nazad pripelyaval. Nai nikai negovori Egiptus od Opata Hellena, koi na pozoiu, kakti vu iedne ladie biztre vode ie preplaval; Ar oviſzu ukrotchevali beſtie prez razuma: Anton pak Sz. od Padue ſzvoiemi rechmi ie ukrotcheval razumne lyudi ali od Oroſzlanov nemiloſztiuneſſe, od Riſzov lyuteſſe, od Medvedov lakomeſſe, y od Pozoiev chemerneſſe, kakovic bil Ezeiinus Bogu, y lyudem oduren, koie preſztraſſno ſztraſſillo nigdor ni mogel ukrotiti, Bogu y lyudem drago vuchiniti, kak ſzam ieden iedini Sz. Anton od Padove, kaiſze od niednoga Antona drugoga recſi ne-

more,

more , ar akoprem ona dva Sz. Antona puschenika ieſzu velika chuda chinili, tuliko vendar y takoveh chud obodva zkupa niſzu vuchinila, kakoveh y kuliko ſzam ieden Sz. Anton Paduvanſzki ie vuchinil ; da pache ne ſzamo ona dva , nego uſzi Antoni kaigoderijhie vu Nebu, Nepachamſze z- drugemi Szvetczi Boſiemi y Chudi nyhovemi, koieſzu oni pred ſzmertium , y po ſzmerti vuchinili, da nereese gdo , da ia moiega Reda Szvetcza prevecs viſzoko izviſſavam, Doſztami budi recſi od niega one Duha Sz. pri mudrom Siraku rechi. *Benedictionem omnium Gentium dedit illi.* Blagoſzlov uſzeh Boſieh Szvetczev,kaigoderſzeijh zmegy uſzeh uſzega ſzveta narodov vu Nebu nahagia , ſzamomu iednomu Antonu Paduvanſzkomu ie dal, po Blagoſzloveh pak razumetiſze mogu Milosche y Dari Bosanzki; Kai akoli mene gdo zmegy vaſz N. N. nebi mogel, niti hotel veruvati, tak nai opita Sz. Mater Czirkvu od nezgovorneh chùd , y prechudneh Mirakulov Sz. Antona. Onamu meſzto mene pove. *Si quaris Miracula ? Mors , error , calamitas , dæmon , lepra fugiunt , ægri ſurgunt ſani , cedunt mare, vincula , membra , rèsque perditas petunt & accipiunt Juvenes & cani.* Ako pitas za Mirakule ? Szmert , blyudnoſzt , neſzrecha , urag y guba bese od chloveka , betesni ſztaiu zdravi , odpuschaiu morie, y vuze ; kotrige, y blago pogublyeno ischu , y dobivaiu ſztari y mladi : Nut kulikaſze vu maleh recheh zadersavaiu chuda koiaie Sz. Anton Paduvanſzki chinil , y do denesniega dneva chiniti nepreſztaie , y tako z- mirakuli ſzvoiemi kase da on ſzam vu ſzebe uſze one dare , milosche , y blagoſzlove , koiele G. Bog po drugeh Szvetczeh razdelil , ſzam vu ſzebe zadersava. *Quod cæteri per partes habent ego poſſideo.* More on z- pravum iſztinum ſzam od ſzebe recsi , kodie negda krivo morebiti y nepraudeno Epandus Filosofus govoril. Da kai drugi vu ſzebe po deleh razdelyeno imaiu, on ſzam ima, y lada.

Stem da ienkrat bilie prikazan ieden kip Kralyu Franczuſzkomu, na koiem kipu biloie izmalano Szuncze, pod

nym pako iedna lepa bela lilia, koiaſzeie od ſzunchene toplote odpirala, y razviala, z- ovem pod piſzkom. *Huic dat DEUS incrementum.* Ovu chinì Bog raſzti. Rauno tak Szuncze Pravicze Chriſtus JESUS chiniloie z- prelepum, y prechiſztum Lilium Antonom, koi iedvai izniknuſi iz zemlyè vutrobe Matere ſzvoie, da taki ovo Szuncze Pravicze uperloie ſzvoie preſzvetle, y goruche trake vu ſzercze y pamet Antonovu, ſzercze raztopiuſi vu lyubavi Boſie, pamet pako raſzvetiuſi natuliko da on zabiuſſiſze kakti iz ſzvoiega goſzpoczkoga pokolenia, veſz gorucs vu lyubavi Boſie, ar vusgan od Szuncza Pravicze preneſzelſzeie iz ternacza ſzveta ovoga punoga suhkeh y bodecheh chalarnoſztih, vu Czvetniak naipervo Kanonikov Regularov, potlam pak y vu Serafinſzki Sz. Ferencza kakti blise Szuncza Pravicze, koie ztem bolye trake ſzvoieh milosch, y darov vu niega ie puschalo, od koieh ova prelepa, y prechiſzta Lilia Anton okreplyena lepoſzeie razczvela vu uſzakoiachkeh kreposchah, y vugodnu duhu neizbroieneh Miraculov, ne ſzamo ſivuch na ovom ſzvetu, nego y vu Nebu do denesniega dneva iz ſzebe po uſzem Kerschanſztvu daie, y ſnyum narod chlovechanſzki razveſzelyuie, natuliko da od ove prelepe Lilie Antona Sz. morem ia ſzlobodno recſi, y nye pripiſzati one rechi, koieſzu negdasni Ceſzari Alexander, Pius, Emilianus, y Claudius na ſzvoieh penezeh puschali zapiſzavati. *Spes publica.* Uffanie obchinſzko, ar ſztanovito ova prelepa Lilia Anton Sz. bilaie, ie; y bude *Spes publica.* Ochiveſzto, y obchinſzko uffanie. Ar kaktigoder Pchele kada zagledaiu vu koiem meſztu Liliu czvetuchu, ukupſze zbiraiu, okol nye obletavaiu ſzladkochu iz nye ſzeſznuch, koiu ſzladkochu ona Lilia uſzem iednako daie, natuliko da ia Lilie podpiſzati morem ove dve rechi. *Omnibus idem.* Uſzem iednaka. Rauno tak rechiſze more od Paduvanſzke Lilie vu Czvetniaku Serafinſzkom raztuche y czvetuche Sz. Antona, daie naimre on *omnibus idem.* Uſzem iednak, uſzem, toieto ſztarem y mladem, ubogem

ubogem y bogatem, goſzpode y kmetom *Omnibus idem.* Vu uſzeh teskochah y nevolyah, vu uſzeh pogibelyah ſzmertneh, duſſeuneh y telouneh on pomase uſzem onem, koijſze pobosno kniemu utechu, y niega chaſztech napomoch zazavaiu, uſzi ſzladkochu pomochi prez uſzake dvoinoſzti chùte y zpoznavaiu.

Ako on veliki Mark Anton Senator Rimſzki ie predobil, y oblaſtal Rimſzkoga Ceſzarztva nepriatele, y czele orſzage pod oblaſzt Ceſzarſzku dobil? Anton Sz. predobilie nepriatele Sz. Matere Czirkve Katol. ſzvoiem iezikom oſtreſſem od uſzakoga mecha, zkoiemie on prebadal, y ranil ſzercza neizbroieneh poganov, koiega dohagialiſzu iz uſzeh kraiev ſzveta poſzluſſat narodi uſzakoiachki, y Anton Sz. akoprem ni nego ſzvoiem Materinſzkem iezikom govoril, vendar *Audiebat unusquisque lingua ſua illum loquentem.* Uſzakigaie razumel ſzvoiem iezikom govorechega, kakti iednoga Apoſtola, arſze cſte vu niegovom Sz. Sitku, da Sz. Anton prodekuiuch vu Rimu ob uremenu Jubileuma pred Sz. Otczem Papum Gregurom y oſztalemi Cardinali, kamoſzeie ſzpravilo bilo iz uſze Europe neizbroiena unoſina uſzakoiachkeh narodov lyùdi Franczuzi, Nemczi, Sviczeri, Gerki, Vugri, Horvati, Dalmatini y oſztali uſzakoiachkeh iezikov lyudi, y akoprem Anton Sz. ni nego ſzvoiem Spaniolſzkom iezikom govoril, uſzakigaie razumel ſzvoiem iezikom govoriti, ne prez velikoga chuda uſzega lyncztva. Odkud Sz. Gregur Papa zvalgaie. *Arcam Teſtamenti, & Divinarum amarium litterarum.* Skriniu Teſtamentuma Sz. piſzma, y Armar uſzeh Bosanzkeh Navukov. Zato takai Sz. Jezik Sz. Antona naidenie bil po ſzmerti veſz czel y friſek, y do denesniega dneva czelſze nahagia, y lyucztvu kase, kodſzemga y ia videl vu Padove, kade y niegovo Sz. Telo na prah obernieno pochiva.

Ako Anton Maria General Voiſzkè vekovechnoga ſzpomenka y hvale ie ureden, daie Otcza ſzvoga Nepriate-

lom otel, y ſzmerti oſzlobodil; Kuliko vexe hvale y ſzpomenka ie ureden nas Sz. Anton od Padove, koi prodekuiuch ienkrat vu Padove, y doznauſi vu Duhu da niegov Otecz ie krivo obtusen, y na ſzmert oſzugien zbok iednoga lyudomorſztva, ar buduch od nekoga ieden chlovek ubit, y od ludomorcza ono mertvo telo biloie hitcheno iz puta cheſz zid na vert Sz. Antona Otcza, to buduch od Boga obznanieno Sz. Antonu on izti chaſz, kadaie na prodekalnicze bil, y kadaſzu Otcza niegovoga pod henkarſzki mech pelyali, naſzlonilſzeie Anton Sz. na prodekalniczu, y chudo preveliko! odiſſelie vu Lisbonu, ſztaviuſſiſze pred ſzluge pravicze, zapovedauſi ſzlugam pravicze obſztati, onoga gozpodina umorienoga, y zakopanoga vuchinilie od mertveh gore ſztati, y valuvati akogaie niegov Otecz umoril, ali gdo drugi? koi na zapoved Antona Sz. goreſzeie iz groba ſztal, y pred Praviczum valuval da niega Antonov Otecz ni umoril, nego ieden drugi, kai potlambi valuval, zapovedalmuie daſze ſzpovè iz uſzeh grehov ſzvoieh, naimre iz iednoga proklecztva koieie nad ſzobum imel, daſze vuchini odvezati, koiu zapoved izpuniuſi ſzrechnoie umerl, y tako Anton Sz. vu iednom chaſzu oſzlobodilie Otcza ſzvoga od ſzmerti teloune, y onoga Goſzpodina duſſeune, y kako dabiſze od ſzna zbudil na prodekalnicze Paduvanzke, povedatije pochel pred uſzem lyucztvom gdeie bil, y kaimuſzeie pripetilo, kai za vexega veruvania radi piſzanoie bilo vu Lisbonu, ieliſze vu takovom uremenu takovo pripechenie pripetilo? y odpiſzanoie bilo, daie, kakie pak to moglo biti da iè Anton vu iednom uremenu vu Lisbone bil, y na prodekalnicze Paduvanzke? ſzam G. Bog to naibolye zna, niti ia od ovoga prechudnoga chuda dalye govorim.

Ako Anton Musa ie Ceſzara od ſzmerti oſzlobodil, komu uſzi Doctori pomocsi niſzu mogli, zbok cheſza Rimlyani na chaſzt, y Szpomenek tulikoga Chloveka ieden ſztup ieſzu podignuli. Antonu Sz. priſztoiſze vech ſztupov

pov podignuti negie dnevov vu letu, koi vech zna y more vuchiniti neg uſzega ſzveta Doctori, znaiuch on z- pomochium Boſium uſzakoiachke betege urachiti ar od niega ſztoi napiſzano. *Quovis morbo affecti curabantur.* Uſzakoiachki betesniki zdraviſzu poſztaiali. Pache izte mertvecze od ſzmerti zbugievati. Nai poſzvedochi to ona Senna koia iduchi poſzluſſat prodeke Sz. Antona, oſztavilaie doma vu zibke iedno dete ſzvoie ſzpech, koie megy temtoga prebudiuſiſze, iz zibke izeslo, y okol iednoga kipuchega kotla hodilo, doklamie y vu niega opalo, iz koiega ni moglo van iziti, doide Mati domov od prodeke, ische deteta vu zibke, y niga bilo, ischega pouſzud, y naideie vu kipuchem kotlu ſivo, zdravo, y veſzelo. Nai poſzvedochi to Kralicza Kaſtiglie Orſzaga koia tri dni ie dersala mertvu kcher vu hise ſzuproti volye Kralya, koia treti dan obernulaie ſzercze ſzvoie k- Sz. Antonu, pocheuſimu govoriti O Sz. Anton ſzmiluiſze nad menum zemlyakinium tvoium, y povernimi kcher, y taki kchi ſiva ie gore ſztala. Nai poſzvedochi to Szeſztra prava Sz. Antona, koie Szin pet leth ſztar vozechiſze po moriu, kada zburkauſſiſze morie, y barku ie preobernulo, y ſzeſztrich Sz. Antona megy oſztalemi ieſze utopil, kai doznauſi Mati, pochelaie krichati, Anton Sz. Bratecz moy dragi ako zdrugemi tulika chuda chinis, vuchini takai zmenum ſzeſztriczum tvoium, y povernimi Szinka moga, y dete taki na kray ſivo y zdravo ie doplavalo. Oh! urachitel preiaki y prechudni Sz. Anton Paduvanzki, koije *omnibus idem.* Uſzem iednako miloſztiven, koij god ſze kniemu utechu, y niega za pomoch proſze, oſzebuinem pako nachinom, koij niega za Patronuſſa ſzvoga derse, y kod takovoga chaſztè. Ako Antonu Muse Rimlyani na chaſzt ieſzu ieden ſztup podignuli, Antonu Sz. uſza Europa na chaſzt podise ne Sztupe, nego Czirkve, Oltare, y Kipe, arga zkoro ni Varaſſa kade nebi bilo Czirkve ali Kapelicze Sz. Antona; Niga zkoro Czirkve vu koie nebi bilo Oltara; Niga hise vu koie nebi bilo kipa

Sz. Antoná, uſziga chaſzte, uſziga za Pátronuſſa dersè, y napomoch zazavaiu odkud krichi Sz. Ambros. *Totus exultet Orbis, non enim clauditur locis, quod effunditur meritis; omnibus lingua illa data eſt in pignus, ut pro omnibus DEUM oret.* Veſz ſiroki ſzvet naiſze veſzeli, y raduie arſze zauieti vu meſztu, niti z- razumom preſzechi mogu dari y milosche, koijſze pro urednoſzti y prosnie Sz. Antona zadobivaiu; Uſzem namie on preſz. Jezik za zalog dan, da za uſze G. Boga moli. *S. Ambroſ.*

Veſzeleteſze adda y N. N. daſzteſzi odebrali za Patrona tak velikoga, y pred G. Bogom moguchnoga Szvetcza, koi predobiva ſzvetoſztium uſze Antone, moguchnoſztium uſze Kralye, y Czeſzare, koi lada uſzemi chetiremi Elementumi, koi zapoveda ſzmertium y Uragmi peklenemi, y tako vu uſzakoi potreboche teloune y duſſeune onie nam moguchen pomocsi, y ne ſzamo moguchen, nego y uſzigdar pripraven pomochinam, kaibiſze z- neizbroienemi Hiſtoriami poſzvedochiti moglo, ali ſzamo iednu kratku iosche budimi dupuscheno napervo doneſzti, y ie ova, koiaſzeie pripetila vu Neapoliſſu leta 1628. kade ieden pravichen chlovek krivo pri Vicekralyu obtusen, y od niega na ſzmert oſzugien, koi akoprem uſzemi nachini zkerbelſzeie one krivichne ſzmerti mentuvati ali uſze zahman, proſzilie adda Sennu ſzvoiu da nai ona ſzama ide plachuch pred Vicekralya milosche proſzit, koia vuchiniuſi napiſzatiſzi iednu Suppliku, y posla ſzama k- Vicekralyu, ali ni blizu ni bila puschena, zato poslaie vu Czirkvu y na Oltar Sz. Antona pod ruchnik poſztavilaie onu Suppliku, y Sz. Antonu Musa ſzvoga preporuchila, drugi den poslaie vu Czirkvu po Suppliku, koiuie nasla z- rukum Vicekralya podpiſzanu, y pechatium zapechachenu, taki uſza veſzela poteklaie ſnyum k- Musu, y Sztrasczem zapovedala, daie Musa puſzte iz temnicze, koij akoprem videliſzu pechat Kralyeuſzku, ali veruvati niſzu mogli, dabi Kraly Sentencziu ſzmertnu cheſz onoga danu premenil, nego daie to

Secre-

Secretarova zduha, posliſzu adda Sztrasczi z- onum Suplikum pred Kralya, pitat, ieli tomu tak? koiem Vicekraly odgovorilie da ie, arie ieden frater po nochi doſſel k- niemu koigaie uputil daie chlovek on pravichen, y zato Sentenczia ſzmerti kakti krivichna moralaie premeniena biti, y tako Chlovek iz temnicze puschen G. Boga hvalech, y pomocs Sz. Antona pouſzud razglaſzuiuch, veſzel domov ie odiſſel.

Dokancham adda govorienie moie z- iednem Rimſz- Czeſzarom imenom Leo od koiega piſſe Alexander ab Alexandro. Da naimne ov Czeſzar kadgoderie videl Nebo chernemi oblakmi pokrito, blizkatiſze, germeti, y treſzkati, takije tekel k- kipu malika ſzvoga Jupitera, govoreesi. *Hic tutus exiſtam.* Naiſze blische, germì, y treſzka, neboimſze, oude budem ſziguren. Oh! kuliko bolye y haſznoviteie more uſzaki zmegy naſz utechiſze k- Kipu Sz. Antona vu uſzeh ſzvoieh potrebochah y vu niega pobosno uffaiuchiſze more z- iſztinum recſi. *Hic tutus exiſtam.* Naiſze uſze neſzreche podignu proti mene, ako Anton Sz. bude polek mene, nikaiſze neboim. Ar ako Anton Sz. oude na zemlye ſivuch ſzvoiem pobosnem tak marlivo ie pomagal, kuliko bolye to chinì ſzada Kralyuiuch vu Nebu pred Bogom? Ah adda Blagoſzlovemo y mi G. Boga koi Sz. Antonu Blagoſzlov uſzeh ſzvoieh Szvetczev ie dal. *Benedictionem omnium Gentium dedit illi.* Ter reczemo Sz. Mat. Czirkvum. *Cœli, Terra, Marium, benedicant Dominum cuncta creatura, qui tot per Antonium ſignis auget hominum vita ſpem futura.* Neba, Zemlye, y Moria nai blagoſzlaulyaiu Goſzpona uſze ſztvari, koi z- tulikemi po Antonu chudi, povexava lyudih ſitka uffania vekovechnoga, vu koganaſz zapelyai z- pomochium Sz. Antona Paduvanzkoga Otecz, Szin, y Duh Sz. Amen.

RAZ-

RAZGOVOR VIII.

NA DEN Sz. FERENCZA XAVERIUSSA.

Commota eſt univerſa civitas, dicens: Quis eſt hic? Matth. c. 21. v. 21.

Pobuchilſzeie veſz Varas, govorecsi: Gdo ie ov?

AKo negdasnie ſztaro lyucztvo Izraelſzko putuiuche po puschine ovoga ſzveta proti zèmlye obechane, neko intro ſztauſifze od ſzna, zagledaloie uſzu zemlyu, y uſze dreuie belo, kako dabi ſznegom pokriveno bilo, zachudiloſzeie iſztinaie, ali unogo bolye pocheloſzeie chuditi onda kadaie ogledalo onu belinu, akobi naimre ſzneg, ali pak melya bila? y poznati ni moglo kaibi ono moralo biti, buduchi melye y ſznegu ſzpodobno, a niedno vendar ni bilo, zatoiſzto zgledavaſſeſze megy ſzobum, y ieden drugoga izpitavaſſe govorecs, Manhu? Kai diachkem iezikom recſi hoche. *Quid eſt hoc?* Kai ie ovo? vidiſze na ſzpodobu ſznega opadati iz neba, y ſzneg vendar ni, ar ſzneg ie merzel, vu rukahſze raztalyuie, niti smahe kakove vu ſzebe ima: Ovo pak ni merzlo, nitiſze raztalyuie smahu pak uſzakoiachku vu ſzebe zadersava. Manhu? *Quid eſt hoc?* Kai ie oyo? Je morebiti iuternia Roſza, ali

pak

pak Jesztvina kakova? y to nemore biti, arsze Rosza raztaie, y berseli Szuncze trake szvoie zverhu nye pokase, nyu zkonchava; Ovo pak den y noch ie iednako, y tak Rosza ni; Jesztvina takai biti nemore, ar zemlya hrane takove nerodi. Manhu? Kaibi adda ovo za iedno Bosie danie biti moralo? *Quid est hoc?* Onda Moises nyhov Vogia y General povedalie nym odperto kaije ono. *Iste est panis, quem dedit vobis Dominus ad vescendum.* Ovo ie Kruh, koiegavamie dal G. Bog na hranu: Chudiloszeie adda y ne prez zroka ono lyucztvo nad onem vigienem Bosiem daniu. *Exodi. c. 16. v. 15.*

Alisze ni menie, y z- mensem chudom chudilo Lyucztvo Jerusalemszko onda, kadaie k- nyemu ona prava Manna Kruh Angelszki Christus JESUS iz neba dossel, y videchiga chiniti tulika velika chuda, y mirakule lyucztvo onoga Jerusalemzkoga Varassa. *Commota est universa Civitas, dicens: Quis est hic?* Pobuchilszeie vesz Varas, govorecsi: Gdoie ovo? *Quis est hic?* Kaije ovo za iednoga Chloveka? komu vetri y Morie ieszu pokorna, *Quia venti & mare obediunt ei.* Zrok sztanovito velik imeloie y ovo lyucztvo Jerusalemszko chuditisze nad ovem tak chudnem, ar y nebeszkem Chlovekom Christussem Szinom Bosiem: Akoli pak ia danasni dan N. N. napervo doneszem, pache y pokasem iednoga takovoga chloveka, koi zapovedalie Vetrom, Moriu, pache y uszem Elementumom, nedvoim dasze uszaki zmegy vasz terszil bude znati, y mene opitati. *Quis est hic?* Gdoie ov? y kaibi to za iednoga tak moguchnoga chloveka moralo biti? Zakaizato tem takovem ia odgovariam z- rechmi vuchenoga Ribadaniere, koieie on od Sz. Bernarda govoril. *Est vir sanctus, fide magnanimus, spe longanimis, charitate perfectus, suis in consiliis providus; qui erat in injuriis latus, suis in infirmitatibus patiens, suavis in moribus, sanctus in meritis, glorioſus in miraculis.* Gdoie ov? Ovoie on Sz. Chlovek vu vere velik, vu uffaniu vexi, vu lyubavi zverssen, szvoich vu tolnacheh razumen, koije bil vu kriviczah y pregoneh veszel, vu betegeh terplyven, vu *Ribadan. de S. Bernardo.*

dersaniu tih, y ponizen, vu naimeh ſzvet, odichen vu mirakuleh. *Quis eſt hic?* Gdoie ov? akome gdo y drugocs opita, gdoie ov tako velik Boſi Szvetecz? Ja niemu odgovorim z- rechmi nekoiega ſzadasnieh uremen Demoſteneſſa, daie naimre ovo ieden takov chlovek. *Cujus ſingulum vitæ momentum, ſingularis eſt actio, ſingula actio exageratiſſimæ panegyris argumentum.* Ovoie takov Chlovek, koiega ſiulenia uſzaki hip oſzebuino ie dello, y uſzako dello naioſzebuineſſe hvale uredno· Oh! ter gdobi iur ta takov chlovek moral biti? *Quis eſt hic?* Gdoie ov? Ovoie on Chlovek. *Cujus explicandis facinoribus laborat æternitas, cujus exornandis miraculis deficiunt Oratores, cujus recenſendis virtutibus non ſufficit Aritmetica, & deſcribendis itineribus deficit Cosmographia.* Ovoie ieden takov y tulik Chlovek, koiega glaſzovite chine pervo neg gdo povedati hoche y iztolmachiti, morafze pervo utruditi, zkoiemi ſzama vekovechnozt doſzta poſzla ima; Jeden takov Chlovek, koiega chuda y mirakule pohvaliti zadovolyno mankaiu uſzi naimudreſſi ieziki, koiega dobrote za prebroiti zadovolyna ni Aritmetika, niti za izpiſzati pute niegove kulike, y kakoveie vuchinil, zadoſzta ni uſza Cosmografia. *Quis eſt hic?* Gdoie ov? Ovoie iednum rechium ieden takov Chlovek. *Cujus laudes tentare quidem omnibus, nulli verò immitari conceſſum eſt.* Ovoie ovo ieden takov Chlovek, y Szvetecz Boſi koiega ſzvetoſzt y dobrote ie ſzlobodno uſzem hvaliti, aliga vu nyh naſzleduvati, nikomu ni dopuscheno, buduch ſitek niegov vech zverhunaturalſzki, neg naturalſzki; vech Angelſzki neg Chlovechanzki; Ovoie velim ia on veliki Indianzki Apoſtol Sz. y Odicheni Ferencz Xaverius, koiega prechudno ſiulyenie, zmosnozt y iakozt zkoiumie od G. Boga nadelyen, ako N. N. selite znati, kakova y kulika ie ona? pozavam vaſz z- rechmi Sz. Habakuka Proroka.

Demoſt. erat. as.

Habac. c. 1. v. 5. *Venite*, Hodete, *Aſpicite in gentibus & videte, admiramini & obſtupeſcite.* Vigyte po narodeh y pogleite, premiſzlete y zachudeteſze, nad onem, kaiſzem vam na kratkom de-

neſz

nesz od velichanztva Sz. Indianzkoga Apostola Ferencza Xaveriussa povedati nakanil.

Venite. Hodete adda ò N. N. za menum, ali kam? hodete naipervo vu on glaszoviti Varas Navarru, kakti domovinu nassega Odichenoga Indianzkoga Apostola Sz. Ferencza Xaveriussa, kade on rodechisze od dveh viszokoga kolena y Roda Familijh Xaverianzke, y Axpilquetiske na szpodobu iednoga novoga Szuncza, koieie izeslo, y teklo, ne na szpodobu Szuncza materialszkoga, koie mi zochima nassemi gledamo, od izhoda na zapad; nego od zapada na izhod, naimre iz Grada Xaverianzkoga, y hise vu koieszeie rodil proti Kralya Franczuzkoga Sztolnomu Meszту, toiezt Varassu Parisianzkomu vu Skolu; Kade Xaverius mladi kod Szuncze vu zoriu izhagiaiuche pokazalie trake mudrozti szvoie. *Usque ad gradum Magisterii.* Da pache ne szamo mudrozti, nego y szvetozti szvoie, kakti y lyubavi goruche proti G. Bogu, naszleduiuch uszega goruchega vu lyubavi Bosie, Sz. Patriarku Ignacziussa od Loiole, podaussze vu presz. Tovarustvo niegovo. Iz Parisa sztolnoga Kralyeuzkoga meszta obernuloszeie ovo novo Szuncze Xaverius vu Benetke, od onud vu Padovu, Bononiu, y vu Rim, iz Rima pak vu Portugaliu.

Oude obsztoimosze iednomalo, ter opitaimo ove, y unoge druge Latinzke zemlyè Varasse, po koiehie novo Szuncze Xaverius trake szvetoszti, y toplotu lyubavi ne szamo proti G. Bogu, nego y blisniemu szvoiemu rassiriaval, Opitaimo velim ia lyucztvo Varassev oveh, kai ono szudi, y govori od Xaveriussa, gdoie, y kai ie Xaverius? *Quis est hic Xaverius?* Ali pak opitaimo z- onemi Christussevemi rechmi kodie on negda vuchenike szvoie izpitaval govorecs. *Quem dicunt homines, esse Filium Hominis?* Koga povedaiu lyudi biti Szina Chlovechega, gdoie naimre on? Rauno tak opitaimo y mi lyucztvo Latinzkeh Varassev *Quem dicunt homines esse Franciscum Xaverium?* Kai govore y povedaiu lyudi gdoie Xaverius? y chuiem dami z- malemi *Matth. c. 16. v. 13.*

toieto dvemi ſzamemi rechmi odgovariaiu. *Omnibus omnia.* Uſzem uſze, toieto da kaktigoder Szuncze, daieſze, y kase uſzem lyudem uſze, tak y Xaverius dalſzeie uſzem lyugem uſzega na ſzlusbu tak telounu, kak y duhounu: Koiemi rechmi vidimiſze daſzu rauno onak hoteli pohvaliti Xaveriuſſa Szvetoga, kodie negda hvalil Lucanus Juliuſſa Czeſzara ſzamemi naimre tremi rechmi. *Omnia Cæſar erat.* Uſzeie Czeſzar bil, ar ov Czeſzar Julius buduchi iosche Generalom Rimſzkeh Seregov, onie po dnevu y po nochi obtekal ſzvoy tabor, vezda Szoldate batrivech, vezda Officiale vuchech vu kakovom redu moraiuſze dersati, vezda nym za hranu zkerbech, vezda betesnike pohagiaiuch, y nym ſzlusech, vezda ranienem ranne ſznasech y prevezuiuch, vezda mertve pokapaiuch, iednum rechium. *Omnia Cæſar erat.* Uſzeie Czeſzar bil, arie bil. *Omnibus omnia.* Uſzem uſze.

Rauno tak hvaliſze Latinzki narod z- naſſem Odichenem Xaveriuſſem. *Omnia Xavier erat.* Uſzeie Xaverius bil, ar on ni preſztal preſzvetleh trakov lyubavi goruche proti blisniem ſzvoiem izkazuvati, z- koiumie vu Chriſtuſſu Zvelichitelu ſzvoiem veſz gorel, ar niegovo naivexe veſzelye, y zkerb ie bila betesnikom vu ſpitalen ſzluſiti, ſzada nekoiem ie poſztelye popraulyal, nekoiem ieſzti pripraulyal, ſzadaſzeie videl nekoiem nyhove ſzmerdlyve ranne ne ſzamo rukami ſzvoiemi ſznaſiti, nego pache y z- vuztmi ſzvoiemi iz nyh gnoy van ſzeſznuti, iczikom oblizavati, obviati, y urachiti vexum naſzladnoztium neg dabi czukor al med iel. *Omnia Xavier erat.* Uſzeie Xaverius bil, arie on komore zmetal, neſznagu van iznaſſal, czandre y povoie pral, urachtva napraulyal. *Omnia Xavier erat.* Uſzeie Xaverius bil, arie bil *Omnibus omnia.* Uſzemie uſze bil. Onie zdravem prodekuval vuchechi nyh vu ſztrahu y lyubavi Boſie ſiveti, betesne ie batrivel na dobrovolyno podnaſſanie za lyubav Boſiu nyhoveh bolih, y betegov, umiraiuchem ie duſſicze G. Bogu preporuchal, mertve ie pokapal,

pal, y tako *Omnibus Xavier erat omnia.* Uſzemie Xaverius bil uſze, arſzeie on proti uſzem iednako lyublyenoga izkazuval, iednako uſzem dvorech, ſzlusech, y pomasuch, kakti Szuncze uſzem iednako ſzveti, y uſzeh iednako greie. Natuliko daie mogel y on z- iſztinum od ſzebe recſi, one Sz. Joba rechi. *Oculus fui cæco, & pes claudo, pater eram pauperum.* Okoſzem bil ſzlepomu, y noga hromomu, Otecz bilſzem uſzeh Sziroth: Kakti y z- Sz. Paulom Apoſt. mogelie recſi. *Omnibus omnia factus ſum, ut omnes facerem ſalvos.* Uſzem uſze vuchinien ieſzem, dabi uſze vuchinil zvelichene. *Job. c. 29. v. 15.* *1. Cor. c. 9.*

Zakaizato potlambi Sz. Otecz Papa Pavel III. ovoga imena ne ſzamo unoga bil razumel od Szvetozti Ferencza Xaveriuſſa, nego takai y iz neba nadehnien bil, poſzlalie ov Sz. Otecz k- Sz. Patriarke Ignacziuſſu iednoga poſzla ſzvoga, leta 1540. z- ovem glaſzom daie naimre on nakanil, y odluchil Xaveriuſſa poſzlati dalye, k- onomu naimre krivovernomu, da pache diuiemu Indianzkomu lyucztvu nazveschat Sz. Evangelium, koie Sz. Otcza Pape nakanenie razumeuſi Xaverius od ſzvoiega Sz. Patriarke Ignacziussa, oh! gdo veſzeleſſi od Xaveriuſſa? ar poklakamie Xaverius po uſzoi Latinſzke, Franczuzke, Spanſzke, y Nemske zemlye trake ſzvoie ſzvetlozti raſſiril, y chuiuchiſzi poruchati od Sz. Otcza Pape, po Sz. Patr. Ignacziuſſu kodie negda Filip Kraly Macedonzki poruchal Szinu ſzvomu Alexandru. *Alias fili tibi quære terras, nam te noſtra non capit Macedonia.* Druge Szinko tebe ischi orſzage, ar tebe naſſa nezauimlye Macedonia: Tak Xaveriusu rechenoie ſzpodobnoga nekai bilo. *Alias fili tibi quære terras, nam te noſtra non capit Europa.* Druge Szinko Xaverius tebe ischi orſzage, ar tebe naſſa nezavimlye Europa: Na koie glaſzi niſze Xaverius gluhoga, unogo menie ſzuprotiunoga izkazal, nego pache uſzega veſzeloga, ar goruchega vu lyubavi Boſie, y blisniega; Uzclie naipervo razpetoga ſzvoga JESUSSA kakti putnoga tovaruſſa, niegaſzie na urat obeſzil,

y k- ſzerczu ſzvomu pritiſznul, obeſzilie naſztrán ſzvoy Breviar, uzelie vu ruku palichiczu, y ovak oborusen na 16. Marcziuſſa illi Szuscza meſzecza odpravilſzeie Xaverius na put proti Indiam prez uſzakoga drugoga ſztroska, poſztaviuſi uſze ſzvoie uffanie vu razpetoga ſzvoga putnoga tovaruſſa JESUSSA, z- pomochium y obrambum koiega obiachen pretekelie prez Giakapone 30. Orſzagov nazveschaiuch Sz. Evangelium, prodekuiuch, y na Sz. veru obrachaiuch ono diuie poganzko lyucztvo, y vu uremenu ſzameh deſzet leth pretekelie Xaverius vech od deſzet iezer nemskeh mil puta na koiem putu, y uremenu pokazalſzeie Xaverius pravem Apoſtolom, ar putuiuchi mimo ſzvoie domovine Navarre, vu nyu niſze naurachal, niti domarov ſzvoieh ie pozdraulyal, unogo menie od nyh ſztroska potrebuval, ali proschenia iemal, nego kada domachi njegovi rodbina, y priateli ieſzuſze goſztili, Xaverius ie gladuval; kadaſzuſze vu chaſzteh zviſſavali, Xaverius ieſze ponizuval; kadaſzuſze oni naſzladuvali, y veſzelili Xaverius ie telo ſzvoie trapil; kadaſzu oni na mehkeh poſztelyah pochivali, Xaverius po oſtreh y pogibelneh puteh hodech ie zkoznuval premislyavaiuch trude, pote, pogibeli, pregone, muku, y ſzmert pradragoga tovaruſſa ſzvoga putnoga razpetoga JESUSSA, od kiega ne zmensum iztinum morem ia takai recſi, negie negda Cardinalis Oſtienſis govoril od Sz. Apollinara Much. *Panis fovetur, fame reficitur, inopiâ dilatatur, incendio refrigeratur.* Z- mukamiſze brani (toieto ſzmerti) gladomſze krepi, Sziromaſtvomſze iachi, y povexava, z- uruchinumſze razhlagiuie, y ovak Xaverius okreplyen, obiachen, y razhlagien vech od iednoga milliona krivovernikov na pravu veru, y na kerzt ie dopelyal- megy koiemi on hodech, z- koiemiſze on paidaſſech, koiem on razpetoga JESUSSA za pravoga Szina Boſiega kasuch, nyh vu niega veruvati vuchech, kulika, y kakovaie on preterpel? mene, niti niednomu chovechanzkomu ieziku toga dopovedati ni moguche, kod rauno to neka

Cardinal. Oſtien. ſer. de S. Apol.

ka mudra glava od niega szvedochi. *Quot ibi sustinuerit supplicia? ille quidem perferre potuit, nos referre linguæ nostræ facundiâ non valemus.* Kulikoie on tamo muk preterpel? on isztinaie podnassati ie mogel, ali mi z- mudroztium iezika nassega povedati nemoremo. *Referre non valemus.* Povedati nemoremo kai Xaverius ie terpel, y z- kakovum szerchenoztium, szerchenum iakoztium on ie 40000. Bolvanzke Czirkvih porussil, y zaterl, pak na meszto nyh Sz. Krisna dreva podignul. Natuliko dasze more recsi, y za isztinu dersati da szam Xaverius vu iedenaizteh letah vech poganov y krivovernikov na Veru Christussevu ie obernul, negszu od pochetka Sz. Matere Czirkve Katolich: uszi Heretniki pocheusi od Simuna Czopernika, tia do Martina Luterussa, y Mahomeda zeuszemi Turczi, y Sidoumi, praveh Kerschenikov od vere Christusseve odvernuli, y po szvoieh kriveh verah obernuli.

Kteri Czeszar Pompeus, Scipio, ali Hanibal, tuliko Kralyeztvih Provinczijh, ali Varassev ie porobil, y izpraznil, kulikoijhie szam Xaverius Sz. napunil? doszta mene budi za szvedoka imeti Sz. Otcza Papu Gregura XV. ovoga imena, koiega rechi ieszu ove. *Unus Xaverius plures submisit Ecclesiæ, quam suo Romani, Græcique subdiderunt imperio.* Jeden Xaverius vechie dopelyal lyudih na pravu veru, negszuijh uszi Rimszki, y Gerchki Kralyi, y Czeszari pod oblazt szvoiu dobili. Nakai gledechi Sz. Otecz Papa Urbanus VIII. ovoga imena. *In Bulla Canonizationis.* Ovakie vuchinil zapiszati k- chaszti Sz. Ferencza Xaveriussa. *Ut multarum gentium Pater efficeretur, & filios quos JESU Christo genuerat super stellas Cœli, & super arenam quæ est in littore maris, multiplicatos videret.* Dabi preunogeh narodov Otecz posztal, y Szine koieie Christussu JESUSSU porodil zverhu zvezd Nebezkeh, y zverhu peszka koisze nahagia na kraiu morzkem povexane videl. *Urban. 8. in Bulla Canoni.*

K- tomu uszemu nai bude y onoga szvedochanztvo, koi drugach ie Otecz uszeh lasih, peklenoga naimre duha,

koi

koi buduch ieden zmegy Kerubinov nebeſzkeh, ali iz neba iztiran, y vu pekel zatiran, kadabi iednoch iz nekoie od niega oſzedene persone van bil tiran, letta 1670. od iodnoga pobosnoga Redounika, na zapoved koiega onie valuval pervo negie van iziſſel, daie on z- neizbroienemi drugemi iz Koruſſa Kerubinzkoga izpal, koieh prazni ſztolczi po Sz. Ferenczu Xaveriuſſu ieſzu znovich napunieni bili.

Hodmo nadalye za Xaveriuſſem Iz Europe vu Indie, y opitaimo one Indianzke Varaſſe Monar, Moro, y Malaku, Gange, Gou, y Tavankor, Tolo Amboin, y Japoniu, kai nyhovo lyucztvo ſzudi, y govori od Xaveriuſſa? *Quis eſt Xaverius?* Gdoie Xaverius? ali pak *Quem dicunt homines eſſe Xaverium?* Koga povedaiu lyudi Xaveriuſſa? kai chùte y govore, gdoie, y kai ie Xaverius? y hochete za odgovor dobiti one mudroga Origeneſſa rechi, da naimre Xaverius. *Cœleſtibus magis ſimilis, quam hominibus.* Blasenem Nebeſzkem duhom bolye ſzpodoben, neg lyudem na zemlye ſivuchem, pravi kip, y ſzpodoba Preſz. Troiztva, ar iz niegoveh prechudneh mirakulov zpoznavaſze vu niem Moguchnozt Otcza Boga Nebeſzkoga; iz niegoveh navukov y prodekuvania, zpoznavaſze Mudrozt Szina Boſiega, zkoium tuliko nevelim ſztotin, ali iezer, nego tuliko millionov duſſicz ie k- Bogu ſzvoiemu obernul, y nebu zadobil. Iz niegovoga Sz. ſiulyenia zpoznatiſze more miloscha Duha Sz. koiagaie vu tulikeh ochivezteh pogibelyah na zemlye y na vode zdersavala, vu tulikeh pregoneh niega iachila, y uſze ſzuprotiuchine ſzrechno podnaſſati pomagala, odkud oni novi Kerscheniki ieſzu Xaveriuſſa kakti za iednoga Boga zemelyſzkoga dersali, y kod takovomu na chaſzt vu Comorinu Harapi ieſzu Czirkve zidali. Niemu na chaſzt ie podignul Oltar Kraly Tavankorzki. Niemuſzeie klanial z- chellom tia do cherne zemlye Kraly Bungo, y ne prez zkroka, arſzu videli tulika neizbroiena chuda koiaie on zeuſzemi 4. Elementumi chinil, koijſzu niemu na uſzaku zapoved pokorni bili.

Po-

Pokorenmuie bil Ogeny, kada na zapoved niegovu, kakti na Eliassevu dosselie iz nebesz, zkoiemie kastigal Bogu zpuntarieni Varas Tolo. Szuprotiunem pako nachinom zapovedalie Xaverius Ognyu iz Neba, onda, kadaie vu Florenczie Varassu gorela hisa iednoga purgara, koi berseliszeie k- Sz. Xaveriussu za pomoch utekel, vu onom hipu ogenyszeie vesz do izkricze pogaszil. Pokorenmuie bil Zrak, vu koiem (kadaie on na polyu prodekuval) podigliszusze vihri, oblaki, z- velikum germlyavinum y blizkaniem groziliszusze z- tuchum y sztrelami, ali Xaverius zapovedalie nym dasze razidu, y zrak chiszt y szvetel ie posztal. Szuprotiunem pako nachinom nahagiaiuchisze Xaverius na moriu zapovedalie vu zraku vetrom puhati k- pomochi mornarom y putnikom. Kadaszu pak szuprotiuni bili, nymie zapovedal preztaiati, y pokorniszu bili. Pokornamuie bila Voda, ar on doteknuchisze szamo szvoium Sz. Rukum szlanoga moria, y nye ie szladko vuchinil z- koiemszuszi mogli seiu ugaszditi Mornari y putniki od seie pogibaiuchi. Pokornamuie bila Zemlya, ar kadaie Xaverius poznaval pochetek puntarie Varassa Tolo, hotechiga presztrassiti, zapovedalie zemlye dasze ztresze, y ona taki iesze ztreszla. Xaverius zapovedalie zemlye mertvecze vu szebe zakopane va izurechi, y ona ie izvergla van 25. mertveh truplih, koiaszu iur nekuliko uremena vu nye lesala; koiem truplam onie dusse y sitek povernul, adda ne szamo z- Elementumi, nego y Szmertium Xaverius ie zapovedal, akobimi pak szlobodno recsi prez szpachenia priprozteh lyùdih? hotelbi recsi da Xaverius zapovedalie ne szamo z- Elementumi, y Szmertium, nego y z- isztem peklom, ar dusse oneh mertveczev nekoieszu bile vu peklu, ne iur. *Per sententiam definitivam.* Nego szamo do uremena oszugiene, prevideusi od veka G. Bog szvoium vekovechnum mudroztium da od Xaveriussa budu znovich osiulyeni, vu vere podvucheni, y zvelicheni.

A kadeszem osztavil one uszakoiachkemi betegi ob-

tersene? koij ne ſzamo Xaveriuſſu Sz. na zemlye ſivuchemu ieſzuſze za pomoch utekali, y nyu nad ſzobum zverſſenu ieſzu zpoznavali, koieh mene, niti niednomu chlovechanzkomu ieziku izbroiti ni moguche, koieh Xaverius ſzvoiem blagoſzlovom, nekoie ſzvetum vodum, nekoie ſzamem dotekneniem ie ozdraulyuval; Ali kaiti nitiſzu mogli betesniki uſzi k- Xaveriuſſu doyti, niti Xaverius knym, zato onie malyahnu dechiczu ſzvoium paliczum, ali z- chiſzlom ſzvoiem knym poſzilyal, y koiegagod betesnika oniſzuſze z- paliczum, ali chiſzlom Xaveriuſſevem dotikala. *Sanus fiebat, â quacumque detinebatur infirmitate.* Zdravie poſztaial, od kakovoga god betega obtersenie bil; Odkud premislyavaiuch ia ò Sz. Indianzki Apoſtol preſzveto ſiulyenie tvoie, y prechudna dèla, zachudilſzemſze zkupa y preſztraſſil.

Joan. 1. 5. 6. 4.

Ako pak ov nas Odicheni Indianzki Apoſtol Xaverius tulikoie mogel na zemlye ſivuchi, kuliko y kai nemore on vuchiniti ſzada vu Nebu kralyuiuchi? Oh! dabi ſzam liſztor on niegov Sz. Kip znal y mogel govoriti, koiſze nahagia vu Kapelicze na chaſzt ovoga Sz. Apoſtola Indianzkoga iz oſzebuine pobosnozti zezidane y podigniene Letta 1657. ztroskom Preſzvetloga Goſzpod. Groffa Erdödi Miklovuſſa, potlam Horvatczkoga Bana ſzpomenka vekovechnoga urednoga, vu kotàru y blizu Plemenitoga Zagrebechkoga Varaſſa, koia uſzaki dan vu vexe chaſzti, y poſteniu ne ſzamo od Szlaunoga Tovaruſtva JESUSſevoga, nego y od pobosnoga lyucztva derſiſze, pache y povexava, y to zbok neizbroieneh milosch y darov, z- koiemi Sz. Ferencz Xaverius ſzvoie pobosne vu uſzeh nyhoveh teskochah, y nevolyah telouneh, y duſſeuneh miloztiuno nadelyuie. Ali dabi konche zidi one Sz. Kapelicze vuſſeſza, y iezik imeli, znalibi oni povedati, kai tuliko leth vu 5. Nedelyu po Vuzmu ieſze polek, y okolu nyh povedalo chùd, y uſzako letto povedaſze, kam lyucztva na iezerà on dan na pobosnozt z- darmì zagovornemi dohagia, povedaiuch vu

kako-

kakoveh potrebochah ieſzuſze nahagiali, y po pomochi Sz. Xaveriuſſa oſzlobogieni poſztaiali, koia uſza. *In Annuis.* Ovoga Szlaunoga Collegiuma Zagrebechkoga zapiſzana nahagiaiuſze; Oh pravo adda pravo ie valuval od Indianzkoga Apoſtola Xaveriuſſa Sz. Otecz Papa Gregur XIV. ovoga imena. *Miracula per ipſum patrata divinitûs, tam multa, tam varia, tam inſignia ſunt, ut profectò Xaverius nihil feciſſe minus â magnis Apoſtolis affirmari poſſit.* Chuda od niega vuchiniena, tulika y takova, tak oſzebuina ieſzu, da za ſztanovito Xaverius nikai menie od velikeh Apoſtolov ni vuchinil. *Greg. XIV. in Relat. Canon.*

Nemoguchi adda mene z- priproſztem razumom moiem preſzechi ſzvetozti, y pred Bogom moguchnozti Sz. Ferencza Xaveriuſſa unogo menie z- iezikom moiem nyu iztolmachiti, zato dokancham govorienie moie z- onemi rechmi koieie negda Caſſiodorus od 7. chùd ovoga ſzveta piſzal, ali konche z- rechmi onem ſzpodobnemi, velelie adda on. *Septem ſunt in orbe miracula, ſed omne Roma Miraculum eſt.* Szedem ie na ſzvetu chùd, ali Rim naivexe chudo ie. Ja pako od naſſega denesniega Sz. Ferencza Xaveriuſſa velim. *Innumera ſunt â Xaverio miracula, ſed omne Xavier miraculum eſt.* Neizbroiena ieſzu Chuda od Sz. Xaveriuſſa vuchiniena, ali ſzam Xaverius naivexe ie chudo nature chlovechanzke, toieto chudo zverhu uſzeh chùd od Xaveriuſſa vuchinieneh, ie niegovo ſzveto y puno dobròth ſiulyenie, zaradi koie ſzvetoſzti y dobroth od poganinov zvàn, y dersàn ie bil kakti ieden Apoſtol zemelyſzki, Prorok narodov, Obladavecz ſzmerti y betegov, Meſter uſzeh Chud, chudo uſzega ſzveta, zemelyzki Bog nature chlovechanzke. *Caſſiod. de Roma.*

Oh adda Preodich: Apoſtol Indianzki, ò premudri Navuchitel narodov! ò obchinzki pomochnik Sz. Ferencz Xaverius! urememi nedopuscha moie proti tebe dusnozti izkazati, niti tvoiem pobosnem velichanztva tvoiega obilneie napervo donezti, y pokazati. *Quid faciam?* kai adda

zacheti hochu ò pobosni Sz. Xaveriuſſa ſzluge, y priateli! *Quid faciam?* hochi recſi z- panegyriſtum Maximiana Czeſzara. *Ignoſce ſi moror, ignoſce ſi propero, multa enim memorabilia prætereo.* Nezameretemi ò N. N. akovamſze prevech dug vidim, oproztetemi ako naglim, ar y ovak unoga vekovechnoga ſzpomenka uredna oſztaulyam, nebuduchimi moguche uſza napervo doneſzti, nego ſzamo velim.

Franciſce! magne Numinis, & proximi amator.
Franciſce! veri luminis in orbe ſeminator.
Te Japon & Bungus prædicat, Malaca te parentem
Agnoſcit, & deprædicat Xaverium potentem:
Hac â me tibi Xaverio Thaumaturgo,
Japonorum Apoſtolo dicata ſint amoris ergo.

Ferencz! veliki Boſi, y blisniega lyubitel,
Ferencz! prave ſzvetlozti po ſzvetu ſzeiach.
Tebe Japonia, y Bungus hvali, Malaka tebe Otcza
Zpoznava, y razglaſzuie Xaveriuſſa moguchnoga.
Ova od mene tebe Xaveriuſſu Chuda chinechemu
Japonzkomu Apoſtolu alduvana naibudu od lyubavi
adda. Amen.

RAZ-

RAZGOVOR IX.

NA DEN Sz. MIKULE BISKUPA.

Ecce Sacerdos Magnus : Non eſt inventus ſimilis illi. Eccli. 44.

Ovo Pop Veliki : Ni naiden ſzpodoben nyemu.

ONa iſztà uſzake chaſzti y hvale uredna navada, koiuſzu negdasnieh ſztareh uremen lyudi imeli, y do denesniega dneva uredno, y doſztoinoſze obdersava ; da naimre lyuctvo kadaie hotelo koga doſztoino hvaliti, davalomuie za naichaſztneſſi Titulus ime *Magnus*, Veliki; Tak kadaie hotelo hvaliti Kralya Alexandra, zarad niegove velike ſzreche, y ſzerchnoſzti po Voiſzkah y Taboreh, niga znalo lyucztvo kak bolye pohvaliti, nego daduchimu ime Veliki. *Magnus Rex Alexander.* Veliki Kraly Alexander. Takie negda hvalyen bil Ceſzar Conſtantinus, zbok ſzvoie ſztalnoſzti vu Sz. Vere Katol. onda, kadaie zkoro veſz ſzvet malikuval krive Boge molecs, y zato dobilſzije ime velikoga. *Conſtantinus Magnus.* Conſtantin Veliki. Takie negda hvalyen bil y Ceſzar Carolus ràdi ſzvoie globoke razumoſzti vu raunaniu podlosnikov ſzvoiega Ceſzarſztva, daie dobil od nyh ime Veliki. *Carolus Magnus.*

Carolus veliki Czeſzar. Zato pak takov Titulus dobivaliſzu Poglauniki, kaitijh lyucztvo ni znalo komu priſzpodobiti, y tako nad uſzakem zmegy nyh izpuniavaleſzuſze one Salamonove rechi. *Non eſt inventus ſimilis illi.* Ni naiden ſzpodoben niemu, toieto da ona uremena ni bilo na ſzvetu ſzpodobnoga chloveka Velikomu Kralyu Alexandru vu ſzerchenoſzti, y ſzreche, niti Conſtantinuſſu vu ſztalnoſzti, ali Caroluſſu vu razumnoſzti. Rauno tak y den denesni kada lyudi hote koga hvaliti Goſzpodina vu obiliu bogacztva, koiega Junaka zbok viteskoga dersania po voiſzkah, koiega Szudcza vu kraianiu pravicze, koiega Diaka, ali Prokoratora vu znaniu y mudroſzti, koiega Malara, ali drugoga Meſterſzkoga chloveka vu ſzvoie meſtrie, uſzem ovem vexe hvale nemogu dati, nego kadaſze od nyh govori, da on Goſzpodin ie tak bogat, on Szoldat ie tak ſzerchen, on Szudecz ie tak pravichen, on Prokorator ie tak vuchen, on Meſter ie tak kunſten, da nieden nima ſzebe pàra, koibimu bil ſzpodoben. *Non eſt inventus ſimilis illi.* Koiu iſztinu y megy Szvetczi Boſiemi ſztaroga y novoga Teſtamenta, ako izkati hochemo, naitiju lehko moremo, ar megy Patriarki Abraham, megy Proroki Moiſes dobili ieſzu ime *Magnus*, Veliki, ar od Abrahama

Eccl. c. 44. §. 20. ſzvedochi mudri Sirak. *Abraham Magnus Pater.* Abraham Veliki Otecz unogeh narodov. Od Moiseſſa pak kniga Iz-

Exodi. c. 11. §. 3. hoda ſzvedochi. *Fuit Moyſes Vir Magnus in terra Ægypti.* Bilie Moises chlovek Velik vu Egiptumu. Megy Apoſtolmi dobilie ime Veliki, *Magnus*, Sz. Pavel Apoſt. od koiegaſze govori. *S. Paulus Apoſt. Magnus Doctor gentium.* Sz. Pavel Apoſt. veliki Navuchitel naradov. Megy Sz. Navuchiteli Sz. Matere Czirkve dobilie ime Velikoga Sz. Gregur, *Gregorius Magnus*, y tako od unogeh drugeh, koiemu uſzakomu mogleſzuſze y mogu pripiſzati one druge mudroga Siraka rechi. *Non eſt inventus ſimilis illi.* Ni naiden niemu ſzpodoben. Koia chaſzt y Titulus ako rauno y uſzem drugem Boſiem Szvetczem priſztoiſze uſzakomu zo-

ſzeb,

ſzeb, zbok ſzvoie oſzebuine dobrote, vu koicie zverſſen bil, tako damu vu nye nieden ſzpodoben ni bil; ali oſzebuinem nachinom denesniemu naſſemu Preod: Patronuſſu Sz. Mikule Biskupu doſztoieſze ov Titulus, *Magnus*, Veliki, koiegamu y daie Sz. Mati Czirkva govorecſi y popevaiuch od niega. *Ecce Sacerdos Magnus, qui in diebus ſuis placuit DEO.* Ovo Pop Veliki, koi ob ſzvoſeh uremenah dragie bil G. Bogu, koiemu pak ia podpiſſuiem mudroga Siraka rechi. *Non eſt inventus ſimilis illi.* Ni naiden bil ſzpodoben niemu. Koiemu G. Bog zbok oſzebuineh krepoſztih y dobroth, vu koichie ſivel, dalmuie miloschu neizbroiena Chuda y Mirakule chiniti, ne ſzamo ſivuchemu na zemlye, nego y vezda kralyuiuchemu vu Nebu, zeuſzemi onemi, koij niega vu ſzvoich potrebochah, a naimre pak na vode vu ſzmertneh pogibelyah napomoch zazavaiu, kod rauno to nakanilſzem obilneie izkazati.

Troia dugovania vu chlovekuſze nahagiaiu, vu koiehſze naibolye mudrozt, y uſzamoguchnozt Bosanſzka ſzveti, y vendar od lyudih naimenieſze zpoznavaiu, zmegy koieh dugovany. Pervo ie ovo, da vu uſzem narodu chlovechanſzkom nenahagiaiuſze liſztor dva chloveka, ali dve persone koijbiſzi vu uſzem, ali liſztor vu obrazu ſzpodobni bili, nego mora kaito ieden imeti, kai drugi nima. Drugo ie ovo, da kaktigoder obrazi nenahagiaiuſze ſzpodobni ieden drugomu, tak niti Conſcienczie liſztor dveh person nemoguſze naiti, koiebiſzi ſzpodobne bile. Tretie dugovanie ie ovo, da zmegy tuliko iezer lyudih umiraiucheh uſzaki den, nemoguſze liſztor dva naiti, koibi iednakum ſzmertium umirali, niti koijbiſzi iednaki vu milosche Boſie bili y vu Naimeh, toieto vu zaſzluſeniu naimov, y dike vu Nebu: Daiuchi pak G. Bog ſzvoiem vernem ſzlugam, y priatelom diku vu nebu polek uſzakoga zaſzluſenia, adda tulikai iednoga Szvetcza obraſz bude, y ie ſzvetleſſi od drugoga, toieto onoga, koi blise licza Boſiega ſzedi, od koiega licza uſzi Boſi Szvetczi, y Szveticze ſzvoiu ſzvetloſzt, y

diku

diku prijmlyu : Zakaizato moguſze po pravicze od uſzakoga Boſiega Szvetcza one rechi Duha Sz. recſi. *Non eſt inventus ſimilis illi in gloria.* Ni naiden ſzpodoben niemu vu dike, odkud morem y ia recſi. *Mirabilis DEUS in Sanctis ſuis.* Chudenie G. Bog vu Szvetczeh ſzvoieh, aliga pak naichudneſſega nahagiam vu denesniem naſſem Sz. Patronuſſu Mikule Biskupu, od koiega y Sz. Mati Czirkva popeva deneſz. *DEUS qui B. Nicolaum Pontificem innumeris decoraſti miraculis.* G. Bose koiſzi Blasenoga Mikulu Biskupa z- neizbroienemi odichil chudi, y kak ne? ako od niega Sz. Peter Damianus ovak lepo govori. *Ecce Sacerdos Magnus, qui glorificatur in Mari, laudatur in terra, Miracula ejus per univerſam latitudinem mundi diffunduntur.* Oh! ovoie on Veliki Pop, koi Dichiſze na moriu, hvaliſze na zemlye, Chuda niegova po uſzem ſirokom ſzvetuſze razlevaiu. Ovoie on Veliki Pop, koiemu ia morem pripiſzati one Sz. Bernarda rechi, koiemije on B. D. MARIU chaſztil. *Cui nec defuit fides Patriarcharum, nec Spiritus Prophetarum, nec Zelus Apoſtolorum, nec Sobrietas Confeſſorum, nec Caſtitas Virginum, nec puritas Angelorum.* Koiemu nitije mankala vera Patriarkov, niti Duh Prorokov, niti zasgana lyubav Apoſtolzka, niti mertuchlivoſzt Szpovenikov, niti Chiſztocha Divoiachka, niti pravichnoſzt Angelzka; iednum rechium budimi ſzlobodno od Sz. denesniega Patronuſſa naſſega Mikule recſi, daie od G. Boga nadelyen bil ſzvetoſztium, darmi, y miloschami kakti y Blagoſzloumi uſzeh drugeh Szvetczev. *Benedictionem omnium gentium dedit illi.* Blagoſzlov uſzeh narodov dalie niemu.

Eccl. c. 44. v. 20.

S. M. Eccl.

Petrus Damian. de S. Nicol.

Ova iſztina zpoznatiſze more iz Imena niegovoga ar *Nicolaus* ie gerchka rech *Nicos*, *laos*, to pak diachkem iezikom hoche recſi *Victor plebis.* Obladavecz lyucztva, y tako, ako Sz. Mikula ni preobladal Szvetcze Boſie vu Szvetoſzti, Kreposchah, y Dobrotah, bilymie konche ſzpodoben, pache velim vech, da naimre kreposche koieſzu drugi Szvetczi Boſi vu ſzebe razdelyene imeli po deleh, Sz. Mikula ſzam

vu

vu uſzeh ieſze ſzvetil. Ar G. Bog videchi tak zasgane molitve, y goruche prosnie, kakti y obilna almuſtva poglaviteh y pobosneh lyudi y Zakonzkeh Tovaruſſev Epifaniuſſa, y Johanne, ſeleiucheh dobiti odvetek, komubi oni po ſzmerti ſzvoie blago oſztaviti, y zauffati mogli, koibi nye znal y hotel na chazt Boſiu potroſſiti, koieh molitva ni bila zahman, arie nym dal iednoga Szinka, koiegaie y z-Blagoſzlovi ſzvoiemi okincsil y napunil, kakti oſzebuini dar milosche ſzvoie: Koi Szin kadabiſze narodil bil, y na Sz. Kerzt doneſſen, na koiem danomuie bilo Ime Mikula, koi vu one izte Medenicze vu koieic komai dve vure ſztaro dete kerscheno y kupano bilo, chuiuchiſze Mikulum imenuvati ſzamo od ſzebe prez uſzake chlovechanſzke pomochi na ſzvoie gingave Noſicze ieſze podignulo, y ſzamo od ſzebe na nogah ſztalo doklam ſzvetum kerztnum vodum poleiano y okuplyeno ie bilo, kai videchi Roditeli, Rodbina, Redounik, Kumi, y oſztali okolu ſztoiechi, pocheliſzuſze zgledati ieden drugoga, chuditi, y megy ſzobum izpitavati. *Quis putas puer iſte erit?* Kodſzuſze negda nad Sz. Ivanom Kerſztitelom chudili, y izpitavali, gdo ſtimas dete ovo bude? ſztanovito dabiſze ia onde nazochi bil naſſel, odgovoril bijm bil. *Erit Magnus coram Domino, nam & manus ejus cum ipſo eſt.* Bude Velik pred G. Bogom, ar y ruka niegova ſnym ie, koia niega pomase y blagoſzlaulya; kodmi to pomase tverditi Dioniſius Carthuſianus govorecſi od Mikule: *Prævenit Dominus Nicolaum in Benedictionibus, ſtetit quippè ectus in pelvi, cum infantulus balnearetur.* Napunilie, y kakti pretekelie G. Bog Mikulu z- Blagoſzlovi ſzvoiemi, ar oh chudo! ovomu nigdar chuieno nit vigieno ſzpodobno, Da naimre Mikula komai dve vure ſztaro Detecze vu Medenicze buduch kuplyeno ſzamo odſzebe na ſzvoieh noſiczah ie ſztalo, zverhu cheſza chudechiſze niegov Sztricz Ersek zpoznalie vu duhu, y prorokuvalie nad nym, kod negda Sz. Zakarias nad Ivanom ſzinom ſzvoiem, *Tu puer, Propheta Altiſſimi vocaberis.* Da naimre

Luce c. 1. §. 15.

Dionyſius Carthuſ. de S. Nicol.

Mikula ono malyahno Detecze mora izrazti, y na veliku chaſzt Redounichku po Boſie milosche izviſſen biti, vu koie pred ſzmertium, y po ſzmerti unoga chuda, y mirakule z-pomochium Boſium bude chinil, kaiſzeie y izpunilo, kod N. N. chuli budete.

Nili bilo oſzebuino zlamenie ſzvetoſzti velike, y Blagoſzlova Boſiega iosche vu malyahnom Deteczu Mikule, daie perulye znalo poſztiti, neg ieſzti? ar ſzeſznuchi mleko od Materinzkeh perſzih vechkrat cheſz dan vu tiednu, po ſzredah, pak y po petkeh nigdar ni hotelo vech od ienkrat ſzeſznuti, y to podvecher ztoprav, koi poſzt y potlam doklamie ſivel, marlivo ie obdersaval, po uſzeh ſzredah y petkeh nigdar vech od iedenkrat ieduchi, odlog uſzeh drugeh poſztov Czirkveneh, vuchem ochiveſztoſze zpoznavaiu one zgora rechene Sz. Bernarda rechi. *Nec defuit ei ſobrietas Confeſſorum.* Nitimu ni mankala mertuchlyvoſzt Szpovednikov, neſtuchiſze od niednoga naiſzveteſſega Puschenika, koibiga vu tak ſzlabe mladoſzti bil vu poſztu predobil, ali konche naſzleduval.

Doiduchi pak k-Letam Mladenczke dobè, kad naimre drugi Mladenczi hogievaliſzu po goſcheniah, tanczeh, paidaſſechiſze z-kaikakvemi tovaruſtvi obodvoiega ſzpolla, ugaiaiuch ſzvoiem telounem poſeleniam; Mikula mladenecz beſalie kamie naidalye mogel, y znal od tovaruſtvih takoveh bolye neg od kuge, zpoznavaiuchiſze, da nitije od Sampſona iakſi, niti od Davida ſzveteſſi, niti od Salamona mudreſſi, ter vendar uſai ovi tri naiglaſzoviteſſi lyudi biliſzu od ſen prekanieni, pache dobroie Mikula Salamonove rechi na pameti ſzvoie dersal. *Et inveni amariorem morte mulierem.* Y naſſelſzem Sennu ſuhkeſſu od ſzmerti: pazilie chiſzti mladenecz Mikula tak marlivo na prelepu liliu chiſztoche ſzvoie, da tela y Conſcienczie ſzvoie znikakvum naimenſum miſzelyum nechiſztum unogo menie dellom ni urazil y ozkrunil, odkud y one druge Bernardove rechi. *Nec defuit ei caſtitas Virginum.* Ieſzuſze izpunile, toieto

Eccleſ. c. 7. v. 27.

daſzeie

daſzeie vu niem znasla od porogenia, tia do ſzmerti Chriſzto cha, naichiſzteſſeh Devicz.

Videchi Mladencza Mikule Sztricz, Biskup Varaſſa Patere vu Orſzagu Licie, kadeſzeie Mikula rodil, da Mladenecz raſzte ne ſzamo vu Letah, nego unogo bolye vu dobrotah, pochne nagovariat Roditele niegove daga G. Bogu na ſzlusbu alduiu, k- chemu oni dobrovolyno privoliſſe, y zato Biskup ie taki Sz. Mikule Sz. Rede dal; Videchiſze pak Mikula na chaſzt Popouſzku izviſſenoga, tem vexu dusnozt ſzvoiu ie zpoznaval vu chiſztoche, pobosnozti, y poniznozti ſiveti, y tako ni bilo dobrote vu koie mladi Novomesniak nebiſze bil terſzil zverſſenoga izkazati, koiega ſzveroſzt, y zverſſenoſzt zpoznavaiuch Biskup Sztricz niegov, vuchinilgaie Glavarom iednoga Kloſtra Redounikov, koie chaſzti dugo uremena iz gluboke poniznoſzti ſzvoie Mikula ni hotel uzeti, ali k-zadniemu primoran, akoprem Glavar ie bil, za naimensega vendar ieſze preſtimaval, uſze ſzvoie uſſanie uſzigdar vu G. Boga poſztaulyaiuch, y ne zahman, ar, kod ſzvedochi Petrus de Natalia, hotelgaie izviſzenoga imeti, pokedob on buduchi ſzvoiemi Redouniki za ſztolom, y neſztauſſijm iednoch kruha, vuchinilie one male falacze napervo doneſzti, koijbi komai iednomu ali dvem zadoſzti bili, zverhu koieh vuchiniuſi on Sz. Kris, natulikoſzu izraſzli, daijhie uſzem zadoſzta, y prevech bilo, rauno takov mirakulum y z- Vinom ie vuchinil, kade ochiveſzto zpoznavaiuſze vu niem iztinzke one Sz. Bernarda rechi. *Cui nec defuit fides Patriarcharum.* Komu niti ni mankala Vera Patriarkih.

Petrus de Natali l. 6. c. 33. de S. Nicol.

Ali moy Sz. Mikula imaiuchi zakorenienu poniznoſzt vu ſzerczu ſzvoiem, ſelelie oſzloboditiſze Glavarſztva, ter vu puschinu poyti, y onde vu oſtre pokore mirouneie G. Bogu ſzluſiti, zato oſztavilie muchech Kloſter z- nakaneniem naipervo pohoditi Sz. Zemlyu, potlam pak zapretiſze vu puschinu, ali kaiti chimſze chlovek bolye ponizuie, z-temga G. Bog bolye izviſzuie, ar podauſiſze on na morie

po lepom uremenu, pochelie taki prorokuvati Mornárom, da chesz mal chasz hochesze morie zburkati, y uszeh vu veliku pogibel poszt.viti, kod y besse vuchinieno, vu koie nahagiaiuchisze mornari y zpoznavaiuch szvetoszt Sz. Mikule, proszassega dabi on za nyh G. Boga molil, koieie on obatrivel, y z kratkum molitvum morie potissil; Nut adda y oneh Bernardoveh rechih vu Sz. Mikule izpunieneh. *Cui nec defuit Spiritus Prophetarum.* Komu ni mankal Duh Prorokov, y tak) chimszeie bolye ponizuval Sz. Mikula pred Bogom y lyudmi, tem bolye od nyh ie bil lyublyen y izvisszavan, kodsze to zpoznati more vu niegovom zebrániu na Biskupszku chaszt, ar besechi on chaszti, oneszu za nym tekle, naimre vu Varassu Mire Orszaga liczie, naiduchisze otaien Mikula rauno ono ureme, kadaszeie tamo nekuliko Biskupov szpravilo bilo, za zebrati Biskupa onomu Varassu, zmegy koieh Biskupov iednomuie od G. Boga obznanieno bilo, da nai zberu onoga koi vu iutro dan naipervi vu Czirkvu doide, y zvalsze bude Mikula, koiu Bosiu volyu obznanilie on Biskup drugem Biskupom, y uszi zkupa iduchi vu iutro rano pred Czirkvena urata chakat, zakoiemi malo potlam dosselie ieden sziromah, tih, y pobosen Redounik, koi naipervi buduchi, opitassega kakmuie Ime? odgovorilie nym, *Nicolaus peccator.* Jaszem Mikula gresnik, onda oni zpremisse niega do Oltara, y na Biskupszki sztolecz poszadisse, chemu branilsze ie Mikula, ali zahman: Koie novine doznausi Constantin Veliki Ceszar, natulikoszeie razveszelil, damuie taki dva zlata Szvechniaka, y ieden Missal vu zlatu okovan, y dragem kameniem naczifran na chaszt poszlal. Vu ove adda tak viszoke chaszti videchisze od G. Boga poszt.aulyenoga Mikula Sz. ztem vech, y bolye dusnoga iesze zpoznaval G. Bogu, y zato tem zverssenеie vu uszeh Dobrotah terszilszeie G. Bogu zahvulnoga izkazati, y vu nyh kakti ieden dupler goruchi uszemu szvetu szvetiti, znaiuch dobro on kai Christus Biskupom govori. *Vos estis lux mundi.* Vi ieszte szvetloszt szveta.

ſzveta. Szvetilſzeie adda Sz. Mikula ne ſzamo vu poniznoſzti, y pobosnoſzti, nego y vu lyubavi, y miloſzerdiu proti ubogem, ſzvetilſzeie vu karaniu y kaſtiganiu gresnikov, vu daruvaniu y nadeleniu z- darmi dobreh, kod Baronius ſzvedochi.

Da naimre leta 325. buduch 318. Biskupou ſzpraulyeno zkupa vu Szpravischu Nicenſzkom, megy koiemi vu ſzvetoſzti, y mudroſzti ſzvetilſzeie Sz. Mikula kakti iedno Szuncze megy tulikemi zvezdami, kada Ariuſſa Heretnika ieſzu ſzudili, koi pred uſzem onem Szpravischem blaznilie proti Druge Persone Preſz. Troiſztva, kai razumeuſi Sz. Mikula nemoguchi tulike blaznoſzti podneſzti, zato ſztalſzeie iz ſztolcza ſzvoiega, y priſztupiuſi k- Heretniku Ariuſſu, kai naibolye ie mogel zamahnuti treſznulgaie za vuho, kai videchi drugi Biskupi za zlo ieſzumu uzeli, kako dabi Sz. Mikula z- onum plyuſzkum uſzemu Szpravischu ſpot bil vuchinil, y zato kakti proti navuku Sz. Paula Apoſtola chinè chemu, koi velì daſze nepriſztoie Biskupu drugeh bitti. *Non percuſſorem.* Zapovedaliſzumu da taki iz glave Bis- 1. ad Tim. kupſzku korunu dole poſztavi, y Plasch od herbta odverse; c. 5. kai Sz. Mikula prez uſzakoga ſtentania, y izprichania ie vuchinil. Oh! pravo pravo y oude zpoznavaiuſze iztinſzke vu Sz. Mikule one Sz. Bernarda rechi. *Nec ei defuit Zelus Apoſtolorum.* Ar kakti Apoſtoli prez uſzakoga ſztraha pogane, y gresnike ieſzu karali, y zbok toga od nyh unoge pregone, y obsanoſzti terpeli, ali uſza za lyubav Boſiu veſzelo, y dobrovolyno ieſzu podnaſſali, ar. *Ibant Apoſtoli* Actor. c. 5. *gaudentes à conſpectu Concilij, quoniam digni habiti ſunt pro Nomine JESU contumeliam pati.* Isliſzu Apoſtoli veſzeli zpred Szpravischa, arſzu uredni bili za Ime JESUSsevo obſanozt terpeti, Tak y Sz. Mikula buduch onde obsanien od uſzega onoga Szpravischa, veſzeleſſi neg nigdar ie domov odiſſel zbok toga daie on onu obsanoſzt priel za Ime predragoga JESUSSA ſzvoiega, ali ova obsanoſzt bila ie nyemu na hvalu, ar polek ſzvedochanſztva onoga velikoga, hvale y

Aloysi. Lippom. Hom. 5. Histor.

veruvania urednoga Piſzcza Lipomanuſſa da Sz. Mikula cheſz nekuliko dan potlam ſzlusechi Sz. Meſſu pri Oltaru B. D. MARIE zmiſzlilſzeie bil na onu obsanoſzt niemu vu Szpravischu vuchinienu, koiu alduvalie B. D. MARIE, y taki pred unoſinum Biskupov, y uſzega lyucztva, koieie onde pod Meſſum vu Czirkve bilo, pokazalaſzeie MARIA Dev. z- Angelmi Nebeſzkemi, koijſzu doneſzli onu Biskupſzku Korunu, y Plasch, y Sz. Mikule ieſzu povernuli, ſztaviuſi pred uſzem lyucztvom ochito Sz. Mikule Korunu na glavu, y Plasch na plecha, z- velikem chudom y oſzupnenіem uſzeh.

Mankami iosche pokazati niegovu Chiſztochu, y Pravichnozt Angelſzku, alimi ureme nedopuscha, zato doſztami budi od niegove Chiſztoche tela, y pravichnoſzti Duſſe recſi ono, kai od niega popeva Sz. Mati Czirkva. *Amicus DEI Nicolaus, amicitiam DEI per munditiam acquiſivit.* Priatel Boſi Mikula, priatelſztvo Boſie po chiſztoche ieſzi zadobil, y to potvergiuie Salamon premudri. *Qui diligit cordis munditiam, habebit amicum Regem.* Koi lyubi Szercza Chiſztochu, imel bude priatela Kralya. Doſztami budi recſi z- Sz. Bernardom da Sz. Mikula. *Electus ab utero, Sanctus à puero, Juvenum gloria, Senum reverentia, Sacerdotum honor, Pontificum ſplendor.* Zebranie bil od vutrobe, Szvet od detinſztva, Mladenczev dika, Sztarczev chaſzt, Mesnikov poſtenie, Biskupov ſzvetloſzt. Oh kak lepo! oh kak pravo!

Prov. c. 22.

S. Bernard. ſerm. de S. Nicol.

Imelbi iosche unoga y neizbroienia vekovechne hvale uredna od denesniega naſſega Sz. Patronuſſa Mikule napervo doneſzti, kak naimre onie velik, y prieten pred G. Bogom, alimi Sz. Peter Damian iezik vese y vuſzta zapira, z- onemi ſzvoiemi rechmi. *Non eſt laudatoris loqui ſplendorem ejus, cum totus mundus ſentiat beneficia Confeſſoris, nec eſt qui ſe abſcondat à calore ejus, cujus miracula per totam latitudinem mundi diffunduntur.* Ni potreba Prodekatoru govoriti od ſzvetloſzti niegove y ſzvetoſzti, pokeh dob da veſz ſzvet

S. Petrus Damian.

chuti

chùti pomochi y obrambe niegove, nitiga ni koibie nedobil, buduch daſze po uſzem ſzvetu chuda niegova raſſiriuiu; Muchim adda oude od oneh treh Officzerov, od Conſtantinuſſa Ceſzara na ſzmert oſzugieneh, koi buduchi priniem krivo obtuseni, ali preporuchiuſſiſze oni Sz. Mikule, onſzeie Ceſzaru izkazal, y zagrozil z- velikum kaſtigum ako one Officzere pogubì z- henkarſzkum rukum, y taki puſztilieie van. Nikai negovorim od oneh Roditelov koieh Szin kadabiſze bil vu iednom potoku utopil, oni Sz. Mikulu na pomoch zazvauſi, y Szin taki ſiv y friseg iz vode ie van izeſſel. Na ſztran oſztaulyam one putnike, koij na putu od tolvaiev razbiti, y k- ſztupu privezani veeh mertvi, neg ſivi ieſzu oſztaulyeni bili, koi napomoch Sz. Mikulu zazvauſi, takiſzeie nym pokazal, nyh odvezal, y proſzte puſztil oditi. Zamuchuiem velim neizbroiene Mirakule, koie do denesniega dneva Sz. Mikula po uſzem ſirokom ſzvetu na zemlye y na vodah chinì, pomasuch naimre na ſzmertneh pogibelyah uſze one, koij niega za Patronuſſa dersè, kod takovoga uſzaki den chaſztè, y na pomoch vu potrebochah ſzvoieh zazavaiu.

Ono ſzamo naivexe uſzeh chud chudo napervo donaſſam koie niegovo Sz. Telo do danasniega dneva ſzvetu kase, koie po ſzmerti Sz. Mikule Biskupa odperto pokopano buduchi leta 363. vu niegove Biskupſzke Czirkve Varaſſa Myre, kadeie nekuliko ſztotin leth unoga velika chuda chineche prebivalo, od neizbroine unoſine lyucztua pohagiano, y z- velikemi darmi châſztcheno bilo, koie lyucztvo od onoga Sz. Tela uſzakoiachke milosche ie zadobivalo. Pri niegovom Grobu unogi Kralyi y Ceſzari zkerbeliſzuſze dabi konche koiu koschiczu od niegovoga Sz. Tela dobiti mogli, ali ni bilo moguche te milosche imeti, ar niedna naimensa mervicza nepuſztiſze od ſzuoiega meſzta od trechi. Potlambi pak Orſzag Liczia z- Varaſſem Myre pod oblaſzt Turſzku dopali bili, y od prave vere Katolichanſzke odpali, ondaie ov preſtimani uſzega kerschan-

ztua kincs, Telo naimre Sz. Mikule, z-pomochium Bosium od nekoieh Neapolitanszkeh mornarov, nevernem poganom nekai segavochum, nekai szilum uzeto bilo, y iz Asie vu Europu, vu Varas Barium Neapolitanszkoga Orszaga donesseno bilo leta 1087. kade do denesniega dneva vu jedne iz mramora skrinie kakti vu grobu pochiva, kade iz niegovoga kolena teche voda, iz glave pako Olye, tak da niegovo Sz. Telo kakti plava vu one vode y olyu ukup zmessane, koia nit prava voda, nit pravo olye buduchi, zato imenuiesze Manna Sz. Mikule, ali josche vexe chudo, da naimre od ove Manne akoprem uszaki dansze iemlye van, iz one mramorszke skrinie, y nigdarsze nepozna naimense pomankanie, akosze pak czelo leto ni kaplya van neuzeme? chesz kamensze nerazleva, arie nikai vech nepribiva, nego uszigdar iednako pun kamen one Manne sztoì, koiasze vu sztekelczah po szvetu raznassa, kakti szuproti uszakoiachkem betegom haznovita, y moguchna; Zakai pak ovo veliko chudo G. Bog ie prepusztil? Odgovaria Discipulus, *In Oleo notatur abundantia misericordiæ quæ in ipso fuit; In aqua autem notatur abundantia gratiæ, quæ similiter capiosa fuit in S. Nicolao.* Po olyu zlamenuiesze obilie miloszerdnozti, koiaie vu nyem bila; Po vode pak razmesze obilnoszt milosche, koia tulikai ie obilna vu Sz. Mikule, Natuliko da ia Sz. Mikulu prispodobiti morem potoku Nilo koisze po Egiptumu razleva, y uszu zemlyu plodnu chinì: Tak takai dareslyvoszt y miloszerdie preveliko Sz. Mikule po uszem sirokom szvetu szuoie milosche razleva, proszech on nam od Boga, usza koiaszu nam k-sitku telounomu, y zvelicheniu dusseunomu potrebna, dosztami adda budi recsi, one Sz. Petra Damiana rechi, da naimre. *Totus mundus sentit beneficia Confessoris hujus; Cujus Miracula per totam latitudinem mundi diffunduntur.* Vesz szvet chuti milosche y y pomochi Szpovednika ovoga, koiega Chuda y Mirakuli po uszem sirokom szvetusze razlevaiu.

Discip. ser. 4. de S. Nic.

S. Petr. Damianus ut supra.

Do-

Dokancham adda govorienie moie, preporuchaiuch V. D. pobosnoſzt, chaſzt, y poſtenie proti denesniemu Velikomu Popu, y Priatelu Boſiemu Sz. Mikule, vu koiega poſztavete uffanie vaſſe vu uſzeh potrebochah vaſſeh telouneh, y duſſeuneh, a naimre pak na zkradnie ſzmertne vure vaſſe; y on zprosnium ſzvoium uſze milosche vam od Boga izproſzi. Ni treba da vi z- Lituvanczi na niegovu chaſzt unoſinu Czirkvih y Kapelicz zigiete, kod vu iednom ſzamom Varaſſu Novigradu nahagiaſze tuliko Czirkvih na chaſzt Sz. Mikule zezidaneh, kulikoie dnevov vu letu: Nego liſztor naſzleduite onoga priproſztoga paſztiricza od koiega piſſe Cesarius ovo lepo pripechenie. *Ravisius.*

Da naimre vu iednom Szellu dve mile dalko od Kolonie bile ieden Decharicz, koije nekoie Goſzpè ſivinu paſzel, ov noſzilie iednu oſzebuinu lyubav y pobosnozt vu ſzerczu ſzvoiem proti Sz. Mikule, daie on uſzaki den poloviczu onoga kruha, koimuie za hranu od ſzvoie Goſzpè na paſſu bil davan, odtergaval, y na chaſzt Sz. Mikule Ubogem razdelyaval, preporuchaiuchiſze tulikai ſzvoiemi molitvami vu obrambu Sz. Mikule: Neki dan pokazalmuſzeie bil Sz. Mikula vu kipu iednoga lepoga ſztarcza, termu zapove da ſivinu domov rene, koiemu Paſztiricz ie odgovoril, oh moy Goſzpone ioscheie prerano ſivinu domov gnati, kaibi rekla moia Goſzpa dabi ia tak rano doſſel? ali Sz. Mikula niemuie rekel, Szinko vuchini ti ono kai ia tebe velim, ar ti deneſz pred ſzunchenem zahodom moras umreti, to chuiuch preſztraſſilſzeie Dechak, y opitaga, Goſzpone à gdoſzte vi? hocheteme morebiti vi zatuchi? Nato odgovorilmuie Sz. Chlovek; Jaſzem Biskup Mikula, koiegaſzi ti do ſzada z- obrokom tvoiem chaſzril, y komuſziſze ti za obrambu preporuchal, hodi adda po plachu tvoiu, poidi taki domov, ſzpovechſze, y pricheſzti, ar kodſzemti rekel deneſz moras umreti, to zrekuchi neſztaloie Sz. Mikule. Dechak pochelie taki domov ſivinu gnati, koiega zagledauſi Goſzpa pochelagaie karati, y nazad tirati na- *Cæſar. l. 8. c. 75.*

paſſu z-ſivinum, koiegie Dechak povedal daie on to moral vuchiniti, armuie do vechera umreti, to chuiuch Goſzpa ſtimalaie daie obnorel, y zato truczalagaie povernutiſze na paſſu, ali Dechak legelie na poſztelyu ſzvoiu, y pochel Szpovednika proſziti, ſzumnilaſzeie takai dabi Dechak nebil kakovu potrahtu videl y prefztraſſilſze, vuchinilaie adda Redounika doiti, y proſzilagaie dabi Dechaka dobro izpital kaimuie, koiemu Dechak uſze iz puta ie povedal kaimuſzeie pripetilo, kakie naimre chaſztil Sz. Mikulu, y niemuſze preporuchal, kak takai Sz. Mikula iemuſze zahvalnoga izkazal, y obznanilmu ureme ſzmerti, y tako ſzpovedauſſiſze, y pricheſztiuſſi pred ſzunchenem zahodom ſzvoiu Duſſiczu ſzrechno ie zpuſztil, y kakti pobosni ſzluſicza Sz. Mikule, po prosnie tulikoga Patronuſſa ſzvoga vu nebo ie poſzlal: Koia miloscha, y ſzrecha da y naſz nemine, budemo pobosni Sz. Mikule uſzaki dan kai to dobro na chaſzt niegovu chinechi, y prez uſzake dvoinoſzti pomoch y obrambu niegovu zpoznati hochemo.

Nu adda ò Sz. y Odicheni Mikula nut ovoſze mi uſzi tebe pobosno klaniamo, y tebe ponizno profzimo, budinam uſzem na pomoch vu uſzeh teskochah telounch, y Duhouneh potrebochah doidl nam z-tvoium prosnium na pomocs oſzebuinem nachinom pak vu uſzeh ſzmertneh pogibelyah, pretegni tvoiu miloſztiunu ruku zverhu naſz, da plavaiuch po pogibelnom moriu ſzveta ovoga nepoginemo, y vu peklenſzku glubinu neutopimo, nego da ſzrechno na krai vekovechnoga Plasenſztva doplavamo, y onde ztobum ukup ſzvetloſzt licza Boſiega vuſivati mogli budemo, Amen.

RAZ-

RAZGOVOR X.

NA DEN Sz. ROKA SZPOVEDNIKA.

Sicut Sol, lucet in Virtute ſua. Apoc. c. 1. v. 16.

Kakti Szuncze, Szvetiſze vu iakozti ſzvoie.

MEgy unogemi neizbroienemi, lepemi y plemenitemi ztvarmi, koiem Sz. Evangeliſte ukup Sz. Materium Czirkvum priſzpodablyaiu iednoga Pravichnoga Chloveka, nahagiam daga oſzebuinem nachinom priſzpodablyaiu Szunchene ſzvetloſzti, kodnam to ne ſzamo Sz. Mathe-o Evang. vu 13. delu ſzvoga Evangeliuma, nego y mudri Salamon vu 4. delu knig ſzvoich ſzvedochi govorecſi. *Juſtorum autem ſemita quaſi Lux ſplendens procedit, & creſcit, uſque ad diem perfectam.* Pravich neh pako put ili zteza kakti ſzvetloſzt ſzvetucha hodi, y raſzte do zverſſenoga dneva; Koia Szunchena ſzvetloſzt razveſzelyuie ſzvoiemi ſarkemi trakmi uſze ztvari, y ztvorenia: Razveſzelyuie Zrak, y uſza pod ſzobum Nebeſza, ar od niega prijmlyu uſzo-o ſzvoiu ſzetloſzt, y lepotu. Razveſzelyuie vu zraku Ptichicze nebeſzke, koie berseliu zapaze, y pochute, taki pochnu veſzelo zpevati, y ſzvoiem popevaniem narod chlovechanſzki veſzeliti. Razveſzelyuie chernu Zemlyu, arie Szuncze daie moch y krepoſzt da more ſzad iz ſzebe roditi, dozrelyavati, y ſnym pomagati nam ſiveti. Razveſzelyuie veſz-

Prover. c. 4. v. 18.

vesz narod chlovechanszki, koi prez Szunchene szvetloszti, vu nochneh tmiczah neznasze, nit nemore kam genuti, ali trenuti. Ovoi adda tak lepe, plemenite, y haszno vite Szunchene szvetloszti priszpodablyasze uszaka Pravichna Dussa, megy koiemi Pravichnemi ia nahagiam oszebuinem nachinom denesniega nassega preodichenoga Patronussa Sz. Roka, koi radi szvoie pravichnoszti szvetisze na szpodobu sarkoga Szuncza na Nebu y na zemlye, ter szvoium szvetloszti um razveszelyuie Nebesza, y vu nyh one blasene ptichicze Koruszev Angelszkeh; Razveszelyuie onu zem-
Psal. 84. §. 1. lyu od koicie Sz. Kraly David govoril. *Bened ixisti Domine terram tuam.* Blagoszlovilszi Goszpone zemlyu tvoiu, Zemlyu hochu recsi Dike Nebeszke, y uszve vu nye prebivaiuche Blasene Duhe Szvetczev y Szveticz Bosieh. Szvetisze na szpodobu sarkoga Szuncza nas denesni Odicheni Patronus Sz. Rok ne szamo vu Nebeszke viszine, nego tulikai y oude dole na zemlye, raztiraiuch preszvetle trake obrambe y pomochi szvoie oszebuinem nachinom vu kusnom uremenu y meszto, oszlobagaiuch uszve szvoie po bosne od nagle szmerti vu lyute chemerne kuge, y z- ovum szvetloszti um pomochi, y obrambe szvoie razveszelyuie vesz narod Kerschanszki. Koiega ia morem priszpodobiti Szuncze Pravicze Chriszussu Szinu Bosiemu, koiszeie terszil polek moguchnoszti vu uszem sitku tia do szmerti niega naszleduvati, odkud pak uszaki zmegy vasz bude m ogel ò N.N. szvetoszt niegovu zpoznati, iz szvetoszti pak oblaszt y iakoszt od Szuncza Pzavicze niemu danu szuproti chemerne kusne szmerti, buduch da on naulaszti to vu ovom nassem
Apoc. 1. Horvatczkõ Orszagu. *Sicut Sol in virtute sua lucet.* Kakti szuncze vu jakozti szuoie szveti, kai y ja obilneie pokazati hochu.

Mudri Navuchiteli, y Theologussi ischu, y izpitavaiu, kai ie Pravicza? *Quid est Justitia.* Toieto ona iszta Pravicza koia chini iednoga chloveka zeuszema pravichnoga, Bogu
S. Thom. q. 58. a. 1. y lyudem dragoga, y prietnoga: Mudri Ulpinianus zeuizemi Juristi, ili Praudassi, pache y Sz. Thomas Angelszki zeuszemi mudremi Theologussi nyu ovak izpissuiu. *Justitia*

est

eſt conſtans, & perpetua voluntas, ius ſuum cuique tribuendi. Pravicza ie ſztalna y vekovechna volya, uſzakomu ſzvoie dati. Moiega pako Sz. Reda vucheni Eligius za nas vexi navuk pridaie ove rechi. *Qui enim ſemel, aut bis, non autem ſemper, & in omni eventu vellet cuique jus ſuum reddere, non eſſet verè Juſtus.* Koibi pako ſzamo ienkrat, ali dvakrat, à ne uſzigdar, y uſzigder hotel uſzakomu ſzvoie povernuti, nebi bil z- iſztinum pravichen; Ov iſzti takov nebi imel vu ſzebe one prave pravichnoſzti, koia chinì Bogu, y Lyudem prietnoga chloveka, negoie potreba uſzigdar y uſzigder dati, komuſze kai mora dati. Zato iſzto Odkupitel nas onem krivem y hudobnem Sidovom koij kadaſzuga izkuſſavali, y vu rechi uloviti hoteli z- onemi rechmi. *Magiſter licet Cenſum dare Cæſari, an non?* Meſter ieli ſzlobodno dachu davati Ceſzaru, ali ni? Kruto mudro y razumno ie odgovoril nym. *Reddite quæ ſunt Cæſaris, Cæſari, & quæ ſunt DEI, DEO.* Povernete koiaſzu Ceſzarova, Ceſzaru, y koia ieſzu Boſia, Bogu. Koie rechi razmislyaiuch Sz. Otecz Auguſtin ovak lepo zverhu nyh govori. *Tunc reddimus quæ ſunt Cæſaris, Cæſari, cum Sanctis debitam Dulian impendimus.* Onda pourachamo Ceſzarova, Ceſzaru, kada Szvetczem doſztoinu chaſzt odlasemo koiaſze nyh doſztoi, y nym dati mora zbok ſzvetoſzti nyhove. Sz. Auguſtinu pak pripomase Sz. Hilarius Chriſtuſſeve rechi ovak razloſiti. *DEO etiam quæ DEI ſunt oportet nos reddere, id eſt Corpus, Animam, & Voluntatem.* Bogu takai koiaſzu Boſia potrebaie povernuti, toieto Telo, Duſſu, y Volyu, ar ova, y uſze drugo kai imamo od G. Boga ieſzmo dobili, zakaizato uſzeſzmomu dusni povernuti nazad ako hochemo pravichni pred niegovemi ochima biti, kodie to vuchinil nas preodicheni Patronus Sz. Rok, koi ne ſzamo kakgoder povernulmuie Telo, Duſſu, y Volyu, negoie to vuchinil na ſzpodobu Szuncza Pravicze Chriſtuſſa JESUSSA, od koiegaie dobil ſzvetloſzt tulikeh milosch y darov zkoiemiſzeie ſzvetil ſi vuchi na ovom ſzvetu, y navekeſze ſzvetil bude vu Nebu.

Matth. 22 §. 17.

S. Auguſt.

S. Hilar.

Ar rodechiſze Chriſtus na ov ſzvet, koi ako rauno ſzvoium Bosanſzkum Uſzamoguchnoſztium ſzvet ie ztvoril, od ſzveta vendar ni bil zpoznan doiduchi na ſzvoia, y ſzvoijga nehoteſſe prieti polak ſzvedochanſztva Sz. Januſſa. *Jean. 1.1.* *In mundo erat, & mundus per ipſum factus eſt, & mundus eum non cognovit; in propria venit, & ſui eum non receperunt.* Na ſzvetu ie bil, y ſzvet po niem ie vuchinien, y ſzvet niega ni poznal, na ſzvoiaie doſſel, y ſzvoij niega niſzu prieli. O moy Sz. Evang. Janus! iaſze tebe chudim nad ovem govorieniem tvoiem, ar akoſziſze ti hotel ſzpomenuti iz tùg y nevòly, koieie Chriſtus Szin Boſi ob ſzvoiem prihodu na ov ſzvet preterpel, nebili bilo leplye y prilichneie ſzpomenutiſze od one priproſzte razderte ſtalicze, y Jaſzelcz ſivinzkeh? od onoga bodechega ſzena, y zimzkoga uremena? Akoliſzi ti pak govoriti hotel od onoga neſzpametnoga lyucztva? Nebiliti bilo bolye ſzpomenutiſze od nemiloſzerdnoſzti nyhove z-koiumſzuga oduriavali? Negoſze ſzamo ſzpominas od ſzlepotè, z-koiumga niſzu zpoznavali. *Et mundus eum non cognovit.* Y ſzvet niega nì zpoznal. Chuiem dami Sz. Janus Evang. odgovaria, zrok toga ſzvoga govorienia povedaiuch, da naimre Chriſtus koi naibolye poznava zroke saloſzti, vexuie ono ureme saloſzt pochutil kadaie videl daga lyucztvo nepoznava, neg zato daga nelyubi. *In propria venit, & ſui eum non receperunt.* Na ſzvoiaie doſſel, y ſzvoijga niſzu prieli, on pak ov ſzvet zove ſzvoy, y lyucztvo ſzvoie kakti ztvorienia y ztvari ſzvoie.

Rauno tak morem recſi ia od denesniega Patronuſſa Sz. Roka. *In propria venit, & ſui eum non receperunt.* Na ſzvoiaie doſſel, y ſzvoijga niſzu prieli, ar rodechiſze on iz Herczeskoga pokolenia, Leta 1295. koiemu vu mladoſzti buduch oſztaulyeno Herczeſtvo Mompelier imenuvano z-velikemi kincſi y bogacztvi, ali Sz. Mladenecz Rok ſzerchenoſztium vexum, negſzumu niegova leta dopuſchala, zruchilie Herczeſiu z-dvorom y z-dvorianiki iednomu Vui-

czu-

czu ſzvoiemu, kincse pak y bogacztvo razdelilie ubogem ſzirotam, ſzpominaiuchiſze on dobro iz onoga Chriſtuſſevoga navuka. *Qui non renuntiat omnibus quæ poſſidet, non poteſt meus eſſe Diſcipulus.* Koi nezapuſztì uſza koia ima, nemore biti moy Vuchenik, niti pravi naſzlednik, y tako oztauſi prez uſzega, kakti ieden drugi petlyar vu iedne mazolanſzke halicze z- palichiczum vu rukah, odpravilſzcie po Latinſzke zemlye proti Rimſzkomu Varaſſu zapohodit ona Sz. meſzta. Luca c. 14. §. 33.

Chez nekuliko pak uremena povernuchiſze ſziromah Rok vu peregrinſzke oprave, vu koiecie y odiſſel, ali niti od ſzvoiega Vuicza, niti od rodbine ni bil poznan, y tako ſziromah megy ſzvoiem bogacztvom, peregrin vu domovine, oduriavan od rodbine, od priatelov, y od onch koiecie on na goſzpocztvo izviſzil, y z- kincſi ſzvoiemi bogate vuchinil, be preganian, oſzmehavan, y ospotavan, ſivelie vendar pouſzem y vu uſzem tom mladi Rok tia do ſzmerti ſzvoie, y tako moguſze z- pravum iſztinum y niemu one Chriſtuſſeve rechi pripiſzati. *In propria venit, & ſui eum non receperunt.* Na ſzvoiaie doſſel, y ſzvoijga niſzu poznali. Vu Stalicze na Jaſzelczeh lesechi Zvelichitel ſzveta veliku saloſzt ie chùtil, videchi neme ſztvari pervo zpoznavati ſzebe, y verneie na ſzlusbu dvoritiſzi, negie chinilo izebrano lyucztvo Izraelſzko. *Bos cognovit poſſeſſorem ſuum, & Aſinus præſepe Domini ſui, Iſraël autem me non cognovit.* Tuſiſze ſzam Zvelichitel nas proti zebranomu ſzvoiemu lyucztvu Izraelſzkomu po ſzvoiem Sz. Isaiaſſu Proroku, Volie poznal Goſzpodara ſzvoga, y oſzel iaſzelcza Goſzponova, Izraelſzko pak lyucztvo koiemuſzem ia tuliko dobra vuchinil mene ni poznalo; y vu ove saloſzti ſzvoiemu Szunczu Pravicze ſzpodobnoie bilo Szuncze pravichnoſzti Sz. Rok, ar izpozabiuſſiſze iz niega lyucztvo niegovo, nema ſztvar, toieto ieden peſzek niegaie zpoznaval, y pomagal noſzechimu Kruha hlebecz uſzaki dan na hranu. Iſaia c. 1. §. 3.

Ali

Ali ne vu ſzámom Sziromaſtvu nas Odicheni Sz. Rok ieſze ſzvetil, y preſzvetlomu Szunczu Pravicze Chriſtuſſu zpodoben bil, nego pache y vu dobrovolynom podnaſſaniu uſzeh krivicz za praviczu, ar ſzpominaiuchiſze on dobro iz oneh Szuncza Pravicze Chriſtuſſa rechih. *Beati qui perſecutionem patiuntur propter Juſtitiam, quoniam ipſorum eſt Regnum Cælorum.* Blaseni koij pregone terpè za praviczu, aric nyhovo Kralyeſztvo Nebeſzko, onie takai dobrovolyno podnaſſal uſze pregone, krivicze, y temnicze od praveh ſzvoieh zemlyakov; ar putuiuchi on iz Franczuſzke zemlyè vu Latinſzki Orſzag vu uremenu kadaſzuſze Franczuzi z-Latini voiuvali, y ràdi ove voiſzkè dvoiu kriviczu ie preterpel Sz. Rok, doiduchi naimre on vu Latinſzku zemlyu bilie od Latinov preganian y ranien kakti nepriatel; kakti tulikai ovem iſztem nachinom od Franczuzov ie bil preſtiman, dersechiga za iednoga Spiona, Izdaucza, y kod takov vu iedne skure ſzmerdlyve temnicze dugo uremena ie bil vuzen y traplyen. Ali vu ove temnicze nas pravichni Sz. Rok puschalie iz ſzebe trake ſzvetleſſe od Szuncza ſzvoieh naimre prechudneh dèl, ar dohagiaiuchi k- niemu iz zeuſzeh ztran uſzakoiachkeh ſel betesniki: Nut chuda prevelikoga! da Sz. Rok ſztoiechi vu skure temnicze, raſzvetchuie ſzlepcze, imaiuchi Sz. Rok zvezane noge, y ruke, ozdraulyuie santave, y hrome; nahagiaiuchiſze ſzam vu ſzmradu, ochiſchuie gubave; natuliko da morem ia ovo Szuncze pravichnoſzti vu nedusnom ſzusanztvu prizpodobiti Szunczu Pravicze Chriſtuſſu, ar kaktigod Chriſtus ni kriv ni dusen bilie od domacheh ſzvoieh uloulyen y vu temniczu poztaulyen, toſzeie rauno y Sz. Roku pripetilo.

Matth. c. 5. v. 10.

Lovechi ſidovi Chriſtuſſa, onſzeie nym hotoncze ſzam prepovedal govoreeſi. *Ego ſum.* Jaſzem, koie rechi razumeuſi Sidovi od ztraha zamertvi na zemlyu ieſzu opali, kai Sz. Peter Apoſt. videchi, obatrivelſzeie y zmeknul ſzablyu iz nosnicze iednomu Szoldatu deſzno vuho ie od-

odszekel, ali Christus zapovedalie Petru da nazad szablyu vu noszniczu szvoiu posztavi, y vuho odszecheno na meszto szvoie narauna, kai vuchiniusi Peter, vuhoszeie priczelilo, y priraszlo, kak dabi nigdar odrezano nebilo, koie chudo videchi Sidovi, stima morebiti gdo, daszu zato Christussu mira dali? y pred noge niegove poklekszi, za oproschenie proszili? nikai menie nego to, ar. *Injecerunt manus in JESUM, & tenuerunt eum.* Veli Sz. Mathe Evang. Posztavisse ruke szvoie na JESUSSA, y dersasse niega: Nut kai pomasu Chuda Christussu; y kai Rokussu? Obodva z- Chudi chverszto szvezani szedè vu temnicze. *Matth. c. 26. v. 50.*

Oude morebitime gdo zmegy vasz opita ò N. N. Ako Christus szamemi dvemi rechmi *Ego sum.* Ja ieszem, chini na zemlyu opaszti od velikoga ztraha usze one koijszuga lovili, zakaisze adda od nyh puscha loviti, y vuziti? Zroka tomu vexega y oszebuineszega neznam, nit nenahagiam odlok iedne lyubavi proti narodu chlovechanzkomu, koiagaie za odkuplyenie niegovo iz nebesz na zemlyu izulekla, tugam y nevolyam, pregonom y mukam podvergla. Da ieden pravichni Chlovek puztisze ako rauno ni kriv, ni dusen uloviti, y vuziti od nepriatelov, to nikakva ni novina, niti chudo; Nego da ieden Chlovek, koi more z- dvemi rechmi. *Ego sum.* Ja ieszem, od ztraha uchiniti na tla opaszti loucze szvoie, ter pouszem tompuschaijmsze za lyubav chlovechanszku uloviti? oh! toie velika lyubav, chudo, y novina. Takova pak lyubav bilaie Christusseva proti chloveku, y rauno takovaie lyubav bila Sz. Roka proti Christussu, ar laszstoviti podlosniki Sz. Roka vu szvoie domovine ieszuga ulovili, nepoznausiga za Herczega szvoga, koiem dabi Sz. Rok bil rekel. *Ego sum.* Ja ieszem Rok Herczeg y Goszpodin vas, prez uszake dvoinoszti opalibi bili pred niega, za oproschenie bimusze molili, y kakti szvoga laszstovitoga Goszpodina chaszstili; kai Sz. Rok moguchi lehko vuchiniti, ni vendar hotel, negoszeie puszstil uloviti, y vuziti za lyubav Christussa, kod

Szuncza pravicze, od koiega on ſzvetloſzt dobiva. Iſztinaie da unogi Szvetczi Boſi unogo uremen biliſzu vuzeni od poganinov za veru, y lyubav Ztvoritela ſzvoga, ali nyhovo ſzusanztvo, kakti y ſzloboschina bilaſzu pod oblaſztium poganzkeh nepriatelov; Kakti Sz. Peter bilie priklenien na lanczu, ali od lokota imelie Klyuch, Herodes. Zapertie bil vu temnicze Josef, ali od temnicze klyuche imelie Farao Kraly. y tako od unogeh drugeh, Sz. pako Rok uſze ſzvoie ſive dni bilie ſzuseny ſzam ſzvoy, imaiuchi od ſzusanztva ſzvoga klyuche vu rukah moguchiſze oſzloboditi, y vendar toga on ni hotel vuchiniti.

Nekai ſzpodobnoga cſtem vu ſitkeh Sz. Otczev da neki Sz. y Bogaboiechi Puschenik privezalſzeie bil vu puschine z- iednem lanczem k- iedne pechine, koi lancz z- lokotom ie zaklenul, od lokota pak klyuch hitilie vu morie, dabi nimal prilike, y nemogelſze vech nigdar odvezati, y one vuze oſzloboditi: Cheſz nekuliko uremena izidoh iz moria nakrai iedna riba vu zubeh noſzecha ieden klyuch, koiega poznauſi drugi puscheniki zaneſzoſſega ſzvomu tovaruſſu, govorecs daie G. Bogu dragse videti chloveka vu vuze z- klyuchem vu rukah, imaiuchi ſzloboschinu oſzloboditiſze, y neuchiniti, y toie pravi aldov ſzloboschine G. Bogu drag y prieten. Takov aldov nas denesni Sz. Rok G. Bogu ie daruval, pokehdob daie on bil privezan temnicze, y imelie klyuche ſzlobosihine priſzebe, toieto one rechi. *Ego ſum.* Ja ieſzem, y vendar odpreti niſzi hotel, mogelie ſzmerdlyvu temniczu na Herczesku palachu, lancze seleznena zlato y ſzrebro, obsanoſzti na chaſzti, saloſzti na veſzelya, poſzte na goschenia premeniti y preobernuti, vendar ni hotel, seleiuchi on za lyubav Zvelichitela ſzvoga dobrovolyno pravichen terpeti, y vu pravichnom terpleniu Szunczu ſzvomu ſzpodobnogaſze pokazati.

Hodimo nadalye, ako selimo kai vech od ſzvetoſzti y ſzvetloſzti naſſega Szuncza pravichnoſzti Sz. Roka videti, y doznati, koi ſzpodobenie bil Szunczu Pravicze ne

ſzamo

ſzamo vu ſziromaſtvu, y vu temnicze, nego tulikai vu muke y ſzmerti: Ar Chriſtus viſzechi na krisnom drevu razpet, nam ie pomagal, ali ni ſzebe, pomogelie nam, arnamie dal ſitek, ali ni ſzebe, arie umreti hotel, proti koiemu blaznech ſidovi govoraſſe. *Alios ſalvos fecit, ſeipſum ſalvum facere non poteſt.* Druge ie zdrave vuchinil, ſzebe ſzamoga zdravoga vuchiniti nemore. Z- koiemi rechmi ſidovi blazne ſzuproti Chriſtuſſu, y tulikai hvale niegovu lyubav y miloſzerdie; hvale kada vele. *Alios ſalvos fecit.* Daie naimre unoge od betega y ſzmerti oſzlobodil, blazne pako kad govore. *Seipſum ſalvum facere non poteſt.* Szamoga ſzebe nemore krisa y ſzmerti oſzloboditi. Rauno tak morem y ia naſſega pravichnoga Sz. Roka pohvaliti, da naimre on. *Alios ſalvos fecit, ſeipſum non poteſt facere ſalvum.* Drugeie on zdrave vuchinil, ſzamoga pak ſzebe zdravoga ni mogel vuchiniti. Ar pocheuſſiſze kuga vu Algarbe y vu Portugalie Orſzagu, Sz. Rok genien od lyubavi Kerschanſzke y Boſie, poſſelie megy one kusne, koieie on chudnem nachinom urachil, polek koieh y niegaſzeie kuga priela uſziſzu ſtimali daſze bude znal, mogel, y hotel izurachiti, govorechimu z- gresnem tolyaiem. *Salvum fac temetipſum & nos*, ozdravi, y ſzmerti oſzlobodi tebe ſzamoga, y naſz. Ali pravi naſzlednik Chriſtuſſev daiuch drugem zdravie y ſitek, ſzebe toga ni hotel vuchiniti, negoie dobrovolyno terpel onu muku, y vu nye umerl.

Match. 6. 27. §. 41.

Megy oſztalemi prechudnemi nachini z- koiemi Szvetczi Boſi ieſzu davali zdravie betesnem, ieden zmegy oſztaleh ie on, koi chini ſzvet chuditiſze, Sz. naimre Petra Apoſt. toieto ſzamum ſzenczum ſzvoium, ar unogi nevolyni lesechi po puteh, chakaliſzu dabi Sz. Peter mimo iſſel, y dabiſzeih ſzamo ſzencza niegova doteknula. *Ut ſaltem umbra illius obumbraret quemquam illorum.* Koie rechi chudnemiſze zadoſzta vide, kak naimre to more biti da ſzama ſzencza doteknuchiſze koda toga betesnika *quemquam illorum.* Ter doteknuchiſze iednoga ſzamoga, uſzi drugi betesniki

Act. 5. §. 15.

bi zdravi poſztali, *ſanarentur.* Da pache vidiſze mene ovo ovakovo Sz. Petra ozdralyuvanie na ſzpodobu iedne kuge, ar kugu naturalzku doſztaie da ieden ima, od niegaſze taki y uſzi drugi zadobè, rauno tak y od ſzencze Sz. Petra ie povedano z- koiumie on ozdraulyuval neizbroiene uſzakoiachke betesnike.

Ali unogo vexi, y chudneſſi modus ia zpoznavam vu Sz. y Odich: Roku, ar od Sz. Petra ſzvedoche Chini Apoſtolſzki. *Concurrebat multitudo vicinarum civitatum Jeruſalem afferentes ægros.* Ztekalaſzeie unoſina blisnich Varaſſev k- Jerusalemu noſzechi betesnike, koie kadabi doneſzli vu Jerusalem kaiſzu ſnymi zacheli? *Ita ut in plateis ejicerent infirmos, & ponerent in lectulis, & grabatis, ut veniente Petro.* Po[illegible]uliczah poſztaulyaſſe betesnike, da kadabi Sz. Peter doſſel, ter ſzenczum ſzvoium kogatoga zmegy nyh biſze doteknul, bi uſzi zdravi poſztali. Unogo velim vexi, prez kraia y koncza chudneſſi nachin zpoznava Varas Conſtanczia vu Sz. Roku, neg Jerusalem vu Sz. Petru, vu koiem Varaſſu vusgauſſiſze kuga chemerna ono iſzto leto, kadaſzeie vu nyem obſzlusavalo Szpravische Cardinalſzko, koiu veliku y ochiveſztu pogibel videchi ono Sz. Szpravische, utekoſſeſze pod obrambu y pomoch Sz. Roka y uzemſi niegov Sz. Kip noſzechiga na proceſſie, koi ie bil kakti iedna Szencza Sz. Roka. Chudo preveliko! ar oude ni bilo potreba kusneh znaſſat, kod betesneh vu Jerusalem, niti ie bilo potreba kusnem vu Conſtanczie Varaſſu poſztaulyatiſze na pute kudie proceſſia z- ſzenczum Kipa Sz. Roka isla, nego kadegodſzuſze kusni nahagiali, zdraviſzu poſztaiali, y gore ſztaiali. Niti ſzamo vu onom Conſtanczie Varaſſu Sz. Rok ie ſzvoie moguchnoſzti pred Bogom trake pokazal nad kusnom zraku, nego pache vu Lisbone, Portugalie, y Algarbe, natuliko da morem ia od Sz. Roka recſi, daie on bil Kuga, kuge: kodie negda Chriſtus na krisu viſzech po ſzvoiem Sz. Oseaſſu Proroku ochituval kaſtigu ſzmerti kusne z- ovemi rechmi. *Ero mors tua,*

Act. c. 5. v. 16.

Oſea c. 13. v. 14.

ò mors!

ô mors! Budem ſzmert tvoia, ò ſzmert! koie rechi Sz. Oseaſſa Proroka ſidouzkem iezikom ovakſze cſtu. *Ero peſtis tua, ô Peſtis!* Budem kuga tvoia, ò Kuga. Rauno tak y Sz. Rok moreſze recſi, pache more on ſzam od ſzebe recſi daie Kuga, kuge. Ar kakti kuga zkonchava lyudi, y nym ſzmert zaudaie, tak y Sz. Rok kugu zkonchava.

Iztinaie da ztrase, y urachtva ſzuproti kuge ieſzu dobra, pache y potrebna, ali kada G. Bog hoche kaſtigati, uſze chlovechanzke zkerbi niſzu zadovolyne za obchuvatiſze Boſiemu mechu, zkoiem kadabi G. Bog kaſtigal bil Izraelſzko neverno lyucztvo, Sz. Kraly David zdignuchi ſzvoie ochi vu Nebo, zagledalie Angela dersechega kervavi mech vu ruke, z-koiemſzeie grozil Jerusalemu rádi nevernoſzti niegove, koiu kaſtigu videchi Aaron, da naimre iur 14. iezer lyùdih be pomorieno, tekelie naſzred onoga lyucztva, y pochelſzeie za nye G. Bogu moliti. *Stans inter mortuos, & viventes, deprecatus eſt pro populo, & ceſſavit plaga.* Veli Sz. piſzmo. Sztoiechi megy mertvemi y ſivuchemi, molilſzeie za lyucztvo, y preſztalaie kaſtiga. *Numer. 16. v. 48.*

N. N. Lyucztvo moie Horvatczko ia tebe obznanuiem da kaſtiga Boſia ie iur izesla iz Ruk Boſieh kodie negda Moyſes rekel bil. *Jam enim egreſſa eſt Ira à Domino, & plaga deſævit.* *Ibid. v. 46.* Y akoprem nezpoznavamo mi kaſtige Boſie tomu nikakov drugi zrok ni, nego kaitinaſz brani, y chuva od chemerne kuge Sz. Rok, na ſzpodobu Aarona poſztaulyaiuchiſze. *Inter mortuos & viventes.* Megy mertvemi y ſivuchemi. Greh, za koiegaie G. Bog kaſtigal Davida z-lyucztvom niegovem Izraelſzkem, ie iedna pravichnoſzt, y chiſztocha, gledeth na grehe naſſe. Niti lyucztvo Izraelſzko ie imelo tak moguchnoga Patronuſſa, kodga mi imamo Sz. naimre y Odich: Roka koiega Sz. Mati Czirkva z- imenom Patronuſſa ſzuproti kuge chaſztì, y poſtuie; Ali mene nai bude ſzlobodno, y dopuſcheno ime-

nuvatiga Kugum Kuge, na ſzpodobu onoga, od kogaie on tu mocs, y oblazt dobil.

Imaiuchi adda tulikoga y takovoga moguchnoga Patronuſſa ſzuproti kuge Sz. Roka, proſzemoga y molemo danaſz on nai brani od tulike nevolye y pogibeli, hvalumu zdaiuch danaſzie do ſzada branil y chuval od nye, koiabi iur zdraunia nad naſz morala bila doiti zbok tulikeh grekou naſſeh, dabi nas Sz. Rok naſz nebil obranil, y obchuval. Ti adda ò preſz. y Odich. Rok! chuvai y obderſi ov nas Zrak chiſzt, z- preſzvetlemi trakmi moguchnoſzti tvoie y urednoſzti pred liczem ſzerditoga Boga. Tvoia moguchnoſzt nai vuchini, kai ſzlaboſzt naſſa nemore. Tvoia urednoſzt nai zaſzluſi, kai nevernoſzt naſſa ie zgubila. Tvoia pred G. Bogom miloscha nai nam dobi, kai nezahvalnoſzt naſſa, naſz ie mentuvala. Takſze vu obrambu tvoiu uffamo, uffaiuch veruiemo, veruiuch y uffaiuch tebe klaniamo, klaniaiuch chaſztimo, hvalimo, y molimo, Amen.

RAZ-

RAZGOVOR XI.

NA DEN Sz. BENEDIKA OPATTA.

Benedicam tibi, & magnificabo Nomen tuum, erisque Benedictus. Gen. c. 12. v. 2.

Blagoſzloviti hochu tebe, y izviſziti hochu Ime tvoie, y budes Blagoſzloulyen.

AKoſzu rauno iur od pochetka ſzveta lyudi unoge meſtrie izmislyali z- koiemiſzu pticze lovili, y nye do denesniega dneva lovè, kaikakve nove meſtrie izmislyaiuch, megy koiemi ni naimense hvale, y chuda uredna ona meſtria od koieſze Sz. Baſilius ſzpomina, da naimre niegovo ureme za loviti diuiè golube, bilaie izmislyena meſtria ova, toieto, da kadaie koi Goſzpodar imal doma koiega domachega, y vu hise odhranienoga goluba, ovogaie on namazal z- nekoiem balzamom, ili z- nekoium ſztanovitum dragum maſztium, koia maſzt tuliku krepoſzt vu ſzebe ie zadersavala, da kadaiuiegoder koi naidiuieſſi gogolub podehnul, y pochùtil, moralie za nyum poiti, y za onem pitomem y domachem golubom z- takovum maſztium namazanem leteti, doklamie tia vu hisu za nym doletel, y kod drugi domachi golubi, on takai pitom ie poſztal. Goſzpodar y Kraly Neba y zemlyè, y uſzeh ztvarih

Ztvo-

Ztvoritel Ulzamoguchi G. Bog imelie od pochetka zveta unoge meſtrie, y nachine, z- koiemi duſſe chlovechanzke ie lovil, y vu hisu Dike zvoie Nebezke, iz puschine ovoga zveta vuchinil priletevati, ni naimensa, niti naizadnia ova meſtria bila. Gdaie naimre onoga zebe naidomacheſſega Golubka Szinka zvoga Chriſtuſſa JESUSSA iz Nebezke viſzine na zemlyu zpuſztil, namazauſiga z predragum maſztium krepoſzti y Darov Duha Sz. kod Sz. Peter Apoſtol govovi. *Unxit eum Dominus Spiritu Sancto, & Virtute.* Namazalgaie Goſzpon z- Duhom Sz. y iakoſztium, ovak namazanoga zpuſztilgaie na polye ovoga zveta, po koiem on hodechi od Galilee do Jerusalema, unoſinu diuich golubov za zobum ie vuchinil letati, kodſzu naipervi Sz. Tri Kralyi bili, koie on zvoium Nebezkum y Bosanzkum duhum, y iakoſztium tia od Szunchenoga izhoda kzebe vu Betlehemzku Staliczu ie doulekel. Sz. takai Apoſtole, koij od ovoga Nebezkoga Golubka pripitomlyeni, z duhum Nebezkum milosche, y darov Duha Sz. napunieni po uſzem zvetu ieſzuſze razesli, y neizbroienu unoſinu diuich golubov, velim poganov na pravu veru, y gresnikov na pokoru ieſzu dopelyali. Ovu ovakovu Nebezku duhu Golubka Nebezkoga pochùtilie iosche vu materine vutrobe nas denesni Preodicheni Patronus Sz. Benedik, od koiega zvedoche dva velika Szvetcza, y Navuchitela Sz. Matere Czirkve, Sz. naimre Gregur Papa, y Sz. Peter Damian, daſzeie iosche vu materine vutrobe Sz. Benedik zmeial, y zmeiuch na ov zvet rodil, y taki od detinſzke mladoſzti zvoie, pochelie bil Golubka Nebezkoga Zvelichitela zvoiega naſzleduvati, od koiega Sz. Peter Damian piſſe ovak. *Benedictus à pueritia mundum cum flore reliquit, & currentem Chriſtum curſu rapidiſſimo ſecutus eſt, nec deſtitit donec conſequeretur.* Benedik od detinſztva zvet z- czvetom ie zapuſztil, y tekuchega Chriſtuſſa uſzem zkokom ie naſzleduval, nitije preſztal, doklamga ni doſztigel, koteroga verno naſzleduvanie videchi G. Bog, napunil-

Actor. c. 10. v. 38.

S Petr. Damian. ſer. de S. Bened.

punilgaie ſzvoiem Bosanzkim Blagoſzlovom, y miloschami, ne menie, negie negda nadelil, y napunil bil Sz. Patriarku Abrahama, kadamuie govoril. *Benedicam tibi, & magnificabo nomen tuum, erisque Benedictus.* Blagoſzloviti hochu tebe, y izviſziti hochu ime tvoie, y budes Blagoſzloulyen. Rauno ovak vidimiſze daie G. Bog y Sz. Benediku obechal onda kadaſzeie narodil, buduch daie niemu ime *Benedictus*, kai horvatczkem iezikom hoche recſi Blagoſzloulyen, iz neba dano bilo, y polek imena z- blagoſzlovi Nebeſzkemi ie napunien bil. *Gratiâ Benedictus & Nomine.* Z- Miloschum Blagoſzloulyen y z- Imenom. Govorilie od niega Sz. Gregur Papa, kai rauno y ia pokazati od niega N. N. ieſzem nakanil, toieto kak S. Benedik z- Miloschum, y Blagoſzlovom Boſiem ie napunien bil. *S. Gregor. in Dialog.*

Ako adda hochemo, y ſelimo zpoznati Miloschu, y Blagoſzlove z- koiemije Sz. Benedik od G. Boga napunien bil, ſzvetozt, y velichanſztvo niegovo? potreba naipervo da mi razmiſzlimo ne iur tuliko plemenschinu Goſzpoczkeh Roditelov niegoveh od koiehſzeie rodil leta po Chriſtuſſevom narogieniu 480. vu Nurſie Varaſſu, buduch Otecz imenom Probus Grofouzke familie, a Mati pak imenom Abundanczia bilaie rogiena iz Ceſzarzke Ancianzke Familie, od koieh Anciciov Rimlyanov Preſzlauna Auſtrianzka Hisa do denesniega dneva ſzvoy pochetek ima. Koij Roditeli kulike urednozti, y preſtimania pred Bogom y lyudmi ieſzu bili, iz imen nyhoveh zpoznatiſze more, ar buduch Otczu ime *Probus*. Toieto Cheden. Matere pak *Abundantia*. Toieſzt, Obilnozt, iz chednoſzti adda y obilnoſzti Roditelov doſſeliena ſzvet *Benedictus*. Toieto Blagoſzloulyen ſzad vutrobe nyhove, od G. Boga poſzlan za napuniti z- Blagoſzlovi Bosanzkemi uſze ztvari.

Negovorim, velim ia, oude nikai od viſzokoga pokolenia iz kogaie nas Sz. Benedik iziſſel, y na ſzvet doſſel, ar chuiem Ovidiuſſa popevati ovak.

Ovidius 2. de Ponto.

Non census nobilem, nec clarum nomen Avorum,
Sed Probitas magnum, ingenuumque facit.

Da naimſe nechinì plemenitoga choveka gloſzovito ime Dedov y Prededov, nego ſzama chednozt, y dobrota, glaſzovitoga, y velikoga pred Bogom, y lyudmi chinì, na Nebu, y na zemlye izviſſuie, polek navuka Sz. Hieronyma govorechega. *Summa apud DEUM eſt Nobilitas, clarum eſſe Virtutibus.* Naivexa pri Bogu ie plemenschina, biti glaſzovitomu vu Dobrotah, y vu Sz. ſiuleniu, kaiſze vu denesniem Sz. Benediku obilno zpoznati more. Ar potlambi Benedik mladi k- pameti bil pochel dohagiati, y pocheuſi vexi razum izkazuvati, neg detinzka leta ſzobum donaſſaiu, daliſzuga bili Roditeli vu navuk kod piſſe Aldrovandus od niega. *Pueriles Beatiſſimus Benedictus attingens ætatis annos, more veteri Nobilium Romanorum Scholis liberalibus artium deputatur, ne præclarum pueri torpeſceret ingenium.* Detinzka Preblaseni Benedik izpuniuſi leta, polek ztare navade Rimzke Goſzpodè, odluchenie bil vu Skolu, dabiſze ofzebuina pamet Benedika mladoga nezgubila, ali nepokvarila, vu koiem navuku y vu Skolah bilbiſze on zverſſenoga vu malom uremenu pokazal, dabimu puta nebil preprechil on; koi naibolye zna, kai uſzakomu chloveku haſzni, y skodi, y kak mudrozt zemelyzka chloveka napuhava vu gizdozti, y po gizdozti norcza chinì pred G. Bogom, kodnamie to ſzam Sz. Pavel Apoſtol poſzvedochiti hotel ovemi rechmi. *Sapientia hujus ſæculi, ſtultitia eſt apud DEUM.* Mudroſzt ovoga ſzveta, noriaie pri Bogu: Bilbiſzi velim Benedik mladi glaſzovito ime oſztavil z- onem, akomije ſzlobodno recſi zverhunaturalzkem razumom ſzvoiem pri lyudeh ovoga ſzveta, dabiga Mudrozt Bosanzka nebila odluchila na unogo vexe preſtimanie, y ſzvetoſzt, ar pocheuſimu ſzmerdeti, y suhki poſztaiati zemelyzki Skolni navuki, genien od Duha Sz. onie nye oduril, y vu puschinu ie pobegel, za vuiti tulikem grehom, koiemſzu diaki ovoga chialarnoga ſzveta podàni, terie pochel razmis-

S. Hieron. Epiſt. ad Celantiam.

Aldrovan. lib 1 de miracul. S. Benedict. c. 2.

1. Corin c. 3.

mislyavati one Sz. Davida rechi. *Initium Sapientiæ timor Domini; Intellectus bonus omnibus facientibus eum.* Pochetek mudrozti, ztrah Bosi; razum dober, uszem niega chinechem, toieto vu ztrahu Bosiem sivuchem, y zato osztavilie Benedik Skole, odurilie navuke, terie poszlal. *Scienter insçius, sapienter indoctus.* Znaiuch neszpameten, y mudro nevuchen kod od niega Sz. Gregur Papa ie govoril. *Psal. 110.* *S. Gregorius in Dialog.*

Niti szamo Skole, y navuke zemelyzkeie zapuszlil y oduril mladi Benedik, nego tulikai y domovinu szvoiu Varas, Roditele, rodbinu, y priatele, chaszti, blago, y naszladnozti, chutechisze od Duha Sz. genienoga, y vu szerczu govoritiszi one rechi, koieie negda G. Bog Abrahamu Patriarke govoril. *Exi de terra tua, & de cognatione tua, & de domi Patris tui, & vade in terram, quam monstravero tibi.* Izidi iz domovine tvoie, y od rodbine tvoie, y iz hise Otcza tvoiega, ter poidi vu zemlyu koiuti pokasem; poztaviusi adda mladi Benedik usze szvoie uszanie vu G. Boga szvoiega, proti koiemu iurmuie zachelo szercze od lyubavi goreti, pochelie miszliti, y miszlech veruvati, da ako on usza zemelyzka oztavi za volyu, y lyubav Boga szvoiega, on tulikai od niega zapuschen nebude, nego pache bude napunien z-blagoszlovi Bosanzkemi, y darmi zverhunaturalzkemi nadelyen, koich Blagoszlovov ime ie noszil Benedik, da naimre ako on kod Abraham zapoved, y volyu Bosiu izpuni, niemu takai, kod y Abrahamu bude rechenó od G. Boga. *Faciámque te in gentem magnam, & benedicam tibi, & magnificabo nomen tuum, erisque Benedictus.* Hochute povexati, y tebe blagoszloviti, y izvisziti hochu ime tvoie, y budes blagoszloulyen. *Gen. c. 12.*

Oztavilie adda domovinu, zapuztilie rodbinu, odurile Otchinzku hisu, Materinzku lyubav zeuszemi naszladnoztmi koieie vusivati mogel, pochelie napovedati voiszku chuteniam szvoiem, kakti takai Szvetu, y Vragu, daszе naimre on hoche pocheti snymi, y proti nym boriti. Potlam pak odhitiusi od szebe uszu Opravu szvoiu, za mo-

chiſze tem leglye proti nepriatelom harczuvati, y na ſzebe drugo nikai ni zadersal, nego ieden ſzam oſter Cilicium, kako dabi ſzebe bil na vuho chul ove rechi govoriti.

In Peliant. *Divitias fugito, pondus grave, celſa petenti,*
Impediunt animum, nec bene velle ſinunt.

Bogacztva beſi, breme smehko, nebeſzka ischuchemu, mute miſzel, niti dobra nepuſztè chiniti, y tako prez uſzakoga blaga prazen, y vech iednomu faſſenku ſzpodoben, neg pametnomu chloveku, mucheh vu puschinu Sublacus imenuvànu ie pretekel, vu koie naiduchi gluboku, ali vuſzku, y teſznu iamu, nyuſzije mladi, y novi puschenik Benedik za prebivalische odebral, govoreczi z- Davidom Kralyem. *Pſal. 131.* *Hæc requies mea in ſæculum ſæculi, hic habitabo quoniam elegi eam.* Ovoie moy pokoy vekovechni, oude budem prebival arſzemſziga zebral, koia iama ie vech, y bolye ſzpodobna bila iednomu grobu mertvechkomu, neg prebivalischu chlovechanzkomu, vu koie iame akoprem nakanilie bil do ſzmerti prebivati ſzvoiemu Ztvoritelu ſzlusech, ali ni, nego ſzamo tri leta vu nye prebival, tak otaino da za niega nigdor ni znal, nego ſzam ieden Redounik imenom Romanus, koi Redounik ie ozkerblyeval z- hranum mladoga puschenika Benedika. *S. Bernard.* *Tribus annis ſoli DEO notus, uno excepto monacho Romano, hominibus manſit incognitus.* Govori od niega Sz. Bernard.

Vu ove puschinzke iame, ali da bolye rechem duplyu tak ztalen ova 3. leta ie prebival daga glad, niti ſeia, zima niti uruchina, teſznocha niti tverdocha meſzta, niti oſtrocha Cilicziuma niegovoga iz meſzta niſzu mogli genuti, unogo pak menie van iz puschine izpelyati, od ſztalnozti koiega Bertarius ovak ie popeval

Bertarius in Hymno ad Primam.
Nulla nix eum domuit nec Eurus,
Non fames, æſtus, ſitis, aut cubile
Saxeum vicit, neque diſciplinæ
Flagra ſeverè.

Benedik nas Odicheni denesni Godouniak vu 13. letu buduchi,

duchi, kada drugi Mladenczi pochiniaiu za ſzvetom, y chalarnoztmi niegovemi hoditi, naſzladnoztih niegoveh vuſivaiuch; Onda Benedik mladi zachelie od ſzveta besati, y chalarnozti niegove oduriavati, pod noge ztaviuſi Czvet mladoſzti ſzvoie, seleiuchi raiſſi kai za Boga terpeti, neg naſzladnoztih telouneh vuſivati, kodmi to uſze potvergiuie Sz. Peter Chrysologus ovemi rechmi. *Quid pulchrius ejus fide? qui in ætate puerili mundum ſibi arridentem irriſit, tam mundi quàm corporis ſui florem quaſi iam aridum calcavit, appetens magis pro DEO mala pati mundi, quam vitæ hujus favoribus extolli.* Kaije lepsega od niegove Vere? koi vu dobe detinzke ſzvet ſzebe naſzmehavaiuchi ie oſzmehaval; tak ſzveta, kak tela ſzvoiega czvet kakti povenien y ſzuh pod nogeie ſztavil, seleiuchi raiſſi za Boga uſza ovoga ſzveta zla terpeti, neg ſitka ovoga chaſztmi izviſſen biti. Koiu Sz. Benedika ſztalnozt vu tak oſtre pokore, chiſztoche teloune, y trapleniu chuteny ſzvoieh, kakti y nedoſztoineh poseleny nemoguchi podnaſſati peklenzki Aſzmodeus, koi obladauſi naiſzveteſſega Davida, naimudreſſega Salamona, y naiaxega Samsona; pache ne ſzamo ove tri vu chaſzteh, bogacztvah, y naſzladnoſztiah telouneh ſivuche ie on preobladal; Nego oboruſiuſſiſze ſzuproti velikem priatelom Boſiem, naimre proti Jakopu Puscheniku vu puschine Paleſtinzke tuliku, y tak oſtru pokoru chinechemu, da niogovo telo ie poztalo cherno, y ſzuho, daie bilo vech iednomu 50. leth mertvomu, neg ſivomu chloveku ſzpodobno: Kakti takai proti Ivanu Puscheniku vu Monſerate megy mertvechkemi golemi koztmi vu iedne Rake prebivaiuchemu, y ſzuproti unogem drugem velikem priatelom y ſzlugam Boſiem voiniuchiſze pekleni Aſzmodeius, ieie pretental na greh napelyal, y pod oblaſzt ſzvoiu dobil, akoprem liztor do uremena, zpod koiè ieſzumu oni vusli po Sz. pokore. *S. Petrus Chryſol. ſer. 4. de S. Benedicto.*

Naſſega takai puschenika Benedika vu one iame prebivaiuchega ie pekleni Aſzmodeus naſſel, koi nepreſztanczè

obhagia kakti Oroſzlan, ischuch kogabi posreti mogel, y naiduchiga vu tulike oſtroche G. Bogu ſzluſiti, pochelie pred onum iamum tak blizu obletavati vu kipu y ſzpodobe iednoga chernoga kòſza, dagaie mogel lehko Sz. Benedik z- rukum popaſzti, kod Sz. Gregur, y Jacobus Januenſis ſzvedoche, ali Benedik zpoznauſi po periu da ono ni pravi kòſz, nego karvan peklenzki, prekriſilſzeie na chellu, vuztah, y perſzah, y vu onom iztom hipu neſztaloie one peklenzke pticze pred ochima niegovemi, ali kaiti zahman k- Benediku ni doletela bila, zato akopremieie neſztalo pred ochima, vu ſzercsu vendar, y vu pameti Benedikove oſztavilaie iednu chemernu miſzel, z- koiumgaie kanil iz one iame van izulechi, y iz puschine izpelyati, ter na nechiſzt greh napelyati, zabiuſimu vu glavu iednu miſzel od nekoie Sennè, koiuie dobro zdaunia vu Rimu videl, y pocheuſimu ſzercze podſigati vu nechiſzte lyubavi proti one Senne: Pochne adda mladi puschenik Benedik ſzam ſzobum premislyavati, bili moral duglye vu one iame obztati z- oſtrochum pervoga ſitka, ali pak povernutiſze megy lyudi, a naimre pak izkat one Sennè, koiuie negda vu Rimu videl, vu koie ako rauno nikakve naimense ni bilo lepote, arie bila iur ztara, y od nature puklyava babi-

S. Vincent. Ferer. ſer. de S. Bened. na, polek ſzvedochanztva Sz. Vincencza Fereriuſſa. *Cepit cogitare de quadam Sene muliere giboſa, quam viderat in Civitate.* Vendar Benediku mladomu videlaſzeie kakti iedna Pandora lepa, draga, y povolyna, natuliko dagaie zkoro tentaczia bila obladala, daie iur kakti ſzam ſzobum bil dokonial iz one iame van iziti, puschinu oſztaviti, y na ſzvet

S. Bernard. ſerm. de S. Benedict. za nyum poyti. *Tantâ carnis tentatione gravatus eſt.* (Govori od niega Sz. Bernard.) *Ut pene cederet pene diſcederet.* Natulikoie z- nechiſztem poseleniem bil obterſſen, daſzeie zkoro podal, y zkoro iz puschine iziſſel. Oh! ter nezpoznavaiulifze oude pravo one rechi. *Quisquis amat Ranam, Ranam putat eſſe Dianam.* Gdogod lyubi Sabbu, Sabbu ſtima za Dianu, tak y Benedik zagledauſi ienkrat iednu ſzta-

ru

ru náruganu kermeslyvu, y puklyavu babu, od peklenoga Aſzmodeuſſa zaſzleplyen, videlomuſzeie daie videl nailepſu Pandoru, Helenu, ali Dianu, odkud chiztocha niegova na iednom ſzamom laſzu ie viſzela.

Ali on dobri y miloztiuni G. Bog, koije od veka Benedika Blagoſzlovil, y za ſzvoiega vernoga ſzlugu ieſzi odebral, niegovo takai Ime izviſziti ie odluchil bil, zato niemu oude milosche y pomochi ſzvoie zkratiti ni hotel, negogaie obiachil daie peklenoga Aſzmodeuſſa ſzrechno obladal. Ali kak? y kem nachinom onſzeie proti niemu boril, dagaie znal y mogel oblàdati? Jeda morebiti z- besaniem od Rimſzkoga Varaſſa? ali oude ia chuiem krichati Sz. Bernarda. *Quàm domeſticus hoſtis! quàm perniciosa lucta!* 1. Petri 5. 8. *Hoſtem hunc crudeliſſimum nec effugere poſſumus, nec fugare, ſed circumferre illum neceſſe eſt.* Kak domachi Nepriatel! kak pogibelen harcz! Nepriatela ovoga lyutoga niti minuti moremo, nitiga moremo pretirati, negoga obnaſſati moramo. Kak adda ò moy mladi Szoldat Benedik z- ovem tvoiem domachem nepriatelom tiſze budes znal y mogel harczuvati? morebiti z- krichem Sz. Molitve ti niega vu ztrah, y beg poſztavis, kakti iednoga ztraſlyvoga Zaicza? ah! nepriatel ov nima zaichevoga ſzercza, dabiſze uſzakoga glaſza zboial, nego nepriatel ov ie on preztrasni Oroſzlan, koi ruchech obhagia, kod od niega Sz. Peter govo- *Idem ibi-* ri. *Tanquam Leo rugiens circumit.* Koi ſzvoiem glaſzom uſza- *dem.* ku ſztvar vu ztrah poſztaulya, kakſze adda ò moy mladi Benedik budes uffal proti niemu oboriti, y ſnymſye pobiti?

Chinimiſze da chuiem naſſega mladoga Szoldata Benedika odgovariatimi ovak; Kai nebudem mogel z- vuſztmi moiemi po zasgane molitve opraviti, budemſze terſzil z- ochima pripomochi, iz nyh ſuhke ſzuze tochech, za pogaſziti podſigania niegova z- nechiſztemi poseleini; ako pak molitve, niti ſzuze nebudu zadovolyno oruſie za obladatiga, y ugaſziti plamene niegove, hochu zpuſztiti zpod kose tela moiega tuliko kervi, da bude zadovolyna bo-

pogaſziti ove peklenzke plamene, y uſſamſze pri G. Bogu moiem, tem vexu korunu zadobiti, chim kervaveſſi bude moy harcz y voiuvanie, Koie rechi zgovariaiuch Sz. Benedik ulekelſzeie van iz onoga dùplya, odhitiuſi odſzebe on Ciliczium iz konyzkeh ztrùn, ter onak gologa hitilſzeie vu koprivie, ternie, y kupinie, y po niem, kakti po iedne mehke poſztelye pochelſzeie valyati do tehdob, da iz uſzeh ztran tela niegovoga pocheliszu teesi potoki kervi, y po terniu falaczi ne ſzamo kose, nego y meſza nyegovoga gingavoga tela ieſzu ofztaiali. *Excutus veſtimento, nudus ſe in ſpinarum aculeis, ac vepribus quæ ibi aderant adeo volutavit, ut toto corpore vulneratus inde exiret.* Govori od niega Sz. Gregur Papa, vu onom terniu, y kupiniu, dotehdobſzeie valyal Sz. Benedik doklam od oneh potokov kervi uſzi plamni nechiſztoga poſelenia ieſzuſze vu niem pogaſzili ſzercze pervo od nechiſzte lyubavi goruche, odrevenelo, y nechiſzti duh obladan z noſzom od niega ie odſztupil. *Per vulnera cùtis, mentis eduxit vulnus, factusque liber à tentationis vitio, verò jure factus eſt virtutum Magiſter.* Govore od niega Sz. Gregur, y Caſſiodorus. Cheſz ranne kose izpelyalie van rannu ſzercza y miſzli, y vuchinien proſzt nechiſztoga gresnoga poselenia, praudenem nachinom poſztalie uſzeh dobroth Meſter.

S. Gregor. in Dialog.

Vu kulikeh pak dobrotah od potlam y ſzvetozti do devet deſzetoga leta Sz. Benedik ie ſivel? toga mene N. N. nebuduch moguche dopovedati, doſztami budi recsi, y povedati one rechi z koiemi niega Sz. Gregur huali, *Vir DEI Benedictus omnium juſſorum ſpiritu plenus fuit.* Chlovek Boſi Benedik uſzeh Pravichneh lyùdi duhom ie bil napunien *Oh! quam ergo gratioſè Benedictus eſt Benedictus! ideſt multiplici gratiâ decoratus, ac repletus Spiritu S. potens in verbo, ac in opere, faciens miracula multa, & magna, imò & maxima ſoli DEO omnipotenti poſſibilia.* Morem y ia z pravum iſztinum od niega recsi, kodie negda govoril Dionyſius Carthuſianus. Oh! kak chudno Benedik Sz. od G. Boga ie bil blagoſzlo-

S. Gregor. loc. cit.

Dionyſ. Carthuſ.

goſzloulyen, toieto z- unogemi miloschami nakincsen, y z- Duhom Sz. napunien, zmosen vu rechi, y vu chineh, chinechi chuda unoga, y velika, pache naivexa, ſzamomu G. Bogu uſzamoguchemu moguchna vuchiniti.

Ar niſzuli bila velika chuda, y prechudni mirakuli, koieie nas Sz. Benedik od mladeh ſzvoieh nòg tia do ſztaroſzti, y ſzmerti ſzvoie chinil? kada naimre zeuſzemi 4. Elementumi ie goſzpodaril, y zapovedal: Ar iz zemlyè chinilie mertve gore ſztaiati, y one koijſzu z- proklecztvom iz ovoga ſzveta preminuli, y vu Sz. meſztu pokopani bili, zapovedalie zemlye, da ona prokleta mertva tela van iz ſzebe kakti iz Sz. meſzta izhiti, y takiſzuſze pocheli grobi odpirati, y mertva trupla gore podigati, y van iz Sz. meſzta izhagiati. Iz vodè zapovedalie iedne ſzekire utoplyene na verh doplavati koiu ſzekiru kakti iedno pero voda ie gore hitila, y na krai doplavati vuchinila. Mauruſſa pak Vuchenika ſzuoiega, ſzuoium zapovedium vuchinilie po vode ſzuhemi nogami hoditi. Ieden niegov kloſter vusgauſſiſze od Ognya, iziſſelie van Benedik Sz. y poſztaviuſſiſze naproti ognyu koiega preztraſſilſzeie ogeny, y taki ſzam od ſzebe pogaſzil. Cheſz zrak pako z- lyutum kugum ochemernien vuchiniuſi Benedik zlamenie Sz. Krisa, y taki ie chiſzt poſztal, y kuga vu nyem ie preſztala. Po iednom tverdom ſiuczem komenu ſzuoium palichiczum vudriuſi na ſzpodobu Moiseſſa, y taki friska voda pochelaie iz niega van tecſi. Ienkrat pako opaduchimu iz ruk iedno puno ztekelcze zverhu kamena, kamen kakti mehki voyzkie poſztal pod ztekelczem, nitiſzeie ztekelcze poterlo, niti razleialo: Szuprotiunem pako nachinom on drugi pehar, vu koiem bilie niemu podan ieden chemerni napitek od Rédounikov niegoveh, zbok toga zroka daie on nyh kakti Glavar oſtro karal, kadaieie zlo videl ſiveti, zverhu koiega pehara vuchiniuſi Benedik zlamenie Sz. Krisa, y taki ra puchilmuſzeie pehar vu rukah na drobne falacze, y chemerſzeie po zemlye razleial. Zakai zato, doſzta ah! do-

ſztami budi recſi. *Benedictus innumeris coruſcavit miraculis.* Sz. Benedik ſzvetilſzeie, y do denesniega dnevaſze ſzveti z- neizbroienemi Chudi y mirakuli vu Sz. Matere Czirkve.

Ovoie adda on Chlovek, koiemuie blagoſzlovil G. Bog, kadagaie z- tulikemi darmi naturalzkemi, y zverhu naturalzkemi miloschami ſzvoiemi Bosanzkemi nadelil, y napunil. Ovoie on Chlovek koiega preodicheno Ime G. Bog po uſzem ſirokom ſzvetu ie raſſiril, razglaſzil, y izviſzil. *Benedicam tibi, & magnificabo Nomen tuum, erísque Benedictus.* Y obechalmuie da bude blagoſzloulyen ne ſzamo z- Imenom, nego y z- chineniẽ, tak da koigagoder on blagoſzlovi, blagoſzloulyen bude: Blagoſzloulyen na blagu, blagoſzloulyen na telu, blagoſzloulyen na duſſe. Oh! adda Blaseni, y Blagoſzloulyeni Sz. Benedik, pokaſiſze proti nam pobosnem ſzlugam tvoiem onoga z- chinom, koiſzi z- Imenom, naimre *Benedictus.* Toieto po horvatczki Blagoſzloulyen Horvatczkiſze pak zoves Benedik, kai drugo nesche recſi, nego Blagoſzlovi. *Benedicte ergo Benedic.* Blagoſzloulyen Blagoſzlovi. Blagoſzlovi naipervo uſze ove pobosne koijſzuſze deneſz k- chaſzti tvoie ſzimo potrudili. Blagoſzlovi uſze one koijſze vu ſzvoieh potrebochah tebe preporuchaiu. *Benedicte Benedic.* Blagoſzloulyen Blagoſzlovi, blagoſzlovi zrak od uſzake chemerne kuge, blagoſzlovi zemlyu daie nikakve czoprie potrebnoga nam za hranu ſzada roditi, naskoditi nebudu mogle. *Benedicte Benedic.* Blagoſzloulyen, Blagoſzlovi naſſe Hise y prebivalischa ne ſzamo chlovechanzka, nego y ſivinzka, danaſz nikakve potrahte bantuvati, ali nam naskoditi nebudu mogle. *Benedicte, Benedic.* Blagoſzloulyen Blagoſzlovi naſz na telu y na Duſſe da blagoſzloulyeni budemo mogli poſteno ſiveti, y ſzrechno iz ovoga ſzveta preminuti, ter z- tobum ukup Bosanzkeh Blagoſzlovov vek vekoma vu Dike Nebeſzke vuſivati, Amen.

RAZ-

RAZGOVOR XII.

NA DEN Sz. FLORIANA MUCHENIKA.

Exultavit ut Gigas ad currendam viam. Psal. 18. v. 6.

Raduvalszeie kakti Goliat, na techenie pùta.

ODunogeh glaszovitch Vitezov, y Junakov szpominasze Sz. piszmo, da naimre vu ztarom Zakonu, oszebuinem pako nachinom vu uremenu obchinzkoga potopa biliszu nekoie fele lyudi veliki, y iaki, koijszuszе *Gigantes* toieto Goliati ozavali, y imenuvali. *Gigantes autem erânt super terram in diebus illis.* Goliati pak ieszu bili zverhu zemlyè vu onch uremenah; koijszu od onoga uremena lyudih ovak hvalyeni bili. *Isti sunt potentes â sæculo Viri famosi.* Ovi ieszu iaki, y zmosni od szveta lyudi glaszoviti: Naproti koiem (reklaie nekoia mudra glava) szadasniega uremena lyudi, da ieszu. *Quasi Muscæ & Locustæ.* Kakti Mussicze, y Kobilicze koie po polyu lechu. Dopuztetemi N. N. denesz oude pred vami priprozto govoriti, y one Velike negdasnieh ztareh uremen Goliate, Szvetczem Bosiem priszpodobiti, ar ovi, moresze zpravum iztinum recsi da ieszu. *Potentes à sæculo viri famosi.* Jaki y zmosni od pochetka

Genes. c. 6. §. 4.

Ibidem.

ſzveta lyudi glaſzoviti, y to zaradi nyhoveh prechudneh dèl, iliti chinov, y Sz. ſiulenia; Szercheni y iaki vu podnaſſaniu krivicz, pregonov, y ztraſſneh mùk: Veliki pak vu milosche, y priatelztvu pred G. Bogom, koie Sz. Czirkveni Navuchiteli, y mudri Pisczi na velikoſzu izviſſavali, y do denesniega dneva ne ſzamo Pisczi, nego y Prodekatori hvaliti, chaztiti, y izviſſavati nepreztaiu, naproti koiem vezdasnich uremen pobosni, y Bogaboiechi lyudi ieſzu kakti iedne male Muſficze. *Tamquam Muſcæ, & Locuſtæ.* Megy koiemi Nebezkemi Goliati ni naizadni, nit naimenſi nas denesni Sz. y Odicheni Patronus Florian Muchenik, od koiega Szvetozti, velichanztva, y moguchnozti, kakti y priatelztva pred G. Bogom unogoſzu unogi Sz. Lyudi piſzali y govorili, y do desniega dneva mudri Pisczi, y Prodekatori piſſu, y govore, niega hvalech y izviſſavaiuch, Szvetek pako niegov z- tulikum pobosnoztium obſzlusavaiuch. Pokai y ia akoprem naimenſi y naipriprozteſſi zmegy uſzeh pouffalſzemſze y poztupil na ovo Sz. mezto doyti; Ne iur tuliko za hvaliti Sz. Floriana, ar za takov poſzel zpoznavamſze preſzlaboga, nego ſzamo za pokazativamga na ſzpodobu iednoga Velikoga y Jakoga Goliata, kak naimre on ie velik priatel Boſi, y kakie bil iàk, borechiſze ſzuproti nepriatelom Sz. Vere Katolichanzke, z- kulikum ſzerchenoztium, y ſztalnoztium onie nyhove muke za lyubav Odkupitela ſzvoga podnaſſal daie uſzigdar. *Exultavit ut Gigas ad currendam viam.* Veſzeliſzeie kakti Goliat iduchi na muke, y ſzmert. Zbok koie lyubavi, y ztalnozti vu Vere, y mukah, kakie od G. Boga naplachen ne ſzamo z- korunum Dike vu Nebu; Neg y zneizbroienemi Chudi y Mirakuli koie on na zemlye chinì: kai doklam obilneie pokasem, proſzim za poſzluh.

Da nas Sz. y Odicheni denesni Patronus, y Muchenik Florian urednem y doztoinem nachinom priſzpodobitiſze more, y mora iednomu Velikomu y iakomu Goliatu, vu tom ni dvoinozti, ar ako ia razmislyam Szvetozt niegovu pre-

preveliku, vu koiele on od mladozti ſzvoie G. Bogu ſzluſil, nahagiamga iednoga zmegy oſzebuineh ſzlug y priatelov Boſieh. Koi iosche vu mladozti ſzvoie pochelie z- Oruſiem baratati, y po voizkah hoditi, unoge glaſzovite harcze chinech, y nepriatele ſzvoie predobivaiuch, tak daſze mogu niemu z- pravum iztinum pripiſzati one Sz. piſzma rechi koiele negda Kraly Saul paſztiriczu Davidu govoril, kadaſzeie hotel z- Goliatom pobiti. *Hic autem Vir bellator eſt ab adoleſcentia ſua.* Ov pako Voinik ie od mladozti ſzvoie. Rauno tak y ia velim od Sz. Floriana daie on ieden Szoldat od mladozti ſzvoie; y ako rauno ie on hodil po T aboreh od mladozti ſzvoie, nemoguſze vendar od niega recſi one Lucianuſſeve rechi. *Nulla fides, pietásque viris, qui Caſtra ſequuntur.* Nikakve Vere niti pobosnozti ieſzu oni, koij po Taboreh hode, pokehdob nam ochivezto niegov Sz. Sitek ſzvedochi koiega Surius ovak izpiſſuie. 1. Reg. 17. v. 33.

Da naimre kadabi Florian mladi naibolie ſzvoiu Szerchenozt izkazuval po Taboreh ſzlusechi Maximianuſſu, y Diocleczianuſſu Ceſzarom, y kadamuie bilo na kakov harcz poyti, onda on. *Exultavit ut Gigas, ad currendam viam.* Veſzelilſzeie kakti Goliat za potechi na boy, y harcz, koi zbok ſzvoie ſzerchenozti, y viteskoga dersania vu maleh letah Zaztaunichku chazt ieſzi zadobil: Vu koiem uremenu razpoſzlaſſe Diocleczianus y Maximianus Ceſzari ſzvoie Szoldate, ali da bolye rechem Hahare po uſzeh Orſzageh lovit Kerschenikov na zkonchanie, y oude moy mladi Florian pozabiuſſiſze iz ſzvoieh Goſzpoczkeh Roditelov, rodbine, y priatelov, iz plemenitoga Varaſſa Tecie kakti domovine ſzvoie, tak daſze vu nyem niſzu izpunile one rechi. *Dulcis amor patriæ, dulce videre ſuos.* Szladka lyubav domovine, ſzladko videti ſzvoie, ar on akoliſzeie uſzigdar izkazuval ſzerchenoga ſzuproti nepriatelom poglaunika ſzvoga; Oudeſzeie pak iezero krat batriveſſega, y ſzercheneſſega pokazal ſzuproti nepriatelom prave Szvete Vere Kralya ſzvoga Nebezkoga, kadaie naimre on tekel veſzel

za onemi, koijſzu niega na ſzmert izkali; z- koiemi kadabiſze on bil zeztal vu Orſzagu Norìkum imenuvanom, pochelie izpitavati one Szoldate, koga ischu, y kakovie nyhov poſzel? koij odgovoriſſe Florianu Vitezu; miſzmo ſzlugi pravicze Diocleczziana, y Maximiana Ceſzarov, nas poſzel ie Kerſchenike loviti, y vu temnicze voditi: Jeſztelijh kai unogo iur polovili? pitalie Florian, koiemu oni odgovoriſſe da zpod ſzame Florianove zaztave iurijh imaiu 40. Nato pitalie nyh Florian, imateli iur y Zaztaunika nyhovoga Floriana? Za Floriana (odgovoriſſe Hahari) niti znamo dabi on Kerschenik bil, niti znamo gdebiga naiti mogli; Vezda zapametete dobro N. N. ſzerchenozt Goliata naſſega Floriana, koi nym prez ulzakoga ztraha batrivo, y bahato poveda; Znaite y veruite da Florian ie pravi verni Boſi Kerschenik, koiega vam ni potreba dalye izkati, arie on koi vezda zvami govori, nitiſze vaſz, niti Ceſzarov vaſſeh kai zato boì: Hahari chuiuch to ieſzuſze preſzenetili, ter ieden drugoga gledati pocheli, neznaiuchi kaibi zacheti morali, boiechiſze na tak ſzerchenoga y glaſzovitoga iunaka, y Officzera ruk ſzvoieh poztaviti, iz druge ztrane boiechiſze zapoved Ceſzarzku prekerſſiti, prieſſe adda Floriana, y niega zvezaſſe, ter vu temniczu odpelyaſſe. Oh! oude nas mladi Florian. *Exultavit ut Gigas ad currendam viam.* Z- vexem veſzelyem vu temniczu y na muku, neg na niedno goschenie ie iſſel.

Buduchi dopelyan vu Laureacum pred Szudcza Aquilinuſſa, koiega zagledauſi Szudecz, y poznauſi lepoga vu obrazu, razumnoga vu govorieniu, gegiernoga vu dersaniu, ſzerchenoga vu odgovarianiu, plemenitoga vu pokoleniu, glaſzovitoga vu imenu, viteskoga vu voiuvaniu, pochelgaie z- lepemi y maſztnemi rechmi nagovariati, da zatai ſzvoiu veru kerschanzku, y Boga kerschanzkoga ter daſze nyhovem Bogom nakloni, vu nye veruie, y aldove alduie, kai ako vuchinì, moreſze pri Ceſzareh velike milosche nadeiati. Nato Florian nevernomu Szudczu ovak

ſzer-

ſzercheno ie odgovoril, *Chriſtianus ſum ego, & Chriſtum DEUM colo, ac adoro, omnes autem Dij veſtri, non Dij, ſed dæmonia ſunt.* Kerschenik ieſzem ia, y Chriſtuſſa za Boga pravoga derſim, y molim, uſzi pako vaſſi Bogi, niſzu Bogi nego tuliki uragi pekleni koij vaſz ztvorili niſzu, nitivaſz zvelichiti y vu Nebo zapeliati hote nego pache ovu chazt, y ſzlusbu koiu vi nym ovde izkasuiete, oni vam na veke vu peklenzkeh mukah plachali budu. Ova chuiuch neverni Szudecz Aquilinus raſzerdilſzeie, y ni znal kai zacheti, ar iz iedne ztrani milomuie bilo tak drechnoga viteza zkonchati, od druge ztrani boialſzeie Ceſzarom y Bogom ſzvoiem zameriti; zato pochelmuie znovich iosche z-maztneſſemi rechmi govoriti ovak. *Floriane non ne vides quanta patientia, & manſuetudinis ſunt Dij noſtri? qui ſalutem tuam tamdiu ſuſtinent, quod licet â te tam multipliciter provocati, tamen parati ſunt ut tibi ſi reſipueris? indulgeant.* Elorian ſzinko moy nevidisli kak terpliuni y miloztiuni ieſzu Bogi naſſi, koij tebe tak dugo podnaſſaiu, akoprem od tebe tulikokrat zbantuvani, y na fantchenie priſzilyeni, gotovi vendar ieſzu tebe oproſztiti, ako ti od nakanienia tuoiega odvines, zakaizato, *Age ergo dulciſſime fili quod hortor & moneo, ut relicta priſtina vanitate Deos noſtros adores, ut magnos ab ipſis & â nobis honores conſequaris.* Chini adda predragi moy ſzinko kaite nagovariam, y opominam, da zapuztiuſi pervu chalarnozt tuoiu, Bogom naſſemſze poklonis, da od nyh y od naſz velike chazti zadobis. Oh! koga ſiucza kamena tak maſzne rechi nebi bile mogle ukrenuti, y omekchati? koie vendar pri Florianu mladom, y viteskem Goliatu naſſem meſzta niſzuimele, ar ſzvedochi od niega Ribadaniera. *Fortiſſimus Chriſti Heros nihil blanditijs molitus, nihil minis fractus, ſtetit invictus.* Preiaki Chriſtusſſev Szoldat nitie zmiti bil omekchan, niti z-grosniami preztraſſen, obztalie neobladan.

Vincent. Beloya. Spec. Hiſtor. lib. 12. c. 13.

Idem. Ibid.

Ribadan. in vita S. Floriam.

Tuliku ztalnozt videchi Aquilinus vu Florianu zapovedalmuie daſzi ſzam izbere muku y ſzmert kakovum hoche raiſſi

raiſſi umreti, negſze malikom klaniati; zebralſzije adda Florian muku ognia, koiuie on za naiteseſſu preſtimaval, y kod vu takove, on jur gorucs vu lyubavi Boſie, ſelelie takai ſzvoy ſitek dokonchati, y duſſiczu ſzuoiu Bogu Ztvoritelu ſzuomu povernuti: Nad chim zachudilſzeie Aquilinus, y ſtimaiuchi da Florian muku ognia za naimensu, y nailehkeſſu dersi, zato ne ogniem, nego drugem nachinom Floriana ie muchil, y iz licza zemlyè zkonchal. G. Bog pako onodobro hotenie, y volyu Florianovu vu ogniu umreti, ni prepuztil prez uredne plache, daduchi nyemu oblazt zverhu ognia. Ar kulikoie ſtimàn ieden gemant vu zlatom perſztenu, iedna zlata giulenczia na ſzrebernom lanczu, tulikoga preſtimania ie uredno dobro nakanienie vu uſzakom kerschenom chloveku, buduch da dobro nakanenie ie kakti iedna lepa kniga, koiaſze nepreſtimava zaradi ſzuoie zvunzke lepote velikoche, ali debeloche, nego zarad oneh lepeh, y dobreh navukou koie ona kniga vu ſzebe zadersava. Dobro nakanenie ie ono kopiè, z-koiem chlovek czily vekovechnoga Blasenztua doſzese. Dobro nakanenie, ie ona ztrela zkoium uſzaka pobosna duſſa ſzercze Boſie rani, y na podelenie milosche priſzilyuie, ar *Tetigiſſe viciſſe eſt.* Zadeti, ie obladati.

Ovo pak tverdiſze Sz. piſzmom tuliko novoga, kuliko ztaroga zakona: Vu novom imamo zapeldu onu Udoviczu ſziromasku, koiaie poztavila vn skrabiczu ſzama dva bècha *Et miſit duo minuta æri, quod eſt quadrans.* Veli Sz. Marko, kamſzu drugi ſidovi na aldov poſztaulyali unoſinu zlata y ſzrebra k- chazti Chriſtuseve, koiè ſennè videchi Chriſtus dobro nakanenie, nyu ovak huali, *Amen dico vobis, quoniam vidua hæc pauper plus omnibus miſit.* Ztanovito govorim vam da Udovicza ova ſziromaska ie vech dala nego uſzi oztali, adda ie iztina, da. *Voluiſſe ſat eſt.* Koi chini kai more zadozta chinì. Ovo takai zpoznavaſze iz ztaroga Teſtamenta vu Abrahamu Patriarke, koiemu zapovedauſi G. Bog. *Surge tolle filium tuum quem diligis Iſac, & offer eum mihi*

Marc. c. 12. g. 41.

Gene. c. 22. g. 2.

mihi in holocaustum. Ztani gore Abraham, uzemi szinka tuoga koga lyubis Isaka, y alduimiga. Abraham razumeusi Bosiu zapoved, ni kesznil izpunitiu, zato uzemsi butoru derv nachinilie iz nyè germadu na gore, kamie y iedinoga dragoga szinka zapelial, nyemu ochi zavezal, zavezanemi ochima poztavilgaie na germadu, zmeknulie szuoiu szablyu iz nosnicze, snyum zamahnul za odszechimu glavu, za alduvatiga G. Bogu, koiega hotenie, y dobru volyu videchi G. Bog poszlalie Angela koimuie ztegnul ruku govorecsi. *Ne extendas manum tuam super puerum.* Nepretesi ruke tuoie zverhu deteta, y tako oude takai izpunileszusze one recsi *Voluisse sat est.* Hoteti doztaie.

Szpodobnem nachinom rechisze more od Sz. Floriana *Voluisse sat est.* Da naimre seleiuchi on ognienu muku terpeti, ovo niegovo hotenie natulikoie G. Bogu drago bilo, y prietno, kako dabiu bil terpel, y zavoly toga zroka z iednum velikum miloschum od G. Boga ie bil daruvan toieto da on lada, y goszpodari z Elementumom Ognia. Ar kaktigoder Sz. Apolonia Dev. Alexandrinzka pusztilaszije dobrovolyno usze zube van izbiti na znamenie da ona szvoiemi zubmì nikakve ovoga szveta nazladnozti vusivati neselì: Zato onaie z ovum miloschum od G. Boga nadelyena bila, daie ona naivexa Patronussicza proti zubnè bolli. Tak od Sz. Roka rechisze more, da kaiti on szerchenum lyubavium kusnem lyudem ie szlusil, koiem szlusech unoga ie preterpel, y szamszeie od nyh kuge naiel, vu koie ne prez velike muke y umreti ie moral, zato dobilie za plachu od G. Boga, daie naivexi Patronus vu kuge. Takovu miloschu dobilaie Sz. Agata proti persznem betegom, koie, nye divoiachke perszi buduch odrezane, na nyh muku ie terpela. Takovu miloschu ie dobila Sz. Lucia Patronussicza y pomochnicza biti proti ochnè bolli, kaiti ona terpelaie muku na szvoieh ochèh.

Kai pak vezda hochu od denesniega nassega Sz. Floriana recsi? rekelszem daie Patronus proti Ogniu, y ven-

dar Ogniene muke ni terpel, odkud adda nyemu tulika y takova miloscha? Eh! *Voluiſſe ſat eſt.* Hoteti, y seleti terpetiu, toie dozta: Nezabemoſze iz one ſziromaske Udovicze dva bècha daiùche na Aldov; y Abrahama hotechega alduvati iedinoga ſzinka ſzvoga Isaka, ar G. Bog negleda na Aldove, nego na ſzercza z- koiemiſze alduiu. *Non quantum, ſed ex quanto.* Ne kuliko, nego iz kulikoga. Toieto G. Bog negledì na muku kuliku, y kakovu gdo terpì, nego z-kakovem ſzerczem, hoteniem, y terplyunoztium nyu gdo terpì: Sz. Florian ni terpel muke Ognia, negoiuie liſztor selel terpetí, y kaitiu ni imel miloschu terpeti, ovo niegovo hotenie y selyu na vechie preſtimaval G. Bog, neg dabiu bil terpel, y toie zrok, dagaie G. Bog poztavil goſzpodarom zverhu Ognia.

Kakovem adda nachinom neverni Szudecz Aquilinus lyutu ſzerditozt nad Florianom? Florian pako goruchu selyu za lyubav Zvelichitela ſzuoiega kai terpeti izpunili ieſzu? poſzluhnete N. N. y zachudeteſze; Zapovedalie naipervo z-palichiem Floriana od glave do pet frisko pretepati, daie veſz chern od podſzedene kervi bil, pod koiem pretepaniem nas Florian. *Exultavit ut Gigas.* Veſzelilſzeie kakti Goliat. Zatem zapovedalie Aquilinus onu zatechenu podkoſum kerv iz tela Florianovoga ſitkem ſibiem van iztochiti, koi buduch y ſibiem pretepan, y videchi potoke kervi iz tela ſzuoiega tecſi, y ſalate ne ſzamo kose, nego meſza tulikai odletavati. *Exultavit ut Gigas.* Veſzelilſzeie, y raduval kakti ſzercheni Goliat. To nebuduchi zadozta lyute ſzerditozti Szudcza Aquilinuſſa, negoie ono razmerczvarieno Florianovo Tèlo vuchinil z-bodechem terniem, y kupiniem ribati tia do kozti, ali y ovde vitesko Florianovo ſzercze niſze podalo, nego. *Exultavit ut Gigas.* Znaiuchi dobro Sz. Florian, y na pameti ſzuoie uſzigdar dersechi on Sz. Gregura Pape navuk. *Incaſſum quidem bonum incipitur, ſi ante vitæ terminum deſeratur; Et fruſtra velociter currit, qui prius quàm ad metam venerit deficit.* Z-

S. Gregor. L. 1. moral. c. 40.

hma u-

hmanſze kakovo dobro pochinia, akoſze pred ſzmertium nedokoncha; y zahman gdo hitro tecse, koi, pervo neg na czily doide, opeſſa. Znalie tulikai dobro Sz. Florian ono kai Sz. Pavel Apoſtol vuchì, da naimre. *Non coronatur, niſi qui legitime certaverit.* Ne koruniſze nego on koitiſze marlyvo bude harczuval. Nitiſzeie zpozabil iz onoga Zvelichitela ſzuoga pri Sz. Matheiu *Qui perſeveraverit uſq; in finem hic ſalvus erit.* Koi do koncza ſitka ſzuoiega obſztoi ztalen vu vere, y lyubavi Boſie, za iednu y drugu terpech dobrovolyno uſze ſzuprotiuchine *Hic ſalvus erit.* Ov ſzam takov zvelichen bude. 2. Timo. c. 2. v. 5. Matt. 24. v. 13.

Ova velim ia uſza dobro znaiuch, y premiſlyavaiuch Sz. Florian, ztalen na uſzeh mukah tia do ſzmerti ſzuoie ie obztal, ztalen vu vere, uffaniu, y lyubavi proti G. Bogu ſzuoiemu; koiemu dopitalie Aquilinus Szudecz ſzmert damuſze naimre melinzki kamẽ na urat navese, y onak daſze iz mozta vu potok Aniſum hiti, y onde utopì, koiu Sentencziu razumeuſi on ſzam iz vuzt Szudcza Aquilinuſſa, oh! kuliku radozt, y veſzelye vu ſzerczu ſzuoiem ie pochùtil nas denesni Sz. y Odicheni Patronus Florian. *Exultavit ut Gigas. Ad currendam viam.* Z velikem veſzelyem ie tekel na odlucheno meſzto ſzmerti ſzvoie; koiemu doklamſzu Henkari kamen melinzki na urat privezuvali, onie duſſiczu ſzuoiu Ztvoritelu ſzuoiemu preporuchal, y izruchal, vu koie molitve od iednoga Szoldata buduch iz mozta porinien vu vodu, chimgaie bolye on ſmehki kamen na dno ulekel, tem bolye niegovo ſzercze, pamet, y ochi, podigaleſzuſze vu Nebo, krichech *In manus tuas Domine comendo Spiritum meum.* Vu ruke tvoie Goſzpone preporucham duſſiczu moiu.

Vu onom pak uremenu kod ſzvedochi Petrus de Natalia, dua mirakula ieſzuſze pripetila, ar on Szoldat koigaie iz mozta vu vodu porinul, onde na meztu ie oſzlepel. Voda pak kakti preztraſſiuſiſze, burkatiſzeie pochela na ſzpodobu moria, y ſzlape podigati, zkoiemi na iednu vi-

ſzoku pechinu ono Sz. Florianovo Telo ie hitila, zpoznavaiuchiſze kakti neurednu ono vu ſzebe dersati, koiega duſſicza z-tulikem veſzelyem od Angelov vu Nebo ie odneſſena bila. Ali y ovde G. Bog ni keſznil tretiega chuda z-onem Sz. Telom vuchiniti, poſzlauſi iednoga velikoga Orla, koije nye od drugeh na meſzo pohlepneh pticz chuval; doklam ſzam Sz. Florian z-onem chudom ſzvetozt ſzuoiu ie potvergiavati pochel, izkazauſſiſze naimre vu ſznu iedne pobosne Rimzke Gozpè Valerie, opomenuchiu da ide k-potoku, ter niegovo Sz. Telo da nai zakopa, koia zbudiuſſiſze taki poslaie gledat kadebi moglo y moralo ono Sz. Telo biti, y naiduchie, pokrilaieie ſzverſiẽm, potlam poteklaie domov po vòſz za odpelyatie vu doztoino meſzto pokopa. Chudo za chudom nepreſztaiu doſzpevati, ar kod piſſe Hiſtoria Bavarica, y Petrus de Natalia, poloſiuſi ono Sz. Telo vu leſz, y z-leſzom ukup nakola, y pelyano po puschine, y meztah otaineh proti Rimzkomu Varaſſu, pochelaie bila marha opeſſavati od ſeie, zakaizato ona pobosna ſenna Valeria pokleknulaie pred ono Sz. Telo proſzechi za marhu ſzuoiu dabie neopeſſala, nego dabi ſzrechno mogla dopelyati ono Sz. Telo na odlucheno mezto. Nut novoga chuda! taki na onom meztu pochelaie izvirati friska voda, koieſzeie ona ſivina napila, ſnyum okrepila, y ono Sz. Telo ſzrechno do Rima dopelyala, koi zviranick y do denesniega dneva zvira na veliku haſzen uſzega lyucztua mimo putuiuchega, y onde ztanuiuchega, odkud moralbiſze Sz. Florian ne ſzamo vu Ogniu, nego y vu Vode za Patronuſſa derſati, y od ſzuoieh pobosneh napomoch zazavati.

Hiſtoria Bavarica par. 1. L. 5. n. 24.

Ali G. Bog ni hotel tulikoga ſzvoga Priatela vu takovom meztu puztiti prez oſzebuineh chùd prebivati, negogaie zunogemi Chudi ochituval, koiega Sz. Telo buduchi doneſſeno vu Rim, y vu Grob Sz. Stefana y Lourencza Muchenikov poloseno z-velikem veſzelyem uſzega Varaſſa, y haſznum uſzega Latinzkoga Orſzaga, koi do onoga vremena ie ztrasno bil od poganov preganian, od ondaſzeie pak poganz

LJUBLJANA

ganztvo utiſſilo, y obchinzki mir po uſzoi Latinzke zemlye poztal.

Leta pak Iezero ſzto Oſzemdeſzet y Tretiega Caſimirus Kraly Polyzki z- Gedeonom Biskupom Crakovie Varaſſa, poſzlaliſzu bili k- Luciuſſu III. ovoga imena Otczu Pape, proſzech dabijm koiega Muchenika Sz. Telo poſzlal, koibijm bil za pomoch y obrambu proti uſzem nepriatelom, na prosniu koieh, poſzlalie nym Sz. Otecz Telo Sz. Floriana, koiemu naproti poſſelie bil ſzam Kraly Caſimir, zeuſzemi Redouniki, y lyucztuom 7. mil dalko, koie z- velikem veſzelyem, y pobosnoztium doneſzoſſe vu Czirkvu za nye pripraulyenu, vu koie do denesniega dneva z- velikum pobosnoztiumſze chaſzti, niegov na denesni den Szvetek obſzlusava, y od uſzeh na pomoch zazava vu uſzakoiachkeh potrebochah, vu koieh obilno Sz. Floriana pomoch y obrambu uſzi niegovi pobosni zpoznavaiu, z- koiem, kakti god Jerusalem dichiſze z- Stefanom, a Rim pak z- Sz. Lourenczem, takſze Polyzka zemlya dichi z- Sz. Florianom.

Ali ne ſzamo vu Polyzke zemlye Sz. Florian ſzuoiu zmosnozt izkasuie, nego y po uſzem ſirokom ſzvetu; niti ſzamo izkasuieſze Patronuſſem vu Ogniu, y Vode, nego pache y vu uſzeh drugeh potrebochah uſzem onem koij niega na pomoch pobosno zazavaiu, polek Szvedochanztua onoga vuchenoga Piscza Bolanduſſa, koi izpiſſuie Mirakule Sz. Floriana zmegy koieh ſzama dua hochu napervo doneſzti, y pervi ie ov. Da naimre buduchi vu iednom Redounichkom Kloſtru zezidana iedna Czirkua na chazt Sz. Floriana, kam na denesni niegov godouni dan doſlaie bila unoſina lyucztua na pobosnozt, megy koiemi bilie ieden Szoldat imaiuchi unoſinu glauneh nepriatelov, koijſzuga oberusni na ſzmert chakali, y berselie iz Czirkve van iziſſel, ieſzuga na ſzmert ranili, ov pako ranieni nevolynak povernulſzeie nazad vu Czirkvu pred Oltar Sz. Floriana, y niemu preporuchil, nut chuda! po kratke molitve Szol-

Bolandus

datſzeie gore ſztal friseg y zdrav, kak dabi nigdar ranien nebil.

Niti mensega chuda ie ureden on mirakul, koga rechèni Piſzecz Bolandus poveda od iedne Bogaboieche ſennè, koiaie dugo vremena betesna bila, y zeuſzema pogibala premislyavaiuch neku noch ſzvoy nevolyni ztalis, dosloiele vu ſznu napervo kakodabi videla unoſinu uſzakoiachkeh betesnikov lesati pred zdenczem Sz. Floriana, koiſzu iz Neba chakali pomocs y zdraule od Sz. Floriana, cheſz malo pochelie ieden od oneh betesnikov krichati, mi nebudemo zdravi doklam ona betesna ſenna N. (imenuiuchiu) k-nam nedoide, y znami uſzemi pomochi nebezke delnicza nebude: Prebudiuſſiſze betesna ſenna, y ſzpomenuchiſze iz ſzenie, dozvalaſzije iednoga Redounika, komuie povedala ſzuoie vigienie, y proſzilagaie dabi ſnyum iſsel do zdencza, y onde blizu vu kapelicze Sz. Floriana za nyu Sz. Meſſu ſzluſil, k-chemu dobri Redounik radie privolil, y vuchinil, nut chuda novoga! jedvai doiduchi Redounik do polovicze Meſſe, ona ſenna betesna ſzamaſzeie gore ſztala, y na kolena pokleknula, koia unogo leth niſze mogla ni upreti na noge ſzuoie, pri Meſſe dokoncza-klechech, ter G. Bogu, y Sz. Florianu hualech, friska, y zdrava peſſicze nazad domov z-Redounikom veſzela ie odisla.

Nikai negovorim vech od drugeh neizbroieneh chùd y Mirakulov od Sz. Floriana vuchinieneh vu uſzakoiachkeh potrebochah, doztami budi recſi daſzuſze duhi pekleni tuſili ſzuproti Sz. Florianu, daie on nyhov velik nepriatel, branechi nym skodeti lyudem, koi niega za Patronuſſa-dersè, kod takovoga chaſztè, y vu potrebochah ſzuoich napomoch zazavaiu.

Thomas Bozius

Dokancham govorienie moie z-onem kai piſſe Thomas Bozius od Flora Sz. Agate, da naimre vu Spanzkom-Orſzagu Sicilie, vu Varaſſu Katanie nahagiaſze Flor Sz. Agate, pol-k koiega Varaſſa ie gora Ethna, iz koiè izhagia

ſiyi

ſivi Ogeny, y unoge skode chinì: kada adda Varasczi zagledaiu daſze jur dim, y plamni iz gorè podisu, onda poſlyu iedno prez greha dete, koie vu rukah raztegnien Flor Sz. Agate van iz Varaſſa naproti gore Ethne izneſze, koi Flor Sz. Agata, kchi onoga Varaſſa ſzuoiemi rukami ie napravila, y na glave noſzila, berſeliſze proti ogniu pokase, tàkiſze potiſſi ogeny, y Varas pri miru prez uſzake skode oztane.

N. N. Nas ov N. Varas dobro znate daie ogniu podversen; nimaiuchi mi pak Sz. Agate Flora, Ah adda Floriana Sz. uzememo za Patronuſſa, niega uſzigdar chaſztemo y z- molitviczami naſſemi, z- almuſtvi, y drugemi dobremi dèli nam pred Bogom miloztiunoga Zagovornika, y pomochnika vuchinemo.

Ti pako ò Sz. y Odicheni Muchenik Florian! koiſzi oſzlobodil Latinzku zemlyu od nepriatelzke ſzile, Crakoviu od nagle kuge, Norikum Varas od ognieneh plamnov, Ah! ſzmiluiſze zverhu naſz pobosneh ſzlug tuoieh, y obchuvai naſz od nagle kuge od nepriatelzke ſzile, y od plamnov ognieneh. Ti koiſzi tak gorucs bil vu lyubavi Boſie, ſztalen vu vere, terplyven vu mukah, izproſzi y nam miloschu od G. Boga, da y mi budemo uſzi goreli vu lyubavi ſztalni vu vere Sz. Katol. terplyuni vu uſzeh trapleniah, da tako tebe naſzleduiuch na ovom ſzvetu vu dobrotah, z- tobum ukup budemo mogli kakti Goliati veſzelo techi po trapleniu y terpleniu proti Dike Nebeſzke Amen.

RAZ-

RAZGOVOR XIII.

NA DEN Sz. VIDA MUCHENIKA.

Ille erat Lucerna ardens, & lucens.
Joan. c. 5. v. 34.

Onie bil Lampas gorücsi, y ſzvetücsü.

KAkgoder ovo ſarko Szuncze koie mi z-naſſemi telounemi ochima gledamo denesnyi preſzveti, y veſzelii dan ie preſzvetilo; takoſzde doſztoie da y mi uſzi niega z-oſzebuinum ſzvetoztium, y ſzvetlum pobosnoztium chaztimo y obſzlusavamo: Arako negda Egiptonczi (kod Pausanius piſſe) kadaſzu obſzlusavali naivexi ſzvetek odluchen na chaſzt nyhove krive Boſicze Diane, zapovedali ieſzu nym nyhovi Popi daſze moraiu zaſigat ſzveche, dupleri, y Lampaſſi ne ſzamo vu Czirkve one Boſicze Diane, nego pache y po uſzeh hisah. Tak piſſe Juſtus Lipſius od Rimlyanov negdasnieh ztareh iosche vu poganzke vere ſivncheh daſzu naimre imeli navadu na nyhove ſzvtechne dneve raſzvetchuvati ne ſzamo Czirkve, nego y nyhove hise, poſztaulyaiuch na urata y po uſzeh oblukeh goruche duplere, voschene ſzveche, y Lampaſſe olyene, tak daſzu nochi ne menye ſzvetle bile, neg y dnevi chinechi to uſze k chazti onoga ſzvetechnoga dneva, y zlameniu oſzebuinoga veſze-

ſzelya, zato mudri Tertulianus zove takove raſzvechene obluke, y urata, *Lucernatæ*. Kakti na Lampaſſeni. Takova navada obdersavaſze y do denesniega dneva ne ſzamo megy pogani, nego y megy kerscheniki po velikeh Varaſſeh da naimre k-chazti Boſie, kodſzem ia ſzam vechkrat videl da kadaie Proceſſia po nochi, na veliki petek z-Boſiem grobom isla, po koiegod vulicze ie isla, uſzigder na oblukeh dupleri, y Lampaſſi po zidu ieſzu goreli, tak da na nekoieh hisah po 100. y po 200. Lampaſſev ie gorelo, ali kakovi Lampaſſi ieſzu bili? Puseve lupinie, z-olyem napuniene zvuna hise po zidu poſztaulyene y vusgane, videloſzeie kako dabi zidi goreli. Niti ſzamo k-chazti Boſie, nego y k-zlameniu kakovoga velikoga veſzelya chineſze takove ſzvetlozti, y raſzvetchenia ne ſzamo po oblukeh Goſzpoczkeh, nego y prozteh lyudi his, koiaſze zovu *Illuminationes*. Raſzvetchuvania. Takobiſze priztoialo dabi y mi uſzi pokazali na hualu, chazt, y diku tak velikoga ſzvetka y obſzlusavania, kakti y za naſſe vexe duhouno veſzelye, ako ne doma po hisah, y oblukeh, konche vu Czirkve ove ſzvete po oltareh, ſzvechniakeh, y Lampaſſeh iednu oſzebuinu ſzvetlozt, y ſzvetloztium veſzelye duhouno pobosno. Ali gde, y odkudbi mi uzeli tuliko Lampaſſev, y olya? Nezkerbeteſze N. N. Jeden ſzam bude doſzta za razſzvetchenie denesniega ſzvetoga obſzlusavania po uſzoi Sz. Matere Czirkve katolichanzke, a naimre pako vu ovom Sz. meſztu; Ov pako preſzvetli y preſzveti Lampas nai bude denesni ove Sz. Czirkve y uſzeh naſz Patronus preodicheni Sz. Vid Muchenik, koiega kip ono tamo na Oltaru ie zmalan na ſzpodobu iednoga Lampaſſa goruchega, ar kotel ſzpodobenie Lampaſſu, vu kotlu kakti vu Lampaſſu biloie ni gorùche olye, nego olovo y ſzmola.. na ſzredi koiega Sz. Vid kakti ieden ztèny, ie gorel y ſzvetilſze: Alimiſze vidi da Sz. Vid bilie neſzamo ztèny nego y Lampas zkupa tak dobro ſivuchi na zemlye, kak kralyuiuchi vu Nebu, tak daſze z-pravum iztinum od niega recſi mogu one Chriſtuſſeve od Sz. Ivana, pri Sz.

Ianuſſu rechi. *Ille erat Lucerna ardens & lucens.* Onie bil Lampas goruch, y ſzvetuchi, kodſzem vam rauno takovoga nakanil pokazati.

Negdasnieh ztareh Rimzkeh Ceſzarov Hiſtorie ſzvedoche od Heliogabaluſſa Ceſzara, daie naimre on hotel imeti, y zapovedalie da oni Lampaſſi, koijſzu niemu na ſzlusbu goreli, y ſzvetili, ne z- Olyem, nego z- dragum maſztium napuniavani ieſzu bili, y takovum dragum maſztium kolaie naibolye gorela, y ſzvetilaſze. Zpodobnem nachinom Kraly uſzeh Kralyev, Ceſzar uſzeh Ceſzarov G. Bog napunilie nas zkrouni Lampas, duſſu toicto denesniega Odichenoga Patronuſſa Sz. Vida, taki iosche vu detinztvu niegovom z- dragum maſztium miloscheſzvoie Bosanzke kadaie naimre on zpoznal, y priel Sz. Katolichanzku veru, y berseligaie z- dragum maſztium milosche ſzuoie Bosanzke napunil, takigaie y vusgal z- ogniem lyubavi proti Boguy blisniemu, vukoie Sz. Vid ne ſzamo ie gorel, negoſzeie y ſzvetil, dobroth, y ſzvetozti ſzuoie po uſzem ſzvetu preſzvetle trake raſſiriaval; Ter naimre pako opoſzred tmicz poganzkeh, y doma, y vane ieſze ſzvetil.

Chudiliſzuſze negda Perſianczi zverhu ſitka, y prechudneh del Kralya Dariuſſa; Traczi zverhu velichanztua y ſzrechnozti kralya Alexandra; Rimlyani zverhu Autoritaſſa Juliuſſa, niſzuijh mogli zodozta prehualiti. Gdoſze chudil nebude nad denesniem naſſem Odich. Sz. Vidu, koi vu ſzvoich dechinzkeh letah bolyeie obdersaval one dve naivexe y naiperve zapovedi Boſie. *Diliges Dominum DEUM, & proximum tuum.* Lyubi G. Boga, y blisniega tvoga vu koiehſze uſze druge zapiraiu y zadersavaiu, *In his enim duobus Præceptis universa lex pendet.* Bolyeie velim ovu zapoved lyubavi obdersaval vu ſzuoich iosche detinzkeh letah, neg unogi na dobe, y priletah kerschenilyudi.

Pogleimo naipervo ov goruchi Lampas vu lyubavi proti G. Bogu, ali kak hochemo nyu pokazati Sz. Gregur govori da ako hoche gdo pravu lyubav pokazati, nyu mora zdel-

zdellom onomu koga on lyubi izkazati; Ali naibolye izkasuieſze uſzaka lyubav podnaſſaiuch, y terpech kai ſzuprotiunoga za lyubav y volyu onoga koiſze lyubi, zato govori mudri Salomon. *Fortis eſt ut mors dilectio.* Jakaie kakti ſzmert lyubav y ovo terplyenie takie prave lyubavi laztovito da Sz. Pavel Apoſtol govori *Charitas patiens eſt, omnia ſuffert omnia ſuſtinet.* Lyubav ie mukuterpna, uſza terpì, uſza podnaſſa. Podnaſſaiuch pako lyubav, ie goruchesſa neg daruiuch kai y prikasuiuch. Ar akoprem prikasuiuch unogo, takov lyubitel kakti zvun ſzebe poztaie razlevaiuch dare, y uſzega ſzuoiega chinech delnika. Podnaſſaiuch pako, y terpech za lyublyenoga ne ſzamo poztaie zvun ſzebe nego odztuplyuie dalko od ſzamoga ſzebe, zpozabechiſze iz uſzake ſzuoie nevolye, y teskoche, zato Sz. Dioniſius zove pravu lyubav. *Extaſim.* Izhagianie zvun ſzebe, toieto da zalyublyeni nechùti muke vu muke. Zakaizato ia denesni den nebudem unogo govoril, kai y kuliko ie nas denesni goruchi Lampas Sz. Vid za lyubav Boſiu chinil; ar niega goruchesſega hoche pokazati ono, kaije on za veru, lyubav, y volyu Boſiu preterpel. 1. Corin. 6. 13.

Sz. Otecz Auguſtin ſzpominaſze od nekoieh oſzebuinch Lampaſſev, koieſzu negdasnieh ztareh vremen lyudi napraulyali, koij buduch ienkrat zasgani, nigdarſze ugaſziti niſzu mogli od nikakvoga naivexega vetra, desgia, ali ſznega. *Nulla tempeſtas, nullus imber eas extinguebat.* Rauno tak morem y ia od Lampaſſa goruchega Sz. Vida recſi, koi buduch ienkrat od ognia lyubavi Boſie zasgan, gorelie nepreztanczè, tak da chimie vech terpel, ztem vech terpeti ie ſelel; nitiſzu mogle uſze naiztrasneſſe muke, y pregoni vu niem ognia lyubavi Boſie ugaſziti tak da ia morem ſzlobodno od niega recſi. *Nulla tempeſtas tormentorum, nullus imber blanditiarum, ignem veræ fidei, & Charitatis DEI extinguere potuit.* Nego chim bolye ieſzu vihri pregonov vu niega puhali- chim vexe chazti, veſzelya, y naſzladnoztì ieſzu niemu obetana bila, ztemie on ztalneſſi vu Sz. vere bil, S. Aug. l. de Civit. 22. c. 8.

tem bolye ogeny lyubavi Bosie ie vu nyem gorel, y tem bolyeszeie szvetil vu uszeh dobrotah nas Lampas Sz. y Odich. Vid. Koiemu moremo dati hualu z- rechmi mudroga Salamona. *Non extinguetur in nocte lucerna eius.* Neschesze ugasziti vu nochi Lampas niegovoga goruchega vu lyubavi Bosie szercza. Nai niega, niegov laztoviti Otecz temen y skur zbok poganzke vere, muchi, tepe, y razbia, zato da nesche veruvat, chaztit, y moliti bolvane niegove urage, *Non extinguetur in nocte lucerna eius.* Nechesze ugaszit vu nochi y temnozti poganztua Otchinzkoga, lampas szercza niegovoga. Nai niega Otecz niegov Hilas szam vodi, ali po drugeh possilya pred poganzke Szudcze, y Glavare, kakov ie bil naipervo Valerianus Zapovednik Lukânie pod Diocleczianussem Ceszarom Tiranom, nai niega obracha y dobrem, y zlem, naisze grozì, nai ztrassi z- uszakoiachkemi mukami. *Non extinguetur in nocte lucerna ejus.* Neschesze ugasziti vu nochi lampas goruchi szercza niegovoga. Nai chinì pod sibiem desgyti kerv rumenu iz mladencza Vida tela, koia akoprem usza do kaplye van izteche, nebu vendar moguchna goruchi lampas Vida vu nochi onoga poganztua ugasziti; Naiga vode po naiskuresseh temniczah po naiszmerdlivesseh vuzah pred nailyutesse y nailakomesse Oroszlane, usza ova nebudu moguchna goruche lyubavi vu Lampassu Vidu Sz Mladenczu da nerechem detetu, ar neg vu 12. letu, ugasziti. *Ah! non non extinguetur in nocte lucerna ejus.* Neboìsze, neztràssisze, neuleczasze, unogomeniesze podàie, ar usza ova, y usze druge izmislyene naiztrasnesse muke niszu moguchne bile, za ieden lisztor naikraissi hip vu nyem ugasziti ogeny y plamen goruche lyubavi Bosie, koi vu szerczu tak iako gorì, ar Vid uszigdar dobro na pameti dersì one Christusseve rechì, *Qui non baiulat crucem suam, & sequitur me, non potest meus esse Discipulus.* Koi nenoszi krisa szuoga, y mene nenaszleduie, nemore biti Vuchenik moy.

Prover. c. 20.

Luca c. 14.

Ali ò moy dobri, Sz. y Bogaboiechi Mladenecz Vid dopu-

dopuztimi da ia tebe nekai povem, akoli jur ſzam neznas, aliſze konche nedomislyas, da naimre nebude to ztem, ar ti moras znati da tebe chaka, y tebeſze jur pripraulya iedna nova y zmegy uſzeh mùk, naiteseſſa muka, naimre ognia, ar Ariſtoteles veli. *Ignis ſuppliciorum ultimum.* Zmegy uſzeh mùk, naizadnia muka ie ogny. Ar Diocleczianus neverni Ceſzar videchi da tebe nemore premeniti pameti tuoie, pripraulyati iednu novu muku, koiaie od uſzeh naivexa, y naiztrasneſſa, y bude ova da naimre vu iednom kotlu punom olova, ſvepla, y ſzmolè razczevrtoga, y kipuchega budes moral tvoy ſitek zkonchati, ako ti neprivolis Otczu tuomu, y Dioclecziánuſſu Ceſzaru, koij tebe obechu perve pod Ceſzarom chazti, kakovegoder budes mogel izmiſzliti, y poseleti naſzladnozti. Nai chinì Ceſzar kaimu drago, odgovaria Vid mladi, Jaſzem kerschenikom poztal, kerschenik umreti hochu, vech Hilaſſa nezpoznavam za Otcza, ar Otcza vu nebu imam koije mene ztvoril naſzuoy Bosanzki kip, y Diku nebezku za vekovechinu menie obechal: Ceſzara drugoga nezpoznavam, nego iedinoga Kralya uſzeh Kralyev Goſzpodina uſze Goſzpode Boga Uſzamoguchega, koiega ſzamoga lyubim, molim, za Boga zpoznavam, y vu niega uſze moie uffanie poztaulyam akolimi Ceſzar Dioclecziánus ſitek y telo uzeme? Duſſemi uzeti nemore, nai adda terpì telo do vremena, koie y prez terplenia ienkrat poginuti mora, da liſztor duſſa nepogine y vekoma vu peklu terpeti nebude morala kod bude y Ceſzarova, y Hilaſſeva, kakti y uſzeh nym podlosneh kod oneh, koij na meſzto pravoga ſivoga Boga Ztvoritela neba y zemlyè za Boge dersè, y mole, urage peklene, od koieh na veke vu peklu budu mucheni. Jaſzem uſza gotov y pripraven, za veru, lyubav, y volyu Zvelichitela duſſe moiè Chriſtuſſa JESUSSA podnezti, y preterpeti, daſze liſztor bude mogla duſſa moia vekoma vu nebu veſzeliti. *Quis, quis ergo me ſeperabit â charitate Chriſti?* Gdo gdo mene nigdar od-drusì od lyubavi Chriſtuſſeve? *Ah certus ſum, quia neque* mors,

Roma c. 8 v. 36. v. 39.

mors, neque vita; neque ulla creatura me ſeparare poterit à charitate DEI, quæ eſt in Chriſto JESU Domino noſtro. Ah ſzeguren ſzem da niti ſzmert, niti ſitek; niti niedna druga ztuar bude mogla mene razluchiti od lyubavi Boſie, koiaie vu Chriſtuſſu JESUSSU Goſzponu naſſem. Adda nemoreſze drugach recſi, nego da *Non extinguetur in nocte lucerna ejus.* Nechesze ugaſziti vu tmicze poganzke lampas goruchi ſzerchene proti Bogu lyubavi Sz. Vida Muchenika.

Videchi adda tak dobro Valerianus Prefectus, kakti y ſzam Ceſzar Diocleczianus da z dobrem pri mladom Vidu nikai opraviti nemogu, da naimre nikak nemogu vu ſzerczu niegovom ugaſzti one goruche lyubavi proti G. Bogu, y niega poſzebe obernuti, zato vuchiniliſzu chiztoga mladenecza pred ochima ſzuoiemi do gologa ſzlechi, od glave do pet ſibiem pretepati, koiu muku on veſzelo y' ſzmeiuch ie podnaſſal, Henkarom pako pocheleſzu ruke utripati od zamahuvania nemiloga, a Valerianuſſu koije nym zapovedal uſze bolye y nemiloſztiuneie Vida pretepati, ruke obedve ieſzu uſzehnule, y mertve poſztale po prave kaſtige Boſie; Niti Ceſzar prez kaſtige ni oſztal, ar G. Bog zapovedalie duhu peklenomu da vu niegovoga naidragsega ſzina uleze, niega obſzede, y muchi, koia kaſtiga videlaſzeie teſeſſa Ceſzaru, neg dabi ſzam od uraga bil obſzeden. Koi pekleni duh potlambi jur nekuliko vremena ztrasno muchil bil Ceſzarovoga ſzina pochelie iz niega krichati, *O Vite! Vite! cur me ſic dure ante tempus crucias?* O Vide! Vide! zakaime tak oſtro pred vremenom muchis? To razumeuſi Ceſzar, opitalie Sz. Mladenecza Vida, moresli ti moiega ſzina ozdraviti? Sz. Vid odgovorilie Ceſzaru, Ja kakti Ja ſzam od mene toga nemorem vuchiniti, nego Chriſtus JESUS koiega ia naimenſi ſzluga ieſzem, prez uſzake dvoinozti on to more po mene vuchiniti, y iz ſzina tuoga peklenoga duha iztirati, to izrekuchi Vid poſztavilie ruku ſzuoiu zverhu obſzedenoga, y taki pekleni duh van ie izeſsel, y ſzin zdrav, friseg, ſzpameten, y veſzel ie poſztal.

Koie

Koie veliko chudo, Ceſzar videcſi, kadabiſze bil moral na zpoznanie pravoga Boga genuti, y Mladencza Vida ne ſzamo pri miru puſztiti, nego y zdarmi nadeliti, kodie y obechal bil Ceſzar niemu velike dare dati, akomu ſzina ozdravi, ne ſzamo toga on ni vuchinil, y tem nachinom zahualnogamuſze izkazal, nego pache na meſzto toga zapovedalie Vida kakti Czopernika vu iednu skuru, y ſzmerdlyvu temniczu poſztaviti zkupa z-Skolnikom niegovem Modeſtuſſem, ſtimaiuchi daga on teh Czoprijh vuchi, koi drugach bilie chlovek Bogaboiech; uſzakomu od nyh vuchinilie na urat obeſziti 80. funtov ſmechine, y ſzuoium Ceſzarzkum pechatium vuhcinilie temniczu zapechatiti. Ali temnicza ona skura, y ſzmerdlyva vu iednom hipu ieſze raſzvetila, y z-Nebeſzkum ne ſzamo ſzvetloztium, nego y duhum napunienа bila, Chriſtus pak ſzam ieſze onde nym pokazal, nyh obatrivel, ſelezia okol nyh razbil, y z-muſikum Angelzkum nyh ie razveſzelil, z-koiemi Angelmi mladi Vid y Preceptor niegov Modeſtus ieſzu G. Boga hualili popevaiuch *Benedictus Dominus DEUS Iſrael, quia viſitavit & fecit redemptionem plebis ſuæ.* Blagoſzloulyen budi G. Bog Izraelzki, arie pohodil, y oſzlobodil lyucztuo ſzuoie; kai uſze ztrasczi grabanti ieſzu videli, chuli, y razumeli, ne prez velikoga chuda, a ios vexega ztraha ſzuoga, y zato na naglom potekliſzu k-Ceſzaru povedat uſza koiaſzu videli y chuli, kakie naimre pri nyh bil ieden chlovek, koiega obraſz ie bil tak ſzvetel, da ni bilo moguche vu niega gledati, zkoiem doslaie iedna unoſina nezgovorne lepotè, y ſzvetlozti mladenczev vu ſzvitah belehkoijſzu neizrecheno lepo popevali. Koia Ceſzar chuiuch od ztrasezev povedati, bilbiſze mogel, y moral genuti, ali tverdeſſe od bruncza y mramora ſzercze niegovo toga ni vuchinilo, nego pache tem tverdeſſi, y nemiloztiuneſſi ie obztàl, y na Vida tem bolyeſze razlyùtil, daie zapovedal ieden kotel z-olovom, ſveplom, y ſzmolum napuniti, niega podkuriti, y vu kipuchèga Sz Vida poſztaviti, za zkonchatiga vu one muke,

muke, alifzeie y oude Ceſzar ukanil, ar vu onom goruchem, y kipuchem kotlu Sz. Vid veſz veſzel, ne drugach nego kako dabi vu iedne povolyne kupelye bil hvalilie y chaſztil G. Boga na ſzpodobu oneh 3. Mladenczev vu Babilonzke pechi buducheh, kai ſzam Ceſzar chuiuch pochelſzeie ſzam, kakti ſzerditi ztekli koi peſz od ſzerditozti grizti krichech na veſz glaſz. *Væ mihi! quia ab uno puero victus ſum.* Jay mene! arſzem od iednoga deteta obladan.

Da pak on Ogeny Sz. Vidu nikai ni naskodil, unogo menie niega zkonchal, odkud to? nedvoim da uſzaki ſzpametni recse, daie ovo iedno oſzebuino dello Deſznicze Boſie. *Opus admirabile dexteræ Excelſi.* Y pravo recse, kai y ia netaim, ali vendar dopuſchenomi nai bude napervo doneſzti ieden drugi zrok, koga iemlyem od mudreh Filoſofuſſev, koij velè da. *Intus exiſtens prohibet extraneum.* Ono kaije nutre, nepuscha zvunzkoga k- ſzebe. Na peldu velim ovak, iedno dugovanie koie ſzamo od ſzebe, y vuſzebeje naibeleſſe kod ſzneg, od druge beline nepuchaſze obladati; Tak ono kai ſzamo vu ſzebe ie naicherneſſe kod vuglen, ali naimerzleſſe kod led, druge chernine, niti merzline nepuscha vuſze. Buduch adda nas Sz. Vid veſz goruch vu lyubavi Boſie kakti on koi ie bil. *Lucerna ardens, & lucens.* Lampas goruchi, y ſzvetuchi, ni adda chudo damu Ogeny naskodeti ni mogel, ar uruchina lyubavi Boſie koiaie vu ſzerczu niegovom gorela, ni puſztila k- ſzebe ogniene uruchine.

Kruto prikladne k- Czilyu govorienia moiega nahagiam pri Sz. Lukachu zapiſzane Chriſtuſſeve rechi, y ieſzu ove. *Ignem veni mittere, & quid volo, niſi ut accendatur.* Ogniaſzem doſſel poſſilyat, y kai hochu, neg daſze vusge. Hotechi on recſi Apoſtolom ſzvoiem, vam ò moij Apoſtoli poſſilyam Ognia Duha ſzvetoga, zkoiem nai budu zasgana ſzercza vaſſa, da budete uſzi goreli naipervo vu lyubavi Boſie, da za lyubav Boſiu uſze pregone, y muke budete dobrovolyno podnaſſali, potlam pak hochu daſze ov Ogeny

Luca 12. v. 49.

ny lyubavi vu ſzerczah vaſſeh vusge proti blisniem vaſſem tulikaiſe da vi budete uſzigdar gotovi Sitek vas na ſzmert dati, za lyubav y zvelichenie blisnieh vaſſeh, daſze bude moglo od vaſz z- iſztinum recſi. *Fortis eſt ut mors dilectio.* *Cant. 8. 6.* Jakaie kakti ſzmert lyubav, ar. *Hoc eſt præceptum meum ut diligatis invicem.* Ovoie moia zapoved daſze megy ſzobum lyubite.

Ovu Zapoved Chriſtuſſevu dobro znaiuch nas Sz. Vid terſzilſzeiuie obdersavati zverſſeno, y kaiti do ſzada pokazalſzem na kratkom kak ov nas goruchi lampas Sz. Vid ie gorel vu lyubavi proti G. Bogu ſzvoiemu; od ſzada oſztaiemi pokazati kakſzeie ſzvetil, ar. *Ille erat Lucerna ardens, & lucens.* Onie bil lampas goruchi, y ſzvetuchi. *Joan. 15. 9. 13.* Y zato Sz. Bernard govori. *Eſt enim tantùm lucere vanum,* *S. Bernard.* *tantum ardere parvum, ardere & lucere ſimul perfectum.* Szvetiti liſztor ie prez haſzni, liſztor goreti ie premalo, goreti y ſzvetiti zkupa ie zverſſeno. Ar Vid Mladenecz rodechiſze vu Varaſſu Mazare Orſzaga Sicilie, goſzpoczkoga roda, pun blaga, bilie od Boga nadelyen zvunzkemi naturalzkemi darmi, lepotum naimre obraza, glubokem razumom, chiſztochum Angelzkum, ali unogo bolye bilie nadelyen z- darmi zverhunaturalſzkemi, daie naimre on vu tmiczah krive poganzke vere kakti ieden lampas bil napunien z- dragum maſztium Milosche Boſie, vusgan z- ogniem lyubavi Boſie, daſzeie iur vu 12. letu pochel vusgan ſzvetiti nazveschaiuch Sz. Evangelium, ne ſzamo pred Roditeli, y domachemi ſzvoiemi, nego y pred ſzamem Ceſzarom Diocleczianuſſem, akoprem za nikakovu haſzen, ar Diocleczianus kadabiſze bil moral omekchati, ondaie tverdokornei poſztaial, kadabi bil moral ochi ſzvoiega razuma odpreti, y iztinzko Vidovo govorienie zpoznati, ondaie tem ſzlepeſſi vu ſzvoie krive vere oſztaial; kadabi bil moral polek navukov Vidoveh ſiveti, ondaie Vida zapoveda l zkonchati. Szvetilſzeie Vid vu hise Otcza ſzvoiega z- ſzvetloztium lyubavi z- koiumie zasgan bil proti blisnem

ſzvoiem z- Ogniem Duha Sz. ſzlusech y pomasuch uſzem ubogem y nevolynem, odkuda chudnem nachinom bilie od Angela cheſz vode prepelyan, vu drugi Orſzag kade pri nekoiem potoku Silèru unoga chuda chinech uſzakoiachkem betesnikom ie zdrauie pourachal, y nechiſzte duhe iz obſzedeneh person van izganial; Ali unogo bolye zkerbelſzeie duſſeune betege oneh poganinov z- Apoſtolzkem duhom urachiti, ſzvetloztium navukov ſzvoieh nyh raſzvetlyuiuch, tak daiſhie 1000. vu malom chaſzu vu onom meſztu na veru obernul ſzpovedaiuchiſze ochito za naſzlednike Vidove vu Vere Katolichanzke.

Velika iſztinaie to daie bila Lyubav Vidova proti blisniem ſzvoiem, ali vendar ona lyubav koiuie on proti Nepriatelom ſzvoiem izkazal ſzpomenka y hvale vekovechne ie uredna, ar veli Sz. Anguſtin. *Nihil mirabilius in rebus humanis, quam diligere inimicos, eisque reddere bonum pro malo.* Nikai ni chudneſſega na ſzvetu, nego lyubiti nepriatele y nym pourachati dobro za zlo. Niliſze vu tom nas goruchi lampas Sz. Vid ſzvetil, kadaie on z- prosnium ſzvoium po Boſie iakoſzti nevernomu Julianuſſu, koigaie tak ztrasno y nemilo chinil ſibiem pretepati, uſzehnienu ruku povernul? Niliſze ſzvetil kadaie Otczu ſzvoiemu Hilaſſu ſzlepe ochi zlameniem Sz. krisa izurachil, koieſzumu oſzlepele bile onda, kadatie zagledal bil Szina ſzvoga megy Angelmi koieh lepote, y ſzvetlozti on ni bil ureden gledati zbok ſzvoie poganzke vere, y proti Szinu ſzvomu Vidu nemiloſzerdnozti? Niliſze nas goruchi lampas Sz. Vid ſzvetil kadaie nevernoga Ceſzara Diocleczianuſſa Szina, od nechiztoga Duha oſzlobodil? Nikai negovorim oude od ſzvetlozti ſitka niegovoga, vu kulikeh naimre dobrotah od mladeh detinzkeh ſzvoieh Nog onſzeie na ſzredi tmicz poganzkeh ſzvetil, dersech on dobro napameti one Chriſtuſſeve pri Sz. Mattheiu rechi. *Sic luceat lux veſtra coram hominibus, ut videant opera veſtra bona, & glorificent Patrem veſtrum, qui in Cœlis eſt.* Takſze nai ſzveti ſzvetlozt vaſſa

S. Auguſt. ib. Confeſſ.

Matth. 5. 16.

pred

pred lyudmi, da budu videli chine vaſſe dobre, y dichili Otcza vaſſega koi ie na Nebu. Nitiſzeie preſztal nas lampas goruchi ſzvetiti ſzvoium pobosnoztium, miloſzerdnoztium, lyubauium proti uſzem, y ſzvetoſztium vu uſzeh dobrotah Kerschanzkeh ſivuch, doklamgod neverni Diocleczian Lampaſſa tela niegovoga ni zapovedal, y vuchinil razbiti koi videchi damu Ogeny nemore naskodeti nitiga oscheki, unogo menie ſibie mogu zkonchati, niti nailyuteſſi oroſzlani ſzmeiuſzega doteknuti, zopovedalie niega, y ztovaruſſi niegovemi na trameh tak dugo raztezati daſzuſze vu nyh uſze Sille razpuczale, uſzi kotrigi razſztupili, daſze koſzt pri koſzti ni dersala, doklam y uſza nuternia ieſzuſze razleiala, na koie muke y Duſſicze ſzvoie, vu Nebo ieſzu poſzlali, kade uſzaka zmegy nyh bolyeſze ſzveti, neg ſzveti opoldan Szuncze na zemlye, y neg po nochi ſzvete uſzega ſzveta lampaſſi, dobivaiuch ſzvetlozt ſzvoiu, od preſzvetloga licza Boſiega, y ſzvetilaſze bude na uſze veke vekoma. Ar Sz. Gregur veli. *Non clareſcit anima in fulgore æternæ beatitudinis, niſi prius hic arſerit, in officina charitatis.* Nebudeſze Duſſa ſzvètla vu ſzvetlozti vekovechnoga blasenztva, ako pervo oude nebude gorela vu ſtaczunu lyubavi. S. Greg. l. 18 moral. c. 25

Szada pitam ia kaije mladoga Vida na tuliku ſzvetlozt izviſzilo? kai tulikoga Szvetcza na Nebu y na zemlye vuchinilo? ah kai drugo ako ne iedna iedina miloscha Boſia, tak da more on ſzlobodno od ſzebe na ſzpodobu Sz. Paula Apoſtola recſi. *Gratia DEI ſum, id quod ſum.* Miloscha Boſia ieſzem, ono kaiſzem. Oſztaiulyam oude na ztran druga uſza chuda, koiaie on iz Neba pokazal, doſzta nai bude ono ſzamo koie od niega piſſe mudri Baronius da potlam beſſe preneſſeno niegovo Sz. Telo vu Saxoniu, onda Kralyeuztva uſza ſzrecha, uſzi blagoſzlovi Boſi, milosche, pomochi, y mir kogaie Franczuſzki Orſzag vuſival doklamie Telo Sz. Muchenika Vi-

da pri ſzebe imel, ali z- ovem Sz. Telom uſzaſzu preneſſena bila vu Saxoniu, ar taki potlam poſztaſſe velike zmutnie megy Goſzpodum, y Pukom, zaversen Kraly Carolus, poſztaviſſeſze ono iſzto leto ſzuproti Franczuzom Dani, y Normandi, koijſzuie razbili, y na petlyarztvo poſztavili, Saxonczi pak imaiuchi Sz. Vida Telo priſzebe, uſzemi miloschami, y blagoſzlovi Boſiemi ieſzu bili napunieni, kod to lepo Baronius izpiſſuie. *Cum tantum Martyrem Saxones omnes ſuſcipientes in Patronum, mirâ à DEO per eum conſecuti ſunt beneficia: Quanta vero abundantia benedictionis in miraculorum editione idem Martyr in Saxoniam venerit, atque permanſerit, liber ipſe de ejus translatione ſignificat.* Potlambi Saxonczi uſzi tulikoga Szveteza y Muchenika za Patronuſſa biliſzi uzeli, chudna po niem dobra od G. Boga ieſzu prieli: kak pako obilen Blagoſzlov imelie ov Sz. Muchenik od Boga tulika neizbroiena chuda chiniti vu Saxonie? Knige od prenaſſania niegovoga popiſzane, obilno ſzvedoche, koieh Knig valuiem da ia nitiſzem estel, niti nigdar videl, y tako od oſzebuineh chúd niegoveh nikai negovorim. Nego vaſz N. N. nagovariam z- rechmi onoga Legatuſſa Kralya Franczuzkoga Caroluſſa koiecie on govoril Henriku Kralyu Saxonzkomu. *Colite itaque tantum Patronum, quo adveniente Saxonia ex ſerva facta eſt libera, ex tributaria, multarum gentium Domina.* Rauno tak y ia vam govorim ò N. N Chaſztete y poſtuite tulikoga Patronuſſa, z- prihodnium koiega Saxonia ie poſztala iz ſzlusbenicze, ſzlobodna, iz robine, Goſzpà unogeh narodov. Nimate iſztinaie to Tela Sz. Vida pri vaſz, ali imate Czirkvu na niegovu chazt podignienu, y vu nye kip niegov, ah pred ovem Sz. kipom viſze niemu poklonete, niega kakti oſzebuinoga Patronuſſa chaſztete, niemuſze preporuchete davam podeli ieden trak one niegove ſzvetloſzti, iednu izkriczu milosche Boſie, da z- pomoch

Baron. Tom. 9. in Anno Chriſti 836. fol. 604. col. 1.

Apud Baronium tom 10. Anno Chriſti 920. fol. 468. col. 1.

mochium niegovum vi budete mogli zpoznati vas gresni ſztalis, zponavaiuch, miloschu imeli pobolſatiſze, pobolſavaiuch ſitek vas, terſzeteſze naſzleduvatiga vugoruche lyubavi proti G. Bogu uſze ſzuprotiuchine dobrovolyno podnaſſaiuch y vu lyubavi proti blisniemu ter naimre Nepriatelom vaſſem, nym zlo z dobrem pouracha-iuch, tako chinech, y Sz. Vida naſzleduiuch, budeteſze ſnym ukup ſzvetili vu dike Nebeſzke *Quaſi Stellæ in perpetuas æternitates* Kakti preſzvetle zvezde na uſze veke vekovechne. Amen. *Daniel 12. v. 3.*

RAZGOVOR XIV.

NA DEN Sz. ANNE MATTERE B. D. MARIE.

Ora pro nobis quoniam Tu Mulier Sancta es
Judith c. 8. v. 29.

Moli za nasz ar Ti Senna szveta ieszi.

Dasze vechkrat zpoznava Szvetozt, y zverssenozt lyudi ovoga szveta iz nyhovch Imèn, vu tom ni dvoiti, ar govori ne szamo diachki proverbium. *Conveniunt rebus, Nomina sapè suis,* Szlasusze z-chini, Imèna vechkrat szuoiemi; nego pache y Sz. Thomas Doctor Angelzki potvergiuie. *Nomina singulariùm personarum semper imponuntur ab aliqua proprietate, vel operatione.* Imèna oszebuineh person uszigdarsze posztaulyaiu od koie lasztovitozti, ali china oszebuinoga: Tak nahagiam vu Sz. piszmu od Sz. Petra Apost. koiega ime Petrus izhagia *â Petra.* Od Pechine, arie niemu szam Chriſtus rekel. *Tu es Petrus, & super hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam.* Tiszi Peter y zverhu ove pechine zidal budem Czirkvu moiu, ar Peter ie bil sztalen vu vere kakti pechina. Szpodobnem nachinom Sz. Stefan ima Ime od korune, ar *Stephanus* ie gerchka rech, koia diachkem iezikom hoche recsi *Corona* Horvatczkem pako Koruna, y to zato, kaiti Sz. Stefan ie naipervi Korunu Muchenicstua pri G. Bogu zadobil, *Stephanus enim græcè, Lati-*

S. Thom. Aquin. p. 3. q. 35.

Matth. c. 16. v. 18.

Latine Corona appelatur: Sz. Lukach pako od Chriſtuſſa Szina Boſiega ſzvedochi, damuie na obrezavaniu dàno bilo Ime preſzlauno JESUS. *Ut circumcideretur puer, vocatum eſt nomen ejus JESUS*, Kade Sz. Auguſtin ovak izpitava, y ſzam ſzebe odgovaria, *Quid ergo eſt JESUS niſi Salvator, veniens quærere, & ſalvum facere quod perierat.* Kai hoche drugo recsi JESUS, nego Zvelichitel, doiduchi izkat, y zvelichit, kaije pogublyeno bilo. Rauno tak od denesnie naſſe preodichene Patronuſſicze Sz. Anne govoriſze da naimre. *Anna.* hoche recsi. *Gratia.* Toieto Miloscha, od koie Sz. Hieronim ovak lepo govori, *Anna merito dicitur gratia, quia plena erat Gratiâ.* Anna doztoinoſze govori Miloscha, arie puna bila Milosche. Oh pravo, pravoſze od Sz. Anne govori daie ona bila milosche puna, ar ona od Otcza Boga Nebezkoga moralaie biti vech preſtimana y lyublyena neg uſzega ſzveta ſenne, buduch ona ſzama zmegy uſzega ſzveta ſen uredna izvolyena biti, y poſztati Materium Matere Zvelichitela y Odkupitela ſzveta Chriſtuſſa Szina Boſiega, MARIE Dev. koia takai ie bila *Gratia plena* Milosche Boſie puna. Oh preſzrechna Anna! Naiſze hvali Anna mati Samuela Proroka da ona vu ſzuoie neplodnozti molechiſze G. Bogu za odvetek, poſzluhniena ie bila, miloschu zadobila, y tak Sz. Szina porodila. Naiſze dichi Anna ſenna Raguelova daie takovu kcher Imenom Saru dobila, koiu nigdor ni mogel za ſennu poseleti, genien od ſzame liſztor teloune naſzladnozti, y tako druge Anne Sz. piſzma dichiti, izviſſavati, y hualitiſze mogu z-kaikakvemi miloschami od Boga nadelyene; Ali naſſa denesna Sz. Patronuſſicza Anna uſzemi zkupa Bosanzkemi miloschami ona ie bila napuniena, ar *Anna gratia plena.* Anna milosche Boſie puna koiu Vucheni Trithemius z- ovemi rechmi hvali. *Omnia quæ Filius per dilectam Genitricem ſuam mortalibus beneficia ſolet concedere, meritis Aviæ non poteſi denegare.* Uſze milosche, koie Szin Boſi po predrage Maike ſzuoie MARIE lyudem dopuscha y daie, toga iz urednozti Babicze ſzuoie Anne

Luca c. 2.

S. Auguſtin in Med. cit. à Lohn.

S. ierHom. cita. à Pelbao erm. de S. Anna

1. Reg. c. 1.

Tobiæ c. 7.

Trithem. Tract. de Laud. S. Anna c. 10.

nez-

nezkratchuie, toieto daiu zpoznava urednu uſze napunom zadobiti, kaigod ona od niega kak Unuka ſzuoga bi proſzila. Buduch adda Sz. Anna megy Szveticzami Bosiemi naiſzveteſſa, y pred Bogom naizmosneſſa, kod ona koiaie Milosche Boſie puna, uredno y doſztoino more uſzaka K. D. nyu vu uſzeh ſzuoieh potrebochah, ofzebuinem pako nachinom vu ſzmertneh ztizkah napomoch zazvati, kri-
Judith c. 8. chechi k-nye *Ora pro nobis, quoniam tu mulier Sancta es.* Moli za naſz ò Sz. Anna, arſzi ti iedna ſzveta ſenna, ſzvetozt kotere obilneie pokazati hochu.

Da naſſa denesna Sz. y Odichena Patronuſſicza Anna ie iedna naiſzveteſſa ſenna, zpoznatiſze more iz nienoga izebrania na iednu tak veliku chazt, ar kogagod G. Bog izbira y izviſſuie na kakovu duhounu chazt, niega tulikai nadelyuie y z-miloschum daie ureden takove chazti, polek
Num. c. 16. 9. 7. oneh Sz. piſzma rechih. *Quemcumque elegerit, ipſe erit Sanctus.* Koga god izbere G. Bog on bude ſzvet, y Sz. Otecz
S. Auguſtin in Glaſaſup. Epheſ. 1. c. 1. Auguſtin govori *DEUS quos elegit, fecit bonos, ſicut ait Apoſtolus Elegit nos ut eſſemus Sancti, & immaculati in conſpectu ejus.* G. Bog koieie zebral, vuchinilieie dobre, kod Sz. Apoſtol govori Zebralnaſzie dabi bili ſzveti, y chiſzti pred liczem niegovom. Iz cheſza zpoznavaſze, da ako G. Bog one koie izbira na kakovu chazt, chinì dobre y ſzvete, tak rechiſze mora da ako chazt ie vexa y preſtimaneſſa? oni takai koijſzu na nyu izebrani ieſzu bolſi, y ſzveteſſi lyudi: Ako pak chazt ie naivexa? tak moraſze veruvati y valuvati, da lyudi na nyu zebrani ieſzu naibolſi, y neiſzveteſſi. Zebrauſi pak G. Bog Sz Annu za Mater Matere Szinka ſzuoga koia chazt ie naivexa, adda y Annu ie vuchinil naibolsu, y naiſzveteſſu megy ſennami, y kakti takovu ie ſzuoiemi Bosanzkemi miloschami napunil.

Znanoie iz Sz. Piſzma kuliku chiſztochu ie potrebuval G. Bog od oneh Mesnikov koijſzu poſzude Goſzponove,
Iſaiæ c. 52. 9. 11. govorecsi nym, *Mundamini qui fertis vasa Domini.* Chiſzti budete koij noſzite poſzude Boſie: Kulikum adda chiſztochum

chum y ſzvetoztium ni okinchil y odichil G. Bog Sz. Mater Annu, kod onu koiaie morala vu ſzuoie Vutrobe noſziti onu Preſz. Poſzudu MARIU Deviczu: Ar ako G. Bog od Czirkve Salamonove ie govoril, *Elegi & Sanctificavi mihi locum iſtum, ut ſit Nomen meum ibi in ſempiternum.* Zebral-ſzemſzi y poſzvetil meſzto ovo, da bude vu nyem Ime moie na veke, y to zbok toga zroka, kaitije morala nuter doneſſena biti ona Skrinia Mira, vu koieſzeie zadersavala Manna Kruh Angelzki, y Moiseſſeve Table na koiehſzu zapovedi Boſie napiſzane bile, zatoſzie Salamon zebral, y poſzvetil ono meſzto; Gdo pak toga nezna, y vechkrat ni chul daſze po one Skrinie Mira nikai bolye razumeti nemore kak MARIA prechiſzta Dev. vu koieſzeie zadersavala 9. czeleh meſzecz ona prava Manna Kruh Angelzki Chriſtus JESUS iz Neba na zemlyu doiduchi, za prebivalische pak ove Skrinie Mira MARIE Dev. zebralie Nebeſzki Salamon Uſzam: G. Bog Vutrobu Sz. Anne, akoiuie pak zebral, gdo bude mogel vutom dvoiti dabiu nebil y poſzvetil? 2. Paral. 6. 7. 8. 16.

Ali zakai rauno Sz. Anna ie tuliku Miloschu pri G. Bogu dobila, daie uredna bila poſztati Materium, Matere Szina Boſiega: y kod takova, od Boga poſzvetchena? Zakai ni te milosche dobila iedna premudra Abigail, iedna prelepa Rakel, ali iedna plemenita Eſter, ali iedna ſzpametna Sara, ali iedna pobosna Rebeka, nego iedna iedina Anna. Nato odgovaria Metafraſtes. *Ea ipſa eſt, qualem quærebat ratio.* Da naimre ona ſzama toieto Anna ie bila naidena takova, kakovuie razum y pamet Bosanzki izkal y potrebuval, za chazt tuliku y takovu: Ali zakai Anna ie bila naidena za takovu chazt naiuredneſſa? Koi ni zadovolyen z- odgovorom mudroga Metafraſte, nai opita Sz. Brigitu Dev. y onamu povè ono, kai od ztrani Boſie ieden Angel nye ie obznanil, kodſze cſte vu 10. dèlu Knig Ochituvany, da naimre G. Bog ſzvoium Bosanzkum mudroztium ie previdel megy uſzemi Zakonzkemi lyudmi, koiſzu bili od pochetka, y budu do koncza ſzveta, da ni bilo vu ſzve- *Metaphr.*

tozti, lyubavi, y chiztoche ſzpodobnoga Zakonztva, ko-
Lib. Reve. c. 10. die bilo Sz. Joakima y Anne. *Nullum ſimile Joachimi & Annæ conjugio in omni Divina charitate, & honeſtate prævidit.* Odkud pravoie rekel Metafraſtes. *Ea ipſa eſt, qualem quærebat ratio.* Anna megy uſzega ſzveta ſennami ie bila ona naiuredneſſa poſztati Materium, Matere Boſie, y Babiczum Szina Boſiega, k- chazti kotere on ztari Piſzecz Pelbartus
Pelbart. ſer. de S. Anna. iz Temesvara ovak govori. *In quantum ex ea prodiit Regina Cœleſtis, & eſt Avia Cœleſtis Regis: ipſa eſt Domina omnium Angelorum, & hominum, Avia enim Regis, Domina eſt ſervorum ejus.* Nakulikoie iz nye izisla Kralycza Nebezka, y na kulikoie Babicza Kralya Nebezkoga; Onaie Goſzpà uſzeh Angelov y lyùdih, ar Babicza Kràlya, Goſzpa ie ſzlug niegoveh: Szlugi pak koij Kralyu Nebezkomu na ſzlusbu dvore, ieſzu y Angeli y lyùdi, adda Sz. Anna ie zverhu uſzeh Angelov, y lyudih naiſzveteſſeh izviſſena poztauſi Babiczum Kralya Nebezkoga, y kod takova, gdo bude mogel dvoiti da ona nebi bila milosche Boſiie puna.

Ar akoſze cſte od Sz. Ivana Kerztitela, da iz iednoga ſzamoga pozdraulyenia MARIE Dev. z- tulikum miloschum ie bil napunien, daiuie y po Matere ſzvoie Elizabete (vu koiè vutrobe ie lesal, onda kadie pozdraulyen bil) razle-
S. Ambroſ. l. 2. Comen. in Luc. c. 1. poſt medit. ial, od koiega Sz. Ambros ovak govori, *Ut audivit Salutationem MARIÆ Elizabeth, exultavit infans in utero ejus, & repleta eſt Spiritu S. Elizabeth.* Kakie zachula pozdraulyenie MARIE Elizabetha, razveſzeliloſzeie Dete vu vutrobe nye y napunienaie Duhom Sz. Elizabeth. *Cum Filius repletus eſſet Spiritu S. replevit & Matrem.* Kadabi Szin napunien bil Duhom Sz. napunilie y Mater. Adda unogo bolye moreſze to recsi od MARIE Dev. da naimre ona buduchi puna y zverhupuna milosche Boſie iosche vu vutrobe Matere ſzuoie Anne, da ona tulikai Mater ſzuoiu z- miloschum ie napunila.

Unogi Sz. Otczi hote da Sz. Anna natulikoie bila miloschum Boſium napuniena, daie y od iztochnoga greha bila

bila prozta y oſzlobogiena, koij ſtimaiu daſzeie G. Bog z-Sz. Annum zponeſzel ne drugach, nego negda Herczeg Henricus z-Materium Sz. Brigite Dev. imenom Sigridum, od koie Sigride piſſe Surius daſzeie ona ienkrat z-unogemi drugemi na morie paztavila bila, ter naimre kadeie z-Brigitum noſzecha bila, koie ureme zburkaloſzeie morie, razbilo Barku, y unoge lyudi poserlo, vu koie pogibeli nahagialaſzeie y Sigrida, videchi Herczeg Henricus Sigridu od ſzlapov zgrablyenu, y vu glubinu morzku prepadati, zgrabiliuie, y iz oneh ſzlapov pogibelneh van izulekel, od pogibeli y ſzmerti oſzlobodil. Onu iſztu noch pokazalaſzeie Sigride iedna persona vu ſznu nye zeuſzema neznana, koiaie nye obznanila zrok oſzlobogienia one pogibeli ſzmertne ovemi rechmi. *Salva evaſiſti propter bonum illud quod habes in utero.* Iz pogibeli ieſzi oſzlobogiena zbok onoga dobra, koie imas vu Vutrobe, y ovo dobro ie bila Brigita. Szpodobnem nachinom veruvatiſze more daïe G. Bog baratal Sz. Annum doiduchi vu Vutrobu Matere ſzvoie vu koie vozilaſzeie kakti vu iedne barke po Moriu ovoga ſzveta, kod y veſz oſztali Narod Chlovechanzki, kada podigſiſze ſzlapi iztochnoga greha proti nym, uſze druge pred Annum, y za Annum vozeche ieſzu zgrabili y utopili, vu koie pogibeli y Anna buduchi, poginuti bi bila morala dabi Nebezki Herczeg Bog Uſzam: nyè napomoch nebil doſſel, y nyu od oneh ztrasneh y pogibelneh ſzlapov nebil oſzlobodil, ali zakai, y zbok kakovoga zroka to? *Oh! propter bonum illud quod habebit in Utero.* Oh! zaradi onoga prevelikoga Dobra, koieie ona morala zadobiti vu Vutrobe ſzvoie Sz., koie Dobro uſzeh Dobroth naivexe ie bila B. D. MARIA. Oh! adda preſzrechna y preſzveta danasnia naſſa Patronuſſicza Anna.

Szrechni tulikai recsi, y dersatiſze mogu uſzi oni, koij nyu za Patronuſſiczu ſzvoiu imaiu, chaztè, y poſtuiu, ar veli zgora imenuvani Vucheni Trithemius kakti pobosni

Trithem. de laud. S. Anne c. 14. szluga Sz. Anne. *Nemo intelligit, nemo credit, nemo capit, quanta DEUS Amatoribus S. Anne conferre soleat beneficia.* Nigdor nerazme, nigdor neveruie, nigdor z- pametium preszechi nemore, kulike G. Bog Lyubitelom Sz. Anne Dare

Idem c. 2. y Milosche nadelyuie. *Quicumque illam in Patronam elegerit, quicumque in servitio ejus devotus perseveraverit, hic, & in æternum salvus erit.* Govori nadalye recheni Trithemius Gdogod nyu za Patronusſiczu szebe izbere, gdogod vu nyè szlusbe pobosen obsztoì, oude szrechen, y naveke zvelichen bude.

Paul. Polius Mirac. 20. Tonam more potverditi on Purgar iz Colonie, od koiega pisse Paulus Polius, Daie bil ieden Purgar tuliko tentan od peklenoga Duha, daie bil gotov zdvoiti vu Bogu, y Uragusze podati, kai upamet uzemsi Szpovednik niegov, nagovorilgaie dasze Sz. Anne preporuchì y uteche, kakti iedne oszebuine razveszelitelicze uszeh tusneh y saloztneh koi tolnach y navuk ni pod vuho vergel Purgar, negoszeie taki k- Sz. Anne utekel pred ieden nye kip pokleknul, nyeszeie pochel pobosno preporuchati, y nyu zasgano za pomoch proszziti, y takiszeie koczka preobernula, arie taki zpoznal pomoch, y Obrambu Sz. Anne nad szobum, arie taki neszztalo urasieh tentaczijh. Ako adda y vi ò N. N. vu oneh vasseh teskochah y nevolyah tak dobro duhouneh, kak telouneh, y vu oneh ztizkah szmertneh, kadasze naibolye pekleni duhi proti vàm budu borili, za napelyativasz na zdvoinozt vu milosche Bosie, selite pomoch y obrambu Sz. Anne zpoznati, nyuszi za Patronusſiczu uzemete, nyu uszaki dan z- kakovum takovum pobosnoztium chasztete, y vu potrebochah vasseh nyu napomoch zazavaite krichech. *Ora pro nobis S. Anna quoniam Tu Mulier Sancta es.* Moli za nasz ò Sz. Anna arszi Ti Senna szveta, y moguchna pred G. Bogom usza koia proszis, napunom izproszziti, zakaizato budinam zagovornicza ò Sz. Anna! pred prezmosnem Unukom tvoiem JESUSSU, y pred predragum Kcherium tvoium MARIUM.

Cre-

Cretenses Iyucztvo pogáñzko poztaviloie bilo uſze ſzvoie uſſanie vu Boſiczu Minervu, natuliko daie na nyè chazt podignulo bilo nyè kip na iednom ztupu z- ovem pod piſzkom, *Minerva Cretenſium Salus.* Minerva Cretenseu_s Zvelichenie. Ali mi moremo, y uſzigdar budemo z- vexum iſztinum mogli od Sz. Anne recsi *Anna Zagrabienſium Salus*, Anna Zagrebczev Zvelichenie. Imaiuchi ne ſzamo nye Sz. kip po uſzeh zkoro Czirkvah na Oltareh podignien nego akoga bude uſzaki vu ſzuoie hise terſzilſze imati, a unogo pak bolye akoga uſzaki zmegy naſz bude na ſzerczu y na pamèti izmalanoga imel, tak daſze nigdar iz Sz. Anne nezpozabi, dabiu uſzaki dan z- kakovum takovum akoprem y malum pobosnoztium nechaſztil, kai akoli vuchinimo, tak budemo z- iſztiuum mogli recsi *Anna Zagrabienſium Salus.* Anna bude Zagrebczev teloune, y duſſeune potreboche pred Kcherium, y Unukom ſzuoiem marlivo optaulyala.

Ako Veturia Mati Coriolanova od Rimlyanov buduchi oproſſena, dabiſze ona pri ſzinu ſzuoiem za nye uzela bila onda kadaſzeie Coriolanus bil na nyh raſzerdil, y nyh na zkonchanie izkal, poslaie Veturia pred ſzinka ſzuoga, y pochelaſzeie moliti za Rimlyane, na koie proſniu vutiſſilſzeie Coriolanus, y oproztilie uſze krivicze Rimlyanom koiu miloschu po Veturie dobiuſi Rymlyani, ochitnoſzu hualili Veturiu z- ovemi rechmi. *Veturia Salus patriæ.* Veturia ie ſzrecha y zvelichenie domovine naſſe. Rauno tak y mi budemoſze mogli pohualiti Sz. Annum, koiu ako mi za Patronuſſiczu y zagovorniczu pred Unukom ſzuoiem Nebezkem Coriolanuſſu budemo dersali, y imali, ar mi nevolyni gresniki niega vech y vechkrat tak ztrasno bantuiemo, ſzerdimo, y na zkonchanie naſſe priſzilyuiemo, Oh! Anne Preſzvete akoſze mi preporuchimo pobosno, prez uſzake dvoinzti onaſze bude niemu za naſz molila, y molechiſze ona za naſz ni potreba dvoiti dabiga ona neutiſſila, y nam miloztiunoga nevuchinila, ar *Nemo intelligit, nemo*

crèdit, *quanta DEUS amatoribus S. Annæ conferre ſoleat beneficia.* Nigdor nerazme, nigdor neveruie kakie G. Bog daresliv, y miloztiven z-onemi, koij Sz. Annu lyube, chaſztè, y za Patronuſſiczu ſzuoiu dersè, y tako mi takai recſi budemo z- iſztinum mogli da Sz. Anna ie *Anna Salus Patriæ* Anna Zvelichenie Domovine naſſe Horvatczke.

Ono ſzlepo poganinzko lyucztuo imeloie navadu vu uſzeh ſzuoieh potrebochah utekatiſze za pomoch k- cherne zemlye, koiuſzu oni kakti Babu ſzvoiu na unogo preſtimavali, y chaſztili kakti Unuki ſzvoiu Babu, y nye ov lep Titulus ieſzu davali. *Commune hominum aſylum.* Obchinzko lyudih zâvetie, toieto daſzeie uſzaki chlovek mogel knye utechi, y za pomoch nyu proſziti, akoie prem dobivali niſzu. Ali mi Kerscheniki akoſze vu potrebochah y teskochah naſſeh telouneh y duhouneh budemo pobosno k- miloztiune Babicze Szina Boſiega y Zvelichitela naſſega utekali, nyu za pomoch, y obrambu proſzili, oh prez uſzake dvoinoſzti mi nyu dobimo, ar Anna Preſzveta ie ono pravo iztinzko zàvetie y vutechenie uſzega Kerschanztua tak da y mi nye pripiſzati moremo. *Commune Chriſtianorum Aſylum Anna.* Y kak nebi, ako od nye ſzvedochi ſzluga nye po-

Trithem. Tract. de Laud. S. Anna c. 10.

bosni Trithemius *Hujus meritis DEI Filius omnia ad nutum ejus concedit.* Zarad urednozti Sz. Anne Szin Boſi uſza po nye volye dopuscha, daie naimre ona uredna bila poſztati Materium Matere niegove, uſza nye dopuscha kaigoder ona od niega proſzi, ar Chriſtus Szin Boſi (kod Rupertus y unogi drugi Sz. Otczi vuchè) mense veſzelye ne chùti, daie Anna bila Babicza niegova, neg daie MARIA bila Mati niegova, y tako kakti MARIE Maike ſzvoie nikai zkratiti nemore, niti nikakve milosche, za koiugodga ona proſzi: Tak y Sz. Anne Babicze ſzuoie uſza dopuscha, kaigod ona niega proſzi. *Omnia ad nutum ejus concedit.* Uſza po nye volye chinì, y dopuscha. *Omnia.* Uſza, toieto vu betegu zdravie, vu ſziromaſtvu obilyè, vu ſalozti veſzelye, vu pregoneh obrambu, *Omnia.* Uſza, ne ſzamo telouna,

louna, nego y duhouna, tak da akoſze gdo nahagia na-
kakov greh od pekleneh duhov naganian y tentan, ali zbok
vuchinieneh jur grehov na zdvoinozt primarian, Ah! Sz.
Annu nai na pomoch zazove y od uſzeh urafieh tentaczijh
y zkuſſavany oſzlobogien bude, ar za koga ona proſzi ni
moguche dabi neizproſzila zpoznavaiuch Szin Boſi ured-
nozt, y zaſzlusenie Sz. Anne daie naimre ona niemu tak
urednu y Sz. Mater MARIU rodila, y odhranila.

Vu ſitku Sz. Anne nahagiam y cſtem iednu lepu Hiſ- *In Vita S.*
toriu od iednoga vumiraiuchega pobosnoga drugach ſzlu- *Annæ.*
ge Sz. Anne, koiemu na zkradnie iur vure ſitka ſzuoiega
buduchemu pohodilagaie Mati Boſia MARIA y pokazauſ-
ſimuſze vu velike ſzvetlozti pozdravilagaie ovemi rechmi,
Salve mi frater chariſſime. Zdravo moy dragi Brate: kai
chuiuch y videchi betesnik, preztraſſiliſzeie zverhu ovoga
pozdraulyenia, zpoznavaiuchiſze neurednoga imenuva-
nem biti brattom Kralicze Nebezke, koiemu MARIA Dev.
ie odgovorila ovak, *Si Mater mea Anna, Mater tua predi-*
lecta ſemper fuit in corde tuo, ergo frater meus es, & omnes ſi-
militer eam colentes fratres mei ſororesque ſunt, veni coronaberis.
Ako Maika moia Anna, Mati tvoia predraga uſzig-
dar ie bila na ſzerczu tvoiem, addaſzi brat moy, y uſzi ta-
kaiſſe oni koij nyu chaſztè, y poſtuiu brattia, y ſzeſztre-
moij ieſzu. Hodi hodi adda ò bratecz moy zmenum vu
diku Nebezku, kade budes korunum Dike Nebezke naplat-
chen za ſzlusbu, chazt, y poſtenie izkazanu proti Maike
moie Anne. Oh Blasena duſſicza!

Zkleniuiem adda y dokancham govorienie moie z-
rechmi vechkrat imenuvanoga pobosnoga Sz. Anne ſzluge
Trithemiuſſa. *Diligamus ergo & veneremur Annam fratres*
Chariſſimi, quæ nos poteſt introducere in conſpectum DEI. Lyu-
bemo adday chaztemo Sz. Annu brattia moia draga, koia
naſz more zapelyati pred licze Boſie. Razumeliſzte N.N.
da *Anna* hoche recsi *Gratia, quia gratia plena.* Toieto An-
na miloscha, ar milosche puna, *Diligamus ergo & veneremur*
Annam

Annam. Lyubemo y poſtuimo Sz. Annu dà ona naſz-
delnike vuchinì, vu teskochah y nevolyah naſſeh one mi-
losche zkoiumie od Boga napuniena. Razumelizte N. N.
da kaktigoder ona Boſicza Minerva vu koiuſzu Cretenses
uſze ſzuoie uffanie poztaulyali zvalaſzeie *Cretenſium ſalus*, y
kakti Veturia Rimlyanom ie bila *Salus Patriæ.* Tak tulikai
moraſze recsi da Sz. Anna. Ie oſzebuina pomoch obramba y
uffanie Zagrabechkoga Varaſſa, y uſzega Horvatczkoga Orſza-
ga. *Ergo diligamus & veneremur Annam.* Lyubemo adda chaz-
temo y poſtuimo mi uſzi Sz. Annu. Razumeliſzte da G.
Bog po prosnie Sz. Anne nam uſza daie, niti nikai on-
nye nezkratchuie zakaigod ona niega proſzi, ah nili adda
uredno y doztoino iednu tuliku Boſiu priateliczu, y Szina
Boſiega Babiczu lyubiti y preſtimavati? Razumeliſzte da-
uſzi oni, koij Sz. Annu chaztè, lyube, y poſtuiu uſzi ie-
ſzu Bratti y Szeſztre MARIE Dev. Oh ter gdo bude on koi
nebi hotel lyubiti y poſtuvati Sz. Annu, za mochi poſztati
Brat y Szeſztra MARIE Dev.? Razumeliſzte kak MARIA
Dev. vu Nebo zove onoga, koi nye Mater Annu lyubi y po-
ſtuie *Veni Coronaberis.* Hodi zmenum vu Nebo za prieti-
Korunu Dike y Blasenztua vekovechnoga.

Oh adda preſzveta prezmosna, y preodichena Mati
Matere Boſie Anna, Tebeſze mi uſzi nevolyni gresniki po-
nizno klaniamo, klaniaiuch chaſztimo, chaſztech lyublyeno
molimo *Ora pro nobis ò S. Anna quoniam tu mulier Sancta es.*
Moli, y proſzi za naſz naipervo preſzvetu, y pre Blasenu
Kcher tuoiu MARIU, y Szinka nye predragoga da mi bu-
demo mogli ovde tak ſiveti, da po ſzmerti naſſe bude-
mo uredni Korunu Dike Nebezke doſzechi, y
tano z- tobum ukup preodicheno
Troiztvo vekoma chaztiti,
hvaliti, y dichiti,
Amen.

RAZ-

RAZGOVOR XV.

NA DEN Sz. BARBARE DEVICZE y MUCHENICZE.

Fortem virili pectore laudemus omnes Fœminam; quæ Sanctitatis gloriâ, ubique fulget inclytâ.
S. M. Eccl.

Jáku viteskeh perſzih hvalemo uſzi Sennu; Koia z. Szvetozti dikum, pouſzudſze ſzveti velikum.

DAbi moguche bilo mene denesni den moie ſelènie z-dellom pokazati, takbi hotel ia ſeleti, dabiſze denez vu ove Sz. Czirkve kakti na iednom Rimzkom Anfiteatrumu uſzi naiſzercheneſſi, y naiſzrechneſſi Junaki pokazali, megy koiemi dabiſze rauno naiti moral naiaxi Herkules, naiſzercheneſſi Aiaces, naiſzrechneſſi Alexander, Pompeius, Octavianus, y Julius Ceſzari, z-neizbroienemi drugemi vu ſzerchenozti, ſzrechnozti, y zmoznozti nym ſzpodobnemi Junaki: Hotelbi vendar prez uſzakoga ztraha recſi daſze y megy Senzkem ſzpollom nahagiaiu kruto iake y ſzerchene ſenne; arnam to unoge hiſtorie ſzvedo-

che, kod naimre Herodotus pisse, da senne Orszaga Libie ieszu tak szerchene bile, daszu one vechkrat sztolno meszto Varas naimre Arguia pod Comandum szuoie Kralicze Telesille od Spartanzkoga lyucztva szile, y pregonov oszlobodile, voiuiuchisze z-orusiem na konieh szedechi: Simon Maiolus pisse, da vu iedne Provinczie novoga szveta nehagiaiusze senne, koieszu vu voiuvaniu tak zverssene daszu uszem drugem narodom na ieden velik ztrah bile. Eneas Sylvius szvedochi da senne pervo vreme Chesko Kralyeztuo szrechno ieszu raunale, y szuproti Nepriatelom szuoiega Kralyeztua szrechno voiuvale. Zakai adda izpitava mudri Salamon. *Mulierem fortem quis inveniet?* Sennu iaku gdo naide? Nili bila Kralicza Sabba napuniena ziakoztium, y mudroztium? Niszuli bile iake mudre, y razumne iedna Rimzka Cornelia, Arthemisia, y Tomiris, koiaie preiakoga Kralya Cyrussa ne szamo preobladala, nego y umorila? Nili Ester Amana, nili Holoferness Judith obladala y zkonchala? ztanovito ieszu; Adda preztani ò moy Salamon zmosni, y premudri Kraly izpitavati gde, y gdobi mogel sennu iaku naiti? Ar ako rauno senzki szpol ter naimre vu mladozti vidisze, y ie szlab y gingav vu kotrigeh; vu kreposchah vendar y dobrotah izkasuiusze unoge y preunoge iakse y szercheness od neizbroieneh Vitezov y Junakov: Zmegy Jezero Jezer iednu szamu budimi dopuscheno denesni den tuliko Salamonu Kralyu, kuliko vam N. N. napervo donesszti, y ova ie denesna Sz. y Preod. Devicza y Muchenicza Barbara, od koie, y k-chaszti kotere szama Sz. Mati Czirkva popeva, y nasz uszeh pozava na nye hualu. *Fortem virili pectore Laudemus omnes faminam* Jaku viteskeh perszih hualemo mi uszi sennu, *Quæ Sanctitatis gloriâ ubique fulget inclyta.* Koia z-Szvetozti dikum, pouszudsze huali velikum; kak adda Sz. Barbara Dev. iakum y szerchenum na muke y szmerti szuoie ieszе pokazala? y kakszе szvetoztium szuoium po uszem szvetu naimre kerschanzkom szveti, tulika chuda y mirakule chinechi, oszebuinem

nem nachinom na ſzmertne vure zeuſzemi onemi koij nyu za Patronuſſiczu ſzuoiu imaiu, y kod takovu doklamſzu zdravi chaſztè, y poſtuiu, pokazati hochu.

Moraiuchi adda ia deneſz N. N. Sz. Barbaru Dev. y Much.: kakti iednu preiaku Szoldatiniu pokazati, y pred ochi poztaviti, Nekanim oude govoriti od nye goſzpoczkoga pokolenia, Niti od kincsev y bogacztvih koieie nye Otecz Dioscorus za nyu kakti za Kcher iedinu y dragu ſzpravil y chuval, za oſztavitiu po ſzmerti ſzuoie bogatu. Niti kanim ovde govoriti od teloune lepote y gyegernoſzti Barbare mlade Divoichicze, koia zbok ſzuoie nezgovorne lepote bilaie vech ſzpodobna iednomu Angelu Boſiemu, neg iedne ſenzke perſone na zemlye ſivuche, koiaſzeie megy uſzemi, ſzuoiega vremena, uſzega ſzveta Sennami, y Deviczami, bolye vu uſzeh dobrotah y kreposchah ſzvetila; Negſze ſzveti Szuncze megy zvezdami, neg Gemant megy dragem kameniem, neg Zlato megy rudami, neg Lilia megy czvetiem: Natuliko da morem od nye recſi daie bila zarad lepote y dobrote ſzuoie kakti iedna Boſicza megy drugemi Sennami. Niti kanim govoriti od nye velike mudrozti y pametnozti vu nye iosche detinzkeh letah, zkoiumie ona Maximianuſſu Ceſzaru, Marczianu niegovomu Prefectuſſu, y Dioscoruſſu Otczu ſzuoiemu odgovariala, kadaſzuiu po ſzebe na krivu poganzku veru obrachali. Nego ſzamo to razmislyavam vu Barbare kakie naimre ona zkupa ſzpravila, y uiedinila Plemenschinu z- mudroztium; lepotu telounu z- neozkrunienum chiztochum divoiachkum; bogacztua z- oduriavaniem ſitka; ſzlabozt y ztrah ſenzkoga ter naimre divoiachkoga ſzpola, z- iakoztium y ſzerchenoztium, z- koiumie ona na muke y ſzmert isla, vuchem ia naivexu hualu Sz. Barbare, y naioſzebuineſſe chudo zpoznavam.

Ar ia za nikakvo chudo nederſim, da iedna Divoika chizto ſive, koie vu obrazu lepota manka: Daſze iedna perſona za poſtenie, niti za ſiulenie nemara, koia obchem

ſiveti nima, to uſze chudo nikakvo ni. Nego daſze chiſztocha z- lepotum vu iednom divoiachkom telu zkupa ſzprave, y do ſzmerti neozkrunenine obztoiè; Daſze plemenschina z- mudroztium povexava, y da koia mlada, lepa, plemenita, bogata, zmosna, y ſzlaba Divoichicza pred ſzmertium nebesi, nego pache nye naproti z- veſzelyem ide, oh! ovoie iedno chudo ztem vexe, chim redkeſſe vidiſze na ovom ſzvetu.

Barbara bilaie puna blaga y kincsev, y vendar nikaiſze nemara za ſzlaſzti y naſzladnozti ſzveta ovoga; Onaie z- oſzebuinum lepotum telounum odichena, y vendar ima ſzercze tverdeſſe od Adamaſſa, y merzleſſe od mramora kamena, koteroſze nit z- grosniami, nit z- prosniami nemore na ozkrunienie genuti. Barbara ie iedna ſzlaba Divoichicza, y vendar uſze ztrasne muke, y iſzta pred ochima ſztoiecha ſzmert nyu nemogu preztraſſiti, y od prave ſzvoie Sz. Vere odztupiti vuchiniti, zakaizato pravo y doztoino morem y ia uſzeh vaſz N. N. denesni den nagovariati z- rechmi Sz. Mat. Czirkve. *Fortem virili pectore laudemus omnes faminam.* Jaku viteskeh perſzih hvalemo mi uſzi Sennu, y chaſztemo Sz. y Preod. Barbaru Deviczu, ar kaigoderie ona chinila, vu uſzeh ſzvoieh chineh, ne Senzko ſzlabo y ztraslyvo, nego Musko iako, y ſzercheno ſzercze ie pokazala: Oſzebuinem pako nachinom pokazalaie Barbara ſzvoie vitesko ſzercze, y iakozt vu obladaniu ſzvoieh dveh glauneh Nepriatelov Szveta naimre y Tela.

Vu obladaniu Szveta, morem Barbaru priſzpodobiti mladomu Herczegu Carolu Kralya Franczuzkoga Szinu, koiega nagneńie za zpoznati Otecz niegov, kakovo, y nakai ima? poztavilmuie na iztol na iednu ztran Korunu y Bat Kralyeuzki; na drugu pako ztran Schit, y Mech Szoldatzki, govorecſimu y dopuschaiuchi daſzi nai izbere, kaimuiegod dragse y povolyneſſe, toieto Korunu y Bat Kralyeuzki, ali pak Schit y Mech Szoldatzki; kai chuiuch y vi...chi mladi Herczeg ni dugo premislyaval kaibiſzi odebrati

brati moral, negoie taki poſzegel po Schit y Mech, kai videchi Otecz niegov, zachudilſzeie y opitalie Szina, zakaiſzie on raiſſi odebral Oruſie, neg Korunu Kralyeuzku? Na koie pitanie mladi Herczeg takai ni keſznil Otczu ſzvomu odgovoriti ove rechi kratke ali ſzpametne y mudre. *Per hæc, & illa tenebo.* Po ovom y ono dersal budem, toieto hotelie recſi, z-ovem Oruſiem iaſzi lehko y berzo Korunu takai dobim. Rauno takovo Vitesko ſzercze imelaie vu mladozti ſzvoie Sz. Barbara, koia niſze marala za ſzrebro zlato, y drago kamenie, koieie nye Otecz Dioscorus za nyu bil ſzpravil, y chuval, Ni marala za veſzelya y naſzladnozti koiaie on nye obetal, akomu bude po volye hodila, y kai on nye zapovè, chinila bude; Nitiſzeie marala zachaſzti y Korune koieie nye Maximianus Ceſzar obetal, Negoie Barbara uſza hlepela za Mechem, odebrauſiſzi raiſſi uſze naiztrasneſſe muke preterpeti, y ſzmert podieti, nego Otczu, y Ceſzaru po volye chiniti, miſzlech ona ſzamaſzobum y govorecs na ſzpodobu onoga mladoga Herczega. *Per hæc & illa tenebo.* Po oveh y ona dobim, toieto da ona z-onem mechem z-koiem nye glava odſzechena bude, dobi ſzebe Korunu Dike Nebezke, y ni krivo miſzlila.

Barbara vu mladeh, da nerechem Detinzkeh ſzvoieh letah po nadehnieniu Duha Sz. (akoprem od poganinov Roditelov na ſzvet dàna) pochelaie od pravoga ſivoga Boga Ztvoritela Neba, y zemlyè miſzliti, y ſzama ſzebe niemu na ſzlusbu alduvati, y vu obladuvaniu ſzveta, vitesko ſzercze izkazuvati. Koiu nye Otecz Dioscorus zbok nye oſzebuine lepote, razumnozti, y lepoga dersania nezgovorno ie lyubil, ali ne menie y drugi Herczeski Szini od velike lyubavi za nyum ieſzu omilali proſzechiu unogi za Zaruchniczu, ali ona marlivo koſzaricze ie delila, odgovariaiuchi uſzem dabi ſzam Ceſzar nyu za ſzvoiu Zaruchniczu potrebuval, privolitimu nebi hotela, unogo menie koiemu drugomu chloveku, koie koſſaricze niſzu bile ſzuprotiune nye Otczu Dioscoruſſu, selechiu do ſzmerti doma

pri ſzebe imeti, koie vuchinilie za prebivalische ieden lep Turen zezidati, znutra veſz zmalan, ali malanie ni bilo drugo nego Szuncze, Meſzecz, y Zvezde, na koiem Turnu bilaſzu ſzama dva obluka; Barbarà razgledalaie ono lepo malanie Szuncza, Meſzecza, y Zvezd, ali iosche bolye po zraku Szuncze po dnevu, Meſzecz y Zvezde po nochi, pochelaie premislyavat nyhovu lepotu, y ſzama ſzobum miſzliti, da akoſzu ove ztvari tak lepe, kakov y kuliko lepſi mora on biti od koiegaſzu one ztvorienie; y nut vu ovom ovakovom misleniu pokazalſzeie Barbare Angel Boſi koterije nye iztolnachil Bosanzke Persone, vu koie gdogod neveruie, vu Nebo nigdar nedoide, koia akoſzeie pervo zalyubila bila vu lepotu Szuncza, Meſzecza, y Zvezd, unogo bolye potlam vu lepotu onoga Angela, y vu navuke niegove, zakaizato odiduchi nekam dalko nye Otecz tolnacha pitat ſzvoich Bogov malikov, kaibi moral vuchiniti z-Barbarum Kcherium ſzvoium? koiu ſzamu doma oztaviuſi, vuchinilaie k-ſzebe doyti Sz. Valentina Popa, y od niegaſzeie puſztila okerztiti, okerschena buduchi, vuchinilaie zidare doyti, y na onom nye Turnu treti obluk prebiti y napraviti naproti Szunchenomu izhodu. Doiduchi Otecz nazad zagledalie treti Obluk napraulyen na Turnu, zachudilſzeie, pochelie izpitavati druſinu gdoie on treti obluk napravil, ali napraviti vuchinil? koiemu povedano be daKchi niegovaBarbara iega zapovedala napraviti, dozove y nyu predſze, pocheuſiu izpitavati zrok onoga tretiega obluka, koia batriyo y ſzercheno prez uſzakoga ztraha Otczu ie odgovorila. Otecz moy imas znati da potlamſzi ti iz doma odiſſel, doſſelie k- mene iz Neba Boſi Poſzel, koi menele povedal, y nauchil, da on Bog kojie Szuncze y Meſzecz, Nebo y Zvezde, mene y tebe, y uſze ztvari ztvoril zadersavaſze vu Treh Personah, koieſze zovu Otecz Szin y Duh Sz. iedini Bog, tak k- ſzpomenku ovch treh Boſanzkch Person iaſzem vuchinila treti obluk napraviti, tak da obluki zlamenuiu 3. Persone Bosanzke, Turen pak iedinoga

dinoga Boga pravoga y ſivoga Ztvoritela y Kralya neba y zemlyè, Szinu koiega Chriſtuſſu JESUSSU iaſze ieſzem po Sz. Kerztu zaruchila, niti zvun niega ſzamoga drugoga nigdar niednoga lyubila budem, odkud od ſzada uſzę moie uffanie viſzi, y ſztoi vu ſzamom Zaruchniku moiem Chriſtuſſu JESUSSU, da pache tebe nagovariam Otecz moy da ti mene naſzleduies, ako hoches oude do ſzmerti ſzrechen, a po ſzmerti pak na drugom ſzvetu vekoma blaſen biti.

Ova razumeuſi Otecz, razlyutilſzeie kakti ieden Oroſzlan, y zabiuſſiſze iz one perve lyubavi proti kchere ſzvoie potekelie po mech ſzvoy za odſzechie ſzam ſzvoium rukum glavu, ali Barbaraie odmeknula pete y pobegla iz dvora vu ieden breg, koiu ischuchi nye Otecz, y neznaiuchi kud, y kam ie odisla: Barbara na ieden bresaniek dotekuchi pokleknulaie na iednu pechinu, ochi, ruke, y ſzercze nu Nebo podigſi, uſze ſzvoię uffanie vu Zaruchnika ſzvoiega Nebezkoga ie poztavila, y niemuſze preporuchila, pod koium takiſzeie pechina razpuchila, y za zkritiſze nye meſzto dàla: Otecz techuch okolu kakti ztekli paſz, ischuch Barbaru, izpitavalie paztire akobiu gde bili videli? y pervi paztir miluiuch dabiſze mlade Goſzpodichne kai zloga nepripetilo, zatailiuie, ali malo dalye drugi paztir opitan za Barbaru, pokazalie z- perztom pechinu vu koieie bila, koiu Otecz naiduchi, kakti lakomi vuk milu Ouchiczu zagrabiliuie, van izulekel, pocheliuię zrukami y nogami nemilo tuchi, y za laſzi domov ulechi, koiu pak doma do gologa ſzleksi pocheliuie od glave, do pèt ſibiem y korbachi pretepati y bichuvati, dabiu od ſzvoiega Sz. nakanienia mogel odvernuti, ali zahman ar Barbara tverdeſſa od Adamanta dragoga kamena ni malo od Sz. nakanenia ſzvoga ni odztupila.

Videchi Otecz da pri Barbare nikai opraviti nemore, zaperliuie vu iednu ſzmerdlyvu temniczu, terie odiſſel k- Marczianuſſu Perfectuſſu nyu tuſit daie naimre ona oztavila nyho-

nyhove Boge, y kerschenicżum poztala, koiuie on vuchinil predíze dopelyati, y nyoi naipervo pochelie lepo y miloztiuno govoriti Barbara kai to chuiem od tebe povedati? daſzi ti naimre oztavila tvoiu veru vu koieſziſze ti rodila, y od Roditelov tvoieh tak lepo odkoiena bila, à gdetie pamet y kamſziſze vergla? daſzi ti kerschenicżum poſztala, y nekoiega novoga Boga za Zaruchnika uzela? pazi dobro ò mlada lepa Barbara da tvoia lepota neſzegnie vu iedne ſzmerdlyve temnicze, y nepogine; za koium tuliki Herczeski ſzini hlepè, z- koiemi tibi mogla naſzladnoztih telouneh vuſivati, y od uſzeh lyùdi kakti za iednu Boſiczu dersana biti; k- chemu ako neprivolis? y akoſze znovich k- Bogom naſſem nepovernes? y nym aldove alduvala nebudes? ztraſſnemi mukami zkonchana budes.

Koiemu Barbara ſzercheno kakti zalyublyena Chriſtuſſeva Zaruchnicza ie odgovorila; kai? ſtimas morebiti daſzem ia iedno prez pameti dete? iakoſze vu tom ukaniuies, ar ia tebe, niti ſzvetu nikai neveruiem, nitiſze kai od vaſz uſſam, ar ia morem od ſzveta, kakti y od uraga recſi. *Pomum ponigit, ut ſuripiat Paradiſum.* Jabuku podaie, dabime Neba mentuval, ar ſzvet. Zeuſzemi naſzledniki ſzuoiemi kasuſze daſzu priateli, ieſzu pak glauni nepriateli moij, terbi ia nym veruati morala? oh nikai menie nego to, zkoiem odgovorom dalaſzeie Barbara zpoznati vech muskò neg ſenzko ſzercze imaiucha; Ar ſenne zkerbeſze ne ſzamo obchuvati, nego y povexati onu telounu lepotu, kaikakvemi vodami obraſz y ruke perùchi, ſelech lepe, hualyene, y lyublyene od uſzeh biti. Barbara pak nemaraiuchiſze za telounu lepotu, niti za hualu y lyubav chlovechanzku ponudilaie dobrovolyno telo ſzvoie na muke, y ſitek na ſzmert, premiſlyavaiuch ona dobro one Zaruchnika ſzvoga rechi. *Nolite timere eos, qui occidunt corpus, animam autem non poſſunt occidere.* Neboiteſze oneh, koij umariaiu telo, Duſſu pak nemogu umoriti. *Matth. c. 10. v. 26.*

Videchi Marcianus Prefectus da pri Barbare z- dob-

rem

rem opraviti nikai nemore, zapovedaliuie y on do gologa ſzlechi, naipervo z- remeniem y volouzkemi ſilami pretepati, potlam pak ſibiem do koſzti merczvariti, onak uſzu zmerczvarienu vu skuru y ſzmerdlyvu temniczu poſztaviti, ſtimaiuchi Nevernik tem nachinom pri nye kai opraviti, vu koie muke zdihavalaie Barbara k- Zaruchniku ſzvoiemu, y krichala iz glubine ſzercza ſzvoga. *In te Domine ſperavi, non confundar in æternum.* *Pſal. 70.* Vu tebeſzem ò Goſzpone Zaruchnik moy Nebeſzki uſze moie uffanie poſztavila, zato neboimſze nigdar od tebe odversena biti, y nut ò polnochi pokazalaſzeie iedna velika ſzvetlozt okol nye vu temnicze, y pred nyum Zaruchnik nyè Nebezki, koi Barbaru ie obatrivel, razveſzelil, y izurachil nye razmerczvarieno telo; Kai videchi nekoia Goſzpà poganzka imenom Juliana, natulikoſzeie vusgala vu lyubavi Boſie, daſzeie ſzama hotencze k- Sz. Barbare pridruſila, y za Veru Chriſtuſſevu koiuie Barbara dersala, y za koiuie tuliku muku preterpela, ſzamaſzeie za Kerscheniczu van dàla, y na muku ponudila.

Drugi dan vuchiniuſi znovich Marcianus predſze Barbaru dopelyati, y videchiu uſzu zdravu, frisku veſzelu, y batrivu zakriknulie. *O clementia Deorum noſtrorum! qui circa ingratam, tam grati ſunt.* O miloſzerdnozt prevelika Bogov naſſeh! koij okol nezahvalne, tak zahvalni ieſzu, da naimre oni uchera tak ranienu Barbaru, do deneſz ozdraveli ieſzu. Ali Barbara nato ſzercheno ie odgovorila Marcianuſſu Prefectuſſu, Bogi vaſſi ieſzu ſzlepi, mutazti y prez pameti, Bog moy, y Zaruchnik moy Chriſtus JESUS meneie ozdravil, za lyubav koiega ia ova uſza terpim, y terpela budem, doklamgod ſiva budem. Zakaizato Marcianus zapovedalieie perſzi obrezati, y onak golu prez perſzih, za vexega ſpota ràdi po Varaſſu voditi, koia muka Barbare kakti chiſzte Divoichicze ie naivexa, toieto golòta, zakaizato zdihavalaie k- Zaruchniku ſzvoiemu vu Nebo krichechi. *Qui operis Cœlum Nubibus.* O Bose! koi pokrivas Nebo z- oblakmi, pokri y mene oude da nebudem

na ſzmeh y ſzpachenie gresnem lyudem ; y nut chuda, doſſelie na ſzred vulicze pred nyu ieden Angel koije nyu oblekel vu iednu lepu belu kakti ſzneg rubachu, y nye perve perſzi povernul. *Ah! confundantur qui me perſequuntur, & non confundar ego.* Ah neka obsanieni budu koij mene preganiaiu, y ia nai obſaniena neoſztanem.

Jerem. c. 17. v. 18.

K- zadniemu zpoznavaiuch Marcianus da z- Barbarum nikaj nemore opraviti, ſtimaiuchi nyu vech Czoperniczu neg Kerscheniczu, boiechiſze dabi vech naſzlednikov nedobila dalie Sentencziu ſzmerti ches nyu, da naimre z- Henkarzkem mecsem mora zkonchana biti, y z- Julianum zkupa ſzvoium naſzledniczum: Koiu Sentencziu razumeuſi nye Otecz Dioscorus, od lyutozti, y ſzerditozti zabilſzeie kakti daie Kchi niegova negda tuliko lyublyena, zgrabiliuie ſzam na meſzto grabantov, y odpelyaliuie pod mecs ne Henkarzki, nego ſzvoy ; kamo popelyana Barbara podignulaie ſzvoie ochi, ruke, ſzercze, y glaſz vu Nebo k- Zaruchniku ſzvomu, proſzechiga na ſzvoie zkradnie vure, da ne ſzamo nye, nego y uſzem onem koijſze iz nye muke ſzpominali budu, vu uſzeh nyhoveh potrebochah à naimre pak vu ſzmertneh ztizkah na pomoch miloztiven doide, oſzebuinem nachinom govorilaie ona: Proſzimte y molim ò Zaruchnik moy Nebezki da ti niednoga, koiſze iz mene ſzpominal bude prez Sz. Szpovedi, y obiachenia z- Preſz. Telom tvoiem vu Oltarzkom Sacramentumu iz ovoga ſzveta preminuti nepuſztis. Na koiu Barbare Sz. pronsniu, doſſelie glaſz iz Nebeſz ovakov. *Veni dilectiſſima mea, & requieſce in Regno meo, quod autem poſtulaſti, conceſſum eſt tibi, & petitio tua eſt exaudita.* Hodi predraga moia, pochivat vu Kralyeztvo moie, kaiſzi pak proſzila, dopuschenotie, y prosnia tvoia ie uſzliſſana.

Daie pak to obechanie Chriſtuſſevo Sz. Barbare na nye zkradnie vure iztinzko bilo potverditi morem z- onem velikem chudom koieſzeie vu iednom Holandie Varaſſu pripetilo leta 1448. kod Leopolus piſſe, daie bil ieden Meſzar

Leopolus.

bo-

bogát chlovek imenom Henricus Kok, koi doiduchi ienkrat iz polya veſz truden domov, on vecher pred Szvetkom Sz. Auguſtina, y poſztaviuſſiſze na poztelyu pochivat iednomalo, oſztavilie vusganu ſzvechu polek ſzebe, koi zaſzpauſi, y ſzvecha dogoreuſi, pochelaie y poztelya goreti y hisa puna plamna ie poztala, daie on komaj iz poztelye ſzinom ſzvoiem zkochil, y cheſz goruche plamne van iziſſel, ali one peneze koie on tuliko leth z-tulikemi trudi ie ſzpraulyal, milomuie bilo oztaviti y pogubiti, zato prekriſiuſſiſze zatekelſzeie vu ogeny po peneze, y kadabi do skrinie bil doſſel, opaleſzu goruche perztnicze y trami na niega, y onde pritiſznuli daſzi ni mogel pomochi, unogo menie peneze iznezti, videchiſze adda vu ſzmertne pogibeli, naibolyeſzeie-ſaloztil, da mora onde prez Preſz. Oltarzkoga Sacramenta poginuti, y videchiſze zdvoienoga od pomochi chlovechanzke, zazvalie napomoch Sz. Barbaru Dev. koiuie uſzaki dan kod Patronuſſiczu ſzvoiu chaztil, koiamuſzeie pokazala rauno vu onakve ſzpodobe, kodiuie vu Czirkve namalanu videl, pred koie kipom onie guſzto krat molil, kotera z-plaschem ſzvoiem one ogniene plamne ie gaſzila, niega van izpelyala, y ovak govorila. Pokehdob da ti od Boga po mene vu ove tvoie pogibeli pomochi proſzis, budi adda ſziguren da ti do zutra ſivel budes, vu koiem vremenu po prosnie moie dobilſzi miloschu daſzi duſſu ochiztis Sz. Szpovedium, y obiachis z- Preſz. Oltarzkem Sacramentom, to zrekuchi Sz. Barbara, neztaloieie Iziduchi van Meſzar vech neg napol zgorel, pochelie kcher nazavati, y Szpovednika proſziti, koi taki dozvan doſſelie ſzpovedalgaie, pricheſztilgaie, y povedauſi pred uſzemi pripechenie ſzvoie, y obrambu Sz. Barbare ſzrechno ſzvoiu duſſiczu ie zpuſztil, y kodſze pobosno veruvati more vu Nebo poſzlal.

Niti mensega chuda ie uredno ono kai cſtem vu Chehzkeh Kronikah da naimre leta 1512. be ieden putni chlovek razboinik ulovlyen, y vu Vuzu odpelyan, od pravicze *In Chronic. Bohem. fol. 462.*

na ſzmert oſzugien y na kolecz naboden, vu skure nochi pretergſiſze kolecz pod nym, y onak na chetvericze pochelie besati, doklamie doſſel vu iedno ſztanovito meſzto koieſze po Chehzki zove Boforzelecz, kadeſzeie on pochel moliti lyudem mimo iduchem dabimu Szpovednika dozvali koiega y dozvaſſe, y niemu ſzpovedauſſiſze on Razboinik chiſzto, koiega pricheſztiuſi, opitalgaie Szpovednik kakie to moguche daie on mogel tak dugo vu one muke ſiveti, y tak dalko zaiti? odkud niemu tulika miloscha? koiemu odgovorilie da po prosnie Sz. Barbare Dev. y Much. koiu iakoprem velik gresnik buduchi, z- iednum kratkum molitviczum niſzem prepuſztil uſzaki dan chaſztiti, y to zrekuchi ſzrechno ſzuoiu duſſu vu naruchai Sz. Barbare ie zpuſztil ne prez velikoga chuda, y placha uſzeh onde nazochi buducheh; kai uſzakoga zmegy naſz tulikai genuti zadovolyno more na pobosnozt proti tulike y tak velike Patronuſſicze na zkradnie vure, kodie Sz. y Odichena Barbara Dev. y Muchenicza.

Rudolphus Clutius in ſuo Dormi ſecure ſer. de S. Barba.

Ali da tem bolye uſzakiſze zmegy vaſz N. N. vu lyubavi y pobosnzti vusge proti Sz. Barbare, naimi dopuscheno bude iosche nekai chudneſſega od nye ſzvetozti, y pred G. Bogom moguchnozti napervo donezti, y ie ono chudneſſe iosche od perveh dveh Chudo, y Mirakulum, koiſzeie pripetil vu Colonie Varaſſu z- iednem Tolvaiem, koi zbok ſzvoieh zleh chinov bilie uloulyen, y z- kollom tren, onak veſz potert komai ſiv zverhu kolla poſztaulyen, na koiem dva dni ie ſivel niti umreti ni mogel, nego onde viſzech milo ie zdihaval, koiega lyudi mimo iduchi videch y chuiuch na onom kollu uſzega potrenoga, pocheliſzumu govoriti, kakie moguche da mores ſiveti? koiemie on odgovoril, mene ni, niti nebude moguche umreti, doklamgod Boga moiega po Sz. Pricheschaniu kmene neprimem; To doznauſi Hahar Varaski iſſelie muchech vu skure nochi do kolla, z- iednum ſpichaztum halapardum, pochelgaie zvati, za doznati ako iosche ſive, koi nevolynak kadabimuſze

muſze oglaſzil bil, ondaie trikrat halapardu vu niega zabol, y uſzakich ſnyum prek prebol, ſtimaiuch daga umorì, ali uſze zahman, ar umreti ni mogel zato ſzam Hahar iſſelie povedat da ovo mora iedno oſzebuino chudo biti, koiega vuchinilaie Pravicza dole iz kolla uzeti, vu Spital gubaveh lyudi zanezti, y Redounikamu dopelyati, koiemuie naipervo povedal kak on ni mogel umreti po obrambe Sz. Barbare, koieie pobosen bil, y akoprem zlo ſivel, na chaſzt vendar nye uſzaki den ie kaito dobra vuchinil y zato doklamgodſze iz ſzvoieh grehov ni chizto ſzpovedal, y pricheztil, umreti ni mogel; kai pak berselye vuchinil, toieto ſzpovedalſze, y pricheſztil taki ſzrechno duſſiczu ſzvoiu zpuſztil. Oh! ſzrechenie adda uſzaki on Boſi Kerschenik, koi ima za Patronuſſiczu ſzvoiu Sz. Barbaru, ar ako ovi tuliki hudodelniki z- malum pobosnoztium tuliko milosch od nye, y po prosnie nye od G. Boga ieſzu dobili, kuliko bolye moguſze nadeiati oni koij polek ſzvoga dobroga ſiulenia nyu obilneie chaztè, z- molitviczami, z- poztmì, z- almuſtvi, y drugemi dobremi deli?

Potlambi adda Barbara od Otcza ſzvoga Dioscoruſſa zkonchana bila, kaſtiga Boſia ni keſznila y na niega doyti, ar pourachaiuchiſze neverni Kervolok z- kervavem ſzvoiem mechem domov, iz chiſzta vedra neba opalie na niega goruchi trezk, koimuie telo zkonchal; da ni praha od niega ni bilo naiti; Duſſu pak naveke vu pekel ie porinul. Onda Valerianus Kerschanzki priatel ie tamo doſſel, y Telo z- Glavum zkupa Sz. Barbare ie uzel z- dragum maſztium namazal, y z- Telom nye Naſzlednicze Juliane Muchenicze na cheterti Decembra Meſzecza ie zakopal. Glava nye Sz. do denesniega dneva nahagiaſze vu Colonie vu velike chazti, y poſteniu dersàna. *Idem Ibid.*

Potlambi Sz. Barbare Telo od Valerianuſſa Kerschanzkoga priatela zakopano bilo pocheloie unoga chuda chiniti megy poganini, odkud ono poganzko lyucztvo uzeloie ieden kamen koiega na zlateh lanczeh ie podignulo, y Te-

lo Sz. Barbare vu niega poſztavilo: Buduch pako on Varas Nicomedia vu koiemſzeie Sz. Barbara rodila od Kerschenikov podſzeden, ſzuproti koiem iziduchi van poganini, unoſinu Kerschenikov ieſzu potukli, y ranili, ali ſzvoy Varas ieſzu pogubili, vu koiega Kerscheniki doiduchi, y po nyem hodechi, oni koijſzu ranieni bili, berseliſzu dosli k- onomu kamenu vu komie Telo Sz. Barbare lesalo, zdravi ieſzu poztaiali, y neznaiuchi zroka tomu, pocheliſzu bolye razgledat, odperliſzu kamen, y nasliſzu vu nyem iednoga ztaroga poganinzkoga Popa polek Tela Sz. Barbare ſzedechega; kamoſzeie od ztraha zkril bil, koi povedalie Kerschenikom daie ono Sz. Barbare Telo koieie neizbroina chuda pri poganeh chinilo, kai razumeuſi Kerscheniki, doneſzoſſe ſzvoie mertve pred ono Sz. Telo, y taki uſzi ſivi, y zdravi gore ieſzu ſztali, y hvalu Sz. Barbare dali.

Daimo adda y mi uſzi hvalu, chaſzt, y poſtenie Sz. y Odich. Barbare, ukup Sz. Mat. Czirkvum. *Fortem Virili pectore laudemus omnes Fœminam; Quæ Sanctitatis gloriâ ubique fulget inclytâ.* Hvalemo uſzi Jaku viteskeh perſzih ſennu; koiè ſzvetozti Dika pouſzudſze ſzveti, chuie, y vidi velika, oh! kuliko iezer Duſſicz Kerschanzkeh bi vu peklu gorelo, dabi pomochi y obrambe Sz. Barbare nebilo? arbi unogi y unogi prez Sz. Szpovedi, y pricheschania preminuli bili. Buduchi adda y mi uſzi umertelni lyudi, koiemnam bude ienkrat iz ovoga ſzveta preminùti, y neznamo kak, kada, ni kade? budi adda gda, y gdeſzi hoche, ſzamo da dobro, ſzprauno, y priprauno, zakaizato potreba daſze Sz. Barbare preporuchamo, naioſzebuineſſe Patronuſſicze za dobru, y pripraunu ſzmert, da po nye prosnie y obrambe budemo uredni od Boga miloschu imeti, z- chiſztum Conscienczium, y obiachenum z- Preſz. Telom Chiſtuſſevom iz ovoga ſzveta ſzrechno preminùti, y ukup Sz. Barbarum vekoma vu Nebu licza Boſiega vuſivati, Amen.

RAZ-

RAZGOVOR XVI.

NA DEN Sz. ROSALIE DEVICZE.

Sicut Lilium inter Spinas; sic amica mea inter filias. Cant. c. 2. v. 21.

Kakti Lilia megy terniem; tak priatelicza moia megy Kcherami.

UNogemi lepemi, y hvale urednemi Tituluſſi hvàle, y chaztè Szvetcze y Szveticze Boſie uſzi mudri, vuchèni, y Sz. Navuchiteli; y nye unogem preſtimanem nebezkem, y zemelyzkem dugovaniam y ztvoreniam Boſiem priſzpodablyaiu. Zadeuſi mene takai dan danasni chaztiti, y hvaliti Sz. y Odichenu Patronuſſiczu Rosaliu Deviczu, miſzlilſzem ſzam ſzobum zadozta z-kakovem naidoztoineſſem Tituluſſem iabi mogel nyu pred. N. N. pohualiti, y chaztiti? Kakovomuli naiplemeniteſſemu ztvoreniu Boſiemu nyu priſzpodobiti bi moral? Cſtùch adda y premislyavaiuch nye prechudno, preoſtro, y prechizto ſiulyenie, z- moiem priproztom razumom doſzudilſzem y dokonial nye prechizto, y neozkrunieno Divoiachtuo priſzpodobiti onomu Kralyeuzkomu Czvetu prelepe bele Lilie, zlatum korunum koruniene, koiu iz Pliniuſſa, Vincencius Burgundus ovak

lepo

Vincen. Burgun. in ſpeculo natur. ex Plinio

lepo izpiſſuiuch hvali. *Lilium eſt flos Regius, florum omnium maximus & nobiliſſimus; auream coronam repreſentans, duplicique odore, & colore pollens: Nam in Gracia, dantur, & rubea Lilia, Sanantia diverſos morbos & vulnera.* Lilia ie czvet Kralyeuzki, zmegy uſzega czvetia naivexi, y naiplemeniteſſi; zlatum korunum korunien, dvoium duhum y farbum okincsen: Ar vu Greczie, Sirie, y Laodiczie nahagiaiuſze y cherlene Lilie, urachesne uſzakoiake betege, y ranne. Lilia, berſzeliſze na ov ſzvet pokase, pochne taki na viſzinu razti, y proti nebu podigatiſze, koie ieden mudri Simboliſta podpiſſuie ove dve rechi. *Procul à Proximis.* Dalko od blisnieh, ar dalko od korena kakti roditela ſzvoga, dalko od liztia, y narazen od drugeh okolu ſzebe pupkov, kakti tulike rodbine, y blisnieh ſzuoieh. Lilia, berſeli pochne z- pomochium Szunceheneh trakov razviati lepe bele lizte ſzuoie, y chiztochu ſzuoiu nebu kazati, y Ztvoritelu ſzuomu alduvati, zlatum korunum od Ztvoritela ſzuoga ie koruniena zbok chiztoche ſzvoie koie Simboliſta y ove druge tri rechi podpiſſuie *Meruit candore Coronam.* Zaſzluſilaie z- chiztochum korunu.

Da pako uſze ove Czveta Lilie laztovitozti zaderſavaiuſze vu denesne Sz. y Preod. Roſalie Dev. od koie nye Zaruchnik Nebezki govori. *Sicut Lilium inter ſpinas, ſic amica mea inter filias Adæ.* Kakti Lilia megy terni.m tak priateliczа moia megy Kcherami Adamovemi, zbok nye neozkruniene chiztoche, z koium ona do ſzmerti ſzvoie Zaruchniku ſzvoiemu terſzilaſzeie ſzluſiti, y vu oltroche ſitka kakti megy terniem proti nebuſze podigati, doklamie y zlatum korunum dike vekovechne nebezke od Zaruchnika ſzvoga uredna poztala keruniena bitti, kai obilneie kanim pokazati.

Ne ſzamo Plinius zeuſzemi Naturaliſti, nego tulikai y Sz. piſzmo tak ztaroga, kak novoga zakona ſzpominaiuſze od unogeh fel Lilijh, ali oztauliaiuch ia onde na ztran Naturaliſte, derſimſze liztor Sz. piſzma, koieſze ſzpomina

od

od Lilijh vu treh razlichiteh meztah raztùcheh, y Naipervich nahagiam vu Knigah Peſzmih, kade Zaruchnik nebezki ſzam od ſzebe govori. *Ego flos campi, & Lilium convallium.* Jaſzem czvet polyzki, y Lilia dolinzka, toieto vu dolinah raztùcha. Drugoch, ſzpominaſze Sz. Mathe Evang. vu 6. dèlu. *Conſiderate Lilia Agri.* Premiſzlete Lilie polyzke. Tretich nahagiam, znovich vu knigah Peſzmih. *Sicut Lilium inter ſpinas, ſic amica mea inter filias.* Kakti Lilia megy terniem (govori nebezki Zaruchnik) tak priatelicza moia megy Kcherami. Po oveh treh fel liliah Sz. Otczi, y Tolmachniki Sz. piſzma, razmeiu treh Sztaliſſev Chiztochu Divoiachku naimre Zakonzku, y Udovichku. *Caſtitatem Virginalem nempè, Vidualem, & Conjugalem.* Govorecs daſze vu uſzakom ſztaliſſu more chiztocha obdersavati, y kod Lilie z- korunum zlatum dike nebezke uredni koruniti.

Cant. c. 2. v. 1.

Matth. c. 6. v. 28.

Oveh pako 3. Sztaliſſev Chiztochu Sz. Hilderus Biskup ovak izpiſſuie, y iednu od druge razluchuie.

S. Hilderus Epiſc.

Virginitas eſt Sol, Viduitas Luna, Connubium tenebræ
Virginitas eſt Aurum, Viduitas argentum, Conjugium æramentum.
Virginitas eſt Regina, Viduitas Domina, Conjugium ancilla.
Virginitas eſt Pax, Viduitas Libertas, Conjugium mancipium.

Divoiachtvo ie Szuncze, Udovichtvo ie Meſzecz, Zakonztvo tmicza.

Divoiachtvo ie Zlato, Udovichtvo ie Szrebo, Zakonztvo ie bruncz.

Divoiachtvo ie Kralìcza, Udovichtvo ie Goſzpà, Zakonztvo Szlusbenicza.

Divoiachtvo ie Mir, Udovichtvo ie Szloboschina, Zakonztvo Szusanztvo.

Iz cheſza uſzega zpoznatiſze more da kodie plemeniteie, y leplye, vexe hvale y preſtimania uredno Szuncze od Meſzecza y tmicze: Zlato od ſzrebra y bruncza; Kralìcza od Goſzpè, y Szlusbenicze. Mir od ſzloboschine y ſzusanztva? Takoie y tuliko plemeniteſſa y preſtimaneſſa Chiztocha Divoiachka, od chiztoche Udovichkoga y Zakonzko-

ga ſztaliſſa. Takova preſtimana Lilia, takovo zlato, tákova Kralìcza bilaie megy kcherami Adamovemi danasnia naſſa Patronuſſicza Sz. Rosalia Dev. kchi velikoga Goſzpodina Sinibalda izhagiaiucha iz preſzvetle familie Caroluſſa velikoga Ceſzara, oſzebuine lepote, nezgovorne razumnozti, nepreſzesne chednozti, prelepoga dersania, natuliko da vu Dvoru Kralìcze Margarete ſzvoie blisnie rogiakinie bilaie za iedno chudo nature chlovechanzke dersàna, kakti iedna Boſicza od uſzeh preſtimavana, lyublyena, y hvalyena.

Roſalia iosche mlada Divoichicza zalyubilaſzeie bolye vu Zaruchnika nebezkoga neg vu uſze ovoga ſzveta mlade Herczege, govorilaie y ona z- onum Zaruchniczum Sz. piſzma. *Dilectus meus mihi, & ego illi, qui paſcitur inter Lilia.* Dragi moy mene, y ia nyemu, koiſze naſzladuie megy Liliami, toieto miſzlilaie Rosalia na ſzerczu ſzvoiem y govorila, odgovariaiuch onem mladenczem koijſzu za nyum hodili, y nyu za Zaruchniczu imeti seleli, Zaruchnik moy on ſzam bude koiſze naſzladuie, y hràni z- Liliami, toiezt chiztoga ſzercza, pameti, y tela duſſami, y takova ia kànim, obecham, y hochu bitti. Dokonialaie ſzama ſzobum zeuſzema oduriti naſzladnozti teloune, chazti, bogacztva y chalarnozti ſzveta ovoga, oztaviti ne ſzamo Kralyeuzki dvor, nego y Otcza, Mater, rodbinu, priatele, odhitiuſi od ſzebe ſmuk, y czifraztu opravu, ter vu iedne mazolanzke halicze, z- razcheſzanemi laſzmi, z- chiſzelczem vu iedne ruke, vu druge z- razpetem JESUSSEM predragem Zaruchnikom ſzvoiem prez uſzakoga drugoga ztroska, proslaie muchech iz dvora y doma vu puschinu, y zaiduchi na Goru Quisquinu okolu cheterdeſzt korachaiev dalku od hise Otcza ſzvoiega, koia Gora bilaie tak oſtra y viſzoka, da izto nemo zverie ni moglo na nyu zaiti, po nye hoditi, y vu nye prebivati, unogo menie koi chlovek ſivuchi, Rosalia vendar mlada akoprem y gingava Divoichicza z- boſzemi ſzvoiemi noſiczami po terniu y kameniu hodecs tak veſzela y batriva,

Cant. 2.

kako

kako dabi po iednom ternaczu hodila, ſzrechno ie zasla, y z- prihodnium ſzvoium onu Goru odichila y okincsila od koie Gorè y puschine Sz. Jerolim ovak govori. *O Deſertum! Chriſti floribus vernans.* O Puschina! z- Chriſtuſſevem czvetiem okincsena, z- prechiztum Lilium Rosalium odichena.

Polahko ò Rosalia! obztoy ò Divoichicza! meneſze iz tvoiega puta, y nakanenia zeuſzema nikai nevidi, tiſzi iosche dète, koia neznas ſzlabozt y neztalnozt Senzkoga Szpolla. *Quidquid agis, prudenter age, & reſpice finem.* Kaigod chinìs, ſzpametno chini, y pazi na konecz, doberie tvoy pochetek, y nakanenie tvoie ie ſzveto, ali neznam kakov bude konecz? Tiſziſze nauchila z- goſzpoczkemi iezivinami hraniti, lepo opraulyena, y dobro obuvena hoditi, na mekeh poztelyah lesati, z- goſzpodum velikum paidaſſiti, y dobre volye bitti; toga pako uſzega tam nenaides kam odhagias, iurte vidim vu iednom saklyu oblechenu, z- oſtrem vuſinczem prepaſzanu, vidimte z- boſzemi nogami po oſtrom kameniu, y bodechem terniu vech tekuchu, neg hodechu; kam beſis? kogaſze boìs? ali koga po one zterme y oſtre gore Quisquine isches? Isches morebiti Zaruchnika tvoga nebezkoga? eh imas znati da on ni ſzamo. *Similis Capreæ, hinuloque cervorum ſuper montes.* Ni ſzamo ſzpodoben diuiem kozam, y mladem ielenom zverhu viſzokeh gor, negoſze takai priſzpodablya polyzkem roſiczam, y dolinzkem liliam. *Ego flos campi & lilium convallium.* Ja Czvet polyzki, y Lilia dolinzka: Adda ti ò Rosalia mores Zaruchnika tvoiega z- mensem trudom naiti, kodſzuga nasle vu Kralyeuzkeh dvoreh iedna Helena velikoga Conſtantina Ceſzara Mati, kakti tulikai Flavia y Domitilla vu Rimu; Placilla, Pulcheria, y Antusa vu Czarigradu. Velim y povemti ò Rosalia! iosche vech od Zaruchnika tvoiega nebezkoga, gdega leglye naides, neg na te viſzoke y oſtre gore Quisquine. *En ipſe ſtat poſt parietem.* Nut on ztòi za zidom, kodgaie upamet uzela iedna unogo ztareſſa od tebe Zaruchnicza. *Reſpiciens per feneſtras.* Chez

Cant. c. 8. v. 14.

Ibid. c. 2. v. 1.

Ibidem c. 2. v. 9.

obluke gledech. Akolitiga adda ni volya vu goſzpoczkeh, dvoreh izkati, poidi vu Kloſter y ondega megy Kloſterzkemi zidmi naides, y lyubavi niegove zadovolyno vuſivati budes mogla, kodſzuga nasle y vuſivale, Eufraſia vu Egiptumu, Martha vu Marſilie, Effigenia vu Etiopie, Clara vu Aſſiſiu. Akoliti to ò Rosalia ni zadozta znati od Zaruchnika tvoiega, gdeſze naimre on naiti more, y vuſivati? povemti iosche za iedno mezto, poſzluhni naiztareſſu Zaruchniczu niegovu, koia od niega ſzvedocsi ovak. *Caput ejus aurum optimum.* Glava niegova zlato naibolse, y naifineſſe, Szrebrom adda y zlatom ti niega mores naiti, niegaſzi kupiti, y dusnikaſzi vuchiniti: kodſzuga nasle, y dusnikaſzi vuchinile, prez premenenia goſzpoczkeh gradov na puschine y Kloſtre iedna Lucia Siracusanzka, iedna Tarſilla Rimzka, iedna Clotilda Franczuzka, koie uſze y neizbroiene druge ſzrebrom y zlatom, koieſzu vu ime, y za lyubav Boſiu ubogem razdelile, Zaruchnika nebezkoga z- almuſtvom ſzebe vekovechnoga dusnika ieſzu vuchinile, y z- rukami oneh ubogeh ſziroth vu nebu palache y grade ieſzuſzi zezidale, vu koiehſze ſzada ſnymi veſzelè, y naſzladuiu.

Ibid. c. 5. §. 11.

Roſalia! neſſetui tàk naglo, daſze nepopiknes, y neopades, ar imas znati kai on naimudreſſi, y naiſzpametneſſi zmegy uſzega ſzveta lyùdi Kraly Sālamon ie rekel *Væ Soli!* Jay ſzamomu! Ti ſzama putuies vu ſzamochu te viſzoke gorè Qvisquine, akoſze ti tam zbetesas, gdote bude urachil? Akoſze zverie proti tebe podigne, gdote bude branil? Akote bude melankolia trapila, koia vu ſzamoche gozpodari, gdote bude batrivel? Ti blaga niti brasnie ztobum nikakvoga ne neſzes, gdote bude hrànil? *Væ Soli!* Jay ſzamomu!

Zahmanie z- Roſalium ona za uſza ova nemara, nego marlivo ſzvoiem putom odhagia. *Nihil ferens niſi mundanæ gloriæ contemptorem animum.* Morem recſi y ia od nye kodie negda govoril Sz. Domaſcenus od Joſafata Kralya iz ſzvoga Kralyeuzkoga dvora beſechega, da najmre Roſalia beſèchi iz dvora ſzvoga, od ſzvoieh Roditelov, rodbine

S. Damaſcenus.

y

y priatelov, nikai ſzobum nenoſzech, nego iedno vitesko ſzercze, z koiemie ona odurila y poteptala uſze blago, chazti, chalarnozti, veſzelya, y naſzladnozti ſzveta ovoga: Ali kam odhagias ò Roſalia? nedvoim dabi ti neznala da ta gora kade miſzlis y kánis prebivati, ie gora Otcza tvoga, y buduch tak na blizom, ti budes vechkrat primorana chuti placs y mila zdihavania Otcza y Matere tvoie predrage, prez koieh znania y blagoſzlova ieſziſze ukrala, y na tak oſter pùt, ali iezerokrat oſtreſſi poſzel, y ſitek odpravila, kade tebe lehko naidu, y naiduchi tebe od tvoiega dobroga nakanenia pregovore, y nazad domov odmàme.

Oude ia zpoznavam ſzpametnozt y ſegavozt Roſalie, da naimre ona ni prez vech zrokov toga vuchinila odidùchi vu tak blizu puschinu, ar chimie blise Otcza ſzvoga dvora, ztemſze menie gdo bude ſzumnil dabi onde bila, buduch da on koi odkud pobegne, kam naidalye more besati, besì, y toga takovoga uſzigdarie navada po dalkeh meztah izkati; Morebiti ie miſzlila, da ne ſzamo blago y bogacztvo ſzvoie ie poteptala, nego hoche takai y zemlyu ſzvoiu poteptati; Ali pak imelaie na miſzli da lyuczkoga ni ſzmeti imeti, y na lyuczkoi zemlye prez dopuschenia Gozpodara ni ſzmeti ztanuvati, arbi to bilo kakti poſzvoiati lyuczkò. Budi kakſzi hoche, Rosalia vendar ie muchecs iz dvora ſzvoga na goru Quisquinu presla, na pechinu iednu zlezla, vu koie naslaie iedno duplye, vu koieie ona kakti vu ieden grob ulezla, y vu niem ſzama ſzebe ſivu zakopala, kod od nye Sz. Mati Czirkva danaſz vu nye Sz. Officiumu popeva. *Sibi, & mundo emortua, ut ſoli DEO viveret.* Szebe, y ſzvetu mertva, dabi ſzamomu G. Bogu ſivela: oberh koiega duplya Rosalia ie izrezala ove rechi, koieie imela od Zaruchnika ſzvoga nebezkoga na ſzerczu ſzvoiem zlatemi literami naſtampane. *Ego Roſalia Sinibaldi Quisquinæ, & Roſarum Domini Filia, amore Domini mei JESU Chriſti in hoc antro habitare decrevi.* Ja Rosalia Sinibalda Quisquine y Roſsh Goſzpodina Kchi, za lyubav Goſzpodina mo-

In Offic. Leſt. 2. 2. Nocturn.

iega JESUSSA Chriſtuſſa vu ove puschine ztanuvati ieſzem dokoniala. *O voces cordi inciſas antequam Saxo!* Krichi glaſzoviti Orator Roſcius hvalech na danasni den Sz. Rosaliu. O rechi na ſzerczu perulye zrezane, neg na kamenu!

Roſcius in Orat. D. Roſal. apud Caſcium.

Proslaie adda Rosalia iz Roſsh vu ternie, y megy terniem razte na viſzoko vu neozkruniene chiztoche kakti prelepa bela lilia, tak daiu z pravum iztinum nye Zaruchnik nebezki Lilie priſzpodablya. *Sicut Lilium inter ſpinas, ſic amica mea inter filias.* Ali vu kakovom, y megy kakovom terniu nahagiaſze y razte Lilia naſſa? Ja nahagiam vu Sz. piſzmu vu Knigah Poroda zapiſzane ove rechi. *Spinas & tribulos terra germinabit tibi.* Ternie y kupinie zemlya bude rodila tebe, koie rechi moguſze ovak razumeti polek razlagania poſtuvanoga Hugona Cardinala. *Caro germinabit tibi carnales Concupiſcentias, & mundanas ſolicitudines.* Meſzo budeti rodilo telouna poselenia, y ſzvetczkè zkerbi. Ovakovem terniem buduch bodena Rosalia vu hise Otcza ſzvoiega, y kakti bèla Roſicza na kupiniu czvetucha ſzvoium lepotum y duhum veſzelilaie ſzvoga Zaruchnika Nebezkoga: Ali kaiti Hugo Cardinalis govori. *Quanto magis Lilium â ſpinis pungitur, tanto majorem odorem latius diffundit.* Chimſze bolye Lilia od ternia bode, ztem vexu duhu iz ſzebe daie, y nadalye raſſiriuie.

Genes. c. 3. v. 18.

Hugo Card. in expoſ. in Cant.

Ar ni bilo dozta Roſalie Sz. Dev. daie nyu bollo kupinie vu hise Otczà ſzvoga chalarnozti naimre ſzveta ovoga, nego pache ona ſzama iz dobre ſzvoie volye, y goruche lyubavi proti Zaruchniku ſzvoiemu prenesſzlaſzeie iz kupinia vu ternie, toieto iz Dvoravu puschinu, premeniuſi gozte na pozte, ſzpanie na zkoznuvanie, mehke poztelye na kamenie, ſzvilnu opravu na Cilicziume, igre na molitve, veſzelya na diſcipline, ſzmeh na ſzuze, govoreſi z Sz. Paulom Apoſtolom od chalarnoztih ſzveta ovoga *Omnia detrimentum feci, & arbitror ut ſtercora, ut Chriſtum lucrifaciam.* Uſze chalarnozti bogacztva veſzelya y naſzladnozti ſzveta ovoga derſim y preſtimavam kakti blato, y gnoy, da liztor Chri-

Philip. c. 3.

Chriſtuſſa Zaruchnika moiega dobim, y imela budem. Oh! kuliki vetri urafieh y telouneh tentaczijh z-prelepum Lilium Roſalium megy tulikem terniem traplyenia tela ſzvoiega ieſzu prehitavali, aliu pretrechi niſzu mogli, nego pache chimſzuiu bolye ranili. *Tanto majorem odorem latius diffundebat.* Ztem vexu duhu dobròth y ſzvetozti prechizta Lilia Roſalia iz ſzebe ie davala.

Potlambi jur Roſalia unogo leth ztàlna obztala vu terniu oſtre pokore, megy vetri tulikeh ztarsneh zkuſſavany, vu onom skurom duplyu pechine Quisquine, hoteliuie nye Zaruchnik nebezki pred ſzmertium vu iednu drugu puschinu y pechinu prenezti tri iezera korachaiev dalko liztor od Panorma Varaſſa domovine ſzvoie, dabi tem bolye Roſalia imela pred ochima ſzvoiemi domovinu y rodbinu, tem bolye od vetrov ſzveta, tela y uraga bila prehitavana, y traplyenia, y tako tem vexu y lepsu duhu ſzvetozti iz ſzebe davala, tem nyemu dragsa y povolyneſſa bila, y tem vexu korunu pri nyem vu nebuſzi zaſzluſila, pri lyudeh pako na zemlye tem vexu chazt y poſtenie dabiſzi zadobila, od koie nai bude y mene ſzlobodno recſi, ono kai Sz. Jerolim iegovoril od Sz. Paule vu puschine oſtro pokoru delaiuche *Quanto ſe plus Deijciebat, tanto magis à Chriſto ſublevabatur.* ArRoſaliu hotelieZaruchnik nye nebezki izviſziti po ſzmerti, y ſzebe ſzpodobnu vu unogeh dugovaniah vuchiniti, zbok nye gluboke poniznozti, y chiztoche neozkruniene pokehdob da Roſalia terſzilaſzeie na ovom ſzvetu Zaruchnika ſzvoga naſzleduvati vu poniznozti, ſziromaſtvu, y terpleniu. *S. Hieroni. Epiſt. ad Euſtoch.*

Zakaizato poklambi Roſalia od Angelov bila izpelyana iz pechine Gorè Quisquine, y zapelyana vu iednu drugu unogo ztrasneſſu puschinu, vu koieſzeie ona ſzama ſiva zakopala vu iednu pechinu, kade prez uſzake chlovechanzke pomochi unogo leth vu oſtre pokore ſivuch. *Tamquam columba in foraminibus Petræ gemens.* Kakti iedna Golubicza vu pechinzkeh duplyah zdihavalaie premiſlyavaiuch *Cant. c. 2. v. 14.*

Diku

Diku Nebezku pripraulyenu od Boga onem koij niega lyubе, y zato ona uſzaie gorela vu lyubavi proti Zaruchniku ſzvomu nebezkomu, doklam vu naruchaiu niegovom ſzvoiu Sz. Dufficzu ie zpuztila koiuſzu Angeli z- velikem veſzelyem vu diku nebezku odneſzli, Telo pako nye ſzveto zroſiczami y liliami nebezkemi ieſzu poſzipali, koie Panormitanczi chez mal chaſz, po prepuscheniu Boſiem naidùchi; iz unogeh chùd za veliku Szveticzu y priateliczu Boſiu ieſzù zpoznali, y preunogi Orſzagi za Patronuſſiczu uzeli. Ar ako oni Sz. Tri Kralyi Gaſpar Melkior y Boltisar buduchi iosche ſzlepi vu ſzvoie poganzke vere, pelyani od iedne zvezde, Szuncze Pravicze vu naruchaiu MARIE Dev. ieſzu nasli, y pregledali, za pravoga Kralya Nebezkoga zpoznali? Od iedne zvezde pelyanie bil ieden ſzlepi Popk- pechine vu koiecie naſſezta bila mertva Roſalia, y pregledalie

Caſcinus L. 1. c. 15. taki po obrambe Sz. Roſalie. Tak ſzvedochi Cascinus. Kadaſzeie Chriſtus narodil doſliſzu Angelzki Koruſſi nadnym popevaiuchi. Kada Rosalia ie umerla izkazalaſzeie iedne Senne megy Koruſſi Angelzkemi. Poznaliſzu Paztiri priprozti vu iaſzelczah lesechega Zvelichitela ſzvoiega;

Idem c. 5. Priprozta dechicza iosche iz materinzkeh perſzih mleko ſzeſznucha, za Rosalyno Telo, y ſzvetozt ieſzu povedala y ochituvala, koia pervo govoriti niſzu iosche znala. Ako na Chriſtuſſevom nagorieniu onu iztu noch ie pochelo czvezti

Idem c. 13. terſzie Engadi; Jednu noch ie preczvelo narangno drevo vu iednom Kloſtru z- koiemie nakanil bil ieden okinchiti Oltar Sz. Rosalie, kakti Kralicze uſzega czvetia, da pache nye Sz. Kozti lepsu y vugodneſſu od uſzega zemelyzkoga

Ex Sanctu. Palermit. fol. 151. czvetia duhu ieſzu iz ſzebe davale. Na prihodu Chriſtuſſevom, ieſzu zvirali zdenczi Olya na mezto vodè puni; Olye takai ie teklo y zviralo iz groba vu koiemie mertva Rosalia lesala, daiuchi na znanie daie ona iedna zmegy oneh ſzpametneh Devicz, z- olyem tak obilna, da unogo ſztotin leth moglaie izmagati y zlevati olya na ozdraulyenie kusneh ràn.

Moreſze adda z- pravum iztinum recſi, y valuvati da

Ro-

Rosalia Sz. Devicza. *Quanto se plus dejiciebat, tanto magis à Christo sublevabatur.* Kulikoszeie Rosalia pred szmertium bolye ponizuvala, y po skureh pechinah zkrivala, tulikoie po szmerti Christus nye Szvetozt odkrival y na szvetlo z- unogemi miraculumi uszemu szvetu pokazal. Arga ni bilo betega nit betesnika, koij doiduchi k- Grobu Sz. Rosalie zdravi od niega nebi bili odisli; Nitije bil gdo obszeden od pekleneh duhov, koi dopelyan k- onomu Sz. Grobu, prozt y szloboden od nyh, nebi bil nazadsze povernul. Niti szamo lyucztvu kerschanzkomu G. Bog. Rosalie Szvetozt y pred szobum moguchnozt hotelie obznaniti y ochituvati z- preunogemi chudi, nego tulikai y lyucztvu Poganinzkomu, ar neki krive vere chlovek doiduchi k- onomu Sz. Grobu kadeie Sz. Rosalia lesala, y iednomalo one zemlyè odneszelie szobum, y nyu po Bosiem nadehneniu hitilie vu ieden zdenecz, iz koiega zdencza vodu koigod betesnik ie pil, zdrav ie poztaial, pache y szlepczi koijszusze z- onum vodum umivali, vigienie ieszu nazad dobivali, natuliko dasze more od ovoga zdencza recsi, kai Sz. piszmo velì od Isakovoga zdencza. *Puteus viventis, & vidientis.* Zdenecz sivuchega, y viduchega, koia chuda vidéchi Neverniki szlepi vu kriveh szvoieh verah, ieszu pregledali, Christussa za pravoga Boga Ztvoritela y Odkupitela szvoga zpoznali, y niegovu kerschanzku katolichanzku Sz. Veru, za pravu iztinzku iedinu zpoznali, obicli, y vu nye do szmerti szvoie obztàli: Nitiga ni bilo od potlam- Varassa, Orszaga, ali Provinczie, koi nebi Sz. Rosaliu za oszebuinu Patronussiczu vu uszeh betegeh, â naimre vu- kusnom, dersali, y zpoznavali, zpoznavaiuch tulike mochi, y pomochi pri nye Sz. Grobu: od koiega takai moguszе recsi one rèchi koieszu prorokuvane bile po Sz. Isaiassu Proroku od Christussevoga Groba *Et erit sepulchrum ejus Gloriosum.* Bude Grob niegov odichen, tak y od Groba Sz. Rosalie z- pravum iztinum moresze recsi daie Odichen: Kak nebi bil odichen? pokehdob da on, kogaie pervo od dalka

D. Ambro. Maje. in Orat. S. Rosal. fol. 64.

Gen. 24. v. 62.

Isa. c. 11. v. 10.

ztrahota bila gledati, iosche vexa vu niegá doyti, a ſzada velika Goſzpoda y Herczegi, terſzeſze niega pohagiati, y pri nyem oſzebuinu duhounu naſzladnozt vu ſzerczah ſzvoieh chùte. Kak ni odichen? pri koiem pobosni kerscheniki Roſalie Sz. Devicze ſitek premislyavaiuch, vech topleh ſzuzicz tocse, negie ona po obrazu ſzvoiem iz ſzvoieh ochijh za grehe ſzvoie iztochila. Kak ni odichen? koiega naturalzku tmiczu tuliki goruchi lampaſſi y dupleri raſzvetchuiu od pobosneh kerschenikov k-chazti Sz. Roſalie Tela alduvani. Kak ni odichen? vu koiem, na koiem, y okolu koga viſze tulike Zaztave, nepriatelzke po obrambe Sz. Roſalie zadoblyene, tulike tablicze y kipi malani y pozlacheni, pache ſzreberni, y zlati, zagovorni, kakti tulika zlamenia y ſzvedochanztva pomochi y milosch vu kuge betegeh, y uſzakoiachkeh drugeh nevolyah y potrebochah po prosnie, y obrambe Sz. Roſalie, nyè pobosnem od G. Boga podelyeneh.

Buduchi adda uſzemu tomu tako, da naimre ò Sz. y Preodichena Devicza Roſalia vu tulike milosche ieſzi pri Zaruchniku tvoiem nebezkem, da kaigoder ti od niega proſzis, uſza lahko y napunom izproſzis, ah proſzi y moliſze za naſz pobosne ſzluge y ſzlusbenicze tvoie, koij tebe za Patronuſſiczu naſſu zpoznavamo, iemlyemo, y kod takovu mì danasni dan pobosno chaztimo, y molimo, da po prosnie y obrambe tvoie obchuvani budemo naimre od kusne, y uſzake nagle y nepripraune ſzmerti, da oude budemo mogli tak ſiveti, y ſzrechno iz ovoga ſzveta, preminuti, daſze budemo mogli pri nyem ztobum vu Dike Nebezke vekoma veſzeliti

A M E N.

RAZGOVORI DUHOUNI

Z- koiemiſze more uſzaki Boſi Kerschenik vu ſzvoiem betegu razveſzeliti, y obatriveti, terplyuno y dobrovolyno podnaſſaiuch uſze betege bolli, y nevolye telounè na ſzpodobu, tulikeh Szvetczev, y Szveticz Boſieh, za lyubav y volyu predragoga Odkupitela naſſega, koi za lyubav y volyu naſſu tak ztrasnu muku ie preterpel, y na Krisnom Drevu umerl.

DA uſzaki Chlovek ima od nature ſzvoie nágnienie na miloſzerdnozt y pomiluvanie proti uſzakomu tusnomu y nevolynomu vu tom ni dvoinozti; kaiti pako uſzaki betesnik ie takov, toiezt tusen y nevolyen, zato od uſzako

ga chloveka, oſzebuinem pako nachinom Kerſchenika Katolika dusenie pomiluvan z- ſzerczem, obatriven z- iezikom, y pomagan z- rukami bitti: Niti nigdar ni dùsen Kerſcheni Chlovek na blisniega ſzvoiega, kakti takai y na ſzvoiu duſſu zkerb imati, kak vu uremenu betega, ter naimre pogibelnoga: Ar ako rauno vu uſzem uremenu ſitka naſſega Duh pekleni nemanguie, nego dan y noch okolu naſz- obhagia kakti ruchechi lakomi Oroſzlan ischuchi kogabi posreti mogel, kod Sz. Peter Apoſtol vu pervom ſzvoiem liztu, vu 5. dèlu od niega ſzvedochi govoreci. *Adverſarius veſter diabolus tamquam Leo rugiens circuit quærens quem devoret.* Obhagia kakti ruchechi Oroſzlan ischuch kogabi poserl, toieto kogabi na greh y na zkvarienie vekovechno napelyal: Oſzebuinem pako nachinom on Protiunik y nepriatel glaunì duſſicz naſſeh obhàgia okol nyh vu betegu, y ſzmertnom uremenu, na koiem uremenu viſzi vekovechno blasenztvo, ali proklecztvo naſſe.

1. Pet. c. 5.

Zakaizato potrebnoie uſzakomu Boſiemu Kerſcheniku ne ſzamo za ſzvoie, nego y za blisniega ſzvoiega zkerb imeti zvelichenie, niega batrivech vu betegu kakti y ſzamoga ſzebe z- rechmì mudroga Salamona. *Quem enim diligit Dominus, caſtigat.* Koga G. Bog lyubi, niega kaſtiguie; ar Dabi naſz G. Bog nebil ztvoril y zebral za Nebo, nebinaſz oude kaſtigal za grehe naſſe, negobi vuchinil z- nami kod chinì Doctor z- onem betesnikom, zverhu koiega zdrauia y ſitka nima uſſania nikakvoga, toieto toga takovoga zapuscha; kada adda G. Bog naſz pohagia z- guztemi betegi, toie oſzebuino znamenie lyubavi Boſie, danaſz naimre on lyubi. *Ego quos amo arguo, & caſtigo.* Dalie G. Bog na znanie po ſzvoiem Angelu Sz. Januſſa Evang. Ja koie lyubim, karam y kaſtiguiem. Kada god adda ò moy Kerſchenik vidis y zpoznavas tebe traplyenoga z- kakovem betegom, ali kakovumgod protiuchinum, ti moras znati, y veruvati, daie to znamenie lyubavi Boſie, da naimre G. Bog hoche, da ti niega zpoznas za Ztvoritela y Odkupitela tvoga, koiega

Prov. c. 13. v. 12.

Apoc. c. 3.

iega ti tuliko krát tak ztrasno z- grehi tvoiemi ieszi zbantuval, urata nebezkaszi zaperl, à peklenzka odperl, dabite adda on od pekla oszlobodil, y vu nebo zapelyal, posslya nadte uszakoiachke betege, y nevolye, dabisze vu nyh zpoznal za gresnika, za grehe szvoie pokaial, y iz nyhsze szpovedal, y tako vu milosche Bosie szmertnu vuru chakal.

Nili iztina, da kada mi vidimo koiega nassega prìatela vu temnicze zapertoga, y vu pogibeli pogublyenia sitka, misze uszemi nàchini zkerbimo oszloboditiga od szmerti. Gresnik kad szmertnem grehom zagresì, onda szuseny urasi poztaie, koiega dobri y miloztiuni G. Bog videchi siveti vu pogibeli szmerti vekovechnè, za oszloboditiga od nyè, kai chinì? Opominaga z- onemi betegi, dasze zpèti, zpozna, y on beteg dobrovolyno od Rùk Bosieh prime, da bude z- iztinum mogel recsi z- Kralyem Davidom. *Virga tua, & baculus tuus ipsa me consolata sunt.* Siba tvoia, y palicza tvoia, ona mene razveszelila ieszu, szladka y vugodna mora bitti uszakomu Kerschenomu chloveku zaizto Siba Bosia, koia ni druga, kak oni uszakoiachki telouni betegi, z- koium Sibum betegov telouneh G. Bog uràchi betege dusseunè. Ar kaktigoder ieden dobri Otecz za szvoiu deczu dersì uszigdar Sibu pripraunu, z- koium on nyu chinì vu ztrahu siveti, szvoie zapovedi obdersavati, vu dobrotah napreduvati, z- koium Sibum ozoine, nepokorne, y tverdourate, krotì, y vu poniznozti polek volye szvoie siveti chinì, dobrem pako vu dobrotah obztàti zrok y priliku daie. Rauno tak Otecz nas Nebezki znami deczùm szvoium barache, pohagiaiuch on nasz z- Sibum oneh betegov, kod od ztràni niegove Sz. Kraly David govori. *Visitabo in virga iniquitates eorum, & in verberibus peccata eorum.* Pohagial budem z- Sibum hudobe nyhove, y z- tepeniem grehe nyhove, ali pak taki kai pridaie potrebnoie znati. *Misericordiam autem meam non dispergam ab eo.* Miloszerdnozt pako moiu neschu raztrezti od niega, kako dabi hotel recsi miloztiuni Otecz nas nebezki; Ja tebe ò Dussa Kerschanzka budem kastigal,

Psal. 22. v. 4.

Psal. 88. v. 33.

ali toga nebudem chinil iz iàla, y nazloba nikakovoga proti tebe, budemte tepel z- Sibum oneh betegov, ali to budem chinil iz miloſzerdnozti moie proti tebe, y ſzerdchene Otchinzke lyubavi moie; Znai adda y tverdno verui ò K. D. da kada tebe G. Bog z- kakovem betegom pohagia, onda on naivexe znamenie ſzvoie lyubavi proti tebe izkasuie, da naimre akoſziga kada z- grehi tvoiemi zbantuvala, y muke peklenzkeſzi zaſzluſila, na koie moralabite niegova Bosanzka pravicza oſzuditi, ali lyubav y miloſzerdnozt niegova nepuztì, nego tebe, y hudobu tvoiu z- Sibum betegov oude pohagia, daſze naimre ti po Sz. pokore k- milosche niegove uteches, za oproschenie grehov proſzis; pobolsanie ſitka obechas, y za lyubav niegov onu muku betegov od niega tebe poſzlaneh dobrovolyno podnaſſas.

Ako Betesnik vu betegu ſzvoiem, kadaie od koie bolli muchen y traplyen, premislyava veliku plachu, naime, y korune, koieſzi vu dike nebezke ſzvoiem dobrovolynem terpleniem zadobiva, prez uſzake dvoinozti pochùti vu ſzerczu ſzvoiem kakovu takovu polaschiczu, y niega chinì tem ſzercheneſſega y ſztalnaſſega vu podnaſſaniu onoga betega ſzebe od G. Boga poſzlanoga, bude ſzam ſzobum miſzlil y govoril ſzam ſzebe, batrivechiſze z- rechmì Sz. Paula Apoſt. *Non ſunt condignæ paſſiones hujus temporis ad futuram gloriam.* Niſzu uredna terplyenia y muke ovoga uremena, nezgovorne dike nebezke, koia ie pripraulyena za one, koij Boga lyube, y Chriſtuſſa Odkupitela ſzvoiega vu terplyeniu naſzleduiu, koi pervo negoſzeie povernul vu onu diku ſzvoiu Nebezku, potrebamuie bilo rerpeti muke, ar veli Sz. Lukach od niega. *Nonne hæc oportuit pati Chriſtum, & ita intrare in gloriam ſuam?* Nili ova potrebno bilo terpeti Chriſtuſſu, y tako ulezti vu diku ſzvoiu? Ako adda Chriſtuſſu Szinu Boſiemu od koiega Sz. Peter Apoſt. ſzvedochi. *Qui non fecit peccatum, nec inventus eſt dolus in ore ejus.* Koi ni vuchinil greha, niti zla rech ie bila chuiena iz vuzt niegoveh: potrebnoie bilo terpeti tuliku y tak

Rom. 8. c 18.

Lucæ. 24. ℣. 26.

1. Petr. c. 2. ℣. 22.

ztraſſnu

ztraſſnu muku, pervo negoſzeie hotel vu nebo povernuti k-Otczu ſzvomu nebezkomu? Kuliko ſzto iezero krat bolye potrebnoie nam gresnikom oude terpeti, ako sèlimo, y hochemo za Chriſtuſſem vu diku nebezku zayti.

Sz. Otecz Auguſtin piſſe od iednoga poganina imenom Cleombrota, y velì, da kadabi ov krivovernik cſtel- bil knigu mudroga Platona, vu koieie piſzal od neumertelnozti duſſe, natulikoſzeie zalyubil vu ſitek vekovechnì, daſzeie ſzam hotonczè iz iednoga viſzokoga mezta dole hitil, y ſitek telounì zkonchal. Vezda velim ia ovde ovak, ako ov krivovernik na ſzamo iedno prozto cſtènie iedne knige od neumertelnozti duſſeunè, natulikoſzeie zalyubil vu ſitek vekovechnì, vu koiega, kaiti ni veruval, zato niega on nit doſzegelnì, daſzi ni miluval ſitka telounoga zkratiti. Mi pako kerscheniki, koij tulika cſtemo, y chuiemo od Prodekatorov povedati od one blasene vekovechnozti nebezke, od lepotè y naſzladnozti, od veſzelya y ſzvetlozti koiaſze vu nye od oneh blaseneh duhov vuſivaiu, vu koie naſz prazni ztolczi chakaiu, ali kak ſivemo, kakſze zkerbimo, y terſzimo vu nyu zayti? Gdeie koga zgledati koibi negdasne Sz. Puschenike vu oſtre pokore, ali Sz. Muchenike vu prelevaniu kervi naſzleduval? akoprem G. Bog toga od naſz nepotrebuie, buduch on z- menſem content, toieto z- iednem ſzerchenem y dobrovolynem podnaſſaniem oneh bollih, y betegov, koie on nam poſſilya, y priliku daie oſzloboditiſze mùk peklenzkeh, y zadobitiſzj diku nebezku y vendar unogi kerscheniki izkasuiuſze gorſeh od poganinov, ter vu kakovegod y kulike male bolli, ali nevolye, koiaſze chùti vu iednom zùbu, ali perzteczu, iadeſze y prokliniaiu, morguiuch proti betegu y G. Bogu z- koiemi kletvami y morguvaniem nikaiſze nepomogu, nego G. Boga bantuiu, kadabiga hvaliti v dichiti morali, y za lyubav niegovu uſza dobrovolino terpeti, za koie terplenie- moglibiſze pak naimov y korun vu Nebu nadeiati.

Znam

Znam dami gdogod nato odgovori, Ah Pater! prevech dug ie moy beteg, prevech teska ie moia bòl, prevech oſtro y muchno ie ſiulyenie moie; Ali tem takovem ia odgovariam z-Sz. Bernardom, kakmiſze more gdo tuſiti z-iztinum, daie beteg prevech dug, da preteska ie bòl, y muchno ſiulyenie? Ako Sz. Pavel Apoſtol zove hipnò, y lehko uſze kaiſze na ovom ſzvetu terpì, y podnaſſa. *Momentaneum hoc & leve tribulationis noſtræ.* Terpiteli pak vi vexe teskoche, bolli, y betege od Sz. Paula? ali pak od Chriſtſſa Odkupitela vaſſega? neveruiem; koi zrok adda mora bitti, daſze ovi betegi tak dugi y teski vam vide, y chinè? Nego kaiti vi nemiſzlite na britku muku, y ſzmert, Odkupitela vaſſega, koiuie on za lyubav vaſſu preterpel; kaiti nemiſzlite na onu vekovechnu plachu koiaie vu nebu pripraulyena onem koij Chriſtuſſa Odkupitela ſzvoiega naſzleduiu vu muke, terpleniu, y dobrovolynom podnaſſaniu oveh kratkeh betegov y bollih telounch; kaiti nemiſzlite da z-onem dobrovolynem podnaſſaniem betega y bolli moreteſzi G. Boga miloztiunoga vuchiniti, y genutiga na pomiluvanie, na oproschenie grehov, y mùk ne ſzamo purgatoriumzkeh, nego y peklenzkeh vekovechneh. Na koia dabiſze miſzlilo, oh! kak lehko y dobrovolyno uſzi betegi, uſze teskoche; y nevolye biſze podnaſſale, oh kakbi krichali iz glubine ſzercza ſzvoga unogi y unoge, *Hic ure, hic ſeca, ut in æternum pareas.* Ovde peczi, ovde ſzèczi, da na veke proztìs; ar. *Non ſunt condignæ paſſiones hujus temporis, ad futuram gloriam.* Niſzu uredna ova tràplyenia y terplyenia ovoga uremena, one dike buduche y vekoma terpeche.

Lep, y od uſzeh betesnikov dobro razmislyen, y zapameten uredenie bitti on navuk Sz. Hieronima, koiegaie ov Sz. Chlovek Bogaboieche Euſtokie Devicze dàl, kadaiuie vu betegu pohagial, govorecsie; Ti dobro znas ò Kchi moia daie Jakop czeleh 14. leth ſzlusil marlivo, dabi na konczu oveh leth mogel za plachu ſzvoie ſzlusbe dobiti

biti prelepu Rakelu za Zaruchniczu, y Sennu ſzvoiu; vu koieh letah kuliko zime y uruchine, kuliko truda y pota, glada y ſeie, on ie preterpel? dopovedatiſze zadozta nemore, y vendar kai chuda velikoga, pache naivexega ie uredno, da uſza ova leta nyemuſzuſze kratka videla kakti ieden tieden, koi zrok tomu? ah nieden ztanovito drugi kak ona ſzerchena lyubav zkoiumie ſzercze niegovo proti nye gorolo. Rauno tak ò Kchi moia, ako ti premiſzlis lepotu y dobrotu, zmosnozt y miloſzerdnozt Zaruchnika duſſe tvoiè Chriſtuſſa JESUSSA Kralya nebezkoga, ni moguche daſze tvoie ſzercze nevusge vu lyubavi niegove, koiega pak ako ti lyubila budes iz pravoga ſzercza, y selela od niega zaruchena bitti, y ſnymſze vu Kralyeuztvu niegovom vekoma veſzeliti? ni moguche dabi ti za lyubav niegovu dobrovolyno nepodnaſſala uſze naiteseſſe betege, y uſze naivexe bolli, z- uffaniem dobiti za plachu Kralyeuztvo nebezko y vu nyem z- Zaruchnikom ſzvoiem vek vekomaſze veſzeliti.

Rauno ovak uſzake betesne persone moreſze reczi, kodie govoril Sz. Hieronym one Bogaboieche Devicze Euſtokie, da naimre kadaſze ti chùtis od kakovoga teskoga betega obtersena, y od ztraſſneh bolih traplyena, y muchena? ah zmiſzliſze na nebezkoga Zaruchnika tvoga, zmiſzliſze na onu goruchu lyubav, koiaie niega iz nebezke viſzine izulekla na zemlyu, y naturu chlovechanzku priſzililaie naſze uzeti, uſzem tugam y nevolyamſze podurechi; koiu lyubav nezgovornu, y nepreſzesnu on ni preztal proti nam izkazuvati, doklamgod kapliczu kervi vu ſzvoiem Preſz. Telu ie imel, y doklam za lyubav naſſu na krisnom Drevu viſzech ſzvoiu Sz. Duſſu ie zpuztil, dabi tak duſſicze naſſe mogel oſiveti, ſzvoiem Otczem Nebezkem pomeriti, y vu dike nebezke vekoma chinil ſiveti. Odkud Sz. Otecz Auguſtin govori. *Nativitas, vita, mors, & paſſio Chriſti, evidentia ſunt teſtimonia Divinæ erga nos dilectionis.* Narogienie,

ſitek, ſzmert, y muka Chriſtuſſeva ochivezta ieſzu ſzvedochanztva Bosanzke proti nam lyubavi.

Ako adda tuliku lyubav y dobrotu Chriſtus ie proti nam izkazal kod uſzaki Kerschenik zna, y znati mora, kulika nezahvalnozt bude naſſa, akoſze mi nyemu nezahvalneh izkasemo, lyubav z- lyubauium neodvernemo, y vu dobrovolynom podnaſſaniu betega, y uſzeh nevòly naſſeh, niega nenaſzleduiemo: Onie hodil po pùtu tràplyenia; à mi pak hodimo po puteh veſzelya: Onie terpel pregone; à miſze zkerbimo za Chaſzti. Onie terpel ſziromaſtvo; à miſze trudimo za bogacztvo. Onie terpel glad y seiu; à miſze uſzakidan goztimo. Onie terpel tak ztrasnu muku; à mi naimensega betega prez iàdenia, morguvania, kletvih, y vechkrat ztraſſneh blaznoztih nemoremo podnezti: Odkud takovi neterplyuni, y nezahvalni Kerscheniki, chimſze bolye ſzerde vu ſzvoiem betegu, tem vexu muku chùte, G. Boga bantuiu, y muke vekovechneſzi zaſzlusuiu. Koiega dabi dobrovolyno terpeli za grehe ſzvoie na chazt muke Chriſtuſſeve veſzelo podnaſſali, oh! kakbiſzi leglye naſzerczu chùtili, y kulike naime onibiſzi vu nebu zadobili? ar, *Anima morbo affecta, proprinqua eſt DEO.* Govorilie negda Sz. Gregur Nanzianzki, Duſſa z- betegom obterſſena blisniaie G. Bogu, toieto ako on beteg terplyuno y dobrovolyno podnaſſa, za lyubav y volyu razpetoga Odkupitela ſzvoiega.

S. Gregorius Nanz. orat ad Ciues.

Vu Sitkeh Sz. Otczev nahagiam zapiſzano, kakie negda ieden Sz. Otecz Puschenik vuchenika ſzvoga betesnoga nagovarial, y batrivel. *Non contriſteris, fili, ex infirmitate tua, vel plaga corporis tui; Summa enim religio eſt, ut in infirmitate ſua quis agat DEO gratias. Si ferrum es? per ignem aruginem amittis: Si verò aurum es? per ignem probatus à magnis ad maiora procedis.* Nesaloztiſze, Szinko, zbok betega, ali ranne tela tvoiega; Ar naivexa dobrota ie y krepozt, da gdo vu betegu ſzvoiem G. Boga hvali nadeuſzem: Akoſzi selezo? hergiavinu tvoiu vu ogniu oztaulyas; Akoſzi zla-

to?

to? po Ogniu zkuſſan iz velikeh, na vexaſze podises, y izviſſuies, kako dabimu bil hotel recſi, Szinko moy dragi, ov beteg koiegaie G. Bog tebe poſzlal, potreba daga ti terpis, y podnaſſas dobrovolyno, prez uſzakoga mermrania, proti G. Bogu, ali tvoiemu betegu morguvania, arie ovo iedno zlamenie oſzebuino lyubavi, y milosche Boſie proti tebe izkazane. Hvali adda G. Boga nad tulikum miloschum y lyubauium da on tebe daie priliku na ovom ſzvetu ochiztiti tvoiu duſſu od uſzake gresne Hergiavine, y nyu oſzvetlati vu ogniu, y z-ogniem onoga betega, da nebude primorana na drugom ſzvetu vu ogniu na veke, niti do uremena muchitiſze, y terpeti, nego chizta y ſzvetla pred licze Boſie zayti bude mogla, ar. *Mala quæ nos præmunt, ad DEUM venire compellunt.* Zla koia naſz ztischu, tràpe, y muche, k-Bogu zayti naſz primariaiu. *Anima morbo affecta, propinqua eſt DEO.* Duſſa z-Betegom obtersena blizu ie G. Boga. *Virtus in infirmitate perficitur.* Dobrota vu betegu zverſſena poztaie velì Sz. Pavel Apoſt.

Tak zverſſenoga vu Dobrote pokazalſzeie Opat Palemon koi terpechi veliku bol vu Szlezene, aliſze urachiti ni hotel, niti puztil, y buduchi proſſen od ſzvoieh Redouninikou dabi kakovo uracstvo uzel proti one bolli, odgovarialie nym, oh! daitemi mira, y negovoretemi od nikakvoga uracstva, nai terpì telo, nai placha oude Bosanzke pravicze za tulike grehe vuchiniene, naiſze oude muchi, daſze pak duſſa nebude morala na drugom ſzvetu naveke muchiti. Ako Mucheniki Boſi bili ieſzu nekoij pecheni, nekoij kamenuvani, nekoij na meh oderti, nekoij na fallate zeſzecheni, nekoij lyutomu zveriù ſivi na hrànu dàni, y kaikakvemi ztraſſnemi mukami mucheni, koia uſza oni ieſzu radi, y dobrovolyno podnaſſali za lyubav Chriſtuſſevu tia do ſzmerti, daſzu liztor mogli za nym, y k-nyemu vu nebo zayti, oh! ter zakai nebi y ia ovoga maloga betega, ove kratke muke za lyúbav nyegovu terpel, y podnaſſal? ah dalko, dalko uſza uracstva od mene, nego

Hiſtoria *In Vitis pp.*

vech, vech G. Bose posli nadme betegou. *Hic ure, hic seca, ut in æternum parcas.* Oudeme G. Bose polek Bosanzke volye tvoie sgi, oude resi, oude trapi, y muchi, kak y kuliko naibolye znas da kerhkocha moia podnezti more, usza hochu rad y dobrovolyno terpeti, za lyubav, y volyu tvoiu, na chazt y diku one britke muke y szmerti tvoie, za lyubav y volyu moiu podnessene.

Historia *Baronius* *Anno 529.*

Baronius pisse od Sz. Fulgenciussa Biskupa letto 529. vu Affrike buduchega, koiega kadabi G. Bog pohodil z-iednem ztrassnem betegom, koigaie muchil 70. czeleh dan, y tulikai nochih, vu koiem betegu iz nyegoveh vuzt drugo nigdar ni bilo chuti nikai nego ove rechi. *Domine da mihi modo patientiam, postea indulgentiam.* Goszponne dai mene vezda poterplyenie, potlam oproschenie: koiega nagovariaiuchi Doctori na ztanovite toplicze, onie pak nym odgovarial: Moguli ove toplicze vuchiniti da ieden chlovek na konczu sitka szvoga nebi moral umreti? y rekossemu da nemogu, onda on nato recse nym, ako adda toplicze nimaiu iakozti chloveka oszloboditi od szmerti za uratom ztoiéche, ah ter kak hochete da ia szada na konczu sitka moiega budem telu moiemu ugaial, y nye z-toplicza-mi proxil, koieszem tuliko leth zimum, gladom, y seium trapil, ah nikai menie nego to, ar znaneszu dobro mene one Christussève pri Sz. Mattheiu rechi. *Qui autem perseveraverit usque in finem, hic salvus erit.* Da naimre oni szami, koij dobro pochnu siveti, Bogu szlusiti, y za lyubau Bossu kai terpeti, ako vu onom dobro pochetom siulyeniu, szlusbe, lyubavi, y terplyeniu sztalni do szmerti obsztoiè; zvelicheni budu: Adda dabi ia szada na konczu sitka moiega hotelsze urachiti, koiszem tuliko uremena prez urachtvih sivel, oh! tobi zlamenie neszta lnozti bilo, zlamenie male lyubavi proti Bogu moiemu, zlamenie y zrok, da moia dussa zvelichena nebi bila, ah! nai adda terpi ynaisze muchi telo oude do uremena, dasze bude mogla veszeliti dussa moia pri Bogu vek vekoma.

Matth. c. 24.

Vu ſitku Sz. Piuſſa Pape V. ovoga imena eſtem kaj piſſe od niega ieden Piſzecz novi, da naimre ov Sz. Otecz bilie podversen betegom kamencza, y kolike, od koieh kadaie naibolye bil traplyen y muchen, uzelie Sz. Razpelo vu ruke ſzvoie, vu nye gledaiuch, y premislyavaiuch muku Odkupitela ſzvoga, koia ie prez kraia y koncza bila vexa od niegove, zato veſzelo y dobrovolyno terpelie y on za lyubav Odkupitela ſzvoga onu malu muku, govorecſi k- nyemu. *Domine adauge dolorem dumodo adaugeas & patientiam.* Goſzpone povexai ovu moiu bòl, da liztor povexas y terplyunozt moiu. Hiſtoria *Joan. Anto. Gahutius in vita S. Maij. c. 10.*

Serafinzki Sz. Navuchitel Bonaventura piſſuchi ſitek ſzvoiega Sz. Otcza Ferencza, ſzpominaiuchiſze od unogeh betegou koieie on preterpel, y uſze dobrovolyno, ſzpominaſze oſzebuinem nachinom od nyegoveh ochneh bollih, koieie Sz. Ferencz czeleh 50. dan y nochih terpel z- ſztalnum terplyunoztium, batrivechiſze liztor z- ovemi rechmi. *Tuæ, ò Domine voluntatis adimpletio, mihi eſt conſolatio ſuperplena.* Tvoie ò Goſzpone Bose volye izpunienie, moie ie naivexe veſzelye: koiega terpliunozt nezgovornu nemoguchi podnaſſati duhi pekleni, zato za mentuvatiga one terplyunozti, y napelyatiga na ſzerditozt, dosloijhie neizbroiena unoſina vu ſzpodobe miſſev, iednu noch vu Celiczu Sz. Otcza Ferencza, koijſzuga bantuvali czelu noch da ni mogel pokoia imeti, niti zaſzpati, ali on zato niſze raſzerdil, niti vu naimensem od terpliunozti ſzuoie od ztupil, nego tem ſztalneſſi vu nye G. Boga ie hvalil, y blagoſzlaulyal, volyu ſzvoiu z- volyum Boſium ſzlagal, y uſze ſzuprotiuchine, kakti tulike oſzebuine dare y milosche z- velikem veſzelyem od Rùk Boſieh prijmal, y tem vexum terpliunoztium uſza podnaſſal, daie ureden bil z- Angelzkum muſikum vu ſzvoiem betegu, na poztelye lesech razveſzelyen bitti. Hiſtoria *S. Bonaven. in vita S. Franc.*

Sz. Ambros Biskup premislyavaiuch ſitek chlovechanzki uremenitni, y vekovechni, on kakti tulik y takov Szve-

tecz Boſi niſze boial ſzmerti teloune, nego pache ſeleliuie dabi zkoro dosla, dabi tem berse duſſa pak niegova vu Nebo posla: Zato chudiſze lyudem ovoga ſzveta, daſze bolye zkerbè za zdrauie y ſitek telouni, neg za duſſno zvelichenie ſzvoie, ar chimſze duglye ſive na ovom ſzvetu, ztemſze vech y vexeh grehov chini, zkoiemi kakſze na ſzudu Boſiem obztoi, natoſze nigdor nezmiſzli, z to opomina uſze te takove ov Sz. Doctor Czirkveni ovemi rechmi. *Quid tantopere vitam iſtam deſideramus? in qua quanto diutius quis fuerit, tanto majore oneratur ſarcina peccatorum.* Kai, y zakai tuliko ſitek ov ſelimo? vu koiem chim duglye gdo ſive, tem vexem grehov bremenom ie obtersen. Kai pako ie telo chlovechanzko uſzake Pravichne duſſe, nego iedna ſzmerdlyva temnicza? kak pako goder uſzaki pravichni chlovek zapert vu koie ſzmerdlive temnicze, ſeliſze onoga ſzmrada y vonybè oſzloboditi kai berse, za iziti van vuſivat ſzunchene ſzvetlozti, y zlate ſzloboschine; Tak uſzaka pravichna duſſa ſeliſze oſzloboditi temnicze teloune pune ſzmrada y vonybè, ter zkoro zaiti vuſivat ſzvetlozti Szuncza Pravicze, y zlatu ſzloboschinu vekovechnoga veſzelya dike nebezke.

S. Ambroſ. de bono mortis c. 2.

Takie premislyavala ona Poglavita Gpſzpà od koiè cſtem vu Velikom Zerczallu Peldih, daie bila bogata, y nezgovorne lepotè polek toga z unogemi dobrotami okincsena kakti z pobosnoztium, chiztochum, dareslyuoztium, poniznoztium, y lyubaium Boſium: Szvet pak y chalarnozti niegove zeuſzema oduriavalaie; Ovu tak Sz. Sennu pohodilie G. Bog z betegom ſzmerdlyve Gube po uſzem nye telu, z koium uſzu ſzuoiu zvunzku telounu lepotu ona ie pogubila, natuliko daie bila vech iednomu ztraſſilu, ali ſzmerdlyve merczine ſzpodobna, neg iedne ſenne. Gibalaie uſzakoga ſzebe gledechega ne ſzamo na pomiluvanie, nego y na placs, hogievaliſzniu pako unogi pohagiat, megy koiemi bilie y ieden Biskup koi drugach nyu pervo nigdar ni znal, niti viuel, chulie vendar

Hiſtoria Magn. Speculi Exem. lib. 9. Exem. 22.

unoga

unoga pervo od nye, koi doiduchi pred nyu, y premislyavaiuch ſzmrad y odurnozt nye tela, kakti tulikai chudne ſzude Boſie, pochelſzeie plakati: Ona pako videchi to, daſze Biskup plache, pochelaſzeie ſzmeiati, y ſzmeiuch Biskupa pitati, zakaiſze plache? odgovorilieie, placemſze iz pomiluvania zverhu nevolye tvoie velike vu koieſze nahagias: Povech pakò mene vezda ò nevolynicza! zakaiſze ti ſzmeies? Odgovorilamuie y ona ovak Preſzvetli Goſzpodine Biskupe; Dabiſze koi ſzuseny naſſel vu temnicze z takovum ſentenczium da neizide van iz nyè, doklamſze zidine one temnicze neporuſſe, y ov videchi daſze pochiniaiu poruſſevati zidine one temnicze, veruieteli to daſze on veſzelì, y zrok veſzeliti ima? prez uſzake dvoinozti. Rauno tak morate znati Preſzvetli Goſzpodin Biskup da zrok ſzmeha y veſzelya moiega ie ov, kaiti ia vidim poruſſavatiſze z- ovum gubum telo moie, iz koiega kakti iz iedne ſzmerdlyve temnicze zkoro bude ſzlobodna duſſa moia y zato nimam zroka nikakovoga plakatiſze, nego pache ſzmeiati, y veſzeliti, priblisavaiuchiſze ureme oſzlobogienia duſſe moie iz ove temnicze, koia uffamſze da poyde vuſivat ſzvetlozti, lepotè, y naſzladnozti, dike nebezke.

Betegi adda telounì, ieſzu zdrauie duſſeuno, y ono kai telu chlovechanzkomu skodi, vech y vechkrat duſſe haſzne y pomase, koiu iztinu za potverditi lepo pripetchenie ia nahagiam zapiſzano vu ſitku Sz. Tomasa Biskupa Cantuarie, da naimre ieden ovoga Sz. Biskupa velik priatel, drugach ſzvet y Bogaboiechi chlovek, koi po ſzmerti Sz. Tomasa zbeteſauſſiſze dugo uremena nemoguchi ozdraveti prigruztelomuſzeie kakti tak dugo beteguvati, zato odiſſelie bil k- Grobu Sz. Tomasa, y onde proſzilie onoga Sz. Biskupa za zdrauie, dabimu naimre on od G. Boga dobil miloschu ozdraveti, y ni zahman, arie taki onde na meztu zdrav poſztal. Ozdraulyen iduchi van iz Czirkve, pochelie miſzliti ſzam ſzobum, morebitiſzem ia proſzil po

Hiſtoria *In Vita S. Thom. Cant.*

ovom

ovom Sz. Biskupu vexu skodu neg haszen za dussu moiu ? zato povernulszeie nazad k- Grobu Sz. Tomasa, y pochelie ovak govoriti, morebitiszem ia kai protiunoga dusse moie proszil, zato akobi ovo zdrauie vezda zadoblyeno dusse moie szuprotiuno y skodlyvo bilo, neseleiemga imeti, nego vu pervom betegu seleiem do szmerti Bogu moiemu vu terplyunozti szlusiti ; Nut chuda, na novu molitvu, nova miloscha ie nadoszpela, toieto pervi beteg na niega ieszе povernul, vu koiemie tia doszmerti terplyuno y pobosno sivel, y szrechno umerl, ter dussu szvoiu vu nebo ie poszlal. Odkud zpoznatisze ochivezto more da betegi ieszu haszноviti k- dussnomu zvelicheniu, ar veli Sz. Basilius. *Virium enim corporis multitudo, Saluti Spiritûs est impedimento.* Zdrauie, y iakozt telounà, zvelicheniu dusseunomu ieszu pàchka, pokehdob da kak y Sz. Pavel Apostol govori. *Virtus in infirmitate perficitur.* Dobrota vu betegu zverssena poztaie, toieto da chlovek akolije gresnik vu zdrauiu, vu betegu za greheszе kàie, y szpoveda ; ako zdrav ie bil pianecz, y lakomecz, vu betegu mertuchlyvo sive ; ako zdrav ie bil kurvis, y lotris, vu betegu chizto sive ; ako zdrav ie bil gizdavicza, y szvadlivicza, vu betegusze ponizuie ; ako zdrav ie bil iz Boga zpozablyen, vu betegu G. Boga na pomoch zazava ; ako zdrav ni maral za Redounike, niti za duhoune navuke, vu betegu nikai dragsega videti y chuti nemore, kak Redounike y nyhove navuke. *In summa Virtus in infirmitate perficitur.* Beteg iz naivexeh gresnikov, naivexe priatele Bosie chinì. Szrechenie adda uszaki on koga G. Bog z- kakovem Betegom pohodi, ar akoie gresnik? vu betegu pravichnogasze vuchinì. Akoie pravichen? vu betegu chinisze pravichnessega, kakti zlato vu ogniu, G. Bogu dragsega, y vu nebu z- naimi obilnessega, nut kai haszni betesnomu bitti.

S. Basil. in psal. 32.

Hiſtoria *In Prat. Spirit. de S. Sophronio c. 14.*

Csteszе od iednoga Redounika vu iednom Klostru vu velike pobosnozti G. Bogu szlusechega, koiega chiztochu tela y dusse, kakti takai lyubav goruchu y pobosnozt nemoguchi

moguchi duh pekleni podnaſſati, podignulſzeie ſzuproti nyemu z- velikemi tentacziami nechizteh poseleny, koi Bogaboiechi Redounik borilſzeie y branil dugo uremena, ali vendar nevolyni chlovek oztah obladan,y odpravilſzeie bil vu takovo meſzto, kadebi bil mogel naſzladnozt telounu konche pokuſſati, ali komai z- iednum nogum ie korachil vu hisu takovoga mezta, poztalie on hip od glave do pet veſz gubav, y takiſzeie povernul nazad vu ſzvoy Kloſter zpoznauſi kaſtigu Boſiu nad ſzobum, y miloschu zkupa ſzvoiu ſzvetu, daga ni puztil pogubiti chiztoche teloune, ako rauno pogubilie bil duſſenu z- privolyeniem, ali ovaſze more nazad po Sz. pokore dobiti, ona pak nigdar, y zato pochelie G. Boga hvaliti za tuliku miloschu proti ſzebe z- onem betegom ſzmerdlyve gube izkazanu. *Idcirco DEUS hac me caſtigatione percuſſit, ut anima mea ſalva ſit.* Zatoie mene G.. Bog z- ovum kaſtigum vudril, dabi duſſa moia zvelichena bila, hvala adda y dika budi mloztiunomu G. Bogu, nad tulikum lyubauium y miloschum proti mene nevolynomu gresniku izkazanu. Ovakovem nachinom G. Bog y dan danasni unoge gresnike pohagia, y nyh kakti na vuzde z- onemi betegi dersi, da neprepadaiu vu vexe grehe, y ſzvoieh mileh duſſich da nepogublyuiu, ako liztor takovi dobrovolyno terpè y od Ruk Boſieh kakti zlamenia naioſzebuineſſa lyubavi prijmlyu.

Takovie bil neki veliki Goſzpodin, ali iosche vexi gresnik, koi pohogien od G. Boga z- oſtrem betegom, y pohagian ne ſzamo od Redounikov, nego y od druge Goſzpode priatelov ſzvoieh, koiem znanaie bila oſtrocha, y teskocha betega niegovoga, vu koiem vendar on uſzigdarſzeie veſzeloga pred nymi izkazuval, y buduchi izpitavan kakie moguche da on vu takove nevolye buduchi, tak veſzel, y dobre volye more biti? Nut odgovora. Zrok moiega veſzelya ie ov, da ia zpoznavamſze na ſzpodobu iednoga Galiota, koi ſzvoiem zlochineniem ne ienkrat, nego ſztokrat zaſzluſilie na galgah obeſſen biti, y buduchimu

od Prâvicze vuchiniena miloscha da nà mezto galgih, mora na galiu poyti, y kaktigod ov takov z- velikem veſzelyem ide na galiu, y onde puztiſze dobrovolyno pripèti na lancz, da liztor pod Henkarzke ruke ni doſſel. Rauno tak y ia bilſzem z- grehi moiemi ne ienkrat, nego iezerokat ureden na galge peklenzke obeſſen bitti od peklenzkeh Henkarov, y kaiti miloztiuni G. Bog vuchinilie miloschu zmenum poſzlauſſimi ov beteg, koiega ia priſzpodablyaiuch z- mukami peklenzkemi nahagiam, y zpoznavam za iednu liztor recreacziu, y noriu, y ovo ie zrok veſzelya moiega. Ali oh kak maloie ſzadasnie ureme teh takoveh, koijbiſze nato zmiſzlili, koibi betege od Boga nym poſzlane tak dobrovolyno od Boga prijmali, y obdersavali.

Hiſtoria

Egidius Solitarius Puschenik pobosni, y Bogaboiechi vu Franczuzkom Orſzagu buduchi od Louczev preſztrelyen nehotonczè, kai Louczi doznauſi, dotekoſſe k- nyemu, y hotechimu rannu ſzuzami ſzvoiemi oprati, y laſzmì, koieſzuſzi od salozti iz glav iztergali zatverditi, y zavezati, ali on uſzega toga ni prepuztil ſzebe vuchiniti. Nego kako dabimu iedna rumena rosa iz nebeſz vu naruchai opala bila, ali dabi ieden iz naidragseh kamenov rubinov bil naſſel takiuie preſtimaval, nad nyumſzeie raduval; y Boga Uſzamog: proſzil dabimuiu do ſzmerti onak obchuval, y premislyavaiuch on dobro, one Sz. Auguſtina rechi. *Ipſa nobis medicamenta, convertuntur in vulnera.* Izta urachtva preobrachaiuſze nam na ranne. Koi Sz. y Bogaboiechi Puschenik imelie negda unogo naſzlednikov vu terplyunozti dobrovolyne, koiega Bogbi hotel dabi y ſzada uſzi betesniki naſzleduvali, kodbiga y morali naſzleduvati dabi pamet imeli, premislyavaiuch veliku duhounu haſzen, koiaſze z- betegmi zadobiva. Ar Odkupitel nas dalnamie na-

Matth. c. 8. v. 18. vuk pri Sz. Mattheiu vu 8. dèlu govoreczi. *Bonum eſt tibi ad vitam ingredi debilem vel claudum; quam duas manus, vel duos pedes habentem mitti in ignem æternum.* Bolyeie vu ſitek vekovechni ulezti ſzlabomu, hromomu, ali Santavomu; neg

z- dve-

z- dvemi nogami, ali rukami hitchenomu biti vu ogeny vekovechni.

Ov navuk Chriſtuſſev dobroie napameti dersal on Puschenik Barnabas imenom, koi prebivaiuchi, y G. Bogu ſzlusechi vu Pechinah Giordanzkeh, iduchi iehkrat k- potoku povodu, nabolſzeie bil na nogu ſzvoiu, niti ni hotel nikomu na znanie dati one ſzvoie ranne, unogomenie hoteliuie urachiti, zato pochelamuie noga otekati, y ranna gnyti, natuliko daie iz pechine priſzilyen bil poyti vu Kloſter nazad kade vu iedne Celicze Boga molechi za nogu ni maral nikai, koiaſzeie uſza ochemerila, y velike bolli zrok bila, za koiu bol, on vendar nikai nemaraiuchi, negoie veſzelo y dobrovolyno terpel: Brattia niegova pohagiaiuchiga ieſzu takai nagovariali nyega daſze nai puztì urachiti, koiem on ie odgovarial. *Quanto magis homo exterior patitur, tanto amplius interior viret.* Kuliko vech chlovek zvunzki terpì, tulikoſze bolye nuterni zelenì, hotelie recſi, kodbi y uſzaki Kerschenik betesni miſzliti moral, da naimre chim chlovek vech na telu ſzvoiem muke terpì, y dobrovolyno podnaſſa, tem bolye duſſa niegova vu nebu pred G. Bogom czvete, y zeleniſze. Nai terpè noge, ruke, glava, y uſzi kotrigi telouni, da liztor bude friska y zdrava pred liczem Boſiem Duſſa moia.

Hiſtoria *Ex Prato Flori: S. Sophro. c. 10.*

Szpodobnoga nekai cſtem od Sz. Pakomiuſſa boſzemi nogami hodechega po puschine zbiraiuch derva za potrebochu ſzvoiu, y nigdar negledaiuch prednoge akobimu naputu bilo kopriuie, ali kupinie, nitiſze nigdar nicheſza ni ogibal, zato vechkrat hodilie po bodechem terniu, na koieſzeie nabadal, y uſze noge razdrapane imal kervave, prez bolli takai da ni bilo, toſze lehko veruvati more, koiu vendar bol on ne ſzamo dobrovolyno, nego y veſzelo ie podnaſſal. *Recolens, quod Dominus noſter in Cruce Clavis fuerit dignanter affixus.* Premislyavaiuch da Chriſtus Odkupitel nas hotelſzeie puſztiti z- chauli na kris pribiti. Oh! kak malo ia terpim (rekelie on) naproti muke koiuie Odku-

Hiſtoria

pitel moy zá me terpel kada niegove preſz: Noge y Ruke z- oſtremi chauli na krisno drevo ieſzu pribitte y prikovane bile, onie ni kriv, ni dusen terpel, ia pako terpim kakti naivexi gresnik. Oh! dabi tak uſzaki Kerscheni betesni chlovek premislyaval, kakove naimre muke Odkupitel nas za lyubav y zvelichenie naſſe ie preterpel, a kak malo, ali nikai mi za niega terpimo; On ni kriv ni dusen, a mi gresniki y dusniki niegovi veliki, uredni za grehe naſſe ne ſzamo oveh uremenitneh telouneh bollih, nego y muk vekovechneh peklenzkeh.

Navadaie govoriti da Vulogi ieſzu Gozpoczki beteg, kakovoga betega ſziromahi kmeti y meſterzki lyudi nigdar nimaiu, kaitiſze trude, y potè tesko delaiuch ſparno ieduch, y zato Vulogom pripiſſuieſze zrok manguvania, y goschenia. Terpè iztinaie Gozpoda vulosliva velike bolli, ali polek toga imaiu y veliku ſzlusbu, kakove nimaiu oni ſziromahi vu drugeh ſzvoieh uſzakoiachkeh betegeh, y vendar prez potrebne ſzlusbe vech ſziromahov vidiſze terplyuneſſeh vu ſzvoieh betegeh, neg Gozpodè, y bogatczev; rechemi morebiti gdo od Gozpodè, kaiti mi vexe bolli terpimo neg ſziromahi, ni chudo ako terplyunozt mensu imamo od ſziromahov vu podnaſſaniu; Takſze unogem vidi, da pache uſzakomu koiſze ni nauchil terpeti, niti miſzli unogo na Boga, menie na duſſu. Ar dabi uſzaki doneſzel na piacz ſzvoy beteg koiega terpì, y dabiſze uſzi betegi onde ochito vagali, uſzakibi raiſſi ſzvoy beteg nazad uzel, neg z- drugemſze menial. Onde ponudi gdo ſzvoy beteg kamencza, drugi kolike, treti vodeni beteg, cheterti ſzvoy veliki beteg, y uſzaki bude rad za vuloge menial, da pache ioscheſze zahvali, ar uſzaki zna ſzvoiu nevolyu, y vendar vulosliuczi pri ſzvoiem gozpoczkom betegu raiſſi oztaiu, akoprem ne z- tulikem Naimom pri Bogu, z- kulikem oni Ubogi, ar imaiu uſza po volye, y vendar zlo govore blazne, morguiu proti G. Bogu, proklinaiu, y urage na pomoch zazavaiu.

K- ra-

K-radozti y veſzelyu oneh ſziromahov koiem nima vu nyhove nevolye napitka vode gdo podati, napervo donaſſam onu Hiſtoriu koiu cſtem vu velikom Zerczalu chùd od iednoga Sztarcza vu Puschine ſivuchega megy Sz. Otczmi Puscheniki, koi vu ſzvoie Celicze zbeteſauſſiſze, y neznaiuchi nieden od oneh Sz. Otczev za hiega da beteſen iesì, od nikoga takai ni bil pohagian, unogo menie vu ſzvoiem betegu ſzlusen, koi dobrovolyno od ruk Boſieh priemſi on beteg z-velikum terplyunoztium takai ie nyega terpel y podnaſſal, y kakie mogel, takſzie ſzam pomagal kſiulyeniu z-tverdem kruhom hranechiſze, koiega terpliunozt videchi G. Bog., chez nekuliko dan poſzlalmuie iednoga Angela vu chlovechkem kipu, na duorbu, oni Sz. Otczi dugo vremena nevidechi Sztarcza pocheliſzuſze ſzumniti daie morebiti betesen y zato posliſzuga pohagiat; y nut kadabi na urata Celicze niegove kuchili, neztaloie vu onom hipu Angela. To videchi Sztaracz pochelie krichati, odhagiaite nazad vaſſem putom Brattia draga, ako vi mene lyubite, y dobro moie ſeleiete. Oni pak ztem bolye hoteliſzu znati kaimuie, y kakmuie, zato oboriliſzu urata, y nuter k-nyemu ieſzu dosli, y opitaſſe niega kai zlamenuiu one rechi z-koiemie on nyh od ſzebe tiral: koiem onie odgovoril 30. dan buduchi betesen iako nigdarme nigdor ni pohodil, niti vu potrebochah moieh pomogel; doklamſze G. Bog nad menum ni ſzmiluval, y Angiela ſzvoga iz Neba pred ſzedmemi dnevi mene na ſzlusbu y duorbu poſzlal, vi pako ſzada zprihodom vaſſem iezte zrok daie on odiſſel od mene, to izrekuchi on Sz. Sztarecz duſſiczu ſzvoiu blasenu vu naruchai Ztvoritela ſzvoga ie zpuztil. Razveſzeleteſze ò ſzirote betesne *Quia ubi humana deſunt, Divina neceſſe eſt adeſſe auxilia.* Ar kade chlovechanzka zmanka, Bosanzkà potrebnoie da pomore iakozt y miloscha. Potrebnoie adda vu teskochah y betegeh ſzvoieh terpliunomu bitti, uſze bolli dobrovolyno za lyubav y volyu razpetoga Odkupitela naſſega terpeti, volyu ſzvoiu, z-volyum

Hiſtoria Ex Speculo Exempl. exem. 119.

um nyegovam ſzloſiti k- G. Bogu zdihavati, y nyega za pomoch proſziti, ali vu pomenſaniu bolli, ali vu povexaniu terplyunozti, z- koium ako betesnik ni obiachen? zlo potelo, y po duſſu niegovu, ar hoche ali neſche terpeti mora kaimu G. Bog poslye, y tako ako neterpì dobrovolyno, negoſze ſzerdi, kùne blazni, tako pak chinech, telo y zduſſum pogublya. *Patientia ergo nobis neceſſaria eſt ut reportemus promiſſiones.* Terpliunoztnamie adda potrebna, ako hochemo dobiti y doſzechi po ſzmerti naſſe ona koiaie G. Bog pripravil onem koij niega lyube.

Ako adda betegi ieſzu nam tak haſznoviti, y potrebni? tak Doctorov, y Apotekarov ni potrebno na ſzvetu, y tatako nebiſze potrebno urachiti: Ne tako, odgovaria mudri Sirak, da pache ſzam Duh Sz. po niem, govoreſi vu
Eccli. 38. 1. 38. dèlu. *Honora Medicum propter neceſſitatem, etenim illum creavit Altiſſimus.* Poſtui Doctora zbok potreboche, arie y nyega ztvoril Viſni G. Bog: Urachtva tulikai od G. Boga iz zemlyè ieſzu ztvoriena, z- koiemiſzmoſze dusni urachiti
Ibid. za poduſati na zemlye ſitek nas, *Altiſſimus creabit de terra medicamenta, & vir prudens non abhorrebit illa.* Rechiſzu Duha Sz. koich urachtvih iemat nebudeſze ztraſſil ſzpametni chlovek; y zato opomina nadalye Duh Sz. uſzakoga beteſnoga, govorechimu. *Fili in tua infirmitate ne deſpicias teipſum; ſed ora Dominum.* Szinko vu tvoiem betegu nezapùztiſze; nego moli G. Boga; Addaſzmoſze dusni za urachtvo zkerbeti vu betegeh naſſeh, pravoie, ali tak daſze iz G. Boga nezpozabimo, nego da niega mi molimo, y za naipervoga Urachitela zpoznamo kod onoga koi uſzem urachtvam daie ſzuoiu moch y iakozt, ako hochemo danam urachtva haſznela y pomagala budu, moramoſze naipervo k- G. Bogu utechi, ali kak? Odgovaria y vuchì lepo Poſtuvani Hugo Cardinal ovemi tremi rechmi *Corde, Ore, opere.* Da naimre uſzaki betesnik ie dusen G. Boga moliti Szerdczem, z- Vuztmi, y z- dellom: Da pako ova molitva bude Bogu draga y prietna, tvoiem urachtvam, y ſnymi tebe ha-

haſznovita, opominate nadalye ò moy Betesnik Duh Sz. kai chiniti moras. *Averte à delicto, & dirige manus tuas, & munda cor tuum.* Oztaviſze greha, poraunai ruke tvoie, y ochizti ſzercze tvoie, kada iur uſza ova vuchinìs, onda ztoprau. *Da locum Medico.* Onda dai mezto Doctoru, toieto dozovi Doctora: Ova uſza ovak poredu vuchiniti potrebnoie uſzakomu betesnomu, govori nadalye Hugo Cardinal, koigod ſelì, y hoche damu Doctorzka urachtva pomagala budu. *Quia DEUS neminem curat, niſi proprofitum non peccandi habeat.* Ar G. Bog nikoga neozdraulyuie, ako nima tverdnoga nakanenia vech negreſſiti. *Ibid.* *Hugo Card.*

Jeden Redounik Reda Sz. Bernarda dober pobosen, y Bogaboiech terpechi ſztraſſnu glaunu bòl, proti koie kaigoderie mogel, znal, y chul, urachilſzeie ali uſze zahman uſza urachtva niſzumu pomagala, zakai, pako ne? zato, kaitiſzeie pervo za urachtva zkerbel, negie na G. Boga zmiſzlil, perulye Doctora neg G. Boga na pomoch zazval, y toie zrok da G. Bog onem urachtvam ni hotel iakozti dati, dabimu pomogla bila; kaimuie G. Bog z-iednem vigyeniem vu duhu hotel obznaniti, y on zpoznauſi ſzvoiu ſallingu, daſzeie naimre pervo k-Doctoru neg k-Bogu za pomoch utekel, poſaluvalſzeie, y G. Bog ieſze nad nym ſzmiluval, kod nad priatelom ſzvoiem, vu onom hipu preztalamuie uſza glauna bòl. Nut moy Betesnik premiſzli ovu peldu dobro, doklamti iednu drugu za tvoy navuk iz Sz. Piſzma napervo doneſſem. *Hiſtoria*

Cſtem od Kralya Aſe, koi buduchi ztraſſno muchen od Vulogov na nogah, uſze ſzvoie uſſanie poztavilie bil vu Doctore, à na G. Boga niſze nitizmiſzlil. *Ægrotavit Aſa dolore pedum vehementiſſimo, & nec ſic in infirmitate ſua quæſivit Dominum; ſed magis in medicorum arte confiſus eſt.* Beteguval ie Aſa vu bolli nosnè kruto velike, y vu onom betegu ni izkal, niti napomoch zazval G. Boga; negoſzeie vech y bolye vu meſtriu y pomoch Doctorov zauffal, y zato Doctori zeuſzemi urachtvi niſzumu mogli pomochi vu onom *2. Paral. c. 16. v. 12.*

onom betegu; kade Sz. Caietanus upamet iemlye, y nam obznanuie zakai Kraly Aſa nikakve naimense polaschicze ni pochùtil vu ſzvoieh Vulogeh, y veli ovak. *Non arguitur quod uſus fuerit medicis ſed quod uſus medicorum fuerit ei ratio, ut non quæreret ſanitatem â Deo. Non vituperatur uſus medicinæ ſed uti ea ſic ut obliviſcamur Divinæ gratiæ.* Neprigovariaſze, niti neprepoveda Doctore rabiti vu betegu nego kaiti rablyenie Doctorov ie bilo zrok da od Boga zdrauia ni proſzil: Neprepovedaſze nigder urachtvih neiemati, negoie iemati tak daſze chlovek iz milosche Boſie zpozabi, toie veliko zlo, y G. Bogu ſzuprotiuno, zato ni chuda uredno da urachtva nepomaſu. Kaimuſzeie pak pripetilo? pripetilomuſzeie daie umerl od kercha, zakai to? zato kaitiſze ni utekel k-G. Bogu, niega proſzech za pomoch, toie zlamenie. *Quod fuerit obſtinatus in peccato.* Vel̀i Glosa daie bil tverdokoren vu grehu, y zato kaſtigalgaie G. Bog da zverhu Vulosne bolli, prielgaie kerch, koimuie y duſſu van izpreſſal y vu pekel poſzlal.

s Çajetan.

Kaiſze vezda iz ovch peldih imamo vuchiti, ah! kai drugo, nego to, na mi uſzigdar na pochetku betega naſſega moramo naipervo k-G. Bogu za pomochſze utechi, vu niega kakti urachitela nebezkoga koi uſza urachtva ie ztvoril, y uſzem ztvaram na urachtva chlovechanzka odluchenem, moch y iakozt ie dàl, vu niega velim potrebnoie da mi uſze naſſe uſſanie poztavimo, potlam pak moreſze Doctor dozvati, y niemu ſzvoy ſztalis moreſze odpreti. Ali, on Duha Sz. malo pervo napervo doneſſen navuk potrebaie da uſzaki Betesnik dobrone ſzamo premislyava, nego y obdersava. *Averte â delicto, dirige manus tuas, & munda cor tuum.* Oztaviſze greha, raunai ruke tvoie, y ochizti ſzercze tvoie: Toieto da Betesnik akoſze vu kakovom grehu-ter naimre ſzmertnem nahagia, ako vu kakove gresne prilike, ako vu kakovom iàlu y nazlobu z-blisniem, moraſze k-Bogu ſzvomu obernuti, odurachaiuchiſze, od uſzeh grehov, oduriavaiuch uſze gresne prilike, y paidaſtua, opraschaiuch

uſzem

uſzem nepriatelom, y ſnymi mir chinechi; Ruke mora raunati na pourachanie lyuczkoga y po krivicze zadoblyenoga blaga, na plachanie dusnikov, na podelyenie Sz. Almustva. *Et munda cor tuum.* Y ochizti ſzercze tvoie, Mora betesnik ſzercze ſzvoie ochiztiti, ali kak? odgovaria Hugo. *Confeſſione, & lachrymarum effuſione.* Szpovedium, y Szùztocheniem, toieto potrebnoie da Betesnik ochizti ſzercze ſzvoie, Conscienczju ſzvoiu od uſzeh y uſzakoga ſzmertnoga greha z- iednum chiztum ſzpovedium, z- iednem ſzerchenem posaluvaniem, y akoie moguche z- tocheniem ſzùz, zverhu grehov ſzvoieh, y ovem nachinom daſze Betesnik poztavi vu Miloschu Boſiu, iz koieie po grehu bil izpal, y tako G. Boga nai napomoch zazove, nad koiem kakti nad priatelom ſzvoiem hocheſze ſzmiluvati, y vu betegu niega pomochi, zlehkotiti, y morebiti napunom zdravoga vuchiniti, kodie vuchinil z- onem zgora rechènem pobosnem Sz. Bernarda Redounikom. Ovak z- G. Bogom pomeriuſſiſze, vu niegovu miloschu preporuchiuſi; y uſze ſzvoie uffanie vu niega poztaviuſi, naiſze ſzlobodno za Doctora, y za urachtva zkerbi.

Ali nai nigodr nenaſzleduie Okocziaſſa Kralya Samarie koi opaduchi iz viſzoke Palache ſzvoie veſz razbit, y vech mertev nego ſiv, zapovedalie taki ſzlugam y dvorianikom ſzvoiem govoreci; *Ite, conſulite Beelzebuh DEUM Acharon, utrum ſurgere queam de infirmitate hac.* Poyte hitro ſzluge y dvorianiki moij pitat Beelzebuha Boga Akarona, ſztanemliſze ia iz ovoga betega? Zbok cheſza raſzerdilſzeie na niega G. Bog iako, da naimre ov neverni Kraly zabiuſſiſze kakti iz pravoga ſivoga Boga ſzvoiega, k- maliku Akarona utekelſzeie za tolnach, y pomoch, zato izto poſzlalie G. Bog ſzvoiega Proroka Sz. Eliaſſa naproti onem dvorianikom poſzlanem od Kralya k- Belzebuhu tolnacha proſzit, y pomochi; koiemie Sz. Prorok Elias ovak pochel govoriti. *Numquid non eſt DEUS in Iſraël, ut eatis ad conſulendum Beelzebuh DEUM Acharon.* O neverni poſzli, y z- Kralyem vaſſem

kai nimate G. Boga vu Izraelu, da idete tolnacha, y pomochi proſzit Belzebuha peklenoga vu Akaronu, Povecste od ztrani Boſie Kralyu vaſſemu ovak, kaimu on po mene ſzluge ſzvoiem porùcha. *Quamobrem hæc dicit Dominus, de lectulo ſuper quem aſcendiſti non deſcendes, ſed morte morieris.* Zakaizato ovati porucha G. Bog Izraelzki, da iz poztelye na koiuſzi legel dole, vech neſztanes, nego ſzmertium umreti moras, kodſzeie y pripetilo; y takſze unogem y neizbroienem danasni dan pripecha, koij kadabiſze morali vu ſzvoieh betegeh k G. Bogu za pomoch utekati, nyu proſze od Czopernikov y Czopernicz, izizkavaiu kaikakva urachtva po ſzmetiù, izte urage iz pekla na pomoch zazavaiu, koij nym pomochi nemogu, y zato unogi tuliko urememena na oneh poztelyah gnijù, daſze nemogu na noge upreti, niti z- rukami pomochi obernùti, y tako vu ztraſſneh mukah pogiblyuch telo, ſitek, y duſſe ſzvoie pogublyaiu. Ar G. Bog veli. *Non me vocaſtis in auxilium, ſed illos, propterea tradidi vos illis.* Nizte mene zvali na pomoch, nego nyh toieto urage, y czopernike zato zruchilſzem vaſz nym. Oh kulikobijh iosche ſivelo y ſzada koijſzu iur zdaunia po tulikeh telouneh mukah prepali vu muke, peklenzke, zakai? zato odgovaria Hugo. *Quia DEI auxilium & conſilium reliquerunt, non invenerunt ſalutis remedium.* Kaitiſzu Boſiu pomoch y tolnach oztavili y zapuztili, zato niſzu nasli milosche za zdrauie telounò, y duſſnò zvelichenie.

Hugo Card.

Oztaviuſi adda uſze Czoprie, y bahorie na ztran, ter poztaviuſi uſze ſzvoie uſſanie naipervo vu G. Boga uſzaki Betesnik, naiſze naipervo zkerbi za duſſu koia ie vekovechnà, potlam pak za zdravie telounò nai zkerb uzeme, ar znanoie dobro uſzakomu da ienkrat umreti mora, à nezna pako kak, kada, y kade, y zato uſzaki Kerschenik ie dusen uſzigdar pripraven one zkradnie ſzvoie vure chakati vu milosche naimre Boſie, toieto prez ſzmertnoga konche greha ako nemore prez uſzakoga y maloga: Ako pak ie chlovek dusen to uſzigdar y uſzigder chiniti, kuliko bolye vu

betegu,

betegu, iz koiega, ako ozdrave, ali ne, toga nigdor nezna, znaſze pak dobro, arſze vechkrat chuie, y vidi, kak unogeh ſzmerti pochetek ie bila iedna mala zimlicza, koiu niſzu za pogibelnu dersali, y zato k- ſzmerti pripraviti, z- Bogom pomeriti niſzuſze marali, uffaiuchiſze vu ſzvoiu mladozt, y iakozt, ali za zimliczum nadoſzpelaie uruchina, koiaie nyh oſzlabela, pamet zmutila, da nitiſzu mogli, nitiſzu znali kak ſzpovedatiſze, y k- ſzmerti pripraviti, y tako neſzrechno moraliſzu poginuti.

Unogiſze nahagiaiu Betesniki, koi kada vu kakov beteg y nevolyu opadù, taki naimlyu Pope y Redounike, koij za nyh hode po Czirkvah y Kapeliczah Sz. Meſſe ſzluſit, z- koiemi poſſilyaiu tulike zagovorne Dàre; Zazavaiu napomoch B. D. MARIV, Szvetcze y Szveticze Boſie; Preporuchaiuſze Redounikom vu Sz. Molitve; Delè almuſtva Ubogem, y to uſze vuto ime dabi nemorali umreti, nego pache na zkorom ozdraveti. Za Duſſnò pako zdrauie, y ſitek vekovechnì ni nemiſzle; Za Szpoved, za pokoru, za pobolſanie ſitka nehte ni chuti; Odovud dohagia da vu betegeh nikakve polaschicze nechùte, da urachtva nikai nepomàsu, da Doctori nemogu poznati betega, da nemogu pogoditi urachtva, ne iur iz nyhove fallinge, nego iz pravoga praudenoga prepuſchenia Boſiega, kaiti betesnik ni ureden zdrauia, ar vu zdraviu nepreztaie G. Boga bantuvati uſzaki den vu vexeh greheh ſivuch. Ar dobri y miloztiuni nas G. Bog koi selì, y hoche dabiſze uſzi lyudi zvelichili, y k- niemu vu nebo dosli unogemi nachini nyh k- ſzebe zove, videchi pako nekoie, daſze za niegova miloztiuna zvania y nadehavania nikai nemaraiu, niti od grehov zdersavaiu, ali za pokoru kai maraiu, zato tem takovem poſſilya betege, daſze konche vu nyh iz Boga ſzvoga ſzpomènu, ſzvoy gresni ſztalis, y duſſnoga zvelichenia pogibel zpoznaiu, k- Bogu ſzvoiemu po Sz. pokore obernu, y tako z- betegom telounem ischu nyhovo duſſeunò zdravie, y ſiulenie vekovechnò: akoſze pak betesnik za duſſu nemarà, kakovoie chudo

da takov betesnik mora na one poztelye tuliko uremena gnyti, damu nemogu uſzi Doctori, y Apotekari pomochi, y tako iz poztelye vu pekel, y iz mùk telouneh uremenitneh, vu peklenzke vekovechnè preminùti mora.

Naipervo adda mora uſzaki Betesnik na pochetku betega ſzvoga k- G. Boguſze utechi, y niega z- chiztem po Sz. Szpovedi, y poniznem po Sz. pokore ſzerczem za pomoch proſziti polek navuka Duha Sz. po mudrom Siraku. *Ora Dominum, & ipſe curabit te.* Moli G. Boga, y on tebe ozdravi, ar G. Bog buduchi pochetnik ſitka chlovechanzkoga y ſzmerti; zdravia y betega Goſzpon y Goſzpodar, ar on veli. *Ego occidam, & ego vivere faciam: Percutiam, & ego ſanabo; & non eſt qui de manu mea poſſit eruere.* Ja morem umoriti, y ia morem ſiveti chiniti; Morem vudriti, y ozdraveti, y niga koibi mene iz rùk, y zpod oblazti moie mogel iztrechi. Zakaizato akoie G. Bog od Betesnika po Sz. pokore k-ſzebe obernienoga, z- chiztem (kak ſzem rekel) poniznem, y zasganem ſzerczem na pomoch zazvàn, akoli nyemu zdrauie telounò nebude ſzuprotiuno, y skodlyvo duſſnomu zvelicheniu, ozdravetiga hoche, kodie ozdravel Kralya Ezekiaſſa. Akolibi pak nyemu skodlivo bilo, tak nyemu dà moch y iakozt za podnaſſat tia do ſzmerti veſzelo, y dobrovolyno uſze one bolli, z- koiemiſzi zaſzlùſi naime, y korune vu nebu. Tulik y tak haſznovit Dàr Boſi ieſzu betegi, kuliko y zdrauie, da pache unogo haſznoviteſſi kduſſnomu zvelicheniu ieſzu betegi, nego zdrauie; ako liztor Betesnik chinì ona, koiaſzem do ſzada povedal, toieto akoſze vu ſzvoiem betegu zponaſſa, y ſive polek navuka Duha Sz. iur pervo vechekrat napervo doneſſenoga, toieto. *Ora Dominum, & ipſe curabit te.* Moli G. Boga, y on ozdravi tebe.

Deute. c. 32. §. 39.

Iſa. 38.

Kakovu pako Molitvu Betesnik naigusche mora moliti meneſze vidi da zmegy uſzeh molitvih naibolsa, y naihaſznoviteſſa ie Otecz Nàs. Koiaſze mora bolye z- ſzerczem, neg z- iezikom moliti. Mora naimre G. Boga za Otcza ſzvo-

ſzvogá Nebezkoga zpoznati, y on beteg kak ieden oſzebuini dàr, y zlamenie lyubavi mora od rùk niegoveh prieti, veſzelo y dobrovolyno podnaſſati, Ime niegovo Sz. Blagoſzlaulyati z-terplyunem Jobom govorecſi Bogie dàl, toieto zdrauie, Bogieie uzel, blagoſzloulyeno nai bude Ime Boſie ovak blagoſzlaulyajuch vu betegu preſzlauno y prezmosno Ime Boſie (a ne blaznech, niti kunùch, kod unogi chinè) potrebaie volyu ſzvoiu, z-volyum Boſium ſzloſiti, govorecs vech ſzerczem neg iezikom: Budi volya tvoia kako na Nebu, tako y na Zemlye, oude potrebnoie dobro upamet uzeti ove rechi kako na nebu, tako y na zemlye, ar od pekla nikai negovori, zakai nevelì, kak vu nebu y vu peklu, tak y na zemlye naiſze izpuniuie volya tvoia? Zrok tomu ie ov kaiti vu nebu oni Blaseni Duhi nebezki veſzelo, y dobrovolyno izpuniuiu volyu Boſiu; vu peklu pako one proklete duſſe nechinè tako, toieto neizpuniuiu dobrovolyno volye Boſie, negoſze na Boga ſzerde, proti niemu blazne, y niega prokliniaiu, toga pako Betesniki nemoraiu chiniti, ako nehte y oni, iz mùk telouneh uremenitneh vu peklenzke vekovechnè muke zayti. Nego moraiu vu izpunieniu volye Boſie naſzleduvati blasene Duhe Nebezke, toieto veſzelo, y dobrovolyno podnaſſati one muke y bolli teloune uremenitne, da tako oude podnaſſaiuch, y od rúk Boſieh od volye Boſie uſza prijmlyuch, vuchineſze uredneh megy Blasene Duhe vu nebo zayti, y onde ſnymi zkupa vek vekoma G. Boga hvaliti, dichiti, y blagoſzlaulyati. Nai premiſzli uſzaki Betesni; da kakgoder nieden lizt iz dreva, niti nieden làſz iz glave naſſe nemore opazti prez znania, volye, y prepuschenia Boſiega; tak niti nad chloveka more kakov beteg doyti prez znania, volye, ali prepuschenia Boſiega.

Zakaizato ò moy Betesnik, akoſze ti nahagias od kakovoga betega naturalzkoga kakti Vulogov, zimlicze ali uruchine od ſuhoga, ali vodenoga betega obtersen, muchen, y traplyen, ſzpomeniſze daie to volya Boſia. Ako

pak tvoij Nepriateli,ali Czopernicze ieſzu tebe nazkodili,y zdraviate mentuvali, ſzpomeniſze daie to prepuschenie Boſie, daie naimre prepuztil G. Bog Czopernicam y nepriatelom oblazt zverhu tebe, kodiuie peklenomu duhu prepuztil bil zverhu Joba, od koiegaie Job veſz ztuchen, ranien y na gnoy hitchen bil, ali kakti Job vu uſzeh oneh nevolyah, pregoneh, y muke, koicie po prepuscheniu Bosiem od duha peklenoga prijmal. *In omnibus his non peccavit Job labijs ſuis, neque Stultum aliquid contra DEUM loeutus eſt.* Vu uſzeh ſzvoieh ſzuprotiuchinah y mukah ni zagreſſil Job z- vuztmi ſzvoiemi, niti norzkoga kai proti G.Bogu ie govoril; Nego uſzigdar blagoſzlaulyalie Ime Boſie ſzlaſuchi volyu ſzvoiu z- volyum Boſium govorecs. *Sicut Domino placuit ita factum eſt Sit Nomen Domini Benedictum.* Kakie G. Bogu drago y povolyno bilo, takie vuchinieno; nai adda nadeuſzem Ime Boſie bude blagoſzloulyeno: Nut Zerczala ſivoga terplyunozti uſzem Betesnikom od G. Boga dànoga, koiega gdogod vu ſzvoiem Betegu nenaſzleduie, nego pache ſzuprotiunem nachinom izkasuieſze, ſzerczem y z- vuztmi, ſzerdechiſze, y zlo govorecſi proti G. Bogu y betegu, na mezto naimov y korùn Nebezkeh, zaſzluſuieſzi muke peklenzke.

Job. c. 1. v. 22.

Ludovicus Bloſius *In Libro Conſol. puſil.* Od ſzloſenia volye naſſe z- volyum Boſium ovak lepo govori. *Nullum exercitium in extremis utilius eſſe poteſt, quam ut quis ſeipſum ex integro ſe Divinæ reſignet voluntati, hocq; humiliter, amorosè, & plene confidens in immenſa DEI miſericordia.* Nikai ni haſznoviteſſega na ſzmertne poztelye betesniku buduchemu, nego kadaſze takov veſz na volyu Boſiu zpuztì, y ponizno lyublyeno zauffa vu nezgovornu Boſiu miloſzerdnozt: ar ni moguche dabiſze G. Bog nad takovem neſzmiluval, povernuchimu ali zdrauie telounò, ali pak daduchimu ſzrechnu ſzmert, duſſiczu niegovu nebi kſzebe uzel vu Kralyeztvo Nebezko.

Ludovic. Bloſius.

Tomu imamo mi lepu peldu vu onom Gubauczu Evange-

geliumzkom, koiega Chriſtus videchi uſzega nevolynoga, od glave do pet z- ſzmerdlyvum gubum obterſſenoga, opitalgaie. *Uis ſanus fieri?* Hochesli zdrav poztati? onie nato miloztiuno Chriſtuſſevo pitanie od govoril. *Domine ſi vis, potes me mundare.* Goſzpone ako hoches, mores mene ochiztiti. Nut lepoga navuka vu ovom nevolynom gubauczu, koi nitiſze tuſi na beteg koiega terpì, niti na Boga, koimugaie poſzlal, niti proſzi Boga za ochischenie, nego liztor na volyu Boſiu izpuscha *Domine ſi vis?* Gozpone ako hoches? tiſzi uſza moguchen, y ti naibolye znas kaije mene potrebno k- zdrauiu telounomu, y duſſnomu zvelicheniu, ono vuchini, a ia nikai neselim proti volye tvoie. koiega terpliunozt videchi Chriſtus, y volye ſzvoie, z- volyum niegovum ſzlosenie ſzmiluvalſzeie nad nym, y ozdravelgaie rekuchi *Volo.* Hochu. y zapovedaiuchi Gube daga oztavi, *mundare.* Chizt poztani, y taki chizt, y zdrau ie poztal. Oude Sz. Auguſtin govori z- uſzakem betesnem kerschenem chlovekom. *Voluntas DEI eſt, ut aliquando ſanus ſis, aliquando ægrotes.* Volya Boſiaje ò moy chlovek daſzi ti negda zdrav, negda betesen: Akoliſzi zdrav? oh ondatie ſzladka volya Boſia, lehkoſze ſnyum onda ſzlaſes. Akoliſzi pak betesen? oh onda volya Boſia ie suhka, oſtra, teska, oudeſzeie prevech tesko ſnym ſzloſiti, y k- volye Boſie privoliti, y toie zlamenie da ta takov nima pravichnoga ſzercza, niti ti niſzi. *Vir ſecundum Cor DEI.* Kodie bil David koije krichal. *Paratum cor meum, ad faciendas omnes voluntates tuas.* Pripraunoie ſzercze moie za izpuniti uſze volye tvoie, ò moy mili G. Bose, vu uſzem kaimigod poslyes budemte hvalil, dichil, y blagoſzlaulyal. *Benedicam Dominum in omni tempore.* Takſzu chinili terpliuni Job, y Tobias, tako y uſzaki od naſz ako vu naſſeh betegeh z- G. Bogom naſſem zponaſſaliſze budemo, uſza od ruk Boſieh dobrovolyno prijmlyuch, vu uſzeh teskochah y nevolyah G. Boga blagoſzlaulyaiuch, y volyu naſſu z- volyum Boſium ſzlasuch, govorecs iz pravoga ſzercza. *Quod bonum eſt, & quod vult DEUS,*

Matth. c. 8.

S. Auguſt.

Pſal. 33.

DEUS, hoc faciat. Kaigoder G. Bog zna dobro za naſſe duſsnò zvelichenie, y kaiſze goder nyemu vidi iz naſz chiniti, to nai chinì, y mi uſzigdar zeuſzem budemo kontenti y zadovolyni oh ſzrechen y blasen uſzaki on Betesnik, koi volyu ſzvoiu z-volyum Boſium zna ſzlagati, uſza od ruk Boſieh prijmati, y uſza za lyubav Boſiu dobrovolyno podnaſſati, ar oude tem leglye bude podnaſſal one bolli, y tem vexeh naimov nadeiatiſze bude mogel pri G. Bogu vu Nebu zadobiti.

On mudri y razumni Kraly Aragonie Alfonſus imenom buduch ienkrat oproſſen dabi povedal kaiſze nyemu vidi, kteribi chlovek mogel ali moral biti naiſzrechneſſi na ſzvetu onie odgovoril ove rechi. *Hunc ego prorſus iudico beatum in hac vita, qui ſeipſum, & ſua omnia Deo Domino ſummâ pietate, & affectu committit, & omnia quæ illi eveniunt, non aliter quam rem â DEO factam laudat, & acceptat.* Ovoga ia zeuſzema za ſzrechnoga y blaſenoga ſzudim na ovom ſzvetu, koi ſzamoga ſzebe, y uſza ſzvoia koia ima G. Bogu iz pravoga ſzercza y pobosnozti zruchuie, y uſza koiaſze niemu pripechuiu, akoprem neznam kak ſzuprotiuna uſza hvali, y od ruk Boſieh prijmlye.

Z-ovakovem premislyavaniem utiſſilie bil Sz. Pakomius Puschenik iednoga ſzvoga mladoga Puschenika y Vuchenika zkupa imenom Theodoruſſa, koiſzeie Sztarczu Pakomiuſſu tuſil z-ztraſſnum glaunum bolyum, koiemuie Sztaracz odgovoril. *Putas ne Theodore, hunc capitis dolorem, & cruciatum, aut ſimile quid ſine DEI permiſſione, & voluntate contingere? ſuſtine, & cum DEUS voluerit, medebitur.* Stimas ti moy Theodor mladi da ova glauna bòl, y kai drugo ſzpodobnoga ſzuprotiunoga more prez prepuſchenia y volye Boſie nad te doyti? Terpi y podnaſſai ovo dobrovolyno do Boſie volye, y kada bude njegova Bosanzkà volya, onda tebe ozdravi.

Hiſtoria Vu ſitku Sz. Gerturde cſtem, daſzeie nye ienrat razpeti JESUS bil pokazal govorecſi ſnyum ovak. *En filia! in hac*

hac manu fero ſanitatem, in hac morbos; in hac felicitatem, in hac omnem mundi tribulationem. Elige quod vis. Nut kchi moia draga vu ove ruke ia noſzim zdrauie, vu ove druge betege, vu iedne ſzrechu, vu druge traplenia, izberiſzi kai hoches, uſze na tvoiu volyu izpuscham. To videchi y chuiuchi Sz. Devicza ſzebe od Chriſtuſſa razpetoga ponuiati, pokleknulaie ona pred niega, y pochelaie govoriti nyemu. *Oh Bone JESU! non mea ſed tua fiat voluntas, ad utrumque ſum parata.* Ah Dobri JESUS! ne moia, nego tvoia nai bude volya, ia na obodvoie ieſzem priprauna, kai goder ti mene poslyes, ono ia radda y veſzela od ruk tvoieh uzemem.

Terſziſze adda uſzigdar vu uſzake teskoche y nevolye tvoie ò moy kerschenik, a naimre pak vu betegu tvoiem naſzleduvati predragoga Odkupitela tvoga vu ſzlaganiu volye tvoie z- volyum Boſium, govorecſi po guztom ſzerczem y z- iezikom. *Ita Pater, quoniam ſic fuit placitum ante te.* Tako nai bude Otecz moy Nebezki kak ti hoches, kakie tvoia volya, y kakie tebe drago, ako uſze ovo ni dozta, chini iz mene kai ie tebe drago, ſzercze moie, y volya moia ieſzu priprauna na izpunienie volye tvoie. *Paratum cor meum DEUS, paratum cor meum ad faciendas omnes voluntates tuas.* Akome hoches betesnoga, ovoſzem; ako zdravoga, ovoſzem; Akome hoches ſivoga, kontentſzem, Ako mertvoga, gotouſzem. *In manibus tuis ſortes meæ.* Vu rukah tvoieh oh zmosni G. Bose! ieſzu uſze ſzreche moie, zdravie moie, beteg moy, ſitek moy, y ſzmert moia. *Fiat voluntas tua ſicut in cœlo, & in terra.* Naiſze izpuni volya tvoia ſzveta zmenum, y nadmenum, drugo neselim, neproſzim, niti neschu, nego ono kai ti hoches, y kai ti znas daie na vexu diku tvoiu, y duſſnò zvelichenie moie. Na peldu morenam bitti Filip II. ovoga Imena Kraly Spanzki, vu uſzeh Kerschanzkeh Dobrotah zverſſen y hvale ureden Herczeg, ali megy uſzemi Dobrotami naibolyeſzeie vu niem ſzvetila Dobrota ſzlagania volye ſzvoie, z- volyum Boſium, ar

Matth. 6. 11

ar vu uſzeh niegoveh ſzuprotiuchinah, betegeh, y nevolyah, od niega, niti iz niegoveh vuzt drugo chuti ni bilo, kak one Chriſtuſſeve rechi. *Pater, non mea, ſed tua voluntas fiat.* Otecz Bog nebczki, ne moia, nego tvoia, nai bude izpuniena Sz. volya, y kadabimu Barber Jaſzlu rezal, chinilſzije muku Chriſtuſſevu eſteti, kadabi pako Stavecz k- ovem rechèm bil doſſel Otecz ne moia, nego tvoia nai bude volya, vuchinilgaie Herczeg preztati od eſtenia, razmislyavaiuch ſzam Kraly muku Odkupitela ſzvoga, y kakie on nyu dobrovolyno za volyu Otcza ſzvoga nebezkoga, y za lyubav Naroda Chlovechanzkoga terpel, z- koiem premislyavaniem onie ſzam ſzebe batrivel tak daie iosche vexe muke selel terpeti za volyu y lyubav Boſiu.

Poklakam iur ò moy Betesnik izpunis uſza koiaſzemti vu Razgovoreh moieh napervo doneſzel; y nauchil tebe kakſze moras k- ſzmerti pripraviti, za mocſi ſzrechno iz ovoga ſzveta preminuti; Kada budes zpoznaval povexavatiſze tvoy beteg, y ſzmert priblisavati, zkerbiſze za Redounika, koi tebe ne ſzamo Sz. Sacramenti providi, y obiachi doklam ios pri pameti budes; Nego pache y Zadniu Volyu aliti Proteſtacziu ſnym pred G. Bogom tvoiem vuchinis; Ztrèlnemi takai Molitviczami od Redounika tebe natukavanemi k- Bogu y MARIE, iz glubine ſzerczа zdihaval budes: Od Redounika pako Duſſicza tvoia G. Bogu preporuchana bude. Koia uſza Troia, toieto, Zadnia Volya, Ztrèlna Zdihavania, y Duſſe Preporuchènie, zoſzeb vu iedne malyahne Knificze naſtampana ieſzem vandàl, uſza na povexanie dike Boſie, na polaschiczu oneh Redounikov koiſſze malo kadaz- diachkemi Knigami zpraulyaiu, y Duſſicz Kerschanzkeh zvelichenie.

O. A. M. D. G.

APPENDIX

AD LECTOREM ALIENIGENAM.

AD complacendum nonnulis alienigenis noſtrum Croaticum Idioma intelligentibus, Pabulisque meis (uti inaudio) frui cupientibus, aſt ob Orthographiam diſtinctam (etſi in paucis) â Carniolica, cupitum uſum fructum habere nequientibus, pro poſſibili paucis explanare ſtudui, tametſi nec ego Idiomatis noſtri Orthographiam (ſi quæ in orbe terrarum datur?) gratiam viſendi adhuc habui; Verum unus ſcribit ſic, alter autem ſic, prouti & ego diverſimodè in binis meis publico uſui expoſitis Pabuli Spiritualis Fasciculis ſic, & ſic ſcripſi, etſi nec in hoc Tertio, ritè. Dico attamen & præprimis litteram C. ſive cum adjuncta littera H, ſive cum littera S. idem ſonare, ut v. g. *Chlovek*, ac *Cslovek* id eſt Homo. *Vecs*, ſeu *Vech* id eſt Plus. *Pomocs*, vel *Pomoch* quod ſignificat Auxilium: æquali modo pronuntiantur; excepto ſolo Sacro Chriſti Nomine, quod nos â Latinis uſurpavimus nobis; alias Chriſtus propriè Croatice *Iſzukerzt* nuncupatur. Dein circa litteras S. & Z. notandum eſt, quod littera S. ſejunctim ſumpta â littera Z. manet in ſuo robore pronuntiatúrque veluti in latino v.g. *Roſa* Roſa. *Nas* Noſter. *Vas* Veſter. Littera vero Z. ſonat apud nos, prouti in germanico ſonat ſimplex S. v.g. *Saiden* ſericum. *Saiten* Pars. *Sohn* Filius. Hoc modo apud nos pronuntiatur littera Z. v. g. *Zùb* Dens. *Zob* Avena. *Zid* Murus. Sed quando litteræ Z. anteponitur C. id eſt Cz. tunc addit ſvavitatem litteræ C. in pronuntiando v. g. *Czvet* Flos. *Czukor* Zacharum.

rum. *Oczet* Acetum. *Otecz* Parens. Item circa SS. ſciendum eſt apud nos pronuntiari, ut pronuntiat Germanus *Sch.* aut Carniolus *Sh.* v. g. *Meſſa* Miſſa. *Duſſa* Anima. Ordinarie autem inter duas vocales ponitur ut ſupra *Duſſa*, *Meſſa*, quamquam nec Conſonantem repudiet, ad diſtinctionem verborum v. g. *Zverſſen* Perfectus. *Zverſen* Ejectus. Quando autem ſcribitur *Sz.* ſimul ut v. g. *Szvet* Sanctus. *Szeno* Fœnum. *Szrebro* Argentum. Tunc pronuntiatur ſvaviter prouti in Germanico pronuntiatur *SS.* Item littera *Z.* ordinarie antecedit conſonantem v.g. *Zdenecz* Fons. *Ztrah* Timor. *Zlato* Aurum. Nec tamen refutat vocalem ut v. g. *Szuncze* Sol. *Meſzecz* Luna. *Zvezda* Stella. Sicque notandum quod ſola littera *Z.* absque littera *C.* aut *S.* idem ſonat ac in Germanico ſimplex *S.* quando porro additur *S.* aut *C.* aquirit ab eis lenitatem v.g. *Zaruchnicza* Sponsa: Ego quidem uſque modo ante Conſonantes vix unquam fui uſus ſola littera *Z.* ſed ei ſemper præponebam litteram *S.* v. g. *Sztvoritel* Creator. *Szpoved* Confeſſio. *Goſzpon* Dominus, & hoc ſolum feci ut ab alienigenis magis intelligar, ſed fruſtra, quare hoccè modo me explicare volui, precorque pio Lectori proſperum Juvamen.

A M E N.

LJUBLJANA

Narodna in univerzitetna knjižnica
v Ljubljani

353259

3